

Bilag 1¹

Aggershuus Amt.

constitueret Amtmand Holsts Skrivelse af Dags Dato hvorved han underkaster StorThingets Kjendelse hvorvidt han som const. Comitteret i Statsraadets 1ste Departement kan være Representant. Comiteen fandt at han bør være berettiget til at beholde Sæde ved StorThinget, paa Grund af at han i denne opgivne Post ei staaer i noget umiddelbart Ansvar ei heller er i noget af Statsraadets Contoirer, og desuden kun er interimistisk ansat.

Arendal – ingen Anmærkning.

Bergen – ei heller.

Nordre Bergenhuus Amt – ei heller.

Søndre ditto – ei heller.

Bradsberg Amt –

Budskeruds Amt –

Christiania –

Christians Amt –

Christiansand –

Christiansund og Molde –

Drammen –

Hedemarkens Amt – tvende.

Kongsberg –

Jarlsberg Grevskab –

Laurvigs Bye –

Laurvigs Grevskab –

Lister Amt –

Mandals Amt –

Moss –

Nedenæs Amt –

Raabøjdelaugets d. –

Scheen og Porsgrund –

Stavanger Bye – ingen Anmærkning.

Stavanger Amt –

Nordre Tronhjems Amt –

Tronhjems Bye –

Søndre Tronhjems Amt –

Romsdals Amt – en særskilt Adresse fulgte til StorThinget fra Ulvsteens og Surendals Præstegjelde.

Tønsberg – ingen Anmærkning.

Østre Riisøer og Kragerø –

Den Deel af Smaalehnenes Amt, som ei af [—]² de svenske tropper er occuperet.

Den Deel af bemeldte Amt som af [—]³ de svenske Tropper er occuperet.

[—]⁴

Saaframt Repræsentanterne erklære højtideligen for StorThinget at de ikke have aflagt Troeskabs Eed til den svenske Regjering troede Comiteen at de bør være berettigede til at beholde Sæde paa StorThinget, og det saa meget mere som en Afviisning derfra, hvilken vil tilstaaes at kunne finde Sted efter Formen, uægteligen maa antages at indeholde en

¹ 1815: 2-4; 1835: 9-12.

² Strøket: Fienden

³ Strøket: Fienden

⁴ Strøket: Committeens foranst

stedsegivet Tilstaaelse som om den af de svenske Tropper nu for Tiden occuperede Deel af Landet, var en [—]⁵ til Kongeriget Sverrig afstaaet Provinds.

Frederiksstad. Denne Bye har ikke noget tilstrækkeligt Antal af Valgmænd efter den 57de § og skulde altsaa udnævne Representant enten i Forening med Moss eller Friderikshald, men enhver af disse Byer havde allerede fremmet sit Representant Valg da Magistraten derom henvendte sig til vedkommende Authoriteter. Byen er altsaa ikke efter Constitutionen berettiget til at sende nogen særskilt Representant og det saa meget mindre, som Antallet af Representanterne, enten fra Moss eller fra Friderikshald ikke vilde have bleven større end det nu er, om endog Frederikstad havde deeltaget deri, da Valgmændenes Antal ikkun naaede [—]⁶ 6

Friderikshald. I henseende til denne Bye henholdt Comitteen sig til den gjorte Anmærkning ved den Deel af Smaalehnenes Amt som af svenske Tropper er occuperet.

⁵ Strøket: derfor [utydelig] uigjenkaldelig bunden

⁶ Strøket: til

Bilag 2⁷

[Arendal]

Niels Berg, Cancellieraad, Byefoged, Byeskriver og Ene Magistrat i
Kjøbstaden Arendal.

Johan Ernst Gunerus Krog, Provst i Nedenæs Lehn, og Sognepræst i Arendal.
og: Johannes Ditlew Fürst, Borger og Handelsmand i Arendal.

Gjøre hermed vitterligt: at da Arendals Kjøbsteds samtlige stemmeberettigede Indvaanere ere, ved det, i Overeensstemmelse med Norges Grundlov, §§ 50 og 51, optagne Mandtal, befundne at være 156 Personer i Tallet, hvilke alle offentligen til Thinge have svoret Constitutionen Troskab, og ved en Valgforsamling, afholdt paa Stedets Byetingstue den 31. Augusti 1814 overeensstemmende med Constitutionen, have, ved fleste Stemmer, udnævnt 3de Valgmænd, nemlig, foruden de 2de undertegnede Provst Krog og Joh^s D. Fürst, Districtslægen Hr. Alixander Christian Møller, som dernest, blandt Valgmændene, er udnævnt til at møde og tage Sæde paa det til 7de Oktober førstkommende berammede Storthing, - Saa er det vi herved, i Kraft af Grundlovens 64de §, udstæder til fornævnte Herr Alixander Christian Møller nærværende Fuldmagt, til Beviis om at han, som dette Steds, paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, udnævnte Repræsentant, er berettiget til, ved sit paa Storthinget tagende Sæde, at repræsentere dette Steds samtlige Stemmeberettigede, og skal denne Fuldmagt uindskrænket være udstrakt til alt hvad der vedkommer dette hans vigtige Kald og til alle de mulige Tilfælde, hvor Fuldmagt af ham i denne Henseende kunne fordres.

Med de inderligste Følelser og de beste Ønsker for det elskede Fædreland og dets retfærdige Sag, givet under vore Hænder og hostrykte Signeter.

Arendal den 7de September 1814.

Berg
(LS)

Krog
(LS)

Johs. D. Fürst
(LS)

Fuldmagt for Districtslæge Hr. Alixander Christian Møller til, som Repræsentant for Arendals Bye, at møde og tage Sæde paa det til 7de October 1814 berammede Storthing.

⁷ Ikke trykt.

Bilag 3⁸

[Bergen]

Wi undertegnede af Bergens Bye udnævnte Walgmænd:

Giøre vitterligt: at Aar 1814 den 14de September indfandt vi os, i Følge Kongelig allernaadigst Befaling af 16de forrige Maaned til Bergens Stift, og Magistratens derpaa grundede Bestemmelse, paa Bergens Raadstue, for der, i Overenstemmelse med den 57 § i Kongeriget Norges Grundlov, at foretage Valg paa 4te Mænd, som have at møde og tage Sæde paa det overordentlige Storting, som ved ovennævnte allernaadigste Befaling er sammenkaldet i Christiania at aabnes Fredagen den 7de October dette Aar.

Hvorda i Magistratens Overværelse, som tillige med os haver undertegnet denne Fuldmagt, blev efter foregaaende skriftlig Votering, ved fleste Stemmer udnævnt:

Assessor Edvard Hagerup
 Consul August Konow
 Artillerie Capitain Motzfeldt
 Cancellie-Secretair Wilhelm F. K. Christie

Thi bliver i Kraft af Grundlovens 64 § indbemeldte 4te Mænd herved bemyndigede til, paa Bergens Byes Vegne, at møde og tage Sæde paa Stortinget som aabnes i Christiania den 7de October førstkommende for at beraadslaae om Kongeriget Norges Forfatning og fatte Beslutninger til sammes Tarv.

Til Bekræftelse have vi denne Fuldmagt egenhændig underskrevet og besejlet.

Bergens Raadstue den 14de September 1814.

<i>J. R. Klagenberg</i>	<i>Lund</i> (LS)	<i>Friele</i>	<i>Leganger.</i>

<i>J. N. Brun</i> Biskop (LS)	<i>Brun</i> Byefoged (LS)	<i>Hagerup</i> Assessor (LS)	<i>Jens Rolfsen</i> Forligelses-Commissair (LS)

Henrik Meyer A. S.
 Stadscapitaine
 (LS)

<i>Motzfeldt. -</i> (LS)	<i>Irgens</i> Sognepræst ved Korskirken (LS)	<i>W. F. K. Christie</i> Sorenskriver (LS)

<i>Fredrik Meltzer</i> (LS)	<i>Friderich Meyer</i> Borger Representant. (LS)	<i>Nicolay Nicolaysen</i> (LS)

<i>A: Konow</i> (LS)	<i>J. Rein</i> Sognepræst ved Nyekirken. (LS)	<i>Holtermann</i>

⁸ Ikke trykt.

Borger Repræsentant.
(LS)

Joh: Chr: Mørch
Consumtions-Kasserer.
(LS)

Bilag 4⁹

[Nordre Bergenhuus Amt]

Aar 1814 den 23de September blev, i følge Kongelig allernaadigst Rescript af 16 Augusti sidstl. og i Overensstemmelse Kongeriget Norges Grundlov, holdt Forsamling paa Wange ved Wiigøren i Wiigs Præstegield og Nordre Bergenhuus Amt for at vælge de Representantere som fra bemelte Amt skal møde ved Stortinget som skal aabnes i Christiania den 7de October førstkommende, og, efterat de samtlige Valgmænd fra Amtets 21 Præstegield havde fremleveret deres skriftlige Fuldmagter, blev med de fleste Stemmer valgte: Sognepræsten til Eivindvigs Præstegield:

Hrr Niels G. A. Dahl

Bondemand Torger Halvorsen Næss,

Borger og Gaardmand Ole Torgersen Svanø

og Bonde og Dannebrogsmand Erik Olsen Nord,

hvilke herved meddeles Fuldmagt til paa fornevnte Amts Indbyggerses Vegne at møde ved bemelte Storting for der at tage Sæde og Stemme blandt Kongeriget Norges øvrige Representanter ved Stortinget.

Datum ut supra.

B. Erichsen
constitueret Amtmand

Severin Lohmann

H. Horn

N. Landmarq

P: Pavels. C W Kamstrup. UFBøyesen. L. Daae. –

C. H. Olsen. J. Ohnstad. – Peder Helters. Flarøen. Lars Axelsen Hauchaase.

Ole Pedersen Vig. Berge Peders. Resnes, Eilef Absalons. Syrhelle.

/: med paaholden Pen :/¹⁰

Lars Christensen Ous, Lars Olss. Nedrehouge, Rasmus Rasmuss. Torvig, Søren Vittrup, Absalon Olss. Nereide, Ole Nilssøn Bøe, Peder Olsson Schodden, Peder Rasmussøn Bruland, Hans Thorson Avlem, Cornelius Corneliusson Kirkeide, Iver Aamundson Berge, Haldor Paulsøn Krogenes, Knud Peders. Aarevig, Mons Anderssen Biergen, Johannes Johanness. Rachneberg, Mads Olss. Grønhaug, Rognald Olsson Doscheland, Nils Olsson Ordahl, Nils Larson Giesdahl, Jacob Berentson Schreede, Erich Erichson Halbrend, Lars Jacobson Vefring, Christian Andersson Høgset, Annaneas Marqvarsøn Fremerrvig, Bertel Andersen Leerpold, Peder Mechelsøn Kumble, Christen Christens. Alvig, Peder Abrahamsøn Steenhofden, Hermund Ellendson Hundere, Ole Larsson Flugheim, Ole Rasmusson Feedt, Ole Nilsson Ochlevig, Rasmus Hansson Hellegaard, Otto Hanssøn yttre Torvund, Joen Lasseson Dyhrdahl, Joen Johannesson Bredvig, Iver Hanssøn Lien, Ole Rasmussøn Eide, Lars Nilssøn Fosse, Tøger Hanssøn, Ole Rognaldsøn Hopperstad, Ole Iversøn Dahle. –

/: alle med paaholden Pen :/

⁹ Ikke trykt.

¹⁰ Gjelder for de tre navnene på linjen over.

Bilag 5¹¹

[Søndre Bergenhuus Amt]

Vi undertegnede Valgmænd af søndre Bergenhuus Amt og jeg, constitueret Amtmand over bemeldte Amt Jørgen Lollrup Schydtz, Etatsraad og Justitiarius i Bergens Stiftsoverret gjøre vitterligt: at Aar 1814 den 19de September vare vi, ifølge Kongelig allernaadigst Befaling af 16de August sidstleden og Amtets derpaa grundede Bestemmelse, forsamlede paa Bergens Raadstue, for der i [o]vereensstemmelse med den 58de § i Kongeriget Norg[es] Grundlov at foretage Valg paa de Repræsentanter for bemeldte Amt, hvilke efter Antallet af sammes Valgmæn[d] ialt 81 (hvoraf 4 formedelst lovligt Forfald ikke vare tilstede) have at møde og tage Sæde paa det overordentlige Storthing, der ved ovennævnte allernaadigste Befaling er sammenkaldet i Christiania, at aabnes Fredagen den 7de October førstkommende. –

Hvor da i Overværelse af Amtets Overøvrighed som tillige har underskrevet denne Fuldmagt, blev paa den i Constitutionen foreskrevne Maade ved de fleste Stemmer valgt og udnævnt til Repræsentanter paa bemeldte Storting for søndre Bergenhuus Amt Følgende: Provst og Ridder Hrr Niels Hertzberg, Sognepræst til Kingservig Kald, Herr Sorenskriver Arnoldus von Westen Sylow Koren, Bondemand og Gaardejer Aad Davidsen Kløve og Bondemand og Gaardejer Thorbjørn Gundersen Sandvigen, og vare de, som næst disse havde de fleste Stemmer: Forligelsescommissair Hans Olsen Vestrem og Jens Olsen Espelie.

Thi bliver i Kraft af Grundlovens 64de § forbenævnte 4 Repræsentanter herved bemyndigede til paa søndre Bergenhuus Amts Vegne at møde og tage Sæde paa det overordentlige Storting, som aabnes i Christiania den 7de October førstkommende for at skjønne Rigets Tilstand og handle paa Amtets Vegne Alt hvad de finde tjenligt for Norges Rige og dets Selvstændighed.

Til Bekræftelse herom have vi egenhændig underskrevet denne Fuldmagt.

Bergen den 19de September 1814.

Som constitueret Amtmand

Schydtz

Nls. Hertzberg AvWSKoren. Aad Davidsen Kløve Torbjørn Gundersen Sandvigen. J. Hertzberg A. Brügger. B. Børretzen H. Hannestad S. H. Friis Christophersen A. S. Heiberg Berthel. Olay Wilhelmsen. J. I. Borgen O.M.Bø Fermann J. Biercheland Jens Clemetsen Tælle Salmon Christensen Schoge. Helie Hallvorsen Dommedal. Anders Anderssen Haaversthuen. – Hans O. Westrejm I Møchling Thor Aamundsen Dævangen Aschol Johannesen Flatland Tommas Johannesen Schafthum Johannes Nielsen Remsle Peder Jacobsen Agenes Johaness Johanssen Askevig Anders Haaversen Wettang Aad Knudsen Gjelle Gullich Larsen Soue Tobias Haldorsøn Eidnes Aad Pauvelsen Hameraas Jacob Helliesøn Mæland Conrad Siursøn Lægvej Ole Olsøn Fosel Anders Bertelsøn Hægedahlen Engel Olssen Soldahl. - Hans Hanssøn Rolsey Hans Iversøn Norbust John Simonsen Saxeid Salemon Johnnesen Tislehold. Tollef Gregoriuss. Eikeland. Iver Abelsøn Helvigen. Johaness Eriksen Sundvor Ole Olsen Washalle. Jørgen Nielsen Øfsthus. Magne Jversen Svindal. Michel Rasmusen Nedre Echanger. Peder Pedersen Ronhovde. Ole Monsen Schouge. Ingebrigt Olsen Nordaas. Peder Johannesen Næsse. Anfind Erichssen Finne. Anders Samsonssen Alne. Lars Larssen Fieldsend, John Monssen Riisøen, Halver Olesen Habestad. Ole Knudsen Tvedt, Haldor Englsen Bog[a], Rasmus Knudsen Tysse. Morten Olsen Thomre, Hans Rasmusen Løning, Lars Olsen Gømmeland, Ole Hendrichsen Hæve, Mons Monsen Tofft, Lars Larsen Sæverej, Gunder

¹¹ Ikke trykt.

Thorsen Dahlen, Askel Wiersen Mahtre, Osmund Cheristofersen Grindæjm, Ole Nilsen Ribnor, Ole M. Tavlebøe, Johan Stecksén Tvetene, Jens Olsen Espelie, Anders Joensen Kløve, Anders Arnesen Winnje.

Bilag 6¹²

[Bradsbergs Amt]

I Følge allerhøieste Befaling af 16de August dette Aar, blev, i Overværelse af mig Foged Plesner, som constitueret Amtmand i Bradsberg Amt, den derved allernaadigst bestemte Valgforretning fremholden, for bemeldte Amt, paa Raadhuset i Schien, den 20^d September 1814, efterat Tiden og Stædet hertil i Forveien, var samtlige Amtets respective Præsteskab tilkiendegivet, til Udvælgelse af de Mænd, der som Amtets Repræsentanter skulle møde ved det overordentlige Storthing som bliver aabnet i Christiania den 7^d October førstkommende. Efter Tallet paa de Stemmeberettigede i ethvert Præstegield, følgelig de herom optagne Mandtaller, udgjør Valgmændene for heele Amtet 22 Stk.; hvilke alle var mødende og tilstæde. J Overeensstemmelse med Norges Grundlovs § 58, var altsaa at udvælge 2 af Amtets stemmeberettigede Indvaanere; og ved de fleeste Stemmer faldt dette Valg paa Auditeur og Sorenskriver Wessel og Osmund Nordgaard.

Men da Auditeur Wessel forebragte Forfald, som af Valgmændene blev kiendt gyldig, saa blev i hans Stæd antaget Foged Marcus Florentz som næstefter ham i Stemefflerhed. – Ligesom derfor bemeldte Foged Florentz og Osmund Nordgaard herved meddeles dette undertegnede Vidnesbyrd om denne deres Udkaarelse, saaledes gives de og herved fuldkommen og uindskrænket Frihed og Fuldmagt til, som Bradsberg Amts Repræsentanter, at møde ved forbemeldte overordentlige Storthing, for i denne Egenskab, med al muelig Forbindelse og Kraft, for Amtets Vedkommende, at stemme for og afgjøre alt hvad som er og maatte blive Gienstand for dette Storthings Forhandlinger og Virksomhed.

Med Ønsker som udstrømmer fra det varmeste Borgersind, til vort elskede Fædrelands Held og Lykke, bekræftes dette Vidnesbyrd og Fuldmagt, ved Amtets og samtlige Valgmænds Hænders Underskrift. – Schiens Raadhuus, den 20^d September 1814.

Plesner
constitueret Amtmand.

E: R: Kaurin. – E. Heltberg. Steenbuk. Lund. O. Beatus D’Erboe, C F Musæus, P Haralsen, Christian Hajen, Claus Bustrach, Isak Christensen Bamble, Ole Olssen Engrav, Wessel, Poppe, Stenuld Pettersen Fliden, Hans Torchelssen Leene, Halvor Christensen Laavald, Thor Bendtsen Gullehuus, Kitteljeren, Ole Bjørnsen. – O: Rasmusson Mandt. Aslak Aasmundsen Botne -

¹² Ikke trykt.

Bilag 7¹³**[Budskeruds Amt]**

Johan Collett, Amtmand over Budskeruds Amt, og Vi samtlige af de Stemmeberettigede Indvaanere, ere i bemeldte Amt, overensstemmende med den 58 § af Kongeriget Norges Grundlov, udnævnte Valgmænd, nemlig:

	1, for Budskeruds Fogderie:
Lier Præstegjeld,	- Amtmand Collett, Christoffer Hellum og Elling Wefferstad
Røgen -	- Sognepræst Holst
Hurum -	- Anders Berntsen Selvig.
Eger -	- Provst Schmidt, Justitsraad Wulfsberg, Lensmand Gram og Christoffer Hoen.
Modum -	- Sognepræst Essendrop, Gulbrand Nielsen Hoele, og Amund Nielsen Saxeberg.
Sigdal -	- Christoffer Narum, Even Nubberud og Torkild Green.
	2, for Ringerige og Hallingdalen Fogderie:
Nordrehougs -	- Foged og Ridder Thams, Christoffer Petersen Lie og Gulbrand Tandberg.
Hoele Præstegjeld	- Provst Kjerulff og Anders Hurum
Aal - - - - -	Lensmændene Richter og Steen Hammersbøen.
Næss - - - - -	Sognepræst Støren og Lensmand Halgrim Ruud.
	3, for Nummedals og Sandsværds Fogderie.
Efterløds Præstegjeld	- Procurator Knoph, Svend Komnes og Johannes Evje.
Flesberg - - -	Ole Olsen Fjose og Ole Torgersen Dalegaarden.
Rolloug og Wæglie	- Lensmand Niels Sevlie, Lensmand Gulbrand Svalstuen og Elling Thoresen Wrenne.

Giøre vitterligt: at Aar 1814 den 19de September vare vi forsamlede i Hougsund, udi Egers Præstegjeld, for at udnævne de Representantere som skulle møde ved det til Fredagen den 7de October dette Aar sammenkaldte overordentlige Stor Thing i Christiania, og bleve da, i Forhold til vores eget Antal, følgende trende Mænd udnævnte, nemlig:

Amtmand Collett, Provst Schmidt og Lensmand Gram.

Disse Mænd, eller i Tilfælde af Deres Svagheds Forfald, de som derefter havde de fleste Stemmer, nemlig Justitsraad og Sorenskriver Wulfsberg, Svend Komnes og Gulbrand Tandberg, som ere udnævnt paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, meddele vi herved denne vores Fuldmagt til at møde paa Budskeruds Amts Vegne ved det ovenbenævnte overordentlige Stor Thing og der at handle og stemme saaledes som de ved den Dem af os meddeelte, efter Stemme Fleerhed, særskilte Fuldmagt af Dags dato dertil er bleven bemyndigede, samt i øvrigt som de vide rettest og bedst at være til det Almindeliges Tarv, og som de ville forsvare for Gud og Deres Samvittighed.

Johan Collett Christopher Larsen Hellum Elling Weffersta., C Holst, And: B: Selvig F. Schmidt J: Wulfsberg Christopher Hoen J: Gram Essendrop G: Nielsson Holo Amund Nielssen Saxeboer Chrestopher Narum Even Nubberud Torkel Green J T Thams Christopher Lie Gulbrand Tandberg Kjerulf Anders Hurum Richter Steen

¹³ Ikke trykt.

Hammersbøn paa Egne og Hr. Præsten Størns Vægne hans Sygdom *H Ruud* *O. Knoph*
S: Komnes *Johannes Evje* *Ole Fjose* *Ole Tørgersen Dahlegaarden* Lænds Mand *Niels*
Nielsen Sevlie Lehnsmænd *Gulbrand Nilssen Svalstuen* *E Wrenne*

Bilag 8

[Christiania Amt]

Dokumentet ikke funnet i Stortingsarkivet. Se transkribering fra Christiania magistrats forhandlingsprotokoll i Oslo byarkiv.

Ad bilag 8¹⁴

J Følge Magistratens Indkaldelse i Intelligents-Bladet, foretoges Torsdagen den 15de September 1814 Kl. 11 Sl. Formiddag i Vor Frelseres Kirke, den anordnede Votering paa de Valgmænd, der ere berettigede at vælge Repræsentanter for denne Stad, til det forestaaende Storting den 7de October d. A. Med Hensyn til Stemme fleerheden, bleve følgende Herrer antagne til Valgmænd, nemlig:

- No. 1: Herr Agent og Ridder Jacob Nielsen
- 2: - Professor Platou
- 3: Politimester Arentzen
- 4: Ridder Thurmann
- 5: Professor Rasmussen
- 6: Etats-Raad Treschow
- 7: Told-Procureur Omsen
- 8: Justits Raad og General Politie-Directeur Diriks
- 10: Pastor Wulfsberg
- 9: Cancellie-Raad Morgenstjerne
- 11: Slotspræst Pavels
- 12: Advocat Aars
- 13: Professor Rosted
- 14: Thomas Johansen Heftye og
- 15: Assessor Debes

Saaledes blev denne Forretning sluttet.

Bull N: D: Osterhaus Damm

Anno 1814 den 24de September, vare ovenstaaende Valgmænd forsamlede paa Stadens Raadstue, for at vælge Repræsentanter for denne Bye, til forestaaende Storting, og bleve da, i Følge de fleeste Stemmer, efterstaaende 4 Herrer udvalgte til Repræsentanter, nemlig:

- 1: Herr Etats Raad Treschow
 - 2: - Justits Raad og General Politie-Directeur Diriks
 - 3: - constitueret Politimester og Advocat Arentzen
 - 4: - Agent og Ridder Jacob Nielsen
- og til Suppleanter følgende 4. – neml. DHrr
- a: Professor Rasmussen
 - b: Professor Platou. –
 - c: Slotspræst Pavels og
 - d: Kiøbmand og Ridder Thurmann

Hermed endtes denne Forretning

¹⁴ Oslo byarkiv: Christiania magistrats forhandlingprotokoll bd. 1 (1762-1823), fol. 89-90.

Bull N: D: Osterhaus Damm

Bilag 9¹⁵

[Christians Amt]

Aar 1814 den 15de September blev følgelig Kongelig Allernaadigst Rescript til Christians Amt, samt Bekiendtgjørelse ved DHerrer Præster i Amtet, Samling i Medhold af den 58 § i Kongeriget Norges Grundlov af 17de May d. A., Holdet paa Giæstgivergaarden Hund i Vardals Præstegjæld og Totens Fogderie, under Christians Amt. Hvor da: Mødte 41 medunderskrevne Valgmænd, der, efterat have Legitimeret sig i denne Qvalite, ved Stemme flerhed, valgte til Representantere for bemeldte Amt ved det berammede overordentlige Storting i Christiania den 7^d næste Maaned – h^r Sorenskriver Wejdemann, Dannebrogsmænd h^r Andreas Lysgaard, Ole Haagenstad, og h^r Amtmand Ridder Sommerfelt, som ere stemmeberettigede Borgere i Districtet. –

Herforuden Anmærkes: At følgende Fiire stemmeberettigede Mænd, bleve som Reserve valgt ved fledeste Stemmer, i Tilfælde nogen af de ovenanførte, skulle faae Lovlig Forfald, nemlig h^r Procurator Meydell, h^r Hilstad,¹⁶ Corporal Balche, og Peder Aasen; Thi vorder disse Representantere herved forsynet med den i Norges Rigets Grundlov § 64 bestemte Fuldmagt, underskrevet af de mødende Valgmænd og Øvrigheden Amtmand Sommerfelt /: Ridder /: som tillige udnævnte Valgmænd for Wardahls Præstegjæld, til Bevis for, at de paa den i Constitutionen foreskrevne Maade ere udnævnte.

*Tosen Nilssen Myro Niels Andersen Førrestraae Iver Tostensen Melbye
C: Anker: Kreutz Ole Christianslund Arne Olesen Wold, Ole Havelson Weglimsrud. Johan Ernst Mejdell Peder Næss. – Peder Olimb steffen Wang Bjelke Lars Melbosta
Gulbrand Hvattum. L. Weideman C: Hilstad. N: Dyhren C: Balke P: Aasen
ALysgaard N: Flifleth N Jørstad Gulbrand Bøe P. Bøe-Øvren. - P Dybdahl E: Jevne
Schive K. Qvigstad Thiostel Harilstad Østen Skaaden NBøgstad. - Tore
Præstegaarden Ole Qvarberg Sølfest Skrinde Lars Holle Lars Forberget Jesper Hole
Ole Ruste John Hofvold*

At foranstaaende Underskrivter er forrettede i min som tillige Overøvrigheds Overværelse, vedgaaer Sted og Tid som ovenmeldt.

Sommerfelt

¹⁵ Ikke trykt.

¹⁶ I originalen er Hilstad merket med 1 og Meydell med 2, hvilket tilsier at Hilstad skulle vært nevnt som nummer én og Meydell som nummer to.

Bilag 10¹⁷

[Christiansand]

Da Deh^r Biskop Christian Sørensen og Stifts Overretts Assessor Lorens Lange, der have de Egenskaber, som Kongeriget Norges Grundlovs 61de §. bestemmer, ere af undertegnede Valgmænd ved de fleste Stemmer blevne udvalgte til, som Repræsentanter for Christianssands By, at møde og tage Sæde paa det ved kongelig allernaadigst Reskript af 16de f. M. sammenkaldte overordentlige Storthing, som aabnes i Christiania den 7de Oktober førstkommende; Saa vorde velbemeldte Herrer: Biskop Christian Sørensen og Stiftsoverretts Assessor Lorens Lange, i Overensstemmelse med Grundlovens 64de §, herved meddeelt denne Fuldmagt til Bevis for, at de paa den i Konstitutionen foreskrevne Maade ere valgte, og, som en Følge deraf, have Rett til, paa Christianssands Byes samtlige Stemmeberettigede Indvaaneres Vegne, at iagttage det Nødvendigt eragtende under dette Storthings Afholdelse.

Til Bekræftelse under vore Hænder og hostrykte Segl.
Christianssands Raadstue den 4 September 1814.

M: Glukstad (LS)
Raadmand

N: W: Giertsen (LS)
Assessor i Stiftsover Retten
og const. Præsident

Niels Wald (LS)
Valgmand

Hansen (LS)
Raadmand og
Stifts Revisor.

Rolfsen (LS)
Kiøbmand

Janfoss (LS)
Kiøbmand

Jæruf Voss (LS)
Kiøbmand

¹⁷ Ikke trykt.

Bilag 11¹⁸

[Christiansund og Molde]

Aar 1814 den 13de September, blev efter Correspondence mellem Byefoged Modtzfelt paa Molde og Byefoged Schare i Christiansund, en Samling foretaget i Byefoged Schares Boepæl, for at udvelge Representant til det overordentlige Storthing den 7de October førstkommende, af de fra Molde udnævnte Valgmænd Byefoged Motzfeldt og Kjøbmand Lars Dahl, og af de her i Christiansund udnævnte Valgmænd Pastor Angell, Byefoged Schare og Kjøbmand Peter Claussen – og da Valget faldt paa Pastor Lorentz Angell; Saa er det vi samtlige i Følge Kongeriget Norges Grundlov, §. 64, herved bevidne: At Pastor Angell for Christiansund og Molde er valgt paa den i Constitutionen foreskrevne Maade.

Christiansund, ut supra.

Som Molde-Valgmænd
F: Motzfeldt (LS)
Lars Dahle (LS)

Som Christiansunds Valgmænd
O. Schare (LS)
L. Angell (LS)
Peter Clausen (LS)

¹⁸ Ikke trykt.

Bilag 11, vedlegg 1¹⁹

[Molde]

Undertegnede Bestyrere af Molde Byes Valgforsamling, gjør hermed vitterlig: at ved den paa Molde Byes Raadstue i Dag afholdte Valgforsamling er H^r Byefoged og Sorenskriver Motzfeldt samt H^r Kiøbmand Lars Dahl, ved fleste Stemmer bleven valgt til som denne Byes Valgmænd, at reise til nærmeste Kiøbstæd Christiansund, for der, i Foreening med de der udnævnte Valgmænd, at foretage det allernaadigst befalede Representant=Valg til det i Christiania den 7^d næste Maaned aabnede overordentlige Storthing; og hvortil herved Fuldmagt meddeeles under vore Hænder og Signeter.

Molde den 6 September 1814.

F: Motzfeldt
(LS)

Ped^r Grindberg
(LS)

A.B:Øwre
(LS)

¹⁹ Ikke trykt.

Bilag 11, vedlegg 2²⁰

[Christiansund]

Ved Samling paa Christiansunds Byes Raadstue i den Bernstorffske Stiftelses Værelser den 10. September 1814, blev her for Byen udnævnt som Valgmænd ved fleeste Stemmer Pastor Lorentz Angell, Byefoged Schare og Kjøbmand Peter Clausen; hvilket herved bevidnes af Byefogden og Byens eligerede Mænd.

Christiansund, d. 10de September 1814.

O. Schare
Byefoged
(LS)

Wm Dall
(LS)

for hr John Moses
T:P Malme
(LS)

²⁰ Ikke trykt.

Bilag 12²¹

[Drammen]

Samtlige Underskrevne bevidne herved: at dette Stæds stemmeberettigede Indvaanere, overeensstemmende med Paragraph 55, 56 og 57 i Norges under 17de Maii dette Aar forfattede Grundlov, og i Anledning af de om en extraordinair Rigsforsamling udgangne allerhøieste Befallinger, have været forsamlede paa dette Stæds Raadhuus den 13de sidstleden for at udnævne Valgmænd, hvilket samme Dag foregik paa den, i sidstnævnte Paragraph, foreskrevne Maade, og hvorved underskrevne Valgmænd bleve udnævnte, ligesom og at vi, den nestpaafølgende Dag i samme Maanet, atter vare forsamlede og indbyrdes imellem os udvalgte til Representanter for denne Bye: Sognepræsten Herr Søren Tybring og Grosserer og Ridder Herr Iver Holter; hvilke tvende Herrer Representanter i Overeensstemmelse med Grundlovens 64de Paragraph, herved befuldmægtiges til, paa samtlige denne Byes Indvaaneres Vegne, at møde paa det, den 7de denne Maanet, befalede Storthing i Christiania Bye, og at altsaa hvad fornævnte Herrer Representanter finde fornøden paa Storthinget at foredrage og antage, skal have samme Kraft og Virkning, som det af samtlige Byens Indvaanere eller stemmeberettigede Personer havde været forestillet, andraget og antaget, hvilket til den Ende stadfæstes under vore Hænder og Segl.

Drammen den 3^{die} October 1814.Winsnes.
(LS)Nils Omsted
(LS)Nicolay Lund
(LS)D. Dietrichs
(LS)P: Beylegård
(LS)

At de 5 Personer, hvis Navne og Segl her oven findes nedtegnede og undertrykkede, med egne Hænder have underskrevet samme Navne og at disse Personer, tilligemed de i denne Fuldmagt nævnte for dette Stæd udnævnte Representanter sc: Præsten Herr Tybring og Ridder Herr Iver Holter, af Stædets Stemmeberettigede og i Forhold til disses Antal ere blevne valgte, og imellem sig igjen have udvalgt de forbenævnte Representanter, bliver endydermere herved bevidnet.

Drammen ut supra.

*Lyche*Stædets Byefoged
og eene Magistrat.
(LS)

²¹ Ikke trykt.

Bilag 13²²

[Friderichshald]

I Overeensstemmelse med de til Magistraten givne Befalninger, blev Valgforsamlingen for Friderichshalds Bye afholdt i Emanuels Kirke den 15 denne Maaned, og af de 200 Stemmeberettigede udvalgt til Valgmænd:

S.T. H^r Cancellie Raad Dahl
 “ Grosserer J. S. Jørgensen
 ” Kiøbmand Wm Hansen
 ” ” R. Leganger

Hvilke senere ved afholdt Samling, have udnævnt til Repræsentant S. T. H^r Kiøbmand og Forligelses-Commissaire William Hansen, for at møde og tage Sæde paa Storthinget, der aabnes Fredagen den 7de October dette Aar i Christiania hvorfor herved meddeles velbemeldte H^r Wm Hansen, denne vores paa samtlige og egne Stemmeberettigedes Vegne udstedte Fuldmagt, i Qualité af denne Byes Repræsentant, der bekræftes med vores Underskrifter, og hostrykte Segl.

Friderichshald d. 30 September 1814.

<i>Heiberg</i>	<i>Ch^r Peterson</i>	Som Valgmænd		
(LS)	Repræsentant	<i>J. S. Jørgensen</i>	<i>C. A. Dahl</i>	<i>R. Leganger</i>
	(LS)	Representant	(LS)	(LS)
		(LS)		

²² Ikke trykt.

Bilag 14²³

[Friderichstad]

Aar 1814 den 22de September blev paa Friderichstads Raadstue foretaget Representantvalg til forestaaende Storting den 7de Octob. førstkomende i Følge Ordre fra det Kongelige svenske Gouvernement af 8, 16 og 19de i denne Maaned som herved fremlægges og vedhæftes under N° 1 – 2 – og 3. ligeledes, vedlægges under N° 4 Aggershuus høje Stifts Skrivelse af 22de Dennes som Svar paa Magistratens Forespørgsel, der viser, at det høje Statsraad ingen Foranstaltning i denne Henseende finder nødvendig her for Byen som occuperet af de Svenske. Endelig vedhæftes under N° 5 og 6, Magistratens Skrivelser fra Moss der viser, at denne Kiøbstæd har afholdt sit Representantvalg og ikke tiltræder Valg med Friderichstad, ligesom Friderichshald, hvis Stemmeberettiges Antal, uden Tvivl, er saa stort at denne Kiøbstæd af sin egen Midte, efter Grundloven; kan vælge sin Repræsentant. Magistraten i Friderichstad som ikkun den 8de September modtog Ordre i denne Henseende maatte altsaa fremme Valget saaledes: Efterdi Friderichstad ikkun haver 113 stemmeberettigede Indvaanere udnævnes 2de Valgmænd som begiver dem til Moss at sammentræde med denne Kiøbstæds Valgmænd, og saafremt saadant ey kan skee, da skal den af de Valgte som har fleeste Stemmer allene gaae herfra som Deputeret til Stortinget.

Ved Valgforsamlingen erholdt Hr. Commerceraad Paul Ressen Broch og Hr. Kiøbmand Giermann Bruun de fleste Stemmer; Men da den første havde 15 Stemmer flere end den sidste, bliver velbemeldte

Herr Commerceraad Broch

herved befuldmægtiget som Repræsentant for Friderichstads Kiøbstæd at møde ved Stortinget den 7de October 1814.

Til Bekræftelse under Magistratens og Repræsentanternes Underskrift samt Stadens Segl.

Friderichstad 30 Septemb^r 1814.

Paa Medrepresentants og
egne Wegne

Heiberg
Cancellieraad og eene Magistrat

Schøyen
(LS)

G. Bruun

²³ Ikke trykt.

Bilag 14, vedlegg 1²⁴

[Med en annen hånd:] No. 1

Pro Memoria!

Indsluttet tilstilles Hr. Cancellieraaden, norske Regjeringens Kundgjørelse til det norske Folk, hvilken De ville behage ifølge Grundlovens Bestæmmelse skyndsomst at iværksætte for Friderichstad Bye.

Friderichstad og Gouvernements Expeditionen, den 8de Septbr 1814.

Axel Ramm²⁵ *Lars Hierta*
Generalmajoren og Gouverneuren

/: S. T. :/

Hr. Cancellieraad Heiberg!
Friderichstad

/Hartvig Tambs

[Med en annen hånd nederst på arket:] F B J. N° 32.

[Med en annen hånd vertikalt i venstre marg:]

d. 12^t Septb^r forespurgt og bedet om Resol. hos Gouvernementet om Forholdet, da ikke saa mange Stemmeberett. [—]²⁶ findes i Staden som Constitutionen foreskriver.

[Adresse utenpå brevet:]

/. S T./

Herr Cancellieraad Heiberg

K. T

Friderichstad

²⁴ Ikke trykt.

²⁵ [Utydelig signatur.]

²⁶ Strøket: ikke

Bilag 14, vedlegg 2²⁷

[Med en annen hånd:] No. 2

Pro Memoria!

Til Svar paa Hr: Cancellieraadens Skrivelse i Anledning af at Friderichstads Kjøbstæd ikke kan præstere de Valgmænd som udfordres til Mødet ved Storthinget den 7de October, uden at det i Forening med en anden Kjøbstæd kunde erholde dette Personale; saa skulde Gouvernementet ikke undlade at tilkjendegive: at da Friderichshald allerede ved Samling har erholdt sit Antal Valgmænd, saa kan herfra intet Vota ventes, men overlader Gouvernementet til Hr. Cancellieraaden hvorvidt Friderichstad og Moss kunde, som 2^d smaae Kjøbstæder betragtet, forenet tilveiebringe de udfordrende Valgsmænd, hvorimod Gouvernementet fra sin Side intet har at erindre.

Friderichshald og Gouvernements Expeditionen den 16de September 1814.

Lars Hierta
Generalmajor og Gouverneur

/Hartvig Tambs

/: S. T. :/
Hr. Cancellieraad Heiberg!
Friderichstad.

[Med en annen hånd nederst på arket:] F B J. No. 34.

[Adresse utenpå brevet:]
/. S T./
Herr Cancellieraad Heiberg

K. T Friderichstad

²⁷ Ikke trykt.

Bilag 14, vedlegg 3²⁸

[Med en annen hånd:] No. 3

Pro Memoria!

Da Hr. Cancellieraaden atter, og til Besvarelse af mit under 16de hujus, tilmælder, at Mosse Kjøbstæd ogsaa ved Valgforsamling har erholdt sit Persohnale til Møde ved Storthinget den 7de October førstkommende; saa kan Gouvernementet fra sin Side ikke andet end raade Hr. Cancellieraaden til skyndsomst at iverksætte Valgsforsamlingen, for Friderichstad Bye allene, med den Pluralitet som for Øjeblikket haves, til en Valgsmands Udnævnelse.

Friderichshald og Gouvernements Expeditionen
den 19de September 1814.

Lars Hierta

Generalmajor og Gouverneur

Til
Hr. Cancellieraad Heiberg
Friderichstad!

/Hartvig Tambs

[Med en annen hånd nederst på arket:] F B J. No. 35.

[Adresse utenpå brevet:]

Til
Magistraten udi

K. T Friderichs[—]²⁹
stad

(LS)

²⁸ Ikke trykt.

²⁹ Strøket: hald

Bilag 14, vedlegg 4³⁰

[Med en annen hånd:] No. 4

I Anledning af Deres Velbhds. Forespørgsel angaaende
 Repræsentationen for Fridrikstad ved det forestaaende Storthing,
 tilbagemeldes, tjenstlig, at der, efter Statsraadets Resolution, ingen
 foranstaltning, i denne Henseende, herfra kan træffes for Fridrikstad og
 Fridrikshald, som Steder der ere occuperede af Fienden.

Aggershuus Stift, Christiania den 22 Septb. 1814.

Falbe

Til
 Hr Cancellieraad og Byefoged Heiberg
 i Fridrikstad

[Med en annen hånd nederst på arket:] F. B. J. No. 36.

[Adresse utenpå brevet:]

Til
 Herr Cancellieraad og Byefoged
 Heiberg i
 K. T. Friderikstad

³⁰ Ikke trykt.

Bilag 14, vedlegg 5³¹

[Med en annen hånd:] No. 5

Til Gjensvar paa Deres Velbaarenheds ærede Skrivelse af 23^d dennes, skulde jeg ikke undlade tjenstligst at melde: at Repræsentantvalget til det forestaaende Storthing er for Mosse Bye allerede under 16de dennes afholdt.

Moss den 26de September 1814.

G. Wulfsberg

Hr Cancellieraad og Byefoged Heiberg, Frideriksstad.

[Med en annen hånd vertikalt i venstre marg:] Ankom den 28de ejusd^m

[Adresse utenpå brevet:]

S. T.

Herr Cancellieraad og Byefoged Heiberg

Embeds Sag	i
	Friderikstad.

³¹ Ikke trykt.

Bilag 14, vedlegg 6³²

[Med en annen hånd:] No. 6

Under Gaars Dato gav jeg mig den Ære at besvare Deres Velbaarenheds Skrivelse angaaende Sammentrædelsen af Valgmændene for begge Byer, men da Brevet blev sendt med en Reisende er det mueligens endnu ikke fremkommet.

I mit Svar tilkjendegav jeg, hvilket herved endvidere gjentages: At Repræsentantvalget for Mosse Bye allerede under 16^d dennes er afholdt.

Moss den 27de Septb^r 1814.

ærbødigst
G. Wulfsberg

S.T.

Hr Cancellieraad og Byefoged Heiberg, Frideriksstad.

[Med en annen hånd vertikalt i venstre marg:]

Modtaget den 28de ejusd^m ved en fra mig afsendt Expresse. *Heiberg*.

[Adresse utenpå brevet:]

S. T.

H^r Cancellieraad og Byefoged Heiberg

i
Frederikstad.

³² Ikke trykt.

Bilag 15³³

[Hedemarkens Amt]

Vi undertegnede Valgmænd fra samtlige Præstegælde i Hedemarkens Amt befuldmyndige herveed:

Herr Ingenieur Kapitaïn v. Ræder

--- Krigsraad Arntzen

--- Kapitaïne Anders Steen

Og Gaardemand Hans Hansen Biølset

til at møde ved det anordnede Overordentlige Storthing, som skal aabnes i Christiania førstkomende 7de October, og der, som dette Amts valgte Representantere deeltage i alt hvad der forhandles og bestemmes til Fædrenelandets Tarv.

Velbemeldte vore Ræpresentanter ville behage paa Storthinget at fremlægge til Overvejelse vedfølgende 2de Afhandlinger af 13de og 11^t September d. a., forfattede af Herr. Kapitaïne v. Ræder og Herr. Sognepræst Wejdemann, samt medvirke til, at de deri omhandlede vigtige Gienstænder blive paa bedste Maade overveiede.

Endelig er det vort eenstemmige Ønske, at Storthinget anmodes om, efter at Krigstildragelserne, og hvad dermed har staaet i Forbindelse, ere nøye undersøgte, Offentligen at yde de Armee-Korpser, og de Cheffer, som befindes at have med Iver opfyldt deres Pligter til Fædrenelandets Tarv, den derfor fortiente Hæder og Tak.

Givet i Walgforsamlingen paa Grundset i Elverum den 13de September 1814!

Stang Dorff H: Carlsen O.O.Evenstad Giermund Grøtting Ramm Dircks Johan Hejen Swensen. Ole Saugbachen. B. Lorentzen H. Ziner. Peder Hansen Veidemann Reinhard O. Osensjøen Hesselberg Lars Bredesen Halvor Schøyen Gulbrand Ellingsrud Christen Rejtz Halsten Sjølie Vagtmester Simenstad J. Hoel Halvor Hole P. Ranum Anders Knudsen Hoff Habsahl Lars Scheling P. Schøyen H: Wold Jac. Timmermann Michel Saxlund Anders Wævlen

Valget af forestaaende 4te Repræsentanter er skeet paa den i Kongeriget Norges Grundlov § 58 anordnede Maade; Ligeledes er forestaaende Fuldmagt eenstemmigen besluttet og egenhændigen underskrevet af de forsamlede Valgmænd.

Næst efter forestaaende 4te Repræsentanter havde Sognepræsten i Hoff's Præstegield herr Wejdemann og herr Procurator Dorff i Elverum de fleeste Stemmer, nemlig den Første 13 Stemmer og den Sidste 10 Stemmer, følgelig bliver de, overensstemmende med Grundlovens § 63, de nærmeste til, i Tilfælde af noget Lovligt Forfald, at møde ved det Overordentlige Storthing.

Hvilket herved, overensstemmende med Grundlovens § 64, bevidnes. Aar Dag og Sted som forestaaer.

Bendeke

Amtmand over Hedemarkens Amt.

Da Skibscapitaïne herr Anders Steen, under 26de denne Maaned, har indmeldt til Amtet at indtruffen Sygdom hindrer ham fra, som Amtets Repræsentant at møde og deeltage i Storthinget som aabnes i Christiania førstkomende 7de October, saa indtræder altsaa Sognepræsten for Hoff's Præstegield Velærværdige herr Wejdemann, overensstemmende

³³ Ikke trykt.

med Grundlovens 63 §, som Hedemarkens Amts Repræsentant ved bemeldte Storthing, og
deeltager i alle dets Forhandlinger og Beslutninger.

Hedemarkens Amts Kontoir den 27de September 1814.

Bendeke

Bilag 15, vedlegg³⁴

Skibscapitaine herr Anders Steen paa Torshoug i Wang, som ved Valgforsamlingen sidstleden 13de September blev udnævnt til en af Hedemarkens Amts Repræsentanter ved det overordentlige Storting, som aabnes i Christiania næstkommende 7de October, har under Gaars Dato indmeldt, at indtruffen Sygdom ikke tillader Ham at møde ved Storthinget.

Da Deres Velærværdighed, næst efter de 4te valgte Repræsentanter, havde de fleeste, nemlig 13 Stemmer, saa maae jeg herved, overensstemmende med Grundlovens 63 §, tjenstligst anmode Deres Velærværdighed om, i herr Steens Forfald, som Hedemarkens Amts valgte Repræsentant, at møde paa Storthinget i Christiania førstkommende 7de October og deeltage i alle dets Forhandlinger og Bestemmelse i Rigets Anliggender.

Som Hjemmel for dette Deres hæderfulde Hværv tjener den paa Fuldmagten, for samtlige Amtets Repræsentanter, der er sendt til herr Kapitaine v. Ræder, skeete Paategning, saavel som denne min Embedsskrivelse, som behagelig maatte forelægges Storthinget.

I allerunderdanigst Følge af allerhøieste Rescript af sidstleden 16de August vedlægges en Anviisning, stoer 150^{rbd} N. V. paa Soløers Fogdekasse, som Forskud til Deres Udgifter ved Storthinget.

Ligeledes vedlægges et Friskydspass paa 2de Heste.

Hedemarkens Amtscontoir den 27de September 1814.

Bendeke

Velærværdige
Herr Weidemann,
Sognepræst for Hoffs Præstegjeld.

³⁴ Ikke trykt.

Bilag 16³⁵

[Jarlsberg Grevskab]

Aar 1814, Torsdagen den 29de September blev, ifølge Rescript af 16de forrige Maaned, hvorved Sammenkaldelse af et overordentligt Storthing forordnes, som bliver at aabne i Christiania Fredagen den 7de October dette Aar, det ved Norges Grundlovs 58 § bestemte Amtsmøde for Jarlsberg Grevskab, efter foregaaet Berammelse, afholdt paa Tinggaarden Rostad i Vaale Sogn, i Overværelse af undertegnede Overinspecteur Nilsen.

Hvorda! Mødte og paa behørig Maade legitimerede sig som Valgmænd for:

Laurdals Præstegield,	Skovrider Christen Lund;
Hofs Præstegield,	Lensmand Wilhelm Hansen Hougestad;
Sande Sogn,	Provst og Sognepræst Johan Storm Munck og Bonden Jørgen Larsen Holst;
Skouger Præstegield,	Proprietair Ulrik Frederik Arveskoug;
Strømmens Annex,	Krigsraad Mads Tofte;
Botne Præstegield,	Proprietair Hans Hovbrender;
Waale Præstegield,	Sorenskriver Gustav Peter Blom og Lensmand Herman Hansen Rostad;
Ramnæs Præstegield,	Sognepræst Rudolph Phillip Jacobj og Bonden Hans Larsen Ramnæs.
Sems Præstegield,	Sorenskriver Jens Christian Berg og Ljeutenant Hans Brekke.
Stokke Præstegield,	Proprietair Elias Winther Jørgensen og Proprietair Christian Richard Nygaard.
Borre Præstegield,	Skibscapitain Baltzer Engøe og Bonden Hans Larsen Thon.
Annebo Præstegield,	Lensmand Erik Hellihsen Berg.
Nøtterø Hovedsogn,	Sognepræst Jacob Andreas Wille;

Hvilke Valgmænd /: hvis Antal er over 15 men under 24, og hvoraf følger at Grevskabet i Overeensstemmelse med fornævnte 58 § i Grundloven har at udnævne og afskikke 2 Medlemmer til Storthinget :/ eenstemmigen udvalgte Herr Johan Caspar Herman Greve af Wedel Jarlsberg, og da Sorenskriver Gustav Peter Blom og Sorenskriver Jens Christian Berg dernæst havde de fleste, men derhos et lige Antal, nemlig 9 Stemmer hver, saa trak de Lod, ved hvilken Lodden faldt paa Sorenskriver Berg, der altsaa tilligemed Grev Wedel Jarlsberg eragtes valgt til som Grevskabet Jarlsbergs Repræsentantere at møde og tage Sæde ved ovenmeldte overordentlige Storthing i Christiania den 7de October dette Aar. Skulle nogen af de Valgte hindres ved Forfald, træder Sorenskriver Blom i den Forfaldhavendes Sted efter Grundlovens 63 §.

Ifølge heraf og i Overeensstemmelse med Grundlovens 64 § meddele vi herved paa samtlige stemmeberettigede Indvaaneres Vegne i Jarlsberg Grevskab, velbemeldte Herr Greve J. C. H. Wedel Jarlsberg og Herr Sorenskriver Jens Christian Berg denne vores Fuldmagt, til Beviis for, at de, paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, ere udnævnte som bemeldte Grevskabs Repræsentanter ved Storthinget.

Dets til Bekræftelse udstædes denne Fuldmagt under vore Hænder og Grevskabets Segl.

Actum loco anno & Die ut supra.

	<i>Nilsen</i>	<i>C: Lund</i>	<i>W: C: Hansen</i>
<i>Munch</i>	<i>Jørgen Holst</i>	<i>U Arveschoug</i>	<i>M: Tofte</i>
			<i>H Hovbrender</i>

³⁵ Ikke trykt.

<i>H J Blom</i>	<i>H H Rostad</i>	<i>Jacobi</i>	<i>Hans Larsen Ramnæs</i>	<i>J. Chr. Berg</i>
<i>H: Bræche</i>	<i>E: W: Jørgensen.</i>	<i>C R Nygaard</i>	<i>Balzer Engøe</i>	<i>Hans Eg</i>
<i>E: Hellichsen</i>	<i>J: A: Wille</i>			

(LS)

Bilag 17³⁶

[Kongsberg]

Vi undertegnede gjøre herved vitterligt: at til Opfyldelse af det allernaadigste Rescript af 16de August dette Aar, om et overordentligt Stortings Sammenkaldelse i Christiania til førstkommende 7de October, blev, i Overeensstemmelse med Kongeriget Norges Grundlovens 55 og 57 §, en lovlig Valgforsamling holdet i denne Bye den 9de September sidstafvigte.

Efterat Constitutionen lydeligen var oplæst, skeede Valgene i den Orden, som Mandtallet over de stemmeberettigede Indvaanere, der i alt udgiorde 160, indeholder og saaledes, at enhver af dem valgte 3de blandt de Stemeberettigede til Valgmænd. Da Stemmerne vare samlede befandtes

Sorenskriver og her forrettende Byefoged Mathias Hagerup Stabell.

Bergmester Paul Steenstrup.

og Professor Olav Olavsén

at have de fleeste, og bleve altsaa til Valgmænd udnævnte.

Derefter have disse Valgmænd inden fastsat Tid forsamlet sig og ved fleeste Stemmer udnævnt bemeldte Sorenskriver Stabell til at møde og tage Sæde paa Stortinget; men da han, af Aarsager, som af de øvrige Valgmænd ere kiendte for lovligt Forfald, har erklæret sig hindret fra at vedblive Valget, saa er, i Følge Grundlovens 63 § Bergmester Steenstrup, som den der havde Stemme næst efter Sorenskriveren, traad i hans Sted, som Repræsentant for denne Bye.

Det er altsaa i Overeensstemmelse med Grundlovens 64 §, at vi udstæde dette Document, til Beviis om et lovligt Valg og til en Fuldmagt for den mødende Repræsentant Bergmester Steenstrup, som har alle dertil fastsatte Egenskaber, til at tiltræde ommeldte overordentlige Storting.

Kongsberg den 3^{die} October 1814.

Som Magistrat

J V Steenstrup

Koefoed

Stabel

(LS) Som Valgmænd

Stabel

Olavsén

P Steenstrup

³⁶ Ikke trykt.

Bilag 18³⁷

[Kragerø og Øster-Risør]

Vi undertegnede Kragerø og Øster Riisør Byes Magistrater samt de for disse 2de Byer, overeenstemmende med Kongeriget Norges Grundlov og vedhæftede tvende Attestationer, udnævnte fiire Valgmænd, bevidne herved, at ved det i Dag paa dette Stæds Raadhuus, foretagne Valg, er Herr Stats Hauptmand Hendrick Georg Tønder, udvalgt til at møde paa det til den 7de October dette Aar sammenkaldte overordentlige Stor Thing som Representant for ovenmeldte 2de Byer og i tilfælde han ved Lovligt Forfald hindres fra at møde paa dette overordentlige Stor Thing da er Kiøbmand Johan Ditlef Borthig udnævnt til at træde i hans Stæd;

Dets til Bekræftelse under vores Haand og Segl.

Øster Riisør den 13de September 1814.

Tobiesen
Byefoged
(LS)

Hersleb Hornemann
(LS)

H. G. Tønder
(LS)

D. Borthig
(LS)

J. Payeken
(LS)

³⁷ Ikke trykt.

Bilag 18, vedlegg 1³⁸

Vi undertegnede Kragerø Byes Magistrat og Formænd, bevidne herved: at ved den i Dag i Kirken holdte Valgforsamling af denne Byes Stemmeberettigede, blev ved fleeste Stemmer Herr Stadshauptmand Tønder og Byefoged Horneman udnævnte til denne Byes Valgmænd, der i Forening med Østerriisøers, som nærmeste Kjøbsteds Valgmænd have at udvælge en Representant til det overordentlige Storting, som er bestemt at aabnes i Christiania den 7de October dette Aar.

Dets til Bekræftelse under vor Haand og Segl.

Kragerø den 31te Augusti 1814.

Hersleb Horneman
(LS)

Paul: Biørn..
(LS)

C: Boeck
(LS)

³⁸ Ikke trykt.

Bilag 18, vedlegg 2³⁹

Aar 1814 den 5te September, vare efter foregaaende Tilsigelse, de hiemmeværende stemmeberettigede Indvaanere, forsamlede i Raadhuset, for, til følge Hans Kongelige Maiestæts allerhøyeste Reskript til Stiftet af 16 Augustii 1814, at udvælge de 2de Mænd, som, i Overenstemmelse med Kongeriget Norges Grundlov, og med Hensyn til Antallet af Byens stemmeberettigede Indvaanere, skal, i Forening med nærmeste Kiøbstæds udvalgte Mænd, udnævne Repræsentant til det befalede overordentlige Storting i Christiania den 7de Octob^r.

Da, efter Stemmesamlingen af Bestyrerne erfarede: at Kiøbmændene Joachim Payeken og Johan Ditlef Borthig havde de fleste Stemmer og altsaa vare de udvalgte; Thi bemyndiges herved Kiøbmændene Joachim Payeken og Johan Ditlef Borthig, til, i Forening med Kragerøe Kiøbstæds udvalgte Mænd, at træde sammen og udnævne Repræsentant til det befalede overordentlige Storting i Christiania førstkommende 7de Octobr. Østerriisøers Raadstue ut supra.

*Tobiesen -
Byefoged*

*Niels Simonsen -
Borger og Representant*

*Lars Nielsen
Borger Representant*

*V. Fürst Arentz
Søe og Land
Krigs Comissair*

H: Carstensen

J. Kiersig

[—]⁴⁰

<i>Højle Scheen</i>	<i>Marstrup</i>	<i>B. Andersen</i>
<i>Johan Juell</i>	<i>T: Carstensen</i>	<i>C: Simonsen</i>
<i>P. Boye</i>	<i>Chr Müller</i>	<i>Brodersen</i>
<i>O Scheen</i>	<i>J. Sønniksen</i>	<i>C. Næslige</i>
<i>A. Løve</i>	<i>Mads Thiis</i>	<i>Abr Thiis</i>
<i>Ole Møller</i>	<i>A: Christensen</i>	
<i>Anders Toriusson</i>	<i>J. F: Ellefsen,</i>	<i>Ellef Thomas Ellefsen</i>
<i>C: Kindt</i>		
<i>Andr Rendtler</i>	<i>Wleugel</i>	<i>W. Andrsøn</i>
<i>H. Brodahl</i>	<i>Halvorsen</i>	
<i>Johan Duhrendahl</i>	<i>Halvor Andersen</i>	<i>O. Rønning</i>
<i>A. Henricksen</i>		
<i>Peder Hansen</i>	<i>Niels Johnsen</i>	<i>Christian Fürst</i>
<i>Even Nielsen</i>	<i>H: E: Steinfeldt</i>	
<i>J. K. Simonsen</i>	<i>Niels Moen</i>	<i>Ole Thorsen</i>
<i>N: Houge</i>	<i>Petter Heberg</i>	
<i>Tellef Tochelsen</i>	<i>Niels Christensen</i>	<i>Knud Joensen</i>
<i>Ole Simonsen</i>		
<i>Hermund Omundsen.</i>	<i>- Ole Nielsen</i>	<i>Jon Olsen</i>
<i>Knud Olsen</i>	<i>Knud Alfsen</i>	
<i>N: Møller</i>	<i>B. Møller</i>	<i>J: D. Fürst sen.</i>
<i>H: Schlytter</i>	<i>Claude Winter</i>	
<i>H. Hendrichsen</i>	<i>Lares Egeland</i>	<i>Peder Torjusen Dale</i>
<i>Mørck</i>		

³⁹ Ikke trykt.

⁴⁰ Utydelig signatur.

Bilag 19⁴¹

[Laurvigs Kiøbstæd]

Efterat Valgforsamling, i Følge Allerhøjeste Befaling af 16de f. M., var afholdt for Kjøbstæden Laurvig den 5te d. M. og for det underliggende Ladestæd Sandefjord den 6te s. M., i Overeensstemmelse med Grundloven, indfandt sig, efter foregaaende Berammelse af mig constitueret Byefoged Hans Schlytter, samtlige Valgmænd Mandagen den 12 hujus paa Laurvigs Bytingsstue, for efter Grundlovens Bydende at udnævne Een, enten af deres egen Midte eller af andre Stemmeberettigede i Byen og Sandefjord, til som Repræsentant for Laurvigs Kjøbstæd og Sandefjord at møde og tage Sæde ved det til den 7de October førstkommende berammede Storting i Christiania.

Valgmændene vare: for Laurvig: Hr Overauditeur og Overbirkedommer Bendz, H^r Pastor Herlofsen, Hr Provst Sartz, Hr Frederik Falkenberg den ældre, og for Ladestædet Sandefjord Hr Isach Waala. Af disse Valgmænd blev anførte Tid og Sted med fleeste Stemmer valgt og udnævnt

Provst og Sognepræst i Laurvig Hr Johan Frederik Sartz, der er indfødt Normand, og har alle de Egenskaber, Norges Grundlov fordrer. Næst ham og som den der i Tilfælde af hans lovlige Forfald skal møde ved bemeldte Storting blev med Stemmernes Fleertal udvalgt Hr Frederik Falkenberg den ældre.

Thi meddeles bemeldte Hr Provst Johan Frederik Sartz dette Beviis for, at han paa den i Grundloven bestemte Maade er valgt og udnævnt til som Repræsentant for Kjøbstæden Laurvig og Sandefjord at møde og tage Sæde ved Stortinget i Christiania den 7de October førstkommende, hvortil ham ogsaa herved gives behørig Fuldmagt. Til Bekræftelse underskrives og forsegles dette af mig constitueret Byefoged Hans Schlytter, og af os samtlige Valgmænd, undtagen af den udnævnte Repræsentant Hr Provst Sartz.

Laurvig d. 30 Septbr 1814.

Hans Schlytter.

(LS)

Bendz
(LS)*Herlofsen*
(LS)*Frid^r Falkenberg ældre*
(LS)*Isach Waale*
(LS)

⁴¹ Ikke trykt.

Bilag 20⁴²

[Laurvigs Grevskab]

Efter at Valgforsamlinger vare, til følge Kongelig Allerhøyeste Befaling under 16de f. M., holdte i Laurvigs Grevskabs Amt, indfandt sig i Dag, efter skeede Berammelse, samtlige ved bemeldte Valgforsamlinger udnævnte Valgmænd hos mig Over Auditeur og Overbirke Dommer Niels Brink Bendz, som fortiden vicarius Amtmand i Grevskabet, for at, i Overensstemmelse med Grundlovens § 58de udnevne een, enten af deres egen Midte eller blandt de øvrige Stemmeberettigede i Amtet, til at møde og tage Sæde paa Stortinget, som er bestemt at holdes i Christiania den 7de October førstkommende. De ved bemeldte Valgforsamlinger udnævnte Valgmænd ere:

1. af Sandeherreds Præstegjæld:

Abraham Hansen Sundene

Søren Hansen Engøe

Søren Nielsen Hauan

2. af Hedrum Præstegjæld:

Gulbrand Rosenberg

Anders Arnesen Fiære

Anund Nielsen Rimstad

3. af Thiølling Præstegjæld:

Iver Hesselberg

Ole Olsen Amundrød

4. Brunlaugnæs Præstegjæld:

Anders Ulleberg

Søren Hielten

og 5. af Staværn, som i det Geystlige er lagt til Friderichswærns Meenighed:

H^r Jacob Bull, Sogne Præst sammestæds.

Hvilke Elleve Valgmænd nu medbragte det behørige Beviis fra de[—]⁴³ Respective Sogne Præster og disses Medhjelpere, for deres udnævnelse til Valgmænd paa den i Kongeriget Norges Grundlov bestemte Maade, samt Fuldmagt til, paa samtlige Stemmeberettigedes Vegne i Præstegjældene, at udvælge een, som haver at møde og tage Sæde ved fornævnte Storting den 7de October førstkommende, som repræsentant for Amtet; og blev nu, af os benevnte Valgmænd, dertil Valgt og udnevnt med fleeste Stemmer H^r. Jacob Bull, Sogne Præst til Friderichswærn og underliggende Staværn, Valgmanden for Staværn, og næst ham havde Ole Olsen Amundrød, Valgmand af Thiølling Sogn, de fleeste Stemmer, hvilket her anføres for om førstnevnte skulle faae lovlig forfald. Thi bliver bemelte H^r Pastor Bull forsynet med dette Beviis for, at han, paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, er udnevnt til, at som repræsentant for Laurvigs Grevskabs Amt møde og tage Sæde paa Stortinget den 7de October førstkommende, hvortil han ogsaa herved, efter Grundlovens § 64de, gives behørig Fuldmagt. Til Bekræftelse underskrives og forsegles dette af mig Over Auditeur og Overbirke Dommer Bendz, som vicarius Amtmand i Grevskabet, og af os samtlige Valgmænd, undtagen af den udnevnte repræsentant Pastor Bull.

Laurvig den 20de September 1814.Bendz
(LS)Abraham Hanssen Sundene
med iholden Pen.
(LS)⁴² Ikke trykt.⁴³ Strøket: res

Søren H Engøe

(LS)

Gulbrand Rosenberg.

(LS)

Iver Hesselberg -

(LS)

A: H: Ulleberg

(LS)

Anund Nielssen Rimstad

(LS)

Søren Nielsen Hauan

(LS)

Anders Arnessen Fiære

med Paaholden Pen.

(LS)

Ole Olsen Amundrød.

(LS)

Søren Hielten

med i holden Pen.

(LS)

Bilag 21⁴⁴

[Listers Amt]

Aar 1814 den 16de September mødte undertegnede Amtmand paa Tingstædet Fedde i Listers Amt for at overvære det, ved Hans Majestæts allerhøjeste Rescript af 16de forrige Maaned befalede Valg af Repræsentanter til det overordentlige Storthing, der skal aabnes i Christiania den 7de næste Maaned.

De i Amtets forskjellige Præstegjelde udnævnte Valgmænd vare mødte og blev da af dem ved de fleeste Stemmer paa den i Grundloven foreskrevne Maade, Tejs Jacob Torchildsen Lundegaard; Peder Jacobsen Bockwald; udnævnte til paa Lister Amts Vegne at møde og tage Sæde ved formeldte overordentlige Storthing og meddeeles dem til Beviis herom denne Fuldmagt.

Fedde Tingstæd datum ut supra

Schouboe

Amtmand

Jonas E. Lund

Ebbe Lund

Hamre

Hans Hansen Eje

M. Bøgwadtt

Aanen Torchelsen Bircheland

Finkel Tomstad

holt i penen

Kjøstel Larssen Nedland Daniel Axelsen Sveegri Ole Westervig W. Schejme

Ole Olsen Stave Ingwar Diderig Sen Øen Ingwar Tolag Sen oppaassen

Hans M. Hanssøn Diderick Larsen Omland Teys Jacob Østensen Berge.

Tarald Torkelds. Moj Aanen Rasmøssen Gybø Cornelius Larsen Fakset

T J Lundegaard Sebjorn Andersen Peder Bøgvald

⁴⁴ Ikke trykt.

Bilag 22⁴⁵

[Mandals Amt]

Aar 1814 den 14de September mødte undertegnede Amtmand paa Tingstædet Lunde i Mandahls Amt for at overvære det, ved Hans Majestæts allerhøjeste Rescript af 16de forrige Maaned befalede Valg af Repræsentanter til det overordentlige Storting, der skal aabnes i Christiania den 7de næste Maaned.

De i Amtets forskjellige Præstegjelde udnævnte Valgmænd vare mødte og blev da af dem ved de fleeste Stemmer paa den i Grundloven foreskrevne Maade Kammerraad og Told Inspecteur [—]⁴⁶ Christen Tidemand i Mandal og Garvermester Jørgen Jørgensen af Mandals Præstegjeld udnævnte til paa Mandahls Amts Vegne at møde og tage Sæde ved formeldte overordentlige Storting, og meddeeles dem til Beviis herom denne Fuldmagt.

Lunde Tingstæd datum ut supra.

Schouboe
Amtmand.

<i>H. Engelhart</i>	<i>Rested</i>	<i>Gunder Hilde</i>
Const. Stiftsprovst	Sorenskriver	
<i>S. Holbek</i>	<i>Gunvold Sodeland</i>	<i>Hans Taraldsen</i>
<i>O: Bentsøn</i>	<i>John Michelsøn Tvedt</i>	
<i>Daniel Olsen Lohne</i>	<i>Knud Aanensen Meelhus</i>	<i>Joskul Olsen Høyland</i>
<i>A. Olsen Homme</i>	<i>Lars Søren. Skiæggestad</i>	<i>Ole Olsen Øvland</i>
<i>Halvor Friderichsen Flatkaar</i>	<i>John Nielsen</i>	<i>Syvert Jørgensen Wiig</i>
<i>Ole Olsen Fure</i>	<i>Anders Kostøl</i>	
<i>Tellef Zachariasen</i>	<i>Lars torekelsen,</i>	<i>Aanen Berchellie</i>
<i>Peder Opdahl</i>		

⁴⁵ Ikke trykt.

⁴⁶ Strøket: Peter

Bilag 23⁴⁷

[Moss Bye]

Mosse Byes Magistrat og udnævnte Valgmænd.

Giøre vitterligt: At da Herr Candidatus juris Herman Krefting, constitueret Sorenskriver og Foged i Mosse Fogderie, den 16de September sidstleden ved fleste Stemmer er valgt til som Repræsentant for Mosse Bye at møde og tage Sæde paa det til den 7de d. M. berammede Storthing i Christiania, saa er det vi herved, i Overeensstemmelse med Grundlovens 64de §, meddeele bemeldte Herr Candidatus juris Herman Krefting denne Fuldmagt, i Kraft af hvilken han skal være bemyndiget til paa fornævnte Byes Vegne at møde og tage Sæde ved ovenmeldte Storthing; og skal Alt hvad han i saadan Egenskab sammestæds indgaaer og antager have samme Gyldighed, som om det af samtlige Byes stemmeberettigede Indvaanere var indgaaet og antaget.

Til Bekræftelse under vore Hænder.

Moss den 4de October 1814.

<i>G. Wulfsberg</i>	<i>And.^r Chrystie</i>
Eene Magistrat og tillige Valgmand	Borger og tillige Valgmand

Anmærkning: Da den tredie Valgmand Herr Apotheker Carl Finch er fraværende paa en Reise til Gothenborg kan hans Underskrift ikke erholdes, hvorimod, til end yderligere Legitimation vedlægges en bekræftet Udskrift af den Forretning, som i Anledning af Repræsentantvalget paa Mosse Byes Raadstue blev afholdt.

⁴⁷ Ikke trykt.

Bilag 23, vedlegg⁴⁸

Udskrivt
 Af Mosse Byes Deliberations Protocol forsaavidt
 Efterstaaende betræffer.

Aar 1814 den 16de Septb^r blev, efter foregaaende Berammelse, de for Mosse Bye og Landbøjgd, der udgjør eet Kjerkesogn, udnævnte 3de Valgmænd, Auditeur og Byefoged Wulfsberg, Grosserer Andreas Chrystie samt Apotheker Carl Finch forsamlede paa Raadstuen i Moss, for i Overensstemmelse med Grundlovens 57 § at udnævne een Repræsentant for dette District til at møde og tage Sæde paa det til den 7de October førstkommende berammede Storthing. Stemmegivningen blev nu foretaget saaledes som følger:

Wulfsberg voterer paa den constituerede Sorenskriver i Mosse Fogderie, H^r Herman Krefting.

Crystie voterer paa H^r Herman Krefting

Finch voterer paa Auditeur og Byefoged Wulfsberg,

Saaledes bliver den constituerede Sorenskriver H^r Herman Krefting at ansee som den for Mosse Byes District udnævnte Repræsentant. Horefter Samlingen blev hævet.

G: Wulfsberg And^r Crystie

C: Finch

#

Conform Protocoln bevidner

G. Wulfsberg

⁴⁸ Ikke trykt.

Bilag 24⁴⁹

[Nedenæs Amt]

Anno 1814 den 15 September indfandt Amtmanden over Nedenæss Amt sig paa Gaarden Brekke i øster Moelands Sogn for i Følge allerhøieste Rescript af 16 f. M. og i Overeensstemmelse med Grundlovens 58 og 64 §§ at forestaae Valget af de Repræsentanter, som for Nedenæss Amt skal møde og tage Sæde paa det overordentlige Storthing, som den 7de October førstkommende skal aabnes i Christiania, efterat Samlingen paa denne Dag og Sted ved Skrivelse til Amtets samtlige Herrer Præster betimeligen var tilkjendegivet.

Hvorda som Valgmænd mødte for
 Gjerrestads Præstegjeld, Der efter Mandtallet har 85 Stemmeberettigede, Bonden Knud Aslachsen Lunden.
 Holts Præstegjeld, der efter Mandtallet har 116 Stemmeberettigede, JernværksEjer, Ridder H^r Jacob Aal og Sognepræsten H^r Pastor Gyldenpalm
 Øster Moelands Præstegjeld, der efter Mandtallet har 194 Stemmeberettigede, Sognepræsten H^r Pastor Johnsen og Bonden Clemet Knudsen Oddersland.
 Øyestads Præstegjeld, der efter Mandtallet har 323 Stemmeberettigede, H^r Sorenskriver Finne, Oldermænd Christian Pharo, Herr Augustinus Juell og Bonden Ole Halvorsen Riibe.
 Hommedals Præstegjeld, der efter Mandtallet har 145 Stemmeberettigede, H^r Pastor Reiersen og Skipper Aanon Nielsen Omre
 Dybvaags Præstegjeld, der efter Mandtallet har 127 Stemmeberettigede, H^r Ridder Evensen og Dannebrogsmand Bernt Eynersen,
 Vester Moelands Præstegjeld, der efter Mandtallet har 157 Stemmeberettigede, H^r Kjøbmand Niels Møller og Bonden Elias Gløttingsvaag.
 Birkenæss Sogn, som efter Mandtallet har 107 Stemmeberettigede, Bønderne Bent Guttormsen Tvede og Ole Ellefsen østre Flaae.
 Sønneløv Sogn, der efter Mandtallet har 85 Stemmeberettigede, Bonden Ole Thorsen Røed. som samtlige foreviiste deres Fuldmagter til at være Valgmænd; og hvorefter Valget blev foretaget, der faldt paa Sognepræsten for Gjerrestad H^r Pastor Søren Georg Abel, Ridder og Pastor Reyersen, den første med 11 og den sidste med 13 Stemmer, hvilke herved meddeeles Fuldmagt til paa Nedenæss Amts Vegne at møde som Sammes Repræsentanter ved forestaaende overordentlige Storthing.

Det til Bekræftelse under vore Hænder.
 Brække i øster Moeland, Datum ut supra.
Schouboe

*A: Juell Aall Rejersen Gyldenpalm Johnson Finne S: Evensen B. Ejnersen
 N: Møller Christian Pharo Ole Thordsøn Ole Halvorsen Ribe Elias Olsen
 Glyttingsvog Klemet Knudsøn Ottersland Bent Tvede Aanon N: Omre Ole Flaae
 Knud Londen*

⁴⁹ Ikke trykt.

Bilag 25⁵⁰

[Raabøigdelaugets Amt]

Anno 1814 den 20 September indfandt undertegnede Amtmand over Raabøigdelaugets Amt sig paa Gaarden Bakke i Aardals Sogn for i Følge allerhøieste Rescript af 16 f. M. og i Overeensstemmelse med Grundlovens 58 og 64 §§ at forestaae Valget af de Repræsentanter, som for Raabøigdelaugets Amt skal møde og tage Sæde paa det overordentlige Storthing, som den 7 October førstkommende skal aabnes i Christiania, efterat Samlingen paa denne Dag og Sted ved Skrivelse til Amtets samtlige Herrer Præster betimeligen var tilkjendegivet.

Hvorda som Valgmænd mødte for
 Walle Præstegjeld, der efter Mandtallet har 135 Stemmeberettigede, Sognepræsten H^r
 Provst Aamodt og Lensmand Ole Knudsen Tvedten.
 Byglands Præstegjeld, med 112 Stemmeberettigede, Lensmand Ole Gjeruldsen Bakke og
 Bonden Even Torkildsen Lande.
 Omblie Præstegjeld, med 116 Stemmeberettigede, Sognepræsten H^r Moss og Lensmand
 Svend Tvedt samt Arne Nicolaysen Ombland:
 Evie Præstegjeld, med 274 Stemmeberettigede, H^r Sorenskriver Kiørboe, Lensmand Knud
 Olsen Soelberg og Lensmand Aadne Nottosen Østerhuus.
 Weegaardsheyens Sogn, med 29 Stemmeberettigede, Jørgen Knudsen Myhre.
 Heirefoss Sogn, med 45 Stemmeberettigede, H^r Sorenskriver Bryn.
 som samtlige foreviiste deres Fuldmagter til at være Valgmænd; og hvorefter Valget blev
 foretaget, der ved fleste Stemmer faldt paa:

Sorenskriver Herr Thomas Bryn, som herved meddeeles Fuldmagt til paa
 Raabøigdelaugets Amts Vegne at møde som Sammes Repræsentant ved forestaaende
 overordentlige Storthing.
 Det til Bekræftelse under vore Hænder.
 Bakke i Aardals Sogn, Dutum ut supra.

Schouboe Aamodt Moss Kiørboe Ole Knudsen O. Bakke A. N. Østerhuus
K: O: S: Soelberg Svend Tvedt E T S Lande Arne: Ombland Jørgen Knuds søn Myre

⁵⁰ Ikke trykt.

Bilag 26⁵¹

[Romsdals Amt]

I Overensstemmelse med Hans Majestæts Allerhøieste Reskript af 16de f. M. og Rigets Grundlov, har Romsdals Amtmandskab den 2^{den} d. M. ved Skrivelse til Deher^{rer} Sognepræster i Amtet berammet et Møde til i Dag her paa Molde af Valgmændene for de samtlige Præstegielde, der have at udnævnte de Personer som paa Amtets Vegne skulle indfinde sig og tage Sæde paa det overordentlige Storthing som den 7de i næste Maaned skal affholdes i Christiania. Samtlige Valgmænd mødte til bestemt Tid og Sted, og anføres her saaledes:

1, for Oure Præstegield	1. Klokke Anders Nielsen Tevig
2, Edøe -	2. Gullik Olsen Sæter
3, Surendalens -	1. Hr Pastor Holck
4, Stangvigs -	2. Jonas Knudsen Linvog
5, Tingvolds -	1, Klokke Lars Hansen Øje
6, Qvernæs -	2, afskediget Corporal Ole Jonsen Holtlie
7, Grips -	1, Ole Johnsen Hougen
8, Sundals -	2, Thore Larsen Rognskoug.
9, for Nessets Præstegield	1, Foged Ræstad.
10, Gryttens -	2, Sognepræst Grip
11, Wedøes -	3, Sectionschef Ole Christian Lie
12, Bolsøes -	1, Pastor Bull
13, Agerøes -	2, Knud Knudsen Wasgaard.
14, Bøe -	3, Ole Andersen Kiørsvig
15- Harams -	I Grips Præstegield er ingen stemmeberettiget.
16, Ørskougs -	1, Sognepræst Tønder.
17, Borgens -	2, Peder Olsen Furru.
	1, Capitaine Schnitler
	2, Lensmand Peder Sira
	1, Sognepræst Astrup
	2, Halvor Halvorsen Ophuus
	1, Foged Klingenberg.
	2, Provst Stub
	3, Proprietair Jversen
	4, Klokke Niels Larsen Lerem.
	1, Amtmand Krohg
	2, Medhielper Lasse Knudsen Strande.
	1, Hr Sognepræst Høyem
	2, Lensmand Erich Lindseth.
	1, Sognepræst Motzfeldt
	1, Niels Ellingsen Moldvæhr.
	2, Ole Christensen Søndre Fiertoft
	1, Sognepræst Kielstrup
	2, Elling Olsen Lande eller Walbøe
	3, Jens Jensen Hatlen.
	1, Postmester Tonning
	2, Peder Pedersen Stor-Engset.

⁵¹ Ikke trykt.

	3, Ole Pedersen Biørløkken
	4, Lods Lars Olsen Godøe.
	5, Elias Gundersen Gryttebust
18, Strands -	1, Kirkeværger Sivert Knudsen Øye
	2, Mons Nielsen Jøsevold
19, Nordals -	1, Arne Jversen Grønningsæter
	2, Ole Carl Olsen Frøsøen
	3, Lars Ingebrigtsen Melsæter.
20, Jørringfiords -	1, Knud Halvorsen Hustad.
	2, Johan Sivertsen Nordang.
21., Woldens -	1, Jacob Pedersen Birkedal.
	2, Knud Johnsen Sætre
	3, Sæmund Sæmundsen Digernes
	4, Poul Olsen – ibid.
22, Ulvsteens -	1, Sognepræst Buschmann
	2, Niels Knudsen Brudevold
	3, Jahn Jahnsen Lieset.
23, Herøes -	1, Kirkesanger Elling Aasmundsen Halde
	2, Mons Eliassen Kaabberstad
	3, Torger Torgersen Jøsok.
24., Wandelvens -	1, Skoleholder Adam Adamsen Underberg
	2, Arne Larsen Bakken

Efterat disse Valgmænd havde fremlagt vedkommende Valgbestyreres i behørig Orden befundne Beviis for deres Lovlige Udnævnelse, skredes til Valget af Amtets Repræsentanter; Resultatet af den foretagne Votering blev da som følger:

Amtmand Krohg erholdt	54 Stemmer
Elling Olsen Valbøe ---	30 –
Postmester Tonning ---	27 –
Lars Olsen Godøe ---	22 –
Jonas Knudsen Linvog ---	19 –
Pastor Buschmann ---	13 Stemmer
Sectionsanfører Ole Lie ---	11 –
Provst Finckenhagen ---	8 –
Sognepræst Motzfeldt ---	7 –
Lensmand Sira ---	5 –
Foged Klingenberg ---	4 –
Capitain Synnestvedt ---	4 –
Elling Rasmusen Halle ---	4 –
Provst Stub ---	3 –
Foged Ræstad ---	3 –
Pastor Bull ---	2 –

For øvrigt havde Pastor Hoyem, Ole Olsen Nesche, Ole Jversen Mithoug, Ole Haagensen Røebeck, Elias Gundersen Grytebust, Peder Pedersen Stor-Engset, Halvor Ophuus, Pastor Holck, Lensmand Lindset, Pastor Grip, Foged Landmark, Klokke Tevig, Proprietair Jversen og Henrich Remmen hver een Stemme.

Saaledes have Amtmand Krohg, Elling Olsen Walbøe, Postmester Tonning og Lars Olsen Godøe faaet de fleeste Stemmer, og befuldmægtiges disse Mænd herved til som Romsdals Amts Repræsentanter at møde og tage Sæde paa det til den 7de i næste Maaned berammede overordentlige Storthing i Christiania.

Valgmændene for Ulvstens Præstegield fremleverede et Skrivt, som her vedlægges, hvori de paa egne og Præstegieldets øvrige Beboeres Vegne yttre, hvad der er Præstegieldets Villie og Ønske, med Hensyn til Hovedgienstanden for dette Overordentlige Storthings Forhandling, og som de henstille til Storthinget, saavidt Omstændighederne tillade, at see opfyldt; Valgmændene fra de øvrige Districter, paa Surendalen nær, fra hvem er modtaget den hosfølgende Adresse til det overordentlige Storthing, forlangte tilført, at de i det væsentlige henholdt sig til det af Valgmændene fra Ulvsteen fremsatte.

Molde den 24de Septbr 1814

H M Krohg

som Amtmand

Klokker Anders Nielsen Thevig og Gulich Olsen Seter, Søren Hagerup Holck J. K. Moe Ole Joenssen Haugen, Thore L: Rognschog, Rasmus Ræstad. Gavloew Grip O. C. Lie H. G. Bull, Knud K.sen Wassgaard Ole Anderss. Kiørsvig P B Tønder Peder Olsen Furrur Klokker Lars Hansen Øye og afskediget Corporal Ole Jonsen Holtlie Schnitler P. Siira N. R: Astrup - Halvor Ophuus I Klingenberg H: Stub I Iversen Niels Nerem Lasse strande A. Høyem E. Olsen linseth Niels Ellingsen Molnes Modtzfeldt Ole Christensen Fiertoft, Kielstrup Jens Jenssen Hatlen Elling Walbøe. P Tonning Peder Pedersen Stor Engeseth Ole Pedersen Biørlyken Lars Olson Godøen Ellias Gundersen Gryttebust Siver Knudsen Øye Mons Nielsen Jøsvold Arne Iverssen Grønningsætter. Ole Carl Olsen Frøsøye Lars Ingebretsøn Knud Halvorsen Hustad Jacob Pedersen Bierchedal Knud Jonsen Johaness Syversen Noraang Sættre Sæmund Sæmundsen Digernæs Paal Olsen Digernes Peter Thams Buschman - Niels Brudevold - Jan Jansen Liset Elling Rasmus: Halle Mons Eliassen Kopperstad Torgjer Torgjers: Josok. - Adam Adamsen underberg, Arne Larssen Baken,

Bilag 27⁵²

[Schien og Porsgrund]

Til allerunderdanigst Opfyldelse af Hans Kongelige Mayestæts allernaadigste Befaling under 16de Augustii sidstleden, vare Skiens Byes stemmeberettigede Indvaanere samlede, ifølge foregaaen Indkaldelse, paa Stedets Raadstue, Onsdagen den 31te Augustii dette Aar, hvor de, foreløbigen bleve, af Stædets Magistrat, underrettede om Samlingens Hensigt. Derefter blev Rigets Constitution oplæst og Valget paa 2de Valgmænd for 131 stemmeberettigede Borgere foretaget, hvorved med fleeste Stemmer bleve valgte undertegnede:

Professor og Doctor Medicinæ Niels Berner Sørensen og Kiøbmand Nicolaii Plesner.

Næstpaafølgende Dag, Torsdagen den 1te September blev i lige Forsamling i Byen Porsgrund, Valget af 1 Valgmand, for 55 stemmeberettigede Borgere, paa samme Maade foretaget, og næsten eensstemmigen valgt: Herr Stads Capitaine og Grosserer Jørgen Aall, som endnu samme Dag samledes med Skiens Valgmænd paa Stedets Raadstue, og af os udvalgte til Byerne Skiens og Porsgrunds Repræsentant ved forestaaende den 7de October næstkommende i Christiania aabnende Storthing.

Ifølge Kongeriget Norges Grundlovs 64de §, bliver derfor Herr Stads Capitaine og Grosserer Jørgen Aall herigiennem meddeelt fuldkommen og uindskrænket Fuldmagt til, som Byerne Skiens og Porsgrunds Repræsentant, at møde og tage Sæde paa forbenævnte overordentlige Storthing, og paa disse Byers eller hans Committenteres Vegne, at handle efter bedste Skiønnende, overeensstemmende med hans Egen Overbeviisning, sigtende allene til Rigets almindelige Vel.

Skien den 1te September 1814.

Brueneck

N: Sørenssen

Nic: Plesner

⁵² Ikke trykt.

Bilag 28⁵³

[Smaalenes Amt /: forsaavidt af Fienden ei besat:/]

Gregers Winther Wulfsberg
 constitueret Amtmand,
 og
 samtlige udnævnte Valgmænd for den af Fienden
 ubesatte Deel af Smaalehnenes Amt.

Giøre vitterligt: At da Herr Major Valentin von Sibbern til Wærnøe Kloster i Rygge Præstegjeld, i Dag ved fleste Stemmer paa den i Kongeriget Norges Grundlov foreskrevne Maade er valgt til som Repræsentant for den Deel af Smaalehnenes Amt, der ikke af Fienden er besat, at møde og tage Sæde paa det til den 7de October førstkommende berammede Storthing i Christiania, saa er det vi herved, i Overeensstemmelse med Grundlovens 64de §, meddeele bemeldte Herr Major Valentin von Sibbern denne Fuldmagt, i Kraft af hvilken han skal være bemyndiget til paa fornævnte Amts-Districts Vegne at møde og tage Sæde ved ovenmeldte Storthing; og skal Alt hvad han i saadan Egenskab sammestæds indgaaer og antager have samme Gyldighed, som om det af samtlige Districtets stemmeberettigede Indvaanere var indgaaet og antaget.

Til Bekræftelse under vore Hænder:

Moss den 14de September 1814.

G Wulfsberg.

*Niels Røen H B Aarneberg Amun Olsen Borge Hans Christian Tveten Jacob Bjørnerød
 Olson Egeberg Halvor Christensen Finsrud. Torchild Lindholtz. Marcus Mathiesen Bovim*

⁵³ Ikke trykt.

Bilag 29⁵⁴

[Smaalenes Amt]

Adresse

fra Smaalehnenes Amt til den i Christiania afholdende Rigsforsamling den 7de Octob. 1814.

Følgelig den norske Regjerings højeste Befaling ved Rescript til Smaalehnenes Amt dateret 10de Aug. sidstleden, samt i Overeensstemmelse med den mellem den svenske og norske Regjering afsluttede Konvention af 14de næstforhen, grundet paa den samme Dag indgaaede Vaabenstilstand mellem Kongerigerne Sverrig og Norge, hvorved er bleven bestemt, at et overordentligt Storthing skal afholdes i Christiania og aabnes Fredagen d. 7de Octobr d. A. er, i de 14 Sogne her i Smaalehnenes Amt, som af de svenske Tropper ere occuperede, ifølge Konstitutionens 58 § afholdt det befalede Valg af de Stemmeberettigede til Møde ved den af Amtet derefter bestemte Samling. Til den Ende er det, at Amtet, ved saaledes at have foranstaltet, hvad Konstitutionens 64 § paabyder, i Forening med undertegnede efter de fra vedkommende Sognepræster og Medhjælpere til Amtet indleverede originale Fortegnelser over de stemmeberettigede Valgmænd, nemlig: fra Trøgstad 2, Askim 1, Edsberg 2, Rødenæs 2, Rakkestad 3, Aremark 2, Id 1, Berg 2, Skieberg 2, Borge 2, Hvaløer 1, Onsøe 2, Glemming 1, Thunø 3, herved giver sig den Ære pligtskyldigst at indberette: at de af Smaalehnenes Amt i fornævnte 14 Sogne udnævnte Valgmænd vare forsamlede idag, den 20de Septb. 1814 paa Rakkestads Præstegaard, for at vælge Repræsentanter, der som Deputerede her fra Amtet afgaaer til den berammede Rigsforsamling. Uagtet de 2 Valgmænd fra Aremark udebleve, efter at man havde oppebiet dem til Kl. 4 Eftermiddag, troede man dog at Amtet derved ikke burde lide i sin konstitutionsmæssige Repræsentation; og bleve da til dette saa vigtige og hæderlige Kald efter de fleste Stemmer her for Amtet udnævnt og valgt følgende:

Hr. Provst Hount

Hr. Konsistorialraad og Ridder Aschehoug

Hr. Kapitain, Sorenskriver og Ridder Manthey

og i Tilfælde at een eller anden af fornævnte udvalgte Repræsentanter skulde hindres ved Sygdoms Tilfælde, havde Hr. Major Lindemann nærmest og Hr. Overkrigskommissær Gude dernæst de fleste Stemmer, til hvem Undertegnede paa egne og vore Medborgeres Vegne herved overdrage og bemyndige til forestaaende Rigsforsamling at beslutte og iværksætte Alt, hvad de i Forening med Kongeriget Norges øvrige Repræsentanter maatte ansee at være meest gavnligt og tjenligt til Fædrenslandets sande Tarv og dets fremtidige Regjering og Bestyrelse.

Rakkestads Præstegaard d. 20de Septb. 1814.

*Radich H A. Gude P P Lindemann T Aschehoug P. Hount Wm Manthey
W H Heiberg Knud Biørnskow H. Bjering Erich Nielsen Ole Gunderten
J Jensen John Hansen Sørbrøden Lars Hansen Kiølberg Ole Halvorsen
Nicolaj Ørdahl Jacob Enhuus Holm Jørntvedt, Saxe Frøshaug Gunder Large
Tosten Olsen Aschersby Jørgen Amunds. Heen Ole Olsen Halvorsrød
Niels Holmsen Haralstad Johanes Larssen Østreng*

⁵⁴ Ikke trykt.

Bilag 30⁵⁵

[Stavanger Bye]

Da Herr Told- og Consumtions-Inspecteur Møgletue, der har de Egenskaber, som Grundlovens 61 § bestemmer, er af undertegnede Valgmænd, som den 3de, i Dag eensstemmig bleven Udvalgt til som Repræsentant for Stavanger Kiøbstæd at Møde og tage Sæde paa det ved Kongelig allernaadigst Reskript af 16de forrige Maaned sammenkaldte overordentlige S t o r t h i n g , der aabnes i Christiania den 7de October førstkommende, saa vorder velbemeldte Herr Told- og Consumtions-Inspecteur Møgletue, i overeensstemmelse med Grundlovens 64 §, herved meddeelt denne Fuldmagt, til Beviis for, at Han paa den i Constitutionen foreskrevne Maade er valgt, og som Følge deraf, har Ret til, paa Stavanger Kjøbstæds samtlige stemmeberettigede Indbyggerses Vegne, at iagttage det nødigagtende under dette Storthings Afholdelse.

Til Bekræftelse under samtlige vore Hænder og hostrykte Signeter.

Stavanger Raadstue den 5te September 1814.

Løwold
Byefoged og eene
Magistrat i Stav.
(LS)

Krog
Amtmand
Stavanger Amt
(LS)

H. B: Sundt
Kjøbmand.
(LS)

⁵⁵ Ikke trykt.

Bilag 30, vedlegg⁵⁶

Udskrivt
af
Stavanger Byes Raadstue-Protocol

Aar 1814, Fredagen den 9de September, Klokken 3½ slet Eftermiddag, blev en Samling afholdt paa Stavanger Byes Raadstue, hvortil samtlige denne Byes, efter Norges Grundlov stemmeberettigede Indbyggere, ved Trommeslag vare indbudne til Møde, for i Følge Herr Told- og Consumptions-Inspecteur Arnt Møglestues skriftlige Forlangende af dags Dato, at indhente forbenævnte Stemmeberettigedes Tanker og Beslutning, til Hjemmel for Ham): Inspecteuren, som udvalgt Repræsentant til Møde ved det, den 7de October førstkommende aabnede overordentlige Storthing i Christiania.

Samtlige Tilstædeværende erklærede eensstemmig: at De aldeles overdroeg til Herr Inspecteurens egen gode Skjønsmhed, at handle paa Stavanger Byes og dens Indbyggers Vegne, ved forestaaende overordentlige Storthing, som Omstændighederne sammesteds maatte give Anledning til, dog saaledes: at den allerede udarbejdede Rigets Grundlov, og som Følge heraf Norges Selvstændighed, saavidt skee kan, lægges til Grund for hans Handlemaade i dette Tilfælde. Da Samlingen ingen anden Hensigt havde, ble den hævet. Løwold.

Udskrivtens Rigtighed, bevidner

Løwold

⁵⁶ Ikke trykt.

Bilag 31⁵⁷

[Stavanger Amt]

Undertegnede fra Stavanger Amts forskiellige Meenigheder udsendte Valgmænd, som efter Amtets Bestemmelse ere forsamlede her i Dag, for at vælge de Personer, der paa Stavanger Amts stemmeberettigede Indvaaneres Vegne skal møde og tage Sæde paa det overordentlige Storting, som i allerunderdanigst Følge Hans Majestæts allernaadigste Befaling i Resript af 16de August sidsleden skal aabnes i Christiania Fredagen den 7de October førstkommende – have i overensstemmelse med den 58 § af Kongeriget Norges Grundlov blandt os valgt følgende: Hr. Landsdommer Sorenskriver Hans Nansen, Koffardie-Capitaine Ellev Hansen Todthammer, Bonden Niels Trulsen Broe og Bonden Rasmus Rasmusen Wieland – og da de alle have de Egenskaber, som Grundlovens 61 § bestemmer, saa meddeele vi Dem herved i Følge Grundlovens 64 §, Fuldmagt til i ovenmeldte Hensigt at møde og handle paa Stavanger Amts samtlige stemmeberettigede Borgeres Vegne, saaledes som det egner og anstaar Norges ægte Sønner, der ikke allene have svoret, at ville hævde Norges Selvstændighed, men endog under alle Farer og Omstændigheder agte ubrødelig at holde Deres Høytidelige Løfte.

Vi nære det glade Haab, at vore Udsendte ere besidde af ægte Fædrenelandssind, og at de vil afgive det urokkeligste Bevis paa at De, ligesom vi, føle varmt for vor elskede Konge og vort gamle Norges Hæder og Ære.

I dette Haab lade vi dem fare og nedbede den almægtiges Bistand og Velsignelse over Dem, os og alle ægte Nordmænd.

Stavanger Dom-Kirke den 17de September 1814.

<i>O: Schavland</i>	<i>Irgens Hadeln</i>	<i>Jacob Hanssen</i>
Sognepræst	Sognepræst	Sognepræst
<i>H. Zetlitz</i>	<i>L. Birkeland</i>	<i>Iver Oftedahl</i>
	Sogneprest	Lehnsmand
		<i>C. J. Haavig</i>
		Lensmand
		<i>Lars Huusveg</i>
		Danebrogsmand
<i>Tiærand Jsachsen Søyland</i>	Lænsmand	<i>Thomasen</i>
		<i>J. Erichsen Malmin</i>
<i>Jacob Pedersen Hæskestad</i>	<i>Ole Olsen Imbs</i>	<i>Jacob Nielsen Sande</i>
	holt i Pennen	
<i>J: J. Sniig, Lænsmand</i>	<i>Osterhoug</i>	<i>Elef H. Tothammer</i>
<i>Kiddel Aarstad, Lænsmand</i>	<i>Ole Michelsen Eye</i>	<i>Lars Biørnsen Jelsøe</i>
<i>Berge Svensen Naadeland</i>	<i>Mathias Jansen</i>	<i>Jens Jenssen Osnæs</i>
<i>John Sigbiørnsen Sandsmark</i>	<i>Knud Johnsen Maaland</i>	<i>Niels Thruelsen Broe</i>
<i>John Rasmusen hauvalstad</i>	<i>Thore S:sen Schiæveland</i>	<i>Samuel Johnsen Raustad</i>
<i>S. Sigbiørnsen, Lænsmand</i>	<i>Ansten Stensen Hougland</i>	<i>Jon Ingebretsen Grude</i>
<i>Tore Jschasøn Aare</i>	<i>Halvor Thorsen Haaland</i>	<i>Rasmus Rasmusen Wiland</i>
	holt i Pennen	
<i>Ole Oftedahl</i>	<i>S. Ingebretsen</i>	<i>Ingebretth Qverneland</i>

⁵⁷ Ikke trykt.

<i>Ole Olsen Stenvigen</i>	<i>Niels Omundsen Schielsnes</i>	<i>Lars Holgerson Ørche</i>
<i>Gunder Thorsen Ohm</i>	<i>Hans diderichsen Dahle</i>	<i>Endre Olsen Risdhal</i>
<i>Poul Olsen Sukke</i> holt i Pennen	<i>Ole Olsen Foss</i> holt i Pennen	<i>Lars Askildsen Winterhuus</i> holt i Pennen
<i>Nansen</i>	<i>W F Krog</i> Amtmand	

Bilag 32⁵⁸

[Tronhiems Bye]

Fuldmagt

I allerunderdanigst Følge af Hans Kongelige Majestets allernaadigste Reskript, dateret 16de August sidstleden, og i Overeensstemmelse med Norges Grundlovs §§ 55 og 57, have denne Byes Stemmeberettigede Indvaanere som ere over 850 i Tallet, udkaaret 17 Valgmænd, nemlig: Pastor N. S. Schultz med 585 Stemmer, Grosserer Hans Wensell med 543do, Borgercapitaine og Kjøbmand M. C. Peterson med 531do, Biskop, Doctor Bugge med 509do, Stiftsoverrets Advocat O. Iversen med 476do, Grosserer P. Schmidt jr., med 431do, Krigscommissair Sandborg med 413do, Etatsraad og Justitiarius Rogert med 405do, Regimentsqvartermæster, Byeskriver Falsen med 393do, Grosserer og Ridder Johan Møllmann Lysholm med 322do, Grosserer Wildhagen med 303do, Etatsraad og Ridder Knudtzon med 279do, Major og Ridder Hegermann med 275do, Grosserer Hilmar Meincke med 272do, Stiftsoverrets Advocat Petersen med 229do, Stiftsoverretsassessor Mandix med 215do, og Grosserer Hans Wingaard Finne med 215do; Disse have derefter ved fleste Stemmer valgt til denne Byes Repræsentanter ved Stortinget, som den 7de October førstkomende skal foretages i Christiania, de Herrer Etatsraad og Ridder Hans Knudtzon, Major og Ridder Frederich Christian Otto von Hegermann, Pastor til Fruekirke Niels Stockfleth Schultz, samt den borgerlige Realskoles Inspecteur og Lærer Candidatus Theologiae Jacob Hersleb Sodemann, som herved i Overeensstemmelse med Grundlovens 64 § meddeles denne vores Fuldmagt til som Trondhjems Byes Repræsentanter at møde ved ommeldte Storting. Dette bekræftes under vore Hænder og Signeter.

Trondhjems Raadstue, den 19de September 1814.

<i>Bendeke</i> (LS)	<i>Blom</i> (LS)	<i>J.H.Lie</i> (LS)	<i>Hans Wensell</i> (LS)	<i>Matth^s Conr^d Peterson</i> (LS)
<i>Bugge</i> (LS)	<i>O: Iversen</i> (LS)	<i>Peter Schmidt iun</i> (LS)	<i>C: Sandborg</i> (LS)	
<i>A: Rogert</i> (LS)		<i>J: Møllmann Lysholm</i> (LS)	<i>Joh. Chr. Wildhagen</i> (LS)	
<i>Carl Falsen</i> (LS)	<i>Hil^r Meincke</i> (LS)	<i>Chr. Petersen</i> (LS)	<i>Mandix</i> (LS)	
<i>Hans Wingaard Finne</i> (LS)				

⁵⁸ Ikke trykt.

Bilag 33⁵⁹

[Nordre Trondhiems Amt]

Fuldmagt

for Nordre Trondhjems Amts Repræsentantere, til at møde og tage Sæde, paa det, den 7de October d. A., i Christiania anordnede overordentlige Storthing.

Da H^r Pastor Brun, og Gaardmændene Ole Mehlum, og Anders Gotaas, paa den, ved Norges Grundlov foreskrevne Maade, ere udnævnte til Repræsentanter for Nordre Trondhjems Amt, ved det overordentlige Storthing, som efter allerhøjeste Befaling, aabnes den 7de October d. A. i Christiania, meddeles dem herved, i Overeensstemmelse med Constitutionen, og Hans Majestæts allernaadigste Befaling af 16 August d. A., Fuldmagt til, at møde og tage Sæde paa fornævnte Storthing, som Repræsentanter, paa Nordre Trondhjems Amts Vegne.

Brusveet i Skogn, den 17de September 1814.

Rafn
Amtmand.

Samtlige Valgmænd:

*Ole Grande Elias Hougen Thonning[?]*⁶⁰ *J. Havig H. C. Lund A. Hellæg.*
Drejer

A: Møen Ottesen Ole Følstad Klokker Chrestopher Bierchan Barth P.I.
Schaft Peder Ejnersøn Henrich Pedersøn Rungstad T: E: S: Grovbrøth
Christian Midelfart S. Bratberg C. R. Schönheyder Andreas Yttergrande
Fyhn Nanstad O. Wang E. A. Berg H: Müller Niels Lynan
Chr: J. Müller

⁵⁹ Ikke trykt.

⁶⁰ Utydelig signatur. "Ved hjælp av lokal ekspertise har jeg prøvd å tyde den vanskelige underskriften fra valgtinget. Det kan være "Thonning". Johan Widerø Thonning var kjøpmann i Trondheim og eiendomsbesitter i Levanger. Omtalt i *Skogns historie* b. II del 1 s. 155ff. Ifølge folketellingen 1801 var han 61 år, og følgelig ca. 75 år i 1814. Underskriften kan tyde på at personen ikke er uvant med å signere! Men 100 % sikker er jeg ikke." E-post 10.6. 2010 fra Arnt-Erik Selliaas

Bilag 34⁶¹

[Søndre Tronhiems Amt]

Undertegnede søndre Tronhjems Amts Amtmand, og fra Amtets Landdistricter deputerede Valgmænd til at udnævne Representanter for Amtet til det ved Kongelig Kundgjørelse af 16de f. M. til Christiania til 7de October næstkommende sammenkaldte overordentlige Storthing, bekræfte herved, i Overeensstemmelse med Grundlovens § 64, at ved Constitutionsmæssig Valgforsamling fremholdt i Dag paa Meelhuus Gaard i Meelhuus Tinglaug følgende Amtets Mænd, der alle have de i Grundloven bestemte Egenskaber til at være Storthings Representanter, ere per plurima vota vordne udnævnte til som Representanter for søndre Tronhjems Amt at give Møde ved det nysnævnte ved Kongelig Kundgjørelse af 16de f. M. til Christiania til 7de October næstkommende sammenkaldte Overordentlige Storthing, nemlig:

1. Hr. Professor og Stiftsoberrets Assessor Krohg
2. Hr. Lensmand Forseth.
3. Hr. Oberstlieutenant v. Krabbe, Ridder af Dannebrog, og
4. Hr. Pastor Garmann residerende Cappellan til Ørkedals Menighed.

Thi meddeles ernævnte Mænd herved i Amtets Navn, dets Constitutionsmæssige Fuldmagt i Henhold til Grundloven og dens bestemmelse i § 64.

Længe leve Kongen.

Saaledes udfærdiget. Meelhuus Gaard i Meelhuus Tinglav, søndre Tronhjems Amt, i Amts Valgmænds Forsamling Session den 19de September 1814.

Fred: Trampe
Stedets Amtmand.
(LS)

<i>J. J. Wasleggen</i> (LS)	<i>Stingrim Halvorsen Gravøvnnet</i> (SL)	<i>Peder J: Bøe</i> (LS)
Valgmænd af Opdals Præstegjeld.		
<i>A: Rambech</i> (LS)	<i>Parelius</i> (LS)	<i>Michel Biørset</i> (LS)
<i>Erech Herrem</i> (LS)		
Valgmænd af Meldals Præstegjeld.		
<i>Garmann</i> (LS)	<i>J: Blechstad.</i> (LS)	<i>L. Asbøll</i> (LS)
Valgmænd af Ørkedals Præstegjeld.		
<i>B. Krohg</i> (LS)		
Valgmand af Strindens Præstegjæld		
<i>I. C. Norbye</i> (LS)	<i>Niels T:sen Mæl</i> (LS)	<i>P. Forseth</i> (LS)
Valgmænd af Sælbo Præstegjeld		Valgmand af Klæbo
<i>O: Hougan</i> (LS)	<i>C: Berg</i> (LS)	<i>Peder Leaanden</i> (LS)

⁶¹ Ikke trykt.

Valgmænd af Byenes Præstegjæld.				
<i>P. S. Nissen</i> (LS)		<i>P. Næss</i> (LS)		<i>L. N. Bull</i> (LS)
Valgmænd af Meelhuus Præstegjæld.				
<i>Bull</i> (LS)	<i>P. I. Hage</i> (LS)	<i>Jens Jensen Solberg</i> (LS)		<i>Eling Olsen Rockstad</i> (LS)
Valgmænd af Størens Præstegjæld				
<i>I. T. Krog</i> (LS)	<i>C. Kierkvold</i> (LS)	<i>V. Floer</i> (LS)	<i>P. Harraldsen</i> (LS)	<i>D. Hanssen</i> (LS)
Valgmænd af Holtaalen		Valgmænd af Røraas Sogn.		
<i>H. N. Rønne</i> (LS)		<i>O. Lyng</i> (LS)		<i>J. Larssen</i> (LS)
Valgmand fra Stadsbøigd		Valgmænd af Ørlands Prgl.		
	<i>C. Borch</i> (LS)		<i>Ole Johnsen</i> (LS)	
Valgmænd af Hevne Præstegjæld.				
<i>Tobias Brodtkorb</i> (LS)		<i>Ole Fredrich Nordolm</i> (LS)		
Valgmænd af Hitterens Præstegjæld.				
<i>Jon Normann</i> (LS)		<i>H. Dahl</i> (LS)	<i>Joceff Joceffsen Lines</i> (LS)	
Valgmand af Aafjord		Valgmænd af Bjørnoers Præstegjæld		

Bilag 35 A⁶²

[Tønsberg og Holmestrand]

Herr Grosserer og Ridder af Dannebrogen Carl Stoltenberg af denne Bye, er paa den i Grundloven befalede Maade, valgt til at møde som Representant for Byerne Tønsberg og Holmestrand, ved det overordentlige Storthing som skal aabnes i Christiania den 7de dennes; thi meddeles ham denne Fuldmagt som Lovbefalet Beviis.

Tønsberg den 1te October 1814.

Hammer
eene Magistrat
(LS)

Som samtlige Valgmænd

Morten Wendelboe Munster
Provst i Jarlsberg Provstie og Sognepræst
i Tønsberg
(LS)

Niels Bull
(LS)

Carl Stoltenberg
(LS)

Hans Backer.
(LS)

⁶² Ikke trykt.

Bilag 35 B⁶³

[Aggershuus Amt]

Vi undertegnede fra samtlige Aggershuus Amts Menigheder udnævnte Valgmænd Gjøre Witterligt: at Aar 1814 d. 20de September indfandt vi os paa det af Amtmanden bestemte Sted i Christiania, for i Følge Hans Majestæt Kongens allernaadigste Rescript af 16de Augs. og i Overeensstemmelse med Rigets Grundlov at udvælge Repræsentanter til det d. 7de October d. A. sammenkaldte overordentlige Storthing.

Da Aggershuus Amt har 38 Valgmænd tilkommer samme efter Rigets Grundlov § 58 af sende 4 Repræsentanter til Storthinget. Hertil bleve efter foregaaende skriftlig Votering ved fleste Stemmer udvalgte 1. Kammerraad constitueret Amtmand i Aggershuus Amt Holst. 2. Cancellieraad Sorenskriver Heltzen. 3. Biskop Ridder og Dannebrogsmænd Dr Bech. 4. Sognepræst til Asker Dr Neumann, Ridder af Dannebrog. Skulde nogen af disse formædelst Sygdom eller andet af Storthinget lovligt erkjendt Forfald ikke kunne møde, ville følgende, som næst dem havde fleste Stemmer i nedenstaaende Orden i den eller de Udeblivendes Sted indtræde:

1. Kammerraad Borchsenius. 2. Kammerherre Anker. 3. Præst Aars, og 4. Christian Kollerud.

Thi bliver paa Grund af de os fra vore respective Menigheder meddeelte Fuldmagter indbemeldte Mænd herved bemyndigede til paa Aggershuus Amts Vegne at møde ved det overordentlige Storthing i Christiania d. 7de October førstkommende, og skal alt, hvad de der antage og beslutte ansees og være ligesaa gyldigt, som om det af enhver enkelt Menighed i Amtet var antaget og besluttet.

Til Bekræftelse have vi dette egenhændig underskrevet og beseget.

Christiania d. 20de Septb^r 1814.

P C Holst

constit. Amtmand

<i>C. F. Heltzen</i>	<i>Neumann</i> (LS)	<i>J. Østensen</i> (LS)	<i>Hans Grimlund</i> (LS)
<i>Buch</i>	<i>Edm^d Røer</i> (LS)	<i>Hans Contra</i> (LS)	<i>Andreas Asper</i> (LS)
<i>O. Bull</i> (LS)	<i>Ole Baata</i> (LS)	<i>Carl Chr. Hansen</i> (LS)	<i>Casper Ruustad</i> (LS)
<i>J. Schiorn</i> (LS)	<i>Tholy</i> (LS)	<i>J. C. Jensen</i> (LS)	<i>Erich Blegen</i> (LS)
<i>Hans Løchen</i> (LS)	<i>O. Nordby</i> (LS)	<i>Borchsenius</i> (LS)	<i>Jens Aars</i> (LS)
<i>E. L. Arnesen</i> (LS)	<i>Christensen</i> (LS)	<i>N: Toughøl</i> (LS)	<i>O. Lomsnes</i> (LS)
<i>J. C. Finkenhagen</i>	<i>D. Hertel</i>	<i>Halvor Brustad</i>	

⁶³ Ikke trykt.

(LS)	(LS)	(LS)	
<i>J. C. Krogh</i> (LS)	<i>Iwer Bierke</i> (LS)	<i>Bierch</i> (LS)	<i>Riis</i> (LS)
<i>C. Laache</i> (LS)	<i>Fjeldstad</i> (LS)	<i>I. Arnesen</i> (LS)	<i>H: Andersen</i> (LS)
<i>J. G. Kloumann</i> (LS)	<i>W. H. Wexelsen</i> (LS)		

Bilag 36⁶⁴

Undertegnede, der er udvalgt til første Repræsentant for Aggershuus Amt, var kort førend dette Valg foregik af Stats-Raadet ansat som constitueret Committeret i sammes 1ste Departement. Deels fordie Rigets Grundlov § 62 blot nævner Stats-Raadets Medlemmer, og de Embedsmænd som ere ansatte ved dets Contoirer, iblandt dem som ikke kunde vælges til Repræsentanter, og den mig overdragne Post ikke kan henføres til nogen af disse; deels fordie min Ansættelse som meldt blot er interimistisk, og følgelig ikke kan ansees som et Embede, troede jeg at der ikke var Grund nok til at undslaae mig for at modtage det Valg hvormed Medborgeres Tillid hædrede mig; men da der herom mueligens kunde være ulige Meninger, finder jeg mig ikke beføiet til at tage Sæde paa Storthinget forinden denne Qvæstion i Overeensstemmelse med Rigets Grundlov § 64 ved Storthingets Decision er afgjort.

Christiania, den 7de October 1814.

Holst.

Til
Det overordentlige Storthing for Norge!

⁶⁴ 1815: 4; 1835:12-13.

Bilag 37⁶⁵

[Med en annen hånd:] No. 37.

Til Norges Riges Storting henvender sig Undertegnede, som Udgiver af det offentlige Blad Tiden, med allerærbødigst Begjæring om, at dets Forhandlinger, forsaavidt disse vorde bestemte til ufortøvet ved Trykken at kundgjøres, maatte ham dagligen i Afskrift meddeles til Indrykkelse i bemeldte Blad, der hidtil har været anvendt til at offentliggjøre Rigets Anliggender.

Jeg forpligter mig til at besørge disse Sagers Trykning saa hurtigt, som det her i Staden lader sig gjøre, og det endog ved Extra-Blade, naar dette forlanges, alt uden ringeste Bekostning for Staten; da jeg endog under det Tilfælde, at disse Efterretninger bleve særskilt udgivne, vilde ansee det som ueftergivelig Pligt imod mit Blads Abonnenter, uopholdelig at afcopiere Saadant i Bladet Tiden.

Med den allerdybeste Ærbødighed

N. Wulfsberg.

Christiania d. 8de October 1814.

⁶⁵ 1815: 7; 1835: 17-18.

Bilag 38⁶⁶

[Med en annen hånd:] No. 38.

Da Vor svækkede Sundheds Tilstand ikke tillader Os, saaledes som Vi ønske, personligen at aabne Storthinget, som efter den Os givne Meddelelse nu har constitueret sig, saa anmode Vi Norges Riges Storthing ved denne Vor Skrivelse til Dig, som dets interimistiske President, at udvælge en Deputation som kunne møde hos Os paa Ladegaards Øen, Mandag Formiddag næstkommende, for af Os at meddeles Underretning om de Gjenstande paa hvilke Vi især ønske at henlede det saaledes aabnede Storthings Opmærksomhed.

Christian Frederik.

Ladegaards Øen den 8de October 1814.

Til
Storthingets interimistiske President
General Poleti Directeur Diriks.

⁶⁶ 1815: 8; 1835: 19-20.

Bilag 39⁶⁷

Nordmænd! Henved fem Maaneder ere henrundne siden ieg i Eders Samfund modtog den Krone, Eders Tillid skiænkede mig, og som ieg, haabede paa Forsynets Bistand i vor retfærdige Sag, troede at kunne bære til Eders Held: det eneste Formaal for mine Bestræbelser.

Dengang omhylledes Fremtiden af en Taage, som de nyligen indtrufne vigtige politiske Begivenheder endnu ikke havde lettet. Uvist var det, om Europas mægtige Stater fremdeles vilde enes om at undertvinge et Folk, der kun fordrede samme Rettigheder og den Frihed, de med saamegen Opofrelse havde tilkjæmpet andre Folkefærd, og skønt man ikke kunde nægte sig selv, at Norge, hvis det stædedes i Kamp imod disse, eller blodt i vedvarende Uvendskab med Engeland, ikke vilde kunne udføre sit begyndte store Værk, var der dog indtil den Stund ingen grundet Anledning til at mistvivle om et mueligt heldigt Udfald, heller ei for mig, til, ved yttrede Betænkeligheder, at udbrede Mismod blandt Folket.

Uden Vægring modtog ieg den Krone, hvis Byrder ieg ingenlunde oversaae. Bekymringen for Norges Fremtids Held, hvilket ieg endnu kun ufuldkommet formaaede at berede, var den tungeste blandt disse, og kunde ene lettes ved Bevidstheden: stedse at ville det Gode og derved at fortjene Folkets Kjærlighed.

Om end Skjæbnens Bud og mangehaande Vanheld sønderbryde mit Haab, saa skal denne Selvbevidsthed beroligende følge mig, og de Retskafnes venlige Erindring være min Trøst.

Snart udvikle sig de europæiske Magters Sindelag mod Norge. De med deres hertil ankomne Gesandtere vexlede Noter, som ere bekjendtgjorte, og som skulle forelægges Storthinget, vise hines bestemte Villie: at see Norge forenet med Sverrig, samt hvorvidt ieg tillod mig, at give efter for deres Forestillinger, for, om mueligt, at forekomme den ulige Kamp, hvormed Norge truedes. Den Bekymring at det norske Folk, maaskee af Hengivenhed for mig, skulle udsættes for større Byrder og Plager, end uundgaaeligt nødvendigt var, saaffremt Storthinget, efter moden Overveielse af Rigets Tilstand, vilde give Gesandternes Forestillinger Gehør, gjorde det Ønske levende hos mig, at see et Storthing forsamlet, der kunde drøfte disse vigtige Anliggender, og for hvilket ieg kunde nedlægge min oprigtige Erklæring: at ieg er villig til at opofre min personlige Stilling for at afværge Rigets Ødelæggelse. Men Vilkaarene, under hvilke denne min Hensigt med en forlangt Vaabenstilstand ene kunde opnaaes, vare, efter Gesandternes seneste Erklæring: tvende Fæstningers Overgivelse til svenske Tropper, og, fra min Side, en ubetinget Frasigelse af Kronen.

At indvilge dette unødtvungen, kunde ieg ei forsvare for Folket, og for min Samvittighed, thi det krænkede Grundloven. Krigen ble uundgaaelig, dens Hendelser ere bekjendte, de ere Gienstanden for en Undersøgelse, hvis Resultater skulle vorde Nationen forelagte.

Enhver der upartisk vil veie Fiendens Stridskræfter mod vore, vil indsee, at den norske Armee snart nødvendigen maatte indskrænkes til Forsvarskrigen, og, med Forraad paa faae Uger, blev dens Stilling dobbelt afhængig af Fiendens Foretagender; det stod i hans Magt, enten at lade os uangrebne, da maatte Armeen omsidder af sig selv have opløst sig, eller og med Overmagt at forcere Glommen, nordenfor Christiania, og tillige ved Landsatte Tropper, at afskiære os fra vore Magaziner. Omgaaet havde Armeen da maattet bane sig en Vej til Fjeldene, men Største Delen af den vilde uundgaaeligen have været opofret.

Kyndige Krigere ville ikke kunde nægte, at jo denne Stilling bød, ikke letsindigen at afslaae de Tilbud om Vaabenstilstand, som gjordes, denne var for Øjeblikket Armeens

⁶⁷ 1815: 9-13; 1835: 21-28. Trykt i Tiden nr. 12, 15. oktober 1814. RAN 904. Gjengitt i Gustav Peter Blom: Norges Statsforandring i Aaret 1814. Chra. 1860: 318-321, og Yngvar Nielsen: Aktstykker vedkommende Konventionen i Moss 14de August 1814. Chra. 1894: 137-141.

Redning, og som saadan maae dens i sig selv haarde Betingelser betragtes. Den har standset Krigens Ulykker, den har biederet til at bjerge Høstens rige Afgrøde; den har aabnet vore Havne for Handel og Tilførsel, den har gjort det mueligt for mig at sammenkalde et Storthing, paa det Rigets Tilstand modent kan drøftes.

Hvilket Emne kan tænkes vigtigere for Fædrenelandsvennen, for den gode Landsfader, der stedse bør stræbe at afværge de Plager, som true, og at afhjælpe de Mangler og Gienvordigheder, som hvile over Land og Folk?

Norges Tilstand altsaa kunne vi desværre ei nægte os at være et, efter syv Aars Krigs-Anstrængelser ved næsten uafbrudt Savn af Udslibning og Tilførsel, svækket Riges, hvis Hjælpkilder til Indbyggernes Underholdning, til Næringsveienes Drift og til Armeens Forsyning herved maae besværlig gøres, om ei aldeles standse. Med utroelig Anstrængelser ere de Forraad, som endnu haves tilveiebragte; Landet er i Aar velsignet med en ypperlig Høst, og længere end sædvanligt vil Mangelen derved afværges, men sikkert Haab om blidere Udsigter for Fremtiden giver dette ei, saalænge alle Tilførsels Kilder ere stoppede, og saalænge vore, ved den dansk-norske Stats forvirrede Pengevæsen, dybt sjunkne Papiirspenge ei kunne tjene til Betalings-Middel udenlands.

Rigsforsamlingen paa Edsvold udsatte Oprettelsen af en Bank, og den berammede Laaneindretning, som dermed skulle staae i Forbindelse kunde ei heller, forinden næste Storthing, bringes i Virksomhed. Saaledes seer Staten sig berøvet alle Midler til Betaling af en stor Deel af de indførte Fødemidler, samt til at anskaffe flere Forraad; alle Statens Udgifter have hidtil maattet bestrides ved de af Rigsforsamlingen bevilgede fjorten Millioner /:Rbdlr. N. V.:/, men, hvis Krigen vedvarer, vil næste ordentlige Storthing være nødsaget til at forøge Statsgielden; thi Indtægter af Tolden, eller Skatter af de forarmede Indvaanere ere ei at regne paa; Et udenlandsk Laan kunde have afbødet megen Forlegenhed, og Samme burde vist have været Gienstanden for Storthingets Opmærksomhed, men saalænge de udvortes politiske Forhold vedblive at være os imod, er saadant ei at opnaae.

Nogen directe eller indirecte Bistand af de større europæiske Magter var, hvo nægter sig det, nødvendig til Norges Redning, og ieg byggede mit Haab paa Forventningen herom. Men deres bestemte Erklæringer tilintetgjorde dette Haab; døv mod alle Forestillinger, viiste det engelske Ministerium Rigsforsamlingens Afsendte tilbage, og dets Blocadesystem skjærpedes, ja udvidedes til Kysterne af Bergens og Tronhiems Stifter. Saaledes berøvet alt Haab om Understøttelse og Tilførsel, med dette Billede af Rigets Tilstand for Øine, burde ieg, det forekom mig at være en fuldkommen Pligt, selv ikke vægre mig at bringe Fædrelandets Frelse det høieste Offer, noget Menneske formaaer at frembære: Offeret af sin Lykke af sin Tilfredshed. At ieg i Folkets Hænder skulde nedlægge den udøvende Magt, som ieg af Folket havde modtaget, blev fordret som en ufravigelig Betingelse for Vaabenstilstanden.

Havde ieg, ledet af Ærgjerrighed, blot villet forsvare min Krone til det Yderste, da havde ieg fortsadt Kampen, mindre bekymret om Norges Skiæbne, hvis det, efter at dets Stridskræfter vare udtømte, blev afhængigt af Seierherrens Vilkaar; ieg havde maattet opofre Folket for min Skyld, uvis om, ved de mægtige Staters Mellemkomst, omsider at see Striden endt til Fordeel for Norge, thi skulde dette Rige længe friste den Skiæbne, at stride med egne Kræfter, uden fremmed Bistand, da var dets Undergang lige vis.

Ved at ende Kampen førend man var aldeles overvunden, ved at byde Haanden til Forlig, da den svenske Regiering antog Grundloven af 17de Maj som Basis for Foreningen, hvis Storthinget fandtes villig til samme; ved endeligen, saaledes som Nødvendigheden bød det, at forbinde mig til at nedlægge den udøvende Magt, opnaaedes, og kunde ene opnaaes, det som Menneskelighed og min Omhue for Folket gjorde mig saa saare ønskeligt: Landets Redning for Ødelæggelse. Jeg vilde ikkun bære Norges Krone til Folkets Hæld.

Saasnart jeg indsaa, at ieg, med den redeligste Villie, uagtet al Anspændelse af menneskelige Evner, formedelst vor egen Tilstand og faae Forsvarsmidler, og formedelst

vore Forhold til fremmede Magter, ikke kunde føre det begyndte store Værk igiennem; saasnart ieg troede, at Folkets Lidelser, for min Skyld, forøgedes, da skyldte ieg Nationen, at fremstille Billedet af Rigets Tilstand for dens Øine, og ikke for at haandhæve min Stilling i Staten, at berede dens Vanheld i høiere Grad, end Skjæbnen ufravigeligen synes at have bestemt. De Saar, som syv Aars Krig har forvoldet, trænge til Lægedom, og ved Fredens Velsignelser, ville de lykkeligere Dage, som ieg desværre ikke formaaede at berede dette herlige Land, kunde vindes.

Rigets Tilstand byder at høre og overveie de Forslag til Forening, som Sverriges Konge har forebeholdt sig, umiddelbart at meddele Storthinget, og hvorved han har forpligtet sig til at fornye de Løfter, som han allerede har givet det Norske Folk.

Rigets udvalgte Mænd kunne nu med modent Overlæg, og uden andet Hensyn end Fødelandets Tarv, bedømme Rigets Stilling, og vælge, hvad der, efter Omstændighederne, kan tjene til dets Bedste.

Lader mit Minde leve iblandt Eder, Nordmænd! som en Vens, der vilde Eders Vel, der hidtil bevarede Landet fra Anarchiets Rædsler, der nægtet al Bistand af andre Magter, savnede Midler til at føre det store Værk for Norges Uafhængighed igiennem, og som opofrede sin Tilfredshed og personlig lykkelige Stilling iblandt Eder, for ei at see Norge ødelagt, men derimod dets constitutionelle Forfatning sikret, og herved, saavidt mueligt, dets Selvstændighed bevaret. Ieg havde sadt min Hæder og min Glæde i at lyksaliggjøre det norske Folk, nu vil ieg finde min Trøst i den Bevidsthed, at have virket hvad ieg formaaede til at lindre de Trængsler, der tungt hvile over det elskede Fædreneland.

Bilag 40⁶⁸

Erklæring!

Ikkun til Folkets Held har jeg villet bære Norges Krone. Rigets nuværende Tilstand, Europas forenede Villie mod Norge, og Følelsen af, at de Midler, der levnedes os til at forfægte Norges Uafhængighed ikke ere tilstrækkelige for mine redelige Hensigter, endeligen mit ved Vaabenstilstandens Afslutning givne Løfte, bevæger mig til at nedlægge Norges Krone tilligemed den udøvende Magt, uden Forbeholdenhed, i Folkets Hænder for mig og Afkom.

Jeg løser altsaa det norske Folk fra sin Troskaps-Eed til mig, og i hvor smerteligt det end maae være for mig at forlade et Folk, som jeg elsker og som har givet mig saa uforglemmelige Prøver paa sin Hengivenhed, saa bringer jeg dog dette Offer for at bevare Riget fra Ødelæggelse. Betrygget ved Constitutionen, som Folket selv har givet sig, vil det norske Folks Selvtændighed og Frihed ikke færdes, men lykkeligere Dage, det give Gud! opnaaes ved Fredens Velsignelser.

Ladegaardsøen den tiende October, Aar efter Christi Byrd Et Tusind, otte Hundrede og fjorten.

(LS)

Christian Frederik.

Dette Document, hvorved hans Majestet Kong Christian Frederik frasiger sig selv og Afkom Norges Riges Krone og løser det norske Folk fra dets Troskabs Ed til allerhøistbemeldte hans Majestet, er mig, som Formand for den af Storthinget til Ham afsendte Deputation, egenhændigen overleveret i samtlige Deputeredes og Statsraadets Nærværelse.

Til Bekræftelse herpaa under min og mine Meddeputeredes Hænder.

*Treschow.**Bech. A. Konow Erich Nord N. Hertzberg Aad Kløve**A. Norgaard J. Gram Sommerfelt Ole Haagenstad Sørenssen**Iver Holter H. Grundset J. Chr. Berg J.F. Sartz J. Bull Peder Bøgvald J. Jørgensen**Lars Godøen Sibbern**Rasmus Wieland O. Hegerman Anders Gotaas P. Forseth Carl Stoltenberg*

⁶⁸ 1815: 14; 1835: 31-32.

Bilag 41⁶⁹

Stortinget er nu, ved den Declaration, Dets Deputation modtog igaar fra Hans Majæstet, tilfulde underrettet om Rigets Stilling ihenseende den udøvende Magt. Det vil formodentligen finde at det Tilfælde hvori Norge nu befinder sig har saa stor Lighed med det som omhandles i Constitutionens 48 §, at denne og den i samme anførte 42 § nu blive anvendelige. Statsraadet maa derfor indstille til Stortingets nærmere Overvejelse hvad det i denne Henseende finder fornødent at bestemme; og dette er egentligen Hensigten af vort Møde i Dag ved Stortinget. Dog skulle vi ikke undlade tillige at tilkiendegive, at Statsraadet har modtaget de herværende Kongelige Svenske Commissariers skriftlige Anmældelse om deres Ankomst med Anmodning om at tilmælde Stortinget dette. Vi maa ihenseende denne Anmældelse overlade til Folkets Repræsentanterne at bestemme Tiden naar de ville modtage disse Kongelige Svenske Commisariers Andragender og Forslage, der ifølge Vaabenstilstands Conventionen skulle frembringes directe for Stortinget.

Endeligen udbede vi os, at Stortinget vil behage at udnævne en Committee som Statsraadet kan forelægge dets Protocoller og en detailleret Forestilling om Rigets sande Forfatning som den nu er. Vi henstille til Dhrr Repræsentanteres indsigtsfulde Omdømme hvorvidt denne Committee tillige kunde bemyndiges til at modtage de Kongelige Svenske Commissariers Forslage, for at forelægge Stortinget samme.

⁶⁹ 1815: 16-17; 1835: 34-35.

Bilag 42⁷⁰

Udkast

til et Reglement for Forhandlingerne ved det overordentlige Storthing.

§ 1.

Medlemmerne af Storthinget forevise deres Adgangs Tegn ved Indgangen til Forsamlingen.

§ 2.

Forhandlingerne begynde hver Søgnedags Formiddag Kl. 9, efterat Præsidenterne i Lagthinget og Odelstinget have foranstaltet Medlemmerne optraadte og have paaseet, at det i Grundlovens 73de § bestemte Antal er tilstede. De Udeblivendes Navne, saavel som Aarsagen til deres Fraværelse antegnes og tilkjendegives Forsamlingen.

§ 3.

Forhandlingerne vedvarer i Almindelighed til Kl. 3 [—]⁷¹ om Eftermiddag⁷².

§ 4.

Præsidenterne lade paasee, at ingen Uvedkommende indfinde sig i Forsamlingssahlene.

§ 5.

Secretærerne i Lagthinget og Odelstinget føre tvende Protocoller under Præsidenternes Tilsyn, nemlig: a., en Forhandlings-Protocol hvori Secretæren med Abreviatur kan indføre enhver Dags Forhandling; den authoriseres og forsegles af Præsidenten. b., En Hoved-Protocol, hvori Forhandlingerne in extenso indføres; denne maa ikke være længere [—]⁷³ tilbage end een Dag fra den første; den authoriseres af Præsidenten og forsynes med Rigets Segl. Lagthingets Protocoller benyttes i alle de Tilfælde, hvor begge Thing handle in pleno. [—]⁷⁴ Det som indføres i Hoved-Protocollerne oplæses i den næste Dags Forsamling og underskrives derefter af Præsidenten samt Secretæren.

§ 6.

Naar Storthingets Afdelinger have endt deres Forhandlinger underskrives Hoved-Protocollerne; Odelstingets af dette Things Medlemmer, og Lagthingets af samtlige Storthingets Medlemmer, hvorefter de besørger bekendtgjorte ved Trykken, under Bestyrelse af en dertil [—]⁷⁵ ved det samlede Storthing udvalgt Committee.

§ 7.

Naar Storthinget samles in pleno tage Medlemmerne Plads efter den alphabetiske Orden for Stæderne og Districterne. J Lagthinget tage Medlemmerne Sæde efter de Stemmers Antal, hvormed de ere udvalgte.

§ 8.

Enhver som vil tale reiser sig og forlanger Ordet af Præsidenten som [—]⁷⁶ tilkjendegiver, efter den forbemeldte Orden, hvo der skal tale først. Den Talende henvender sig stedse til Præsidenten og maa holde sig til Sagen, uden at tillade sig fornærmende Udtryk, enten mod Storthinget, eller mod noget enkelt Medlem.

§ 9.

Dersom Nogen afviger fra den i foranførte § foreskrevne Orden, advares han derom af Præsidenten, hvilken Advarsel om fornødiges, gjentages 3de Gange; og, skulde han endda ikke holde sig Ordenen efterrettelig, undergiver Præsidenten det til Votering, om dette Medlem bør udvises fra den Dags Forhandlinger.

§ 10.

⁷⁰ 1815: 17-19; 1835: 36-40.

⁷¹ Strøket: hver dags

⁷² Tilføyd: en

⁷³ Strøket: end

⁷⁴ Strøket: Hvad

⁷⁵ Strøket: af

⁷⁶ Strøket: da

Ethvert nyt Forslag skal skriftlig indleveres til Præsidenten i Odelstinget, eller naar Samling in pleno finder Sted, til det samlede Storthings Præsident, som foranstalter det oplæst Dagen førend derover skal delibereres. Forslaget maa ikke angaae flere forskjellige Gjenstande.

§ 11.

Dersom 1/5 af Forsamlingen forlanger, at et Forslag skal undergives længere Betænkningstid, end ovenanført, skal denne bestemmes indtil 3 Dage, [—]⁷⁷ og Forslaget strax besørges trykket, samt uddeelt til Repræsentanterne.

§ 12.

Alle Qvæstioner, som kunne reduceres til Afgjørelse ved Ja eller Nei, afgjøres paa denne Maade efter Navne-Opraab, med mindre 1/5 af de tilstedeværende Medlemmer forlange skriftlig Votering, hvilken da bør finde Sted ved enhvers Dictamen til Protocollen. Naar det kan formodes, at ikkun en ubetydelig Dissents vil finde Sted, [—]⁷⁸ er Præsidenten [—]⁷⁹ berettiget til at forskaaffe sig Vished derom, ved at opfordre de Medlemmer som maatte være [—]⁸⁰ imod Forslaget til at reise sig op.

§ 13.

Enhver Repræsentant er berettiget til, naar mundtlig Votering har fundet sted, og Sagen derved er afgjort, at føre til Protocollen Grundene for hans afgivne Votum.

§ 14.

Dersom nogen Repræsentant ønsker en bekræftet Gjenpart af hans Dictamen til Protocollen, da maa han levere en Afskrift deraf til Secretæren, som attesterer dens Overeensstemmelse med Protocollen.

§ 15.

Præsidenterne fungere som saadanne i 8 Dage, hvorefter et nyt Valg foretages; dog kan den aftrædende vælges paa nye.

§ 16.

Alle Meddelelser fra Thingene, saavel imellem dem indbyrdes som til den executive Magt, underskrives af Præsidenten for Thinget, og parapheres af Secretæren; de frembringes af en Deputation bestaaende af 3de Repræsentanter, hvilke Præsidenten udnævner.

§ 17.

Naar den executive Magt anmelder sig for Storthinget, da skal dette samles in pleno, hvorefter Præsidenten udnævner en Deputation bestaaende af 5 Repræsentanter for at modtage den. [—]⁸¹

§ 18.

Naar Stemmerne ved en Votering, i de Tilfælde, hvor Pluralitet kan afgjøre, ere lige deelte, har Præsidenten den afgjørende Stemme, undtagen naar et Lovforslag har været Gjenstand for Votering; thi da skal Forslaget, i Tilfælde af lige Stemmer, henlægges i 2de Dage og derefter foretages til nye Votering; blive Stemmerne da atter lige, henlægges Forslaget aldeles.

§ 19.

Naar Gjenstanden for et Forslag enten er deelt, eller under Deliberationerne opløses i flere Spørsmaal, skal Præsidenten være forbunden til at lade ethvert enkelt Spørsmaal, efter dets Orden afgjøre ved Votering.

§ 20.

⁷⁷ Strøket: men der og skal det strax besørges trykket.

⁷⁸ Strøket: maa

⁷⁹ Strøket: være

⁸⁰ Strøket: af

⁸¹ Strøket: ved

Naar Odelstinget har tilkjendegivet Lagthinget, at det finder sig beføiet til at lade nogen tiltale for Rigsretten, da skal Lagthingets Præsident, snarest mueligt sammenkalde bemeldte Ret.

Christiania i Storthingets Reglements-Committee den 10de October 1814.

H. Wedel-Jarlsberg. Motzfeldt. Johan Collett. Weidemann. H.M. Krohg

Bilag 43⁸²

At Statsraadet, ifølge Norges overordentlige Storthings Begjering i behagelig Skrivelse af 8de Dennes, strax med Holdshest har tilskrevet Generalcommandoen i det 2det Divisions District, om at foranstalte Oberste-Lieutenant v. Krabbe tilkjendegivet Storthingets Beslutning angaaende hans Møde som Repræsentant fra Søndre Trondhjems Amt, - det skulde man give sig den Ære tjenstligen at communicere.

Statsraadet; Christiania, den 11te October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

Fischer

Til

Norges overordentlige Storthing!

⁸² 1815: 23; 1835: 47.

Bilag 44⁸³

Norges overordentlige Storting har under 7de Dennes behageligen ladet begjere udlaant af Rigets Archiv, den i Rigsforsamlingen paa Eidsvold holdte Hovedprotocol; – i hvilken Anledning Statsraadet tjenstligen skulde communicere: at denne Protocol, efter derom erholdt Underretning, allerede ved Herr Professor Platou er Herr Justitsraad Diriks udleveret.

Statsraadet; Christiania, den 11te October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

Fischer

Til

Norges overordentlige Storting!

⁸³ 1815: 23; 1835: 48.

Bilag 45⁸⁴

Statsraadet skulde ikke undlade, efter Begjering fra de herværende Kongelige svenske Commissarier, tjenstligen at oversende Norges overordentlige Storthing 3 Exemplarer af en Bekiendtgjørelse fra det Kongelige danske Cancellie, dateret 29de f. M. betræffende Ophævelsen af de mod Embedsmændene og de danskfødte Indbyggere i Norge forhen givne Befalinger.

Statsraadet; Christiania, den 12te October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

Fischer

Til

Norges overordentlige Storthing!

⁸⁴ 1815: 24; 1835: 48-49.

Bilag 45, vedlegg⁸⁵

Bekjendtgjørelse
fra
det Kongelige Danske Cancellie.

Kiøbenhavn 1814.

Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Efter allerhøieste Befaling skal, hvad der i Placaten af 20de Junii d. A., og de i samme nævnte foregaaende Ordres er bleven bestemt, mod de Embedsmænd og danskfødte Indbyggere i Kongeriget Norge, som hidtil ikke have efterlevet disse Befalingers Indhold, være aldeles ophævet og tilbagekaldet; Og skulle derimod alle i Freds-Tractaten med Sverrig antagne Bestemmelser, til Fordeel for de offentlige Embedsmænd i Norge, igien træde i Kraft.

Hvilket herved bekjendtgjøres.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 29de Septbr. 1814.

Kaas.

Cold.

Monrad.

Ørsted.

Berner.

Lassen

.

Hansen.

Fischer.

L.S.

⁸⁵ 1815: 24; 1835: 49.

Bekjendtgjørelse

fra

det Kongelige Danske Cancellie.

Kjøbenhavn 1814.

Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Efter allerhøieste Befaling skal, hvad der i Placaten af 20de Junii d. A., og de i samme nævnte foregaaende Ordres er bleven bestemt, mod de Embedsmænd og dannskødte Indbyggere i Kongeriget Norge, som hidtil ikke have efterlevet disse Befalingers Indhold, være aldeles ophævet og tilbagekaldet; Og skulle derimod alle i Freds-Tractaten med Sverrig antagne Bestemmelser, til Fordeel for de offentlige Embedsmænd i Norge, igien træde i Kraft.

Hvilket herved bekendtgøres.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 29de Septbr. 1814.

Kaas.

Cold.

Monrad. Ørsted. Berner. Lassen.
Hansen. Fischer.

Bilag 46⁸⁶

Statsraadet skulde ikke undlade at give sig den Ære, ved den hosfølgende Gjenpart af de herværende Kongelige svenske Commissariers Skrivelse af 10de Dennes, og i følge det deri indeholdte Forlangende, tjenstligen at communicere, hvad der af Hans Kongelige Højhed Kronprindsen af Sverrig er foranstaltet og tilkjendegivet, i Anledning af den svenske Oberste Ecks Forhold, og den Correspondence der har fundet Sted mellem ham og Hans Excellence General Grev Schmettow.

Statsraadet; Christiania, den 12te October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

Fischer

Til

Norges overordentlige Storting!

⁸⁶ 1815: 25; 1835: 50. Vedlegget til Statsrådets brev ble ved ordningen av arkivet lagt som vedlegg til bilag 56, oversettelsen.

Bilag 47a⁸⁷

Herr Præsident,
De modtage i det herhos følgende Brev fra Hans Excellence Statsraad Rosenblad Sammes
Anmeldelse om, at han med de øvrige Kongl. Svenske Commissarier ville benytte
Stortingets[!] Indbydelse til at møde i dets Forsamling i Dag Formiddag Kl. 10, hvilket jeg
paa Statsraadets Vegne er pliktig at tilmælde Dem.
Christiania, d. 13 October 1814.

Ærbødigst
Rosenkrantz

[Utenpå brevet:]

Til

Præsidenten for det Norske Storting
Herr Christie
i Christiania

⁸⁷ 1815: 25-26; 1835: 54. Alin bilag 80.

Bilag 47a, vedlegg⁸⁸

Christiania d. 13. October 1814.

Högwälborne Herr Kammar Herre, Stats Råd och Commendeur af K. Danebrogs Ordens
Stora Kors!

Mina Colleguer och jag skole ha den äran i dag föremiddagen kl. 10. infinna oss uti
Norriges Rikes Stor-Thing i anledning af Des inbjudning, hvarom Det Högväborna Stats
Rådet i går aftens behagat och underrätta.

Jag nyttjar detta tilfälle at försäkra om den fullkomliga högagtning, hvarmed jag framlofver.

Högwälborna Herr Kammar Herren, Stats Rådet och Kommenddeurens

Ödmjuka tjenare
M. Rosenblad

Herr Kammar Herren, Stats Rådet och Com. Rosenkrantz.

⁸⁸ Översettelse bilag 47b; Alin bilag 79.

Bilag 47b⁸⁹

No. 47 b/.

Christiania, 13de October 1814.

Højvelbaarne Hr. Kammerherre, Statsraad og Commandeur af [—]⁹⁰ den K. Dannebrog
Ordens Storkors!

Mine Colleger og jeg skulle have den Ære, i dag Formiddag Kl. 10 at indfinde Os
udi Norges Riges Storthing i Anledning af Dets Indbydelse, hvorom Det
Højvelbaarne Statsraad behagede at underrette Os igaaftes. Jeg griber denne
Leilighed etc.

Rosenblad.

⁸⁹ 1815: 26; 1835: 54. Oversettelse av bilag 47a, vedlegg.

⁹⁰ Strøket: K

Bilag 48⁹¹

Afskrift af Kongl. Majestäts Commissariers Tal, i Norriges Rikes Stor Thing, den 13 October 1814.

Gode Herrar och Norrske Män, President och Medlemmar af Norriges Rikes Stor Thing!

Vår Allernådigste Konung och Herre har utnämnt oss till Dess Commissarier vid Norriges Rikes Stor Thing och wi få härmedelst öfverlemna de Fullmagter, som af Hans Majestät, i detta ändamål, blifvit utfärdade.

Det är för Oss en hög och tilfredsställande pligt att för ett fritt och ädelt Folks Representanter, offentligen få ådagalägga Konungens tänkesätt, att föra Dess hälsning till Eder, Gode Herrar och Norrske Män, och att räcka Eder den första broderliga hand. Endast genom kraftige och skyndsamma beslut kan den Nordiska halfön, länge sparad under Europas allmänna skakningar och genom naturen bestämd att derföre alltid bevaras, vinna lugn för det närwarande, säkerhet och bestånd för framtiden. Konungen väntar dessa beslut af Eder wishet, af Eder kärlek för Fäderneslandet.

Hans Majestät har updragit Oss att af Norriges Rikes Stor Thing begära, det en Comité skulle utses, åt hwilken wi kunde meddela de uplysningar, som med de Allmänna Ärendernas närwarande tilstånd, stå i ett oskiljagtigt samband. Hans Majestät har dervid haft till afsigt att förbereda de offentliga meddelanden åt Stor Thinget, som endast kunna blifva en följd af båda Rikenas förening. Med fästadt afseende på detta Konungens föremål, hemställa wi nu till Eder, Gode Herrar och Norrske Män, att utvälja en sådan Comité och updraga den samma, att med Oss sammanträda, samt till Eder med berättelse och förslag inkomma.

Genom de underrättelser wi blifva i tillfälle att lemna denna Comité, skall den öfvertygas, att de förändringar i Eidsvolder Constitutionen, dem Konungen ansett oumgängeligen nödige, ej i något afseende rubba, de Folkets rättigheter på hvilka denna Grundlag hvilar. Med skydd för den Ewangelisk-Lutherska läran; med bevarad Representation; med fri lagstiftnings och beskattningsrätt; med säkerhet för allt förtryck eller egenmäktig behandling; med den Werkställande Magtens lagbundna utöfning; med Domare Magtens oberoende; med Embetsmäns constitutionela ansvarighet; med Tryckfrihetens ostörda bruk, äga de gjorda förändringarne endast afseende på det nya Förbund, som stiftas mellan Scandinaviens 2ne Riken, och på de nya Styrelsesformer som deraf nödvändigt måste upkomma.

Konungen gör Sig förvissad, att dessa grundsatser för Norriges Constitution, med full tillförsigt kunna läggas i öppen dag för ett Folk, som länge saknat en säker uplysning om Konungens werkelige afsigter, och det är för att gifwa dem en större och skyndsammare offentlighet, i en tidepunkt då allt påkallar ett öppenhjertigt handlingssätt, som Konungen tillåtit Oss att, meddela Eder, Gode Herrar och Norrske Män, Hans Majestäts tankar i detta wigtiga ämne. Ehuru de äro upställda i form af ett ordenteligt Förslag, som innefattar allt hvad Konungen, i anseende till Grundlagen, ämnar Stor Thinget föreslå, är det Vår pligt, då Wi nu till Eder, i förwäg, öfverlemne det samma, att dervid uttryckeligen förklara: att all samfäld öfverläggning deröfver med Oss, eller fråga om de jemkningar och tillägg som, å Eder sida, kunna göras, beror af det högtidliga förklarandet af de begge Rikenas förening under en Konung, men under ömsesidiga Grundlagars helgd.

⁹¹ Översettelse bilag 65. Alin bilag 81, a.

Dette för Scandinaviens sällhet och sjelfständighet så högt påkallade Förbund väntar nu af Eder, Gode Herrar och Norrske Män, sin sluteliga fullbordan. Ej mer med hotande wapen, men med broderligt handslag, böra Normän och Svenskar mötas, till fräjdande af gemensam ära, till bewarande af gemensam frihet.

Bilag 49⁹²

WJ CARL, med Guds Nåde, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung etc. etc. etc. Hertig till Schlesvig, Hollstein, Stormarn och Ditmarsen, Grefve till Oldenburg och Delmenhorst etc. etc. Göre vetterligt: Att som WJ i Nåder för godt funnit, att till alla delar gilla och stadfästa den emellan Vår kärälskelige Herr Son, Swea Rikes Kron Prins å ena sidan, och Norrska Regeringen å den andra, under den 14. sistledne Augusti uti Moss afslutne Convention, och WJ genom denna Afhandlings 1sta och 2dra Artikel uttryckeligen förbehållit Oss att vid den nu instundande Sammankomst af Norrska Ständerne omedelbarligen communicera med Riksdagen genom en eller flera af Oss utnämde och behörigen befullmäktigade Ombud: Altså vele WJ härmedelst och i kraft af detta Vårt Öppna Bref nådeligen hafva utnämnt och befullmäktigat Vår Troman, En af Rikets Herrar, Stats Rådet, Riddaren och Commendeuren af Våre Orden, Oss Älskelig, Vålborne Herr Friherren M. Rosenblad, att såsom Vårt Ombud samt å Våra höga wägnar handla och communicera med nyssnämde Riksmöte till befrämjande af den Scandinaviska Half-Öns framtida lugn och sjelfständighet genom Sveriges och Norriges oupplösliga förening. Ägandes Herr Friherren för öfrigt att vid alla med detta Vårt Nådiga Uppdrag gemenskap hafvande ärender ställa sig till underdånig efterrättelse så väl ofvannämde Convention som den särskilta Instruction, hvilken WJ för samtelige Våre Befullmäktigade Ombud i Nåder låtit utfärda. Det alle, som vederbör, hafve sig hörsammeligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve WJ detta med Egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. Insegel bekräfta låtit. Gifvet Götheborg den 19. September 1814.

Carl

(LS)

von Brinkman.

Öppet Bref för En af Rikets Herrar m.m. Herr Friherre M. Rosenblad.

⁹² Oversettelse bilag 60. Ikke trykt.

Bilag 50⁹³

WJ CARL, med Guds Nåde, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung etc. etc. etc. Hertig till Schlesvig, Hollstein, Stormarn och Ditmarsen, Grefve till Oldenburg och Delmenhorst etc. etc. Göre vetterligt: Att som WJ i Nåder för godt funnit, att till alla delar gilla och stadfästa den emellan Vår KärÄlskelige Herr Son, Svea Rikes Kron Prins å ena sidan och Norrska Regeringen å den andra, under den 14. sistledne Augusti uti Moss afslutade Convention, och WJ genom denna Afhandlings 1sta och 2dra Artikel uttryckeligen förbehållit Oss, att vid den nu instundande Sammankomst af Norrska Ständerne omedelbarligen communicera med Riksdagen genom En eller flere af Oss utnämde och behörigen befullmäktigade Ombud: Alltså vele WJ härmedelst och i kraft af detta Vårt öppna Bref nådeligen hafva utnämt och befullmäktigat Oss Älskelig Vår Troman, Hof-Cantzleren, Commendeuren af Vår Nordstjerne Orden, Riddaren af Kongl Preussiska Röda Örns Ordens första Class, En af de Aderton i Svenska Akademien, Välborne Friherre Gustaf af Wetterstedt, att såsom Vårt Ombud samt å Våra höga vägnar handla och communicera med nyssnämde Riksmöte till befrämjande af den Scandinaviska Half-Öns framtida lugn och sjelfständighet genom Sveriges och Norriges oupplösliga förening. Ägandes Friherren och Hof-Cantxleren för öfrigt att vid alla med detta Vårt Nådiga uppdrag gemenskap hafvande ärender ställa sig till underdånig efterrättelse så väl ofvannämde Convention som den särskilta Instruction, hvilken WJ för samtelige Våra Befullmäktigade Ombud i Nåder låtit utfärda. Det alle, som vederbör, hafve sig hörsammeligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve WJ detta med Egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl Insegel bekräfta låtit. Gifvet Götheborg den 19. September 1814.

Carl

(LS)

von Brinkman.

Öppet Bref för HofCantzleren, Friherre G. af Wetterstedt.

⁹³ Oversettelse bilag 61. Ikke trykt.

Bilag 51⁹⁴

WJ CARL, med Guds Nåde, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung etc. etc. etc. Hertig till Schleswig, Hollstein, Stormarn och Ditmarsen, Grefve till Oldenburg och Delmenhorst etc. etc. Göre vetterligt: Att som WJ i Nåder för godt funnit att till alla delar gilla och stadfästa den emellan Vår Kärälskelige Herr Son, Swea Rikes Kron Prins å ena sidan, och Norrska Regeringen å den andra, under den 14. sistledne Augusti uti Moss afslutne Convention, och WJ genom denna Afhandlings 1sta och 2dra Artikel uttryckeligen förbehållit Oss att vid den i nstundande Sammankomst af Norrska Ständerne omedelbarligen communicera med Riksdagen genom En eller flera af Oss utnämde och behörigen befullmäktigade Ombud: Altså vele WJ härmedelst och i kraft af de tta Wårt Öppna Bref nådeligen hafva utnämmt och befullmäktigat Vår Troman, Stats Secretareren och Commendeuren af Vår Nordstjerne Orden, Oss Älskelig, Ädel och Vålbördig Gust. Fredr. Wirsén, att såsom Vårt Ombud samt å Våra höga wägnar handla och communicera med nyssnämde Riksmöte till befrämjande af den Scandinaviska Half-Öns framtida lugn och sjelfständighet genom Sveriges och Norriges oupplösliga förening. Ängandes Stats Secretareren för öfrigt att vid alla med detta Vårt Nådiga uppdrag gemenskap hafvande ärender sätta sig till underrättelse så väl ofvannämde Conventions om den särskilta Instruction, hvilken WJ för samtelige Våre Befullmäktigade Ombud i Nåder låtit utfärda. Det alle, som vederbör, hafve sig hörsammeligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve VJ de tta med Egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl Insegl bekräftat. Gifvet Götheborg den 19. Sept. 1814.

Carl

(LS)

von Brinkman

Öppet Bref för Stats Secreteraren G. F. Wirsén.

⁹⁴ Översettelse bilag 63. Alin bilag 81, b.

Bilag 52⁹⁵

WJ CARL, med Guds Nåde, Sveriges, Norriges, Göthes och Vendes Konung etc. etc. etc. Hertig till Schleswig, Hollstein, Stormarn och Ditmarsen, Grefve till Oldenburg och Delmenhorst etc. etc. Göre vetterligt: Att som WJ i nåder för godt funnit, att till alla delar gilla och stadfästa den emellan Vår Kärälskelige Herr Son, Svea Rikes Kronprins å ena sidan, och Norrska Regeringen å den andra, under d. 14. sistl. Augusti uti Moss afslutne Konvention, och WJ genom denna Afhandlings 1 och 2 Artikel, uttryckeligen förbehållit Oss att vid den i instundande sammankomst af Norrska Ständerne omedelbarligen communicera med Riksdagen, genom En eller Flera af Oss utnämnde och behörigen befullmäktigade Ombud: Alltså vele WJ härmedelst och i Kraft af detta Vårt öppna Bref nådeligen hafva utnämnt och befullmäktigat Oss Älskelig, Vår Troman, Stats Sekretareren och Commendeuren af Vår Nordstjerne Orden, Vålborne Grefve A. G. Mörner, att såsom Vårt Ombud, samt å Våra höga vägnar handla och communicera med nyssnämnde Riksmöte, till befrämjande af den Skandinaviska HalfÖns framtida lugn och sjelfständighet, genom Sveriges och Norriges ouplösliga förening. Ägandes bemälte Grefve för öfrigt, att vid alla med detta Vårt nådiga uppdrag gemenskap hafvande ärender ställa sig till underdånig efterrättelse så väl ofvannämnde Konvention, som den särskilta instruction, hvilken WJ för samtelige Våra Befullmäktigade Ombud i nåder låtit utfärda. Det alle, som vederbör, hafve sig hörsammeligen att efterrätta. Till yttermera vi sso, hafve WJ detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. Insegel bekräfta låtit. Gifvit Götheborg d. 19 Sept. 1814.

Carl

(LS)

von Brinkman.

Öppet Bref, för Stats Secreteraren m. m. Grefve Mörner, att vara Konungens Ombud vid Riksförsamlingen i Christiania.

⁹⁵ Oversettelse bilag 62. Ikke trykt.

Bilag 53⁹⁶

WJ CARL med Guds Nåde Sveriges, Norriges, Göthes och Vendes Konung etc. etc. etc. Hertig till Schlesvig, Hollstein, Stormarn och Ditmarsen, Grefve till Oldenburg och Delmenhorst etc. etc. Göre vetterligt: At som VJ i Nåder för godt funnit, att till alla delar gilla och stadfästa den emellan Vår Kärälskelige Herr Son, Svea Rikes Kron-Prins å ena sidan och Norrska Regeringen å den andra, under den 14. sistledne Augusti uti Moss afslutade Convention, och VJ genom denna Afhandlings 1. och 2. Artikel uttryckeligen förbehållit Oss, att vid den nu instundande Sammankomst af Norrska Ständerne omedelbarligen communicera med Riksdagen genom en eller flere af Oss utnämde och behörigen befullmäktigade Ombud: Altså vele VJ härmedelst och i Kraft af detta Vårt öppna Bref nådeligen hafva utnämnt och befullmäktigat Oss älskelig Vår Troman, Biskopen öfverLinköpings Stift, Commendendeuren af Vår Nordstjerne Orden, Ädel och Vålbördig samt ärevärdige Doctor Carl von Rosenstein, at såsom Vårt Ombud, samt å Våra höga vägnar handla och communicera med nyssnämnde Riksmöte til befrämjande af den Scandinaviska Halföns framtida lugn och sjelfständighet genom Sveriges och Norriges ouplöseliga förening. Ägandes Doctorn och Biskopen för öfrigt att vid alla med detta Vårt Nådiga updrag gemenskap hafvande ärender, ställa sig till underdånig efterrättelse så väl ofvannämnde Convention, som den särskilta Instruction, hvilken VJ för samtelige Våra befullmäktigade Ombud i Nåder låtit utfärda. Det alle som vederbör hafva sig hörsammeligen at efterrätta. Til yttermera visso hafve VJ detta med Egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. Insegel bekräfta låtit. Gifvet Götheborg den 19. Septembr. 1814.

Carl

(LS)

von Brinkman.

Öppet Bref för Biskopen, Doctor C. v. Rosenstein.

⁹⁶ Oversettelse bilag 64. Ikke trykt.

Bilag 54⁹⁷

[Gjennomtrukket, og beseglet med kronprins Carl Johans segl, gullsnitt på tre sider.]

Förslag
till
Konunga Riket Norriges
Grund-Lag.

§ 1.

Konunga Riket Norrige skall vara ett fritt, sjelfständigt och odelbart Arf Rike, med Sverige förenadt under en Konungs Styrelse. RegeringsFormen är inskränkt-Monarkisk.

§ 2.

Evangelisk-Lutherska Lära förblifver Rikets rådande Religion. De Invånare, som bekänna sig till den samma, skola deruti uppfostra sina barn. Jesuiter och Munk-Ordnar må icke tålas. Judar äro för framtiden utestängde från inflyttning i Riket.

§ 3.

Werkställande Magten tillhör Konungen, som utöfvar den enligt Constitutionen.

§ 4.

Konungen skall alltid vara af den Evangelisk-Lutherska Lära, upprätthålla och beskydda den.

§ 5.

Konungens Person är helig. Han kan icke lastas eller anklagas. Ansvarigheten åligger Hans Råd.

§ 6.

Kronan är ärftlig, enligt den i Sverige fastställda Succesions Ordningen af den 26 September 1810.

§ 7.

Finnes ingen Thron-Arfvinge efter den fastställda Succesions Ordningen, må Konungen föreslå sin efterträdare på samma tid hos Norriges Rikes Storthing som hos Svea Rikes Ständer. Genast efter emottagandet af Konungens Proposition, välje begge Folkens Fullmäktige hvardera inom sig ett Utskott, som skall äga att afgöra Walet, i händelse Konungens Proposition icke antages af begge Folk-Representationernas pluralitet.

Så väl Ledamöternes antal i detta Utskott, som den ordning vid valet bör iakttagas, bestämmes genom en Lag, som Konungen på en gång föreslår Norriges Rikes Storthing och Svea Rikes Ständer.

§ 8.

I händelse Konunga Ätten skulle utsläckna, innan Thronföljare utsedd är, skall val af en ny Konunga-Ätt göras i öfverensstämmelse med de i näst föregående § lagda grunder.

§ 9.

Konungen vare myndig i Norrige, då Han uppnått den ålder, vid hvilken Han är myndig i Sverige.

§ 10.

Så snart Konungen, såsom myndig, tillträder Regeringen, aflägger Han för Storthinget följande Ed: Jag lofvar och svär, att styra Kongunga Riket Norrige enligt dess Constitution och Lagar; så sannt mig Gud hjelpe och Hans heliga Ord!

Är Storthing icke på denna tid församladt, nedlägges Eden skriftligen i Stats Rådet, och förnyas högtidligen af Konungen, vid nästa Storthing, antingen muntligen, eller

⁹⁷ Oversettelse bilag 55. Alin bilag 81, c.

skrifteligen genom Dess Ombud, hvarefter Storthinget aflägger sin Trohets-Ed åt Konungen.

§ 11.

Konungens Kröning sker i Trondhjem eller Christiania på den tid och med de Ceremonier Han Sjelf fastställer.

§ 12.

Konungen uppehåller sig i Norrige någon tid hvarje år, så framt icke stora och viktiga hinder möta.

§ 13.

Konungen äger att allena styra Riket, tage dock underrättelse och råd af ett Stats-Råd, det Konungen utnämner, och som, utom en Vice Konung eller en General Gouverneur (Riks-Ståthållare), skall bestå af en Stats Minister og minst Sju Ledamöter, allt på sätt här nedanføre närmare bestämmes.

§ 14.

Under Konungens frånvaro uppdrage Han Rikets inre styrelse, i de fall Han föreskrifver, åt Vice Konungen eller General Gouverneuren (Riks Ståthållaren), jemte fem af Stats Rådets Ledamöter. De skola föra Regeringen i Konungens namn och å Dess vägnar, och alltid sig till obrottslig efterlefnad ställa denna Grund-Lags stadganden och särskilta dermed öfverensstämmande föreskrifter.

Denna Regering afgör Ärenderna genom omröstning, hvarvid, i händelse af lika röster, Vice Konungen eller General Gouverneuren (Riks-Ståthållaren), eller, i dess frånvaro, förste Ledamoten af Stats Rådet, äger tvenne röster. När Konungen är närvarande, upphörer alltid Vice Konungens befattning, och General Gouverneuren (Riks Ståthållaren) är under denna tid endast den förste af Stats Råden.

Vice Konung kan endast Kron Prinsen eller Hans älsste Son vara. Den dermed förbundna magt må endast för bestämd tid utöfvas.

Til General Gouverneur (Riks Ståthållare) utnämnes antingen en Norrman eller en Svensk. Stats Rådets Ledamöter utses ibland Norrske män.

§ 15.

Hos Konungen förblifve alltid, under Dess vistande i Sverige, Norrske Stats Ministern och tvenne Ledamöter af Stats Rådet, hvilka sednare årligen ombytas. De äga lika pligter och constitutionel ansvarighet, som den i Norrige varande Regering, och i deras öfvervaro skola de Norrska ärenderne af Konungen afgöras. Stats Ministern föredrager målen, och blifver ansvarig för Expeditionernas öfverensstämmelse med de fattade besluten.

§ 16.

Konungen förordnar om den allmänna Gudstjensten, om alla Möten och Sammankomster, som röra Religionssaker, samt vakar deröfver, att religionens offentlige Lärare iakttaga de föreskrifter, som för dem äro utfärdade.

§ 17.

Konungen äger att utfärda och upphäfva författningar rörande Handeln, Tullväsendet, Slöjderna, Näringarna och Policen, under förbehåll att sådant icke blifver stridande mot Constitutionen och Lagarne. Dessa beslut gälla provisoriskt, till dess vid nästa Storthing derom blifvit stadgadt.

§ 18.

Konungen låter uppbära de skatter och afgifter, som Storthinget pålägger.

§ 19.

Konungen vakar deröfver, att Statens egendomar och Regalier användas och förvaltas på det för det Allmänna nyttigsta sätt, som vid Storthinget bestämmes.

§ 20.

Konungen äger att i Stats Rådet benåda förbrytare, sedan Högsta Domstolens Utslag blifvit afkunnadt och dess betänkande öfver Nåd-ansökningen inhämtadt. Förbrytaren äger

välja, om han vill emottaga Konungens Nåd, eller undergå det honom ådömda straff. I de mål, som af Odelstinget hänvisas till Riks Rätt, kan ingen annan benådning äga rum, än frikännande frå ådömdt lifsstraff.

§ 21.

Konungen utnämner uti Stats Rådet alla Civila, Ecclesiastique och Militaire Embetsmän. De skola svärja tro och lydnad åt Konungen och åt Grund-Lagen.

De Kongl. Prinsarne kunna ej bekläda något Civilt embete. Dock kan Kron Prinsen eller Hans äldsta Son till Vice Konung förordnas, på sätt ofvan sagdt är.

§ 22.

General Gouverneuren (Riks Ståthållaren), den Norrske Stats Ministern, Stats Råden och Cheferne för deras Bureauer, alla högre Civile och Ecclesiastique Embetsmän, Generaler och Amiraler af alla grader, Cheferne för Regementerna och för andra Militaire Corpser, Commendanterne i Fästningarna och Befälhafvarne på Krigsskepp, kunna, utan föregående Dom, af Konungen från deras innehafvande Syslor entledigas, sedan Han deröfver inhemtat Stats Rådets tankar. Huruvida Pensioner böra tilldelas sålunda entledigade Embetsmän, ankomme på Storthingets beslut, vid dess näst derpå följande sammankomst. Under tiden uppbäre de två tredjedelar af sina Löner. Öfrige Embetsmän kunna af Konungen från deras Embeten endast suspenderas, och böra då genast ställas inför vederbörlig Domstol, men de kunna ej afsättas förrän Dom blifvit fälld, ej heller mot deras vilja till annat Embete förflyttas.

§ 23.

Konungen äger att Riddare-Orden utdela till den eller dem Han för godt finner, såsom belöning för utmärkta tjenester, hvilket offenteligen bör tillkännagifvas. Sådant kan likväl ej frikalla någon Medborgare ifrån allmänna bördor och pligter, ej heller medföra någon företrädesrätt till Statens Embeten.

§ 24.

Konungen utnämner och förafskedar, efter Eget godtfinnande, alla Embets- og Tjenstemän inom sitt Hof.

§ 25.

Konungen äger högsta befälet öfver Rikets Krigsmagt till lands och sjös. Dock kan Konungen icke, utan Storthingets bifall, hvarken lemna Norrska Troupper i utländsk Magts tjänst, ej heller främmande Magters troupper, undantagande hjälptroupper emot fientligt anfall, i Riket indraga.

§ 26.

Konungen äger magt att sammandraga Troupper, börja Krig, sluta fred, avsluta och upphäfva förbund, samt afsända och emottaga Ministrar.

§ 27.

Ej må väpnad Magt mot Statens Medlemmar användas af Regeringen, på annat sätt än Lagarne bestämma, med mindre någon folksamling störer allmänna lugnet och ej genast åtskiljes, så snart de Artiklar i Lands-Lagen, som angå uppror, äro för tredje gången af Civila myndigheten uppläste.

§ 28.

Konungen fördelar bland Stats Rådets samtelige Ledamöter, efter sitt behag, de ärender, hvarmed en hvar bör särskilt sig befatta, och bestämmer, genom en Instruction, de Mål, Vice Konungen eller General Gouverneuren (Riks Ståthållaren) med Stats Rådet, under Konungens frånvaro må afgöra, och hvaröfver endast underdånig berättelse bör till Konungen insändas.

Wid utomordentliga tillfällen kan Konungen, förutom Stats Rådets vanlige Ledamöter, tillkalla andre Norrske Medborgare, att i öfverläggningarna uti Stats Rådet deltaga, allenast de icke äro Medlemmar af Stor-Thinget. Ej må Fader och Son eller två Bröder på en gång äga säte i Stats Rådet; ej heller någon som icke uppnått tretio års alder.

§ 29.

Alla Stats Råden skola bivista öfverläggningarna i Stats Rådet, när de ej af laga förfall hindras, och må ej något beslut tagas, om icke öfver hälften af Ledamöterna äro närvarande.

§ 30.

Förslag till befordringar af Embetsmän, eller deras förafskedande, äfvensom andra saker af vigt, med undantag af diplomatiska samt egentligen Militaire Commando Mål, skola föredragas i Stats Rådet af den Ledamot till hvars befattning de efter ärendernas fördelning höra.

§ 31.

Hindras större delen af Stats Rådets Ledamöter, af laga förfall, att der tillstådes vara, och Konungen vistas utom Riket, äge General Gouverneuren (Riks Ståthållaren) att kalla andre Norrske Medborgare för att tills vidare taga säte i Stats Rådet; dock aflemne han genast berättelse derom till Konungen, som afgör om de skola fortfara med sin befattning, eller deras rum med andra fyllas.

§ 32.

Öfver alla i Stats Rådet förekommande mål, skall Protocol föras. Hvar och en, som der har säte, vare ovillkorligen pliktig att med frimodighet yttra och förklara sin mening, hvilken Konungen är förbunden att höra; Honom dock förbehållet att efter eget godtfinnande besluta. Finner någon Ledamot af Stats Rådet att Konungens beslut äro stridande emot Regerings Formen eller Rikets lagar, eller ock uppenbarligen för Riket skadlige, är det hans pligt att kraftiga föreställningar deremot göra, samt att i Protocollet låta sin mening införa. Den det icke gör, anses hafva styrkt Konungen till det beslut Han fattat, och är derföre ansvarig, såsom härefter vidare stadgas.

§ 33.

Alla beslut, som ifrån Konungen sjelf utgå, med undantag af Commando Mål, skola contrasigneras af Norrske Stats Ministern.

De Beslut, som af Regeringen i Norrige, under Konungens frånvaro, fattas, utfärdas i Konungens Namn, och undertecknas af Vice Konungen eller General Gouverneuren (Riks Ståthållaren) och Stats Råden, samt contrasigneras af den föredragande.

§ 34.

Så väl Stats Ministern som de tvenne Norrske Stats Råd, hvilka äro Konungen följaktige, äga inträde i Svenska Stats Rådet, och kunna der sina Meningar öfver de begge Riken rörande ämnen, till Protocollet afgifva.

§ 35.

Dör Konung, och Thronföljaren ännu omyndig är, skola de i Sverige varande Norrske Stats Råden, jemte Norrske Statsministern, genast med Svenska Stats Rådet sammanträda, för att kallelse till Storthing i Norrige och Riksdag i Sverige gemensamt utfärda. Intill dess båda Rikens Representanter sammankommit och om Regeringen under Konungens minderårighet förordnat, före det sålunda sammansatta Norrska och Svenska Stats Råd Styrelsen öfver båda Rikena, med iakttagande af deras ömsesidiga Grundlagar. Samma förhållande skall äga rum så ofta Svenska Stats Rådet, i egenskap af Stats Råd, enligt Svenska Regeringsformen äger föra Regeringen.

§ 36.

Valet af Förmyndare för den omyndige Konungen skall ske efter samma grunder och på samma sätt, som blifvit föreskrifvit för valet af Thronföljare.

§ 37.

Då Förmyndare eller Stats Råd upphöra att Rikets Styrelse föra, aflägge de Konungen och Storthinget Räkenskap derföre.

§ 38.

Underlåter Stats Rådet, då Konunga Ätten utsläcknat, eller, då efter Konungs fränfalle Thronföljaren ännu omyndig är, att kallelse till Storthingets sammankomst genast utfärda, må, efter fyra Veckors förlopp, Högsta Domstolen sådan kallelse ovillkorligen utgå låta.

§ 39.

När Thronarfvningen uppnått aderton år, är han berättigad taga säte i Stats-Rådet, dock utan stämma eller ansvar.

§ 40.

Folket utöfvar den Lagstiftande Magten vid Storthinget, som består af tvenne Afdelningar: ett Lagthing och ett Odelsting.

§ 41.

Berättigade att rösta äro endast sådane Norrske Medborgare, som hafva fyllt Tjugufem år, samt fem år varit bosatte i landet, och antingen

- a) äro eller hafva varit Embetsmän; eller
- b) på landet äga, eller på längre tid än fem år under arrende innehafva matriculerad jord; eller
- c) äro Köpstads Borgare, eller i Köpstad eller Köping (Lade Sted) äga gård eller grund, till ett värde af minst Tre Hundrade Rbdlr S. V.

§ 42.

Förteckning eller Mantalslängd öfver röstägande Personer, skall upprättas i hvarje Stad af Magistraten, och i hvarje Socken af Fogden och Socknepresten. Alle förändringar skola sedermera anmärkas på berörde längd, och äge en hvar, före inskrifningen, att inför Domstolen aflägga Ed att vara Konungen och Grundlagen trogen.

§ 43.

Rösträttigheten hvilar

- a) vid lagligt tilltal för brott;
- b) vid förlusten af rättigheten att vara myndig;
- c) vid ingifven cessions Ansökning och utfärdad Proclama, intill dess Borgenärerne blifvit förnöjde; så framt icke obeståndet blifvit förorsakadt genom våld eller någon bevislig olycka, som icke kan gäldenären tillräknas.

§ 44.

Rösträttigheten förloras

- a) genom laga kraftvunnen Dom till tukthus, bojor eller nesliga straff;
- b) genom antagen tjänst hos någon främmande Magt utan Regeringens tillåtelse;
- c) genom mottagen Borgare-Rätt i främmande Magts land;
- d) genom bevisligt köp af röster, försäljning af sin egen, eller röstande i mer än en Valförsamling.

§ 45.

Walförsamlingarne skola hållas, på Landet i Sockne-Kyrkan, i Städerna uti Kyrkan, på Rådhuset, eller på något annat tjenligt ställe. De förrättas, på Landet af Sockne Presten och hans Medhjelpare, samt i Städerna af Magistraterna. Rösterne afgifvas i den ordning Mantals-Längderne utvisa. De tvistigheter, som uppstå rörande rättigheten att rösta, skola afgöras af Förrättningsmännen, hvaröfver besvär hos Storthinget kunna anföras.

§ 46.

Innan valets början, skall Grundlagen tydeligen uppläsas, i Städerna af första Magistrats Personen, och på Landet af Sockne Presten.

§ 47.

I Städerne skall en Valman utses för hvar femtionde röstberättigad invånare. Desse Walmän sammanträde innom åtta dagar derefter, på det ställe Magistraten utsett, och utvälje antingen ibland sig sjelfva, eller ibland andra röstägande Invånare i Val-Districtet, en fjerdedel af deras eget antal till att möta och taga säte på Storthinget. Valet verkställles på det sätt att 3 till 6 välja En; 7 till 10: Två; 11 till 14: Tre; 15 till 18: Fyra som är det högsta

antalet någon stad får skicka. Om en Stad har mindre än Ett Hundrade femtio röstberättigade invånare, röste Valmännen i förening med dem i närmaste Köpstad, och anses då begge Köpstäderna för ett District.

§ 48.

I hvarje District på Landet skola de röstberättigade Invånarne, i mån af deras antal, utse Walmän på följande sätt: nemligen, att intill 100 välja En; 100 till 200: Två; 200 till 300: Tre; och så vidare i lika förhållande.

Desse Valmän skola, innom En Månad derefter, församla sig på det ställe Amtmannen för detta ändamål utsatt, och utvälje då, antingen bland sig sjelfva, eller ibland andra Amtets röstberättigade Invånare, en Tiondedel af deras eget antal, för att möta och taga säte på Storthinget. Walet verkställs på det sätt, att 5 till 14 välja En; 15 till 24: Två; 25 till 34: Tre, samt 35 och deröfver, Fyra, hvilket är det största antalet.

§ 49.

Hvad som uti 47 och 48 §§ blifvit stadgadt, skall äga kraft af Lag intill nästa Storthing. Skulle man då finna, att Städernas Fullmäktige utgöra ett större eller mindre antal än Tredjedelen af hela Rikets, så skall Storthinget till framtida efterrättelse sålunda förändra dessa föreskrifter, att Köpstädernas Fullmäktige komma att förhålla Sig till Landsbygdens, som 1 till 2; och bör samtelige Fullmäktiges antal sammanräknadt icke vara under Sjutio Fem, och icke öfver Ett Hundrade.

§ 50.

Röstberättigade Medborgare, som vistas inom Riket, men af sjukdom, krigstjenst eller annat laga förfall hindras att Sig vid Valförsamlingen inställa, äge rätt att, innan den åtskiljes, skriftligen insända deras Röster till Walets Förrättningsmän.

§ 51.

Ingen kan till Fullmäktig vid Storthinget väljas, som icke är tretio år gammal, och Tio år uppehållit sig i Riket.

§ 52.

General Gouverneuren (Riks Ståthållaren), Stats Ministern och Ledamöterna i Stats Rådet böra, om de till Fullmäktige vid Storthinget utväljas, och denna kallelse emottaga, deras innehafvande Embeten nedlägga.

§ 53.

Hvar och en, som till Fullmäktig utsedd blifvit, med undantag af de Embetsmän, om hvilka i föregående § stadgas, är förbunden att vid Storthinget sig inställa, med mindre han ej af laga förfall hindras, det Walmännen äga pröfva, och som, i händelse af besvär, på Storthingets afgörande ankommer.

Den som twenne gånger efter hvarandra varit Fullmäktig vid Lagtima Storthing, är ej förbunden att emottaga kallelsen till nästa lagtima Storthing.

Om någon Fullmäktig är lagligen hindrad att vid Storthinget sig infinna, skall hans rum intagas af den, som näst honom erhållit de fleste Röster.

§ 54.

Sedan Fullmäktige valde blifvit, skola de förse med Fullmagter, undertecknade, på Landet af Överöfverheterna och i Städerna af Magistraten, samt å båda ställen af samtliga Walmän, för att tjena till bevis, att de blifvit valde enligt Grundlagens föreskrift.

Storthinget skall bedömma Fullmagternas Laglighet.

§ 55.

Hvarje Fullmäktig skall vara berättigad till ersättning utaf Skattkammaren för de kostnader han använt, så väl under resan till och ifrån Storthinget, som för den tid han Sig der uppehåller.

§ 56.

Fullmäktige kunna under deras resa till och ifrån Storthinget, samt under deras vistande derstädes, icke i häckte manas, med mindre de i offentlig förbrytelse gripas, ej heller

kunna de utom Storthingets Sammankomster dragas till ansvar för deras derstädes yttrade meningar. En hvar är pliktig att rätta sig efter den derstädes fastställda ordning.

§ 57.

De på förenämnde sätt valde Fullmäktige skola utgöra Konunga Riket Norriges Storthing.

§ 58.

Lagtima Storthing öppnas å första Söckendagen i Februarii Månad hvart femte år i Rikets Hufvudstad, eller i den Stad af Riket, som Konungen dertill i behörig tid utsätter.

§ 59.

Wid utomordentlige tillfällen skall Konungen vara berättigad att sammankalla Storthinget äfven utom den fastställda tiden. Konungen skall då låta utfärda en Kungörelse, hvilken bör uppläsas i alla Kyrkor uti Stifts Städerna, minst Sex Veckor förrän Ledamöterna af Storthinget på det bestämda stället böra sammanträda.

§ 60.

Ett sådant Urtima Storthing kan af Konungen upplösas, när Honom för godt synes.

§ 61.

Storthingets Ledamöter skola särskilt väljas till hvarje Lagtima eller Urtima Sammanträde, Walförsamlingarne skola alltid vara slutade en Månad förrän Storthinget öppnas.

§ 62.

Storthinget kan icke hålla sina sammankomster, så framt icke två tredjedelar af dess Ledamöter äro närvarande.

§ 63.

Så snart Storthinget behörigen sig constituerat, skall Konungen, eller den Han i sitt ställe dertill förordnat, öppna det samma med ett Tal, hvaruti underrättelse meddelas om Rikets tillstånd, och om de ämnen, hvarpå Han i synnerhet vill fästa Rikets uppmärksamhet.

Ingen öfverläggning äge rum i Konungens öfvervaro.

Storthinget utväljer en fjerdedel af sina Ledamöter att utgöra Lagthinget; de öfrige tre fjerdedelar utgöra Odelstthinget.

Hvardera af Storthingets Afdelningar skall särskilt hålla sina sammankomster och hafva en Ordförande, utnämnd af Konungen bland hvarderas Ledamöter. De förordne sjelfve sina Secreterare.

§ 64.

Storthinget skall tillkomma:

- a) att gifva och upphäfva Lagar, pålägga Skatter, Afgifter, Tull och andra allmänna bördor, hvilka likväl, med undantag af det nedanföre i 70. § stadgade fall, ej gälle längre än till den 1sta Julii af det år, då ett nytt Lagtima Storthing er samladt.
- b) att öppna Lån på Statens Credit.
- c) att hafva tillsyn öfver Rikets Penninge Väsen.
- d) att bevilja de för Stats Utgifterna nödige Summor.
- e) att bestämma den årliga Summan för Konungens Hofhållning och den Kongliga Famillens Apanage.
- f) att vid hvarje Lagtima Storthing, genom ett valdt Utskott erhålla del af de, så väl inför Konungen, som i Regeringen hållne Protocoller. De egentligen så kallade Commando Mål likväl alltid undantagne.

Skulle detta Utskott finna att anledning vore till någon anmärkning, bör det derom hos Lagthinget anmälan göra, hvilket, då Anmärkningen befinnes grundad, äger att öfverlemna målet till Odelstthinget, som antingen hos Konungen gör underdåniga framställningar till vinnande af rättelse uti hvad

som origtigt föregått, eller ock, om en anklagelse skulle finna rum, öfverlemnar saken till Riks Rätt.

- g) Att undfå del af de Förbund och Tractater, som med främmande Magter blifvit ingångne, med undantag af hemliga Artiklar, som dock ej må strida emot de offentliga.
- h) Att utnämna Fem Revisorer, som årligen skola genomse Statens Räkenskaper, och Utdrag deraf genom trycket meddela. Räkenskaperne böra dessa Revisorer tillställas inom den 1sta Julii hvarje år.

§ 65.

Huru främmande skola naturaliseras, kommer att bestämmas genom en särskilt Lag, som af Konungen och Storthinget samfält beslutes.

§ 66.

Hvarje Lag skall först föreslås för Odelstthinget, antingen af någon bland dess Ledamöter, eller af Regeringens, genom en af Stats Råden. Om förslaget der bifalles, öfverlemnas det till Lagthinget, som antager eller förkastar det, och, i sednare fallet återsänder det med bifogade Anmärkningar. Desse Anmärkningar pröfvas af Odelstthinget, hvilket antingen låter förslaget hvila, eller återremitterar det till Lagthinget med eller utan förändring. Om ett förslag tillbaka sändes och förkastas åter, sedan det för andre gången ifrån Odelstthinget blifvit remitteradt till Lagthinget, träder hela Storthinget tilsammans, och med Två tredjedelar af Rösterna afgör om förslaget skall antages, eller icke.

Emellan hvarje af dessa öfverläggningar, bör vara en mellantid af minst tre dagar.

§ 67.

När en af Odelstthinget gjord Proposition är bifallen af Lagthinget, eller det församlade Storthinget, öfverlemnas den till Konungen genom en Deputation ifrån Storthingets båda afdelningar, med begäran att Konungen ville sitt bifall dertill lemna.

§ 68.

Bifaller Konungen den gjorda Propositionen, bekräftar Han den med sin underskrift, då Propositionen varder Lag. Vägrar Konungen sitt bifall, återsände Han Propositionen till Odelstthinget, med förklarande, att han för det närvarande icke finner lämpligt sitt bifall dertill lemna.

§ 69.

Ej må denna Proposition af det då församlade Stor-Thinget till Konungens Sanction vidare framläggas; dock kan den vid nästa Lagtima Storthing förnyas. Blifver den af Konungen för andra gången afslagen, så skall likväl det tredje lagtima Storthing hafva rätt att, om förslaget oförändradt fullföljes, kunna förelägga det Konungen, med begäran, att Han ej ville neka sitt bifall till ett beslut, som Storthinget efter mognaste öfverläggning, gagneligt ansett. Beslutet varde då Lag, så framt det icke är rakt stridande emot meningen och ordalydelsen af denna Grundlag.

§ 70.

Storthinget förblifver samladt, så länge det sådant nödigt pröfvar, dock icke öfver Trenne Månader, utan Konungens uttryckeliga tillåtelse. Om Storthinget vid denna tid ingen ting beslutat, rörande skatter och utskylder, fortfara de förut gällande intill nästa Lagtima Storthing. Innan Storthinget åtskiljes, meddele Konungen sitt beslut öfver de ännu oafgjorda Propositioner, antingen genom bifall eller afslag. De Propositioner, som icke erhållit Konungens uttryckliga bifall, anses af Honom såsom förkastade.

§ 71.

Alla lagar utfärdas i Konungens Namn, och bekräftas med Dess Insegel.

§ 72.

Konungens Sanction fordras icke till de Storthingets Beslut, hvarigenom

- a) det förklarar sig samladt, som Storthing efter Grundlagen.
- b) Det bestämmer sin inre Police.

- c) Det antager eller förkastar tillstådes varande Ledamöters Fullmagter.
- d) Det stadfäster eller förkastar beslut i stridigheter om Wal.
- e) Ändteligen icke till de beslut, hvarigenom Odelstthinget anställer tilltal och anklagelser enligt 64 §.

§ 73.

Wid alla de tilfällen, då det är fråga om allmänna Civil- eller Criminal Lagar, som utaf Storthinget blifvit föreslagne, inhemte Konungen Högsta Domstolens utlåtande, innan Han sitt beslut deröfver fattar.

§ 74.

Storthinget håller sina sammankomster inför öppna dörrar, och dess rådplägningar allmängöras genom trycket, utom vid de tilfällen, då annorlunda genom fleste rösterna beslutes.

§ 75.

Den som åtlyder en befallning, hvars afsigt är att störa Storthingets frihet och säkerhet, gör sig dermed skyldig till förräderi emot Fäderneslandet.

§ 76.

Ordföranden i Lagthinget, Stats Rådets och Högsta Domstolens Ledamöter, enligt hvad nedanföre stadgas, En Stifts-Amtman och En Biskop, dem Konungen utser, samt hälften af Lagthingets Ledamöter, vald genom flesta rösterna innan Storthinget åtskiljes, utgöra Riks-Rätten, som i första och sista Instantien afdömmar alla de mål, dem Odelstthinget gör anhängige emot Stats Ministern, eller någon af Stats Rådets eller Högsta Domstolens Ledamöter, för förbrytelser i Embetet, eller ock emot de af Storthingets Medlemmar, som i denna egenskap sig förbrutit. Är någon af Stats Rådets Ledamöter inför Riks Rätten anklagad, sitte ingen af de öfriga Stats Råden uti Riks Rätten. Lag samma vare om Högsta Domstolens Ledamöter, när någon af dem är anklagad inför Riks Rätten.

Ordföranden i Lagthinget, men, om han af laga förfall hindras, den af de öfrige Ledamöterna, som innehafver den högsta Embetsrangen, före Ordet i Riks Rätten.

§ 77.

Den anklagade kan, utan att dertill behöfva uppgifva något skäl, jäfva en tredjedel af Riks Rättens Ledamöter, dock så att de ej må utgöra mindre antal än Tolf.

§ 78.

Högsta Domstolen äger att dömma i sista Instantien. Den må icke bestå af färre än En Justitiarius och Sex Ledamöter.

§ 79.

I fredstider dömmar Högsta Domstolen och 2ne Officerare af en högre rang, som Konungen tillförordnar, i andre och sista Instantien alla de Krigs Rättsmål, som angå lif, ära, eller frihetens förlust på längre tid än 3ne Månader.

§ 80.

Öfver Högsta Domstolens beslut kunna inga besvär anföras och ingen Revision anställas; Konungens Rätt dock alltid förbehållen att i brottmål göra Nåd.

§ 81.

Ingen kan blifva Ledamot i Högsta Domstolen, innan han fyllt tretio år.

§ 82.

Till Embeten i Staten, må utnämnas Norrske Medborgare, som bekänna sig till den Evangelisk-Lutherska Lärnan, hafva svurit Konungen och Grundlagen trohet och tala Landets språk.

Såsom en följd af Konunga Riket Norriges förening med Sverige, skall Konungen åt båda Rikens Fullmäktige, vid deras nästa sammankomst, till antagande föreslå en Lag, om villkoren för ömsesidig Medborgare Rätt för Norrmän och Svenskar. Emedlertid skall det på Konungen ankomma att, i inskränkt mån, der Han det oumgämligt pröfvar, tillsätta Norrske Embetsmän i Sverige och Svenske i Norrige; dock så att till Preste- och Domare-

Embeten endast infödde kunna utnämnas. Till Lärare vid Universitetet och Högscholorna, till Läkare och till Consuler på utrikes orter, kunna äfven Utlänningar väljas.

Ingen kan blifva Stifts Amtman, eller bekläda ett civilt förtroende Embete, innan han fyllt tretio år, och ingen kan förordnas till Magistrats Person, Underdomare eller Fogde, som ej tjugufem år uppnått.

§ 83.

Justitiæ-Canzleren vakar öfver Lagarnas vidmagthållande och efterlefnad, och är berättigad att inför Riks Rätten instämma de af Högsta Domstolens Ledamöter, som brustit i deras skyldigheters uppfyllande.

§ 84.

En ny allmän Civil och Criminal Lag skall utgifvas vid Storthingets nästa, eller om det icke är möjligt, vid dess derpå följande lagtima sammankomst. Emedlertid blifva Statens nu varande Lagar gällande, så vidt de ej strida emot denna Grundlag, eller de provisoriska författningar, som under tiden utgifvas. De nu varande ständiga skatter fortfara oförändrade intill nästa Lagtima Storthing.

§ 85.

Inga Dispensationer, protectorier, moratorier eller resningsansökningar kunna beviljas, sedan den nye allmänna Lagen är satt i utöfning.

§ 86.

Ingen kan dömmas utan efter Lag, eller straffas utan efter Dom. Pinligt förhör kan icke äga rum.

§ 87.

Ingen Lag kan till kraft och verkan sträckas till förfluten Tid.

§ 88.

Med sportler, som erläggas till Rätters Betjente, böra inga afgifter till Stats Cassan vara förbundne.

§ 89.

Ingen må fångslas, utom i de fall och på det sätt Lagarne bestämma. Den som obefogadt låter häckta någon, eller lägger honom olofliga hinder i vägen, stånde den förolämpade till ansvar.

§ 90.

Tryckfrihet äge rum. Ingen kan straffas för någon skrift, af hvad innehåll som helst, han af trycket låtit utgifva, med mindre han uppenbart, antingen sjelf visat eller förfört andra till olydnad emot Lagarna, förakt för Religionen och Sederna eller de Constitutionelle Magterna, visat uppstudsighet emog deras befallningar, eller emog någon gjort falska eller äreröriga beskyllningar. Frimodige yttranden om Riks Styrelsen eller hvilket annat ämne som helst, äro en hvar tillåtna endast anständighet iakttagas.

§ 91.

Nya och ständiga inskränkningar uti Näringsfriheten böra i framtiden icke medgifvas till förmån för någon.

§ 92.

Hus Inquisitioner må icke äga rum vid andra tillfällen än i brottmål.

§ 93.

Fristad må hädanefter icke beviljas dem, som sin egendom till Borgenärer upplåta.

§ 94.

Ingen kan, i hvad fall som helst, dömmas sin jord och sin egendom förlustig.

§ 95.

Om Statens behof kräfver att någon till det allmänna upplåter sin fasta eller lösa egendom, erhålle Han af Stats-Cassen derföre full ersättning.

§ 96.

Så väl köpesummor, som intægter af de andeliga Beneficie-godsen, skola användas till Ecclesiastiqve Statens bästa och upplysningens befrämjande. Egendom tillhörande milda Stiftelser, skall blott till dessas gagn användas.

§ 97.

Odels- och Aasædes Rätten må icke upphäfvast. De närmare villkor, hvarunder den till största nytta för Staten och gagn för Allmogen skall fortfara, komma att bestämmas vid nästa eller derpå följande Storthing.

§ 98.

Inga Grefskaper, Baronier, Stamgods eller Fidei Commisser må för framtiden upprättas.

§ 99.

Hvarje Statens Medborgare äger lika förbindelse att försvara Fäderneslandet, utan afseende på födsel eller förmögenhet. Denna förbindelse upphör vid 25 års ålder. Tillämpningen häraf, och de inskränkningar, som härvid kunna äga rum, afgöres vid nästa lagtime Storthing.

§ 100.

När Storthinget antagit denna Constitution, vare den Rikets Grundlag. Wisar erfarenheten att någon del deraf bör förändras, skall förslaget derom framställas vid ett Lagtima Storthing och genom trycket allmänt kungöras. Men det tillkommer först det derpå följande lagtima Storthing att besluta om den föreslagna förändringen bör äga rum eller icke. Dock må en sådan förändring aldrig rubba denna Constitutions grunder, men endast angå jemkningar uti särskilte stadganden, som icke förändra dess mening, och böra två tredjedelar af Storthingets Ledamöter vara ense om en sådan förändring.

Christiania den 13. October 1814.

Kongl. Mayts Commissarier vid Norriges Rikes Storthing.

M. Rosenblad

G. af Wetterstedt

G.F. Wirsén

A.G. Mörner. C. v. Rosenstein

Bilag 55⁹⁸

[Gjennomtrukket, og beseglet med kronprins Carl Johans segl, gullsnitt på tre sider.]

Forslag
til
Kongeriget Norges
Grundlov.

§ 1.

Kongeriget Norge skal være et frit, selvstændigt og udeleligt Arve-Rige, forenet med Sverrig under en Konges Styrelse. Dets Regjeringsform er inkrænket-Monarchisk.

§ 2.

Den Evangelisk-Lutherske Lære forbliver Rigets offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme. Jesuiter og Munke-Ordener maae icke taales. Jøder ere fremdeles udelukkede fra Adgang til Riget.

§ 3.

Den Executive Magt er hos Kongen, som udøver den i overeenstemmelse med Constitutionen.

§ 4.

Kongen skal stedse bekjende sig til den Evangelisk-Lutherske Religion, haandhæve og beskytte denne.

§ 5.

Kongens Person er hellig; Han kan icke lastes eller anklages. Ansvarligheden paaligger Hans Raad.

§ 6.

Kronen är arvelig, overeensstemmende med den i Sverrig antagne Successions-Lov af 26te September 1810.

§ 7.

Er ingen efter Successions Ordenen arveberettiget Prinds til, maa Kongen foreslaae sin Efterfølger for Norges Storting paa samme Tid som for Sverrigs Stænder. Saasnart Kongens Proposition er modtagen, skulle begge Folks Repræsentanter af deres egen Midte udkaare en Comité, der har Ret til at bestemme Valget, i det Tilfælde at Kongens Proposition ikke bifaldes af begge Folke-Repræsentationers pluralitet. Antallet af Medlemmer i denne Comité og den orden, som bør følges ved Valget, fastsættes ved en Lov, som Kongen paa een og samme Tid foreslaaer Norges Storting og Sverrigs Stænder.

§ 8.

Er Kongestammen uddød, og ingen Thronfølger udkaaret, da skal en ny Kongeæt vælges, i Lighed med de i den foregaaende §. givne Bestemmelser.

§ 9.

Kongen skal være myndig i Norge, naar Han har opnaaet den Alder, i hvilken Han er myndig i Sverrig.

§ 10.

Saasnart Kongen, som myndig, tiltræder Regjeringen, aflægger Han for Stortinget følgende Eed: Jeg lover og sværger at ville regjere Kongeriget Norge i overeenstemmelse med dets Constitution og Love, saa sandt hjælpe mig Gud og Hans hellige Ord!

⁹⁸ 1815: 27-39; 1835: 61-86. Oversettelse av bilag 54. RAN 909.

Er intet StorThing paa den Tid samlet, nedlægges Eden skriftlig i StatsRaadet, og gjentages høitideligen af Kongen paa første Storthing, enten mundtlig, eller skriftlig ved den Han dertil beskikker; hvorefter Storthinget aflægger sin Troskabs-Eed til Kongen.

§ 11.

Kongens Kroning skeer i Trondhiem eller Christiania, paa den Tid og med de Ceremonier Han selv fastsætter.

§ 12.

Kongen opholder sig i Norge nogen Tid hvert Aar, hvis ikke store og vigtige Hindringer møde.

§ 13.

Kongen har Ret til alene at styre Riget, hvorved Han dog bør hente Raad og Underretninger af et StatsRaad, som Kongen udnævner, og hvilket, foruden en Vice Konge eller General Gouverneur (Rigs Statholder), skal bestaae af en Statsminister og i det Mindste syv Medlemmer; Alt paa den Maade, som nedenfor nærmere bestemmes.

§ 14.

Under Kongens Fraværelse overdrager Han Rigets indvortes Bestyrelse, i de Tilfælde Han selv foreskriver, til Vice-Kongen eller General Gouverneur (Rigs Statholder) tilligemed Fem af StatsRaadets Medlemmer. Disse skulle føre Regieringen i Kongens Navn og paa Hans Vegne; de skulle ubrødeligen efterleve saavel denne Grundlovs Bestemmelser, som de særskilte dermed overensstemmende Forskrifter.

Denne Regiering afgjør Forretningerne ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde af lige Stemmer, Vice Kongen eller General Gouverneuren (Rigs Statholderen), eller, i hans Fraværelse, det første Medlem af StatsRaadet, har tvende Stemmer. Naar Kongen er nærværende, ophører Vice-Kongens Function, og General Gouverneuren (Rigs Statholderen) er paa den Tid blot den første StatsRaad.

Vice-Konge kan ikkun KronPrindsen eller hans ældste Søn være. Den dermed forbundne Magt kan blot udøves i en bestemt Tid.

Til General Gouverneur (Rigs Statholder) udnævnes enten en Normand eller en Svensk. StatsRaadets Medlemmer udsees iblandt Norske Borgere.

§ 15.

Hos Kongen forblive stedse, under Hans Ophold i Sverrig, den Norske Statsminister og tvende af StatsRaadets Medlemmer, hvilke fremdeles aarligen omskifte. De have de samme Pligter og samme Constitutionelle Ansvarlighed, som den i Norge værende Regiering, og i deres Overværelse skulle de Norske Anliggender afgjøres af Kongen. Den Norske StatsMinister andrager Sagerne, og bliver ansvarlig for Expeditionernes Overensstemmelse med den fattede Beslutning.

§ 16.

Kongen anordner al offentlig Kirke- og Guds-Tjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religions-Sager, og paaseer at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer.

§ 17.

Kongen kan give og ophæve Anordninger, der angaae handel, Told, Næringsveie og Politie; dog maae de ikke stride imod Constitutionen og Lovene. Disse Beslutninger gjælde provisorisk, indtil en Bestemmelse derom ved næste Storthing vorder given.

§ 18.

Kongen lader i Almindelighed indkræve de Skatter og Afgifter, som Storthinget paalægger.

§ 19.

Kongen vaager over, at Statens Eiendomme og Regalier anvendes og bestyres paa den for Almeenvæsenet nyttigste Maade, som bestemmes ved StorThinget.

§ 20.

Kongen har Ret til i Statsraadet at benaade Forbrydere, efterat Høiesterets Dom er falden og dens Betænkning indhentet. Forbryderen har Valget, om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf.

I de Sager, som af Odelstinget foranstaltes anlagte for Rigsretten, kan ingen anden Benaadning, end Fritagelse for idømt Livsstraf, finde Sted.

§ 21.

Kongen udnævner i StatsRaadet alle civile, geistlige og militaire Embetsmænd. Disse skulle sværge Kongen og Grundloven Troskab och Lydighed.

De Kongl. Prindser maae ei beklæde civile Embeder. Dog kan Kronprindsen eller Hans ældste Søn, udnævnes til Vice Konge, saaledes som ovenfor er meldt.

§ 22.

General Gouverneuren (Rigs Statholder), den Norske Stats Minister, StatsRaaderne og Cheferne for deres Bureauer, alle civile og geistlige Embetsmænd i de høiere Poster, Generaler og Admiraler af alle Grader, Regimenters och andre militaire Corpsers Chefer, Commandanter i Fæstninger og Høistbefalende paa Krigsskibe, kunne uden foregaaende Dom afskediges af Kongen fra deres Embeder, efterat Han derom har indhentet StatsRaadets Betænkning. Hvorvidt Pensioner bør tilstaaes de saaledes afskedigede Embetsmænd, afgjøres af det næste Storthing. Imidlertid nyde de to Tredjedele af deres forhen havde Gage.

Andre Embedsmænd kunne ikkun suspenderes af Kongen, og skulle da strax tiltales for Domstolerne; men de maae ei, uden efter Dom, afsættes, ei heller, imod deres Villie, til et andet Embede forflyttes.

§ 23.

Kongen kan meddele Ridder Ordener til hvem han for godt befinder, til Belønning for udmærkede Fortjenster, der offentlig maae kundgjøres. Ordenen fritager Ingen for Stats Borgernes fælleds Pligter og Byrder, ei heller medfører den fortrinlig Adgang til Statens Embeder.

§ 24.

Kongen udnævner og afskediger, efter eget Godtbefindende, Sin Hofstat og Sine Hofbetjente.

§ 25.

Kongen har høieste Befaling over Rigets Land- og Søe-Magt. Dog kan Kongen ikke, uden Storthingets Samtykke, overlade Norske Tropper i fremmede Magters Tjeneste, eller indrage fremmede Magters Tropper i Riget, undtagen Hjælpe Tropper mod fiendtligt Overfald.

§ 26.

Kongen har Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter.

§ 27.

Militair Magt maa ikke af Regjeringen anvendes imod Statens Medlemmer, uden efter de i Lovgivningen bestemte Former, medmindre nogen Forsamling maatte forstyrre den offentlige Rolighed, og den ikke øieblikkelig adskilles, efterat de Artikler i Landsloven, som angaae Oprør, ere den trede Gange lydelig forelæste af den civile Øvrighed.

§ 28.

Kongen fordeler imellem StatsRaadets samtlige Medlemmer, efter sit godtbefindende, de Forretninger, hvormed Enhver især bør have at gjøre, og bestemmer ved en Instruction de Sager, hvilke Vice-Kongen eller General Gouverneuren (Rigs Statholderen), tilligemed StatsRaadet, under Kongens Fraværelse maa afgjøre, og hvorover de blot have at indsende en underdanig Beretning til Kongen.

Ved overordentlige Tilfælde kan Kongen, foruden StatsRaadets sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre Norske Borgere, for at tage Deel i StatsRaadets Deliberationer, kun Ingen af

Storthingets Medlemmer. Fader og Søn, eller to Brødre maae ei paa samme Tid have Sæde i StatsRaadet, ei heller nogen, som er yngre end 30 Aar.

§ 29.

Alle StatsRaader skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, være nærværende i StatsRaadet, og maa ingen Beslutning tages der, naar ikke over det halve antal Medlemmer er tilstede.

§ 30.

Forestillinger om Embedsmænds Ansættelse, eller deres Afskedigelse, og andre Sager af Vigtighed (diplomatiske og egentlige militaire Commando Sager) undtagne, skulle foredrages i StatsRaadet af det Medlem, til hvis Fag de, efter Forretningernes Fordeling, henhøre.

§ 31.

Hindres Pluraliteten af StatsRaadets Medlemmer ved lovligt Forfald fra Møde i StatsRaadet, og Kongen opholder sig udenfor Riget, har General Gouverneuren (Rigs Statholderen) Ret til at tilkalde andre Norske Borgere, for indtil videre at tage Sæde i StatsRaadet; dog afgiver han ufortøvet Beretning derom til Kongen, som afgjør om de skulle vedblive denne Function, eller deres Pladse besættes med Andre.

§ 32.

I StatsRaadet føres Protocol over alle de Sager, som der forhandles. Enhver, som har Sæde i StatsRaadet, er pligtig til med Frimodighed at sige sin Mening, hvilken Kongen er forbunden at høre. Men det er denne forbeholdet, at fatte Beslutning efter sit eget Omdømme. Finder noget Medlem af StatsRaadet, at Kongens Beslutning er stridende mod Statsformen eller Rigets Love, eller øiensynligen er skadelig for Riget, er det Pligt at gjøre kraftige Forestillinger derimod, samt at tilføie sin Mening i Protocollen. Den der ikke saaledes har protesteret, ansees at have været enig med Kongen, og er ansvarlig derfor saaledes som siden bestemmes.

§ 33.

Alle af Kongen Selv udfærdigede Befalinger, militaire Commando Sager undtagne, skulle contrasignes af den Norske StatsMinister.

De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn, og undertegnes af Vice Kongen eller General Gouverneuren (Rigs Statholderen) og af StatsRaadet, samt contrasignes af Den, som foredrager Sagen.

§ 34.

Saa vel den Norske StatsMinister, som de tvende Norske StatsRaader, der følge Kongen, have Adgang til Sæde i det Svenske StatsRaad, og kunne der ytre deres Meninger i Protocollen om de Gjenstande, som angaae begge Riger.

§ 35.

Døer Kongen, og Thron Følgeren er endnu umyndig, skulle de i Sverrig værende Norske StatsRaad, tilligemed den Norske Statsminister, strax sammentræde med det Svenske StatsRaad, for fælleds at udfærdige Indkaldelse til Storthing i Norge og Rigsdag i Sverrig. Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, udøver det saaledes sammensatte Norske og Svenske StatsRaad begge Rigers Bestyrelse, med Iagttagelse af deres gjensidige Grundlove. De samme Forholds Regler skulle finde Sted, saa ofte det, i Følge den Svenske Regjeringsform, tilkommer det Svenske StatsRaad, i Qualitet af StatsRaad, at føre Regjeringen.

§ 36.

Valget af Formyndere för den umyndige Konge skal företages efter samme Regler og paa samme Maade, som er foreskrevet for Valget af Thronfølger.

§ 37.

Naar Formynderne eller StatsRaadet ophøre at bestyre Riget, aflægge de Kongen och Storthinget Regnskab för deres Forvaltning.

§ 38.

Efterlader StatsRaadet, naar Kongestammen er uddød, eller naar ved Kongens Død Thron Følgeren endnu er umyndig, strax at sammenkalde Storthinget, da paaligger det Høiesteret, som en ubetinget Pligt, saasnart 4 Uger ere forløbne, at foranstalte denne Sammenkaldelse.

§ 39.

Saasnart Thronarvingen har fyldt sit 18de Aar, er han berettiget til at tage Sæde i StatsRaadet, dog uden Stemme eller Ansvar.

§ 40.

Folket udøver den lovgivende Magt ved Storthinget, der bestaaer af to Afdelinger, et Lagthing og et Odelsting.

§ 41.

Stemmeberettigede ere kun de Norske Borgere, som have fyldt 25 Aar, have været bosatte i Landet i 5 Aar, og enten:

- a) ere; eller have været, Embedsmænd;
- b) paa Landet eie, eller, paa længere Tid en 5 Aar have bøslet matriculeret Jord;
- c) ere Kjøbstædborgere, eller i Kjøbstad eller Ladested eie Gaard eller Grund, hvis Værdie i det mindste er 300 Rbdlr. S. V.

§ 42.

Mandtal over alle stemmeberettigede[!] Indvaanere skal forfattes i enhver Kjøbstad af Magistraten, og i ethvert Præstegield af Fogden og Præsten. De Forandringer, dette efterhaanden maatte undergaae, anføres ufortøvet deri. Enhver skal, forinden han indføres i Mandtallet, offentlig til Thinge sværge Kongen og Constitutionen Troskab.

§ 43.

Stemmeret suspenderes:

- a) ved anklage til Thinge for Forbrydelser;
- b) ved Umyndiggjørelse;
- c) ved Opbud eller Fallit, indtil Creditorerne have erholdt fuld Betaling, medmindre Falliten er foraarsaget ved Ildsvaade, eller andet utilregneligt og beviislige Uheld.

§ 44.

Stemmeret tabes:

- a) ved at have været dømt til Tugthuus, Slaverie eller vanærende Straffe;
- b) ved at gaae i en Fremmed Magts Tjeneste uden Regieringens Samtykke;
- c) ved at erhverve Borgeret i en fremmed Stat;
- d) ved at overbevises om, at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme, eller stemt i flere end een Valgforsamling.

§ 45.

Valgforsamlingerne holdes paa Landet i Præstegieldets Hovedkirke; i Kjøbstæderne i Kirken, paa Raadhuset eller et andet dertil bequemt Sted. De bestyres paa Landet af Sognepræsten og hans Medhjælpere, i Kjøbstæderne af disses Magistrater og Formænd. Stemmegivningen skeer i den Orden Mandtallet viser. Stridigheder om Stemmeret afgjøres af Forsamlingens Bestyrere, hvis Kjendelse kan indankes for Storthinget.

§ 46.

Førend Valgene begynde, skal Constitutionen lydelig oplæses, i Kjøbstæderne af den første Magistrats Person, paa Landet af Præsten.

§ 47.

I Kjøbstæderne udnævnes een Valgmand for hver 50 stemmeberettigede[!] Indvaanere. Disse Valgmænd samles inden 8 Dage derefter paa et af Øvrigheden dertil bestemt Sted, og udnævne enten af deres egen Midte, eller blandt de øvrige Stemmeberettigede i deres Valgdistrict, een Fjerdedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: att 3 till 6 vælge Een, 7 till 10 to, 11 till 14 tre, 15 till 18 fire, som er det høieste Antal nogen Bye maa sende. Har en Kjøbstad færre end 150 stemmeberettigede Indvaanere,

sender den sine Valgmænd til nærmeste Kjøbstad, for at stemme i Forening med dennes Valgmænd, og ansees da begge Kjøbstæder som eet District.

§ 48.

I hvert District paa Landet udnævne de Stemmeberettigede Indvaanere, i Forhold til deres Antal, Valgmænd saaledes: at indtil 100 vælge Een, 100 till 200 to, 200 till 300 tre, og saa fremdeles i samme Forhold. Disse Valgmænd samles inden Een Maaned derefter paa et af Amtmanden dertil bestemt Sted, og udnævne da enten af deres egen Midte, eller blandt de øvrige Stemmeberettigede i Amtet, en Tiendedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget saaledes: at 5 til 14 vælge een, 15 til 24 to, 25 til 34 tre, 35 og derover fire, som er det største Antal.

§ 49.

De i §§ 47 og 48 fastsatte Bestemmelser gjælde indtil næste Storthing. Befindes det da, at Kjøbstædernes Repræsentanter udgjøre mere eller mindre end een Trediedeel af hele Rigets, bør Storthinget, til Følge for Fremtiden, forandre disse Bestemmelser saaledes, at Kjøbstædernes Repræsentanter forholde sig til Landets, som een til to, og bør Repræsentanternes Antal i det hele ikke være mindre end 75 og ei større end 100.

§ 50.

De inden Riget værende Stemmeberettigede, der ikke kunne møde, formedelst Sygdom, militair Tjeneste eller andet lovligt Forfald, kunne skriftlig sende sine Stemmer til dem, der bestyre Valgforsamlingerne, forinden disse ere tilendebragte.

§ 51.

Ingen kan vælges til Repræsentant, medmindre han er 30 Aar gammel og har i 10 Aar opholdt sig i Riget.

§ 52.

General Gouverneuren (Rigs Statholderen), Stats Ministern og Medlemmerne af StatsRaadet skulle, hvis de vælges til Repræsentanter ved Storthinget, og modtage dette Valg, nedlægge deres Embeder.

§ 53.

Enhver, som vælges til Repræsentant, med undtagelse af de Embedsmænd, om hvilke der er givet Bestemmelse i foregaaende §, er pligtig at indfinde sig ved Storthinget, medmindre han hindres derfra ved Forfald, der kjendes lovlige af Valgmænderne, hvis Kjendelse kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den som to paa hinanden følgende Gange har mødt som Repræsentant paa et ordentligt Storthing, er ikke forpligtet til at modtage Valget til det derpaa følgende ordentlige Storthing. Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som, næst ham, har de fleste Stemmer, i hans Sted.

§ 54.

Saasnart Repræsentanterne ere Valgte, forsynes de med en Fuldmagt, underskrevet paa Landet af Overøvrighederne og i Kjøbstæderne af Magistraten, saavelsom af samtlige Valgmænd, til Beviis for, at de, paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, ere udnævnte. Disse Fuldmagters Lovlighed bedømmes af Storthinget.

§ 55.

Enhver Repræsentant er berettiget til Godtgjørelse af Statscassen for Reise-Omkostninger til og fra Storthinget, og for Underholdning i den Tid, han der opholder sig.

§ 56.

Repræsentanterne ere paa deres Reise til og fra Storthinget, samt under deres Ophold der, befriede fra personlig Hæftelse, med mindre de gribes i offentlige Forbrydelser; ei heller kunne de udenfor Storthingets Forsamlinger drages til Ansvar for deres der yttrede Meninger. Efter den der vedtagne Orden er Enhver pligtig at rette sig.

§ 57.

De paa forestaaende Maade valgte Repræsentanter udgjøre Kongeriget Norges Storthing.

§ 58.

Storthinget aabnes i almindelighed den første Søgnedag i Februar Maaned hvert 5te Aar i Rigets Hovedstad, eller i den Stad af Riget som Kongen dertil betimeligen bestemmer.

§ 59.

I overordentlige Tilfælde har Kongen Ret til at sammenkalde Storthinget udenfor den almindelige Tid. Kongen udstæder da en Kundgjørelse, som bør vere læst i alle Stifts Stædernes Kirker i det mindste 6 Uger forinden Storthingets Medlemmer skulle møde paa det bestemte Sted.

§ 60.

Et saadant overordentligt Storthing kan af Kongen hæves naar han for godt befinder.

§ 61.

Storthingets Medlemmer skulle særskilt vælges til hvert saavel ordentligt som overordentligt Storthing. Valgforsamlingerne skulle altid være sluttede en Maaned forinden Storthinget aabnes.

§ 62.

Intet af Thingene kan holdes med mindre to Trediedele af dets Medlemmer ere tilstæde.

§ 63.

Saasnart Storthinget har constitueret sig, aabner Kongen eller den, han dertil beskikker, dets Forhandlinger med en Tale, hvori han underretter det om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa han især ønsker at henlede Storthingets Opmærksomhed.

Ingen Deliberation maa finde Sted i Kongens Nærværelse.

Storthinget udvælger blant sine Medlemmer en Fjerdepart, som udgjør Lagthinget; de øvrige tre Fjerdeparter danne Odelstthinget.

Hvert Thing holde sine Forsamlinger særskilte, og have en Ordfører, der udnævnes af Kongen iblandt ethvert Things Medlemmer. Selv udvælge de deres særskilte Secretairer.

§ 64.

Det tilkommer Storthinget:

- a) at give og ophæve Love, paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog, med Undtagelse af det herefter i den 70de §. fastsatte Tilfælde, ei gjælde længere end til 1ste Juli det Aar, da et nyt ordentligt Storthing er samlet;
- b) at aabne Laan paa Statens Credit;
- c) at føre Opsyn over Statens Pengevæsen;
- d) at bevilge de til Stats Udgifterne fornødne Penge Summer;
- e) at bestemme hvormeget aarligen skal udbetales Kongen til hans Hof Stat, og at fastsætte den Kongl. Families Apanage;
- f) ved hvert ordentligt Storthing igiennem en udvalgt Committé at erholde Communication af de saavel hos Kongen som i Regieringen førte Protocoller, egentlige Commando Lage[!]⁹⁹ undtagne. Skulle denne Committé finde at der var Anledning til nogen Anmærkning, bør den derom gjøre Anmeldelse for Lagthinget, hvilket, naar Anmærkningen findes grundet, har Ret til at overgive Sagen til Odelstthinget, som enten gjør underdanige Forestillinger til Kongen for at udvirke Rettelse i hvad der urigtigen er företaget, eller og, hvis Anklage skulde finde Sted, overleverer Sagen til Rigsretten.
- g)¹⁰⁰ at lade sig meddele de Forbund og Tractater, Kongen, paa Statens Vegne, har indgaaet med fremmede Magter, med Undtagelse af hemmelige Articler som dog ei maa stride imod de offentlige
- h) at udnævne 5 Revisorer, der aarligen skulle gennemsee Statens Regneskaber, og bekjendtgjøre Extracter af Samme ved Trykken, hvilke Regnskaber derfor skulle tilstilles disse Revisorer hvert Aar inden 1ste Juli.

§ 65.

⁹⁹ Feilskrevet for: Sage

¹⁰⁰ Pkt. g) uteglemt, og tilføyd i venstre marg.

Hvorledes Fremmende skulle naturaliseres, bliver at bestemme ved en særskilt Lov, som af Kongen og Stortinget fælleds beslutes.

§ 66.

Enhver Lov skal først foreslaaes paa Odelstinget, enten af dets egne Medlemmer eller af Regjeringen ved en Statsraad. Er Forslaget der antaget, sendes det til Lagthinget, som enten bifalder eller forkaster det, og, i sidste Tilfælde, sender det tilbage med tilføiede Anmærkninger. Disse tages i Overveielse af Odelstinget, som enten henlægger Lovforslaget eller atter sender det til Lagthinget med eller uden Forandring. Naar et Forslag fra Odelstinget to Gange har været Lagthinget forelagt og anden Gang derfra er bleven tilbagesendt med Afslag, træder hele Stortinget sammen, og med to tredjedele af dets Stemmer afgjøres da Forslaget. Imellem enhver saadan Deliberation maae, i det mindste, 3 Dage hengaae.

§ 67.

Naar en af Odelstinget foreslaaet Beslutning er bifaldet af Lagthinget eller det samlede Storting, sendes den ved en Deputation fra begge Stortingets Afdelinger til Kongen med Anmodning om Hans Sanction.

§ 68.

Billiger Kongen Beslutningen, forsyner Han den med sin Underskrift, hvorved den vorder Lov. Billiger Han den ikke, sender Han den tilbage til Odelstinget med den Erklæring, at Han ikke for Tiden finder det tjenligt at sanctionere Beslutningen.

§ 69.

Beslutningen maa i dette Tilfælde ikke mere af det da samlede Storting forelægges Kongen; dog kan næste ordentlige Storting, paa ny, foreslaae samme Beslutning. Bliver den anden Gang af Kongen afslaaet, saa har dog det tredie ordentlige Storting Ret til, hvis Forslaget uforandret end yderligere framsættes, at forelægge Kongen Samme med Begjering, at Hans Majestæt ikke vil nægte en Beslutning Sin Sanction, som Stortinget, efter det modneste Overlæg anseer for gavnlig. Beslutningen vorder da Lov, saafremt den ikke ligefrem strider imod denne Constitutions Aand og Udtryk.

§ 70.

Stortinget forbliver samlet, saa længe det finder det fornødent, dog ikke over 3 Maaneder, uden Kongens udtrykkelige Tilladelse. Dersom Stortinget inden den Tid Intet har besluttet angaaende Skatter og Paalæg, da vedblive de forhen gjældende indtil næste ordentlige Storting. Forinden Stortinget hæves, meddeler Kongen sin Resolution paa de endnu uafgjorte Forslag, enten ved at stadfæste eller forkaste dem. De Forslag, som han icke udtrykkeligen antager, ansees som af ham forkastede.

§ 71.

Alle Love udfærdiges i Kongens Namn og bekræftes med Hans Segl.

§ 72.

Kongens Sanction udfordres ikke til de Stortingets Beslutninger, hvorved

- a) det erklærer sig samlet som Storting efter Constitutionen;
- b) det bestemmer sit indvortes Politie;
- c) det antager eller forkaster de tilstedeværende Medlemmers Fuldmagter;
- d) det stadfæster eller forkaster Kjendelser om Valgstridigheder;
- e) og endeligen til den Beslutning, hvorved Odels Thinget bevirker Anklage i følge §. 64.

§ 73.

I alle de Tilfælde, hvor der er Spørgsmaal om almindelige Civile eller Criminelle Love, som foreslaaes af Stortinget, bør Kongen indhente Høiesterets Betækning, inden han fatte nogen Beslutning.

§ 74.

Storthinget holdes for aabne Dørre og dets Forhandlinger kundgjøres ved Trykken, undtagen i de Tilfælde, hvor det modsatte besluttet ved Stemme fleerhed.

§ 75.

Den der adlyder en Befaling, hvis Hensigt er, at forstyrre Storthingets Frihed og Sikkerhed, gjør sig derved skyldig i Forræderie mod Fædrelandet.

§ 76.

Ordføreren i Lagthinget, StatsRaadets og Høiesterets Medlemmer, overensstemmende med hvad nedenfor fastsættes, een Stiftamtmand og een Biskop, hvilke Kongen udnævner, samt Halvdelen af Lagthingets Medlemmer, som vælges ved de fleste Stemmer, inden Storthinget adskilles, udgjøre Rigsretten, som i første og sidste Instants dømmer i de Sager der af Odelstthinget anlægges enten imod Stats Ministeren eller imod Nogen af StatsRaadets eller Høiesterets Medlemmer, for Embedsforbrydelser, eller imod Storthingets Medlemmer, for de Forbrydelser de som Saadanne begaae. Er Nogen af StatsRaadets Medlemmer anklaget for Rigsretten, da sidder Ingen af de øvrige StatsRaader i Rigsretten. Det Samme gjælder om Høiesterets Medlemmer, hvis Nogen af dem er anklaget for Rigsretten. Ordføreren i Lagthinget eller, hvis han ved lovligt Forfald hindres, Den af de øvrige Medlemmer, som har den høieste Embedsrang har Forsæde i Rigsretten.

§ 77.

Den Anklagede kan uden noen dertil angiven Aarsag forskyde af Rigsrettens Medlemmer indtil een Trediedeel, dog saaledes at Retten ei udgjør mindre end tolv Personer.

§ 78.

Høiesteret dømmer i siste Instants. Den maa ikke bestaae af færre end Justitiarius og 6 Tilforordnede.

§ 79.

I Fredstider er Høiesteret tilligemed 2 høie Officiere, som Kongen tilforordner, anden og sidste Instants i alle de Krigsretssager, som angaae enten Liv eller Ære eller Friheds Tab for længere Tid end 3. Maaneder.

§ 80.

Høiesterets Domme kunne i intet Tilfælde paaankes eller underkastes Revision, dog Kongens Benaadningsret forbeholden.

§ 81.

Ingen kan beskikkes til Medlem af Høiesteret førend han er 30 Aar gammel.

§ 82.

Til Embeder i Staten skulle udnævnes de Norske Borgere, som bekjende sig til den Evangelisk Lutherske Religion, have svoret Kongen og Constitutionen Troskab och tale Landets Sprog.

Som Følge af Kongeriget Norges Forening med Sverrig, skal Kongen foreslaae begge Rigers Repræsentanter ved deres næste Sammenkomst en Lov til Antagelse, om Vilkaaren for giensidig Borgerret for Normænd og Svenske. Imidlertid skal det beroe paa Kongen, ved enkelte Tilfælde, hvor han finder det særdeles nødvendigt at ansætte Norske Embedsmænd i Sverrig og Svenske i Norge, dog saaledes, at til Præste og Dommer Embeder alene kunne udnævnes Infødte.

Til Lærere ved Universitetet og de lærde Skoler, til Læger og til Consuler paa fremmede Steder kunne Udlændinge beskikkes.

Ingen maa beskikkes til Stiftamtmand eller beklæde et af de civile Embeder, som i §. 22 ere nævnte, førend han er 30 Aar gammel, og Ingen beskikkes til Magistrats Person, Underdommer eller Foged, førend han er 25 Aar gammel.

§ 83.

Justits-Cantsleren vaager over at Lovene holdes ved Magt og efterleves, og er berettiget til for Rigsretten at indstevne dem iblandt Høiesterets Medlemmer, som ikke have opfyldt deres Embedspligter.

§ 84.

En ny almindelig civil og criminel Lovbog skal foranstaltes udgivet paa første, eller, om dette ikke er muligt paa andet ordentlige Storthing. Imidlertid blive Statens nu gjældende Love i Kraft, forsaavidt de ei stride imod denne Grundlov eller de provisoriske Anordninger, som imidlertid maatte udgives. De nuværende parmanente Skatter vedblive ligeledes til næste Storthing.

§ 85.

Ingen Dispensationer, Protectorier, Moratorier eller Opreisninger, maae bevilges, efterat den ny almindelige Lov er sat i Kraft.

§ 86.

Ingen kan dømmes uden efter Lov, eller straffes uden efter Dom. Piinligt Forhør maa ikke finde Sted.

§ 87.

Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft.

§ 88.

Med Sportler, som erlægges til Rettens Betjente, bør ingen Afgifter til Stats-Cassen være forbunden.

§ 89.

Ingen maa fængslig anholdes, uden i lovbestemt Tilfælde og paa den ved Lovene foreskrevne Maade. For ubeføiet Arrest eller ulovligt Ophold staae Vedkommende den Fængslede til Ansvar.

§ 90.

Trykkefrihed bør finde Sted. Ingen kan straffas for noget Skrift, af hvad Indhold det end maatte være, som han har ladet trykke eller udgive, med mindre han forsætlig og aabenbare enten selv har viist, eller tilskyndet Andre til Ulydighed imod Lovene, Ringeagt mod Religionen, Sædelighed eller de constitutionelle Magter, Modstand mod disses Befalinger eller fremført falske og ærekrænkende Beskyldninger mod Nogen. Frimodige Ytringer om Stats Styrelsen og hvilken som helst anden Gienstand, ere Enhver tilladte.

§ 91.

Nye og bestændige Inskrænkninger i Næringsfriheden bör för Fremtiden ikke tilståedes til Fordeel for Nogen.

§ 92.

Huus inquisitioner maae ikke finde Sted uden i Criminelle Tilfælde.

§ 93.

Fristed tilstedes ikke dem, som herefter fallere.

§ 94.

Jord og Boeslod kan i intet Tilfælde forbrydes.

§ 95.

Fordrer Statens Tarv, at Nogen maa afgive sin rørlige eller urørlige Eiendom til offentlig Brug, saa bør han have fuld erstatning af Stats Cassen.

§ 96.

Saavel Kjøbesummer som Indtægter af det Geistligheden beneficerede Gods skal blot anvendes til Geistlighedens Beste og Oplysningens Fremme. Milde Stiftelsers Eiendomme skulle blot anvendes til disses Gavn.

§ 97.

Odels og Aasædes Retten maa ikke ophæves. De nærmere Betingelser, hvorunder den til største Nytte for Staten og Gavn for Landalmuen skal vedblive, fastsættes af det første eller andet følgende Storthing.

§ 98.

Ingen Grevskaber, Baronier, Stamhuse eller Fidei-Commissar maae for Fremtiden oprettes.

§ 99.

Enhver Statens Borger er i Almindelighed er lige forpligtet til at værne om sit Fædreland, uden Hensyn til fødsel eller Formue. Denne Forpligtelse ophører med det 25te Aar. Denne Grundsætnings Anvendelse og de Inskrænkninger den bør undergaae, afgjøres ved første ordentlige Storting.

§ 100.

Naar Rigsforsamlingen har antaget denne Constitution vorder den Rigets Grundlov. Viser Erfaring, at nogen Deel af den bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes paa et ordentligt Storting, og kundgiøres ved Trykken. Men det tilkommer først det næste ordentlige Storting at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modificationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Constitutions Aand, og bør to Tredjedele af Storthinget være enig i saadan Forandring.

Bilag 56¹⁰¹

I Anledning af en i Norge udspreedt trykt Kundgjørelse, hvorved Publicum meddeles saavel Oberste Ecks Forestilling til General Schmettow om Besættelse af visse Puncter inden den Norske Grændse, som bemeldte Generals derpaa givne Svar, har Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, der har fundet bemeldte Oberstes Adfærd uoverensstemmende med de erholdte Ordres, og er overmaade omhyggelig for [—]¹⁰² nøiagtig Opfyldelse af Conventionen af 14de Augusti, ladet Oberste Eck, som indtil videre er bleven entlediget fra sin Commando, befale, ufortøvet at indfinde sig paa Frederikshald, for der at afgive Forklaring for en Krigs Ret. Imidlertid og da Hans Kongelige Høihed Kronprindsen saaledes har paataalt en af den Svenske Befalingsmand begaaet Feil, har Hans Kongl. Høihed ligeledes med billig Misnøie bemærket General Schmettows Forhold og den af ham brugte Expeditionsmaade. Hans Kongelige Høihed troer, at General Schmettow, ved hvis Afslag Oberste Ecks foranførte Begjering, som aldrig vilde fundet Sted om nogen virkelig Fiendtlighed havde været tilsigtet, ei kunde andet end bortfalde, har gjort for meget Væsen af denne Omstændighed, at Generalen, om han endog havde været berettiget til, uden vedkommende offentlig Autoritets Medvirkning, at udfærdige den omhandlede Kundgjørelse, burde været varsommere i de brugte Udtryk, og at det i Særdeleshed havde paaligget ham, vel at overveie hvad der fremførtes for Publicum i et Øieblik, da Gemytterne mere end nogensinde trængte til Rolighed, og da Norges Repræsentanters umiddelbar forestaaende Sammenkomst høit fordrede det samme.

Undertegnede Hans Majestæt Kongens af Sverige og Norge Commissarier ved Norges Riges Storting er det overdraget at meddele Norges Riges Statsraad hvad Hans Kongelige Høihed Kronprindsen har vedtaget og erklæret i foranførte Henseende, og de anholde om, at Norges Riges Statsraad maatte behage at meddele Stortinget fuldstændig Underretning om alt dette.

Undertegnede have den Ære at forsikkre Norges Riges Statsraad om deres fuldkomne Høiagtelse.

Christiania den 10de October 1814.

M. Rosenblad.

G. af Wetterstedt.

G. v. Wirsén.

A. G. Mørner. C. v. Rosenstein.

j, d, Valerius.

Oversat efter den af den constituerede Statssecretair Fischer bekræftede Gjenpart af den Svenske Original.

¹⁰¹ 1815: 40-41; 1835: 51-52.

¹⁰² Strøket: at

Bilag 56, vedlegg¹⁰³Copie

Med anledning af en i Norrige kringspridd tryckt Kungörelse, hwarigenom Allmänheten meddelas så wäl Öfwersten Ecks framställning till Generalen Schmettow om besättande af vissa punkter inom Norrska Gränsen som bemälte Generals derå lemnade swar, har Hans Kongl. Höghet Kron Prinsen, som funnit bemälte Öfwerstes åtgjörd icke ofwerensstämmande med erhållne Ordres, och som är högeligen sorgfällig att Conventionen af d. 14 Augusti noggrannt upfylles, låtit anbefalla Öfwersten Eck hwilken tills vidare blefwit skild från sitt befäl att genast infinna sig i Fredrichshall, för att derstädes inför Krigs Rätt sig förklara. Emedlertid och då Hans Kongl. Höghet Kron Prinsen sålunda beifrat ett af den swenska Befälshafwaren begånget fel, har Hans Kongl. Höghet jamwäl med billigt missnöje anmärkt General Schmettows förhållande och det af honom nyttjade expeditionssätt. Hans Kongl. Höghet tror att General Schmettow, vid hwars nekande Öfwerste Ecks ofwannämnda begäran, som alldrig ägt rum i händelse någon verklig fiendtlighet åsyftats, ej kunde annat än förfalla gifwit nog mycken vigt åt denna omständighet, att Generalen, om han äfwen warit berättigad att, utan vederbörande offentlig autoritets åtgärd, utfärda ifrågawarande Kungörelse, bort deruti begåna mer warsamma uttryck och att dett i synnerhet ålegat honom att wäl Öfwerwäga hwad som till allmänheten framfördes i ett ögonblick, då sinnena mer än någonsin behöfde lugn, och då Norriges Representanters omedelbarligen förestående möte högt påkallade detsamma.

Undertecknade Hans Majestät Konungens af Swerige och Norrige Commissarier vid Norriges Rikes Stor Thing, hafwa fått sig updragit att lemna Norriges Rikes Stats Råd del af hwad Hans Kongl. Höghet Kron Prinsen i förrberörde måtto vidtagit och förklarar. Och de anhålla, att Norriges Rikes Stats Råd behagade om allt detta meddela Stor Thinget fullständig underrättelse.

Undertecknade hafwa äran försäkra Norriges Rikes Stats Råd om deras fullkomliga högacktning.

Christiania d. 10 Octobr. 1814.

M. Rosenblad

G. af Wetterstedt. G v Wirsén. A.G. Mörner.

C. v. Rosenstein

j. d. Valerius

Gjenpartens Rigtighed bekræftes
Fischer
 constitueret Statssecretair

¹⁰³ Opprinnelig vedlegg til bilag 46, brev fra Statsrådet. Ved ordningen av arkivet lagt som vedlegg til bilag 56, oversettelsen. Ikke trykt.

Bilag 57¹⁰⁴[—]¹⁰⁵[—]¹⁰⁶ Interimistisk Reglement for Forhandlingerne ved det overordentlige Storthing.

§ 1.

Medlemmerne af Storthinget forevise deres Adgangstegn ved Indgangen til Forsamlingen.

§ 2.

Forhandlingerne begynde hver Søgnedags Formiddag Kl. 9, efterat Præsidenterne i Lagthinget og Odelstinget have foranstaltet Medlemmerne optraadte, og have paaseet at det i Grundlovens 73de § bestemte Antal er tilstæde; De Udeblivendes Navne saavel som Aarsagen til deres Fraværelse antegnes og tilkjendegives Forsamlingen.

§ 3.

Forhandlingerne vedvare i Almindelighed til Kl. 3 [—]¹⁰⁷ om Eftermiddagen.

§ 4.

Præsidenterne lade paasee at ingen Uvedkommende indfinder sig i Forsamlings-Salene.

§. 5.

Sekretairerne i Lagthinget og Odelstinget saavel som i det samlede Storthing, føre tvende Protokoller under Præsidenternes Tilsyn nemlig: a. En Forhandlings Protokol, hvori Sekretairen med Abreviatur kan inføre enhver Dags Forhandling. Den autoriseres og forsegles af Præsidenten. B. En Hovedprotokol, hvori Forhandlingerne in extenso indføres; Denne maae ikke være længere tilbage end en Dag fra den første; Den autoriseres af Præsidenten, og forsynes med Rigets Segl. [—]¹⁰⁸ Det som indføres i Hovedprotokollerne oplæses i den næste Dags Forsamling, og underskrives derefter af Præsidenten samt Sekretairen.

§. 6.

Naar Storthingets Afdelinger have endt deres Forhandling underskrives Hovedprotokollerne [—]¹⁰⁹ af hvert Things Medlemmer hvorefter de besørger bekendtgjorte ved Trykken under Bestyrelse af en dertil ved det samlede Storthing udvalgt Committee.

§. 7.

I Odelstinget saavel som naar Storthinget samles in pleno tage Medlemmerne Plads efter den alphabetiske Orden for Stæderne og Distrikterne. I Lagthinget tage Medlemmerne Sæde efter de Stemmers Antal hvormed de ere udvalgte.

§ 8.

Enhver som vil tale reiser sig og forlanger Ordet af Præsidenten, som [—]¹¹⁰ tilkjendegiver efter den forebemeldte Orden, hvo der skal tale først. Den Talende henvender sig stedse til Præsidenten og maae holde sig til Sagen uden at tillade sig fornærmende Udtryk, enten mod Storthinget eller mod noget enkelt Medlem.

§ 9.

Dersom Nogen afviger fra den i foranførte § foreskrevne Orden advares han derom af Præsidenten, hvilken Advarsel, om fornødiges, igjentages 3de Gange, og skulde han endda ikke holde sig Ordenen efterrettelig undergiver Præsidenten det til Votering, om dette Medlem bør udvises fra den Dags Forhandling.

§ 10.

¹⁰⁴ 1815: 42; 1835: 88-90. RAN 906.

¹⁰⁵ Strøket: Udkast

¹⁰⁶ Strøket: til et

¹⁰⁷ Strøket: hver Dags

¹⁰⁸ Strøket: Lagthingets Protokoller benyttes i alle de Tilfælde, hvor begge Thing handle in pleno.

¹⁰⁹ Strøket: [utydelig] af dette Things Medlemmer, og Lagthingets av samtlige Storthingets Medlemmer

¹¹⁰ Strøket: da

Ethvert nyt Forslag skal skriftlig indleveres til Præsidenten i Odelstinget, eller naar Samling in pleno finder Sted, til det samlede Storthings Præsident, som foranstalter det oplæst Dagen førend derover skal delibereres. Forslaget maae ikke angaae fleere forskjellige Gjenstande.

§ 11.

Dersom en Femtedeel af Forsamlingen forlanger at et Forslag skal undergives længere Betænkningstid end ovenanført, skal denne bestemmes indtil 3 Dage, [—]¹¹¹ og Forslaget strax besørges trykket samt uddeelt til Repræsentanterne.

§ 12.

Alle Qvæstioner, som kunne reduceres til Afgjørelse ved ja eller nei afgjøres paa denne Maade efter Navne-Opraab, med mindre en Femtedeel af de tilstedeværende Medlemmer forlanger skriftlig Votering, hvilken da bør finde Sted ved enhvers Dictamen til Protokollen. Naar det kan formodes, at ikkun en ubetydelig Dissents vil finde Sted, [—]¹¹² er Præsidenten [—]¹¹³ berettiget til at forskaffe sig Vished derom ved at opfordre de Medlemmer, som maatte være imod Forslaget, til at reise sig.

§ 13.

Enhver Repræsentant er berettiget til, naar mundlig Votering har fundet Sted, og Sagen derved er afgjort, at føre til Protokollen Grundene for hans afgivne Votum.

§ 14.

Dersom nogen Repræsentant ønsker en bekræftet Gjenpart af hans Dictamen til Protokollen, da maa han levere en Afskrift deraf til Sekretairen, som attesterer dens Overensstemmelse med Protokollen.

§ 15.

Præsidenterne fungere som saadanne i 8te Dage, hvorefter et nyt Valg foretages; dog kan den aftrædende vælges paa nye.

§ 16.

Alle Meddelelser fra Thingene, saavel imellem dem indbyrdes, som til den exekutive Magt underskrives af Præsidenten for Thinget og parapheres af Sekretairen; De frembringes af en Deputation bestaaende af 3de Repræsenter, hvilke Præsidenten udnævner.

§ 17.

Naar den exekutive Magt anmelder sig for Storthinget, da skal dette samles in pleno, hvorefter Præsidenten udnævner en Deputation, bestaaende af 5 Repræsentanter for at modtage den.

§ 18.

Naar Stemmerne ved en Votering, i de Tilfælde, hvor Pluralitet kan afgjøre, ere lige deelte, har Præsidenten den afgjørende Stemme, undtagen naar et Lovforslag har været Gjenstand for Votering, thi da skal Forslaget i Tilfælde af lige Stemmer henlægges i 2de Dage og derefter foretages til nye Votering; bliver Stemmerne da atter lige, henlægges Forslaget aldeles.

§ 19.

Naar Gjenstanden for et Forslag enten er deelt eller under Deliberationerne opløses i fleere Spørsmaal, skal Præsidenten være forbunden til at lade ethvert enkelt Spørsmaal efter dets Orden afgjøre ved Votering.

§ 20.

Naar Odelstinget har tilkjendegivet Lagthinget, at det finder sig beføiet til at lade nogen tiltale for Rigsretten, da skal Lagthingets Præsident snarest mueligt sammenkalde bemældte Ret.

¹¹¹ Strøket: men da skal det besørges

¹¹² Strøket: maae

¹¹³ Strøket: være

Christiania i Storthingets Reglements-Committee den 10de Octr. 1814.

H. Wedel-Jarlsberg. Motzfeldt. Weidemann. Johan Collett.
HMKrohg

verte

§. 21.

Larmende Yttring af Misnøie eller Bifald ved Forhandlingerne eller enkelte Medlemmers
[—]¹¹⁴ Taler maae ikke finde Sted.

§. 22.

De Medlemmer som [—]¹¹⁵ ved foretagne Valg til Præsidenter og Sekretairer have de fleste
Stemmer efter de udvalgte Præsidenter og Sekretairer fungere [—]¹¹⁶ i dissers Sted ved
indtræffende Sygdomstilfælde.

¹¹⁴ Strøket: Yttringer

¹¹⁵ Strøket: efter

¹¹⁶ Strøket: som

Bilag 58¹¹⁷

Som Tillæg til det interimistiske Reglement, tør jeg herved give mig den Ære at foreslaae:

1. At, naar Sagen er af den Vigtighed, at dens Afgiørelse er ved Stemme fleerhed fastsat, at skulle skee ved skriftlige Vota, bør disse af Secretairen modtages og nedskrives i et afsides Værelse, efter at den i Qvæstion værende Sag, forud inden Storthinget tilstrækkeligen er bleven drøftet. Derved troer jeg man sikrere erholder Medlemmernes individuelle Mening om Sagen, end ved, som i seneste Rigsforsamling, højt i Forsamlingen at dictere sit Votum til Protocollen.

2det Det er Reglements-Committeen, saavel som flere af Storthingets Herrer Medlemmer bekjendt, at Applauderen fandt Sted ved Rigsforsamlingen paa Eidsvold; thi bruger jeg fremdeles Frihed at foreslaae: At al Applauderen, saavelsom et hvert lydeligt Tilkjendegivende af Mishag, med en eller anden inden Storthinget foredragen Sag, bør, som en saadan Forsamling upassende og uværdig, være aldeles forbuden.

Christiania i Kongeriget Norges overordentlige Storthing, den 11te October 1814.

Sibbern

¹¹⁷ 1815: 42-43; 1835: 41-42.

Bilag 59¹¹⁸

Forslag.

Med den inderligste Glædes Følelse har Jeg erfaret den reene Fædrelands Kierlighed, og den Energie, hvoraf denne hæderlige Forsamling besieles; men tillige troer jeg at have opdaget, en /: Maaskee noget overdreven, dog saare undskyldelig :/ Ængstelighed for ethvert, endogsaa det ringeste overiilede Skridt i dette for Fædrelandet saa vigtige [—]¹¹⁹ Anliggende. For derfor at de Svendske Commissariers Propositioner, kan igiennemgaaes og drøvtes saa nøyagtigt, som mueligt, giver jeg mig herved den Ære at foreslaae for Stortinget.

- 1). At De Svendske Commissariers Creditiver, Fuldmagter og Propositioner modtages af Stortingets Præsident, uden at derom nu for Tiden debatteres.
- 2). At derimod Præsidenten besørger samme trykte, saa hastigt mueligt, og ethvert af Stortingets Medlemmer et Exemplar tilstillet.
- 3). At Stortingets Medlemmer tilstaaes 3de Dage, fra den Tid Exemplarerne ere dem tilstillede, for at gjøre deres skriftlige Bemærkninger ved hver enkelt Post.
- 4). At Stortinget derefter samles in pleno, [—]¹²⁰ hvorefter enhver Repræsentation indleverer sine giordte Bemærkninger, [—]¹²¹ til Præsidenten.
- 5). At en Committee strax derpaa udvælges, til hvem samtlige Bemærkninger verleveres, hvorefter de af samme igiennemgaaes, og søges saavidt muelig Postviis, at reduceres til enkelte Resultater.
- 6). At Committeeen derefter forelægger Stortinget disse Resultater, med Tilføyende af dens egne Bemærkninger. Hvorefter der skrives til de enkelte Posters Debattering in pleno.

Nansen

¹¹⁸ 1815: 43-44; 1835: 90-91.

¹¹⁹ Strøket: [utydelig]

¹²⁰ Strøket: og

¹²¹ Strøket: som overleveres

Bilag 60¹²²

No. 1.

Oversættelse.

VJ Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norrigs, de Wenders og Gothers Konge etc. etc. etc. Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenburg og Delmenhorst etc. etc. Gjøre vitterligt: At ligesom VJ i Naade have behaget i alle Dele at erkjende og stadfæste den imellem Vor kjærelskelige Herr Søn, Sverrigs Kronprinds paa den ene og den Norske Regjering paa den anden Side under 14de August sidstleden i Moss afsluttede Convention, og VJ ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkeligen have forbeholdet Os ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stænder umiddelbart at communicere med Rigsdagen ved en eller flere af Os udnævnte og paa behørig Maade befuldmægtigede Commissairer: Saaledes ville VJ herved og i Kraft af dette Vort aabne Brev naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Vor troe Mand, En af Rigets Herrer, Statsraaden, Ridderen og Commandeuren af Vor Orden, Os Elskelig, Velbaarne Herr Friherre M. Rosenblad, til som Vor Commissair og Paa Vore høie Vegne at underhandle og communicere med nysnævnte Rigsmøde om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Roe og Selvstændighed formedelst Sverrigs og Norges uopløselige Forening. Havende Herr Friherren sig iøvrigt ved Alt hvad der vedkommer dette ham af Os naadigen overdragne Hverv underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention som den særskilte Instruction, som VJ for samtlige Vore befuldmægtigede Commissairer i Naade have ladet udfærdige. Hvorefter alle Vedkommende lydigen have sig at rette. Til ydermere Stadfæstelse have VJ underskrevet Dette med Vor Egen Haand og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Seigl.

Givet i Gothenborg den 19de September 1814.

Carl.
(L.S.R.)

von Brinkman.

Aabent Brev for Een af Rigets Herrer m.m., Herr Friherre M. Rosenblad.

Oversættelsen conform det originale Creditiv bekræfter

Lundh,
Capit. og Contoirchef i Stats-
raadets 5te Departement.

¹²² 1815: 46-47. 1835: 55-57. Oversættelse av bilag 49. RAN 907.

Bilag 61¹²³

No. 2.

Oversættelse.

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norrigs, de Wenders og Gothers Konge etc. etc. etc. Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst etc. etc. Gjøre vitterligt: At ligesom Vi i Naade have behaget i alle Dele at erkjende og stadfæste den imellem Vor kjærelskelige Herr Søn, Sverrigs Kronprinds paa den ene og den Norske Regjering paa den anden Side, under 14de August sidstleden i Moss afsluttede Convention, og Vi ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkeligen have forbeholdet Os ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stænder umiddelbart at communicere med Rigsdagen ved en eller flere af Os udnævnte og paa behørig Maade befuldmægtigede Commissairer: Saaledes ville Vi herved og i Kraft af dette Vort aabne Brev naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Os Elskelige, Vor troe Mand, Hof-Cantzleren, Commandeuren af Vor Nordstjerne Orden, Ridderen af den Kongl. Preussiske Røde Örn's Ordens første Classe, En af de Atten i det Svenske Academie, Velbaarne Friherre Gustav af Wetterstedt, til som Vor Commissair og Paa Vore høie Vegne at underhandle og communicere med nysnævnte Rigmøde om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Roe og Selvstændighed formedelst Sverrigs og Norges uopløselige Forening. Iøvrigt har Friherren og Hof-Cantzleren ved Alt hvad der vedkommer dette ham af Os naadigen overdragne Hverv underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention som den særskilte Instruction, som Vi for samtlige Vore Befuldmægtigede Commissairer i Naade have ladet udfærdige. Hvorefter alle Vedkommende lydigen have sig at rette. Til ydermere Bekræftelse have Vi underskrevet Dette med Vor Egen Haand og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Seigl.

Givet i Gothenborg den 19de September 1814.

Carl.
(L.S.R.)

von Brinkman.

Aabent Brev for Hof-Cantzleren, Friherre G. af Wetterstedt.

Oversættelsens Conformitet med det originale Creditiv bekræfter
Lundh.

¹²³ Oversættelse av bilag 50. Ikke trykt.

Bilag 62¹²⁴

No. 3.

Oversættelse.

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norrigs, de Wenders og Gothers Konge etc. etc. etc. Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenburg og Delmenhorst etc. etc. etc. Gjøre vitterligt: At ligesom Vi i Naade have behaget i alle Dele at erkjende og stadfæste den imellem Vor kjærelselige Herr Søn, Sverrigs Kronprinds paa den ene, og den Norske Regjering paa den anden Side, under 14de August sidstleden i Moss afsluttede Convention, og Vi ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkeligen have forbeholdet Os ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stænder umiddelbart at communicere med Rigsdagen ved en eller flere af Os udnævnte og paa behørig Maade befuldmægtigede Commissairer: Saaledes ville Vi herved og i Kraft af dette Vort aabne Brev naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Os Elskelig, Vor troe Mand, Stats-Secretairen og Commandeuren af Vor Nordstjerne Orden, Velbaarne Greve A. G. Mörner, til som Vor Commissair og Paa Vore høie Vegne, at underhandle og communicere med nysnævnte Rigsmøde om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Roe og Selvstændighed formedelst Sverrigs og Norges uopløselige Forening. Iøvrigt har bemeldte Greve ved Alt hvad der vedkommer dette ham af Os naadigen overdragne Hverv underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention som den særskilte Instruction, som Vi for samtlige Vore Befuldmægtigede Commissairer i Naade have ladet udfærdige. Hvorefter alle Vedkommende lydigen have sig at rette. Til ydermere Bekræftelse have Vi underskrevet Dette med Vor Egen Haand og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Seigl.

Givet i Gothenborg den 19de September 1814.

Carl.
(L.S.R.)

von Brinkman.

Aabent Brev for Stats-Secretairen m.m. Grev Mörner om at være Kongens Commissair ved Rigsforsamlingen i Christiania.

Oversættelsen conform med det originale Creditiv bekræfter
Lundh.

¹²⁴ Oversættelse av bilag 52. Ikke trykt.

Bilag 63¹²⁵

No. 4.

Oversættelse.

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norrigs, de Wenders og Gothers Konge etc. etc. etc. Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst etc. etc. Gjøre vitterligt: At ligesom Vi i Naade have behaget i alle Dele at erkjende og stadfæste den imellem Vor kjærelskelige Herr Søn, Sverriges Kronprinds paa den ene, og den Norske Regjering paa den anden Side under 14de August sidstleden i Moss afsluttede Convention, og Vi ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkeligen have have [sic!] forbeholdet Os ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stænder umiddelbart at communicere med Rigsdagen ved en eller flere af Os udnævnte og paa behørig Maade befuldmægtigede Commissairer: Saaledes ville Vi herved og i Kraft af dette Vort aabne Brev naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Vor troe Mand, Stats-Secretairen og Commandeuren af Vor Nordstjerne Orden, Os Elskelig, Ædle og Velbyrdige Gust. Fredr. Wirsén, til som Vor Commissair og Paa Vore høie Vegne at underhandle og communicere med nysnævnte Rigsmøde om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Roe og Selvstændighed formedelst Sverrigs og Norges uopløselige Forening. Havende Stats-Secretairen iøvrigt ved Alt hvad der vedkommer dette ham af Os naadigen overdragne Hverv underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention som den særskilte Instruction, som Vi for samtlige Vore Befuldmægtigede Commissairer i Naade have ladet udfærdige. Hvorefter alle Vedkommende lydigen have sig at rette. Til ydermere Stadfæstelse have Vi underskrevet Dette med Vor Egen Haand, og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Seigl.

Givet i Gothenborg den 19de September 1814.

Carl.
(L.S.R.)

von Brinkman.

Aabent Brev for Stats-Secretairen G. F. Wirsén.

Oversættelsen conform med det originale Creditiv bekræfter
Lundh.

¹²⁵ Oversættelse av bilag 51. Ikke trykt.

Bilag 64¹²⁶

No. 5.

Oversættelse.

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norrigs, de Wenders og Gothers Konge etc. etc. etc. Hertug til Slesvig, Holsteen, Storman og Ditmarsken, Greve til Oldenburg og Delmenhorst etc. etc. Gjøre vitterligt: At ligesom VJ i Naade have behaget i alle Dele at erkjende og stadfæste den imellem Vor kjærelselige Herr Søn, Sverriges Kronprinds paa den ene og den Norske Regjering paa den anden Side under 14de August sidstleden i Moss afsluttede Convention, og VJ ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkeligen have forbeholdet Os ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stænder umiddelbart at communicere med Rigsdagen ved en eller flere af Os udnævnte og paa behørig Maade befuldmægtigede Commissairer: Saaledes ville VJ herved og i Kraft af dette Vort aabne Brev naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Os Elskelig, Vor troe Mand, Biskoppen over Lindkjöpings Stift, Commandeuren af Vor Nordstjerne-Orden, Ædle og Velbyrdige samt ærværdige Doctor Carl von Rosenstein, til som Vor Commissair og paa Vore høie Vegne, at underhandle og communicere med nysnævnte Rigmøde om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Roe og Selvstændighed formedelst Sverrigs og Norges uopløselige Forening. Havende Doctoren og Biskoppen iøvrigt ved Alt hvad der vedkommer dette ham af Os naadigen overdragne Hverv underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention som den særskilte Instruction, som VJ for samtlige Vore Befuldmægtigede Commissairer i Naade have ladet udfærdige. Hvorefter alle Vedkommende lydigen have sig at rette. Til ydermere Stadfæstelse have VJ underskrevet Dette med Vor Egen Haand og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Seigl.

Givet i Gothenborg den 19de September 1814.

Carl.
(L.S.R.)

von Brinkman.

Aabent Brev for Biskoppen, Doctor C. v. Rostenstein.

Oversættelsen conform med det originale Creditiv bekræfter
Lundh.

¹²⁶ Oversættelse av bilag 53. Ikke trykt.

Bilag 65¹²⁷

Afskrift af Hans Kongelige Majestæts
Commissariers Tale i Norges Riges Stor-
thing, den 13de October 1814

Gode Herrer og Norske Mænd, Præsident og Medlemmer af Norges Riges Storting!

Vor allernaadigste Konge og Herre har udnævnt os til Hans Commissarier ved Norges Riges Storting, og vi maae herved overlevere de Fuldmagter, som af Hans Majestæt, i denne Hensigt, ere bleven udfærdigede.

Det er [—]¹²⁸ os en høi [—]¹²⁹ og tilfredsstillende Pligt, for et frit og ædelt Folks Repræsentanter offentligen at kunne lægge for Dagen Kongens Tænkemaade, at bringe Hans Hilsen til Eder, gode Herrer og Norske Mænd, og at række Eder den første broderlige Haand. Ene [—]¹³⁰ gennem kraftfulde og hastige Beslutninger kan den Nordiske Halvø, længe sparet under Europas almindelige Rystninger, og af Naturen bestemt til stedse [—]¹³¹ at bevares derfor, vinde Rolighed for det Nærværende, Sikkerhed og [—]¹³² Fasthed for Fremtiden. Kongen venter disse Beslutninger af Eders Visdom, af Eders Kjærlighed for Fædrelandet.

Hans Majestæt har overdraget [—]¹³³ os, at begjere af Norges Riges Storting, at en Committee maatte udnævnes, til hvilken vi kunde meddele de Oplysninger, som staae i en uadskillelig Forbindelse med de almindelige Anliggender. Hans Majestæt har derved havt til Hensigt at forberede de offentlige Meddelelser til Stortinget, som ene kunne blive en Følge af begge Rigerne Forening. Med [—]¹³⁴ Blikket fæstet paa dette Kongens Formaal, indstille vi nu til Eder, gode Herrer og Norske Mænd, at udvælge en saadan Committee, og at overdrage den at træde sammen med os, [—]¹³⁵ samt at indkomme til Eder med Beretning og Forslag.

Igjennem de Underretninger, som vi maatte afgive til denne Committee, skal den [—]¹³⁶ overtydes om, at de Forandringer i den Eidsvoldske Constitution, som Kongen har anseet uundgaaelig nødvendige, ikke i nogen Henseende rokke de Friheds Rettigheder, hvorpaa denne Grundlov hviler. Med Beskyttelse for den evangelisk-Lutherske Lære, med [—]¹³⁷ Repræsentationsrettens Vedligeholdelse, med fri Lovgivnings og Beskatnings Ret, med Sikkerhed for al Undertrykkelse eller egenmægtig Behandling, med den [—]¹³⁸ fuldbyrdende Magts Lovbundne Udøvelse, med den dømmende Magts Uafhængighed, med Embedsmændenes constitutionelle Ansvarlighed, med Trykke[—]¹³⁹ frihedens uforstyrrede Brug, have de gjorte Forandringer ene Hensyn til det ny Forbund, som stiftes imellem Scandinaviens 2de Riger, og til de nye Bestyrelsesformer, som deraf nødvendigen maatte opstaae.

¹²⁷ 1815: 44-46. Oversættelse av bilag 48. Gjengitt i Gustav Peter Blom: Norges Statsforandring i Aaret 1814. Chra. 1860: 322-323. RAN 908.

¹²⁸ Strøket: for

¹²⁹ Strøket: Pligt

¹³⁰ Strøket: i

¹³¹ Strøket: derfor

¹³² Strøket: Bestandighed

¹³³ Strøket: til

¹³⁴ Strøket: Hensyn

¹³⁵ Strøket: og

¹³⁶ Strøket: overbevises

¹³⁷ Strøket: bevar vedligeholdet Repræsentation

¹³⁸ Strøket: iverksættende

¹³⁹ Strøket: trykt Presse

Kongen [—]¹⁴⁰ er forvisset om, at disse Grundsætninger, for Norges Constitution, med fuldkommen Tillid kunne lægges klarligen for Dagen for et Folk, som længe har savnet en sikker Oplysning om Kongens virkelige Hensigter, og det er for at give dem en større og hurtigere Offentlighed, i en Tidspunkt, da alt fordrer en aabenhjertig Handlemaade, at Kongen har tilladt os at [—]¹⁴¹ meddele Eder, gode Herrer og Norske Mænd, Hans Majestæts Tanker om dette vigtige Emne. Omendskjønt de ere fremsatte i Form af et ordentligt Forslag, som indbefatter alt, hvad Kongen, i Henseende til Grundloven, agter at foreslaae for Stortinget, er det vor Pligt, da vi nu, foreløbigen, overlevere Eder samme, derved udtrykkeligen at erklære: at all fælles Overlæggelse derom med os, eller Spørgsmaal om de Modificationer og Tillæg, som, [—]¹⁴² fra Eders Side kunne gjøres, beroer paa den høitidelige Erklæring af begge Rigernes Forening under [—]¹⁴³ een Konge, men under [—]¹⁴⁴ Over[holdelsen] af gjensidige Grundlove.

Dette [—]¹⁴⁵ Forbund, som Scandinaviens Lykke og Selvstændighed saa høiligen [—]¹⁴⁶ kræver, venter nu af Eder, ¹⁴⁷ gode Herrer og Norske Mænd, sin endelige Fuldbyrkelse. Ei mere med truende Vaaben, men med broderligt Haandslag, bør Nor[—]¹⁴⁸ mænd og Svenske møde hinanden, til [—]¹⁴⁹ fælleds Æres [—]¹⁵⁰ Haandhævelse, til fælles Friheds Bevarelse.

¹⁴⁰ Strøket: gjør Sig

¹⁴¹ Strøket: give

¹⁴² Strøket: paa

¹⁴³ Strøket: en

¹⁴⁴ Strøket: gjensidige Grundlov [utydelig]

¹⁴⁵ Strøket: for

¹⁴⁶ Strøket: udkrævede Forbund

¹⁴⁷ Opprinnelig formulering:

”Dette for Scandinaviens Lykke og Selvstændighed saa høiligen paakaldte Forbund venter nu af Eder,”

Endret først til:

”Dette for Scandinaviens Lykke og Selvstændighed saa høiligen udkrævede Forbund venter nu af Eder,”

Deretter til til det som ble stående.

¹⁴⁸ Strøket: d

¹⁴⁹ Strøket: Beskyt, Haandhævelse af

¹⁵⁰ Strøket: til

Bilag 66¹⁵¹[1]¹⁵²

Vi undertegnede Embedsmænd og Indvaanere i Jedderen og Dahlnes Fogderie, ønske allerunderdanigst at overbevise Deres Majestæt, vor allernaadiste Konge, om, at vor Troeskabs Eed imod vort kiære Fædreneland og dets Constitution ikke bestod i tomme Ord. Med Glæde ville vi ofre Liv og Blod under Deres Majestæts viise og kiekke Anførsel for Norges Selvstændighed og vi ville Lig Fædrene ansee det for den skønneste Lod at døe for det elskede Land hvor vi først saae Lyset, som Barndommens første blide og uforglemmelige Indtryk gjorde os saa dyrebart, og hvor vi i Mandommens Dage nøde saa megen Held og saa mange stille og roelige Glæder. Kald os vor ædle gode Konge, hvor Fædrenelandets Tarv fordrer, og vi skulle overbevise heele Verden om, at vi ikke ere vanslægtede fra de gamle skieggede Roger der i Oldtiden beboede disse skønne frugtbare Egne og som vare en Skræk for Woldsmænd endogsaa Langt paa hin Side Havet. Imidlertid bede vi allerunderdanigst at Deres Majestæt med sædvanlig allerhøyeste Naade og Mildhed allernaadigst ville værdiges at modtage de ringe Offere som enhver især af os efter sin forskiellige Evne og Stilling see os istand til at nedlægge paa Fædrenelandets Alter. Til den Ende forpligte vi os allerunderdanigst under Tvang af Execution at levere naar

[2]

paafordres hvad Sølv og rede Penge enhver herefter ved sit Navn anfører og de Natural Præstationer bestaaende af Korn, Læder, Uld, Wadmél, Lærret m.v. til nærmeste Søehavn til de af enhver bestemte Tider, eller paa ethvert bestemt Sted i Skibrederne efter enhvers nærmere Bestemmelse.

Amtmand Krog giver 1 Pr Guld Eepulette, 2 de Guld Træsser og 40 Lod gl. Sølv

Sorenskriver Nansen 1 Par Dto og 50 Lod gml. Sølv

Lehnsmand J Oftedahl inden Aarets udgang 5 Tønder [—]¹⁵³ Blandkorn

C. M. Zetlitz Proprietair giver naar forlanges indtil 50 Lod Sølv.

Samuel Andreassen Malde	½	Tønde	Havre
Maans Olsen Wesvig	½	do.	do.
Endre Riske	1	do.	do.
Biørn do.	1	do.	do.
Ole Corneliusen Homersan	1½	do.	do.
Peder Riske	½	do.	do.

¹⁵¹ 1815: 47-48 = dokumentets første avsnitt, frem til listens begynnelse på side [2]. Selve listen er ikke trykt.

¹⁵² Dokumentet er et hefte med pappomslag og 16 blad. Hftet er upaginert, gjennomtrukket og beseglet med seglet til sorenskriverne Hans Nansen eller Bernhof. To blad (fire sider) er ubeskrevet. I transkripsjonen er det satt til sidenummerering i hakeparentes. Transkriberingen følger originalens tospaltede oppstilling.

Dokumentet er transkribert ved Statsarkivet i Stavanger, som kommenterer: "Innsamlingsliste fra Jæren og Dalane fogderi, er signert av sorenskriver Nansen og Bernhof. Listen er satt opp prestegjeldsvis. Ingen husmenn er blant de listeførte. Ikke alle bøndene er med (kanskje bare så mye som 1/3 til halvparten av det totale antall bønder i fogderiet). Listen er trolig tatt opp på tinget - for sorenskriveren er underskriver.

Forholdsvis få innbyggere i Egersund på listen, trolig bare handelsborgerne. I Bjerkreims 79 matrikkelgårder har bare bønder fra 47 matrikkelgårder skrevet under, og ikke alle brukerne på disse matrikkelgårdene heller. Bare 1/3 av bøndene har skrevet seg på listen. Ingen av underskriverne var fra Ørdsalen eller østre deler av Bjerkreim - noe som trolig har sin årsak i de lange avstandene til tingstedet. Ellers er det bemerkelsesverdig hvor mye mer innbyggerne i Dalane synes å forplikte seg til å gi, mens innbyggerne på Jæren tydeligvis ikke var så bemedlede."

¹⁵³ Strøket: Havre

Endre Riske	1	do.	do.	
Johanes Lie	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Tore Lie	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Jonas Hetland	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Tiel Løvaas	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Tore Torsen Usken				12 Mk uld
Anders Tostensen do.				8 Mk uld
Hendrich Haueland	$\frac{1}{2}$	Tønde	Havre	
Hans Haueland	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Ole Gabrielsen Schiorestad	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Gunder Hogsta	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Tore Schiorestad	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Iver do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Tore Frøyland	$\frac{1}{4}$	do.	do.	
Tore Moudland				5 Mk uld
Peder Bielland	$\frac{1}{4}$	do.	do.	
Claus Merland	$\frac{1}{4}$	do.	do.	
Truls Dahle	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Peder Jødestad	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Cornelius do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
[3]				
Evind Gousel	$1\frac{1}{2}$	do.	do.	
Samuel do.	1	do.	do.	
Enoch Jaatten	1	do.	do.	
Halvor do.	1	do.	do.	
Endre Jaatten	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Lars do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.	
Christen Jaatten	$\frac{3}{4}$	do.	do.	
Tore Jaatten	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Andres do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Berent Hina	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Paal do. leveret naar paafordres				16 pund barket Læder
Knud Hina do. ligeledes				16 pund Barkket Læder
Andre Godesæd	1	Tønde	Havre	
	$\frac{1}{2}$	do.	Byg	
Erich Tastad	$\frac{1}{2}$	do.	Havre	
Truls do.	$\frac{1}{2}$	do.	Byg	
Elias do.	$\frac{1}{4}$	do.	Havre	
Aadne Øglende	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Eyne Tastad	$\frac{3}{4}$	do.	do.	
Jens do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.	
Svend do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Ole do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	
Haldor do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.	
Hendrich do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	2 Rigsort stykker
Berge Tastad	$\frac{1}{8}$	do.	do.	
Ingebret Furra farver				50 alen graat Vadmæl inden Oct. Maand udg.
Hr. Lieut Ely Waaland	$\frac{1}{2}$	Tønde	Rug	
Ole Olsen Tænsvold	$\frac{1}{2}$	do.	Havre	
Ole Johanesen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	

Ole Olsen Østbøe	1	do.	do.
Jacob do.	1	do.	do.
Erich do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
	$\frac{1}{2}$	do.	Byg
Gudmund Forus	$\frac{1}{2}$	do.	Havre
Daniel Dalevig	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Osmund Knudsen Finestad	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Rasmus Finestad	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Andreas do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
[4]			
Hans Isachsen Høye	$\frac{1}{4}$	do.	Havre
Ole Huusebøe	1	do.	do.
Lars Lunde	$\frac{1}{2}$	do.	do.

Af Ryfylke Fogderie men Sogner til Stavanger

Ole Meling	$\frac{1}{2}$	Tønde	Havre
Ole do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Ole Olsen do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Daniel Lunde	1	do.	do.
Lars Olsen do.	$\frac{3}{8}$	do.	do.
Joseph do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Jonas do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Svend Stokke	1	Tønde	Havre
Claus Goe	1	do.	do.
Rasmus do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Hans do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Ellef Haaland	$\frac{1}{2}$	do.	do.
John Wistad	1	do.	do.
Rasmus Wones	1	do.	do.
Zacarias Børesen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Zacarias Torsen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Ole Maansen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Ole Steensøen	$\frac{1}{8}$	do.	Byg
Christen Wisted	$\frac{1}{2}$	do.	Havre
Iver do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Lars Aanesen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Andres Wisted	$\frac{1}{4}$	do.	Byg
Lars Svendsen do.	$\frac{1}{2}$	do.	Havre
Børge do.	$\frac{1}{4}$	do.	Byg
Endre do.	$\frac{1}{4}$	do.	Havre
Andres Røsteen	$\frac{1}{4}$	do.	Byg
Tore do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Svend Bøe	$\frac{3}{4}$	do.	do.
Ole Ole. do.	$1\frac{1}{2}$	do.	Havre
Isach do.	1	do.	do.
Cornelis do.	$\frac{3}{4}$	do.	Byg
[5]			
Christen J. Bøe	$\frac{3}{4}$	Tønde	Byg
John do. do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.
Aanen do. do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.
Ole do. do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.

Christen Vesvig	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Evind Tunge	1	do.	Havre
Erich do.	1	do.	do.
	$\frac{1}{2}$	do.	Byg
Ole Raneberg	$\frac{1}{2}$	do.	Havre
Lars do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Johanes do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Evind do.	$\frac{1}{2}$	do.	Byg
Ole Todnem	$\frac{3}{4}$	do.	Havre
Carl Todnem	$\frac{1}{2}$	do.	do.
John Harestad	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Lars do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Jsach Harestad	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Peder do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.
Kiel Røg	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Knud Knudsen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Knud Jensen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Niels do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Aanen Grødem	$\frac{1}{2}$	do.	do.
Christian Sande	$\frac{3}{8}$	do.	Byg
Svend Svendsen Waaland	$1\frac{1}{2}$	do.	havre

Ladegaard d. 16. Aug. 1814,

Saaledes rigtig

Bevidnes som overværende

*Nansen**C.M. Zetlitz**J. Oftedahl*

Haalands Prestegjeld

Sogneprest Birkeland	10 Tde Havre til Aarets Udgang
Ole Evensen Byberg	$\frac{1}{2}$
Ingbrigt Evensen	$\frac{1}{2}$
Isak Pedersen	$\frac{1}{2}$ byg $\frac{1}{2}$ Havre
Jacob Asbjørnsen	1
Losoldermand Mons Gabrielsen	4
Lensmand Ole Gabrielsen	2 blandingskorn
[6]	
Klokker Gabriel Torresen	1 Td. Blandings $\frac{1}{2}$ Td. Byg
Hr. Køste	16 $\frac{2}{3}$ Rbd N.V.
Niels Byberg	$\frac{1}{2}$ Td Havre
Gitle Michelsen Byberg	$\frac{1}{2}$
Salomon Monsen	1
Elling Svensen	1
Tollef Adnesen	$\frac{1}{2}$
Lars Trulsen	$\frac{1}{2}$
Ole Michelsen	$\frac{1}{4}$
Jver Jversen Byberg	$\frac{1}{4}$
Christen Hansen	$\frac{1}{2}$
Lars Olsen	$\frac{1}{2}$
Jan Govert Jacobsen	
Abraham Helland	$\frac{1}{2}$
Rasmus Hellestø	$\frac{1}{2}$

Ole Lilleland	$\frac{1}{2}$
Peer Ellingsen Wigdel	$\frac{3}{8}$
Torsten Døskeland	$\frac{1}{4}$
Erik Døskeland	$\frac{1}{4}$
Ole Pedersen Klingshej	$\frac{1}{2}$
Jver Nielsen Harveland	$\frac{1}{4}$
Erik Haldorsen Skadberg	$\frac{1}{2}$
Hans Jsaksen	$\frac{3}{4}$
Aslag Monsen	
Hans Johnsen Rønneberg	$\frac{3}{4}$
Rasmus Eriksen	$\frac{1}{2}$
Tørris Andersen	$\frac{1}{2}$
Hans Gabrielsen Grannæss	1 Havret.
John Olsen	1 do.
Even Hansen Riowa	$\frac{1}{2}$
Tarald Gundersen	$\frac{1}{2}$
Gabriel Sørnæs	$\frac{1}{2}$
Rasmus do.	
Christen Christophersen W. Stangeland	$\frac{1}{2}$ Havre
Jens Jenssen	1
Gabriel Gitlesen Sørnæs	$\frac{3}{4}$ Havret.
Anders Salomonsen Øst Stangeland	1
[7]	
Jacob Nielsen Sanne	2 Td. Blandingskorn
Truls Trulsen	1
Erik Olsen Østre Stangeland	kunde intet give
Peer Olsen	
Thore Tollefsen	$\frac{3}{8}$
Jørgen Tørresen	$\frac{1}{4}$
John Rasmussen	$\frac{3}{8}$
Elling Ellingsen KirkeSole	$\frac{1}{2}$
Lars Andersen	$\frac{1}{4}$
Niels Larsen Sømme	$\frac{1}{2}$
Østen Larsen	$\frac{1}{2}$
Salomon Larsen	1
Christen Jacobsen	$\frac{1}{4}$
Jørgen Eriksen	$\frac{1}{4}$
Svein Ananiassen	$\frac{1}{4}$
Niels Andersen Ræge	1 Havre
Lars Christophersen	$\frac{1}{2}$
Fredrik Fredriksen	$\frac{1}{2}$
Peer Andersen	$\frac{1}{2}$
John Ingbrigtsen Gimre	1
Aslag Johnsen	$\frac{3}{4}$
Erik Gulliksen	$\frac{1}{8}$
Einar Gulliksen Tjore	$\frac{1}{8}$
Gabriel Gabrielsen	$\frac{1}{2}$
Tørres Tørresen	$1\frac{1}{2}$
Haaver Willumsen	$\frac{1}{4}$
Thore Svensen	$\frac{1}{2}$
Jacob Olsen	$\frac{1}{4}$

Anders Omundsen	$\frac{1}{4}$
Ole Olsen Nor Koldnæss.	$\frac{1}{2}$
Ole Hanssen	$\frac{1}{2}$
Lars Nielsen	$\frac{1}{4}$
Halvar Ellingsen Udsole	$\frac{1}{4}$
Lars Rasmussen Sør Koldnæss	1 Havret. $\frac{1}{2}$ Td. Byg
Niels Nielsen den yngre	$\frac{1}{2}$
Sven Svensen	$\frac{1}{4}$
Sven Rasmussen	$\frac{1}{4}$
Rasmus Olsen	$\frac{1}{4}$
Niels Nielsen den ældre	$\frac{3}{8}$
[8]	
Palle Olsen Meeling	1 td. Hommelt
Torger Tørressen	$1\frac{1}{2}$
Peer Thorsen Haga	$\frac{1}{2}$
Ole Johansen	$\frac{1}{2}$
Erik Anvesen	$\frac{1}{2}$
Ole Larsen Mæland	1
Helge Helgesen Haga	$\frac{1}{2}$
Rasmus Ingbrigtsen Store Riise	$\frac{1}{2}$
Rasmus Rasmussen	1
Tjøl Nielsen Roth	1
Christen Pedersen Hogstad	$\frac{1}{2}$ byg
Niels Salomon Pedersen	$\frac{1}{2}$ Hommelt
Enok Nielsen Lille Riise	$\frac{1}{4}$
Jacob Ananiass. Moglebustad	$\frac{1}{4}$ Havre
Ingbrigt Olsen	$\frac{1}{2}$
Lars Larssen	$\frac{1}{4}$
Anders Svensen	$\frac{1}{2}$
Jsak Halvorsen Jaasund	$\frac{1}{2}$ Hommelt
Knud Eriksen	$\frac{1}{2}$
Hans Jacobsen	$\frac{1}{2}$
Rasmus Eliassen Sør Sunde	$\frac{1}{2}$
Salomon Rasmussen	$\frac{1}{2}$ Byg
Ole Torgesen	$\frac{1}{4}$ Hommelt
Ole Olsen	$\frac{1}{4}$
Elling Omundsen Revem	$\frac{1}{2}$ Havre
Jonas Svensen	$\frac{1}{2}$ Byg
Thore Larssen	$\frac{1}{2}$ Havre
Iver Halvorsen	$\frac{1}{4}$ Byg
Lars Knudsen Nor Sunde	$\frac{1}{4}$ do.
Salomon Østensen	$\frac{1}{4}$ Havre
Lorentz Berentsen	$\frac{1}{4}$
Ole Hansen	$\frac{3}{8}$
Ingbrigt Olsen	$\frac{1}{4}$
Ole Christensen	$\frac{3}{4}$
Erik Svensen	$\frac{1}{2}$
Jonas Olsen	$\frac{1}{4}$
Tjerran Gitlesen	$\frac{1}{4}$
Enken Karen Udsole	1

Saaledes rigtig bevidner som Overværende

Birkeland. G. Tørresen Nansen

[9]

For Høylands Præstekald

Torkild Svendsen Hage 1 Tønde havre

Lars Svendsen Schiorrestad 1 do. do.

Ole Ellefsen Gramstad $\frac{1}{4}$ do. do.

Siur Tollefsen Hane $\frac{1}{2}$ do. do.

Capt. Pritzler 7 Rbd. N.V.

Prost Wessel Brown 200 Rd. D.C.

$\frac{1}{2}$ pund Barkt læder

Lendsmand Jonas Gabrielsen 100 Rd.D.C.

Ole Gabrielsen Sannes 50 do. do.

Claus Østraade 1 Tønde havre

Tørres Østraade 1 Tønde do.

Borger Gabriel Jonassen 200 Rd.D.C.

Samuel Pedersen Sandved 1 Tønde havre

Steen Stangeland $\frac{1}{2}$ do. do.

Erich do. $\frac{1}{2}$ do. do.

Knud Olsen do. $\frac{1}{2}$ do. do.

Osmund Nygaard do. 12 pund Borket læder

Hans Stangeland $\frac{1}{4}$ tønne havre

Evind Østraade 1 Tønde havre

Torsten Braasteen $\frac{1}{2}$ do. do.

Søren do. $\frac{1}{4}$ do. do.

Ole Øystad $\frac{1}{2}$ do. do.

Ole Samuelson do. $\frac{1}{4}$ do. do.

Ole Olsen Store Watnem 1 tønne do.

John Hansen do. 1 do. do.

Christen Olsen do. 1 do. do.

Anfin Hane 1 do. do.

$\frac{1}{2}$ do. Byg

David Torjersen d. $\frac{1}{2}$ do. havre

Ole Hane $\frac{1}{2}$ do. do.

Knud Lunde $\frac{1}{2}$ do. do.

Johannes Lunde $\frac{1}{4}$ do. do.

Thore do. $\frac{1}{4}$ do. do.

Endre do. $\frac{1}{4}$ do. do.

Thor Hove $\frac{1}{4}$ do. do.

Lars Aase $\frac{1}{4}$ do. do.

Mons Aase 1 do. do.

Ole Olsen Hove 1 do. do.

[10]

Ole Tiosevig $\frac{1}{8}$ tønne havre

Ole Olsen Hogstad ældre 10 Rd. D.C.

Ole Olsen do. yngre 20 do. do.

Tierran do. 10 do. do.

Johan Jacob Sørbøe $\frac{3}{4}$ tønne havre

Thore do. $\frac{1}{2}$ do. do.

Erich FosEgeland 30 Rd. D.C.

Ole Olsen Møglebust				20	Rd. D.C.
Rasmus do.				20	do. do.
Ole Hansen do.	$\frac{1}{4}$	tønde	havre		
Lars Svieland	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Ole Wagle	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Thore do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Thore Fos Wathne	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Thore Kiøllestad				20	Rd. D.C.
Ommund Haaland				20	do. do.
Torkild Af Hage				6 al: Wadmel	
Ole Skruds Egeland				10	Rd. D.C.
Tarald do.				10	do. do.
Svend Gramstad				10	do. do.
Thore Ludseyd				10	do. do.
Knud Skaret	$\frac{1}{2}$	tønde	havre		
Lars Øvre Haaland	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Johannes Tjessem				10	do. do.
Endre Sporeland				10	do. do.
Christen Espeland				20	do. do.
Anders Sporeland				10	do. do.
Jesper Norland				10	do. do.
Aslach Schorrestad				30	do. do.
Johannes Stokkeland	$\frac{1}{4}$	tønde	havre		
Rasmus Øglend	$\frac{1}{8}$	do.	do.		
Morthen Lea				30	do. do.
Anders Lea	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Ole do.	$\frac{3}{8}$	do.	do.		

Følgende sogne til Høyland Præstekald meen henhøre til Ryefølke fogderie.

[11]

Aslach Aareskiel				20	Rd. D.C.
Ole do.				10	do. do.
Aadne Monsen Lillehetland				10	do. do.
Halvor do. do.				10	do. do.
John Egeland				30	do. do.
videre af Høyland Sogn					
Thore Scheveland				30	do. do.
Thore Enersen do.				15	do. do.
Peder Scheveland				20	do. do.
Aanun Møgedahl				20	do. do.
Hans Pedersen Gilje				10	do. do.
Peder Andersen Aarsvold	1	tønde	havre		
Peder Pedersen do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Niels do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
John Luure	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Tjøl do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Elling do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Johannes do.	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
John Stokke	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
	$\frac{1}{4}$	do.	Byg		
Anders do.	$\frac{1}{2}$	tønde	havre		

Torjer do.	$\frac{1}{4}$	do.	Byg		
Ole Torjersen Some	$\frac{1}{4}$	tønde	havre		
Ole Gundersen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.	30	Rd. D.C.
Mons do.	$\frac{1}{8}$	do.	do.		
John do.	$\frac{1}{8}$	do.	do.		
Salomon do.				20	Rd. D.C.
Gabriel Malmey	$\frac{3}{8}$	do.	do.		
Lars do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Ole do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
	$\frac{1}{4}$	do.	Byg		
Abraham do.	$\frac{1}{8}$	tønde	havre		
Ommund do.	$\frac{2}{8}$	do.	do.		
Samuel Folqvor	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Peder Olsen do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Lars do. do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Olve Iversen do.	$\frac{1}{8}$	do.	do.		
Gitle do.				10	Rd. D.C.
[12]					
Hans Jørgen Forhuus	$\frac{1}{2}$	tønde	havre		
Halvor Østvold	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Elling do.	$\frac{3}{8}$	do.	do.		
Johannes do.	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
Tosten Trones	$\frac{1}{2}$	do.	do.		
John Olsen do.				50	Rd. D.C.
Knud Jutland				10	do. do.
Ole do.				10	do. do.
Rasmus Throness				20	do. do.
Ole Killingland				10	do. do.
Ole Olsen do.				10	do. do.
Hans Bærem	$\frac{1}{4}$	do.	do.		
Samuel Rougstad	$1\frac{1}{2}$	do.	do.		
	1	do.	Blandkorn		
Ole Todnem	1	tønde	havre		
Peder Pedersen do.	1	do.	do.		
Anders Hægre	$\frac{3}{4}$	do.	do.		
Ole do.	1	do.	do.		
Niels do.	$\frac{3}{4}$	do.	do.		

saaledes bevidner som overværende

C.M. Zetlitz

J. Gabrielsen

Nansen

For Kleps Præstegield.

Sogneprest Lund	2 td	Havre	John Tollefsen østre Bore	$\frac{1}{2}$ td	Havre
Lehnsmand Kleppe	1 do.	byg	Rasmus Larsen Wold	$\frac{3}{4}$ do.	do.
Gabriel Gabrielsen Schads.	1 do.	Havre	Omund Larsen	$\frac{1}{2}$ do.	do.
Hans Anfindsen	$\frac{1}{2}$ do.	do.	Tollef Thorsen Refve	$\frac{1}{4}$ do.	do.
Hans Andersen Westre Bore	1 do.	do.	Østen Olsen	$\frac{1}{2}$ do.	blandk.
Lars Tollaksen	$\frac{3}{4}$ do.	do.	Tollef Johnsen Svendsvold	$\frac{5}{8}$ do.	havre

			Tørres Evendsen	5/8 do. do.
Rasmus Jversen	½ do.	do.	Gunder Tollefsen	5/8 do. do.
Jeremias Olsen Hodne	¾ do.	blandk.	Ole Andersen	5/8 do. do.
Ole Joh. Salomonsen	½ do.	do.	Tollef Olsen Tiøtte	½ do. do.
Jver Rasmussen Seele	1 do.	havre	Abraham Johannessen	½ do. do.
Siur Aadnesen	½ do.	do.	Lars Tollefsen	3/8 do. do.
Anfind Olsen	¼ do.	do.	Omund Larsen Næsse	¼ do. do.
Albreth Olsen	¼ do.	do.	Helje Torgersen	¼ do. do.
Halvor Reyersen Wadshuus	½ do.	do.	Ole Olsen	¼ do. do.
Tollef Tollefsen	¾ do.	do.	Svend Johannesen	1/8 do. do.
[13]				
Peder Jversen Tuestad	½ td.	Havre	Østen Christophersen Rischeld	1 Spd. Rug
Lars Johannesen	½ do.	do.	Johannes Olsen Store Salte	½ td. Havre
Peder Helgesen Horpestad	¼ do.	do.	Johannes Olsen Aase	¼ do. hummelt el. Bl.K.
Ommund Svendsen	¼ do.	do.	John Hansen øvre Aase	¾ do. havre
Abraham Olsen Kleppe	5 Spd.	byg	Peder Rasmussen	¼ do. Bl.K.
Ellef Enoksen Bore	½ Td.	havre	Ommund Olsen	½ do. havre
Samuel Gabrielsen Kleppe	½ do.	do.	Lars Ellingsen Midsalte	¼ do. do.
Rasmus Olsen	½ do.	do.	Tollack Ellingsen	¼ do. do.
Peder Rasmussen Stangeland	2 Td.	Rug	Svale Pedersen Totlesøen	1 Spd. Rug
Ellef Jansen Grude	¾ td.	Havre	Erik Olsen Rosseland	1 td. Havre
John Ingebrethsen	¾ do.	do.	Elling Gullichsen nedre Horpestad	½ do. do.
Rasmus Nielsen Anda	½ do.	do.	Eener Hansen Grødeland	2 Spd. Rug
Tollack Tollacksen	¼ do.	do.	Albreth Bertelsen Hodne	4 Spd. Bl.K.
Svend Evensen Nordbroud	½ do.	do.	Albreth Olsen Lærem	4 Spd. do.
Johannes Evensen	2 Spd.	Rug		
Lars Larssen	½ td.	Havre		4 - 2 + 12 Spd
Elling Torgersen Laland	½ do.	do.		
Aadne Aandesen Aarstad	2 Spd.	Rug		
Tollef Tollefsen Øxnevad	2 do.	do.		
John Pedersen	2 do.	do.		
Lars Monsen	2 do.	do.		
Rasmus Johnsen Hatteland	2 do.	byg		
John Jversen Haaland	¼ Td.	havre		
Peder Rasmussen Fiogstad	¼ do.	do.		
Lars Berentsen Øvre Sørbø	2 Spd.	Byg		
Berent Berentsen	2 do.	bl.k.		
	7-2 + 24 Spd.			

Saaledes anmeldt bevidner som overværende

T. Lund
Sognepræst

Nansen

C. Torgiesen
Landsmand for
Hougs og Kleps Skib.

Lye Præstegjeld

Sognepræst Storm	5 Tønder Havre leveres inden Aarets Udgang	
Abraham Thime	0 - 2 Spd.	Vedle Vedlesen Gjesdahl 0 - 4 Spd.
Christopher Aasland	3 - 0 -	Tjøl Tjølsten 0 - 4 Spd.

Peder Pedersen Thime	0 - 2 -	Ole Pedersen nedre Oftedahl	4re Ort Stykker
Tarald Olsen Oma	0 - 4 -		
Søren Sørensen Gjesdahl	1 - 0 -	Rasmus Thomessen Madland	1 Tønde
Lars Torgjersen do.	<u>1 - 0 -</u> 10 + 8 Spd.		<u>Havre</u> 1 + 8 Spd.
[14]			
Peder Taraldsen Madland	4 Spand Havre	Ejvind Olsen Madland	2 Spd. Korn
Thore Monsen do.	4 Spand	Lars Ejvindsen do.	2 Spd. Korn
Lars Svendsen Aalgaard	3 td. 0 -	Ramsus Aadnesen Tjetland	16 alen Stampet Wadmél
Aadne Gregoriusen Edland	0 - 6 Spd.	Ole Pedersen Bollestad	4 Mark uld og 1 Spd Korn
David Tjølsten Edland	1 Td. 0 -		
Svend Adamsen Walstad	12 Mærker Uld		
Svend Svendsen do.	4 Alen Wadmél	Aadne Aamundsen Brechen	12 Mark Smør
Jesper Tjølsten Ravndahl	8 Mærker Uld	Ole Sørensen do.	12 Mark Smør
Torkild Larsen do.	4 Mark Uld	Elling Svendsen Bærlund	4 Mark Uld
Anders Pedersen do.	4 Spnd Havre	Adam Adamsen Aarreberg	12 Mark Uld
Jvar Thorsen Lihme	4 Spd Havre	Ole Olsen Jdland	10 Alen Wadmeel
Simon Phanuelsen Lihme	4 Spnd	Svend Svendsen ibid.	2 Spand Korn
Helje Olsen do.	4 Spnd	Peder Knudsen ibid	2 Spand Korn
Ole Larsen indre Lihme	4 Spd	Aadne Knudsen ibid	2 Spand Korn
Peder Endresen do.	4 Spd	Thore Torgjersen ibid	2 Spand Korn
Erich Larsen do.	6 Spnd.	Ole Pedersen Kyllingstad	4 Spand Korn
Rasmus Rasmussen Kluge	4 Spnd.	Aadne Pedersen ibid	4 Spnd Korn
Ole Rasmussen do.	4 Spd	Simon Aadnesen Ovestad	1 Tønde Korn
Knud Rasmussen do.	4 Spd	Torres Jespersen Næsset	1 Bismerpund Smør
Lars Larsen Bjelland	8 Mærker Læder	Torgjer Pedersen Nordaasen	12 Mark Smør
David Olsen do	4 Spnd	Kjedel Kjedelsen Søyland	1 Pund Smør
Lars Nielsen Helland	6 Mark Uld	Endre Svendsen Sigfarland	1 Pund Smør
Elling Davidsen do.	6 Mark Uld	Christen Olsen Haugland	4 Spand Korn
Elling Nielsen do.	6 Mark Uld	Svend Ellingsen ibid.	4 Spand -
Thore Rejersen Hadland	8 Mark Uld	Niels Nielsen ibid.	2 Spand
David Svendsen do	8 Mark Uld	Peder Johnsen ibid.	3 Spand
Ole Aadnesen Lomeland	1 Bismepund Læder	Svend Svendsen øvre Hougland	2 Spnd
Ole Adamsen Berger	12 Mark Læder og 6 Alen Vadmél	Helje Svendsen ibid	1 Spand
Thore Adamsen do	12 Mark Læder og 6 Alen Vadmél	Ole Monsen Ibid	2 Spand
Carl Simonsen Hogemark	1 Tønde Havre	Peder Heljesen ibid	1 Spand
[15]			
Lars Olsen Grødem	12 Mark Smør og 12 Mark Ost	Halvor Josephsen lille Undem	4 Spand
Johannes Pedersen ibid.	2 Spand Korn	Torkild Svendsen ibid	4 Mark Uld
Lars Pedersen ibid	2 Spand Korn	Svend Svendsen ibid	4 Mark Uld
Ingebret Simonsen ibid	2 Spand	Ejvind Ejvindsen Mossige	4 Spand Korn
Christopher Tallaksen ibid	1 Spand	Ole Larsen ibid	4 Spand
Ole Pedersen store Undem	4 Spand	Svend Ingebredtsen ibid	8 Orte Stykker

Peder Olsen ibid	2 Spand	Torkild Rasmussen ibid	3 Spand Korn
Anders Asbjørnsen ibid	4 Spand	Halvor Larsen ibid	12 Mark Læder
Ole Erichsen ibid	2 Spnd	Rasmus Larsen Fosse	4 Spnd Korn
Ole Olsen ibid	1/2 Huud Læder	Anders Gundersen ibid	1 Spnd
Tollev Tollevsen ibid	2 Spand Korn	Svend Torgjersen ibid	12 Mark Smør
Tollev Wedlesen ibid	2 Spand Korn	Erich Olsen ibid	2 Spand
Peder Raalsen ibid	6 Spand Korn	Jens Pedersen ibid	1 Spand
Torkild Olsen Tunem	3 Spand Korn	Niels Ejvindsen Tjenstvold	16 Mark Læder
Torkild Olsen den ældre	3 Spand	Christian Ommundsen ibid	ligesaa
Carl Olsen Tunem	12 Mark Smør	Svend Svendsen Garborg	4 Orte Stykker
Svend Johansen ibid	ligesaa	Johannes Osmundsen ibid	2 Spand
Rasmus Hansen ibid	3 Spand Korn	Ole Ommundsen ibid	4 Spand
Jvar Rejersen Hognestad	2 Spand	Aadne Olsen ibid	4 Spand
Ole Samuelson ibid	2 Spand	Torggrim Olsen Tjaaland	4 Mark Uld
Erich Rasmussen ibid	3 Spand	Elling Ellingsen ibid	3 Mark Uld
Ole Olsen ibid	3 Spand	Thore Olsen Lende	3 Spand Korn
Gunder Olsen ibid	2 Spand	Ole Pedersen ibid	2 Spand
Mons Thorsen ibid	2 Spand	Svend Svendsen ibid	1 Spand
Thore Olsen Aarestad	2 Spand	Torkild Rejersen Mouland	2 Spand
Tollev Olsen ibid	1 Pund Smør	Ole Ingebrethsen ibid	20 Mark Læder
Johannes Jsaksen ibid	ligesaa	Halvor Tostensen ibid	2 Spand Korn
Jens Tollaksen ibid	16 Mark Smør	Torgjer Torgjersen Garpestad	4 Spand
Gunder Tollevsen ibid	10 Rdr DC	Knud Torgjersen Skaarland	4 Spand
Ole Anbjørnsen Sæland	2 Spand Korn	John Weddengsen Steensland	1 Spand
Rasmus Gundersen ibid	4 Spand	Peder Olsen ibid	2 Spand
Svend Larsen Fotland	4 Spand	Thore Tollaksen Kartevold	4 Mark Uld
Halvor Halvorsen ibid	1 Spand	Ole Larsen Skjelsæt	8 Mark Smør
[16]			
[—] ¹⁵⁴		Tosten Svendsen Vestbye	2 Spand
Tørris Olsen Taxdahl	1 Spand Korn	Erich Larsen ibid	1 Spand
Lars Larsen Helland	8 Mark Uld	Haaver Svendsen ibid	2 Spand
Peder Baardsen Herigstad	4 Spand Korn	Ole Jversen Høyland	1 Spand
Niels Tollevsen ibid	2 Spand	Peder Pedersen ibid	1 Spand
Lars Johnsen ibid	2 Spand	Carl Olsen ibid	1 Spand
Jermund Hansen bid	2 Spand	Bernt Torresen ibid	1 Spand
Lars Tollevsen Niaae	1 Tønde Korn	Svend Halvorsen Rosseland	1 Spand
Reyer Rejersen Frøiland	4 Spand	Lars Hansen Serigstad	4 Spand
Tørres Tørresen ibid	4 Spand	Svend Pedersen ibid	4 Spand
Torgjer Jacobsen ibid	2 Spand	Erich Erichsen Hadland	4 Spand
Ole Olsen ibid	4 Spand	Tollev Johnsen Haaland	4 Spand
Niels Jensen øvre Thime	4 Spand	John Tollevsen ibid	1 Spand
Joseph Josephsen ibid	2 Spand	Bernt Svendsen Øglende	1 Spand
Torkild Christophersen ibid	1 Spand	Christen Rasmussen ibid	2 Spand
Anders Josephsen store Oma	2 Spand	Svend Monsen Holen	1 Spd
Tørris Tørrisen ibid	1 Spand	Svend Svendsen ibid	1 Spnd
Ole Olsen Ree	1 Spand	Knud Torresen Thime	2 Spnd

¹⁵⁴ Strøket: Torkild Jespersen Taxdahl

Peder Tollevsen Norem	4 Spand	Svend Larsen Aasen	16 Mark Læder
Salomon Rasmusen Ree	2 Spnd	Ingebret Larsen Qværneland	2 Spand
Morten Erichsen Egeland	1/2 Pund Smør	Ole Knudsen ibid	1 Spand
Ole Larsen ibid	kan intet give	John Larsen Skrutland	2 Spnd
Anbiørn Olsen ibid	3 Mark Uld	Ole Erichsen Netland	2 Spnd
Peder Ommundsen Bryne	2 Spand	Lars Halvorsen Oma	1 Spd
Erich Hansen ibid	1 Spand	Lars Olsen østre Løge	1 Spnd
Tallak Sivertsen ibid	4 Spnd	Torgjer Aslaksen Brecken	2 Spnd
Lars Erichsen Norem	1 Spand	Rasmus Ejvindsen Tegle	4 Mark Uld
Joseph Monsen ibid	4 Mark Læder	Ole Andersen store Oma	2 Spnd
Ole Johnsen søre Kalberg	4 Spand	Jens Johnsen Aasland	8 Mark Læder
Ole Tollaksen ibid	1 Spand	Elling Rejersen Kalberg	2 Spand
Lars Jeseperen Vestlye	4 Spand	Peder Nielsen ibid	2 Spand
[17]			
John Johnsen Fjermestad	4 Mark Uld		
Svend Svendsen den yngre ibid	8 Mark Uld		
Endre Rasmussen Haaland	2 Spand Korn		
Ole Johansen ibid	1 Spand		
John Johnsen Line	4 Spand		

Saaledes rigtig bevidnes som overværende.

Storm *Nansen* Ingebret Larsen Qværneland
Medhjælper, holdt i Pennen

Haae Prestegield			
Svend Hansen Aarrestad	1/2 Tønde Havre	Anders Svendsen Skretting	1/2 Tnd. Havre
Hans Peder Haaland	1/4 Do.	Erich Svendsen	1/2 Do.
Elling Svendsen Bratland	1/2 Tønde Do.	Svend Tollefsen	20 Rd DC
Elias Olsen Diøseland	1/4 Do	Bendix Ellingsen	1/4 T. Hr.
Sognepræst Kastrup	2 Tønder Havre	Ole Olsen	1/4 Do.
	og 1 Tønde Byg	Gahr Pedersen	1/4 Do
Lensmand Erich Hobberstad	1 Tønde Havre	Elling Larsen Herigstad	1/4 Do.
Dannebrogsmand Tosten Hobberstad		Simon Svendsen	1/2 Do.
	1 Tønde Byg.	Ommund Pedersen	1 T. H.
Lensmand John Haar	1 Tønde Havre	Samuel Thorsen Odland	1/2 Do.
Dannebrogsmand Lars Huusvog	½ Tønde H.	Elias Enersen	1/2 Do.
Ole Olsen Haar	3/8 Tønde H.	Rejer Tostensen	1/2 Do.
Elling Larsen	1/4 Do	Rasmus Rasmussen Evjestad	1/8 Do.
Peder Pedersen	1/4 Do	Peder Gullichsen	1/2 Do.
Erich Rasmussen	1/2 T. H.	John Johnsen	1/4 Do.
Cornelius Pedersen Wold	1/4 Do.	Tosten Asbiørnsen Øfvestad	1/4 Do.
Peder Olsen	1/4 Do.	Henrich Henrichsen	1/4 Do.
Niels Ellingsen	1/4 Do.	Svend Torgersen	1/4 Do.
Asbiørn Asbiørnsen	1/8 Do.	Svend Johnsen Reistad	1/2 Do.
Geirmund Larsen	1/8 Do.	Enoch Erichsen	1/2 Do.
Henrich H. Haar	1/4 Do.	Reier Reiersen N. Tiemsland	1/2 Do.
Thore Jsachsen Stabnem	1/2 Do.	Svend Svendsen	1/4 Do.
Gabriel Thorsen	1/2 Do.	Ole Olsen Wigrestad	3/8 Do.
Ole Rasmussen	1 Tønde H.	Erich Gitlesen Aarsland	3/4 Do.
Lars Gundersen	1/2 Do.	Jeremias Olsen Skrettingland	1/2 Do.

Elias Pedersen Huusvæg	1 T. H.	Elling Nielsen ibidm.	1/2 Do.
Elling Rasmussen	1 Do.	Ole Størkersen Kydland	1/8 Do.
Jacob Aadnesen	1/2 Do.	Lars Ingebrethsen	1/8 Do.
[18]			
Simon Jversen Meland	1/4 T.H.	Ole Tollachsen Uveland	1/4 T. Havre
		Ole Pedersen	1/8 Do. Do.
Ingebreth Ellingsen Do	1/8 Do	Willads Nielsen	1/8 Do. Do.
Peder Asbiørnsen Søre Tiemsland	1/4 Do.	Ommud Tollachsen	1/4 Do. Do.
Ole Olsen	1/4 Do	Peder Ommundsen Bierem	1/4 Do.
Lars Erichsen Waldeland	1/4 Do. Byg	Lars Olsen Do.	1/4 Do. Do.
Asbiørn Asbiørnsen	1/8 Do Havre	Tarrald Tarraldsen Taarland	3/8 Do.
Gunder Gundersen Rugland	1/8 Do. Byg	Ole Ellingsen	3/8 Do.
Michel Tostensen Madland	1/4 Do. H.	Peder Thorsen	3/8 Do.
Ole Torgersen Waldeland	1/4 Do. H.	Jesper Asbiørnsen	3/8 Do
Jacob Ingebrethsen Seland	1/4 Do.	Ole Olsen ibidm	1 T.H.
Svend Thorsen Halleland	1/4 Do.	Evind Ellingsen Nessem	1/8 Do. Do.
		Hans Svendsen ibidm	1/8 Do
Lars Torkildsen	1/4 Do.	Gullich Olsen	1/8 Do.
Lars Pedersen Hougland	1/8 Do. Byg	Lars Ellingsen	1/8 Do.
Elling Monsen	1/4 Do H.	Lars Halvorsen Riise naar paaafordres 12 Mrk	
Lars Tostensen Refsland	1/4 Do.H.		Læder
Michall Rasmussen Hougstad	1/4 Do. H.	Svend Andersen	3/8 T. H.
Ole Rasmussen søre Warhaug	1/2 Do. H.	Chrstian Jespersen	1/8 Do.Blandk.
		Hans Svendsen	1/4 Do. Do.
Ole Olsen den ældre kan intet give		Johannes Svendsen	1/4 Do. H.
Jsach Tollefsen	1/4 Do. H.	Rasmus Olsen Bø den ældre	1/2 Do. Do.
Baard Gitlesen	1/4 Do. H.	John Tiølsen	1/2 Do. Do.
Ole Anthoniussen	1/4 Do. Do.	Thore Rasmussen	1/2 Do. Do.
Ole Olsen den yngre	1/8 Do. Do.	Hans Ellingsen	1/4 Do. Do.
Rasmus Olsen	1/4 Do. Do.	Ole Heljesen	1/4 Do. Do.
Ole Olsen Aanestad	1/4 Do. Do.	Rasmus Hansen	3/4 Do. Do.
Svend [—] ¹⁵⁵ Heljesen kan intet give.		Even Svendsen Opstad	3/8 Do. Do.
Tosten Pedersen Aanestad	1/4 T.H.	Svend Olsen Do.	1/4 Do.
Joseph Pedersen	3/4 Do.	Elling Asbiørnsen	1/4 Do.
Erich Svendsen	3/4 Do.	Jsach Olsen	1/4 Do.
Ole Geirmundsen Leerbrekke	1/4 Do.	Lars Olsen Lode	1/4 Do.
Johannes Geirmundsen	1/4 Do.	Ole Olsen Do.	1/4 Do.
Erich Jacobsen Aanestad	1/8 Do.	Tarrald Thorsen Schierpe	1/4 Do.
		Tollach Ommundsen	1/4 Do.
John Pedersen Hobberstad	1 T.H.	Tollef Olsen Aan	1/2 Do.
Lars Larsen N. Warhaug	1/2 T.H.	Knud Simonsen	1/4 Do.
Rasmus Omundsen	3/4 Do.	Lars Pedersen	1/2 Do.
Lars Olsen Diøseland	1/4 Do.	Petter Gundersen Modtland	1/2 Do.
Lars Geirmundsen	1/4 Do.	Peder Olsen Gudmestad	1/2 Do.
Ole Tollefsen Bratland	1/4 Do.	Sivert Michelsen ibidm	1 Do.
Erich Jacobsen Tvihoug	1/4 Do.	John Ellingsen Niølstad	1/2 Do.
Erich Erichsen	1/2 Do.	Knud Olsen Grødem	1/4 Do.
Peder Pedersen	1/8 Do. Byg	Ole Rejersen	1/4 Do.
[19]			

¹⁵⁵ Strøket: Svendsen

Svend Evensen Gousland	8 Merker	Hans Olsen Nærem	3/8 T.H.
Læder naar forlanges			
John Tollefsen Gousland	1/4 T.H.	Gunder Olsen	1/8 T.H.
Lars Rasmussen Haaland	1/4 Do.	Rasmus Gitlesen	1/4 T.H.
Thore Thorsen Waaland	1/2 Do.	Knud Hansen	1/8 T.H.
Michel Simonsen Biorhoug	1/4 Do.	Ingbreth Rasmussen	1/8 T.H.
John Larsen Obrestad	1 T.H.	Asbiørn Asbiørnsen	1/4 T.H.
	1/2 T. Byg	John Simonsen	3/8 T.H.
		Hans Pedersen	1/8 T.H.
Tiøl Erichsen	3/4 T.H.	Ole Olsen Nærland	3/4 T.H.
Thorsten Thorstensen	3/4 T.H.	Hans Tiølsen	1/2 T.H.
Svend Olsen Wigre	1/4 T.H.	Even Thorstensen	1/4 T.H.
Ole Larsen	3/8 T.H.	Poul Tiærandsen	1/2 T.H.
Rasmus Assersen	1/8 T.H.	Gabriel Erichsen	1/2 T.H.
Hans Simonsen	1/4 T.H.	Svend Olsen Rimestad	1/8 T.H.
Peder Simonsen	1/4 T.H.	Ole Tollachsen	1/8 T.H.
Peder Hansen nordre Reime	1/2 T.H.	Thorsten Olsen	1/8 T.H.
Poul Tiærandsen	1/2 T.H.	Ommund Rasmussen	1/4 T.H.
Rasmus Hansen	1/2 T.H.	Tiærand Jsachsen Søyland	1/2 T.H.
Peder Johannesen	3/8 T.H.	Tønnes Theophilius	1/4 T.H.
John Larsen søre Reime	3/4 T.H.		
Gunder Pedersen	1/4 T.H.	Saaledes passeret bevidnes	
Jsach Thorsen	1/4 T.H.		
Jens Tiølsen Grødeland	1/2 T. Bl.K.	Sognepræsten <i>Søren Michael Kastrup</i>	
Halvor Olsen Høyland	1/4 T. H.	<i>Jon Pedersen</i>	<i>Nansen</i>
Ole Olsen den ældre	1/8 T.H.		
Ole Berntsen	1/8 T.H.	<i>Erich Tostensen</i>	
Rasmus Haaversen	1/8 T.H.		

Egersunds Præstegjæld

John Johnsen Grødem kan intet give		Ommund Johnsen Qvalbeen	1/4 Td. Blandkorn
Hr. Lotsoldermand Nissen	20 Lod Sølv	Rasmus Rasmussen Qvassem	1/4 Td. Havre
Sognepræsten	2 Tdr. Blandingskorn	Ole Johannesen ibid	1/4 do.do.
Jacob Iversen Bøe	1/4 Td. Havre	Hans Johnsen ibid	1/4 do.
Claus Friestad	1 Skp Byg	Lars Qvassem ibid	1/4 do.
Hans ibid	1 Do.	Gabriel Christoffersen Wetteland	1/2 Td. H.
Elias ibid	1 Do.	Ole Olsen Hadland	1/4 do
[20]			
Evert Watnemoe	1/4 Td. Havre	At saaledes passeret	
Lars Larsen ibid.	1/4 do. do.	bevidner: <i>Nansen</i>	
Jacob Lindtjørn	1/4 Td. Byg	Egersunds Indvaanere	
Lars Knudsen Herresville	4 Mk Uld	Prok. Thrap een Guldring[?] og 3 Ørker [?]	
Stiig Erichsen Hægrestad	12 Mk. Lædder	Andris J. H[utydelig]	3 Rig B N. V.
John Kjølsten Helvig	1/8 Td. Havre	N. Nielsen 2d. Potegis (Johanesen)	vegt 2 Lod
Christoffer Pedersen ibid	1/8 Ditto	Jacob Ellevtsen	5 Rbd [??]
Kiddel Kiddelsen Lille Ege	8 Mk. Lædder	Guldsmeed Sviinland	3 Rbd N.V.
Tønnes Jacobsen Øgrej	10 rd D.C.	Niels Haar	6 rd N.W.
Ole Michelsen giver den			

til Regjeringen laante 1/2 Td. Havre og 1 Skp Byg	Kiddel Aarstad	10 Rd. N.W.
Jacob Cristensen Skadberg 20 rd D C	Peder Fuglestad	6 Rbd N.V.
Roal Rasmussen ibid 20 do.	Ole Orrestad	20 rd D.C.
Torgjer ibid 10 do.	D. Rasmussen	1 Spansk Piaster
Tosten Ommundsen Slettebøe 1/4 Td. Havre	Jacob J. Hovland	6 Rbd N.V.
Sigmund Johnsen ibid. 1/4 Tnd. Byg		
Svend Jacobsen Tængserej 1/2 Td. Havre	Tohrsen giver	10 Lod Sølv
Henrich Christensen Hovland	T. R. Bowitz	16 Rbd. 4 Mk. N.V.
det til Regjeringen laante 1/8 Td. Byg og 1/4 Td. Havre	Tønnes Eye	16 Rbd. 4 Mk. N.V.
Tønnes Pedersen ibid.	Toldopsynsbetjent Bisgaard	5 Rbd
ligeledes 1/2 Td. Havre	A. Nielsen 3de Sølv penge V. 5 1/2 Lod.	
og 1 1/2 Skp Byg	Hellands Præstegield	
Elling Didrichsen ligeledes 1/4 Td. Havre	Salve Pedersen Schieveland	1/2 Bp Smør
og 1 Skp Byg	Tønnes Thomassen Svalestad	2 Td Havre
Gunder Sigbjørnsen Sæstad	Lænsmand -	
af det leverede Korn 1/4 Td. Havre	Lauritz Mortensen	
Michael Bærentsen Stapnæs 1/4 Td. do	Sveele	2 Tønde Havre
Nils Sivertsen Lejdland 1/8 Td. do	Lensmand	
Hans Tjærandsen Løjning 1/8 do	Christian Tollagsen Øgrey	1/2 Bp Smør
Jacob Taraldsen Stapnæs 1/8 do	Anfind Jversen Kalvestrand	1/2 Bp Smør
Tarald Sivertsen Svanæs 1/8 do	Torgrim Jacobsen Bilstad	1/2 Bp Smør
Tollach Hansen ibid 1/8 do	Ole Olesen Kalvestrand	1/2 Do
Elling Pedersen Seglem giver	Lars Kirøn	5 Pund Ledder
til Regjeringen udlaante 3 Skp Havre	Gunder Kiørn	5 Pund Do.
og 1 Skp Byg	Anders Assersen Røysland	2 Skp Korn
Anders Pedersen ibid	Tosten Erichsen Førnes	1/2 Bp Smør
ligeledes 1/2 Td. Havre 1 Skp Byg	Svend Salvesen Hesgestad	1/2 Bp Do
Knud Aavaldsen 1/4 Td. Havre	Michel Gunderse Langus	1/2 Bp Do
[21]		
Jacob Christensen Eye 30 rd DC	Knud Tønesen Schailand	5 rbd NV
Tollag Biørnsen Kiørn 10 rd DC	Peder Torchildsen Birkemoe	30 rbd
Ommund Jacobsen Sandsmark 10 rd DC	Erich Asbiørnsen Drange	1/2 bp Smør
Omund Michelsen Nedre Øystad 2 Skp. H.	Ole Tostensen Birkemoe	1/2 bp Smør
Jacob Pedersen Hesgestad 20 rd DC	Børild Torchilds. Schailand	6 rbd N.V.
Lars Endresen Høya 20 rd DC	Iver Enoksen Rødland	20 rd DC
Michel Jacobsen Hesgestad 30 [??]	Iver Tostensen ibm.	20 rd DC
Omund Johnsen Grøsfield 10 rd DC	Tollef Michelsen ibm.	20 rd DC
Asbiørn Salvesen Ualand 10 rd DC	Knud Ingvaldsen Orestad	20 rd DC
Thor Pedersen Ualand 10 rd DC	Anders Pedersen Aarestad	20 rd DC
Michel Knudsen Ualand 10 rd DC	Lars Biørnsen ibm.	20 rd DC
Gitle Larsen Tegse 10 rbd NV	Atlag Tostensen Hæstad	15 rd DC
	Gunder Torggrimsen ibm.	20 rd DC
Peder Gundersen Grøsfield 30 rd DC	Svend Michelsen Aarestad	20 rd DC
Ole Ellefsen Steene 30 rd DC	Asbiørn Helliesen Hæstad	20 rd DC
Evert Anstensen Hesgestad 10 rd DC	Torger Michelsen Berge	20 rd DC
John Omundsen Steene 30 rd DC	Niels Michelsen Hetland	20 rd DC
Tarald Taraldsen Tegse 1/2 bp Smør	Tarald Endresen Hetland	40 rd DC
Omund Taraldsen ibm. 1/2 bp. Do.	Gitle Enochsen Hæstad	30 rd DC
Søren Endresen Bilstad 1/2 bp. Do.	Lars Jensen øvre Hetland	12 rd DC

Mathias Johnsen Eye	1/2 bp. Do.	Hellie Olsen Schiebstad	20 rd DC
Tollag Jacobsen Bilstad	1/2 tønne Havre	Gulek Christensen Hetland	18 rd DC
Tønes Tønesen Dybing	1 Skp Havre	Anders Erichsen Hetland	15 rd DC
Søren M. Sørensen ibm.	1/4 tønne Havre	Thor Pedersen Birkeland	20 rd DC
Erik Tronsen ibm.	1/8 tønne H.	Torchild Jacobsen Bilstad	30 rd DC
Vermund Hansen Ramsland	30 rd DC	Ole Thomasen Ramsland	20 rd DC
Asbiørn Tomasen Øyestad	50 rd DC	Peder Torchildsen Øen	12 rd DC
Torger Torgersen Grøserøy	6 bp. Smør	Aschild Olsen Schibstad	12 rd DC
Lars Larsen Washuus	30 rd DC	Kidel Kiddelsen Schibstad	12 rd DC
Svend Larsen Bilstad	30 rd DC	Togier Nielsen Øen	12 rd DC
Asbiørn Jørgensen Omdahl	30 rd DC	Østen Jørgensen Teerland	20 rd DC
Tollef Olsen Aalestad	10 rbd N.V.	Endre Pedersen Ramsland	20 rd DC
Jacob Ellingsen Birkemoe	1/4 tønd. Hvr.	Omund Olsen Hogstad	12 rd DC
Omund Nielsen Hetland	40 rd DC	Ingvald Tormundsen Strømstad	30 rd DC
Peder Tønesen Schailand	3 rbd N.V:	Enok Michelsen Strømstad	24 rd DC
[22]			
Anders Pedersen Qvaale	10 rd DC	Ole Sigbiørnsen Tengesdahl	18 rd DC
Erich Sørensen Rapstad	6 rd DC	Elling Andersen Wigesdahl	30 rd DC
Tarald Rasmussen Drange	12 rd DC	Thore Andersen ibm.	30 rd DC
Tollef Asbiørnsen ibm.	10 rd DC	Torgius Aadnesen ibm	30 rd DC
Torgius Assersen Rapstad	10 rd DC	Ole Jsachsen ibm.	30 rd DC
Halvor Olsen Lien	10 rd DC	Ole Pedersen Hetland	18 rd DC
Svend Berentsen ibm	10 rd DC	Peder Omundsen ibm	18 rd DC
Ole Omundsen Dybing	12 rd DC	Thore Pedersen ibm	18 rd DC
		Lars Olsen ibm	18 rd DC
Omund Pedersen Øgrey	20 rd DC	Rasmus Omundsen Tengesdahl	18 rd DC
Gitle Tronsen Møgedahl	12 rd DC	Omund Rasmussen ibm	18 rd DC
Christian Michelsen Øgrey	12 rd DC	Lars Michelsen Sveele	24 rd DC
Østen Jørgensen Slettebøe	10 rd DC	Asbiørn Jsachsen ibm.	30 rd DC
Aschild Ellingsen Brøningsland	12 rd DC	Tollef Windingland	1 tønne H.
Torger Larsen Mysingen	18 rd DC	Ole Windingland	1 tønne H.
Knud Olsen Aamodt	12 rd DC	Tollef T. Birkrim	30 rd DC
Aamund Olsen Møgedahl	20 rd DC	Ole Willasen Birkrim	30 rd DC
Carl Gulliksen ibm	20 rd DC	Hendrik Kløvtved	30 rd DC
Asbiørn Steenersen Mesingen	10 rd DC	Peder Tiølsen Ivesdahl	30 rd DC
Aschild Pedersen Lomeland	12 rd DC	Niels Birkrim	10 bp Leder
Hans Rasmussen Pollen	10 rd DC	Salve Jvesdahl	30 rd DC
Anders Andersen Lomeland	18 rd DC	Børild Hansen ibm.	30 rd DC
Willie Jacobsen Lomeland	8 rd DC	Thor Welliesen Holmen	30 rd DC
Ole Olsen Sleveland	12 rd DC	Salve Halvorsen Jvesdahl	3 Alen Vadmæl
Knud Larsen lille Hogstad	18 rd DC		
Omund Jacobsen Støela	12 rd DC	Lars Andersen Wigesaae	30 rd DC
Jacob Asbiørnsen Klongland	12 rd DC	Morten Tollefsen ibm	30 rd DC
Ole Omundsen Klongland	10 rd DC	Elling Clausen Hegelstad	30 rd DC
Michel Biørnsen Næse	10 rd DC	Peder Ingvaldsen Holmen	20 rd DC
Jvar Jacobsen Egestad	10 rd DC	Peder Torgrimsen Hegelstad	30 rd DC
Peder Jacobsen ibm.	10 rd DC	Morten Pedersen Holmen	20 rd DC
Knud Torgiusen ibm	30 rd DC	Biørn Olsen Birkeland	30 rd DC
Ole Larsen Abeland	18 rd DC	Hans Holmen	40 rd DC
Ole Larsen søre Tengesdahl	18 rd DC	Togrius Michelsen Egeland	30 rd DC
[23]			

Anders Omundsen Egeland	20 rd DC	Børild Halvorsen Espeland	1/4 Tønde Byg
Ole Nielsen ibm.	18 rd DC		1/2 Skpp Havre
Jacob Nielsen ibm	18 rd DC	Hans Sivertsen Tysland	12 rd DC
Peder Torgersen Ognedahl	12 rd DC	Lars Eriksen Løberag	30 rd DC
Svend Olsen lax Sveele	20 rd DC	Claus Erichsen Løberag	30 rd DC
Peder Michelsen Ognedahl	30 rd DC	Lars lille Sveele	20 rd DC
Svend Jensen ibm	18 rd DC	Elling Olsen Woule	1 bp Smør
Ole Olsen lax Sveele	30 rd DC	Morten Christophersen Odland	20 rd DC
Asbjørn Tollefsen Giedrem	30 rd DC	Biørn Jørgensen Egeland	30 rd DC
Lars Torgersen lax Sveele	30 rd DC	Willie Jermundsen Kleppelie	20 rd DC
Borild Omundsen ibm	30 rd DC	Erich Dyrskou	18 rd DC
Iver Gundersen Ween	18 rd DC	Svale Svalesen Moy	20 rd DC
Tollef Størkaarsen Sletebøe	12 rd DC	Ole Larseen Braadlie	18 rd DC
Willas Larsen Sagland	36 rd DC	Torger Nielsen Fossen	18 rd DC
Tollef Olsen Sagland	30 rd DC	Torchild Larsen Tiørn	18 rd DC
Iver Røysland 2 Skip Byg	1/2 skp H.	Peder Svendsen Odland	20 rd DC
Johanes Erichsen Malmey	30 rd DC	Svale Omundsen lille Birkeland	18 rd DC
Tollef Mouritsen Malmey	30 rd DC		
Torger Pedersen Assem	30 rd DC	Lars Jensen Bue	24 rd DC
Elling Olsen lille Sveele	20 rd DC	Lars Torchildsen Fuglestad	3 Skipper Havre
Michel Olsen ibm	20 rd DC	Claus Olsen Schiæveland	30 rd DC
Baar Omundsen Soelberg	12 rd DC	[—] ¹⁵⁶	
Lars Olsen Wærsland	12 rd DC	Saaledes rigtigt bevidner	
Torger Kløvtved	30 rd DC		Nansen
Hendrik Olsen Steensland	12 rd DC		
Anders Nielsen ibm	12 rd DC		
Niels Kløvtved	12 rd DC		
Ole Gulleksen Fermedahl	18 rd DC		
Lars Peders. Tysland	18 rd DC		
Halvor Ellings. Egeland	30 rd DC		
Lars Sørensen Nedre Bøe	30 rd DC		

Lunde Sogn	Thor Aanensen Rosdahl	10 rd DC
	Jens Jensen Kiellesvig	40 rd DC
Pr. og Sognepræst Ch. Th. Amodt	3 Tønder Havre	Lars Salvesen Giersdahl 10 rd DC
Søren Gabriel Aamodt	1 Tønde Havre	Tøres Salvesen ibm. 10 rd DC
Ansten Hansen Houglund	10 rd DC	Tøres Tollefsen ibm. 10 rd DC
Hans Hansen ibm.	10 rd DC	Niels Rolfsen Skaar 30 rd DC
Tønæs Pedersen ibm.	1/4 tønne Havre	Haaver Johns. ibm 40 rd DC
Jens Leielsen ibm	1/4 tønne Havre	Niels Sigbjørnsen Lindland 1/4 td. H.
Sigbjørn Sigbjørnsen ældre ibm.	1/2 td. Havre	Omund Carlsen Haave 1/2 tønne Havre
Sigbjørn Sigbjørnsen Junior ibm.	1/2 td. Havre	Peder Omundsen ibm 1/2 Tønne Do.
Niels Ansteensen ibm.	1/2 Tnd Havre	Atlag Omundsen ibm 1/2 Tnd Do.
Didrik Larsen ibm.	10 rd DC	Christian Jensen Soelberg 20 rd DC
Carl Staalesen ibm.	1/4 Tønd. Havre	
Asbjørn Ansteensen ibm	1/4 Tønd Havre	Lars Staalesen ibm 20 rd DC
Leiel Jensen ibm	1/4 Tønne Do.	Conrad Olsen Giersdahl 20 rd DC
Berent Johnsen Eeg	1/2 Tønne Havre	Peder Nielsen Rødland 20 rd DC
Salve Omundsen Seenberg	10 rd DC	Sigbjørn Biørnsen Frøyland 20 rd DC

¹⁵⁶ Strøket: Lunde Hoved Sogn

Omund Atlagsen Eeg	20 rd DC	Peder Svendsen Ege	1/2 Tønde Havre
Peder Tostensen Hougland	10 rd DC	Hans Johnsen Sveberg	10 rd DC
Lars Johnsen Eeg	10 rd DC	Torgius Carlsen Ege	1/2 Tønde Havre
Jens Osmundsen Skaaland	1 Tønde Havre	Torgrim Torgrimsen Surdahl	20 rd DC
Gabriel Osmundsen ibm	40 rd DC	Asbiørn Asbiørnsen Skeggestad	10 rd DC
Staalet Torchildsen ibm	50 rd DC	Aadne Atlagsen Suley	10 rd DC
Omund Olsen Østrim	1/4 Tønde Havre	Asbiørn Asbiørnsen ibm	10 rd DC
Knud Andersen ibm	1/4 Tønde Do	Carl Johnsen Skeggestad	10 rd DC
Omund Torgersen ibm	1/4 Tønde Havre	Omund Staalesen Navrestad	15 rd DC
Niels Johnsen Qvæland	100 rd DC	Peder Staalesen Hellesmark	10 rd DC
Salve Sigbiørnsen Moy	1 bp leder	Atlag Rolfsen Bringedahl	10 rd DC
Brøniel Raaelsen Hamre	30 rd DC	Tollef Tollagsen Sandstøl	10 rd DC
Didrik Sigbiørnsen Moy	1 bp leder	Bryniel Omundsen Os	10 rd DC
Brøniel Raalsen den yngre	1/4 tønne Havre	Lars Torgersen Handeland	10 rd DC
Christian Jensen Skaaland	30 rd DC	Asbiørn Evertsen Drivdahl	10 rd DC
Peder Svendsen ibm	1/4 tønne Havre	Ole Gabrielsen Elve	1/4 Tønde Havre
Tron Jøelsen Moy	1/2 Tønde Havre	Jens Larsen Giersdahl	1/4 tød H.
Peder Olsen Rosdahl	1/4 tønne Havre		
Ole Larsen ibm	10 rd DC	Saaledes riktigt bevidner	
Tønes Larsen Gurslie	10 rd DC		Nansen
Osmund Johnsen Killesvig	1/4 Tønde Havre		

[25]

Bakke og Tonstad Sogner		Carl Asbiørnsen yttre Gierdahl	10 rd DC
Staalet Rollesfsen nedre Siira	30 rd DC	Ole Staalesen Brikland	20 rd DC
Erich Asbiørnsen Wirak	10 rd DC	Osmund Olsen Furestøl	10 rd DC
Tollef Tollefsen Hompland	10 rd DC	Ansteen Pedersen Wiisland	10 rd DC
Thore Torchildsen Randestad	10 rd DC	Staalet Staalesen Lende	20 rd DC
John Sigbiørnsen Sandsmark	20 rd DC	Isach Aschildsen Wiisland	12 rd DC
Thore Andersen ibm	20 rd DC	Sigbiørn Staalesen Lende	10 rd DC
Atlag Olsen ibm	20 rd DC	Ansteen Larsen Ramsli	10 rd DC
Atlag Nielsen ibm	20 rd DC	Thore Rolfsen Siira	10 rd DC
Asbiørn Erichsen Wirak	20 rd DC	Halver Torchildsen Scheie	40 rd DC
Carl Ansteensen ibm	20 rd DC	Tollef Torchildsen Hammersmark	40 rd DC
Asbiørn Nielsen ibm	20 rd DC	Tron Atlagsen Biunes	20 rd DC
Lars Tormundsen ibm	20 rd DC	Aschild Omundsen Findtland	20 rd DC
Salve Nielsen Randestad	30 rd DC	Colben Jensen ibm	20 rd DC
Evert Thorsen ibm	20 rd DC	Atlag Svendsen Lindeland	15 rd DC
Peder Pedersen ibm	20 rd DC	Biørn Torchildsen Lunde	20 rd DC
Ansteen Biørnsen Miaasund	30 rd DC	Aanen Johannesen Regevig	10 rd DC
Ole Thorsen øvre Sandsmark	40 rd DC	Tollef Olsen Baargersletten under	
Lars Larsen Berghøygden	10 rd DC	Findtland	8 rbdr NV
Biørn Asbiørnsen ibm	10 rd DC	Carl Omundsen Lindeland	8 rbdr NV
Torchild Rollesfsen ibm	10 rd DC	Anders Pedersen Scheie	10 rd DC
Sigbiørn Axelsen Sandsmark	30 rd DC	Biørn Johannesen Biunæs	10 rd DC
Didrich Olsen Sira	20 rd DC	Sigbiørn Omundsen ibm	10 rd DC
Anders Nielsen Miaasund	10 rd DC	Aadne Rasmussen Espetved	10 rd DC
Ansteen Staalesen Berghøygden	20 rd DC	Michel Olsen ibm	20 rd DC
		Colben Olsen Feed	10 rd DC
Thor Axelsen Kunsterlie	10 rd DC	Rollef Torgiersen ibm	10 rd DC
Hans Tostensen yttre Giendahl	10 rd DC	Torger Asbiørnsen ibm	10 rd DC
Ole Olsen Liland	10 rd DC	Mas Massen Biørnestad	10 rd DC

Colben Torgersen ibm	10 rd DC	Gunlev Torgersen Mydland	10 rd DC
Torchel Larsen Hobmandsdahl	10 rd DC	Omund Johannesen ibm	12 rd DC
Ansteen Sigbiørnsen Ramsle	10 rd DC	Ole Johannesen Lunde	30 rd DC
Thor Larsen Brikland	50 rd DC	Osmund Jørgensen ibm	30 rd DC
Johannes Erichsen Giersdahl	20 rd DC	Osmund Atlagsen ibm	20 rd DC
Tønes Torgiersen Lindelie	30 rd DC	Ole Jørgensen ibm	10 rd DC
Atlag Olsen yttre Giendahl	10 rd DC	Atlag Pedersen Hompland	10 rd DC
[26]			
Knud Olsen Findsnes	10 rd DC	Tønnes Møller	2 Skpp Byg
Tollag Colbensen ibm	10 rd DC	Peder Kielland	1/2 Tønde Pottes
Gunder Torchildsen ibm	10 rd DC	Tønnes Lindland	1/8 Tød Havre
Lars Kiddelsen ibm	10 rd DC	Svend Lindland	1/8 do do
Carl Atlagsen Regevig	10 rd DC	Endre Lindland	6 Mk Smør
Gunder Rollefesen ibm	10 rd DC	Abraham do	6 Mk do
Torchild Jacobsen Findtland	10 rd DC	Iver Loug	1/4 T Havre
Johannes Biørnsen Osen	20 rd DC	Bue do	1/4 do do
		Tollach Egelie	3 bp Røget Kiød
Soggendahls Præstegield		Enoch Regeland	1/4 Td. Havre
Ole Torgiusen Netland	1/4 tønd Havre	Ellef do	1/4 Td do
John Pedersen Bahrstad	1/4 tød Do	Siver do	1/8 Td do
Giermund Jacobsen Fidle	1/4 Tønd Do	Berent do	1/8 do do
Berent Berentsen Møsse	2 rbdr N.V.	Gunder do	1/8 do do
Gabriel Kiersebom	1 Tønde Havre	Jacob Biercheland	1/8 Tønde Ruug
Elef Todhamer	1/2 Td dito	Haagen do	1/4 Tønde Havre
Hr. Conrad Ele	25 Rd DC	Lars Mydland	1/8 Tnd do
Andres Siversen	25 Rd DC	Tønnes do	1/8 Td do
Lars Kielland den yngre	100 Rd DC	Didrich do	1/4 Td do
Hans C. Sørensen	1/8 Tønde Havre	Lars J do	1/4 do do
Conrad Haneborg	1/4 Tød do	Michel Tothamer	1/8 do do
Jørgen Aarstad	1/4 do do	Haver Nesvog	1/8 do do
Jacob T. ibm	1/4 do do	Amund do	1/8 do do
Torgier Aarstad	12 rd DC	Jonas do	1/8 do do
Robert ibm	1/8 td Havre	Anders Barstad	1/8 do do
Ellef Ellefsen Barstad	1/8 Td do	Søren do	1/8 do do
Anders C. Barstad	1/8 do do	Johannes do	1/8 do do
Bernt Aamodt	1/8 Td Byg	Svend do	1/8 do do
Ole Aamodt	1/8 do do	Staale do	1/8 do do
Johanes F. ibm	1/4 do Havre	Amund do	1/8 do do
Rasmus Aamodt	1/4 do do	Andreas Mydland	10 Rd DC
Torchild do	1/4 do do	Salve Mydland	10 Rd DC
Jonnes Hauge	1/8 do do	Salve Mydland	1/4 Tønde Havre
			og 1/8 Tønde Byg
Christopher Smith	1/2 do do en Halv	Tønnes T. Bøe	1/4 Tnd Havre
Lensmanden	50 Rd DC	Lorentz Bøe	1/4 do do
Ellef Steenberg	1/8 Tønde Havre	Ole Elvestrøm	1/8 do do
Jonas Steenberg	1/4 do do	Ellef do	1/8 do do
[27]			
Salve Elvestrøm	1/8 Tønde Havre	Peder Omdahl	6 Mk Smør
John Haaland	1/8 do do	Hans do	1/4 td Havre
Johannes do	6 Mk Smør	Christian Øfvre Mossel	10 Rd DC
Johannes Frøylef	1/4 Td. Havre	Gunder Egeland	1/4 Td Havre

Ellev do	1/8 do	Peder Regdahl	6 Mk Smør
Torjus Mosse	1/4 do	Peder Ursland	1/8 tønne Havre
Tollach do	1/4 td Havre 1/8 d Byg	Peder Stølle	1/4 Td Havre
Lars Rosland	1/4 td Havre	Lars Larsen Kielland	1/4 do do
Amund do	1/8 td do	Lars Olsen do	1/4 do do
Jonas do	1/4 do	Tveter Watland	1/4 do do
Jacob Frøyland	1/4 do og d 1/8 td Byg	Amund do	1/4 do do
Peder do	1/8 td Byg	Rollev Aarstad	1/2 Td Havre
Hans Løvaas	1/8 td Havre	Atlach Uhrland	1/8 Td Havre
Somun Frøyland	1/4 td Byg	Lars Aarestad	1/8 Td Havre
Tønnes Løvaas	1/4 td Havre	Søren Myrstol	1/8 td Havre
Stephen Fjdie	1/8 tønne Havre	Gunder Løveland	1/4 td H
Jacob Fidge	1/8 td do	Ole Regevig	1/4 T do
Hans Schieveraas	10 Rd DC	Jacob Hetleschoug	1/4 T do
John Tox	10 Rd DC	Staale Drageland	10 Mk Smør
Tønnes Tox	10 Rd DC	Ole Gudahl	10 Rd DC
Peder Rosland	1/4 td Havre	Sigbjørn do	2 Rbd NW
Amund N. do	1/8 td do	Tollach Krone	2 Rbd NW
Ole Støle	1/4 td do	Lars Krone	1/8 t Havre
Willum do	2 Rbr NW	Tobias Bache	2 Rbd NW
John Uhrdahl	2 Skr Havre	Andreas Regedahl	1/8 t Havre
Amund do	3 Rbr NW	Knud do	1/4 t Havre
Knud Jmersteen	1/8 Skp. Havre	Asmund Svindland	2 Rbd NW
Asmund Omdahl	1/8 td Havre	Andras Gaudland	2 Skp Havre
Ole Olsen do	1/4 td do	Ole do	1/8 t. do
Lars Berghus	1/8 td do	Tron Surdahl	1/8 t do
Jacob do	1/8 do	Haagen do	1/8 do
Lars Aarhuus	1/2 bp røget lax	Niels Knubbedahl	1/8 do
Ole Ørsland	2 Rbr NW	Amund do	1/8 do
John Ørsland	2 Rbr NW	Lars Winje	6 Mk Smør
Svend do	3 Skp Havre	Salve Bue	1/2 bp Smør
Steffen Aamdahl	2 Rbr NW	Niels Dydland	10 Rd DC
		Ellert do	4 Mk Smør

[28]

Johannes Ribland	6 Mk Smør
Amund Sælebøe	10 Rd DC
Tollag Aarsvold	10 Rd DC
Biørn Qvam	1/8 td. Havre
Lars Sundbeek	10 Rd DC
Kiel Bransberg	10 Rd DC
Siver Olsen Løning	1 Rbr NW
Tord do	1 Rbr NW
Peder Steensland	1 Rbr NW
Sinon Reeg	10 Rd DC
Jørgen Lie	1/4 td. Havre
Jacob Egelie	1 Rbr NW
Hans Bramboe	4 Mk Smør
Lars Egeland	2 Rbr NW
Jacob Bache	1/8 td. Havre
Hans Regedahl	1/4 td. Havre
Knud Eje	1/2 bp Smør

John Eje	10 Rd DC
Lars Eje	10 Rd DC
Christopher Eje	1/4 td. Havre
Jacob Brue	1 Rbr NW
Iver Sæhl	6 Mk Smør
Torchildd Aalgaard	1/8 td. Havre
Lars Aalgaard	2 Rbr NW
Peder do	1/8 td. Havre
Christian Refsland	1/8 td. do
Michel Groff	1/8 td. do
G. John Evje	1/8 td. do
Hoscheld Evje	1/8 td. do
Jacob do	1/8 td. do
Siver do	1/8 td. do
Ole do	1/4 td. do

Saaledes, som overværende rigtig bevidner

Nansen

Bernhof

Bilag 66, tillegg

Bilag 66 ble innlevert av Hans Nansen i tilknytning til en tale han holdt i Stortingets møte 14. oktober 1814. Manuskriptet til talen ble derimot ikke registrert av sekretæren. I 1815-utgaven av Stortingsforhandlingene (s. 47) bemerkes dette:

”Talen blev ikke lagt til Protokollen, og følgelig heller ikke kan indrykkes. Den fremlagde Fortegnelsesens intimation lyder saaledes:”

Deretter fulgte Innledningen til bilag 66, frem til listen over bidragsyttere. Innholdet i bidragslisten er deretter oppsummert:

”Og de frivillige Gaver vare:
1329 rd. 80 Sk. N. V.; 2 Guldmynter og 1 Guldring, v. 2 Lod 3 Ørken; 2 par Guld-Epauletter og 2 Ditto Tresser, 225 ½ Lod Sølv; 1 spansk Pjaster og 18 Rigsorter; 1 11/12 Td. Rug, 21 13/16 Td. Byg; 42 Tdr. Blandkorn; 339 ½ Td. Havre; 95 Al. Vadmel; 2 Vaager 5 Bpd. Uld; 1 Hud, 4 Bpd. 18 Mrk. barked Læder; 7 Vaager 14 Mkr. Smør; 12 Mkr. Ost; ½ Td. Potatos; 3 Bpd. røget Kjød og ½ Ditto Lax.”

Da første hefte av Stortingsforhandlingene ble utgitt, reagerte Hans Nansen med å sende følgende brev til redaksjonskomiteen:

Pro Memoria!

[Med en annen hånd:]
Fra Hr. Landsdommer Nansen har
Redactions-Committeen modtaget en
Skrivelse af 23 Juli 1815, som tilligemed
den deri ommeldte Tale indrykkes her og
lyde saaledes *

*vid. 1ste Hefte pag. [—]¹⁵⁷47

Med Forundring erfarer jeg af det udkomne 1te Hæfte af det overordentlige Storthings Forhandlinger, at min den 14de October f.A. afholdte Tale ikke findes vedlagt Protocollen. At jeg vedlagte en Afskrift deraf er jeg overbeviist om, men jeg erindrer og, at Hr. Pastor Wulfsberg, med mit Samtykke, fik dette udlaant, for at indrykke i Bladet "Tiden". Om han igjen afleverede det efter afbenyttet Brug er mig ubekjendt. Imidlertid da jeg har fremlagt Gjenpart af den af mig afholdte Tale, i den Hensigt at samme maatte indtages i det overordentlige Storthings Forhandlinger, saa giver jeg mig den Ære at tilstille den ærede Redactions-Committee en verificeret Gjenpart af samme, med Anmodning om, at den som Bielag i det mindste, da den ikke kan indføres i sin Orden, maatte optages imellem Forhandlingerne.
Christiania, den 23de Julii 1815. *Nansen*

Til
Den til Udgivelsen af det overordentlige Storthings Forhandlinger
Udnævnte Redactions-Committee.

[Vedlegg til Hans Nansen brev:]¹⁵⁸

Tale

¹⁵⁷ Strøket: 7

¹⁵⁸ 1835: 92-107.

afholdt i Norges Storting
Fredagen den 14de October 1814
af
Landsdommer og Sorenskriver
Hans Nansen
Representant for Stavanger Amt.

[Med en annen hånd i venstre hjørne:] N-1.

Nordmænd! Med Nationens almindelige Agtelse hædrede Landsmænd! Brødre af fælleds inderlig elskede graahærdede Moder!

Skjøndt Skiæbnen nægtede mig det flydende Organ, som den saa rigelig tildeelte saa mange af denne hæderlige Forsamlings talentfulde Mænd. Skjøndt egen Overbeviisning af Mangel paa fornødne Kundskaber og Indsigter burde have paalagt mig Taushed, saa har dog den Lue der brænder i min Barm for mit over alt elskede Fødeland ikke tilladt mig at være en taus Tilskuer paa dette Sted, hvor mine Medborgeres hædrende Tillid kaldte mig til at tale gamle Norges Sag. De vilde derfor med Godmodighed skjenke mig nogle faae Øyeblikke af deres dyrebare og saa strængt afmaalte Tid.

Saa langt Historien gaaer tilbage i Tiden, og indtil vore Dage, stoed gamle Norge agtet, hædret, ja frygtet iblandt Europas Magter. Dets Sønners sikkre Arv var Mod, Kjækhed, Ærlighed, ubrødelig Troeskab og ubegrændset Hengivenhed for Konge og Fædreneland; men derhos tillige den meest levende Frihedskjærlighed. Besjælede af disse Følelser traadde Norges Mænd sammen, da Kong Frederich den 6te ved Tractaten til Kiel af 14de Januar d. A. havde overdraget Norge, dets Fæstninger og Indvaanere, med fuldkommen Ejendom og Souverainitet til Kongen af Sverrig og i Herrens Tempel svore, med Liv og Blod at vilde hævde Norges Selvstændighed.

Besjælede af disse Følelser udarbejdede Nationens udvalgte oplyste Mænd med Skarpsindighed og modent Overlæg, den Constitution der vil udgjøre Norges Hæder, udbrede Held og Lyksalighed over de sildigste Slægter. Og besjælede af disse Følelser udkaarede de af Haarfagers gamle Æt til Norges Konge, en Fyrste, der ved den raske Handling at gribe Statsroret i Farens Øyeblik og derved at afhugge paa een Gang Anarkiets Hydra sine allerede aabnede tusende Struber, en Fyrste siger jeg, der ved sin Forstand, Skarpsindighed, blide Alvor, ædle indtagende Udvortes og utrættelige Arbejdsomhed havde saa grundet Fordring paa Nationens Tillid og Hengivenhed. Og endskjøndt dette Valg efter min individuelle Mening var noget overilende, ja! Rigsforsamlingens Deputeredes Competence dertil kunde endog, efter deres Fuldmagters Indhold omtvistet, saa har dog Nationen ved et Postfactum, og ved det lydelige Bifald, der gjenlød fra Hytten til Borgen, fra Dahlen til Fjeldet, højtidelig vedtaget og ratihaberet det skeedte Kongevalg. Neppe var nogen Fyrste mere elsket og tilbedet af den Nation som havde betroet sit Vel i hans Hænder, end Kong Christian Frederik. Fra flere af Rigets Egne bleve frembaarne rige Offere, og Trøndelaugets Døttre offrede deres Smykker til Norges Krone, paa Fædrenelandets Alter. Ogsaa jeg troede i min Virkekreds at burde arbejde til det fælleds Maal. Ved de afholdte Extratinge til Mandtallenes Optagelse over de stemmeberettigede Indvaanere i det mig allernaadigst anfortroede Embedsdistrict, fremlagde jeg en Subskription, i Form af en allerunderdanigst Adresse til Hans Majestæt Kongen. [—]¹⁵⁹ [Innskudd i venstre marg: /: Adressen og Resultatet af Indbydelsen findes 1ste Hefte pag. 47-48 :/] Denne lyder saaledes:

Resultatet heraf bleve følgende frivillige Gaver: 7929 rd. DC. 2de Guldmynter og en Guldring, vægt. 2 Lod 3 Ørken, 2 par Guld-Epauletter og 2de do. Tresser, 225 ½ Lod Sølv,

¹⁵⁹ Innskudd skrevet i venstre marg, deretter strøket: See første Hefte p. 47 og 48

1 spandsk Pjaster og 18 Rigsorter; 1 11/12 Tdr. Ruug, 21 13/16 Tdr. Byg, 42 Tønder Blandkorn, 339 1/2 Tdr. Havre, 95 Al. Vadmél, 2 Voger 5 Mark Uld, 1 Hud 14 Bismerpund, 18 Mark barket Læder, 7 Vog 14 Mark Smør, 12 Mark Ost, 1/2 Tdr. Potatos, 3 Bismerpund røget Kjød, 1/2 do Lax. Denne frivillige Gave som kan erholdes naar paafordres efter Subscriptionsplanens Bestemmelse, deponerer jeg herved i Nationens Hænder, med Reservation af at Giverne beholder deres saaledes frivillig tilbudne Gaver, i Tilfælde af at ikke Krigens nye Udbrud skulde gjøre samme nødvendig, men derhos med det højtideligste Løfte og Forsikkring af Gavens betydelige Forøgelse, i Tilfælde at Norge skulde blive nødsaget til paa nye med væbnet Haand at forsvare sin Selvstændighed. Saaledes var Stemningen overalt. Enhver ægte Nordmand kappedes om at bringe den elskede Konge og det kjære Fædreneland ethvert Offer, vore kjække Skarer brændte af Begjerlighed efter at maale sig med Sverrigs tappre Krigere; kort Nationens Anstrængelse, Haab og Forventning var stegen til det Højeste. Men hvad kan ligne Nationens Forbauselse, Skræk og Bedøvelse, da med et det uventede Budskab gjenlød til Norges fjærne Egne, at Norges første Fæstning var uden Sverdslag i Fiendens Hænder, at Norges Krigere vege allevegne uden nogensteds at holde Stand eller maale sig med Fienden, at det eneste der herskede ved Armeen var Mangel paa alle Fornødenheder. Er dette en Følge af nedrig Forræderie og Troløshed, eller af ussel Feighed som Tiden nærmere vil opklare? eller er maaske den hele norske Nation, ved Qvindagtighed, Blødhed og Egen nytte saa aldeles vanslægtet fra deres Kjække, trofaste Fædre? bestaaer Normændenes nutidige Tapperhed allene i lydelig Hurraraab ved Skjænkebordet for gamle Norges Selvstændighed? Sandelig er dette Tilfældet, da er Sverrigs Konge mere at beklage end at lykønske med en Acquisition af nye Undersaatter, der bestaaer af nedrige Fædrenelands Forrædere og feige Trælle. Men nej, ærede Medborgere! saa aldeles vanslægtet ere dog vore Landsmænd endnu ikke. Saa ublid er ikke gamle Norges Skjæbne, at dets arvede og fra umindelige Tider til vore Dage uplettede Hæder, skulde aldeles forsvinde i 14ten Dage ved enkelte Uslingers Udaad. End leve Mænd mellem Norges Fjelde, der have Kraft, Mod og Villie til at opofre alt, taale alt, lide alt og vaave alt for at hævde Norges Selvstændighed og gamle Hæder. Rigets 2de vigtigste Fæstnigner og endeel af Landet er i Fiendens Besiddelse, men Fortidens Historie viser, at langt større Strækninger af Landet vare i fiendtlig Besiddelse, og at Norges Sønner dog ved Enighed, Trofasthed og Kjækhed gjenvandt disse Strækninger. Jeg tør altsaa med Tillid gjentage Digterens skjønne Ord: «End raade De Nordmænd i Norge.» Sandheden heraf har ogsaa den ligesaa vise som kloge Svendske Regjering indseet ved at tilbyde Vaabenstilstand, antage det vigtigste af den af Norges Mænd paa Ejdsvold udarbejdede Constitution, og endelig ved sine udsendte Commissairier, at indlade sig i umiddelbar Forhandling med Nationens Repræsentanter. Det staaer altsaa til Eder hædrede Medbrødre, at hævde Norges Hæder og Ære og at grundfæste Norges Lyksalighed for nærværende og tilkommende Tider, og at skabe fødte og ufødte Slægters Lyksalighed eller Elendighed. Hvo af Eder, ædle Medbrødre føler ikke med samvittighedsfuld Ængstelighed Vægten af det høje Kald, hvortil Medborgeres Tillid kaldte Eder. Rolighed, koldt Overlæg og moden Eftertanke, forenet med Fædrenelands Kjerlighed, Mod og Bestemthed, maae være de Følelser, der hærskar i Eders Barm, prøver alle Ting og vælger det bedste. Med denne bestemte og ufravigelige Beslutning, og med disse Følelser i vor Barm, ville vi gaae de aabnede Underhandlinger i Møde. Men forinden maatte det være mig tilladt for den ærede Forsamling, kortelig at udvikle mine individuelle Tanker i Anledning af den intenderede Forening med Kongeriget Sverrig, og saavidt som jeg skjønner, vil det fornemmelig komme an paa 3de Spørgsmaals Besvarelse.

- 1./ Vil det gamle indgroede Had imellem disse 2de lige kjække og lige hæderlige Nationer nogensinde kunde udslettes?

- 2./ Er den Eed som Norges Folk med saamegen højtidelig Alvor aflagde i Herrens Tempel med Liv og Blod at ville hævde Norges Selvstændighed, ikke en uovervindelig Hindring for Foreningen? Og
- 3./ er nærværende Storthing berettiget til at vedtage de Forandringer i Grundlovene, som begge Rigers Forening gjør nødvendig?

Hvad det 1te Spørgsmaal angaaer, da er det en ligesaa sørgelig som almindelig bekjendt Sandhed, at vi af Forfædrene arvede og med Modermelken indsuede et uforklarligt Nationalhad mod den Svendske Nation. Men lad os med Kulde og Roelighed søge at opdage Aarsagerne hertil; Da al Lægens Kunst er forgjeves, naar han ikke kjender Sygdommens Aarsag. Gaae vi tilbage til de Tidens Historie, da ethvert af de nordiske Riger havde sin egen Regent, vil vi let overbevises om, at det Had Nordmændene bare imod de danske, var langt bitterere end det de bare mod de Svendske, og det som mere er, naar vi med nøje Eftertanke randsager hine Tidens Historie, vil vi ikke kunde nægte os selv, at hiint Had var forenet med etskabs Ringeagt; derimod hadede vel Nordmændene deres svendske Naboer, men aldrig nægtede de og aldrig ville eller kunne de nægte dem den velfortjente Agtelse for Mod og Tapperhed. Og desuagtet levede Dannemark og Norge i flere Aarhundrede i den meest venskabelige og broderlige Forening. Kunde nu hiint Had, der havde Sted før Foreningen med Danmark saa aldeles forsvinde, hvormeget lettere vil da ikke et Had, der er forenet med gjensidig Agtelse, kunde gaae over til det oprigtigste Venskab. Vilde vi endvidere lægge Mærke til Tildragelsernes Gang, da vil vi ikke kunde nægte, at dette Had er voxet, og stedse haver erholdt Næring ved de Grusomheder, som ere forefaldne i de idelige Krige, som have fundet Sted mellem begge Nationer, siden Norges Forening med Danmark, og som ene og allene har haft sit Udspring af denne Forening. Naar altsaa Aarsagerne ophøre, maae naturligvis Virkningen bortfalde. At ellers dette Had er saa aldeles unaturlig, derom overbevises vi lettelig af følgende: Den Norske og Svendske Nation have fælleds Udspring, beboe et fælles Himmelstrøg og lignende Egne, de have fælles Religion, fælles af Forfædrene arvede Sæder og Skikke, og tale næsten fælles Sprog. Det være mig tilladt at forestille disse 2de Nationer, under Billedet af 2de Tvillingbrødre, imellem hvem deres fælleds Fader skiftede sin Odelsgaard. Saalænge fuldkommen Liighed, Enighed og Broderkjærlighed imellem dem finder Sted, vil de leve i det lyksaligste Naboskab, og deres oprigtige og trofaste Forening vilde afskrække enhver Uvedkommende fra at fornærme dem. Men aldrig saasnart tiltager den ene Broder sig noget Fortrin eller Forrettighed for den anden, eller ytrer mindste Tanke om at han troer sig bedre, eller ophøjet over den anden, førend Enighed og Venskab forsvinder og Broderkjærligheden forvandles til det grusomste og bitterste Had, da intet Had kan være hæftigere end Familiehads. Og skulde dette ikke være Tilfældet med den Svendske og Norske Nation. Hvad det 2det Spørgsmaal angaaer, da saafremt ingen Forening skulde kunde være tænkelig imellem Rigerne, uden at Norges Selvstændighed forsvinder eller krænkes, erklærer jeg højtidelig, at før skal disse Fingre, hvormed jeg i Herrens Tempel svoer den højtidelige Eed visne, førend jeg underskriver saadanne Vilkaar, og før skal jeg forlade disse Sahle, gribe Flindten, blande mig imellem mine Landsmænds tapprer Rader, og med Opofrelse af Liv og Blod overbevise hele Verden om, at den aflagde højtidelige Eed, var en ærlig Nordmands Alvor; Men hvad er Selvstændighed? Udfordres der til et Riges Selvstændighed at det haver inden Rigets Grændser sin egen Konge, sin egen Kongeborg, sin egen Kongethrone, og sin egen Hofstadt. Sandelig Historien lærer, at mange Nationer have været i Besiddelse af disse Ting, og dog ingenlunde kunde have kaldtes, eller været anseete for frie og selvstændige Stater. Den Selvstændighed, som Norges Folk fordrer og som jeg og Norges øvrige Mænd have svoret at ville hævde, indeholdes i Norges Grundlove, og bestaaer deri, at Kongeriget Norge erkjendes for et frit, uafhængigt og udeleligt Rige. At den hele lovgivende Magt forbliver i Folkets Hænder og udøves ved dets Repræsentanter paa Storthinget, og endelig som en Følge heraf at alle Skatter og Afgifter

bestemmes og paabydes af Folket selv. Erholde vi denne Selvstændighed, og dette tør vi vente, haabe og paastaae, da lader os ikke af utidig Patriotisme, eller misledet Fædrenelandskjerlighed haanligen bortstøde den os rakte Broderhaand. Hvad det 3die Spørgsmaal angaaer, da maae jeg bemærke: at uagtet det er yderst betænkeligt at forandre endog det allermindste i en engang antaget Grundlov, er dog min individuelle Mening, at nærværende Storthing er fuldkommen berettiget til, at gjøre de Forandringer deri, som matte findes uundgaelig fornødne; Thi 1. følger det af Tingenes Natur, at enhver Lov maae kunde modificeres, forandres, ja aldeles tilbagekaldes, paa samme Maade og af den samme den er givet. Men hvad er Norges Grundlov? Intet andet end det norske Folks ved dets Repræsentanter højtidelig tilkjendegivne almindelige Villie. Heraf følger, at den samme Ret som Norges Repræsentanter paa Ejds vold havde, til aldeles at forandre og tilsidesætte Landets forrige Constitution og udarbejde og vedtage en aldeles Nye, og saaledes at tilkjendegive Nationens Villie, den samme Ret maae Nationens nærværende Repræsentanter have, til at tilkjendegive Nationens Villie, ved at modificere enkelte Poster i Grundloven. For det 2det forbeholder Grundlovens 14de § Storthinget at give sit Samtykke til at Kongen modtager en anden Krone eller Regjering. Men det er en ufravigelig filosofisk Sætning, at den som vil Øyemedet, maae ogsaa ville Midlerne, og følgelig, naar Storthinget er berettiget til at samtykke i, at Norges Konge modtager en anden Krone og Regjering, eller omvendt, som for nærværende Tid er Tilfældet, at en anden Konge kaldes til Norges Throne eller Regjering, ifølge selve Grundloven være berettiget til at gjøre alle de Forandringer og nøjere Bestemmelser i samme, som ved en saadan Forening er uundgaelig fornødne. Vil man indvende at Nationen har svoret den engang vedtagne Constitution Troskab, og at ingen Dødelig er istand til at relaxere denne Eed, da svarer jeg hertil, at Nationen har egentlig tilsvoret sig selv denne Eed og følgelig kan Nationen selv igjen relaxere den, og denne Relaxation foretages ved Nationens, ved sine Repræsentanter tydelig tilkjendegivne Villie. Jeg troer da saaledes efter bedste Indsigt at have besvaret de 3de opkastede Spørgsmaale. Det maatte endnu være mig tilladt kortelig for den ærede Forsamling at detaillere de Fordele Norge kan haabe og vente ved en for begge Nationer lige hæderlig Forening med Sverrig.

Norge og Sverrig eller den Schandinaviske Halvø forenede med faste og uopløselige Broderbaand, vil kunde hævde sin Værdighed imellem Europas Stater af 2den Rang. Fred og Roelighed vil vende tilbage til vort Fædrenelands elskede Dahle, vore tappre og kjække Brødre vil igjen kunde vende tilbage til deres Arnestæder, omsmede Sverdet til Spaden, og føre Krig med Norges uopdyrkede Heder og store vidtudstrakte Myhrer. Den i det sidste Aandedræt liggende Handel og Søefart vil igjen erholde nyt Liv, Fabrikker og Manufacturer vil opstaae iblandt os, voxe og trives og i en kort Tid vil opnaae utroelig Fuldkommenhed ved Hjælp af vore nye Medbrødres deri udmærkede Kundskaber og fortrinlige Indsigter. Norges næsten aldeles forstyrrede Pengevæsen vil saaledes inden kort Tid under Fredens gyldne Palmer igjen blive ordnet. Opgjørelsen med Kongeriget Danmark af de gjensidige Fordringer som i Tilfælde at Foreningen ikke fandt Sted vilde medføre mange Vanskeligheder og medtage lang Tid, vil ved Foreningen let kunde bringes istand, vor Landmagt der ved Foreningen næsten vi blive overflødig, vil betydelig kunne reduceres og de betydelige Omkostninger som samme aarlig have medtaget, vil kunde bespares, og anvendes til en Flaades Anskaffelse, der i Tiden kunde sikkre og dække vor Handel og Søefart, og hvortil Norges vidtudstrakte havnerige Søekyst og Overflødighed af alle til Skibsbygning fornødne Materialier giver saa god Lejlighed. Da vi i Tilfælde af Foreningen dele Konge og Kongehuus med Naboeriget, saa vil betydelig kunde spares i de Summer der af Storthinget bliver at bestemme til Kongens Civiliste og de Kongelige Prindsers og Prindsessers Apanage. Men skal alle disse Fordele kunde opnaaes, maae Foreningen for Norge være hæderfuld, Norges Selvstændighed maae i alle Dele blive uforkrænket, en fuldkommen Liighed af Pligter og Rettigheder maae fastsættes imellem begge Nationer og

ubrødelig overholdes, Sverrigs Konge maae erkjende at Nordmændenes Hjerter erobres lettere ved Ædelmod end deres Fjeldborge ved Sverdet. Det norske Folks Repræsentanter maae forundes fornøden Tid at gennemgaae, undersøge og drøfte denne saa højst vigtige Sag der skal bestemme deres Fædrelands nærværende og Fremtids Skjebne. Det Norske Folks Repræsentanter maae tilstaaes fuldkommen Frihed til at tage deres Beslutning og ikke mindste Skin maae lades tilbage af at Frygt for en truende Krigsmagt har haft Indflydelse paa Repræsentanternes tagne Bestemmelse. Paa Grund heraf giver jeg mig den Frihed at indstille til Storthingets Bedømmelse følgende Forslag:

«Det indstilles til Storthingets Bedømmelse, om det ikke finder det tjenligt, at tilskrive Kongen af Sverrigs Commissarier, at det Norske Folks Repræsentanter vare villige til at indlade sig i Underhandlinger, i Anledning af de til Storthingets Præsident indleverede Propositioner, men at sammes Vigtighed fordrede det nøjeste og modneste Overlæg, for at kunne fatte de for begge Nationers Hæder og Held tjenligste Resultater. Men da den ved Vaaben-Stilstanden bestemte Tid fandtes utilstrækkelig, saa anholdt man om, at Hans Majestæt Kongen af Sverrig, som en Prøve paa hans Agtelse mod det Norske Folk, vilde

1. forlænge Vaaben-Stilstanden i 14 Dage eller saalænge, indtil Storthinget saae sig istand til at afgive sit Ultimatum.

2. At Opsigelsen af Vaaben-Stilstanden maatte forlænges til 4 Uger.

Dixi et servavi animam meam.¹⁶⁰

Christiania, i Norges overordentlige Storthing,
den 14de October 1814.

Nansen

Forestaaende Afskrifts Rigtighed bevidner

Nansen

¹⁶⁰ Oversættelse: Jeg har talt og reddet min sjæl.

Bilag 67¹⁶¹

Forslag

Det indstilles til Stortingets Bedømmelse om det ikke finder det tjenligt at tilskrive Kongens af Sverrigs Commissarier at det Norske Folks Representantere vare villige til at indlade sig i underhandlinger i Andledning af de til Stortingets Præsident indleverede Propositioner men at sammes Vigtighed fordrere det nøyeste og modneste Overlæg for at kunde fatte de for begge Nationers [—]¹⁶² Hæder og Hæld tjenligste Resultater. Men da den ved Vaabenstilstanden bestemte Tiid fandtes utilstrækkelig saa anholdt man om at Hans Majestæt Kongen af Sverrig som en Prøve paa hans Agtelse mod det Norske Folk [—]¹⁶³ vilde

1. Forlænge Vaabenstilstanden i 14ten Dage eller saalænge indtil Stortinget saa sig istand til at afgive sit Ultimatum.
2. At Opsigelsen af Vaabenstilstanden maatte forlænges til 4re Uger.

Christiania i Norges Storting den 14de October 1814.

Nansen

¹⁶¹ 1815: 48; 1835: 106-107.

¹⁶² Strøket: Held

¹⁶³ Strøket: allernaadigst

Bilag 68¹⁶⁴

[Med en annen hånd:] d. 14. Oct. 1814

Hr. Landsdommer Nansen har i Gaar fremsat til Afgjørelse i Dag det Spørgsmaal: «Om der ikke bør tilstaaes hvert Storthingets Medlem trende Dages Frist til at giennemgaae og veie de Forslag, som de Svenske Commissarier have indleveret, for efter saadan Prøvelse at indgive sine Betænkninger til en Committee, som da bør udnævnes, for af disse enkelte Bemærkninger at uddrage et Heelt, og fremstille Saadant for det samlede Storthing?»

Saa aldeles enig jeg er med Hr. Landsommeren i det Stykke, at de benævnte Forslag drøftes bedst, naar hver enkelt i den ærede Forsamling erholdt til deres Prøvelse postviis den fornødne Tidsfrist, og en Committee fik atter bragt de forskjellige Bemærkninger, saavidt muligt, under Eenhed, saa maa jeg dog give mig den Ære at henvende Storthingets Opmærksomhed paa een Ting: Hiin Fremgangsmaade er saare rigtig, er saare nødvendig endog, synes mig, naar det gjælder om at bringe hans Kongelige Svenske Majestæts Forslag i Harmonie med Norges Tarv; men den kræver tillige lang Tid; og lang Tidsfrist, inden Hovedgjenstanden vorder afgjort, er os ikke forundt. Naar atter 8 Dage ere rundne hen, kan Vaabenstilstanden opsiges! – Sverrige har overrakt os sine Forslag, og overrakt dem, som det synes mig, paa en Maade, der ikke er krænkende for vore Følelser, aldenstund vi have ikke reent bortjaget al Tanke om Forening. Fra dette Øieblik af staaer Sverrige ligesom med venlig truende Aasyn, og peger paa – den Een og Tyvende October! – Jeg siger ikke: Vi skal skiælve! Det være langt fra; thi endnu skjælv Norge ei nogensinde for Sverrige. Men – kunne vi forsvare det for vor Samvittigheds og for Nationens Domstol, om vi ubesindigen brøde Landets øieblikkelige Fred, uden at have veiet, om denne Fred, med Hensyn til Landets Tarv, burde brydes eller ikke? Men vi brøde Freden, om vi lode den bestemte Tidsfrist udløbe, inden vi havde faaet det Hovedspørgsmaal afgjort: «Skal Norge indgaae nogen Forening med Sverrig?» Og Tidsfristen maatte lettelig udløbe, hvis Puncterne tilhobe skulde, efter Hr. Landsdommer Nansens Forslag, drøftes saa omhyggelig forinden. Vel kan og bør ikke hiint Spørgsmaal: «Skal Norge indgaae nogen Forening med Sverrige?» efter min Formening, besvares, førend den Committee, som det er overdraget at undersøge Rigets indvortes Forfatning og dets Hjælpekilder, har derom givet Storthinget de fornødne Oplysninger. Men, er dette gjort – og det kan, som Hr. Grev Wedel har bemærket, om føie Tid gjøres –; og ere blot de væsentligste puncter i den forandrede Constitution, som de Svenske have forelagt os, tage under Overveielse – og dertil kan ei lang Tid kræves: da ville vi kunne, inden det bestemte Tidsrum, svare Sverriges Konge enten et ubetinget Nei, eller et betinget Ja; – og mere end dette Sidste forlanger han vel ikke, for at unde os al mulig Roe og Tidsfrist til at pønse grundeligen paa hvad der forresten tjener til vor Fred.

Neumann.

¹⁶⁴ 1815: 49-50; 1835: 108-110.

Bilag 69¹⁶⁵

I Anledning det af Hr. Præsidenten fremsatte Spørgsmaal: om den af de Kongl. svenske Herrer Commissarier foreslaaede Committee bør nedsættes eller ikke? er jeg ærbødigst af den Formening:

At forinden der kan spørges om denne Committee skal nedsættes, bør den vigtige Qvæstion være afgjort, om Underhandlinger med de Svenske kan finde Sted eller ikke; thi skulde det ved Stemme fleerhed gotgjøres, at Mængden ikke vilde indlade sig i nogensomhelst Underhandling i saa Henseende, var jo al Delibereren om en saadan Committees Nedsættelse aldeles unødvendig, og gandske andre Forholdsregler, end hidtil ere tagne, maatte rimeligvis tages til Landets muelige Forsvar. Denne Fremgangsmaade vilde, i det mindste efter min Formening, være consequent.

Er dette Spørgsmaal først afgjort med Ja! skulle jeg troe, at den af de Kongl. svenske Commissarier forlangte Committee strax bør nedsættes, og det af den saare vigtige Grund, som allerede tilforn i Forsamlingen er bleven fremsat: at dersom man først nedsætter denne Committee, efterat de Mænd, der grandske Landets Tilstand, have for Storthinget fremlagt Resultatet af deres Undersøgelser, vil Enhver jo letteligen indsee, at Landets Forfatning har tvungen os til at gjøre, hvad vi ellers under andre Omstændigheder ikke vilde have gjort; og hvorvidt dette kunde bringe de svenske Herrer Commissarier til mere eller mindre Paastaaenhed, overlader jeg til enhver af Storthingets Herrer Medlemmers egen Bedømmelse. Derimod skulde jeg tillige troe, at denne Committee aldeles ikke bør indlade sig i Underhandlinger; den bør, saa vidt jeg skjønner, kun nøjagtigen sammenligne vor Constitution med det svenske Forslag, af de svenske Herrer Commissarier lade sig bestemt fortolke, den rigtige Mening af Ord eller Sætninger, der enten ere mørke eller tvetydige; derefter tydeligen ved enhver enkelt § vise, hvori Forskjelligheden bestaaer, og da fremlægge disse Bemærkninger med dens endelige Betænkning for Storthinget, som da nærmere bestemmer hvorledes de egentlige Underhandlinger bør finde Sted.

Christiania, i Kongeriget Norges Storthing,
den 14de October 1814.

Sibbern

¹⁶⁵ 1815: 50-51; 1835: 111-112.

Bilag 70¹⁶⁶

14de October 1814.

Jeg for min Part kan ikke indsee Nødvendigheden af at en Committee for at underhandle med de Svenske Commissarier strax nedsættes, da samme Committee naturligviis Intet vilde have at forrette førend den allerede udnævnte Committee til Statsprotocollernes Revision har forelagt Storthinget Resultaterne af dens Undersøgelser. Først maa Storthinget have den nøiagtigst mulige Kundskab om Rigets Tilstand førend den kan indlade sig i nogen Underhandling om de Svenske Herrers Propositioner. Det eneste jeg efter de Herrer Commissariers Anmodning om saadan Underhandlings-Committees Udvalgelse, troer man for Tiden har at gjøre, er: at Præsidenten tilmelder bemeldte Herrer Commissarier, at den forlangte Committee vil blive udnævnt, saasnart Storthinget har erholdt de fornødne Oplysninger om Rigets virkelige Tilstand, og naar dette er skeet, vil Præsidenten strax tilmelde Commissarierne, at Committee er nedsat og at Underhandlingerne kunne begynde. Iøvrigt bør man efter min Formening ikke nedsætte Committeeer, uden om de behøves og naar de behøves; thi hvad Storthinget samlet kan afgjøre bør forelægges det samlede Storthing til Afgjørelse. I en saa vigtig Sag som denne bør man vel vogte sig for, at intet Hysteron proteron¹⁶⁷ finder sted.

J.H.Sodeman.

¹⁶⁶ 1815: 51; 1835: 112-113.

¹⁶⁷ En retorisk term som betyr å ta tingene i gal rekkefølge, logisk eller kronologisk (f. eks. ta på seg skoene før strømpene). Her advares det mot en slik framferd.

Bilag 71¹⁶⁸

Forslag

Den Committee, der maatte blive valgt for at handle med Hans svenske Majestæts Kommissarier, bør efter mine Tanker ei bestaae af mange Personer; [—]¹⁶⁹ Underhandlingerne vilde derved blive desto vanskeligere, vidtløftigere og mere indviklede; efterdi Enhver gemeenlig har sine egne Meninger og Betænkeligheder; saa at Eenighed mellem Committeeens egne Medlemmer bliver vanskelig at tilveiebringe. Jeg foreslaaer derfor 1. at den ei maa bestaae af flere end fem eller i det høieste sex Medlemmer; hvoriblandt der efter et allerede giort Forslag kan være en eller tvende Bønder. 2. Til denne Committee vælges ei de samme Personer, som til den forhen nedsatte, der har med Undersøgelsen af Landets hele Tilstand at bestille. Deels er det icke fornødent, at den første derom har nogen detailleret Kundskab; en almindelig Oversigt af det Hele synes her tilstrækkelig —; deels ville begge Forretninger tilsammen være alt for byrdefulde og ligeledes forhale deres Gang: endelig ere de saa uligeartede eller af saa forskellige Slags, at de nødvendig maae adsprede; om man end kan antage, at Enhver af de høitærede Repræsentanter, der ere valgte til Medlemmer af den første Committee, ere ligesaa vel skickede til at være det af den anden.

3. Da der i den første Committee alligevel ere adskillige Medlemmer, der forekomme mig, om ei aldeles uundværlige, saa dog fortrinlig skickede til at indsættes i den anden; saa foreslaaes, [—]¹⁷⁰ at de, der udgiøre hiin Committee, vel kan vælges til medlemmer af denne; men at de da udgaae af den første, og at andre, hvis det endelig skulde synes nødvendigt, vælges i deres Sted.

Treschow

¹⁶⁸ 1815: 51-52; 1835: 113-115.

¹⁶⁹ Strøket: da,

¹⁷⁰ Strøket: at de udgaae af hiin og vælges a

Bilag 72¹⁷¹

I Henseende til Besvarelsen af det vigtige Hovedspørgsmaal, der skal afgjøre Norges fremtidige Skjæbne, maa det vel fornemmeligen komme an paa en rigtig Kundskab om, hvad Forandring Rigets Kraft har undergaaet siden den Tid, da Man – efter modent Overlæg – svor Norges Constitution, og altsaa dets Selvstændighed, Uafhængighed og Udelelighed, og Landets Sønner kaldtes til Kamp for Navn og Frihed. Derfor bør vel den til at undersøge Rigets Tilstand udvalgte Committee først tilendebringe sine Undersøgelser, og forelægge det samlede Storting Resultaterne deraf, forinden man kan eller bør indlade sig i at underhandle om Foreningen og dens Puncter. Dette troer jeg at være baade den rigtigste og tillige forsigtigste Fremgangsmaade; thi lad end saa være, at maaskee Mange troe at kunne allerede tilfulde indsee at en Forening med Sverrig er enten uundgaaelig nødvendig eller endog fordeelagtig: saa maae Man dog antage, at den største Deel af Norges Indvaanere, i hvis Bryst Harme over Begivenhedernes uforventede Gang blander sig med levende Følelse for Norges Navn og Hæder, ikke uden tilstrækkelige Grunde vil kunne antage en saadan Troe. Jeg for min Deel kan ikke fatte, hvorledes der, efter den Grundlov, vi Alle have besvoret, kan skrides til nogen Underhandling om Forening, forinden vi have nøiagtigen undersøgt, hvad der er gjort af dem, i hvis Hænder Folket lagde sin Skjæbne i Farens Øieblikke, og som have havt Indflydelse paa Tingenes Gang. Var det end blot for Formens eller Skinnets Skyld – da skulde jeg dog formene, at vi skyldte vor egen Nation den samme Grad af Forsigtighed, som vi have troet at skyldte de Kongelig svenske Commissarier.

NSSchultz

¹⁷¹ 1815: 52-53; 1835: 115-116.

Bilag 73¹⁷²

Søndagen d. 4de September, blev afholdt i Saxhoug-Hovedkirke, paa Inderøen, den af Hans Majestæt allernaadigst befalede Valgforsamling, i den Orden og paa den Maade Grundloven bestemmer, af mig, Sognepræst Bødtker, og Sogdenes Medhjelpere. Blandt andre, som fremstillede sig til Votering, var den med Majors Charakter afskedigede Capitain Rasch, der p.t. er under Aktion, først efter Amtets Ordre, som Stempler og Almuesoprører, dernæst efter Hans Majestæts Foranstaltning, for Vinkelskriverie, hvilke begge Ting formeentlig er Forbrydelse, og det ey i ubetydelig Grad. Efter Grundlovens 52 § var han altsaa suspenderet fra Stemmeret. Ved hans Indkomme i Capitulet, hvor Voteringen afholdtes, gik jeg i Stilhed hen til ham, uden Nogen mærkede det, og gjorde ham opmærksom paa denne §, da han, ved den heele Grundlovs Oplæselse maaskee ey havde lagt Mærke til Samme. Han forføiede sig derpaa strax ud, uden at begjære Forsamlingens Bestyreres Kjendelse. Efter Voteringens Tilendebringelse passede han paa mig, uden for Kirken, og forbittret tilspurgte mig i tvende Vidners Nær: hvorfor jeg havde nægtet ham Stemmeret. Jeg svarede: at det ikke var jeg, som havde nægtet ham Stemmeret, men Grundloven, som jeg atter tog op og viiste ham meget sindig, og han skjød til Vidne. Som et uroligt Menneske, vil han formodentlig indgive Klage over mig til det høystrespektive Storthing. Jeg vil derfor forekomme ham, ved herfor ærbødigst, at gjøre Storthinget opmærksom paa Sagens sande Sammenhæng, ey paatvivlende: at Storthinget vil indsee: at jeg i dette Tilfælde har handlet efter Pligt, og at jeg ingenlunde kunde forsvare, at tilstæde ham Stemmeret, tvertimod Grundlovens Bydende. Jeg udbeder mig derfor dets høystrespektive Kjendelse for min rigtige Fremgangsmaade, samt at bemeldte Rasch maatte faae en tilstrækkelig Irettesættelse for sit opsætsige og molesterende Forhold.

En Mand, ved Navn Mons Tronstad, der ligeledes er aktioneret for Brøde, af Justicien, var jeg og ligeledes nød til at nægte bemeldte Stemmeret, idet jeg og i Stilhed sagde ham Grundlovens Bydende, for ey at han mere, end en Rasch, skulle skee nogen Tort, og Manden fjernede sig strax, uden at sige det Mindste; hvilket jeg ey heller skulle undlade ærbødigst at anmelde.

Lie Præstegaard d. 24de September 1814.

underdanig
Bødtker
Sognepræst til Inderøen.

Til det Høistrespektive Storthing i Christiania.

[Utenpå brevet:] Til Det høistrespektive Storthing i Christiania.
K. T. fra Sognepræst Bødtker.

¹⁷² 1815: 54-55; 1835: 118-120.

Bilag 74¹⁷³

Til Stortinget!

Undertegnede finder det, med Hensyn til Fremtiden, fornødent herved at spørge, hvad der er det Rette: enten under alle Omstændigheder at udnævne de i Grundlovens 58 § omhandlede Valgmænd ved fleste Stemmer, ligemeget enten disse falde allene paa Bønder eller paa Dem der ere uden for denne Borger-Klasse? Eller, om den Sognepræsten og hans Medhielpere ved § 55 overdragne Bestyrelse af Valgforsamlingerne kan, som Nogle ville formene, modtage saadan Forklaring, at Bestyrerne kunne, naar Samme ansee det gavnligt, indrette Stemmegivningen saaledes, at Valget ey skal falde udelukkende paa Bønder?

I øvrigt anmærkes, at man ved den her i Lyster under 18de d. M., afholdte Valgforsamling har fulgt førstnævnte Fremgangsmaade, og det fordi den syntes at stemme overeens, om ikke med Grundlovens Aand i Hensigt til § 75, saa dog med dens Bogstav efter § 63, ihvorvel Udfaldet ey var vanskeligt at forudsee.

Dahle Præstegaard den 30te Sept. 1814.

Edv. Qvale

Sognepræst til Lyster
i Nordre Bergenhuus Amt,
R. af D.¹⁷⁴

[Utenpå brevet:] Til Stortinget i Christiania
Embeds-Sag fra Sognepræst Qvale

¹⁷³ 1815: 55; 1835: 120-121.

¹⁷⁴ = Ridder af Dannebrogen.

Bilag 75¹⁷⁵

Sedan Kongl. Svenska Commissionen vid Norriges Stor Thing varit omtänkt att genom trycket gifva det i går öfverlemnade Förslaget till åtskilliga jemkningar och ändringar i Norriges Constitution en af ämnets vikt påkallad och med Konungens Höga afsigter instämmande offentlighet, får, på Kongl. Commissionens befallning, jag härigenom äran att af detta Förslag, inrättadt med hänvisning till de oförändrade paragrapherna, öfverlemna 80 exemplar, för att bland Stor Thingets Ledamöter utdelas.

I enahanda ändamål, och då flere af Stor Thingets Medlemmar tilläfventyrs skulle önska att taga en närmare kännedom af Sveriges Grund-lagar, medfölja härhos, likaledes enligt Kongl. Commissionens föreskrift, 80 Exemplar af Svenska Regerings Formen, 80 af Riksdags-Ordningen samt 70 af Successions-Ordningen.

Christiania den 14. October 1814.

J. D. Valerius
Kongl. Commissionens Secreterare.

Norriges Stor Things Secreterare,
Herr Sorenskriver Weidemann.

[Utenpå brevet:]

S. H. T.

Norriges Stor Things Secreterare,
Herr Sorenskriver Weidemann.

¹⁷⁵ Alin bilag 82, a.

Bilag 75, oversættelse¹⁷⁶Oversættelse

Bilag No. 2.

Efterat den Konglige Svenske Commission ved Norges Storting havde været betænkt paa, igjennem Trykken at give det i Gaar overleverede Forslag til adskillige Modificationer og Forandringer i Norges Constitution den Offentlighed, som Sagens Betydenhed udfordrer og som stemmer med Kongens høie Hensigter: har jeg, efter den Kongelige Commissions Befaling, herved den Ære, af dette Forslag, indrettet med Henviisning til de uforandrede Paragrafer, at overlevere 80 Exemplarer til Uddeling iblandt Stortingets Medlemmer.

I lige Hensigt, og da flere af Stortingets Medlemmer maaske skulde ønske at erholde nærmere Kundskab om Sveriges Grundlove, medfølger herhos, ligeledes efter den Kongelige Commissions Forskrift, 80 Exemplarer af den Svenske Regjeringsform, 80 af Rigsdags Ordningen, samt 70 af Successions-Ordningen.

Christjania den 14de October 1814.

J, D, Valerius

Secretair ved den Kongl. Commission

Norges Storthings Secretair.
Herr Sorenskriver Weidemann!

¹⁷⁶ 1835: 130-131.

Bilag 76¹⁷⁷

Ligesom Norges overordentlige Storthing foreløbigen havde udnævnt en Committee til at undersøge Landets indvortes Forfatning, saaledes har det ogsaa [—]¹⁷⁸, forinden det kan fatte [—]¹⁷⁹ nogen Beslutning om Landets udvortes Stilling, udvalgt en anden Committee til hos Hs.Kongl. Svenske Majestæts her værende Commissarier at modtage og igjen fra Storthingets Side at meddele de foreløbige Oplysninger, som maatte ansees fornødne i Anledning af Sammes indgivne Forslag til en nye Grundlov for Kongeriget Norge.

Denne Committees Medlemmer ere Dhrr. Etatsraad Treschow, Ridder af Dannebrogen, Amtmand Johan Collet, constitueret Politimester Arntzen, Major v. Sibbern, Biskop Bech, Ridder og Dannebrogsmænd, Stiftsoverrets Assessor Lange, Gaardbruger Aasmund Nordgaard, Lehnsmænd Forsæth, Dannebrogsmænd, og Gaardbruger Erik Nord, Dannebrogsmænd.

[—]¹⁸⁰Hvilken Beslutning [—]¹⁸¹ jeg herved har den Ære, paa Storthingets Vegne, tjenstligst at communicere Hs. Kgl. Svenske Majestæts Commissarier, [—]¹⁸² bevidnende Samme min fuldkomne Højagtelse.

¹⁷⁷ 1815: 56-57; 1835: 122-123.

¹⁷⁸ Strøket: i Gaar, udvalt en and

¹⁷⁹ Strøket: nemlig

¹⁸⁰ Strøket: Denne

¹⁸¹ Strøket: har

¹⁸² Strøket: undertegnede

Bilag 77¹⁸³

Jeg antager, at Hovedformaalet, hvorfor denne Repræsentation blev samlet, var at overlægge og bestemme: om nogen politisk Forening med Sverrig bør finde Sted; eller om vi, ved at gribe til Vaaben bør endnu forsøge, at opretholde Norge som et Enerige, bestyret af sin egen Konge; og i Tilfælde, at en Forening med Sverrig blev befunden fornuftig og tilraadelig, under hvilke Betingelser den da allene burde indgaaes. Vi have nu i flere Dage raadslaaet om og forberedet adskillige Sager, som synes at maatte forud bringes i Orden, førend Hovedgjenstanden kunde berøres. Dagen nærmer sig, d. 21de d. M., da Sverrig haver Ret til at opsigte den indgangne Vaabenstilstand. Vel mueligt, det ikke benytter denne Rettighed, men ogsaa mueligt, det gjør Brug af den, især om det mærkede, man trak i Langdrag [—]¹⁸⁴ Nærmelsen til Hovedqvæstionen. Neppe var det forsvarligt, om man, uden de tilstrækkeligste Grunde, udsatte Landet for Følgerne deraf, dersom disse [—]¹⁸⁵ muelig indtræffende Følger kunde med Ret betragtes som Virkninger af hint Langdrag. Vil man derfor ikke strax overgaae til Ventilation om og Afgjørelse af de høistbetydende Spørgsmaale: skal og bør Norge indgaae paa Accord med Sverrig, og, i dette Tilfælde, under hvilke Betingelser? maae Udsættelsen heraf have meget gyldige Grunde.

De Grunde, jeg tænker mig tilstrækkelige, til at [—]¹⁸⁶ opsætte denne Deliberation, maatte især være de Underretninger, man venter sig fra den nedsatte Committee, til at undersøge Statens Tilstand. Hvad Tilstanden angaar fra Finantsernes Side, mener jeg, at enhver Mand haver hver Dag temmelig klart Begreb derom. Jeg venter ikke, at Undersøgelsen bringer os i denne Henseende meget glædelige Resultater. Men disse Resultater troer jeg ikke heller bør have afgjørende Jndflydelse paa vor Beslutning. Thi siger man os endog, hvad der ei kunde forekomme os fremmed, at det hermed staaer ikkun maadeligt til: saa bør vel denne Efterretning ikke afskrække os. Ere vi Fattige, saa blev det højeste vi kunde vorde: Arme; men selv som Arme maatte vi, [—]¹⁸⁷ naar vi ellers kunde det, kjæmpe for det Ønske, som luer høit i Manges Bryst.

Hvad skal iøvrigt bemeldte Committee oplyse os om? Kan den skaffe os meer at vide, end vi forhen vidste og vide, om vort Forhold til Europas mægtige Stater, og til Naboriget Sverrig, til dets og vor egen nærværende militaire Stilling; om Nationens større eller mindre eenstemmige Mening om Hovedformaalet; om der nu er større Samdrægtighed; om [—]¹⁸⁸ man nu med større Haab og Tillid, end for 2 ½ Maaneder siden, kan begynde den store Kamp? Jeg indseer ikke, hvorledes tidtnævnte Committee formaaer at udgranske dette og andet meere, og give os en saa fyldestgjørende Underretning, at denne kunde faae en væsentlig og vigtig Jndflydelse paa Spørgsmaalet: bør vi indlade os paa nogen Forening med Sverrig; eller bør vi vove Alt, for at forsvare den Mening: Norge skal være et Enerige og have sin egen Konge?

Ja, maaskee man siger, om end [—]¹⁸⁹ Committeeen ikke kan bringe os nogen bestemmende Grund for den Beslutning, vi bør tage, endskiøndt den i andre Henseender er af megen Vig[tig]hed skylder man dog sine Committenter at lade hin Undersøgelse foregaae. [—]¹⁹⁰ Nu vel, dersom Klogskab tilraader denne Fremgangsmaade, haver jeg

¹⁸³ 1815: 57-60; 1835: 123-129.

¹⁸⁴ Strøket: at

¹⁸⁵ Strøket: indtraf og

¹⁸⁶ Strøket: opholde

¹⁸⁷ Strøket: [utydelig]

¹⁸⁸ Strøket: [utydelig]

¹⁸⁹ Strøket: denne

¹⁹⁰ Strøket: for at vise den [utydelig] hvilken Betænkelighed man handlede

ingen Indvending derimod; [—]¹⁹¹ uagtet jeg ikke tvivler paa, den oplyste Deel af vore Committenter omtrent vide om Statens Tilstand, hvad dennes Repræsentanter vide. Men skal Opsættelse af den Aarsag finde Sted, da ønsker jeg, den maae blive den korteste muelig; hvilket den deslettere kan blive, [—]¹⁹² dersom den mere [—]¹⁹³ ansees for en Klogskabs-Regel end en væsentlig Nødvendighed.

Jeg foreslaaer derfor, at oftanførte Committee meddeler os de fornødent anseete Oplysninger saa betimelig, at Sverrig ei kan benytte sin Ret til at opsiges Vaabenstilstanden, paa den Grund, at vi ei have indladt os paa Hovedspørgsmaalet, forinden Tiden er udløben, da Sverrig kan udøve bemeldte Ret.

Skulde der gives andre [—]¹⁹⁴ fyldestgørende Grunde, til at forhale Ventilationer om hint Hovedformaal, da maa jeg oprigtig tilstaae, jeg ikke kiender dem, [—]¹⁹⁵ men lader mig gjerne underrette, og modtage bedre Belærelse.

Jmidlertid haver jeg selv bragt mig i den Nødvendighed, at jeg nu maae skriftlig [—]¹⁹⁶ fremsætte, hvad jeg i Torsdags d. 13de mundtlig fremsatte, angaaende vor Konges til Storthinget, d. 10de d. M., overgivne Abdication, uagtet jeg igaar yttrede, at det endnu hermed kunde beroe i nogle Dage. — Men min Motion i den Henseende staaer i saa nøje Forbindelse med det, jeg nyelig motiverede, at jeg ikke kan undgaae at berøre begge Gienstande tillige.

Hovedformaalet for denne Repræsentation er jo, som sagt: Foreening eller Jkkeforening med Sverrig? Skal dette kun endog kunne berøres, maae det være aldeles afgjort, om vor nyelig udvalgte Konge, Christian Frederik, er fremdeles Norges Konge, eller om Han haver ophørt at være det. Haver Han ikke ophørt at være det: da vilde enhver Deliberation om Forening af Norge og Sverrig under en fælleds Konge være høist lastværdig og constitutionsstridig. Vel haver allerhøistbemeldte Konge abdikeret, og i et formeligt Document, overgivet d. 10de d. M. til Norges Storthing, fraskrevet sig og Afkom al Ret til Norges Throne. Men, er han derved løst fra sin Eed og Forpligtelse til Norge og Norges Constitution, som Han haver besvoret og helligen lovet, at ville til det yderste, med Liv og Blod hævde og forsvare?

Ingen Tvivl om, at dette jo var Hans alvorligste Villie, at holde og opfylde, dersom ikke den alleruheldigst [—]¹⁹⁷ indtrufne Sygdom og Svækkelse havde betaget Ham Kraften, til at vise i Gjærningen, hvor inderlig Han ønskede at udføre sine os alle noksom bekjendte, redelige og velgjørende Hensigter og Bestræbelser for Norges Vel og Hæder.

Eeden haver Han imidlertid aflagt. Men er Han løst fra den, og hvo kan løse Ham fra den? Selv kan Han ikke, idetmindste ikke formaliter gjøre det. Jkkun Nationen kan fritage Ham for Hans Forbindtligheder til Constitutionen, ligesom Han har løst Nationen fra dens Forpligtelser imod Ham som Konge. Men indtil dette er skeet, indtil Nationen eller dens Repræsentanter haver erkjendt og antaget den af Ham udstædte formelige Abdication og Frasigelse af [—]¹⁹⁸ Hans Rettigheder for Sig og Afkom til Norges Throne, kunne vi ikke ophøre at holde og ansee Ham for Norges Konge. Men saalænge vi erkjende Ham derfor, og det gjøre vi, indtil vi have formeligen bifaldet Hans Frasigelse, saalænge er ethvert Spørgsmaal om Forening med Sverrig fra vor Side aldeles ulovligt.

¹⁹¹ Strøket: endskiønt

¹⁹² Strøket: dersom

¹⁹³ Strøket: er

¹⁹⁴ Strøket: [utydelig]

¹⁹⁵ Strøket: og

¹⁹⁶ Strøket: gifve

¹⁹⁷ Strøket: Syge

¹⁹⁸ Strøket: Sine

Jeg henholder mig derfor til mit nysnævnte mundtlige Forslag, og herved gentager, det er paa Tiden, at man indlader under [—]¹⁹⁹ Storthingets Dom og Beslutning:

Hvorvidt Det antager den af Norges Konge, Christian Frederik under 10de d. M. overgivne Abdication, og [—]²⁰⁰ vil løse Ham fra Hans Forpligtelser til Norges Constitution.

Christiania d. 15de October 1814.

Bech

Til Norges samlede Storthing.

¹⁹⁹ Strøket: Stort

²⁰⁰ Strøket: hvorvidt det

Bilag 78²⁰¹

Undertegnede Committee har uddeelt Indgangsbilletter til Storthingets Gallerier, saaledes:

Til hver Repræsentants Disposition 1, er	79
" Statsraadets Disposition	4
" Høiesterets	2
" Stiftamtmandens	2
" Biskoppens	2
" Universitetets	6
" Commissariats-Coll.	1
" Søe Commissariatets	1
" Commandantens	1
" Vice Commandantens	1
" Cathedral-Skolens	2
" Politiedirectionens	1
" Magistratens	2
" Ditto til Uddeling blandt Haandverks-Classerne	10
" Tidens Redacteur	1
" Sundheds-Coll.	2
" 1ste Departement	3
" 2det, 3die, 4de, 5te Ditto, hvert 1, er	4
" Stats-Sekretariatet	1
" General-Adjutant-Staben	4
" Christiania Byes Formænd	4
" General-Commandoen	3
" Artillerie Corpset	2
" Ridende Jæger-Corps	2
	<u>140</u>
Transport	140
Til de Juridiske Studerende	2
" Oplandske Inf.-Reg.	4
" Politiemesteren til Reisende	12
" Søe-Etaten	2
	<u>2</u>
tilsammen	160.

Hvilket Committeeen giver sig den Ære at mælde Hr. Præsidenten.
Christiania i Reglements-Committeen den
15de Octr. 1814.

H. Wedel-Jarlsberg
Weidemann

Motzfeldt.
H. M. Krogh

Til Storthingets Præsident i Christiania

²⁰¹ 1815: 60-61; 1835: 131-132.

Bilag 79²⁰²

Overbevist om at ethvert Lands Constitution eene sikkert ved Lovenes kraftige Udførelse; vover jeg til paa Mandag at foreslaae følgende 2de Punkter til Overveielse af Storthinget.

- 1) At Statsraadet bør af Storthinget tilskrives; at Landets Representanter bevidne dem deres Tak, fordi Statsraadet endog i disse urolige Tider har hævdet Lovenes Agtelse ved at sætte de Militairpersoner under Tiltale, som troes Skyldige i de sidste militaire Begivenheder, ikke tvivlende om at de virkelig Skyldige erholde den fortjente Straf.
- 2) At Storthinget udbeder sig gennem Statsraadet en Underretning fra den Kommanderende General. med saadanne Oplysninger, som kunde sætte Storthinget istand til at erkjende de Corpser og Chefer, som have hævdet Nationens og deres egen Ære i den Grad at de kan fortjene gennem Storthinget at erholde Nationens Tak.

Christiania den 15 Octobr 1814.

underdanigst
Ræder

Til Storthinget.

[På baksiden:] Lagthingets Protocol No 3 1814.

²⁰² 1815: 61-62; 1835: 133-134.

Bilag 80²⁰³

Statsraadet giver sig den Ære, hoslagt at tilstille Norges overordentlige Storting, et Antal Exemplarer af det Circulaire af Dags Dato, hvorved samtlige Overøvrigheder og Biskopper, overensstemmende med Stortingets behagelige Begjæring af 12te Dennes communiceres til almeen Kundgjørelse, saavel den ved Stortingets Aabning oplæste Kongens Tale, som Hans Majestæts Declaration angaaende Kronens Nedlæggelse.

Statsraadet; Christiania, den 14de October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett.

Aall

Til

Norges overordentlige Storting!

Fischer

²⁰³ 1815: 63; 1835: 137-138. Følgeskriv til bilag 80, vedlegg.

Bilag 80, vedlegg²⁰⁴

(Gjengis som faksimiletrykk, 4 sider i folio.)

²⁰⁴ Trykt sirkulære, RAN 905. Kongens tale ble opplest i Stortingets møte 8. oktober og ligger som bilag 39. Christian Frederiks tronfrasingelse ble opplest i Stortingets møte 11. oktober og ligger som bilag 40.

Statsraadet skulde ikke undlade herved at tilmelde

at Storthinget, i Hans Majestæts Forsalb, blev den 8de d. M., i Overensstemmelse med Constitutionens 74de §., aabnet af Statsraadet, ved efterfølgende Hans Majestæts Tale:

"Normænd! Herved fem Maanedes ere henrundne siden jeg i Ederes Samfund modtog den Krone, Ederes Tillid skjenkede mig, og som jeg, haabende paa Forsynets Bistand i vor retfærdige Sag, troede at kunne bære til Ederes Held: det eneste Formaal for mine Bestræbelser.

Dengang omhylledes Fremtiden af en Taage, som de nyligen indtrufne vigtige politiske Begivenheder endnu ikke havde lettet. Uvist var det, om Europas mægtige Stater fremdeles vilde enes om at undertvinge et Folk, der kun forbrede samme Rettigheder og den Frihed, de med saamegen Opofrelse havde tilkæmpet andre Folkeskæb, og skjønt man ikke kunde nægte sig selv, at Norge, hvis det stædedes i Kamp inod disse, eller blot i vedvarende Uvenskab med England, ikke vilde kunne udføre sit begyndte store Værk, var der dog indtil den Stund ingen grundet Anledning til at mistvivle om et mueligt heldigt Udfald; heller ei for mig, til, ved yttrede Betænkeligheder, at udbrede Mismod blandt Folket.

Uden Begrænsning modtog jeg den Krone, hvis Byrder jeg ingenlunde oversaae. Bekymringen for Norges Fremtids Held, hvilket jeg endnu kun usfuldkomment formaade at berede, var den tungeste blandt disse, og kunde ene lettes ved Bevidstheden, stedse at ville det Gode og derved at fortjene Folkets Kjærlighed.

Om end Skjæbnens Bud og mangehaande Vanheld sønderbryde mit Haab, saa skal denne Selvbevidsthed beroligende følge mig, og de Næstafnes venlige Erindring være min Trøst.

Snart udviklede sig de Europæiske Magters Sindelag mod Norge. De med deres hertil ankomne Gesandtere beredte Noter, som ere bekendtgjorte, og som skulle forelægges Storthinget, vise hines bestemte Villie: at see Norge forenet med Sverrig, samt hvorvidt jeg tillod mig, at give efter for deres Forestillinger, for, om mueligt, at forekomme den ulige Kamp, hvormed Norge trueedes. Den Bekymring, at det Norske Folk, maastee af Hengivenhed for mig, skulle udsættes for større Byrder og Plager, end uundgaaeligt nødvendigt var, saafremt Storthinget, efter moden Overveielse af Rigets Tilstand, vilde give Gesandternes Forestillinger Gehør, gjorde det Onske levende hos mig, at see et Storthing forsamlet, der kunde drøfte disse vigtige Anliggender, og for hvilket jeg kunde nedlægge min oprigtige Erklæring: at jeg er villig til at opofre min personlige Stilling, for at afværge Rigets Udelæggelse. Men Vilkaarene, under hvilke denne min Hensigt med en forlangt Waabenstilstand ene kunde opnaaes, vare, efter Gesandternes seneste Erklæring: tvende Fæstningers Overgivelse til Svenske Tropper, og, fra min Side, en ubetinget Fravigelse af Kronen.

At indvilge dette unødigheden, kunde jeg ei forsvare for Folket og for min Samvittighed, thi det krænke Grundloven. Krigen blev uundgaaelig, dens Hændelser ere bekjendte, de ere Gjenstanden for en Undersøgelse, hvis Resultater skulle vorde Nationen forelagte.

Enhver, der upartist vil veie Fiendens Stridskræfter mod vore, vil indse, at den Norske Armee snart nødvendigen maatte indskrænkes til Forsvarskrigen, og, med Forraad paa faa Uger, blev dens Stilling dobbelt afhængig af Fiendens Foretagender; det stod i hans Magt, enten at lade os uangrebne, da maatte Armeen omsider af sig selv have opløst sig, eller og med Overmagt at forcere Glommen, nordenfor Christiania, og tillige ved landsatte Tropper, at afskjære os fra vore Magaziner. Omgaaet havde Armeen da maattet bane sig en Vej til Fjeldene, men største Delen af den vilde uundgaaeligen have været opofret.

Kyndige Krigere ville ikke kunne nægte, at jo denne Stilling bød, ikke letfindigen at afflaae de Tilbud om Waabenstilstand, som gjordes; denne var for Dieblirket Armeens Redning, og som saadan maae dens i sig selv haarde Betingelser betragtes. Den har standset Krigen's Ulykker, den har bidraget til at bjerge Høstens rige Afgrøde, den har aabnet vore Havne for Handel og Tilførsel, den har gjort det mueligt for mig at sammenkalde et Storthing, paa det Rigets Tilstand modent kan drøftes.

Hvilket Emne kan tænkes vigtigere for Fædrelandsvennen, for den gode Landsfader, der stedse bør stræbe at afværge de Plager, som true, og at afhjælpe de Mangler og Gjenvordigheder, som hvile over Land og Folk?

Norges Tilstand altsaa kunne vi besvære ei nægte os at være et, efter syv Aars Krigs-Anstrængelser, ved næsten uafbrudt Savn af Udskibning og Tilførsel, svækket Riges, hvis Hjælpemidler til Indbyggernes Underholdning, til Næringsveienes Drift og til Armeens Forsyning herved maae besværliggjøres, om ei aldeles standse. Med utrolige Anstrængelser ere de Forraad, som endnu have, tilveiebragte; Landet er i Aar velsignet med en ypperlig Høst, og længere end sædvanligt vil Mangelen derved afværges, men sikkert Haab om blidere Udsigter for Fremtiden giver dette ei, saalænge alle Tilførsels-Kilder ere stoppede, og saalænge vore, ved den Danst-Norske Stats allerede forhen forvirrede Pengevæsen, dybt sjunkne Papiirspenge ei kunne tjene til Betalings-Middel udenlands.

Rigsforsamlingen paa Eidsvold udsatte Oprettelsen af en Bank, og den berammede Laaneindretning, som dermed skulle staae i Forbindelse, kunde ei heller, forinden næste Storthing, bringes i Virksomhed. Saaledes seer Staten sig berøvet alle Midler til Betaling af en stor Deel af de indførte Fødemidler, samt til at anskaffe flere Forraad; alle Statens Udgifter have hidtil maattet bestrides ved de af Rigsforsamlingen bevilgede fjorten Millioner Rigsbankdaler R. B.; men hvis Krigen vedvarer, vil næste ordentlige Storthing blive nødsaget til at forøge Statsgjelden; thi Indtægter af Tolden, eller Skatter af de forarmede

Indvaanere ere ei at regne paa. Et udenlandsk Laan kunde have afbødet megen Forlegenhed, og samme burde vist have været Gjenstanden for Storthingets Opmærksomhed; men saalænge de udvortes politiske Forhold vedblive at være os imod, er saadant ei at opnaae.

Noget directe eller indirecte Bistand af de større Europæiske Magter var, hvo nægter sig det, nødvendig til Norges Redning, og jeg byggede mit Haab paa Forventningen herom. Men deres bestemte Erklæringer tilintetgjorde dette Haab; dog mod alle Forestillinger viste det Engelske Ministerium Rigsforsamlingens Afsendte tilbage, og dets Blocade-System skjærpedes, ja udvidedes til Rysterne af Bergens og Trondhjems Stifter. Saaledes berøvet alt Haab om Understøttelse og Tilførsel, med dette Billede af Rigets Tilstand for Wine, burde jeg, det forekom mig at være en fuldkommen Pligt, selv ikke vægre mig at bringe Fædrelandets Frelse det høieste Offer, noget Menneske formaaer at frembære: Offeret af sin Lykke, af sin Tilfredshed. At jeg i Folkets Hænder skulde nedlægge den udøvende Magt, som jeg af Folket havde modtaget, blev fordret som en ufravigelig Betingelse for Vaabensstilstanden.

Harde jeg, ledet af Uergjerrighed, blot villet forsvare min Krone til det Yderste, da havde jeg fortsat Kampen, mindre bekymret om Norges Skjæbne, hvis det, efterat dets Stridskræfter vare udtømte, blev afhængigt af Seierherrens Vilkaar; jeg havde maattet opofre Folket for min Skyld, uvis om, ved de magtige Staters Mellemkomst, omsider at see Striden endt til Fordeel for Norge; thi skulde dette Rige længe friste den Skjæbne, at stride med egne Kræfter, uden fremmed Bistand, da var dets Undergang lige vis.

Ved at ende Kampen førend man var aldeles overvunden, ved at byde Haanden til Forlig, da den Svenske Regjering antog Grundloven af 17de May som Basis for Foreningen, hvis Storthinget fandtes villig til samme; ved endeligen, saaledes som Nødvendigheden bød det, at forbinde mig til at nedlægge den udøvende Magt, opnaaedes, og kunde ene opnaaes, det som Menneskelighed og min Omhu for Folket gjorde mig saa saare ønskeligt: Landets Redning for Udelæggelse.

Jeg vilde ikkun bære Norges Krone til Folkets Held. Saasnart jeg indsaar, at jeg, med den redbeligste Villie, uagtet al Anspændelse af menneskelige Evner, formedelst vor egen Tilstand og saa Forsvarsmidler, og formedelst vore Forhold til fremmede Magter, ikke kunde føre det begyndte store Værk igjennem; saasnart jeg troede, at Folkets Livelser, for min Skyld, forøgedes, da skyldte jeg Nationen, at fremstille Billedet af Rigets Tilstand for dens Wine, og ikke for at haandhæve min Stilling i Staten, at berede dens Vanhæld i høiere Grad, end Skjæbnen ufravigeligen synes at have bestemt. De Saar, som syv Aars Krig har forvoldet, trænge til Lægedom, og ved Fredens Betsignelser ville de lykkeligere Dage, som jeg besvære ikke formaaede at berede dette herlige Land, kunne vindes.

Rigets Tilstand byder at høre og overveie de Forslag til Forening, som Sverrigs Konge har forbeholdt sig umiddelbart at meddele Stortinget, og hvorved han har forpligtet sig til at fornye de Løfter, som han allerede har givet det Norske Folk. Rigets udvalgte Mænd kunne nu med modent Overlæg, og uden andet Hensyn end Fædelandets Lær, bedømme Rigets Stilling, og vælge, hvad der efter Omstændighederne kan tjene til dets Bedste.

Lader mit Minde leve iblandt Eder, Normænd! som en Bænk, der vilde Eders Vel, der hidtil bevarede Landet fra Anarchiets Rædsler, der, nægtet af Bisland af andre Magter, favnede Midler til at føre det store Værk for Norges Uafhængighed igjennem, og som opofrede sin Tilfredshed og personlig lykkelige Stilling iblandt Eder, for ei at see Norge ødelagt, men derimod dets constitutionelle Forfatning sikret, og herved, saavidt mueligt, dets Selvstændighed bevaret. Jeg havde sat min Hæder og min Glæde i at lykkeliggjøre det Norske Folk, nu vil jeg finde min Trøst i den Bevidsthed, at have virket, hvad jeg formaaede, til at lindre de Trængsler, der tungt hvile over det elskede Fædreland."

En Deputation af Stortinget begav sig derpaa den 10de dennes, ifølge Kongens Anmodning, til Ladegaardsøen; og blev da der overleveret efteransøgte Kongens Afstaaelses-Akt:

"Jkkun til Folkets Held har jeg villet bære Norges Krone. Rigets nuværende Tilstand, Europas forenede Villie mod Norge, og Følelsen af, at de Midler der levedes os til at forsægte Norges Uafhængighed, ikke ere tilstrækkelige for mine rebellige Hensigter, endeligen mit ved Waabenstilstandens Afslutning givne Løfte, bevæger mig til at nedlægge Norges Krone, tilligemed den udøvende Magt, uden Forbeholdenhed, i Folkets Hænder, for mig og min Aftom.

Jeg løser altsaa det Norske Folk fra sin Trostabs-Eed til mig; og i hvor smerteligt det end maa være for mig, at forlade et Folk, som jeg elsker, og som har givet mig saa uforglemmelige Prøver paa sin Hengivenhed, saa bringer jeg dog dette Offer, for at bevare Riget fra Ødelæggelse. Betrygget ved Constitutionen, som Folket selv har givet sig, vil det Norske Folks Selvstændighed og Frihed ikke færdes, men lykkeligere Dage, det give Gud! opnaaes ved Fredens Belsignelser."

Disse tvende Aeter vilde paa sædvanlig Maade lade komme til almeen Kundskab; i hvilken Hensigt herved følge flere Aftryk af dette Brev.

Statsraadet; Christiania, den 14de October 1814.

Christian Frederik

Bilag 81²⁰⁵

I Anledning af den nedsatte Over-Krigs-Commission der skal undersøge og paadømme de Forbrydelser og Uordener, som i sidste Feldtog formeentlig have fundet Sted, foreslaaes:

At det maatte blive den til at undersøge Rigets Tilstand udnævnte Committee, tillige overdraget, at lade sig af bemeldte Over-Krigs-Commission meddele de fornødne Oplysninger, hvorvidt med denne Undersøgelse er avanceret, for igjen at forelægge disse for Storthinget, eller og at Storthinget ved sin Præsident directe henvender sig til Over-Krigs-Commissionen for snarest mulig at erholde disse Oplysninger.

Nationens Ære og Retfærdiggjørelse for en saare krænkende Mistanke, synes saa meget at beroe paa Resultatet af dette Arbejde, at Man sikkerlig ikke kan gjøre for meget for at see samme udført som det bør.

Christiania i Storthinget den 15de October 1814.

Iver Holter

[På baksiden:] Lagth. Protocol No. 2 1814.

²⁰⁵ 1815: 64; 1835: 139-140.

Bilag 82²⁰⁶

Den Norske Nation har altid søgt at hævde sin Agtelse og Hæder blandt Europas øvrige Stater; den har ogsaa nydt denne Agtelse og selv – ved det Skridt, som den foretog, da den løst fra Broderbaandet, som forenede den til det danske Folk erklærede, at den ei erkjendte Dannerkongens Ret at overgive den i fremmed Vold; men at den med fælleds Anstrængelse og med væbnet Haand vilde forsvare sin Selvtændighed og Frihed, selv ved dette Skridt troer jeg, den vandt mere, end de tabte i sin Agtelse blandt Europas Mægtige; skjøndt desværre! Politiken syntes at byde andre Forholdsregler, end dem, som Agtelse for Nationers Værd burde gjøre gjeldende.

De sildigere Bevivenheder, der, som jeg troer, strede saa aldeles mod de Forhaabninger, vi Alle engang nærede, maa og kan ei Andet, end kaste en ufordeelagtig Skygge over det Norske Folk; Enkeltes vanærende Forhold maa nødvendigen nedsætte Nationens Værd i deres Øine, der ei kjende til Begivenhedernes Gang eller de Omstændigheder, der bevirkede Krigens uheldige Udfald og den for hver ærlig Normand saa ydmygende og krænkende Convention og Vaabenstilstand. Det eneste Middel til at aftvætte den Skjændsel, som maaske kunne synes at hvile over Nationen, er at den selv med Bestemthed fordrer den strængeste Undersøgelse af de sildigere Krigsbegivenheder og de Aarsager der fremskyndte det uheldige Udfald. Jeg træder derfor fuldkommen over til Deherrers yttrede Meninger, og troer, at, hvad enten Forening eller Ikkeforening mellem Norge og Sverrig finder Sted, er det det nærværende Storthings Repræsentanteres Pligt, medens de nu er samlet, at æske alle muelige Oplysninger i den Henseende, hædre de Værdiges Forhold; betegne de Uværdiges med fortjent Skam og Skjændsel, og saaledes vise Verden, at om end Enkelte vare ligegyldige ved Æren og glemte Pligtens Bud saa fortjener dog Nationen endnu, i det Hele betragtet at agtes og hædres.

L. Angell

²⁰⁶ 1815: 64-65; 1835: 140-142.

Bilag 83²⁰⁷

Oversættelse.

Efterat forhen værende Statsraad, Contre Admiral og Commandeur med Storkorset af den Kongl. Sværdorden[—]²⁰⁸, Friherre B.B. von Platen har udført nogle ham overdragne Communicationer med Hans Kongl. Høihed Prinds Christian Frederik til Danmark, har Hans Kongl. Høihed Kronprindsen, paa Vor allernaadigste Konges og Herres Vegne, befuldmægtiget bemeldte Friherre til som Commissair at deeltage med Undertegnede i de Ærinder, som ere Formaalet for deres Sendelse til Norges Riges Storthing; i hvilken Henseende den for Friherre Platen udfærdigede Fuldmagt herved i Original oversendes.

Undertegnede have den Ære at bevidne Presidenten og Medlemmerne af Norrigs Riges Storthing deres fuldkomneste Høiagtelse.

Christiania den 15de October 1814.

M. Rosenblad.

G. Af Wetterstedt.

G. F. Wirsén.

A G Mørner

C. v. Rosenstein

J. D. Valerius

[I venstre marg:] Oversættelsen conform det originale Missive bekræftes.

Lundh.

Til Norrigs Riges Storthing

²⁰⁷ 1815: 66; 1835: 143-144. Oversættelse av bilag 86.

²⁰⁸ Strøket: nen

Bilag 84²⁰⁹

Oversættelse.

VJ Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norrigs, de Wenders og Gothers Konge, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst, Giøre vitterligt: At ligesom VJ i Naade have behaget i alle Dele at erkjende og stadfæste den imellem Vor kjærelselige Herr Søn, Sverrigs Kronprinds paa den ene og den Norske Regjering paa den anden Side under 14de August sidstleden i Moss afsluttede Convention, og Vi ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkeligen have forbeholdet Os ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stænder umiddelbart at communicere med Rigsdagen ved en eller flere af Os udnævnte og paa behørig Maade befuldmægtigede Commissarier: Saaledes ville VJ herved og i Kraft af dette Vort aabne Brev naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Os Elskelig, Vor troe Mand, forhen værende Statsraad, Contreadmiral, Commandeuren af Vor Sværdorden med Storkorset, Velbaarne Friherre Balthasar Bogislaus von Platen, til som Vor Commissair og paa Vore høie Vegne at underhandle og communicere med nysnævnte Rigmøde om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Roe og Selvstændighed formedelst Sverrigs og Norges uopløselige Forening. Havende bemeldte Friherre iøvrigt ved Alt hvad der vedkommer dette ham af Os naadigen overdragne Hværv underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention som den særskilte Instruction, hvilken VJ for samtlige Vore Befuldmægtigede Commissarier i Naade have ladet udfærdige. Hvorefter alle Vedkommende lydigen have sig at rette. Til ydermere Stadfæstelse have VJ underskrevet Dette med Vor Egen Haand og ladet det bekræfte med Vort Kongl. Seigl.

Givet paa Frederikshald d. 12te October 1814.

Efter Hans Kongl. Majestæts,

Min aallernaadigste Konges og Herres Befaling.

Carl Johan.
(L.S.)

C. D'Ohsson

Aabent Brev for Statsraad m. m.

Friherre B. B. von Platen om at være Kongens

Commissair ved Rigsforsamlingen i Christiania

Oversættelsen conform det originale Creditiv, bekræfter

Lundh

²⁰⁹ 1815: 67; 1835: 144-146. Oversættelse av bilag 85.

Bilag 85²¹⁰

WJ CARL med Guds nåde, Sveriges Norriges, Göthes och Wendes Konung etc. etc. etc. Hertig till Schlesvig Hollstein, Stormarn och Ditmarsen, Grefwe till Oldenburg och Delmenhorst etc. etc. Göre wetterligt: Att som WJ i Nåder godt funnit, att till alla delar gilla och stadfästa den emellan Wår Kärälskelige Herr Son, Swea Rikes Kron Prins, å ena sidan och Norrska Regeringen å den andra, under den 14de sistledne Augusti uti Moss afslutne Convention, och WJ, genom denna afhandlings 1sta och 2dra Artikel, uttryckeligen förbehållit Oss, att wid instundande sammankomst af Norrska Ständerna omedelbarligen communicera med Riksdagen, genom En eller Flere af Oss utnämnde och behörigen befullmäktigade Ombud: Alltså wele WJ härmedelst och i kraft af detta Wårt Öppna Bref, Nådeligen hafwa utnämnt och befullmäktigat Oss Älskelig, Wår Troman, f.d. Stats Rådet, Contre Amiralen, Commendeuren af Wår Swärds-Orden med Stora Korset, Wålborne Friherre Balthasar Bogislaus von Platen, att såsom Wårt Ombud, samt å Wåra höga wägnar handla och communicera med nyssnämnde Riksmöte, till befrämjande af den Scandinaviska Halföns framtida lugn och sjelfständighet genom Sweriges och Norriges oupplösliga förening. Ägandes bemålte Friherre för öfrigt att wid alla med detta Wårt Nådiga uppdrag gemenskap hafwande Ärender ställa sig till underdånig efterrättelse såväl ofwannämnde Convention, som den särskilta Instruction, hwilken WJ för samtelige Wåra befullmäktigade Ombud i Nåder låtit utfärda. Det alle som wederbör, hafwe sig hörsammeligen att efterrätta. Till yttermera wisso hafwe WJ detta med egen hand underskrifwit och med Wårt Kongliga Sigill bekräfta låtit. Gifwit Fredrikshall den 12te October 1814.

Efter Kongl. Majestäts,
Min Allernådigste Konungs och Herres Förordnande,

Carl Johan.
(LS)

C. D'Ohsson.

Öppet Bref för Stats Rådet m. m. Friherre B. B. von Platen att wara
Konungens Ombud wid Riks Församlingen i Christiania.

²¹⁰ Översettelse bilag 84. Alin bilag 83, b.

Bilag 86²¹¹

Sedan f. d. Stats Rådet, Contre Amiralen och Commendeuren med Stora Korset af Kongl. Svärds-Orden, Friherre B. von Platen fullbordat ett honom gifvit uppdrag, i afseende på någre communicationer med Hans Kongl. Höghet Prins Christian Fredric af Dannemark, har Hans Kongl. Höghet Kron Prinsen, å Vår Allernådigste Konungs och Herres vägnar, – befullmäktigat bemälte Friherre, att såsom Commissarie med Undertecknade deltaga uti de ärender, som utgöra föremålet för deras beskickning till Norriges Rikes Stor Thing; i hvilket afseende den för Friherre Platen utfärdade Fullmakt härhos i original öfverlemnas.

Undertecknade hafva den äran betyga Presidenten och Medlemmarne af Norriges Rikes Stor Thing deras fullkomligaste högaktning.

Christiania den 15 October 1814.

G. af Wetterstedt *G.F. Wirsén.* *M. Rosenblad.* *A. G. Mörner.* *C. v. Rosenstein*

J. D. Valerius

Till Norriges Rikes Stor Thing.

²¹¹ Översettelse bilag 83. Alin bilag 83, a.

Bilag 87²¹²

[I venstre marg:] Til Presidenten for Norges Riges Storting

I Anledning af min Ansættelse som Tilforordnet ved Norges Riges Statsraad, beder jeg om Tilladelse, at foredrage Stortinget, at min Post som Chef for Søs Defensionen, fordrer ofte og især om Krigen paa nye skulde udbryde, min Nærværelse paa andre Steder end i Christiania. jeg maatte da enten forlade Foretningerne i Statsraadet eller overdrage i det mindste den personlige Commando af Defensionen til andre. Dersom Hensigten er, at en Søs Officier skulde være Stats Raadet tilforordnet da troer jeg den best foreenes med Tienestens Tarv ved at Hr. Commandeur Fabricius dertil ansædtes.

Det er min Pligt at antage Stortingets Ansættelse, hvorved jeg desuden føler mig smigret, men jeg anseer det og for min Pligt at gjøre opmærksom paa min Stilling og indstiller om Samme maatte komme i Betragtning til Overvejelse.

Christiania d. 15de October 1814.

T. Fasting

²¹² 1815: 68; 1835: 146-147.

Bilag 88²¹³

Forinden Undertegnede fremstille sig til den, ved Grundlovens 44 § paabudne Eed, tillade vi os til Storthingets nøjere Overvejelse at indstille:

Om det ikke, da der er Qvestion om væsentlige Forandringer i Rigets Grundlov, maatte synes meere stemmende med Edens Hellighed, og Tidsomstændighedernes Tarv, at udsætte denne Eds Aflæggelse til en saadan Tid, at Storthinget maatte have fattet sine Beslutninger. Imidlertid ansee vi os, ved vores forhen aflagde Eed bundne til, overensstemmende med Constitutionen, og efter vores bedste Overbevisning, at forestaae og udføre Statsraadets Funktioner.

Christiania i Statsraadet den 17 October 1814.

Rosenkrantz.

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

D. Hegermann

T. Fasting

Til
Rigets Storthing

²¹³ 1815: 68-69; 1835: 147-148.

Bilag 89²¹⁴

Da Trondhiems Byes Indvaanere, ifølge de oplæste Addresser og indløbne Efterretninger, have udmærket sig ved frivillige Bidrag og intenderede Opoffrelser; saa foreslaaer jeg, at Storthinget ved dets Præsident tilkjendegiver Trondhiems Indvaanere sin Agtelse og Tak. Denne Takke-Adresse synes, ihvilken som helst Rigets Skjæbne end maatte blive, ej upassende, men værdig Nationens Tænkemaade, og opmuntrende for flere Egenes Indvaanere.

Christiania i Storthinget
den 18de Octobr. 1814.

Søren Georg Abel

²¹⁴ 1815: 69; 1835: 149.

Bilag 90²¹⁵

[Med blyant, i venstre hjørne:] 2

Beretning

fra den til at undersøge Rigets nærværende Tilstand nedsatte Committee.

Overeensstemmende med Hensigten af Committeeens Udnævnelse, har den troet, at dens Undersøgelser maatte gaae ud paa følgende Poster:

- 1./ Landets egentlige Stridskræfter, eller Armeens og Søe-Defensionens Styrke og Forsyning med Vaaben og Ammunition.
- 2./ Beholdningen af de for Armeen nødvendige Munderingssorter.
- 3./ Armeens Medicinal-Væsens Tilstand.
- 4./ Armeens Proviantering; og endelig
- 5./ Penge-Væsenet, summarisk betragtet.

Committeen har, for at kunne foretage disse Undersøgelser, af Statsraadet erholdt vedkommende Collegiers og Cheffers Indberetninger om disse Gjenstande; deraf, saavel som af de nærmere Oplysninger, som Committeen har indhentet, er Resultaterne bleven følgende:

- 1./ Landets Strids-Kræfter.

a./ Armeen.

Af S. T. Hr. General-Major Arenfeldts Indberetning til Statsraadet erfares, at Demarcations-Liniens Besætning kun udgjør:

1 3pdig ridende Batterie,

5 3pdige Fod-Batterier,

210 Mand Cavallerie, og

9209 Mand Fodfolk;

af hvilken Styrke der for Tiden er 1517 Mand til Garnison i Christiania og end videre vacante og uexercerede 779 Mand, saa at der i det Hele ikkun er ved Linien 6 Batterier og 7816 Mand.

Hr. Generalen erklærer, at i hvorvel han tør forsikre, at den mueligste Modstand vil blive gjort, vil Demarcations-Linien ei kunne forsvares med den anførte Styrke, mod den fiendtlige Magt, hvoraf der skal være forbleven i Norge 17000 Mand; og at da Linien støtter sin høire Fløi til Søen, og saaledes er udsat for at blive omgaaet af den fiendtlige Søe-Force og landsatte Tropper, saa maatte bemeldte Fløi strax trækkes tilbage til Drøbak, hvor en deel af vor Kanon-Flotille er stationeret. Men ogsaa i denne Stilling troer Hr. Generalen ikke, at man vil kunne modstaae Fienden, da de Tropper, hvormed Linien skulde forstærkes ere saa langt borte, at de ei hastig nok kunde fremkomme. Det vil derfor, efter hans Formening blive Tilfældet, at man maa gaae tilbage indtil nordenfor Christiania, og der søge at holde sig, indtil Forstærkningerne kunde indløbe. J Henseende til Tiden da disse Forstærkninger til den active Armee kunne ventes at indløbe, da formoder han, at fra Marsch-Ordren er udstædet vil

i 8 à 14 Dage kunne indtræffe	3650 Mand,
i de følgende 8 Dage	2850 —

²¹⁵ 1815: 71-77. Se bemærkning om offentliggjøring av bilag 90 med vedlegg i fotnote 1815:213, gjengitt som fotnote til Stortingets forhandlingsprotokoll for 21. oktober 1814. Bilag 90 med vedlegg ble ikke tatt med i 1835-utgaven, med følgende begrunnelse i fotnote på s. 150: "Uagtet Udgiveren antager, at de Grunde, formedelst hvilke Stortinget den 21de October besluttete, at denne Indberetning ikke skulde bekjendtgjøres ved Trykken, ikkun eller nærmest havde Hensyn til Sagernes daværende Stilling, har han dog anseet sig uberettiget til at indtage den tvertimod bemeldte Beslutning."

i de følgende 8 à 12 Dage	2250	—
og i de følgende 8 Dage, eller 5 Uger		
fra Marschordren gives	<u>2100</u>	—

J alt 10850 Mand,

foruden det søndenfjeldske Dragon-Regiment, som udgjør 900 Mand. Den hele Forstærkning, som kan ventes efterhaanden at [—]²¹⁶ ankomme bliver da 11750 Mand, hvori Landeværn er iberegnet. Den active Armee vil da med Demarcations-Liniens Tropper udgjøre henved 21000 Mand og 6 3pdige Batterier, samt end videre 2 6pdige Batterier, som ogsaa kunne gjøres mobile. Herved maa bemærkes, at [—]²¹⁷ der er antaget, at der fra Tronhjem ankommer tvende Batailloner, hvilket Operationerne nordenfjelds, mueligens kunde forhindre.

Den fiendtlige Styrke, som ved sidste Feldt-Tog agerede i Norge, formodes at have været circa 30000 Mand, ligesom at Fienden [—]²¹⁸ paa Grændsen havde en Reserve af 10000 Mand.

For at gjøre tilbørlig og kraftig Modstand, maa den regulære Armee understøttes af Almue-Bevæbninger. Disse ere tildeels allerede bleven forsynede [—]²¹⁹ med en deel Ammunition, og kunne erholde mere fra de forskjellige Depots. Endeel Geværer haves til deres Bevæbning, men for de manglende maatte der regnes paa Bondens egne Geværer.

Jfølge Hr. Generalens opgivne Beholdninger, er der ikke Mangel paa Ammunition for Haand-Geværer for Armeen, men der kan endog afgives til Almue-Bevæbningen. Vel er en stor Deel af denne Ammunition endnu ikke forfærdiget; men naar der paa forskjellige Steder kan arbeides, ville Patronerne kunne forfærdiges saa hastig, som de efterhaanden behøves.

Feldt-Batterierne ere forsynede med den til Udmarsch sædvanlige Qvantitet Ammunition, og der haves endeel i Reserve for dem. Men til Erstatning af videre Forbrug, maatte der tages Krud af Beholdningerne i Fæstningerne; og disse ere dermed ingenlunde tilfulde forsynede. J det Hele haves for dem, kun noget over ¼ af det Krud, hvormed de burde være forsynede.

Committeen maa bemærke, at en temmelig Deel af Ammunitionen endnu er beroende paa Aggershuus. Vel arbeides der paa at transportere den til Magasinerne oppe i Landet; men denne Transport gaaer meget langsomt.

b) Søe-Defensionen.

Jfølge Søe-Krigs-Commissariatets Jndberetning er der bestemte til activ Tjeneste her Søndenfjelds, naar Krigen udbryder:

6 Brigger,

4 Kanon-Skonerter

og 36 Kanon-Chalupper.

Til disse Fartøiers [—]²²⁰ Forsyning haves [—]²²¹ Forraad af Proviant og Fornødenheder for 3 Maaneder.

Nordenfjelds haves endnu 2 Kanon-Skonerter i Bergen, og i Tronhjem 2 Kanon-Skonerter og 10 Kan-Chalupper; og af Kanon-Joller i hele Landet 51 Stk. Men disse sidste kunne paa denne Aarstid ei med Nytte anvendes.

Den fiendtlige Søe-Styrke, som sidst agerede mod Norge var:

4 Linie-Skibe,

²¹⁶ Strøket: at

²¹⁷ Strøket: fer

²¹⁸ Strøket: et i Sverrige

²¹⁹ Strøket: med

²²⁰ Strøket: ville blive

²²¹ Strøket: af

3 Fregatter
og omtrent 75 Kanon-[—]²²² Chalupper.

2./ Munderingssager.

Af Commissariats-Collegiets indgivne Udsigt over Munderingsvæsenet, samt nærmere givne Oplysninger erfares:

Af Kjoler og Veste samt Hatte, haves saa meget i Forraad, at der for en Armee af 30000 Mand, vil kunne erstattes den rimelige Forbrug af disse Sorter i omtrent 1 Aar.

Strømper haves ligeledes i Forraad, dog af forskjellig Bonitet.

Med Skoe formodes ogsaa, at Armeen vil kunne vorde forsynet, da der haves endeel Skoe i Forraad, og der er Læder, deels i Forraad, deels under Accord til Leverance.

Derimod mangler Skjorter aldeles, saavel ved Armeen, som ved Depotterne. Vel er der nyelig erholdt 64000 Alen Lærred og i Bergen sat i Requisition 120,000 Alen, men af det Hele vil dog ikkun kunne erholdes circa 36000 Skjorter, eller ei stort mere end 1 Skjorte pr. Mand af hele Armeen, Garnisonerne iberegne.

Af ulde Pantalons og Støvletter haves saameget i Forraad, at man formoder at kunne erstatte Afgangen eller afbøde den virkelige Trang for ½ Aar. Jmidlertid er der ei saa meget at Armeen kan forsynes saaledes, som Reglementet foreskriver. Ved de trønhjemske Tropper er for Tiden megen Mangel paa disse Fornødenheder.

Med Ydertrøier ere vel de fleste Troppe-Corps forsynede, men Trøierne ere i Almindelighed i saa slet Stand, at de neppe kunne holde ud Vinteren igjennem; og i Forraad haves ingen.

Med Yderbuxer, der i den senere Tid ere bestemte [—]²²³ ved en Vinter-Campagne, ere kun nogle Troppe-Corps forsynede, og intet Forraad haves deraf. I disse Dage er vel ankommen 39000 Alen Klæde, men deraf kan [—]²²⁴ i det høieste erholdes Yderklæder for 8700 Mand.

Af alt forestaaende følger, at Armeen af de havende Forraad ei kan forsynes saaledes, som den bør, især ved en Vinter-Campagne.

Materialier til de manglende Ting, kunde maaskee dog nu erholdes kjøbte i Landet; og maaskee der, ved de paa flere Steder begyndte Subscriptioner til Gaver for Armeen, vil indkomme deslige Ting; men Forfærdigelsen af Munderingsstykkerne vil fordrø megen Tid.

3./ Armeens Medicinal-Væsen.

Stabs-Chirurgen har opgivet, at Armeen er saaledes forsynet med Medicamenter, Instrumenter, Bandager og Lazareth-Requisitter, at den i ½ Aar ikke lettelig kan komme til at mangle; men at den derimod har næsten total Mangel paa Compagnie-Chirurger, og at Lazaretherne heller ikke – som de burde – kunne blive forsynede med Bataillons-Chirurger.

4./ Armeens Proviantering.

Jfølge Commissariats-Commissionens Opgivende, befindes i de forskjellige paa Landet anlagte Depots, Forraad til Brød og Proviant som følger:

Det Vangske Depot for	1000 Mand omtrent i	4 Maaneder.
« Landske «	1000 « «	2 ½ «
« Ringerigske «	1000 « «	10 «
« Eidsvoldske og Lillehammers	1000 « «	5 _____ «

²²² Strøket: Baade

²²³ Strøket: for

²²⁴ Strøket: naar der endog bestemmes

Tilsammen i disse Depots for 1000 Mand

i omtrent 21 ½ Maaneder.

Altsaa for den hele forhen beregnede active Armee af 21000 Mand, er der i bemeldte Depots, Proviant for 1 Maaned.

Foruden dette er der et Magasin i Drammen, af hvilket 21000 Mand kunde provianteres i ¾ Maaned. Ligeledes er der i Magasinet her, mere end der til Garnisonen kan udfordres, Proviant for 21000 Mand i omtrent 2 Maaneder. Dersom altsaa disse to Magasiner kunde ansees at være sikrede saa gave de et Tillæg af 2 ¾ Maanedes Proviant for Armeen; men da dette ei er Tilfældet og Transporteringen herfra til Depoterne er meget besværlig og gaaer særdeles langsom, saa tør man vel neppe regne paa mere end ¼ i det høieste af disse Magasiner for den active Armee, og altsaa antage, at den af dem kan forsynes i ¾ Maaned. Den active Armee af 21000 Mand, bliver saaledes at regne i det Hele provianteret for 1 ¾ Maaned. Vel er der contraherede temmelig betydelige Korn-Leverancer til Christiania og Drammens Magasiner, men naar de endog ere ankomne, tør man ei gjøre sikker Regning paa dem førend de ere bragte til Depoterne. Mere maa man derimod kunne stole paa hvad der kunde faaes fra Bergen, hvor Tilførselen har været betydelig. Den velsignede Høst vi i dette Aar have havt, giver Haab til, at der paa Landet vil findes Hjelp til Soldatens Underholdning; og man turde maaskee tillige regne paa, at der fra flere Enge, lige saa vel som fra Tronhjems Stift, Hedemarken, Jedderen og flere Steder, vilde [—]²²⁵ komme Bidrag til Armeens Underholdning i Tilfælde af Krigens Fornyelse. Til at proviantere Armeen vilde derfor vel ei saa meget mangle Føde-Vahrer i Landet, som det vilde blive vanskeligt at faae dem samlet og til rette Tid henbragt hvor de behøves, og hvad Korn-Vahrerne angaaer at faae dem formalede og bagede. Det maa anmærkes, at det meste Korn i Depoterne endnu er uformalet, skjøndt der nu arbeides paa Formalingen og Bagningen.

J Christiansand, Fridriksværn og paa Kongsvinger er der ogsaa Magasiner; men de indeholde ikke mere, end hvad der omtrent til Garnisonerne rimeligen kan behøves.

5./ Finance-Væsenet.

Den circulerende Masse i Rigsbanksædler, var den 21de April dette Aar	6,367,600 Rbd. N. V.
Og i Stadtholderskabets Sædler samme Tid	1,824,925 «
Af de paa Eidsvold den 19de May tilstaaede og garanterede 14 Millioner er udstædet og forbrugt	<u>11,600,000</u> «
Altsaa den nu i det Hele i Landet circulerende Masse	19.792,525 Rbd. N. V.
Herfra gaaer til Laan og Discontering, som kan ventes tilbagebetalt	<u>2,795,579</u> «
bliver	16.996.956 Rbd. N. V.

foruden den i Landet circulerende Masse af D. C. Sædler og Assignations-Beviser, som ikke bestemt vides, men anslaaes omtrent til 1 ½ Million Rbd. N. V.

Til Hypothek for ovennævnte Sum, haves Rigsbankens Hæftelser, hvis Netto Beløb anslaaes til 4 ½ Million Rigsbankdahler i Sølv, der udgjør til 375 pCt Cours 8,437,500 Rbd. N. V., og tilbagelader en ufunderet Sum af 8,599,446 Rbd. N. V., foruden den fornævnte 1 ½ Million i D. C. og Assignationer – som dog alt ere garanterede af Storthinget paa Eidsvold til Cours af 375 pCt.

²²⁵ Strøket: blive

Ved en nye udbrydende Krig, have vi beregnet, at der vilde medgaae maanedlig 3 à 4 Millioner Rigsbankdahler N. V., foruden de ordentlige Stats-Jndtægter, som kunne antages til 150 til 200,000 Rbd. N. V. maanedlig, men som formindskes efter som Fienden maatte trænge fremad. Dog dette er ogsaa Tilfældet med de ordentlige Stats-Udgifter.

Committeen har grundet sin Beregning paa, at 1 Krigs-Maaned i fuld og 5 do. i mindre Acitivitet have kostet circa 12 Millioner Rbd. N. V., foruden [—]²²⁶ Stats-Jndtægterne. Committeen har derved forudsat, at Pengene beholde deres nuhavende Værd.

Hvad der er forhaanden at begynde Krigen med af Fornødenheder, kan ikke beregnes til Afdrag i de nødvendige Summer, da man bestandig maa være betænkt paa en saadan Beholdning; og lige saa lidet kan de af de 14 Millioner resterende 2,400,000 Rbd. komme i Betragtning, da deres Udstædelse forøger den ufunderede Masse. Ellers har man en Sum af circa 4000 £ Sterl. at disponere over, tilligemed de til Staten gjorte Gaver.

Til Storthingets Bestemmelse maa Committeen indstille, hvorledes ved en fornyet Krig de nødvendige Udgifter skulle bestrides.

Christiania i Committeen til at undersøge Rigets Tilstand,
den 19de October 1814.

*Motzfeldt. Holst HWedel-Jarlsberg HMKrohg Diriks Hegermann. A Konow SBBruun
C. Sørenssen*

²²⁶ Strøket: de ordinære Skatter

Bilag 90, vedlegg 1²²⁷

[Nederst på første side:]
 fremlagt i Statsraadet d. 11te Octbr
Fischer.

[Med blyant, i venstre hjørne:] 5

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 1

Til det Kongelige Statsraad.!

[I venstre marg:] Fra General Commandoen i Armeens 1te Divisions Distrikt.

Til Fyldestgjørelse af det Kongelige Statsraads Forlangende under 6te dennes, giver General Commandoen, i Armeens 1ste Divisions Distrikt sig den Ære, at indberette:

Til 1ste Post.

a./ Styrken af den for nærværende Tid under Gevæhr staaende Armee, er:

1. Det ridende Artillerie Compagnie	167 Mand.
2. Fem Fodbatterier	586 «
3. Trende ridende Jæger Compagnier	210 Mand.
4. Jæger Corpset	510 Mand.
5. Aatte Batailloner Infanterie og Garnisons	
Compagniet paa Bladkier	8699 Mand.

Summa = Artillerie 753 Md., rid. Jæg. 210 Md., Jæg. 510 Md., Jnfant. 8699 Mand.

Summen af de under Gevæhr staaende Tropper er saaledes
 i det Heele 10172 Mand.

Derfra afgaar
 de for Tiden i Christiania garnisonerende 1517 «
 bliver demarcations Liniens Styrke 8655 Mand.
 hvoriblandt der befindes at være vacante og uexercerede 779 «
 Altsaa demarcations Liniens effective Styrke 7876 Gemene.

b) Denne Armees Stilling er, foruden Christiania Garnison, i Demarcations
 Linien, fra Soon til Linien til Howi langs den vestre Side af Øyeren og Glommen til
 Kongsvinger.

Til 2den Post.

Da min Erklæring skal tjene Natjonens Representanter til Oplysning om Landets
 sande Forfatning, saa vilde jeg handle svigagtig imod mit Fædreneland om jeg
 fordulgte min Meening, at den Stilling, som Armeen, i Følge Conventjonen af 14de
 August har maattet tage i demarcations Linien, ikke er at soutinere; thi:

- 1./ Er den heele Styrke i demarcations Linien, Christiania Garnison fradragen,
 ikkun 7976 Mand, som er udstrakt i den Strækning, fra Kongsvinger til Soon,
 altsaa er ethvert Punkt, som kan blive tjenlig til Fjendens Angreb, saa svagt
 besadt af os, at endog Folk med Løvemod ikke vilde kunde afværge at blive
 trængte tilbage af Fjenden, som man med temmelig Vished veed, at være os
 langt over det dobbelte overlegen i Tallet; thi de fjendtlige Tropper, indenfor
 Norges Grændser, beløbe sig vidst til 17000 Mand.
- 2./ Formedelst at Conventjonen har bestemt hvilke Tropper, der skulde forblive i
 demarcations Linien, ere alle de i Nærheden hjemmehørende Tropper, sadt
 under Gevæhr; man har altsaa ingen Understøttelse, ikkun langt bortliggende

²²⁷ 1815: 77-80.

Tropper, at fremkalde til Forstærkning af demarcations Linien, og førend disse kunne komme frem, maae demarcations Liniens Skjebne allerede være bestemt.

- 3./ Demarcations Linien støtter sig ned til Søen ved Soon; men da der fra Søsiden ikke kan tænkes paa noget Forsvar, førend ved Drøback, hvor endeel af den norske Roeflotillie er stationeret, saa vil demarcations Liniens højre Fløy, ved en Landsætning let være at omgaaes, som ikke kan forhindres; Armeen blev saaledes nødt til, uden at angribes at trække i det mindste, dens højre Fløy tilbage til Drøbak, og i den Linie over Contra til Feettsund, Blakier og Kongsvinger, søge at modstaae Fjenden; men ogsaa denne Stilling vil ved Armeens liden Styrke ei være at forsvare og bliver derfor nødt til, med Opoffrelse af Folk, at tage Stilling nordenfor Christiania, hvor Armeen bør søge at holde sig, indtil de i Lægderne værende Tropper kunde fremkomme til Forstærkning.

Jeg nødes saaledes til at erklære: mit Liv er opoffret til Fædrelandets Tjeneste, det kommer her ei mere i Betragtning; men da jeg ønsker at min Ære ei skulde døe med mig, saa bør jeg for det Kongelige Statsraad reent ud tilstaae, at jeg ikke indseer at kunde fremvirke et bedre Udfald for Armeen, som nu staar under min Befaling i demarcations Linien, end at den vil komme til at vige for Overmagten.

Imidlertid tør jeg paa Militair Etatens Vegne, love, at der ei skal viges tilbage uden beviislige Nødvendighed, og mueligste Kraft vil blive anvendt, for at holde Fjenden udenfor den sidst bestemte Linie, og didhen vil Modstanden vist gjøre Fjenden ethvert Skridt stridigt.

Til 3die Post:

Efter min Formening:

- 1./ Vil de Tronhjemske Batailloner ikke kunde indtræffe paa Hedemarken førend 3 à 4 Uger fra den Dag af da Marschorden bliver udstædt, denne Tid er beregnet til den korteste, siden jeg troer at disse Batailloner allerede ere marschfærdige i Lægderne.
- 2./ De Bergenhuusiske Batailloner vil ikke kunde indtræffe paa det Sted hvor de skulde bruges, i mindre Tid end 5 à 6 Uger; thi da Compagnierne have mange Fjorde at passere, saa vil Vind og Vejer ofte hindre deres Marsch.
- 3./ De Vesterlehnske Batailloner kunne indtræffe til forskjellige Tider paa det for dem bestemte Sted, den første Bataillon i 3 og den anden i 4 til 5 Uger.
- 4./ De Tellemarkske Batailloner kunne være: den ene inden 14 Dage og den anden inden 3 Uger, paa det for dem bestemte Sted.
- 5./ Den Valderske Skarpskytter Bataillon kunde være paa det for den bestemte Sted i en Tid af 14 Dage.
- 6./ De Depot- og Landeværn, samt Recrut Bataillonerne af de heromkring værende Regiments Distrikter, kunne være i en Tid af 8 til 14 Dage under Gevær.

Den Tid som her af mig er anført ved No. 2 til 6, er beregnet som den længste Tid, da det kan være mueligt, at disse Tropper kunde møde nogle Dage tidligere, hvilket jeg pligter at bemærke, paa det ingen Irring desangaaende skulde opstaae.

Til 4de Post.

Armeen er i det Heele temmelig vel forsynet med Ammunition, dog haves langt fra det Forraad af Ammunition som en krigførende Armee burde være forsynet med; foruden hvad de i Activitet værende Troppeafdelinger have hos sig, befindes i Arsenalerne og paa forskjellige Oplagssteder her søndenfjelds:

1./ Til Infanteriet:

999844 Stkr. skarpe 16 Lødige Patroner som ere fyldte og 135681 Stkr. ufyldte.

67595 Stkr. Do. 13 og 14 lødige Do. Do. Do.

118639 Stkr. Do. 15 lødige D. Do. Do. og 18000 ufylde.

210142 Stkr. 16 lødige Kugler.

132299 Stkr. 14 lødige Kugler.

2./ Til Kavalleriet.

103850 Stkr. fyldte Patroner med een Kugle.

85820 Stkr. Do Do. med rende Kugler.

56550 Stkr. Blyekugler.

3./ Krudt i Tønder:

714 Pd. Jagt Krudt.

128736 Pd. Musquet Krudt.

100151 Pd. Kanon Krut.

Den Varighed som den her angivne Ammunition kan have, er ikke at bestemme, da det ene og alene er afhængig af det Brug som gøres dermed.

Til 5te Post.

I Henseende til Armaturen da haves den ikke i saa tilstrækkelig Mængde at man kunde angive at Armeen dermed var fuldkommen forsynet; vel haves Geværer til alle regulaire Troppe Afdelinger; men langt fra ikke tilstrækkeligen til de forskellige Almue Bevæbninger.

I Henseende til Mundering og Feldteqvipagen kan General Commandoen ikke give bedre Oplysning herover, end at henviise det Kongelige Statsraad til den Erklæring som under 8de dennes er Høysamme meddeelt af det Kongelige Commissariats Collegium.

Hovedkvarteret; Christiania den 11te October 1814.

Arenfeldt.

Bilag 90, vedlegg 2²²⁸

[Med blyant, i venstre hjørne:] 6

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 2

[Ivenstre marg:]

Til

Norges Riges

Statsraad

fra

Søe Krigs-Commissariatet.

I Følge Stats Raadets Befaling af Gaars Dato, vedlægges herved en Fortegnelse paa den Norske Søe-Styrke, saaledes som samme af Chefen for Søe Defensionen er meddeelt. Herved er at tillægge den senere i Frederikswærn efter Stats Raadets Befaling afløbne Brig.

Af denne Styrke, som tillige indbefatter den nu under Vaabensstilstanden i Aktivitet værende, er 6 Brigger, 4 Skonnere og 36 Canon-Chaloupper bestemte til activ Tjeneste i Tilfælde af Krig.

I Medhold Commissariatets Forslag til Stats Raadet under 10de Septbr., angaaende de til denne Søestyrke og begge Værfterne udfordrende Provisioners Anskaffelse for 6 Maaneder, vedlægges herved en Liste over det Fordrende, hvad deraf er leveret, og hvorledes det Manglende formodes at kunne blive tilvejebragt.

Begge Værfternes Beholdninger vedlægges hoslagt til Udgangen af Septbr Maaned; heraf kan sees at den øjeblikkelige Udredning kan iværksættes.

Hvad angaaer disse Forsvarsfartøiers Armering, i Henseende til Sejl, Tougværk, Armatur etc., da ere Briggerne befalede istandsatte, forsaavidt de kunne blive færdige under Vaabensstilstanden, ligesom og Kanonfartøjerne, der ere oplagte som i Krigstiid, blive satte i Stand til igien at gaae i activ Tjeneste, og paativler Commissariatet ikke, at de hertil medgaaende Fornødenheder haves ved Værfterne, uagtet de i dette Øjeblik herfra ikke kunne opgives; ligesom man ej heller paativler at Fartøjerne jo til den bestemte Tiid blive færdige.

Ved den foretagne, og endnu ej os bekiendt fuldendte Prøve af Flotillens Kanoner, ere flere allerede sprungne; men denne Mangel vil med Hensyn til den ovenmeldte angivne active Styrke, kunne afhjælpes ved Anvendelsen af de oplagte Jollers Kanoner, og i Christiansand tillige ved eet af Flaadebatteriernes.

For saavidt Commissariatet for Øjeblikket kan calculere vil de endnu ubetalte eller manglende Provisioners Anskaffelse for Søestyrken i den fordrende Tiid af 6 Maaneder omtrentlig medtage 450,000 Rbd. N. V., uberegnet hvad de 1155 Vog Tørfisk koste, som igiennem Providerings-Commissionen ere leverede Værfterne.

Den befalede Søestyrke, sat i activ Tjeneste, vil, saavidt nu beregnelig, koste i Gage til Besætning, og Diæter til Officierer og Betiente, maanedlig omtrent 26,000 Rbd. N. V. Da den Gield, Commissariatet staaer i til Providerings Commissionen for den forløbne Tiid, endnu ej er opgivet, kan samme saavel som dets Giæld til Priis Realisations-Commissionen i Christiansand for levert Hamp, ikke her beregnes, saa meget mindre som den ej kan ansees at henhøre til de af Statsraadet forlangte Oplysninger.

I Øvrigt undlader Commissariatet ikke at meddele, at man under Dags Dato med Hold Hest har tilskrevet begge Værfterne at angive de Oplysninger om Beholdninger og Mangler, som kunne tiæne til nøjagtigere Besvarelse af Statsraadets Skrivelse, da, efter de skeede Foranstaltninger, daglig kan ventes Leverancer, som det var umuelig her nu at gjøre nogen fast Beregning over.

²²⁸ 1815: 80-81.

Christiania i Søs Krigs-Commissariatet
den 15de Octbr 1814

Fabricius

Hetting

Petersen

Bilag 90, vedlegg 2a²²⁹

[Med blyant, i venstre hjørne:] 7

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] a

Fortegnelse
Over Kongeriget Norges Søestyrke.

Den tronhjemske Styrke.

2 Canon Skonere
10 Canon Chalouper
2 Canon Cuttere
6 Canon Joller.

Den bergenske Styrke

2 Canon Skonere
11 Canon Joller.

Den sydenfjeldske Styrke

7 Brigger
2 armerede hyrede Skonere NB Eierne
tilbageleverede.
4 armerede hyrede Cuttere.
4 Canon Skonere
36 Canon Chalouper
34 Canon Joller.
2 Bombardeer Chalouper

I Alt: 8 Canon Skonere
46 Canon Chalouper
2 Canon Cuttere
51 Canon Joller
7 Brigger.
2 armerede hyrede Skonere NB Eierne
tilbageleverede
4 armerede hyrede Cuttere.
2 Bombardeer Chalouper

Christiania i Søs-Krigscommissariatet den 15de Octbr. 1814.

Fabricius.

Hetting.

Petersen

²²⁹ 1815: 81-82.

Bilag 90, vedlegg 2b²³⁰

[På tabellens bakside:] ad No. 101.a SKb Rb

[Med blyant, i venstre hjørne:] 8

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] b

Fortegnelse
over Beholdningen af de i Værftets Magasiner værende Provisioner ved Udgangen af
September Maaned.

Rug	2 Tdr. 7 3/56 Skp.	skriver	2 Tønder Syv 3/56 Skippd.
Byg	232 Tdr. 3 1/2 Skp.	"	Tohundrede to og Tredive Tønder Tre 1/2 Skippd.
Ærter	24 Tdr. 4 Skp. 1 25/28 Otk.	"	Fire og Tyve Tønder Fire Skiepper En 25/28 Otk.
Gryn	66 Tdr. 2 Skp. 1 7/160 Otk.	"	Sex og Tredindstve Tønder To Skiepper En 7/160 Otk.
Salt	152 Tdr. 3 Skp. 1 157/182 Otk.	"	Ethundrede To og Halvtredindstve Td. Tre Skp. En 157/182 Otk.
Malt	437 Tdr. 2 3/8 Skp. 437 Tdr. 2 3/8 Skp.	"	Firehundrede Syv og Tredieve Tønder To 3/8 Skiepper.
Smør	14 Skpd. 12 9/28 Pd.	"	Fjorten Skpd. Tolv 9/28 Pd.
Salt Flæsk	5 Skpd. 5 Lpd. 5 5/7 Pd.	"	Fem Skpd. Fem Lpd. Fem 5/7 Pd.
Salt Kjød	5 Skpd. 8 Lpd. 15 15/28 Pd.	"	Fem Skpd. Otte Lpd. Femten 15/28 Pd.
Stokfisk	176 Skpd. 8 Lpd. 4 Pd.	"	Ethundrede og Sex og Halvtredsindstve Skpd. Otte Lpd. Fire Pd.
Brændeviin	10,662 Potter	"	Ti Tusinde Sexhundrede To og Tredsindstve Potter.
Edike	870 22/ 25 Potter	"	Ottehundrede og Halvfiresindstve 22/25 Potter
Haardt Brød	240 Tdr. 2 Lpd. 13 Pd.	"	Tohundrede og Fyrgetyve Tønder To Lpd. Tretten Pd.
Lys	24 Skpd. 17 Lpd. 7 Pd.	"	Fire og Tyve Skpd. Sytten Lpd. Syv Pd.
Humle	3 Skpd. 4 Lpd. 14 1/4 Pd.	"	Tre Skpd. Fire Lpd. Fiorten 1/4 Pd.
Risengryn	487 Pd.	"	Firehundrede Syv og Firesindstve Pd.
Skraatobak	330 Pd.	"	Trehundrede og Tredive Pd.
Hvid Sæbe	63 Pd.	"	Tre og Tredsindstve Pd.
Puddersukker	36,084 Pd.	"	Sex og Tredive Tusinde Fire og Firesindstve Pd.
Fladbrød	422 Pd.	"	Firehundrede og To og Tyve Pd.

Christiansands Værfts Magasin Kontoir den 30te September 1814.

Fleischer

Hos Bagerne 180 tr. Rug og 90 tr. Byg.

I Grynsmøllen 200 tr. Byg.

²³⁰ 1815: 82.

Bilag 90, vedlegg 2c²³¹

[På tabellens bakside:]

ad No. 99a SKb Rb

[Med blyant, i venstre hjørne:] 9

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] c

Frederiksværns Verfts Proviant-beholdning d. 30te. September 1814.

	Indtægt		Summa	Udgift.	Beholdning
	Beholdning den 29de Aug.	Indtægt fra 30te Aug. til 30te Septbr.		Udgift fra 30te Aug. til 30te Septbr.	
Rug	370 Tdr	285 Td. 1 Skp. 2 Otk.	655 Td 1 Skp. 2 Otk.	227 Td. 4 Skp. 4 Otk.	377 Td. 4 Skp. 6 Otk.
Byg	129 Tdr	636 – 4 – ” –	765 – 4 – ” –	87 – 1 – ”	678 – 3 – ”
Malt	64 Tdr	182 – ” – ” –	246 – ” ”	47 – ” ”	199 – ” ”
Byggryn	96 Tdr	135 – 5 – 6 –	231 – 5 – 6 –	71 – 3 – 5 –	160 – 2 – 1 –
Ærter		376 – 3 – 2 –	376 – 3 – 2 –	35 – 2 – 4 –	341 – ” 6 –
Haardt Brød	8 Tdr	46 – 3 Lpd. 12 Pd.	54 – 3 Lpd. 12 Pd.	186 – 15 Pd.	
Salt	350 Tdr	” – 1 Skp.	350 – 1 Skp.	6 – 6 Skpr.	343 – ” –
Smør	14 Skpd	21 Skpd. 11 Lp. 12 Pd.	35 Skpd. 11 Lp. 12 Pd.	10 Skpd. 13 Lp. 10 Pd.	15 Skpd. 18 Lpd. 2 Pd.
Flæsk					
Salt Oxekjød	55 –	3 – 12 – 9 –	58 – 12 – 9 –	35 – 13 – 3 –	21 – 19 – 6 –
Tørfisk	160 –		160 – ” ”	33 – 9 – 12 –	126 – 10 – 4 –
Humle	71 –		7 – 10 – ”	” 5 – 10 –	7 – 4 – 6 –
Puddersukker	1800 Pd.		1800 Pd.	1442 Pd.	358 Pd.
Fransk Brændev.	1090 Potter		1090 Potter.	398 Potter.	692 Potter.
Dansk do	6400 Potter	115 Potter	6515 –	4844 –	1671 –
Viinædikke				18 –	
Stærkt Øl	50 Tdr		50 Tdr	49 Tdr. 54 Pott.	82 Tdr
Ord. do					
Risengryn	169 Pd.		169 Pd.	150 Pd.	16 Pd.

Frederiksværns Verfts Magazin d. 30te September 1814.

Randulff

²³¹ 1815: 83.

Bilag 90, vedlegg 2d²³²

[På tabellens bakside, med blyant i venstre hjørne:] 10

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] d/

Fortegnelse

over de Provisioner, som i 6 Maaneder behøves til begge Verfterne med tilhørende Transport-Fartøier, Sygehuse og Flaade-Batterier, tilligemed den til Activitet bestemte Søstyrke af 6 rigger, 4 Skonnere og 36 Canon-Chalupper.

Værfterne og den til Activitet bestemte Søstyrke behøver for 6 Maaneder, daværende Beholdning fradragen	Rug	Byg/Gryn Malt	Erter	Flæsk	Salt Kjød	Smør	Fisk	Brændeviin
Anskaffet og leveret til Mærflerne	5620 Td	4626 ¼ T.	809 ¼ T.	284 Skpd. 4 ½ Lp.	509 Skpd. 13 Lpd.	376 Skpd. 4 ¾ Lpd.	49,216 Pd.	47,118 Pt.
Contraheret, men endnu ej leveret	1433 ¼ T.	2546 Td.	349 Td.		5 Skpd.	11 Skpd. 15 ¾ Lpd.	12,800 Pd.	18,732 Pt.
Mangler	1466 ¾ T.	791 Td.	15 Td.		225 Skpd.	14 Skpd.		34,000 Pt.
	2720 Td.	1289 ¼ T.	445 ¼ T.	284 Skpd. 4 ½ Lp.	209 Skpd. 13 Lpd.	350 Skpd. 9 Lpd.	36,416 Pd.	tilovers 5,614 Pt.
Ovenstående Mangler formodes at kunde blive afhiulpne paa nedtegnede Maader	Ved Statsraadets gode Foranstaltning, overensstemmende med dets Skrivelse af 13te Septbr., betræffende, at det selv vil, saameget som muligt, drage Omsorg for, at forskaffe Sø-Etaten det fornødne Partie Korn. Capitain Stibolt i Christiansand er desuden, efter Statsraadets Approbation, underrettet om at foranstalte kjøbt saa stort Partie Rug og Byg, som udfordres til Verftet med derunder hørende Transport-Fartøier etc., i 6 Maaneder, og den der liggende Søstyrke, der i Krigstilfælde skal udeqviperes, i 1 Maaned.		Capitain Stibolt i Christiansand og Capitain-Lieutenant Valeur i Frederiksværn ere anmodede om at besørge anskaffet saa stort Partie Fedevarer og Ærter, som der udfordres til Verfterne og hele Søstyrken, nemlig Stibolt til Verftet i Christiansand med underliggende Transport-Fartøier, Sygehuse og Flaade-Batterier for 6 Maaneder, og den sammesteds nu oplagte Søstyrke af 3 Brigger og 16 Kanon-Chalupper for 1 Maaned; og Valeur til Verftet i Frederiksværn med tilhørende Transport-Fartøier og Sygehuse, samt den der nu oplagte Styrke af 1 Brig og 14 Kanon-Chalupper for 6 Maaneder, og til den i Christiansand oplagte Styrke for 4 Maaneder. Capitain-Lieutenant Dorn i Bergen er desuden anmodet om at forskaffe et Partie Smør til Christiansand. Det anmærkes iøvrigt, at Mangelen af Flæsk vil kunne erstattes ved salt Kjød, hvilket atter vil spares paa ved Brugen af fersk Kjød. De anførte manglende 36,416 Pd. Tørfisk ere senere gennem Providerings-Commissionen blevne leverede til Frederiksværns Verft, som og den medfølgende Proviant-Extract fra dette Verft viser.					Aarsagen til Overskuddet af Brændeviin er, at Capt. Stibolt contraherede 5000 Pott., førend han kunde have Efterretning om, at man ogsaa for Christiansands Verft havde besørget leveret i Frederiksværn et tilstrækkeligt Quantum.

Søstyrken og Verfterne kunne saaledes ansees fra dette Øieblik af at være provianterede for omtrent 3 Maaneder, med Undtagelse af Flæsk og Smør, som, i Tilfælde af Udeqvipering, paa anden Maade maa søges Mandskabet godtgjorte.
Christiania i Sø-Krigs-Commissariatet, d. 55de Octb. 1814.

*Fabricius.**Hetting.**Petersen*²³² 1815: 83-84.

Bilag 90, vedlegg 3²³³

[Nederst på første side:]
 fremlagt i Statsraadet d. 8. Oct.
Fischer.

[Med blyant, i venstre hjørne:] 11 [Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. [—]²³⁴ 3.

Ifølge Statsraadets Befaling i Skrivelse af 6te dennes har Commissariats-Collegiet herved skullet give følgende Udsigt over Armeens Munderingsvæsen:

- a/ De meget betydelige Tab som Armeen har havt paa Munderingssager og Requisiter i sidste korte Felttog ere dels allerede erstattede dels vil saadant i Løbet af denne Maaned skee.
- b/ Til videre Forsyning af et lignende Troppeantal er følgende Udsigter:
 - 1/ Med Kjoler Veste og Hovedbedækning, kan hvad som opslides og forkommes naar dette sidste ei skulde overstige rimelige Grændser, af de havende Forraader erstattes i omtrent 1 Aar.
 - 2/ Ydertrøier, hermed ere vel de fleste Troppcorps forsynede, men de ere tildeels i maadelig Forfatning, saaat mange vanskelig og kun med strængeste Oekonomie vil udholde Vinteren. I Forraad haves ingen.
 - 3/ Yderbuxer, der først i dette Aar ere reglementerede som til en Vintercampagne nødvendige. Dermed ere kun nogle Corps forsynede. De som haaves maa kunde udholde Vinteren. I Forraad haves ingen.
 - 4/ Uldne Pantalonger og Støvletter haves vel en Forraad til i omtrent ½ Aar at afbøde virkelig Mangel, men ikke til at uddele nogen fuld Termin for hele Armeen.
 - 5/ Skjorter mangler aldeles saavel ved Armeen som i Depoten, undtagen ved Lazaretterne, som dermed ere forsynede.
 - 6/ Strømper haves i Forraad.
 - 7/ Skoe. Omendskjønt de mindre Skoemagersale som ved forskjellige Regimenter vare anlagte, ved Krigens Uroelighed dels ere aldeles hævede, dels i mindre Virksomhed end før, og dette Sidste ogsaa er Tilfældet med Armeens Skomagesal, saa haaber man dog at skulle holde Armeen vedlige med Skoe, naar ei meget uventede Uheld skulde indtræffe. Læder haves dels i tilstrækkelig Forraad og dels erholdes efterhaanden ifølge sluttede Contracter.
 - 8/ Halsebind. Af dette mindre vigtige Munderingsstykke haves vel liden Forraad tilbage, men etslags ganske brugbare kan her erholdes forfærdigede.
 - 9og 10/ Tornøstre og Brødposer. Heraf haves et skikkeligt Forraad til at erstatte Forbrug, naar kun ikke den uheldige Maade, at kaste disse Nødvendigheder fra sig under Affairerne skulde tage Overhaand.
 - 11/ Af Lædertøj haves under samme Betingelse som ved No. 10 er anført ligeledes det Fornødne til at erstatte Afgang.

For at opklare Aarsagen hvorfor Forraad af Ydertrøier og Yderbuxer aldeles mangler maa kortelig fremstilles følgende: I Aaret 1812 blev paa Munderingsdepotens Forestilling en Kongelig Resolution erhvervet at hvert Lægd skulde i Sommeren 1813 levere mod Betaling 10 Alen graat Vadmæl. Disse vare bestemte til Yderbedækning for Nationaltropperne som aldeles manglede samme; men imod Leverancetiden indløb fra de allerfleste Districter, Ansøgninger understøttede af Øvrigheden, dels om Udsættelse dels om aldeles Befrielse for denne Leverance, hvilket Statholderskabet for det meste fandt nødvendigt at bevilge. Collegiet greb da til at lade opkiøbe hvad graat Klæde her fandtes i Landet af passende

²³³ 1815: 85-88.

²³⁴ Strøket: 2

Bonitet og taalelig Priis, men da dette ikke tilstrak til uden at erstatte hvad der blev opslidt, foreslog det endvidere at søge indkiøbt 50,000 Alen dobbeltbredde graat Klæde udenlands fra, hvilket dengang var at erholde for 3 2/3 Rbd. N. V. pr. Alen. Statholderskabet bifaldt vel strax dette Forslag, men da dertil udfordredes Kongelig Tilladelse og Jndhentelsen af denne fra Kiøbenhavn medtog henved 7 Uger blev imidlertid Coursen for ufordeelagtig, at nye Anstrængelser og aldeles nye Foreninger maatte træffes for at iværksætte Forslaget. Alt kom dog endelig ved en driftig Medborgers Flid saaledes istand, at Klædet i forrige Seenhøst eller Vinter dagligen ventedes, da indtrufne pollittiske Forandringer lagde nye Vanskeligheder i Veien og først i disse Dage har man hertil erholdt dette Klæde, men formedelst de atter stegne Priser og Pengeresoursernes Utilstrækkelighed kun noget over 39,000 Alen istedetfor 50,000.

Imidlertid vedblev Collegiet at indkiøbe Klæde og Vadmel i Landet ligesom og det samme med Hans Majestæts egen Foranstaltning skeede, saa at man dermed og med de kun sparsomt senere indkomne Vadmelsleverancer, samt hvad Kongsbergs endnu ei istandkomne Manufactur har leveret, baade har skaffet Yderbeklædning til de Tropper, der forhen vare organiserede og tillige Munderinger til alle de, som i afvigte Foraar og Sommer organiseredes af ny; men videre har dette eiheller været at drive. Det nu erholdte Klæde, som dog først skal forarbeides, kan kun afgive 9750 Ydertrøier eller 19,500 Yderbuxer eller 6500 Sæt af begge tilhobe, naar, som synes rettest hvis Krigen igjen udbryder, alt opgiøres til Yderbeklædning, dog formenes rigtigst, at der istedetfor Ydertrøier og Buxer indførtes Overkjoler, som rak til Knæerne, og hvorefter vilde kunde udbringes omtrent 8700.

I Henseende til den aldeles Mangel af Skiorter, da maa bemærkes følgende:

Da Fredsslutningen den 14de Januar d. A. indtraf, laae paa Kronborg indpakket for Norge omtrent 100,000 Alen af Skiortelærred, som da naturligviis ikke erholdtes.

Med Klædesindkiøbet udenlands blev tillige forbundet et Jndkiøb af 100,000 Alen Lærred. Dette er først nu erholdt og dog af samme Aarsag som ved Klædet er opgivet, kun omtrent 64,000 Alen. I Bergen er sat i Requisition omtrent 120 à 130,000 Alen ublegede Lærreder, men Statsraadet vil selv have erfaret hvad Hindringer og Vidløftigheder der af Vedkommende er lagt i Veien for Erholdelsen som nu først modsees. Af de havende 64000 Alen kan forfærdiges henved 13000 Skiorter og af det Bergenske 22 à 24000; men der vil udfordres i det ringeste 4 Maaneder til at faae dem syede.

Det vil af alt ovenstaaende sees, at for Armeens Beklædning ikke har manglet Virksomhed, men at de Vanskeligheder den medfører og muligen ikke mindre de store Pengesummer den udkræver, ere under Landets nærværende Stilling fast uovervindelige. Det sidste vil især bedømmes ved at bemærke, hvad de ommeldte 8700 Overkjoler og 13,000 Skiorter koster, som vel vil overstige 500,000 Rbdlr. N. V.

Der vil saaledes ved en paa nye opstaaende Krig ei være synderlig andet at regne paa, end at Folket, naar de nuhavende Forraade ere opslidte, maae forsyne Armeen med Klæder. Man bør vente at dette vil skee med mere velvillig Anstrængelse end der i forrige og dette Aar sporedes ved de ovenmeldte Leverancer af Vadmel til Yderbeklædning; man bør og vist vente at Soldaten da vil omgaaes mere husholdrisk med sine Medborgeres Bidrag end med hvad han nu kalder Kongens Mundering og som man seer mange paa den utilgiveligste Maade mishandle.

Christiania, i det Kongel. Norske Commissariats-Collegio,
den 8de October 1814.

Bergh.

Engelhart.

Feyer

Til

Norges Riges Statsraad.

Bilag 90, vedlegg 4²³⁵

[Med blyant, i venstre hjørne:] 12

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 4

Efter den ærede Committees Forlangende, fremsendes herved ærbødigst en Beretning over Medicinalvæsenets nærværende Tilstand ved den Norske Armee. Heraf vil erfares: at Armeen har en næsten total Mangel paa Compagniechirurger, som ere saa nødvendige i Feldten, og som ikke med al af mig anvendt Umage have været at faae. Med Medikamenter, Instrumenter, Bandager og Lazaretrequisiter er derimod Armeen saaledes forsynet, at den i et halvt Aar ikke letteligen kan komme i Forlegenhed.

Christiania d. 17 Octbr 1814

Thulstrup
Stabschirurg

Til
Committeen for
at undersøge Rigets Tilstand

[Utenpå brevet:]

Til
Committeen for at undersøge Rigets Tilstand
i
Christiania

²³⁵ 1815: 88.

Bilag 90, vedlegg 4, undervedlegg²³⁶

[Med blyant, i venstre hjørne:] 13

Beretning over Medicinalvæsenets nærværende Tilstand ved den Norske Armee.

Om Læger.

Paa Overlæger har Armeen egentlig ikke Mangel, den har een Stabschirurg, een constitueret Stabschirurg Nordenfields; hvert Regiment og Corps har sin Regimentschirurg; desuden er der ved Armeen een Regimentschirurg paa Vartpenge, og 4 surnumeraire til Ansættelse ved Lazareetterne.

Med Bataillonschirurger er Armeen nogenlunde forsynet, den har i alt 28; men heraf ere ikkun 8 examinerede, uagtet al anvendt Umage har jeg siden 1809 ikke kunnet fra Kiøbenhavn faae meere end 4 examinerede, de øvrige ere tagne blant de bedste Compagniechirurger, og ere meere eller mindre duelige. Alle disse behøves i Feldten, saa at ingen Bataillonschirurger kan ansættes ved Lazareetterne, hvilket dog burde finde Sted.

Paa Compagniechirurger har Armeen betydelig Mangel, den har i alt ikkun 28 og ved en Armee paa 25000 Mand burde i det ringeste være 150 til 200, da hver Division behøver een med sig i Feldten, og 30 til 50 behøves i Lazaretherne. Aarsagen til denne Mangel ligger i, at der i Fredstider ikkun har været reglementeret 1 Compagniechirurg for 2 gevorbne Compagnier, hvorefter flyder at ethvert nationalt Regiment ikkun har havt een Compagniechirurg. I Feldtoget 1808 og 1809 blev deels fra det chirurgiske Academie; deels fra Sundhedsscollegiet i Kiel sendt 50 Compagniechirurger hertil; men af disse deserterede 4, 11 døde, og 16 ere ansatte som Bataillonschirurger. Jeg har siden den Tid gjort mig den mueligste Umage for at faae de høystnødvendigste fra Kiøbenhavn eller Holsteen. Jeg fik i forrige Aar Løvte om at faae saa mange herop, som kunde undværes i Danmark; men da Auxiliair Corpset skulde marschere og Krigen brød ud i Holsteen, behøvedes der alle, som kunde faaes, og hertil kom altsaa ingen. Saasnart Freden til Kiel var sluttet, gjorde jeg mig atter al Umage for at faae saa mange mueligt, og foranstaltede Penge nedsendte til Reyse Omkostninger og til at forsyne dem med de nødvendige Haand-Instrumenter; men de strænge Forholdsregler, som blevne tagne i Danmark mod Norge, har foraarsaget, at ikkun een er kommet hertil. Jeg ansøgte hos Commissariats Collegiet, at maatte antage Elever, som jeg kunde danne til Compagniechirurger; men af saadanne har jeg ikkun faaet 9. Om en Krig skulde igien udbryde vilde altsaa Armeen være i største Forlegenhed for Compagniechirurger, som ere, paa deres Post, ligesaa nødvendige, som Overlæger ved Regimenterne.

Om Medicamenter

Uagtet alle de Vanskeligheder, som Krigen med Engelland og Sverrig har lagt i Veyen, har Commissionen for Medicinal Vare Depotet dog været saa heldigt at kunne forsyne Landet og Armeen saaledes med Medicamenter, at ihvorvel enkelte Sorter for en Tid ikke have været at faae; har der dog ikke været nogen Mangel i det heele paa Medicamenter. I forrige Efteraar forskrev Commissionen, som sædvanlig, den nødvendige Qvantitet for næste Aar, og erholdt Efterretning fra Commissionen i Kiøbenhavn, at den var indkiøbt og vilde blive afskibet til Jylland, for i Foraaret at sendes hertil. De indtrufne Omstændigheder hindrede imidlertid disse Varers Ankomst. Saasnart Skibsfarten med Danmark blev aabnet, skrev den

²³⁶ 1815: 88-90.

herværende Commission til Justitsraad Kofod i Kiøbenhavn, og anmodede ham om at modtage disse Varer af Commissionen i Kiøbenhavn og besørge dem hertil; men til vores største Forundring fik vi det Svar: at disse Varer, efter Finantz Collegiets Ordre vare solgte, strax efter Adskillelsen mellem Danmark og Norge. Landet vilde altsaa været i den største Forlegenhed for Medicamenter, dersom man ikke havde havt et nogelunde Forraad fra forrige Aar, og dersom man ikke havde benyttet en nogenlunde sikker Leylighed til at forskrive endeel Medikamenter fra Engelland, hvilke nu ere komne hertil. I et halvt Aar troer jeg Armeen kan forsynes med de nødvendigste Sorter, og de som mangle kunne for det meeste substituere med andre.

Om Instrumenter

I forrige Aar var jeg saa hældig at faae nogle meget gode Instrumentcasser fra Engelland, og ligeledes Instrumenter til at completere endeel af de defekte Casser ved Regimenterne og Bataillonerne. Paa denne Artikel vil der altsaa neppe være Mangel.

Om Bandager

Hermed er Armeen temmelig vel forsynet og desuden haves omtrent 1000 Alen Lærred og 2000 Al. Cattun i Behold.

Om Lazaretrequisiter

Af de vigtigste haves Forraad, af nogle til 1000 Mand, og af andre til henimod 2000. Den største Deel af hvad der for nærværende Tid ikke er i Brug ved Lazaretterne i Moss, Drøbak, paa Næstingen, Hebek og i Christiania, er transporteret til 2de forskjellige Steder nord for Christiania, hvorhen der ogsaa er bragt en betydelig Deel Medicamenter til Armeens Brug, om den maatte trække sig høyere op i Landet, og blev afskaaret fra Christiania.

Christiania d. 17 Octbr 1814.

Ærbødigst
Thulstrup,
Stabschirurg

Bilag 90, vedlegg 5²³⁷

[Nederst på første side:]

Til

Den af Storthinget udvalgte Committee
for at undersøge Statens Tilstand.

[Med blyant, i venstre hjørne:] 14

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 5

Ved at insinuere hosfølgende Tabelle over de i Magasinerne nu værende Provisioner, reducerede til Portioner, finder Commissionen det Pligt at tilføye følgende Anmærkninger:

- 1./ At Brødportionerne kunne anseeligen forøges, naar Comisbrødet foranstaltes blandet med ½ Deel Byg eller Havremeel, hvilket saa meget hellere kan skee, som de beregnede Havremeels Portioner egentlig ere et Overskud, der bør tillægges Bygmeelsportionerne, siden Havre ei uddeles uden som Erstatning for en anden savnende Artikel.
- 2./ Portionerne af enhver Artikel sammenlagt, er Soldatens Portion for 1 Lønningsdag eller 5 Dage – med Undtagelse af Havremeel (som foranført), af Riisengryn, Sild og Fisk, hvilket alt træder istædet for andre savnende Artikler; kun af Rom, som allene uddeles til Dhrer. Officerer, beregnes Portionen for 7 Dage, siden enhver Officeer tildeles 1 Pot ugentlig. Dog gives ej haardt Brød til samme Tid som blødt.
- 3./ De Forraade, eller det Antal Portioner, som sees beregnede for Aggershuus & Drammens Magasiner, kunne ei bringes i Anslag som disponible for en activ Armee, uden forsaavidt det maatte blive mueligt: at faae dem borttransporterede til Eidsvold og Lillehammer, samt Ringeriget og Land, hvortil vel er føiet al muelig Anstalt, men hvortil kun haves lidet Haab, da næsten i Almindelighed Halvdelen, og ofte et større Antal udeblive, af de til Skyds beordrede Almues-Heste.
- 4./ De Provisioner som findes i Fæstningerne Kongsvinger, Friderichsværn og Christiansand, ere ligesaa lidet at bringe i Calcul for den active Armee; tværtimod maa Forraadet i Fæstningerne endnu forøges, til Garnisonernes Underholdning.
- 5./ Magasinerne paa Ringeriget og Land, have maaskee nogle flere Portioner end de beregnede, hvilke i saa Fald afgaae fra Drammens beregnede Beholdning, som derfra borttransporteret siden Rapportens Afslutning; i alt Fald er dette sikkert ubetydeligt.
- 6./ Det samme kan maaskee og være Tilfældet med Forraadet i Eidsvolds og Lillehammers Magasiner, hvilket, naar det skulle være større, afgaaer i Aggershuus Magasinbeholdning; for øvrigt kan Forraadet i Eidsvolds og Lillehammers Magasiner umuelig for Tiden angives særskildt, da Vandtransporten fra det første til det sidste Stæd, gaaer saa usikkert, og ingen bestemt Kundskab haves om hvad der til Lillehammer er afsendt eller fremkommet.
- 7./ Det vil uidentvivelig ei her være overflødig at anmærke: at de beregnede Kornvare endnu for den allerstørste Deel ere i raa Tilstand, det er: uformalede og uforbagede, og at deres Tilberedning oppe i Landet kræver overordentlig Anstrængelse, er forbundet med meget Tab af Tiid og Tab af Product, da man aldrig, eller yderst sielden, faaer den samme Qvantitet Comisbrød pr. Td. Gods paa Landet, som i Byen hvor ordentlige Brødbagerier haves.
- 8./ Haardt Brød, som for Soldaten beqvemmet og uidentvivelig sundest, forbages med mueligste Anstrængelse nu, da Rug haves; med derved tabes ½ Part og mere i Product, som ei ganske kan gienvindes ved Portionens Indskrænkning. Denne er kun 1/6 mindre af haardt end blødt Brød.

²³⁷ 1815: 90-92.

Christiania i den Kongelige Commissariats Commission den 16de October 1814.

Haffner.

Krog

Thurmann.

Ruge

Bilag 90, vedlegg 5a²³⁸

[Med blyant, i venstre hjørne:] 15

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] a

I Forbindelse med vor underdanige Indberetning af 12te hujus undlade vi ikke lige underdanig at meddele det Kongelige Statsraad: at foruden de i benævnte Skrivelse med hosfulgte Tabeller opgivne Provisioner, findes endnu i Drammens Magasin i Behold den 11te October følgende Artikler:

Circa 41989 Potter Brændevin

-"- 1104 $\frac{3}{4}$ Td Rug

-"- 2124 Td Byg og

-"- 1750 Td Havre.

Ligesom der fra samme Magasin, foruden det i vor Skrivelse ommeldte, end videre er afgaaet til Ringeriget og Land: 3475 Potter Brændevin; 52 Td Rug og 111 Td Havre. Christiania i den Kongelige Commissariats Commission, den 14de October 1814.

Haffner.

Krog.

Ruge

Til
Norges Riges Statsraad

[Utenpå brevet:]

Til
Norges Riges Statsraad
i
Christiania.

K. T.

²³⁸ 1815: 92.

Bilag 90, vedlegg 5b²³⁹

[Med blyant, i venstre hjørne:] 16

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] b

Note

Over Kornvarer anskaffede efter Statsraadets Befaling

Efter Licitation	Rug	Byg	Havre		Leveres
Kammerraad Glückstad	2000	1000			Christiania.
Kjøbm. Chrystie. Strax leveret.			300		
D. & T. Edwardsen, strax leveret	500				Friderichsværn.
Grosserer Chrystie.	600	650			Christiania.
og af Samme i En- den af d. M. Strax leveret.	500	800			
D. Simonsen			300		do.
Glyckstad og H. Mathiesen.	2000	2000	2000		Drammen.
Consul Thrane.	2000	5000	3000		Drammen
Peder Tandberg.	100				Christiania.
Kiøbmand Hansen.			200		Christiania
Thorsen, Diesen & Hefty.	1000	1000	3000		do.
Hansen		200			do.
Poulsen		1000			Drammen.
Henrichsen			300		Christiania.
Sell	160				Drammen.
Stoltenberg			500		Christiania.
Sigvart Petersen		400		100 Malt	Frideriksværn.
Chrystie.		400			Christiania.
Thrane.	350	1500	1800		do.
Thyrholm.	400				Frideriksværn.
Thrane	500	1000	500		Christiania eller Drammen.

10,111 T. Rug 16,950 T. Byg 11,900 Havre 1000 T. Malt

²³⁹ 1815: 92-93.

Bilag 90, vedlegg 5c²⁴⁰

[Nederst på første side:]

Til

Norges Riges Statsraad.

fremlagt i Statsraadet d. 12te Octobr.

Fischer

[Med blyant, i venstre hjørne:] 17

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] c

I Anledning af Statsraadets naadige Skrivelse under 6te dennes, har denne Commission vel fra det militaire saavel som Forraadsmagasinet her paa Stedet, samt fra Drammens Magasin, æsket Opgaver over, hvad der til samme er indkommet til denne Commissions Disposition; men, da vi fra Drammens Magasin endnu ej have modtaget nogen Forklaring senere end den af 1ste hujus, saa er det vist: at nogle flere Qvantiteter dertil ere senere indleverede, ligesom det og er vist: at flere Transporter derfra ere afgaaede til Ringeriget og Land, uden at vi med nogen Vished kunne angive disse. Vi have imidlertid troet: ikke at burde forhale Indsendelsen af den befalede Opgave længere, og skulle saaledes underdanig insinuere:

a./ Tabelle No. 1 som viser hvilke Forraade der paa ethvert af de bestemte Oplagssteder fandtes, ved de sidst indkomne Rapporters Afslutning; hvorved dog anmærkes: at til Landske Magasin vides ankommet senere end Rapporten er affattet, som sendt fra Drammen, 362 Tønder Byg og 38,430 Potter Brændevin; samt at endnu andre og flere Provisioner ere underveis fra samme Magasin.

Ogsaa til Ringerigske Magasin er siden Rapportens Affattelse, dels ankommet, dels undervejs, adskillige Provisioner, som ej kunne angives; og Transporterne continuere daglig.

Til Ejdswooldske Magasin er siden Rapportens Affattelse afsendt fra Aggershuus Magasin: 523 Td. Rug, 912 Tdr. Byg, 349 Tdr. Havre, 72 Skpd. Kjød, 2,365 Potter Rom, 19,590 Potter Kornbrændevin, 10,633 Pd. Risengryn, 50 Skpd. Tørfisk; men deraf er igjen en stor Deel afgaaet til det paa Lillehammer i Faaberg oprettede Magasin, uden at det lader sig angive hvor meget af hvert Slags; Transporterne continuere daglig.

b./ Tabelle No. 2 som viser hvilke Forraade ved denne Commissions Foranstaltning endnu ere betingede, men ej indleverede i vedkommende Magasiner.

Paa disse kan der i Almindelighed ej calculeres til Armeens Proviantering, for saavidt nemlig, som Leverancen skal præsteres i Drammens eller Aggershuus Magasiner, hvorfra Transporten højere op i Landet mueligens kunne blive uiværksættelige, uagtet den drives med mueligste Kraft.

Det anmærkes endvidere: at vi have givet Ordre til Indkjøb af allehaande Provisioner for Wangske Depot og Kongswinger Magasiner, samt af Kiød til det Landske Magasin; men Resultatet af denne Befaling er os hidindtil ubekjendt. Hvorvidt der fra Statsraadets Side er skeet nogen bestemt Forføyning, til hos Almuerne at udskrive som frivilligt eller tvungent Laan, Provisioner til de oppe i Landet anlagte Magasiner, overensstemmende med vort underdanige Forslag af 17de f. M., og hvad Virkning Samme har havt, er os ikke bekjendt. Alle Magasiners Behov, blev paa samme Tid opgivet.

I Leerdaalsøren er oplagt af Provideringen et Quantum Tørfisk, samt circa 1000 Tdr. Rug. Disse sidste ere overladte til vor Disposition, og deres Forbaging til haardt Brød

²⁴⁰ 1815: 93-94.

herfra foranstaltet paabegyndt; ligesom ogsaa Forbagningen af 2000 Tdr. Rug i Bergen, der siden skulle føres til Leerdalsøren.

At træffe nogen videre Forføyning til et Magasins Etablissement paa Leerdalsøren, have vi anseet overflødigt, da samme kan skee fra Bergen, naar paafordres.

Bestemte Høe-Magasiner ere ej anlagte, fordi de troedes uhensigtsmæssige; men det bestemte Udskrivnings-Høe er befalet henlagt i spundet Tilstand paa enhver Gaard, færdig til Aflevering naar paakræves.

Christiania, i den Kongelige Commissariats Commission den 12te October 1814.

Haffner.

Thurmann.

Ruge

Bilag 90, vedlegg 5c, 1²⁴¹

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 25

[Med blyant, i høyre hjørne:] ad c

Fortegnelse No. 1

Over de samtlige militaire Magaziners Beholdninger af Provisioner, efter de sidst indkomne Rapporter.

Løbe No.	Magazinerne.	Rug		Byg og Bygmeel	Byg-gryn	Ærter	Havre	Havre-meel	Salt	Kjød	Flesk	Rom	Brænde-viin	Risen-gryn	Sild	Tørfisk	Tobak	Haardt-Brod
		til Brød	til Meel															
		Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Skippond	Skippond	Potter	Potter	Pund	Tønder	Skippond	Matter	Pund
1	Aggershuus: Beholdning til 10de October d. a.	1,876	3,117	8,501	8	330	4,425	-	325	57	4	541	119,051	4,747	-	1,160	158	14,835
2	Kongswinger: Beholdning til 7 & 8 Octb. d. a.	365	261	161	45	7	324	317	53	3	-	679	4,555	826	77	7	167	1,096
3	Friderichswærn: Beholdning til 24 Sept. og 8de Octbr.	597	135	76	20	2	517	-	126	62	13	1,545	17,005	-	9	133	-	-
4	Christiansand: Beholdning til 7de Octobr. d. a.	341	223	232	39	99	216	-	49	151	22	1,109	17,979	20,894	155	224	-	3,787
5	Wangske Depot: Beholdning til 24de Septbr. d. a.	392	306	864	190	96	10	-	52	47	-	-	3,051	-	-	74	-	12,650
6	Drammen: Beholdning til 1te Octbr. d. a.	-	-	401	-	-	2,405	-	-	-	-	-	14,398	-	-	-	-	-
7	Landske Depot: Beholdning til 7de Septb. d. a.	-	55	390	-	-	561	-	-	-	-	-	2,000	-	-	-	-	-
8	Ringerigske Depot: Beholdning til 5te Octb. d. a.	342	-	619	-	-	2,049	-	-	-	-	-	1,920	-	-	78	-	-
9	Moss: Beholdning til 4de Octb. d. a.	33	187	5	3	-	216	-	-	-	-	1,100	-	3,312	-	-	73	-
10	Sorum Depot: Beholdning til 29de Septb. d. a.	-	23	59	19	-	-	-	5	4	3	152	1,505	-	20	-	3	-
11	Eidsvolds Depot: Beholdning til 31te Julii d. a.	-	277	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Summa	3,946	4,584	10,858	324	534	10,748	317	610	324	42	5,126	181,464	29,779	261	1,676	401	32,368

Christiania, i den Kongelige Commissariats Commission, den 12te October 1814.

*Haffner.**Thurmann.**Ruge*²⁴¹ 1815: 95.

Bilag 90, vedlegg 5c, 2²⁴²

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 26

[Med blyant, i høyre hjørne:] ad c

Fortegnelse No. 2.
Over de af undertegnede Comision til Armeens Brug betingede, men ej endnu i Magasinerne indleverede Provisioner.

Leverandeurerne.	Leverance-Tiden	Til hvilke Magasiner	Byg Tønder	Kiød Skeppund	Brændeviin. Potter
1. Westye Egeberg & Comp.	Saasnart muligt; Varene ere undervejs fra Sverig	Til Drammens ” Aggershuus	2600 700	- -	5000 -
2. Kammerraad Glückstadt	Ligesaa	do do	-	-	12000
3. Bjørn Bjørnsen Skjeldrum	Ligesaa	” Kongsvingers	-	44	-
4. Forvalter Loberg	Ligesaa	” Aggershuus	-	75	-
do do do	Ligesaa	” Drammens	-	75	-
5. Kjøbmand Jørgen Young	Inden 8de Nov. d. a.	” Ringerigske	-	-	17000
6. Lieutenant v. Buchholtz	- 22de Octob. d. a.	” Landske	-	-	6000
7. Kjøbmand Sigvard Petersen	Strax	” Aggershuus	-	-	20,000
Summa			3300	194	60,000

Christiania i den Kongelige Comisariats-Comision, den 12ste October 1814.

Haffner.

Thurmann.

Ruge

²⁴² 1815: 96.

Bilag 90, vedlegg 5d²⁴³

[Med blyant, i venstre hjørne:] 18

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] d

Efter Statsraadets Foranstaltning, er saavidt denne Comision bekjendt deels ved Licitation, deels ved Accord, betinget følgende Leverancer af Kornvare:

		Rbdlr.	Skill.
1./ Af Kammerraad Glückstad	2000 Td Rug a 45 rbd	90000	-
	3000 Td Byg a 30 rbd	90000	-
2./ Af H. Chrysti	300 Td Havre a 20 rbd	6000	-
3./ Consul Thrane	2000 Td Rug a 45 rbd	90000	-
	5000 Td Byg a 30 rbd	150000	-
	3000 Td Havre a 20 rbd	60000	-
4./ Af Thoresen Diesen og Hefty	1000 Td Rug a 45 rbd	45000	-
	4000 Td Byg a 30 rbd	1,20000	-
	3000 Td Havre a 20 rbd	60000	-
5./ Af H. Chrystie	1100 Td Rug a 45 rbd	49500	-
	1450 Td Byg a 30 rbd	43500	-
6./ Af A. Chrystie	400 Td Byg a 26 2/3 rbd	10600	64
7./ Af Consul Thrane	350 Td Rug a 36 2/3 rbd	13053	32
	1500 Td Byg a 26 2/3 rbd	40000	-
	1800 Td Havre a 16 2/3 rbd	30000	-
8./ Af do do	500 Td Rug a 36 2/3 rbd	18333	32
	1000 Td Byg a 26 2/3 rbd	26666	64
	500 Td Havre a 16 2/3 rbd	9333	32
9./ Af Agent Sødning i Bergen	300 Td Rug a 55 rbd	16500	-
	300 Td Havre a 40 rbd	12000	-
10./ Af Forskjellige i Bergen	3100 Td Rug a 45 rbd	139500	-
	2000 Td Byg a 30 rbd	60000	-
	2750 Td Havre a 18 rbd	49500	-
	Summa	1229487	32
Derpaa betalt i Afslag til H. Chrystie, for leverede Kornvarer		25811	64
	Igjen	1203675	64
Hvortil kommer for af denne Comision betingede, men ej endnu leverede og betalte Varer, nemlig:			
1./ Til Egeberg & Comp.	2600 Td Byg a 29 1/3 rbd	76266	64
	70 Td. a 4 £. Sterl. er 288 £. Sterl.		
2./ Til Sigvart Petersen for 20000 Potter Brændevin	a 1 1/2 rbd		
	til Rest	18000	-
3./ Til Jørgen Young for 13000 do do	a 1 5/6 rbd	23866	64
4./ Til Wølner for 11000 do do	a 1 5/6 rbd	20166	64
5./ Til Ole Eger for 2500 do do	a 1 1/2 rbd	3750	-
6./ Til Kammerraad Glückstad 72000 do do	a 1 5/6 og 3 rbd til	36000	-
Rest		11000	-
7./ Lieut. v. Buchholtz 6000 do do	a 1 5/6 rbd		
	I Alt	1392725	64

NB. Hvad Kornvare Kjød og andre Provisioner af vore Commissionairer maatte være betingede og ubetalte, vides endnu ikke.

Christiania i den Kongelige Commissariats Comision, den 16de October 1814.

Haffner.

Krog.

Thurmann.

Ruge

²⁴³ 1815: 97-98.

Bilag 90, vedlegg 5e²⁴⁴

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 19

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] e

Beregning

Over det Antal Proviantportioner, som efter de nu gjeldende Bestemmelser for Soldatens Forpleining paa Feldt- og Cantonnements Fod, kunne udbringes af de i ethvert Magasin, efter de sidste Rapporter tilstædeværende Provisioner.

Løbe No.	Magazinerne.	Rug		Byg		Erter a ½ Pot pr. Mand hver 5te Dag.	Havre-meel a 1 Pot pr. Mand hver 5te Dag.	Salt a 1/8 Pot pr. Mand hver 5te Dag.	Kjød a ½ Pd. pr. Mand hver 5te Dag.	Flesk a 1/4 Pd. pr. Mand hver 5te Dag.	Rom a 1 Pot ugentlig.	Brænde-viin a 5/16 Pot. pr. Mand hver 5te Dag.	Risen-gryn a ½ Pd. pr. Mand hver 5te Dag.	Sild a 2 Stkr. pr. Mand hver 5te Dag.	Tørfisk a 2 Pd. Pr. Mand hver 5te Dag.	Tobak a ½ Al. pr. Mand hver 5te Dag.	Haardt-Brød a 6 1/4 Pd. pr. Mand hver 5te Dag.
		til Brød a 7½ Pd. pr. Mand hver 5te Dag.	til Meel a 1 Pot pr. Mand hver 5te Dag.	til Meel a 1 Pot pr. Mand hver 5te Dag.	til Gryn a ½ Pot pr. Mand hver 5te Dag.												
		Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner	Portioner
1	Aggershuus	126216	119808	756176	756176	95040	637200	376160	36580	5120	541	380963	9494	"	185600	71008	2373
2	Kongswinger	15834	14976	14832	14832	2016	92304	61056	1920	"	679	14576	1652	22176	1120	100192	175
3	Friderichswærn	18503	17568	29808	29808	"	74448	145152	39680	16640	1545	54416	"	2592	21280	"	"
4	Christiansand	14390	13536	19512	19512	28512	31104	56448	96640	28160	1109	57532	41788	44640	35840	"	605
5	Wangske Depot	17654	16704	75888	75888	27648	1440	59904	30080	"	"	9763	"	"	11840	"	2024
6	Drammen	27905	26496	170208	170208	"	598320	"	"	"	"	180160	"	"	"	"	"
7	Landske Depot	3943	3600	54144	54144	"	80784	"	"	"	"	129376	"	"	"	"	"
8	Ringerigske Depot	9873	9360	56016	56016	"	561856	"	"	"	"	17264	"	"	12480	"	"
9	Sørumske Depot	606	432	5616	5616	"	"	5760	2560	3840	152	4816	"	5760	"	1728	"
10	Eidswoldske Depot samt Lillehammer	20493	20160	65664	65664	"	53856	"	46080	"	2365	62688	21266	"	8000	"	3328
	Summa Portioner	255418	242640	1,247864	1,247864	153216	2,131312	704480	253540	53760	6391	911554	74200	75168	276160	172928	8505

Christiania, i den Kongelige Commissariats Commission, den 16te October 1814.
Haffner. *Krog.* *Erik Thurmman.*

_____ *Ruge*

²⁴⁴ 1815: Tabell til side 96.

Bilag 90, vedlegg 5f²⁴⁵

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 20

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] f

Fortegnelse
Paa de i Ugen fra 3die til 10de September 1814 til Norge ankomne Proviant-Skibe.

Til hvilket Stæd.	Fartøyernes Antal.	For offentlig Regning							For privat Regning.						
		Rug	Byg	Havre	Malt	Gryn	Erter	Hvede	Rug	Byg	Havre	Malt	Gryn	Erter	Hvede
		Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder
Østerriisøer	1 Fartøy									10					
Moss	2 do.								106	207½	81			21½	
Christianssand	10 do.								76	187	3		½	5½	
Langesund	2 do.								51	615				3	2
Laurvig	5 do.								1,233	175				4	
Arendal	11 do.								153½	98½	15	2		2	
Bergen	3 do.								2,300	1,100				70	
Trondhiem	1 do.									1,200					
	Summa								3,919½	3,593	99	2	½	106	2
Foruden hvad der i forhen indgivne Fortegnelse paa ankomne Fartøyer i Ugen fra 27de Augst. til 3die September h. a. er endvidere efter senere hertil indkomne Told-Lister, til samme Uges Udgang ankommet: Til Egersund	1 Fartøy								1,101½						

Christiania, i Overproviderings Commissionens Secretariat, den 10de September 1814.

Ruge

²⁴⁵ 1815: 99.

Bilag 90, vedlegg 5g²⁴⁶

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 21

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] g

Fortegnelse
Paa de i Ugen fra 10de til 17de September 1814 til Norge ankomne Proviant-Skibe.

Til hvilket Stæd.	Fartøyernes Antal.	For offentlig Regning							For privat Regning.					
		Rug	Byg	Havre	Malt	Gryn	Erter	Hvede	Rug	Byg	Havre	Malt	Gryn	Erter
		Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder
Moss	4 Fartøyer								237	376				26½
Kragerøe	3 do.									67		760		120
Arendal	4 do.								71	442		10		
Bergen	2 do.								113	500				40
Langesund	1 do.								20	40				
Christiansand	4 do.								15	163	10			
Laurvig	4. do								300	350	83	160	100	380
Østerriisøer	1 do.								50	80		5	3	½
Stavanger	1 do.									495				13½
	Summa								806	2,513	93	935	103	580½

Christiania, i Overprovierings Commissionens Secretariat, den 17de September 1814.

Ruge

²⁴⁶ 1815: 100.

Bilag 90, vedlegg 5h²⁴⁷

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 22

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] h

Fortegnelse
Paa de i Ugen fra 17de til 24de September 1814 til Norge ankomne Proviant-Skibe.

Til hvilket Stæd.	Fartøyernes Antal.	For offentlig Regning							For privat Regning.						
		Rug	Byg	Havre	Malt	Gryn	Erter	Hvede	Rug	Byg	Havre	Malt	Gryn	Erter	Hvede
		Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder	Tønder
Østerriisøer	4 Fartøyer								95	155	92	8			
Langesund	10 do.	300	700	520					720	2,019	792	339	14½	67½	
Farsund	1 do.								35		70				
Bergen	31 do.		2,500						3,440	8,816	2,648	725	307	497	443
Christiansand	28 do.								807	2,050	294	560	22	55½	20
Flekkefiord	1 do.									8	30				
Arendal	15 do.								383	500	100	4	42	25	
Kragerøe	5 do.								125	632	99	178	10	22	20
Moss	2 do.								356	1,000	978	10	10	13	
Laurvig	8 do.								403	966	1,139	112	83	71	
	Summa	300	3,200	520					6,364	16,146	6,242	1,936	488½	751	483

Christiania, i Overprovideringens Commissionens Secretariat, den 24de September 1814.

Ruge

²⁴⁷ 1815: 101.

Bilag 90, vedlegg 5i²⁴⁸

[På tabellens bakside, med blyant, i venstre hjørne:] 23

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] i

Fortegnelse

Paa de i Ugen fra 24de September til 1ste October 1814 til Norge ankomne Proviant-Skibe.

Til hvilket Stæd.	Fartøynes Antal.	For offentlig Regning							For privat Regning.						
		Rug Tønder	Byg Tønder	Havre Tønder	Malt Tønder	Gryn Tønder	Erter Tønder	Hvede Tønder	Rug Tønder	Byg Tønder	Havre Tønder	Malt Tønder	Gryn Tønder	Erter Tønder	Hvede Tønder
Kragerøe	4 Fartøyer								454	2,360	527		15	4	24
Farsund	1 do.										500	10	10	150	
Langesund	6 do.								47	910	900	513	11	8	100
Arendal	10 do.								858	1,109	280		4		
Laurvig	11 do.								535	702	476	180½	22	¼	
Østerriisøer	7 do.								785	1,172	480	160	34	38	
Moss	4 do.								659	730	650		11	4	10
Christiansand	9 do.								664	676		214	24	26	40
Bergen	28 do.		617	790					4,613	6,734	7,903	890	117	85	860
Trondhiem	9 do.	367	640	367						1,774	1,215½	440	212	187	
	Summa	367	1,257	1,157					8,615	16,167	12,931½	2,407½	460	502 ¼	1,034

Christiania, i Overproviserings Commissionens Secretariat, den 13de October 1814.

Ruge

²⁴⁸ 1815: 102.

Bilag 90, vedlegg 5k²⁴⁹

[Med blyant, i venstre hjørne:] 24

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] k

Overslag

I hvor mange Maaneder 1,000 Mand kunne underholdes, af de i nedenstaaende Magaziner værende Beholdninger, naar den ene Provisions Artikel substituerer den anden, og den størst muelige Blanding af Commisbrød nemlig $\frac{1}{2}$ Deel Byg og $\frac{1}{2}$ Deel Rug antages at finde Stæd.

Løbe No.	Magazinerne.	Brød.	Proviant.	Brændeviin
1.	De i Aggershuus værende Beholdninger af Provisioner vil være tilrækkelige for 1,000 Mand			
	"- Kongswinger ... do.	42 Maaneder	47 Maaneder	63 Maaneder
2.	"- Friderichswærn ..do.	3 do.	4 do.	2 $\frac{2}{3}$ do.
3.	"- Christiansand do.	4 do.	4 do.	9 do.
4.	"- Wangske Depot do.	5 do.	2 $\frac{1}{2}$ do.	9 $\frac{1}{2}$ do.
5.	"- Drammen do.	5 do.	3 do.	1 $\frac{1}{2}$ do.
6.	"- Landske Depot . do.	9 do.	21 do.	30 do.
7.	"- Ringerigske do. do.	1 do.	4 do.	21 $\frac{1}{2}$ do.
8.	"- Eidsvolds og	2 do.	17 do.	2 $\frac{5}{6}$ do.
9.	Lillehammers Depot do.	5 do.	5 do.	10 $\frac{1}{3}$ do.

Anmærkninger:

- 1./ At denne Beregning kun er omtrentlig, vil formodentlig være overflødig at gjøre opmærksom paa.
- 2./ Større Blanding i Commisbrødet, end den antagne, ansees ej muelig, naar Brødet skal blive sammenholdigt, og dette er Aarsagen hvorfor Brødet bliver tilrækkeligt i kortere Tid end den øvrige Proviant; hvilken sidste dog formeentlig ej kan calculeres tilstrækkelig for active Tropper, naar Brødet savnes.
- 3./ I Beregningen er kun taget Hensyn paa Anvendelsen af blødt Brød; da imidlertid haardt Brød forbares, forandres Beregningen i Forhold dertil, og Tiden i hvilken Brød haves bliver kortere, siden 1 Tønde Gods giver mindre haardt end blødt Brød.
- 4./ Ogsaa fordi Statsraadet har befalet Blandingen indskrænket til $\frac{1}{3}$ Deel Byg og $\frac{2}{3}$ Deeel Rug, bliver Brødet tilrækkeligt i kortere Tid.
- 5./ Det kan ikke for ofte gientages: at Foraaden i Fæstningerne samt i Drammen ej ere at calculere paa for en activ Armee, forinden de ere bragte op i Landet til de øvrige Magaziner.
- 6./ Da Beholdningerne i Sørum ikke engang ere tilrækkelige for $\frac{1}{2}$ Maaned til 1000 Mand, saa ere de her udeladte.

Christiania, i den Kongelige Commissariats Commission, den 18de October 1814.

Haffner

Krog.

Ruge.

²⁴⁹ 1815: 103.

Bilag 90, vedlegg 6²⁵⁰

[Med blyant, i venstre hjørne:] 3

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 6

Bilag N. 3

I følge Undertegnedes Opfordring have Indvanerne i Ringsager Præstegield paa Hedemarken tegnet sig for følgende Biedrag til vor Armee:

A.	Af Kornvare:	
	Ruug	13 Td. 7 Skpr.
	Erter	26 " 1 "
	Byggryn	2 "
	Byg	29 " 7 "
	Blandkorn	8 " 6 "
	Havre	1 "
	Meel	5 Vaag.
	Tilsammen	<u>81 Td. 5 Skp. 5 Vaager.</u>
B.	Af Kjød, Flesk, Smør og Ost	31 Bpd.
C.	Brændeviin	453 Potter.
D.	Af Klædesvare:	
	Skoe	29 Par.
	Skiorter	3 St.

Dette frievillige Biedrag, som dog kun er erlagt af omtrænt den halve Deel af Bøygden, da Subscriptionen ej var endt ved min Afrejse til Storthinget, er færdigt til Generalcommandoens Disposition i Tilfælde af at Krigen paa ny bryder ud.

Efter Indberetning til mig fra Lensmand Frang i Stange har Almuen der tegnet sig for 32 St. Slagt, 25 St. Faar, 4 ½ Bpd. Kjød og Flesk, samt 990 Rd DC, som ligeledes alt skal ydes til Armeens Underholdning, ifald Krigen bliver fortsat.

Det er mig tillige bekiendt, at ogsaa en Deel af Hedemarkens øvrige Bøygder have subscriberet til betydelige frievillige Bidrag for Armeen. Christiania den 15de Octob. 1814.

Arne Arntzen.

Repræsentant for Hedemarkens Amt.

²⁵⁰ 1815: 104; 1835: 134-135.

Bilag 90, vedlegg 7²⁵¹

[Med blyant, i venstre hjørne:] 27

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 7

I følge Stortingets Beslutning, har dets Præsidentskab herved den Ære, at oversende Comiteen til at undersøge Rigets Tilstand, en af Hr. Etatsraad Knudtzon, i Stortinget fremlagt Fortegnelse, over de Bidrag, som Tronhiem og flere Stæder, haver subscriberet til Armeens Brug.

Christiania, i det overordentlige Storthings Præsidentskab, den 16de October 1814.

Christie

Weidemann.

Til
Comiteen som skal undersøge Rigets Tilstand.

[Utenpå brevet:]
Til
Comiteen til at undersøge Norges Riges Tilstand.
/Christiania

²⁵¹ 1815: 104. Sammen med dokumentet ligger et blyantnotat på kladdepapir med følgende tekst: "Nr. 7 a er lagt tilbage til Eidsvollsforhandlingerne, hvor det hører hjemme som bilag 12 til Finanskomiteens indberetning. 8/1 1914 *Arnet Olafsen*" Dokumentet er gjengitt på side 316 i Riksforsamlingens forhandlinger, 1ste del, Protokoller med bilag og tillæg. Utgitt efter offentlig foranstaltning ved sorenskriver Arnet Olafsen. Kristiania 1914. Olafsens notat er basert på en feilnummerering av dokumentet, idet "No. 7.a" trolig er feilskrevet for "No. 9.a"

Bilag 90, vedlegg 7, undervedlegg²⁵²

[Med blyant, i venstre hjørne:] 4

[Med blyant, i høyre hjørne:] ad N. 7

[Med en annen hånd:] Bilag N. 4:

Fortegnelse over de Gaver som Tronhiems og Christiansunds Byer, samt endeel Bøygder i Tronhiems Amt ifølge en Indbydelse af 9de Sept. d. A. af Herr Byeskriver Falsen, Kiøbmændene Gram, Wraaman, Sundt og mig ere indsamlede, og som Herr Pastor Brun igaar foreløbig havde den Godhed at oplæse, har jeg nu den Ære at overlevere.

Det er Trøndernes eenstemmige Ønske, at disse Gaver maatte blive anvendte til Armeens Brug ved Fædrelandets Forsvar, og i dette Tilfælde erbyder man sig, ej allene at frembringe Bidragene til hvilke som helst Stæder Authoriteterne bestemmer, men og forsaavidt det ydede Korn angaaer, at bage det til Brød.

Christiania den 15de Oct. 1814.

Hans Knudtzon.

56	1/2	Tønde Rug.
1055	5/8	Tønde Havre.
519	1/4	Tønde Byg.
572		Vaag Rugmeel.
	1/8	Tønde Malt.
46	1/2	Vaag Bygmeel.
246	1/6	do. Havre-Meel.
728	1/2	Tønde Potetes.
104		Tønde Kaalrabbi
7		Tønder saltet Kiød.
11	2/3	Vaag tørret Kiød.
193		Vaag tørret Fisk.
1406		Pund Blad-Tobak.
87		Potter Brændevin.
107		Pund Smør.
187		Tønder Sild.
36		Tønder Salt.
13		Vaag Brød.

og i Penge til Transport Bekostninger med videre 8006 ½ Rigsb.D. og 40 dl. Sølv.

²⁵² 1815: 104-105; 1835: 135-137.

Bilag 90, vedlegg 8²⁵³

[Med blyant, i venstre hjørne:] 28

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No. 8

Vedlagt giver ieg mig den Ære, efter Storthingets Befalning, at oversende til
Commiteens Afbetiening, en Indberetning, med Bilag, fra endeel af Tronhiems Indvaanere,
angaaende et der oprettet frivilligt Jæger-Corps. –

Christiania; i det overordentlige Storthings Præsidentskab den 18de October 1814 –

Christie

Weidemann

Til
Commiteen for at undersøge Statens Tilstand

[Utenpå dokumentet]:

Til
Commiteen for at undersøge Statens Tilstand.
Christiania

²⁵³ 1815: 105.

Bilag 90, vedlegg 8a²⁵⁴

[Med blyant, i venstre hjørne:] 29
Til Kongeriget Norges Storting!

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] a

Da Efterretningen om de Svenskes fiendtlige Indfald i Norge i August Maaned d. A. indløb til Trondhiem, kom endeel af det herværende borgerlige Jæger-Corps overeens om at oprette et frivilligt Jæger-Corps, som i Fred og Krig skulde underholdes paa egen Bekostning og hvis Bestemmelse skulde være: at møde Landets Fiender hvor og naar det maatte behøves; Saasnart denne Hensigt var bleven bekjendt, meldte en stor Deel af Trondhiems Borgere sig til Deeltagelse i Corpset, dels som contribuerende og dels som tjenstgjørende Medlemmer; og da Corpset den 6te August d. A. første Gang sammentraadte, behagede Stiftamtmanden Hrr. Kammerherre Greve Trampe at bæere det med sin Nærværelse, og i en Tale, ikke allene at bifalde Corpsets Bestemmelse, men endog at yttre, at han ønskede selv at indtræde som Medlem af samme. Corpsets tjenstgjørende Medlemmer, 95 i Tallet, indgav derefter under deres Haand en skriftlig Anmodning til Hrr Greven, om at paatage sig at erhverve Hans Majestæts Kongens allerhøjeste Sanction for Corpset, hvilket han havde den Godhed at paatage sig – hvorefter de hver dag, indtil den 14de September sidstleden anvendte nogle Timer til at øve sig i Vaaben og til at gjøre sig skikket til sin Bestemmelse. – Under sidstmeldte Dato lod Hrr Greve Trampe det forsamlede Corps tilkjengegive, at han, efter 2de Gange at have gjort Forestilling om forbemeldte Sag, nu ved Chefen for General-Adjutant-Staben Hr Generalmajor Sejersted var bleven communiceret Statsraadets Resolution, hvilken Communication indtages her saalydende: ”Det af Deres Højvelbaarenhed under 9de f. M. indgivne Forslag etc. i Henseende Oprettelsen af et frivilligt Jægercorps i Trondhiem, finder det Kongelige Statsraad bør nu indtil videre beroe, formedelst de seenere forandrede Omstændigheder; hvorom jeg giver mig den Ære at avertere Hr Greven. Sejersted.”

Uagtet dette intenderede frivillige Jæger-Corps, hvis Hensigt allene var Fødelandets Forsvar, saaledes ifølge den højeste Regjærings Resolution blev opløst – saa have dog undertegnede, som havde antegnet sig som Medlemmer af bemeldte Corps, troet det ikke unyttigt herved at tilkjendegive Norges Storting, at de, om Storthinget skulde ansee det gavnligt, endnu ere villige til at sammentræde i et nyt Corps med den samme Bestemmelse, som var lagt til Grund for det intenderede frivillige Jæger-Corps i Trondhiem: og at de ikke ville ansee Liv eller Blod for kostbart, naar det maatte offres for Norges Selvstændighed og Ære.

Vi give os i denne Anledning den Ære at lade vedfølge et Exemplar af de Grundregler, som vare antagne af det intenderede frivillige Jæger-Corps i Trondhiem og som undertegnede ogsaa, ifald deres Organisation skulde paafordres, ere villige til at underkaste sig – dog vove vi i saa Fald at ansøge følgende Forandringer i samme: 1, at Corpset, saalænge det forbliver i Trondhjem, maae staae under sin egen Bestyrelse, uden at være Borgerbevæbningen underlagt. – 2, at Corpset erholder Ret til selv at udvælge sine Officerer og Underofficerer, og 3, at Corpset, naar det udcommanderes i Feldten, maae gives en af Armeens Officerer til Anfører, som, uden at befatte sig med Corpsets Oeconomie, kunde læde dets militaire Operationer.

Trondhjem den 1ste Octobr. 1814

underdanigst:

O. Sand Oluf Chr. Due H. M. Strøm K. Moe Carl H. Bernhoft Chr. Godtfr. Vogelsang D: Hofflund Jørgen B. Lysholm. J. J. Carstens. Carl Falsen Paul B. Lentz Poul Nilson Peter Andreas Hou A. Uriel G Heier G. P. Coldevin O. Wing.Finne Johan

²⁵⁴ 1815: 105-107

*Bjerch Lars F. Hammond Anthon Jenssen Hans Th. Knudtzon Chr. Bugge Ole Moe
 Pauel Holthe Arnt Løche Johannes Rønnig Hans M. Kielsberg Ole Olsen Holte
 Christopher Møller C. A. Lorcksen Bernt Hoff Fallentin Moe Sønn W. Møllereeg Jacob
 D. Wensell Lauritz E. Krum C. Ulich Rasmus Qvale D. Paasche Niels Andr. Berg m: p:
 P: Chr. Lied Schreiner Olaus Andr. Tochstad Erich Braae m: p: P: Jver Andr. Berg m: p:
 P: Tron Simonsen Udbye m: p: P: David Jonsen Kjeldsberg m: p: P: Lars Grøtte m: p: P:
 Thomas Oune m: p: P: Erich Olaus Færstad m: p: P: A. B. Richter T. Sommerschild,
 Fridr. Muller, Hans Smidt, Lorentz Angell, Even Holmboe, L. Øwre, E. Struck, Peder
 Pedersen Gallaaen Ole P. Mahle Georg P. Bøyesen. Jens Finne m.f.P., Johannes Jonsen
 Ødegaard med ført Pen. -*

Bilag 90, vedlegg 8b²⁵⁵

[Med blyant, i venstre hjørne:] 30

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] b

**Grundregler
for****Det Trondhjemske frivillig Jæger Corps. –**

1.

Enhver af det Trondhjemske Jæger-Compagnies medlemmer afgjør ved sin frivillige Stemme, om han vil forblive i Corpset efter den Indretning, som her under findes anført, eller om han vil udtræde af samme, i første Tilfælde underskriver han disse Grundtræk.

2.

De af Jæger-Compagniet, som erklære sig villige til at opfylde disse Grundregler, saavelsom alle andre der frivilligen ville underkaste sig samme, formerer det nye oprættede Jæger Corps, som bærer Navn af Trondhjemske frivillige Jægercorps. –

3.

Corpset vedbliver i Freds og Krigstid, saaledes som Hans Majested Kongen, nærmere ved et Reglement som skal forelægges Ham, naadigst vil bestemme. –

4.

Saasnart Fødelandet erklæres i Krigsstand, kan Corpset af Hans Majestæd Kongen udkommenderes og bruges mod Fienden over alt, hvor Han finder det nødvendigt. –

5.

Corpsets Medlemmer jnddeles i 2de Classer. a) De Tjenstgjørende, som forette alt Hvad der i Henseende til den militaire Tjeneste af Corpsets Cheff paalægges, under Straf for Modvillighed og Forsømmelse, som i et Reglement nærmere fastsættes, efter Overenskommelse, b) De Contribuerende, det er, de, som bidrage til de Tjenstgjørendes Underholdning disse drage i Felten. –

6.

Et Reglement skal bestemme, hvor meget der skal tildeles enhver Mand af de Tjenstgjørende i Lønning, Proviant og Brød, Munderingssager, og andre Fornødenheder.

7.

Et Comissariat bestaaende af 3de af de contribuerende Medlemmer udvælges ved Stemme Flerhed, dette modtager alle di contribuerendes Biedrag, besørger Indkiøb af alle Corpsets Fornødenheder, efter Chefens Opgivende og for anstalter samme i rette tid til Corpset oversente, saalænge det forbliver i Trondhjems Stift. – Skulde Kongen ansee det nødvendigt at beordre Corpset til at begive sig udenfor Trondhjems Stift, ansøges Tilladelse til at requirere den fornøde underholdning fra nærmeste Militaire Magazin, mod den reglementerede Betaling for Hvad Corpset oppebærer. –

8.

Naar Landet har gienvundet Freden, forbeholdes det samtlige frivillige, saavel Tjenstgjørende som contribuerende, som ikke ved Lovene ere forbundne til at jndtræde i et borgerligt Corps, efter Anmeldelse til Chefen, at udtræde af Corpset. –

Trondhjem den 6te Augst. 1814.

Bilag 90, vedlegg 9, side 1²⁵⁶

[Med blyant, i venstre hjørne:] 31

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] No 9

Underdanigst Indberetning.

Fra 1st. Januar til 7de October 1814 er, deels igjennem den norske Cassedirektion, nemlig fra 1st. Januar til 19de Febr., deels efter Regentskabets Ordre, nemlig fra 20de Febr til 19de May, og deels igjennem Statsraadets første Departement, nemlig fra 20de May til 7d Oct., anviist følgende Summer til Udgift for Statscassen.

Detallier af Anviisningerne findes oplyst paa de citerede Folier i Memorial-Bøgerne. –

²⁵⁶ 1815: 108-119.

Bilag 90, vedlegg 9, side 2

	Folia	Fra 1. Jan. til 19de Febr. a 20de Febr. til 19de May	Fra 20de May til 19de August	Fra 20de Aug. til 7d October	Summa
1. Hof-Etaten:					
Til Hofholdningen	206		60000	35000	95000
tilbagebetalte			<u>50000</u>		<u>50000</u>
			10000	35000	45000
Hofmarchalk Kammerherre Kaas	205		<u>4000</u>	<u>5000</u>	<u>9000</u>
			<u>14000</u>	<u>40000</u>	<u>55000</u>
2. Civil-Administrationen.					
Til Rigsforsamlingen paa Ejdsvold	28.145.229.236		52000	14654,88	6265,48
efter Fradrag af tilbagebetalte 5193,18					
Comptoir-Udgifter ved Collegialbestyrelsen	4.121.141	2721,32	3763,77	10523,49	3000
Collegial Gageringsconto	34.119.120	810	14849,28	29273,14	17247,32
General-Politidirecteuren	242				3062,16
Lovcommitteen	267				1149
Almindelig Gageringsconto	4.23.24.117.118.233	450	59323.2	42230,59	44121,34
efter Fradrag af tilbagebetalte 166.13					
Fabrication af Statholderskabssedler, Assignmenter og Courantsedler	13,160,5,178,26,203	122,20	1136,64	955,58	377,48
Gage ved norske almindelige Enkecassee	240				115,60
Udgifter i Anledning af det stemplede Papiir	17		1558,84		1558,84
den forenede Opmaaling	35.257	2000	4000	3000	9000
Sølv til Myndtning					
Adskillige Udgifter, hvilke for største Deel høre under denne Rubrik, saasom til Indkomstskatscommissionerne, Sagers Trykning, Godtgjørelse for falske Sedler m.v.	9.126.128		4631,37	2474,76	1645,91
Gratitalia	14.140.141		3698,86	557,48	20
Tronhjems Stiftsoverretsgaard	152.158		3083,2	3000	4000
Remisse til Told- og Consumtionscasser, til	27.92.81.82.85.86.	1000	5845,1,5	6534,36	1880
Udgifternes Bestridelse	90,91,94.96.98.223				
Myndt-Udgifter		3000			3000
Lotteriegivinsters Betaling		2055			2055
Kobberstikker Grosch for Arbejde til Laane- og Discontcassen m.v.		<u>1400</u>			<u>1400</u>
		<u>13558,52</u>	<u>153889,93,5</u>	<u>113204,44</u>	<u>82884,41</u>
					<u>363537,38,5</u>
3. Til kongelige Ejendomme og Værker for kongl. Regning					
Til Modums Blaaefarveværk	8.144	7000	9000	20000	36000
Walløe-Saltværk	12.114		20000	16000	36000
Kongsberg Sølvværk	29.113	20500	38698	78 013,70	52527
Herunder indbefattes Underhold af entledigede Betjente og Arbejdere					
Kongsberg Jernværk	188			28000	28000
Fritsøe Jernværk	115.214	<u>3700</u>	<u>10000</u>	<u>10000</u>	<u>23700</u>
		<u>31200</u>	<u>77698</u>	<u>152 013,70</u>	<u>52527</u>
					<u>313 438,70</u>
4. Almeennyttige Anstalter i Landet:					
Til Veivæsenet, Forskudde mod Godtgjørelse ved Ligning	31.155.156.157.159	5166,64	20485,51	14235	50626
Postvæsenet, Tilskud til Udgifternes Bestridelse	23.184.251	7000	300	2055	2434,58
Fattigvæsenet paa Kongsberg	30.235		5000	45000	50000
Færder-Fyr	32.238		500		600
Universitetet Forskud	151		20000	20000	600
Catedralskolen i Christiansand, Forskud	263	1200			2100
Christiania Tugthuus mod Erstatning ved Repartition	195	3500		19000	14300
Opsloe Daarehuus ligesaa	268				3000
Forskudsviis udbetalt Assurance-Summer til Brandlidte	221			56371,81	56371,81

Bilag 90, vedlegg 9, side 3

Catedralskolen i Tronhjem, Forskud		2000				2000
Mosse Canal-Arbejde		1500				1500
Justitsraad Blom, for som Actor at have udført Sag mod Religionssværmeren Hans Nielsen Houge		562,48				562,48
Statshauptmand Hejerdahl i Christiansand for 32 Kikkerter, satte i Requisition af den ved Caper Erik Ejegod opbragte Priis		<u>1040</u>				<u>1040</u>
		<u>21969,16</u>	<u>46285,51</u>	<u>156661,81</u>	<u>73660,58</u>	<u>298577,14</u>
5. Diplomatiske Udgivter.						
Statsraad Anker	18		4 960,40			4 960,40
Generalmajor Anker	35.209		5874	132		6006
Kammerherre Hollen til Ankerne	201			1041,64		1041,64
Maanedslieutenanterne Prosgaard og Ring i Anledning af Missioner til Engelland	33.193		710	1045,32		1755,32
Sorenskriver Christie	199			1200		1200
Adskillige	226	<u>226,30</u>		<u>1103,9</u>	<u>20541,72</u>	<u>21871,15</u>
		<u>226,30</u>	<u>11 544,40</u>	<u>4522,9</u>	<u>20541,72</u>	<u>36834,55</u>
6. Pensioner og Understøttelser.						
q. Pensioner af Statscassen, efter Fradrag af Enkecassepensioner for et Qvartal			12500	12500	12500	37500
q. Enkecassee-Pensioner, circa hvilke efter staaende Ordre af Casserne ere udbetalte	121	50		8577,86	85228,19	93856,9
Rooke & Hornemann til Krigsfangerne	37		31250			31250
Tronhjems Byes Trængende, en Gave		<u>1000</u>				<u>1000</u>
		<u>1050</u>	<u>43750</u>	<u>21077,86</u>	<u>97728,19</u>	<u>163606,9</u>
7. Provideringen.						
Til Provideringscommissionen for Aggershuus og Christiansands Stifter, efter Fradrag af de tilbagebetalte 72598,89,5	6.110.175	6392,39	100575	347293,73,5	3809,58	458070,74,5
Til Grosserer Pløen	21		3666,64			3666,64
Providervæsenet for Bergens Stift	111		400000	556841,32		956841,32
Bergens Stiftamtmandskab	252				<u>100000</u>	<u>100000</u>
		<u>6392,39</u>	<u>504241,64</u>	<u>904135,9,5</u>	<u>103809,58</u>	<u>1518578,74,5</u>
Til Christiansands Stiftamtmandskab	269				100000	100000
Providervæsenet for Tronhjems Stift	112	12186	13333,32		130000	155519,32
Tronhjems Stiftamtmandskab	259				200000	200000
engelske Vexler	146				207699,18	207699,18
Justitsraad Wiewild, efter Fradrag af tilbagebetalte 30463,89	147		99387,48	114881,95,5	24000	238269,47,5
Sølieutenant Falsen, efter Fradrag af tilbagebetalte 600000rbd.	148		40000		600800	640800
Kjøbmand V. Fürst	150		30000			30000
Ankerske Fidei-Commis	166		24000			24000
Statsraaderne Haxtausen og Tank	185		1000000			1000000
Kammerraad, Slotsfoged Holst	196			12000		12000
Tanae Co.	198			10000		10000
Joh. Joh. Bugge	200			3833,32		3833,32
Gustav Struwe	215			205,72		205,72
Søe-Assurancecommissionen	224			485,93		485,93
Extraordinaire Providervæsenet	254				607540,56	607540,56
Administrationen for de norske Glasværker	260				10000	10000
Statsraad Rosenkrantz	262				30000	30000
Præmie for Levnetsmidlers Indførelse	25.122.123	31812,63	19343,48	26093,69	957,48	78207,36

Bilag 90, vedlegg 9, side 4

Overleveringscommissionen til Transport af Fiskevare		<u>3000</u>				<u>3000</u>
		53391,6	1730306	1071635,83	2014806,84	4870139,77
Finmarkens Leveringscommission indbetalt	143		<u>8333,32</u>			<u>8333,32</u>
		<u>53391,6</u>	<u>1721972,64</u>	<u>1071635,83</u>	<u>2014806,84</u>	<u>4861806,45</u>
8. Land-Militair-Etaten:						
Denne Etats Lønninger med flere Udgifter	19.101.102	466666,64	851460,89	1233000	780000	3331127,57
Commissariatscommissionen	10.161	254000	813333,32	350000	600000	2017333,32
Udrustningscassen i Tronhjem	20.167	120000	300000	300000	200000	920000
Arcenalcassen	182		25000	15495	9600	50095
Ingenieurbrigaden	207			37808,43		37808,43
Kongsbergs Vaabenfabrik	190			10400		10400
" Uldmanufacteur	197			12000	20000	32000
Kammerraad Glucstad til Indkjøb af Klæde for Armeen	3	37435,80,5	32433,32			69869,16,5
Generalauditeur Bergh ligesaa	15		20000			20000
Agent Nielsen til Indkjøb af Klæde og Medicinalvarer	266	<u>36000</u>			<u>84000</u>	<u>120000</u>
		<u>914102,48,5</u>	<u>2042227,57</u>	<u>1958703,43</u>	<u>1693600</u>	<u>6608633,52,5</u>
9. Søe-Militair-Etaten.						
Til denne Etats Udgifter er anvist	11.107		548000	810000	502210,9,5	1860210,9,5
Sølieutenant Bentz til Mandskaberne paa Briggerne						
Allart og Alser	264				12000	12000
Til Kjøbm. Westy Egeberg for leverede 20 Skpd. Hamp		<u>8000</u>				<u>8000</u>
		<u>8000</u>	<u>548000</u>	<u>810000</u>	<u>514210,9,5</u>	<u>1880210,9,5</u>
Fengvare, som er indkommen for prisdømte Skibe og						
Ladninger		<u>8000</u>	<u>548000</u>	<u>10888,53,5</u>		<u>10888,53,5</u>
				<u>799111,42,5</u>	<u>514210,9,5</u>	<u>1869321,52</u>
10. Adskillige andre Udgifter.						
Til Kammerherre Grev Vargas Bedemar	7.202	400	1200	800		2400
Udgifter, hidrørende fra de ældre Foranstaltninger, og som						
Regjeringen har betraget fra den Side, at de ere førte den						
danske Regjering til Debæt, efter Fradrag af de paa samme						
Grund den danske Regjering til Credit førte Poster						
1607,17	16.133		86791,76,5	34655,75	28592,47	150040,6,5
Statsraad Aall, Forskud til offentlige Udgifter	192			30000		30000
Baron Løvenschjold, Laan	194			5000		5000
Cand.pharm. Aas, Laan	213			200		200
Cand.juris Kamstrup, Do.	216			200		200
Copiist Olsen, Do.	217			300		300
Geistligheden, Forskud paa Indkomsterne af det						
beneficerede Gods	218.231.248	700		4483,6	90,52	5273,58
Ourdahls Almue et Laan	222			1700		1700
Madamme Clausen, et Laan	227			60		60
Prost Heibroch, Do.	228			200		200
Krigsassessor Sem, Do.	232			200		200
Copiist Pettersen, Do.	220			200		200
Til den const. Foged i den ubesatte Deel af Smaalehnene,						
til Udgifternes Bestridelse	247				3000	3000
Statsraad Anker i Forskud medens han er borte	180	12000	12000	18000	6000	48000
Boe-Commissionen i Drammen, Forskud		5000				5000
Laurvigs Grejskab, et bevilget Laan			20000			20000
Statholder Printz Christian Frederich til Finance-Cassens						
Udgifternes Bestridelse		<u>600000</u>				<u>600000</u>
Endvidere er anvist til Consul Framerg vide Fol. 144		<u>618100</u>	<u>119991,76,5</u>	<u>95998,81</u>	<u>37683,3</u>	<u>871773,64,5</u>
1000rd. og Justitsraad Trane (Fol.) 149 9000 rdr men som						
de have tilbagebetalt.						

Bilag 90, vedlegg 9, side 4

Recapitulation:

1. Hof-Etaten			14000	40000	54000
2. Civil-Administrationen	13558,52	153889,93,5	113204,44	82884,41	363537,38,5
3. Til Kongelige Eiendomme og Værker for Kongl. Regning	31200	77698	152 013,70	52527	313 438,70
4. Almeennyttige Anstalter i Landet	21969,16	46285,51	156661,81	73660,58	298577,14
5. Diplomatiske Udgifter	226,30	11 544,40	4522,9	20541,72	36834,55
6. Pensioner og Understøttelser	1050	43750	21077,86	97728,19	163606,9
7. Provideringen	53391,6	1721972,64	1071635,83	2014806,84	4861806,45
8. Landmilitair-Etaten	914102,48,5	2042227,57	1958703,43	1693600	6608633,52,5
9. Søe-Militair-Etaten	8000	548000	799111,42,5	514210,9,5	1869321,52
10. Adskillige andre Udgifter	<u>618100</u>	<u>119991,76,5</u>	<u>95998,81</u>	<u>37683,3</u>	<u>871773,64,5</u>
	<u>1661597,56,5</u>	<u>4765359,94</u>	<u>4386929,59,5</u>	<u>4627641,94,5</u>	<u>15441529,16,5</u>

Deraf er anviist i reede Sølv den Summa 63916.15,5

Bilag 90, vedlegg 9, side 6

Efterstaaende Summer er tilstaaet som Laan og Forskud, og vil saaledes næppe
blive

Fritzøe Jernværk	23,700.	
Veietaten, Forskudde mod Godtgjørelse ved Ligning	90,513.	19
Universitetet Forskud	40,600.	
Cathedralskolen i Christiansand Forskud	3,300.	
Christiania Tugthus og Opsloe Daarehuus, mod Erstatning ved Repartition	39,800.	
Cathedralskolen i Tronhjem, Forskud	2,000.	
Statsraad Aal	30,000.	
Baron Løvenschjold, Laan	5,000.	
Cand.pharm. Aas, Laan	200.	
Cand.juris Kamstrup, Do.	200.	
Copiist Olsen, Do.	300.	
Geistligheden, Forskud paa Indkomsterne af det beneficerede Gods	5,273.	58
Ourdahls Almue, Laan	1,700.	
Madamme Clausen	60.	
Prost Heibroch	200.	
Krigsassessor Sem	200.	
Statsraad Anker, Forskud	48,000.	
Broe-Commissionen i Drammen, Forskud	5,000.	
Laurvigs Grevskab	20,000.	
og endvidere en betydelig Deel af de under Provideringen anførte Summer		
	316,246.	77

Bilag 90, vedlegg 9a²⁵⁷

[Med blyant, i venstre hjørne:] 35

[—]²⁵⁸
[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] a

Ved Rigsbanken i Christiania er af Rigsbanksanviisninger forfærdiget, og til Dato
indkommen i Cassa Rbdr. 6,367,600. —

hvoraf er sadt i Circulation:

- 1.) I Følge Hovedbestyrelsen i Kjøbenhavn, dens
Bemyndigelse:

- a.) til Finantsernes Disposition som er afleveret
i Norske Zahlkasse successive
indtil 31te Decbr. forrige Aar Rbdr. 2,000,000.
b.) til Udlaan i Norges 4 Stifter ” 1,000,000.
c.) til Discontering af Vexler og
Norske Cassedirections-
Anviisninger, som ere bleven
remitterede til Kjøbenhavn ” .817,067. —
d.) til Udbetaling af diverse
Vexler, som Rigsbanken i
Kjøbhvn har trasseret paa
dens Afdeling her ” .171,732. —
e.) til Indvexling af forslidte
Courtsedler Assignations
og Skatkammer-Beviser ” .215 780. —
Rbdr. 4,204,579.

- 2.) I Følge Regenten Hans Kongelige
Høyhed Prinds Christian Frederiks
Bemyndigelse

- a.) til Finantsernes Disposition,
som er afleveret i Norske
Zahlkasse, i forrige og denne
Maaned Rbdr. 1,100,000
b.) til Udlaan i Norges
4 Stifter ” .591,000
hertil skal endnu
afgives Rbdr. 409,000 ” 1,691,000 ” 5,895,579.
Den nærværende CasseBeholdning er altsaa: Rbdr. .472,021.—

Christiania i Rigsbanken den 21de April 1814.—

For Kammerh: Rosenkrantz
Rasmussen

David Thrane

Til
Regjeringsraadets 1ste Departement

²⁵⁷ 1815: 120-121.

²⁵⁸ Strøket: No. 12. [Opprinnelig nummerert som bilag til rapporten fra finanskomiteen i Riksforsamlingen på Eidsvoll. Dokumentet ble i 1914, ved utgivelsen av arkivet etter Riksforsamlingen, flyttet fra Stortingets til Riksforsamlingens arkiv, se Riksforsamlingens forhandlinger, 1ste del. Kra. 1914, side 316.]

No. 7.a

[Gjentatt på dokumentets bakside med samme hånd:] No. 7.a

Bilag 90, vedlegg 9b²⁵⁹

[Med blyant, i venstre hjørne:] 34

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] b

Overslag over Kongeriget Norges Udgifter i eet Aaar.

Civil-Administrationen:		Rbp. S. V.
Øvighedsbetjente:		
Overøvrighederne	34,000	
Magistraterne i Godtgjørelse for Accisen	<u>11,900</u>	45,900
Oppebørselsvæsenet:		
a. Told- og Consumtionsvæsenet:		
Lønninger	35,900	
Inventarium, Bygninger etc.	9,600	
Procenter	<u>150,000</u>	
	195,500	
b. vedkommende de øvrige Satter og Revenuer:		
Fogder og Cassebetjente	43,400	
Skatte-Commissioner og Skattebøger	5,000	
Udgivter ved det stemplede Papiir og Spillekort beregnes ei, da kun Overskuddet er ført til Indtægt	<u>48,400</u>	243,900
Bergopsynet		5,400
Myntomkostninger		8,000
Dieter og Reisepenge	6,000	
Storthinget	<u>20,000</u>	26,000
Magazinudgivter		<u>6,000</u>
		<u>335,200</u>
Almeennyttige Anstalter i Landet:		
Til Nationens Dannelse og Oplysning:		
Universitetet og den botaniske Have, Forskud inden de anviste Midler kunne benyttes	40,000	
De latinske Skoler i Tilskud	3,000	
Til Skoler, Kirker, Refution for adskillige samme i forrige Tider fratagne Indtægter	2,000	
Skolen paa Frederikshald	700	
Selskabet for Norges Vel	1,000	
Videnskabernes Selskab	<u>1,000</u>	
		<u>47,700</u>

²⁵⁹ 1815: 121-124.

		47,700
Industrie, Fabrikvæsen, Production og Landvæsen:		
Landinspecteurerne		1,800
Fattigvæsenet og milde Stiftelser, underholdes af Communerne og egne Fonds.		
Medicinalvæsenet:		
nogle Sygehospitaler	424	
Lønninger for Læger og Cirurger	5,550	
Præmier for skindruknedes(!) Redning	700	
Sundhedscollegiet	<u>756</u>	7,430
Justitsvæsenet:		
Høiesteret	21,000	
Stiftsoverretterne	17,000	
Sigt- og Sagefalds Udgivter	<u>3,000</u>	41,000
Strafanstalterne – underholdes districtviis og ved Ligning.		
Canal- Havne- Vei- Broe- Telegraph- Post- og Befordringsvæsenet.		
trende Gages for Vejbetjente	240	
Canalinspecteuren søndenfjelds	800	
Fyrvæsenet	10,000	
For Postvæsenet er ikkun Overskuddet beregnet til Indtægt.		11,040
Matriculeringen		<u>25,000</u>
		<u>133,970</u>
Vartpenge og Pentioner tilsammen 192,000 som herefter formodentlig vil blive udbetalte som af een Fond		192,000
Penstioner paa Kongsberg	14,000	
samt til Fattigvæsenet sammesteds	<u>12,000</u>	26,000
Enkecassens Pensioner		<u>51,000</u>
		<u>269,000</u>
Statsgjelden:		
Renterne i Norge til de Creditorer, som hidtil sammesteds hævede deres Renter, ville i Tiden beløbe 40,000		
endnu kun		<u>20,000</u>
Landmilitair-Etaten:		
I de nærmeste Aar før Krigen medgik 424,000 dl. DC og 7520 Tønder Rug a 6dl. er 46,100 = 470,000, som ansættes med 60% Tillæg		<u>752,000</u>

Søemilitair-Etaten har i Norge kostet i jevne Aar henved
10,000 dl. DC, stundum kun 50,000 dl., men, naar Riget
bliver selvstændigt, vil vel medgaae 200,000

Kongl. Ejendomme:

Valløe- og Blaaefarveværket, cfr. Anmærkninger i Indtægstoverslaget.

Kongsberg Sølvværk, Jernværk og Industrieanlæg

(:tildeels Forskud) 80,000

Bygningsudgifter 2,500 82,500

Adskillige Udgifter, som ikke kunne specificeres, deels formedelst
deres Mangfoldighed og ringe Beløb hver for sig, deels fordi intet
er beregnet til mange Greene af Statshusholdningen, hvortil Dato
mangle i denne begyndende Stat. 100,000

Recapitulation:

Civil-Administrationen 335,200

Almeennyttige Anstalter 133,970

Vartpenge og Pensioner 269,000

Statsgjelden 20,000

Landmilitairetaten 752,000

Søemilitairetaten 200,000

Kongl. Ejendomme 82,500

Adskillige Udgifter 100,000

1,892,670

hertil endnu kommer:

Hofholdningen, Collegialbestyrelsen, de diplomatiske Udgifter, de fleere Renter,
naar en Deel af den adsplittede Stats Gjeld overtages ved en Convention med Danmark, og
hvad som bør ydes til at afdrage Statsgjelden.

Bilag 90, vedlegg 9c²⁶⁰

[Med blyant, i venstre hjørne:] 33

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] c

Overslag over Kongeriget Norges Indtægter i eet Aar.

	Rbp. S. V.	Rbp. S. V.
A. Skatter af faste Ejendomme:		
1. de saa kaldte ordinaire Contributioner, som erlægges Daler for Daler i Rigsbankpenge Sølvværdie efter de Forordninger, som gjalt førend Pengevæsens Forandringen, og hvortil henføres:		
a, Leilændingskatten circa	262,782	
Hvori dog afgaaer den Øier, Wang og Hurum Sogne i Walders, Nummedahls og Sandsværdes Fogderie formedelst Kongsberg Sølvværk, Hølands Præstegjeld med videre bevilgede Nedsættelse	<u>1,592</u> 261,190	
b, Odelsskattens uafkortede Beløb ca.	57,430	
afgaaer for Kongens og det beneficerede Gods, de Godse, Eierne selv bruge, og det frietagne Kirkegods circa	<u>42,483</u>	14,947
c. Rostjenesteskot	13,463	
afgaaer for det ved Ford. af 1682 frietagne Gods	<u>3,960</u>	9,773
d. Hestehjelpspenge af Dragonqvartererne	1,671	
e. Otteprocentskatten af Tiender og Deslige	2,498	
f. dobbelte Skatter af Underbrug	5,523	
g. Fredtolden paa Vos	34	
h. af Pladser, Engesletter, Fjeldmyrer, Qværne, Laxeværper og enkelte Gaarde	770	
i. Finne- Lappe- og Jordskat i Finmarken	<u>420</u> 296,826	
Heri afgaaer for almindelige Sædegaarde, Sognepræsters, Sorenskriveres, Lensmænds, Præsteenkers Gaarde, affeldt og skadelidt Gods m.m.	<u>18,500</u>	278,300
2. Jord- og Tiende-Afgivten: Dens oprindelige Beløb efter Oppebørselsregistrene var 148,168 D.C. Efter Frd. af 5 May 1812 og 5 Jan. 1813 betaales nu i Rbp. S.V. med 1/3 mere, altsaa	198,000	

²⁶⁰ 1815: 124-127.

Paa Grund af den ved Forordningen af 5. May 1812 givne Befaling, at alle Brug, naar de føde mere end 2 Kjøer, skulle deeltage i Afgiften, skjønt frie efter første Ansættelse, tilføies	<u>2,000</u>	200,000
3, den ved Forordningen af 8de Febr. 1810 befalede Afgift istedetfor Extraqvarteerpenge anslaaes til		45,700
4, Ildstedskat af Kjøbsteder og Ladepladser anslaaet 28,000 Toldspecies, og svares nu med		28,000
5, Qvadratskat af Bygninger anføres lige med det oprindelige Beløb efter Oppebørselsregistrene af 1802		41,000
6, af Værkerne:		
Kobbertold efter Middeltal for 1804, 1805 og 1806 Daler for Daler	19,650	
Kobber- og Jerntienden nordenfjelds samt Procentafgift	1,513	
Jernværkernes deels faste Tiende, deels Procentafgift søndenfjelds	<u>8,000</u>	29,163
7, adskillige Paabud, især paa faste Eiendomme, saasom til Landphysikers Lønning, anslaaes til	<u>8,000</u>	630,163
B. Af kongelige Ejendomme:		
De saakaldte Jordebogsindtægter		40,000
Laugstoelsindtægter		9,900
Forpagtningsafgift af de norske Glasværker		5,600
Korn- Ost- og Fisketienden		25,000
Renter af Kongelige Fordringer efter den nu nedsatte Rentefod		60,000
For Valløe-Saltværk og Blaaefarveværket, beregnes her intet Overskud, men Indtægterne antages at ballancere med Indtægterne.		
		<u>140,500</u>
C. Personelle Afgivter:		
Rangskat har før været 4,000.		
Den vil herefter formodentlig ikke existere for Embedsrang, som den eeneste constitutionsmæssige Procentskat af Gager og Embedsindkomster		<u>8,000</u>
		<u>8,000</u>
D. Stempelafgivter og Sportler		
Stempletpapiirs Afgifterne ansættes til 1/3 af hvad de beløbe før Krigen for begge Kongeriger og med 20% Tillæg		100,000
Kortstemplingsindtraderne		8,000
Afgifter efter Forordningen 7de April 1812, 30,000 men ophører efter Constitutionen.		
Departementets Sportler næppe over		14,000

Sportler ved Høiesteret og Overretterne ca.	3,500
Til Justitscassen	3,650
Recognition af Auctions Sallariet	<u>7,000</u>
	<u>136,150</u>

E. Af Indkomst, Arv, overdragne Ejendomme og Fæstesteder	
Indkomstskatten	50,000
¼% Skatten af Capitaler var før Krigen 38,000, anslaaes men vil formodentlig gives en anden Indretning.	20,000
Collateral-Afgivten og 1/3% Afgiften til Pupilcontoirerne	12,000
½% af Arv og overdragne Eiendomme	<u>20,000</u>
	<u>102,000</u>

F. Told- og Consumtions-Afgifter efter Intradernes Beløb i Aaret 1804.

Told- og Træelasttiende: søndenfelds	551,200	
nordenfelds	<u>216,300</u>	
	767,500	
Consumtion	148,000	
Bergens Byes Oplagstold	36,000	
Fyrindtægt	16,500	
Vareafgift	51,000	
Skibsfragtafgift	55,000	
Afgift af kjøbte fremmede Skibe	<u>11,350</u>	
	1,085,350	
Efter Middeltal for 1804, 1805 og 1806 var Beløbet af alle Told- og Consumtions-Afgifter: søndenfelds	810,900	
nordenfelds	<u>490,500</u>	
	1,301,400	
Hvilke udføres med et Tillæg af 25%		<u>1,600,000</u>
Recapitulation:		
A. af faste Eiendomme		630,163
B. af Kongl. Eiendomme		140,500
C. Personelle Afgifter		8,000
D. Stempel-Afgifter og Sportler		136,150
E. Af Indkomst etc.		102,000
F. Told- og Consumtions-Afgifter		1,600,000
Endvidere i Postindtradernes Overskud		<u>12,000</u>
		2,628,813

Bilag 90, vedlegg 9d²⁶¹

[Med blyant, i venstre hjørne:] 32

[Med en annen hånd, i høyre hjørne:] d

Underdanigst Indberetning.

Til at bestride Udgivterne fra 1ste Januari til 7de Octobr., har Statskassen foruden de løbende Indtægter havt følgende extraordinaire Ressource:

	Folio	Fra 1 Januari	Fra 20 Februari	Fra 20 Maii
Summa		til 19 Febr.	til 19 Maii	til 7 Octbr.
Emanerede Sedler:				
Statholderskabssedler	6,13,178	243,000	1,581,925	1,824,925
Courantsedler	26,203		1,000	2,666.64
Rigsbanksedler	7,116		3,700,000	7,600,000
				11,300,000
		243,000	5,282,925	7,602,666.64
Frivillige Bidrag	153		160	31,380.69
Hvoraf i reede Sølv				31,540.69
8,298 rbd 22 s.		243,000	5,283,085	7,634,047.37
				13,160,132.37

Samtlige her anførte 11,300,000 i Rigsbanksedler ere ikke at regne af de 14,000,000 Rigsbankdaler Navne Værdie, som Kundgiørelsen af 23 Maii 1814 viser, at Rigsforsamlingen paa Eidsvold under 19de Maii dette Aar bevilgede at maatte til Statsudgivternes Bestridelse paa nye emaneres i Sedler. Da Bevilgelsen skal være bygget paa den Forudsætning, at foruden fire Millioner til adskillige extraordinaire Udgivter, udfordredes 1 Million maanedlig i ti Maaneder indtil 1ste Marti næste Aar, saa maa Tiden være regnet fra 1ste Maii 1814, og her bliver da Spørgsmaal om de fra 1ste Maii til 7d October fra Rigsbanken modtagne Sedler, hvis Beløb er 9,6000,000 rbd., saa at af samtlige 14,000,000, kun rester 4,400,000. –

Vil man derimod, som maaskee er rettere, kun regne de fra den Dag Kongen approberte Bevilgelsen, altsaa den 23 Maii, fra Rigsbanken modtagne Summer til Afdrag paa de 14 Millioner, saa er kun 7,600,000 forbrugte og 6,400,000 haves i Behold. Tages Bevilgelsesdagen, eller den 19de Maii, til Følge, saa bliver Resultatet det samme.

Anm. De efter Memorialens Fol. 8 til Indtægt beordrede 1,349 rbd. 41 s. i Sølv anføres ei, fordi Valuta i Sedler er en dertil svarende, ikke beregnet, Udgivtpost; ikke heller ere anførte, fordi de ere ubetydelige, de fra Drammens Defensionskasse indbetalte 16 rbd. 33 s. (: Fol. 142:) og de fra Stavanger Toldsted indbetalte 17 rbd. 56 s. (: Fol. 96), begge Poster efter Indtægtsordres. –

²⁶¹ 1815: 128-129.

Bilag 91²⁶²

Comitteen har fremlagd sin Bedømmelse over Rigets Tilstand, saasom samme er, og derhos tilføjet hvad der omtrent behøvedes maanedlig for videre at fortsætte Krigen; men den har ikke troet at burde bestemme, hvorfra at hente det Fornødne dertil. Jeg fremstaaer altsaa ikke her som Medlem af bemeldte Comittée, men som Representant af Storthinget, naar jeg derom afgiver min Formeening. Vore Resourcer kunne være følgende:

1; At negociere et Laan i Udlandet; men som for Øjeblikket er ugiørligt, hvor enhver Stat er i venskabelig Forstaaelse med Sverrig.

2; At gjøre det i selve Landet; men hvilket om det end var giørligt, maae medens det svækker Laangiveren, ogsaa virke skadeligen paa Landets Industrie og Vindskibelighed.

3; Seddelmassens Forøgelse, hvilket Middel er precaire, saasom Værdiens Synken vil gaae lige Skridt med Massens Forøgelse, og blive til liden Gavn i Regieringens Hænder.

4; Skatte og Udskrivninger. Hermed gaaer det vel, naar den hele National Esprit er god, som den bør være; men ellers ei at tænke paa.

Min bestemte Meening er, at naar Nationen er aldeles eenig, og besières af sand Normands Aand, mægter Sverrig ikke at underkue os; men [—]²⁶³ sikker Undergang bliver vort Lod, om denne Esprit mangler os. Nationen har Kraft til at yde Staten Bistand, og den vil ogsaa have Villien, om Sverrig tør fremkomme med krænkende Vilkaar; men mueligen kunne Villien feile i modsatte Fald, og da er Nationens Undergang som sagd afgjort.

A. Konow

²⁶² 1815: 129-130; 1835: 151-152.

²⁶³ Strøket: vil

Bilag 92²⁶⁴

Skulde ingen Forening med Sverrig være at opnaae uden at krænke vor Frihed og Selvstændighed og Eed; Da er det vist nok bedre at døe med Ære end leve med Skam. Beslutte vi det Første: at Døe med Ære, maae vi tage de Bestemmelser der sigte til Maalet. Thi den der vil Hensigten bør ville Midlerne, jeg foreslaaer derfor: 1. Ethvert Compagnie District, skal føde og klæde sine Soldatere, Ethvert Skibrede sine Matroser; thi skal det komme an paa frivilligt Samskud, da kan ingen Oversigt i det Hele have, eller holdes over hele Forraaden. Nogle Egne ville vistnok anstrænge sig meget, andre mindre, ja det kunde hænde at nogle faldt fra i Fristelsens Tid. 2. Byerne skulle føde og klæde Garnisonerne. De Byer som ingen have, skulle bidrage med Landfolket. 3. Fra Byerne maae ufortøvet transporteres, herop i vore Fjeld-Dahle, som lettest kunde forsvares, mod Fienden, Al den Forraad af Klæde- og Madvare som nu have; thi skal det atter gjælde, maa det blive helligt lovet, og ubrødeligt holdt. 4. Kommer Fienden for nogen Bye der har Fæstning, skal Commandanterne under Æres og Livs og alle Ejendommens Fortabelse, være befalede: at naar Byen ey længere kan forsvares, da skal han skyde den i Brand, og under benævnte Straf forsvare Fæstningen til sidste Mand. 5. De andre Byer og Stæder, hvor ingen Fæstninger ere, maae ikke forlades ubrændte; Enhver Borger antænde sit Hus, før han forlader det, og hvilken Borger der træffes, fra en af Fienden besadt ubrændt, Bye, han hænges som en æreløs Niding og hans Ejendomme confiskeres. Enhver Beboer paa Landet, være underkasted samme Straf, saafremt han forlader sine Huse, uden som Aske-Hobe, naar Fienden maatte besætte Gaarden. 6. Hvilken som helst Søe- eller Land Kriger, fra den Høieste til den Laveste, der træffes som en Fløgtning, han skydes; og hvo der lader sig fange uden hardt Saaret, saa hans Landsmænd kunde see Kampens dybe Mærker, om han udvexles, alle hans Ejendomme confiskeres. 7. Enhver der kan føre Vaaben, han gribe dem, Børsærker gang forsyne med Vaaben, end vil han ey svinge dem, han svinge ved Strikken i nærmeste Træ. Er end dette Lov-Forslag skrevet med Drageblod, som det heder, vil dog saa til, Mildheds Systemet er nu ey Længere Anvendeligt, uden mod fangne Fiender, Fodsporene af hidtil brugte Fremgangs Maade forskrække. Det er saaledes muligt at vi kunde seyre, vel og muligt, at vi nu levende Normænd, udslættes af de Levendes Tal; Men vort Navn udslættes aldrig af Verdens Aarbøger og vi lærte Jordens mægtige Voldsmænd: at det Norske Folk ikke var afhændeligt Fæ. Dixi et quidem ego liberavi animam meam.²⁶⁵

Xania i Rigsforsamlingen den 19de October 1814

Nls Hertzberg.

²⁶⁴ 1815: 130-131; 1835: 152-154.

²⁶⁵ Oversættelse: Jeg har talt og visselig befridd min sjel.

Bilag 93²⁶⁶

Tale

i Anledning af Spørgsmaalet om Forening med Sverrig. Fremsagt i Stortinget i Christiania, Onsdagen den 19de October 1814, af Sognepræsten i Drammen Søren Tybring.

Med den dybeste Kummer har jeg, og sikkerlig flere Tusinde, af Norges redelige Mænd erfaret, at vor elskværdige Christian Frederik, trækker sin Haand tilbage, fra det nysgrebne Statsror, for at lette Norges Forening med Sverrig! Jeg vilde være uværdig den Tillid mine Medborgere af hvilke jeg hidsendtes, have ydet mig. Jeg vilde handle aldeles imod min personlige Overbevisning, naar jeg ikke med den Simpelhed og Sandhed, der egner Normanden, og den vigtige Sag her omhandles, fræmsatte de Grunde, paa hvilke jeg bygger den Formening, at en saadan Forening aldeles ikke kan være ønskelig! Skulde Foreningen imellem Norge og Sverrig vorde til Held for begge Riger, saa maatte der hærske en større Overeensstemmelse imellem begge Natjoner, end Historjens Aarbøger og den daglige Erfaring viser, at der gjør! Jeg kjænder saameget til den svenske Natjon i det Hele, at jeg troer enhver tænkende Mand ikke kan andet end skjænke den uskrømted Agtelse, og i mange Henseender Beundring! Jeg kjænder enkelte Svenske, baade Høye og Lave, hvilkes Venskab jeg agter for min Hæder; og uagtet Alt dette, kan jeg dog paa ingen Maade forestille mig, at en Forening imellem Norge og Sverrig, vilde være at ønske! Som indfødt Normand, forbyder Beskedenhed mig at tale om Normandens uafvistelige Værd – et Værd de Svenske selv erkjænde; thi hvortil ellers de store Anstrængelser, hvortil ellers den muelige Blodsudgydelse, for at komme i Besiddelse af os? Imidlertid har Normænd om Svenske, og Svenske om Normænd, saa at sige: med Modersmelken, indsuget Begreber, der langt fra ikke afføder den Tillid og Hengivenhed, der burde være den usavnelige Grundvold, for en fast og lykkelig Forening! Ikke svare man mig at disse Begreber ere idel Fordomme! Lad saa være – endskjøndt der sikkerlig findes mange, saare mange, saavel i Sverrig som i Norge, der ikke saa ligefrem ville troe det! Kjænde vi Mennesket, saa vide vi og, hvor saare lang Tid der udfordres for at udrødde indgroede Fordomme og hvilken Ømhed, Varsomhed og Flid man maae anvende, paa dette vanskelige Arbeide! Da vi forenede med Danmark, sluttede den sidste Fred med Sverrig, havde ogsaa jeg, den søde Drøm, at Arbeidet skulde lykkes; men lige fra faa Maaneder efter Freden, og indtil nærværende Stund, have Tildragelsernes Gang smerteligen vaagnet mig af min Drøm! Det hvasseste og mest ødelæggende af alle Sværd – Hungerens – trak Sverrig imod Norge; og hvad Under! om Norge ræddes for det Favn, hvori Norges elskede, og evig uforglemmelige Christian August, indvjedes til Døden?

Vistnok havde Norges Forening med Danmark, sin store Ulempe for Norge! Foreningsbaandet brast, og jeg tilstaaer aabenhjertigen, at jeg ønsker det aldrig mere maatte knyttes! Dog! Mildt var det Danske Septer – den danske Adel trykkede os ikke – vore Skatter og Tyngder vare ikke sværere, end vi godt kunde bære dem – Fyrstens Erobringssyge, forøgede ikke vore Enkers og Faderløses Antal – og Danmarks kornrige Sletter, gjorde at vi med glad Hjerte og kraftfuld Haand, kunde fremlokke Velstand af Norges malmrige Fjælde!

Mange af de her forsamlede Mænd, have ligesom jeg, i kortere eller længere Tid opholdt sig i Danmark; og, jeg trøstigen spørger dem: Bleve vi ikke – naar vi selv fortjente det – behandlede med udmærket Agtelse, og forekommende Godhed af vore den gang værende danske Brødre?

Hvad kunne vi nu i disse Henseender vente os af Sverrig? Historien viser os mangan stor og kjæk Konge paa den svenske Throne! Men – jeg spørger hver redelig svensk Mand, om

²⁶⁶ 1815: 131-133; 1835: 155-160.

ikke disse samme Kongers Udvidelsesplaner og Begjærlighed efter Heltenavn, og Helteros, har bragt megen Qvide over det brave svenske Folk, og udtømt mange af Landets rigeste Hjpekilder?

Hvad den gjæve ophøvede Fyrste angaaer, der ved sin i Europa lysende Heltedaa er kommen den svenske Throne nærmest; saa synes det, efter mit Omdømme, af hans hidtil brugte Fremgangsmaade klart, at hine Carlers og Gustavers Krigeraand, er ham egen, og at han foretrækker den blodbestænkde Laurbærkrands, for Fredens velsignende Oljegreen! Maaske har intet Land, efter sin Størrelse, en talrigere og mægtigere Adel end Sverrig! Blev Norge forened med Sverrig – hvor lettelig kunde da den svenske Adel faae en hidtil ukjænt, og derfor dobbelt modbydelig Indflydelse paa Norge!

Det var rimeligt, at vi som lige Brødre, maatte bære lige Byrder! Og – hvor langt sværere vilde da ikke Norges Byrder blive efter Foreningen med Sverrig, end de forhen vare? Norge og Sverrig have – saa vidt jeg kan skjønne – de samme Indtægtskilder, og den samme Trang! Siger nu ikke den sunde Fornuft, at to saadanne Riger, især naar de ere saa fattige som Norge og Sverrig, aldrig kunne vorde lykkelige ved at forenes! Med Korn og andre Fødemidler, kan hverken Norge hjælpe Sverrig, eller Sverrig Norge; og hvor let kan ikke Sverrig, efter Foreningen med Norge, indvikles i Krig med Danmark, Preussen og Rusland, hvorfra vi almindelig faae vore Fornødenheder – og hvad vil da Følgen blive? Fælleds Elendighed, og den frugtesløse Beklagelse: Vi kunne ei sige til Norges Stene: «Bliver Brød!»

Er det da min Attraa at see Krigens Rædsler atter at udbrede sig over mit dyrebare Fødeland? Ønsker jeg da, at fortvivlende Enkers og forladte Faderløses vilde Skrig, fra de brændende Ruiner skal gyseligen lyde for mit Øre? Nej! Tidsomstændighederne byder Foreningen med Sverrig – jeg vil denne Forening, blot at den Norske Natjions hidtil uplettede Ære ikke krænkes! Lader os blot ikke handle saa, at vore Efterkommere skal nævne os med haanende Ynk, som Svæglinge, der kun saae paa Øyeblikkets Fordeel, og gave Slip paa Alt, hvad der burde være Normanden dyrebart og helligt! Svensken maae ikke foreskrive os, men det tilkommer os, at foreskrive ham Foreningsvilkaarene! Have vi gjort dette efter Billighed, med Frimodighed og Kraft, og han da ej vil antage dem – da hellere slaae til sidste Mand, end med frivillig Usselhed at underkaste os! Og falde vi da i Striden? Velan! Vi falde da for den gode Sag, som frje Mænd; og vore Børn og Børnebørn, skulle da standse ved vor Grav, minde vor Daad og velsigne vort Minde!

Bilag 94²⁶⁷

[Med en annen hånd:] Oversættelse

[Med blyant, i venstre hjørne:] 1,

For i Sammenhæng at kunne omfatte alle de Gjenstande, som staae i Forbindelse med det for Haanden værende Spørgsmaal om Norges selvstændige Forening med Sverige, bliver det nødvendigt, først at henvende vor Opmærksomhed til de sidst forløbne Tider, og siden, for i disses Begivenheder, at hente Ledetraad for nærværende Beslutning.

Om vi, ved at opstille dette Maleri, nødes at berøre saadanne Omstændigheder, som kunne være emfindtlige for en Normand, om endog Anledningerne til disse ulykkelige Tvistes Emner maatte opsøges, hvilke, igjennem Aarhundreder, have afsondret den Nordiske Halvøes 2de Folkeslag, saa nære vi dog en for uindskrænket Overbeviisning om de Mænds fordomsfri Tændemaade, som vi nu, med Aabenhjertighed, meddele vore Tanker til, for ikke forud at være forvissede, at de retfærdigen skulle bedømme vore Hensigter, endog om deres Meninger skulde afvige fra vore.

For ei at afbryde Begivenhedernes Kjæde, og for ei at lade ubemærket de med saa fortsat Omhyggelighed i Norge udsprede falske Rygter om Kongens Hensigter, bør, fra vor Side, intet dølges.

Der gives Tilfælde, naar vigtige Interesser staae paa Spil, at indklæde Sandhedens Sprog i afmaalte Udladelser; da alt byder, redeligen at yttre hvad Hjertet bevarer, at tale uden Forstillelse, hvad Overbeviisningen har bekræftet. Med Norges fribaarne Sønner kunne frie Svenske Mænd ei handle anderledes.

Paa denne Halvø, begrændset af Havet og heftet til det Europæiske Continent ved en af et haardt Luftstrøg forsvaret Landstrækning, findes der neppe nogen Indvaaner, som med et Blik paa Kartet, ikke har gjort sig det Spørgsmaal: hvorfor beboes dette Land af tvende Folk, og det af tvende ofte fiendtlige Folk? Naar til denne blot geographiske Anmærkning lægges de endnu vigtigere af samme Herkomst, af samme Religion, af samme Sprog, af samme Frihedsaand, og af samme National-Character, opstaaer, hos den fordomsfri Mand, ei noget andet Ønske, end det, at forbinde sig med Broder-Folket paa hiin Side Fjeldene, for fælles at forsvare Halvøens Strande og derved fælles at befæste Selvstændigheden inden dens Skjød. Erfarenhedens Lære har bekræftet, at, ene formedelst de Scandinaviske Folks Afsondring, har den Magt efterhaanden voxet til og været beredet i Norden, som, udgaaet fra Asiens yderste Grændser, nu favner Østersøen og det sorte Havs Bredder. Sverige – nødsaget til, stedse at følge denne Tilvæxt med sin Opmærksomhed, til Tid efter anden, formedelst ulykkelige Krige, at afstaae Provindser, som førte den Russiske Magt, under et længe fortsat System, alt nærmere og nærmere til Sveriges Hovedstad, – havde, ved disse Begivenheder, altid en anden Fiende i dets Nabo i Vesten. Norge, som da benyttedes af Danmark til at forøge Sveriges Forlegenhed, til at dele dets Stridskræfter og at medvirke til Formindskningen af dets Territorium, adlød derved ene det danske Hofs egennyttige Hensigter, men ikke Nordens vel beregnede Interesse; og der er vel ikke fundet nogen oplyst Normand, som ikke har erkjendt Sandheden heraf og i Sveriges Fald seet et sikkert Forbud for sit eget Fædrenelands Underkuelse.

Under et saadant politisk Forhold var det en Pligt for Sverige, ved en Forening med Norge at betage sig al Frygt for et Anfald paa dets ene Grændse, medens det, med

²⁶⁷ Oversættelse av den svenske originalen som finnes som unummerert bilag b. Oversatt av Jens Christian Berg. Den svenske forhandlingskommisjonen krevde at dokumentet ikke måtte trykkes eller gjøres kjent for noen utenfor Stortinget. Det ble derfor ikke offentliggjort i de trykte stortingsforhandlingene for 1814, verken i den første utgaven utgitt i 1815 eller i den reviderte utgaven fra 1835 (se merknad på s. 314). En del av dokumentet ble først gjort offentlig kjent i norsk oversættelse i bind 1 av Storthings-Efterretninger 1814-1833, utgitt i 1874: 139-143. Det som ble unntatt fra offentligjøringen i 1874, er her satt i kursiv.

Bekymring, forsvarede den anden. Saalænge de Europæiske Stater endnu med gjensidig Opmærksomhed bevogtede hinandens Foretagender, og der paa en Gang fandtes flere Mægtige, i hvis Avind og indbyrdes Frygt de svagere Stater havde en Borgen for egen Sikkerhed og Tilværelse, saalænge kunde Sverige, som da var i Besiddelse af Finland, ei med noget Slags Alvorlighed indlede en Forening imellem Sverige og Norge. Men snart omskiftedes dette Forhold, da den Storm, som i lang Tid ene deels havde styrtet, deels truede Sydens Throner, endog til Norden udspreddes sin Virkning og sin Ødelæggelse. Sverige, tvunget af Overmagten, og anfaldet paa en Gang baade af Rusland og af Danmark, nødtes at afstaae Finland; og ifra dette Øieblik var det, at en Forening med Norge blev den egentlige Grundvold for dets Politik og ene Maalet for dets Bestræbelser. Det havde en retmæssig Anledning dertil i den Krig, som uden nogen eneste gyldig Aarsag, blev erklæret af Kongen i Danmark; i dets offentlige Medvirkning til Tabet af Finland; i dets hemmelige Overeenskomster med Frankriges daværende Behersker om at [—]²⁶⁸ underkaste [—]²⁶⁹ sit Herredømme største Delen af Sveriges sydlige Provindser; i det udstrakte Kaperi-System, som – under Sanction af saadanne Grundsætninger, som al Folkeret og National-Selvstændighed fordømte, –i den dybeste Fred udøvedes imod Sveriges Handel, og af Freds-Tilstanden skabte et større Onde end Krigen havde været, imedens da i det mindste Forsvarsretten, paa begge Sider, var fælles; og endeligen i den bydende Nødvendighed at berede sig en varig Forfatning, som Sverige, efter Freden i Frederikshamn, ei i dets daværende Stilling, med nogen Sikkerhed for Fremtiden kunde beregne.

Dette Sveriges Hoved-Formaal havde formodentligen længe savnet sin Udvikling, om ikke Forsynet havde forlehnnet Riget en Fyrste, som vidste at berede og benytte de store Begivenheder, som Europa nu sin ny Tilværelse. Han var det, som, fra Siden af Frankriges ærelystne Regent, bragte Selvstændighedens og Modstandens Lære til Sverige, og som, under [—]²⁷⁰ kold Bedømmelse af Rigets sande Interesse, forstod, med Overbeviisning og Kraft at lede National-Fordommene til det store Resultat, som vore Ønsker saa længe havde krævet.

De Stridigheder, som, ved Slutningen af Aaret 1811, vare opkomne imellem Rusland og Frankrige, bebudede et snart forestaaende Fredsbrud. Sverige kunde, ved et saadant Tilfælde, ikke undgaae bestemt at erklære sig for en af de 2de krigførende Magter. Paa den ene Side fordrede Nationens Stemme en Krig med Rusland, for, i Forening med Frankrige, at erobre Finland tilbage; paa den anden bød Forsigtigheden og rolig Beregning af Statens Resourcer, ei at lytte til Frankriges bedragelige Løfter, og derved at forledes til et Forsøg, som deels var udførligt formedelst den engelske Flaades Nærværelse i Østersøen, deels enten havde tvunget Rusland [—]²⁷¹ aldrig at begynde Fiendtlighederne, eller ogsaa at ende dem paa saadanne Vilkaar, som, uden at tilfredsstille Sveriges Forhaabninger, havde trykt det sidste Segl paa Europas Ulykker.

Med Anvendelse af den ny Statslære, Napoleon havde indført og hvorved et Lands Neutralitet blev lige umulig at udvirke, som ene medførende dobbelte Anledninger til at [—]²⁷² paaføres Vold, indsaae Kongen og Hans Kongl. Høihed Kronpridsen snart, at et Afslag fra Sveriges Side at indlade sig i det franske System, strax skulde ansees som en aabenbar Krigs-Erklæring imod det. De hastede derfor med at træde i Underhandlinger med de 2de Magter, som, allerede i Krig med Frankrige, havde opfordret Sverige til Deeltagelse deri.

Havde Sverige ved denne Tidspunkt endnu været i Besiddelse af Finland, da havde det ei behøvet at sætte nogen Priis for dets Tiltrædelse til Europas almindelige Sag, men ene

²⁶⁸ Strøket: und kaste

²⁶⁹ Strøket: dets

²⁷⁰ Strøket: hand

²⁷¹ Strøket: inte

²⁷² Strøket: vold

kunnet grunde sin Beslutning paa Beregningen af Stridens Farer og Fremgangens Ære; men nu var det Regjeringens [—]²⁷³ Pligt at tænke og handle anderledes, og denne Pligt opfyldes. I hundrede Aar havde Sverige ene havt Tab, dets Krige, især de paa Tydsk Buud, havde altid været ulykkelige, den sidste havde styrtet Regenten fra Thronen og skilt Riget ved Trediedelen af dets Territorium. Kongen kunde saaledes ikke overgive sin Søn en største Delen af Sveriges Krigsmagt til store og frygtede Farer, uden at have forud skaffet Riget Forsikkring om saadanne Vilkaar, som endog, om Udfaldet blev uheldigt, havde i Nationens Øine retfærdiggjort Forsøget og viist den, at man ei glemte dens Interesse, da man paa en fremmed Strandbredde drog i Hærfærd for Nationernes.

Af alle disse forenede Bevæggrunde sluttedes det Forbund, med Rusland, hvorved denne Magts Garantie gaves til Norges Forening med Sverige, dets active Medvirkning blev lovet til Opnaaelsen heraf, og derved udtrykkeligen fastsat, at forinden den Svenske Armee skulde gaae over til Tydskland for at bidrage til dets Befrielse, burde Foreningen være iværksat, det være sig ved [—]²⁷⁴ et Anfald paa Sjælland, eller og et paa Norge. En Armee af 35,000 Mand Russiske Tropper blev sat under Hans Kongelige Højhed Kronprindsens Commando og deraf det Antall, som udfordredes, bestemt til at [—]²⁷⁵ bruges mod Norge.

Sverige, som allerede i Augusti Maaned 1812 havde samlet sin Armee, for i Forening med Russiske Tropper at anfalde Danmark, [—]²⁷⁶ afholdtes snart fra dette Forsøg ved de Krigsbegivenheder, som bragte Keiser Napoleon til Moskau. Det russiske Hjelpecorps overgaves nu af Kronprindsen til Keiserens Disposition og [—]²⁷⁷ drog, under Generalen Greve Wittgensteins Befaling, hen, fornemmelig for at bidrage til Napoleons Vanheld. Krigen mod Danmark opsattes til Foraaret; men under Vinterens Løb aabnedes nye Underhandlinger med England, som hidtil blot havde sluttet et Fredsfordrag med Sverige, uden at indtræde i nogen Forbindelse angaaende Norge. Denne Forbindelse, som indeholdt det Storbritanniske Hofs Garantie for Besiddelsen af Norge, samt Løfte af Understøttelse af dets Flaade til denne Hensigt, blev alligevel snart, ved det i Martii Maaned 1813 afsluttede Forbund, en Følge af den Forpligtelse, som Sverige paatog sig, strax at overbringe en Krigsmagt til Tydskland for [—]²⁷⁸ der at deeltage i Krigen og saaledes at sætte Foreningen med Norge i anden Classe af Begivenhederne.

Med Preussen afsluttedes, i April Maaned, en paa lige Grunde bygget Tractat, og i dens hemmelige Artikler blev udtrykkeligen fastsat, at om Kongeriget Norge ikke skulde være forenet med Sverige paa den Tid Preussen havde erhholdet al den Tilvæxt i Magt og Territorium, som tilsigtedes ved Tractatens Indgaaelse, skulde Hans Kongelige preussiske Majestæt være forbunden, met et Corps af 10,000 Mand at understøtte Sveriges directe Foretagender mod Norge.

Saaledes havde Sverige, ved Udbrudet af dets Krig mod Frankrige, Ruslands, Englands og Preussens Garantie for Besiddelsen af Norge. Endnu havde det dog beroet paa Kongen af Danmark, med nogen Slags politisk Beregning over [—]²⁷⁹ Farligheden af hans Stilling at søge at afvende den Storm, som [—]²⁸⁰ trak sig sammen imod hans Stater. Men den vedvarende Forbittr[—]²⁸¹ else imod England, den uindskrænkede Overbeviisning om Napoleons Seiervane, og Haabet at vinde ved den almindelige Forstyrrelse, forledede [—]²⁸² det danske Hof ei alene til en varm og offentligen yttret Hengivenhed for Frankriges

²⁷³ Strøket: skyld

²⁷⁴ Strøket: b

²⁷⁵ Strøket: nyttes

²⁷⁶ Strøket: kaldtes

²⁷⁷ Strøket: gik

²⁷⁸ Strøket: at

²⁷⁹ Strøket: hans

²⁸⁰ Strøket: fran

²⁸¹ Strøket: ing

²⁸² Strøket: ei alene

Behersker, men endog til en nærmere Forbindelse med ham. Ved Danmarks Krigs-Erklæring imod Rusland og Preussen gav det disse Hoffer en retmæssig Anledning til at anvende alle Midler til deres givne Løfters Opfyldelse, paa en Magts Bekostning, som ansaaes for den ivrigste af Frankriges Bundsforvandte.

De Krigsbegivenheder, hvorved, i Løbet af 2de Maaneder, Tydskland befriedes og de franske Ørne, i blodige og ærefulde Fegtninger, af seirende Vaaben trængtes fra Grændsen af Schlesien til Rhinen, ere alt for bekendte til nu at behøve at gjentages.

Efterat Hans Kongl. Høihed Kronprindsen havde med sine Bundsforvandte deelt de Laurbær, som evig skulle udmærke denne mindeværdige Tid, vendte han sit Seierstog imod Danmark, for at tvinge denne Magt til Afstaaelsen af Norge. Holsteen og Slesvig erobrede, Frederiksort og Glückstadt havde aabnet deres Porte; Prindsen af Hessen var, med den eneste Levning af den danske Krigshær [—]²⁸³ paa den jydsk Halvø, indsluttet og bevogtet i Rendsborg; havde blot en stærk Frost indtruffet, var Fyens naturlige Forsvar tilintetgjort, og Kongen selv, med de Tropper han der havde samlet, uden Redning forloren. Under saadanne Omstændigheder sluttedes Freds Tractaten i Kiel den 14 Januarii d. A., og Kongen af Danmark saae de allierede Magters Tropper, og deriblandt ogsaa de Svenske, at forlade hans Stater og tilbagegive hans tatte Fæstninger, forinden endnu en eneste Omstændighed fra hans Side var opfyldt, hvortil han i Tractaten havde forbundet sig. Som Følge af samme, blev Norges Forening med Sverige erkjendt og stadfæstet, saavel i den med det østerrigske Hof, i Februarii Maaned, sluttede Alliance-Tractat, som i den siden imellem Sverige og Frankrige den 30te Maji sidstleden undertegnede Fred.

Man har fremført bittre Anmærkninger imod Kongens af Danmark Ret til at afstaae Norge. Uden at gaae ind i nogen Undersøgelse af de Aarsager, som tjene til Grund for hvad saaledes anføres, kan dog ikke negtes, at Sverige, med Synet henvendt paa en Forening med Norge, ene kunde [—]²⁸⁴ vende sig til Kongen af Danmark, for at erholde Overdragelsen af hans Rettigheder. Saalangt Erindringen rækker tilbage i de forløbne Tider, naar Spørgsmaal er opstaaet om Mageskifter eller Afstaaelse af Lande, har Regentens Samtykke steds været det eneste man søgte, uden at Folkets Vilje er bleven adspurgt eller indhentet. Som Beviser af Norges egen Historie kunne anføres, at Jæmtland, Herjedalen og Bohus-Lehn ere blevne skilte derifra, blot i Kraft af de imellem Sverige og Danmark sluttede Tractater; at en Grundsætning anvendelig for Dele af et Land, med lige Føie kan anvendes paa det Heles Afstaaelse; og at den relative Styrke, som i et Tilfælde gjør Lydigheden til Pligt, og i et andet Modstanden mulig, ei derfor kuldaster [—]²⁸⁵ Grundsætningens Gyldighed selv. Kongen kunde saaledes ikke [—]²⁸⁶ afstaae fra den Ret, som han ved den kielske Tractat havde vundet, ei heller erkjende nogen Beslutning fra Norges Side, som tilintetgjorde den.

At Norge, saaledes som 5te § i denne Tractat fastsætter, skulde afstaaes til Sverige med de Fri- og Rettigheder, som det da nød, er en sædvanlig, i alle Tractater iagttagen Form, som ikke havde burdet forvildet nogen Normand. Kongen af Danmark kunde ikke afstaae [—]²⁸⁷ dette Land med andre Rettigheder end han det besad, og Hans Maj. Kongen, hvis Hensigt aldrig har været at indtræde i disse Kongens af Danmark Rettigheder, burde ei tillade ham at bestemme dem, Hans Majestæt, saavel af egen Tilbøielighed som i Anledning af Sveriges fri Statsforfatning, var villig at tilstaae sine nye Undersaatter. Fortjenesten af denne [—]²⁸⁸ Eftergivelse burde ene Hans Majestæt forbeholdes, og det var i denne Hensigt, at han strax lod udfærdige en Proclamation til de Norske, hvori han forsikrede dem om en fri Constitution, bygget paa et Folks 2de skjønneste Rettigheder, National-

²⁸³ Strøket: i Jylland

²⁸⁴ Strøket: henv

²⁸⁵ Strøket: hele

²⁸⁶ Strøket: afvige

²⁸⁷ Strøket: Norge

²⁸⁸ Strøket: Resignation

Repræsentation og fri Beskatnings-Ret. Men da Hs. Majestæt med saa uindskrænket Tillid kundgjorde sine Hensigter med et Folk, som i dets Forening med Sverige ene skulde finde en Borgen for sin Selvtændighed, opvæktes i Norge en Modstand, som truede at tilintetgjøre alle Fremtidens Forhaabninger. Arvingen til den danske Krone erklærede sig egenmyndigen for Norges Regent, og glemte derved, hvad han skyldte den Konge, hvis Scepter han en Dag skulde arve, og for hvis Throne han ved sin Modstand fremkaldte nye Farer.

At Sverige, blot fordi Prinds Christian opkastede sig til Fortolker af det norske Folks Vilje, af egen Drift skulde frasige sig sine tilvundne Rettigheder eller Vaabnens Brug for at gjøre dem gjeldende, var en Omstændighed, som ei havde burdet ventes. Sverige havde ogsaa sin Ære at bære Omhu for, ogsaa sin Agtelse blant Nationerne at sørge for, og fornemmelig Nordens store Interesse at fremme. Fordommene og Hadet kunne i nogen Tid mislede Overbevisningen herom; men ved Begivenhedernes roligere Undersøgelse tager Sandheden sin Ret tilbage.

Kunde eller burde Sverige formode, at en dansk Prinds vovede, imod Europas forenede Vilje, at opkaste sig til øverste Bestyrer i Norge, om han ei derved vilde [—]²⁸⁹ forskaffe sig Leilighed til, engang at forene Norges og Danmarks Kroner paa sit Hoved? Uagtet alle de Forbeholdenheder, som gjordes i den Eidsvoldske Constitution, kunde Kongen endda ikke overbevise sig om, at Prinds Christian havde afstaaet sin Fordring paa Danmark. Han beholdt Titelen af dansk Prinds, og Kongen af Danmark negtede bestemt at erklære ham at have forbrudt Arveretten til Kronen, under Foregivende, at denne Erklæring ei kunde tilintetgjøre Prindsens medfødte Ret. Burde Sverige saaledes tillade Vedblivelsen af en Tilstand, som blot tilsyneladende og for Øieblikket afbrød Norges Afhængighed af Danmark? Og burde Prinds Christian vente, at nogen europæisk Magt kunde sanctionere og fremme et Forsøg, som, om det engang vandt Borgerskab iblandt Nationerne, skulde gjøre alle Afhandlinger imellem dem kraftesløse, muligen kunne væbne enhver Thronfølger imod sin Konges Beslutninger, og udstrække tilkommende Kriges Grændse til den af et Folks Underkuelse Mand for Mand?

Men om Prinds Christjan, tilskyndet enten af Begjerlighed efter Navnkundighed, eller af Ømhed for et Folk, som havde sat sin Tillid til ham, oversaae de personlige Farer, som truede ham, havde det alligevel paaligget ham, med mere Omhyggelighed at bedømme dem, som truede Riget. Langt ifra at aabenbare dem for Folket, at bibringe det en fuldstændig og tro[—]²⁹⁰ Underretning om de europæiske Magters Tænkemaade; at fremstille i deres rette Lys Hans Kongl. Majestæts Proclamationer; at give hans redelige og velvillende Løfter Offentlighed, og derefter ene fra Folkets oplyste og ei mislede Vilje, at hente Veiledning for sine Beslutninger, har han fulgt en aldeles modsat Handlemaade. Intet Forsøg er blevet sparet for at sværte Kongens og det Svenske Folks Hensigter, intet Middel forsømt til at tænde eller opægge det ulykkelige Had, som, igjennem det danske Hofs lange Bearbejdelse, omhyggeligen er blevet næret i Normændenes Hjerte imod Sverige. Daglig udspreddes Rygter om forandret Mening i de europæiske Cabinetter, i Henseende til Sveriges og Norges Forening. Legationer afgik til England, og uagtet den Erfaring man erholdt om den storbritanniske Regjerings faste Forsæt at opfylde hvad der var lovet i Tractaterne, fornyedes alligevel dette Forsøg, og Publicum bragtes til den Formodning, at en fordeelagtig Virkning omsidder skulde [—]²⁹¹ blive Følgen deraf.

At det Norske Folk, som kjender sit eget Værd, og for hvilket Foreningen med Sverige afmaledes med de meest forhadte Farver, opløftede sin Røst imod den befrygtede Undertrykkelse, og kraftigen fordrede at forblive selvtændigt, vidner om en Følelse, hvis ædle Drivefjeder enhver Svensk Mand bør erkjende. Passionen lyder ei Forsigtighedens

²⁸⁹ Strøket: berede sig

²⁹⁰ Strøket: lig

²⁹¹ Strøket: opkomme deraf blive [utydelig] opstaae deraf

Bud, og Folke-Viljen, yttret med Heftighed, har næsten altid sin Grund i opvakte Passjoner. Men om det er tilgiveligt for et Folk at stræbe til sit Maal, uden at afveie dets Farer, er Forholdet ulige med dens, som, med fuldkommen Kundskab om Tingenes rette Stilling, ene paa Haabets løse Grund opfører sin Bygning og laaner sine egne Ønskers Luftbillede Virkelighedens Skikkelse.

En Omstændighed, som heller ikke bør forbigaaes, er, at Norges fri Statsforfatning er først foranlediget ved den kielske Freds-Tractat. Det var ved Sveriges og dets Allieredes Vaaben, Foreningsbaandet [—]²⁹² sønderreves imellem Norge og Danmark. Indtil den Tid havde Norge taaligen erfaret Virkningerne af det fordærvelige danske System, uden nogensinde offentlig at erklære sig derimod. Hvorfore, [—]²⁹³ under avvigte Aars Forløb, da Norges sande Interesse opoffredes for Danmarks ensidige Beregninger, opkastede Prinds Christian sig ikke imod sin Konge og til Formand for det norske Folks Frihed? Var han da blevet anseet for mere ulydig, end han siden blev det? Sveriges Hensigter paa Norge vare allerede bekjendte, og havde kunnet tjene til samme Forevending, som nogle Maaneder senere. Men om noget saadant blev ikke Spørgsmaal; den enevældige Regents Bud adlødtes til det sidste Øieblik [—]²⁹⁴, og ikke førend en lovbunden Konge [—]²⁹⁵ traadte i hans Sted, efterat hans Magt havde hævet den despotiske Lov, som hvilede over Norge, udspreddes i dette Rige, at det Svenske Aag skulde paalægges den fri Normand. Af alt hvad man anbragte mod det Svenske Folk, er dette det meest uventede. Kunde man vel troe, at Sveriges Konge, endog om han havde havt Villje eller Evne dertil, skulde, med Hensyn til hans Folk, [—]²⁹⁶ villet paalægge den Norske Nation nogle Tvangsbaand, der ikke kunde forenes med de Grundsætninger, hvorpaa Sveriges Statsforfatning er opført? Havde ikke Sveriges Frihed, i dette Tilfælde, altid været truet, og skulde ikke, ved Sammenligning af begge Nationers Rettigheder, en Skilsmisse imellem dem før eller siden opkomme? De Norske havde saaledes i Sveriges Grundlov den sikreste Borgen for deres egen; og om Hensigten havde været at paalægge dem et forhadet Aag, og de da havde reist sig for at møde Undertrykkelsen, havde de i hver Svensk Mand fundet den sikreste Bundsforvandt. Som Bevis for denne Tænkemaade kan med Tryghed paaberaabes de Provindsers nærværende Stilling, som forud tilhørte Danmark og nu, i Henseende til Rettigheder og Bestyrelses Former, ere sammensmeltede med Sverige. Med lige Tillid kan man henskyde sig til de Lande Sverige har tabt, hvor, uden at forurette deres nærværende Regjering, det endnu erindres med Taknemmelighed og Velvilje. Naar Tidens Haand engang har formaaet at udslette National-Fordommene og Mistilliden, skal Sverige af dets nye nordiske Ven have fortjent et lige hædrende Vidnesbyrd.

En af de store og tilsyneladende vigtige Klagepunkter, som man har fremført med Sverige, er Blocade-Systemet imod de norske Havne. Man har foregivet, at Sverige har antaget dette Middel, ene for ved Korn-Tilførselens Afskjærelse at tvinge det Norske Folk til Underkastelse; og man har endog lagt Sverige til Last, at det tilhandlede sig det til Norge bestemte Korn, som [—]²⁹⁷ engelske Krydsere opbragte og indførte til Svenske Havne. Ingen Gjendrivelse [—]²⁹⁸ fra Svensk Side burde æskes for denne sidste Omstændighed, ligesom det ei heller bør være ansvarligt for de Forholdsregler og Skridt, som vedtoges af Storbritannien imod Norge, da dette Rige, som en Deel af det danske Monarchie, var i aabenbare Krig med England. At blokere en Fiendes Havne, er, ifølge Politiken, blot en naturlig Følge af Krigens Udbrud imellem 2de Stater. Sverige deeltog ikke i denne Blokade,

²⁹² Strøket: blev

²⁹³ Strøket: i Løbet af det

²⁹⁴ Strøket: ket

²⁹⁵ Strøket: ind

²⁹⁶ Strøket: vill have

²⁹⁷ Strøket: de

²⁹⁸ Strøket: burde

førend det selv var i Krig med Danmark, og at den fortsattes efter Freden i Kiel, torde, efter alt [—]²⁹⁹ det Anførte, ei fra dets Side ansees uretmæssig handlet.

Kongen og Kronprindsen overgave sig længe til det behagelige Haab, uden Blods Udgydelse at tilvinde sig et Folk, hvis Lykke de blot stræbede at befæste. Men omsidder maatte de gribe til Vaaben, da ingen fredelig Overenskommelse, paa antagelige Vilkaar, lod sig tilveiebringe, de ivrige Bestræbelser uagtet, som Gesandterne fra Europas fire mægtigste Stater anvendte. At denne ulykkelige indbyrdes Krig, i alle dens gyselige Følger, [—]³⁰⁰ gik Hans Kongl. Høihed Kronprindsen til Hjerte, og at han, ved den første Anledning til fredelig Tænkemaade paa Norsk Side, strax nedlagde de Vaaben, som ene bør anvendes til, fælles med de Norske, at forsvare en fælles Selvstændighed, derom vidner den i Mos under 14de Augusti sidstleden sluttede Convention og de Grunde, hvorpaa den er bygget. Nu gives der ei mere, paa den Scandinaviske Halvø, andre Laurbær, værdige at pryde Krigerens Isse, end de som vindes imod fremmede Fiender, der ville betræde vore Strandbredder. Nyttens af vor kommende Forening, den efterhaanden bibragte Overbeviisning om vor indbyrdes Værd, skal en Dag udslette Mindet af det Blod, som har flydt i indbyrdes Kamp. [—]³⁰¹ Det blive et Forsonings Offer for det lange hundreaarige Had, som har afsondret Nordens 2de Folkeslag, og fredelige Brødre, med opfyldte Forhaabninger, mødes paa de Marke, hvor Krigens Torden har dundret.

Det er i Anledning af Hans Kongelige Majestæts og Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Fredelskende Hensigter, at den Agtelse de bære for det norske Folks Selvstændighed og Ære, at vi nu ere blevne satte i det Tilfælde, offentlig for Norges Storting at opgive de Forslag til Forandringer i Grundloven, som Hans Majestæt har anseet for en Følge af Norges Forening med Sverige.

Vi ere ligeledes beredte at over[—]³⁰² levere Kongens Forsikkring, at styre og regjere Kongeriget Norge efter dets Constitution og de Love, som Konge og Folk komme overeens om ved dette Storting; en Forsikkring, som naar den forandrede Grundlov endeligen er bleven antaget, kan [—]³⁰³ udvexles, kan omvexles med en i Overensstemmelse med dens Forskrifter forfattet Konge-Forsikkring. Da det norske Folk saaledes, i denne Act bør finde den uimodsigeligste Borgen for en constitutionsmæssig Behandling af de nu i Qvæstion værende Forandringer i Grundloven, kunne vi ei overtyde os om, at Kongens og hans efter Successions-Ordningen af 26de Sept. 1810 berettigede Efterfølgere Erkjendelse af nogen gyldig Aarsag kan opsættes. Conventionen i Moss bestemmer Stilstandens Varighed til 14 Dage efter Stortingets Aabning. Inden faa Dage er denne Tid udløben, og at begjære en Forlængelse deraf, skulde hos Hans Kongelige Høihed opvække den Overbeviisning, at Hensigten ene var at vinde Tid og under en forløben vanskeligere Aarstid gjøre alle yderligere Krigsbevægelser umulige.

For begge Folk er det saalees af lige stor og bydende Vigtighed, snart at komme til et Resultat i det Spørgsmaal, som nu optager deres Opmærksomhed. Paa begge Sider er en betydelig militær Styrke samlet, til hvis Underholdning anseelige Summer medgaae. At forlænge denne Tilstand, kan ikke forenes enten med den ene eller den anden Stats Interesse. Det var endog hensigtsløst, naar man er enig om Hovedsagen, og fordi en unyttige Brug af gjensidige Kræfter ene tjener til det Heles Svækkelse. Dage er nu vigtige, da de ere forbundne med store og vigtige Bekostninger, og der gives ingen retsindig Mand, som ikke bør ønske, at disse, som medføre nye Byrder for Nationerne, snart maatte ophøre.

Nogen Tid kan en Nation forvildes i Henseende til dens Pengevæsen, og Letheden at udfærdige Mynt-Repræsentativer lede den ind i bedragelige Forhaabninger om Muligheden

²⁹⁹ Strøket: hva der er blevet an-

³⁰⁰ Strøket: tages til Hierte

³⁰¹ Strøket: Maa [?]

³⁰² Strøket: give

³⁰³ Strøket: ombyttes

at fortsætte en usædvanlig Tilstand; men snart kommer den Regnskabs Dag, da Financernes forstyrrede Forfatning røbes for hver Mand, og da Ansvarer derfor falder paa dem, som ei i Tide have vidst at forekomme det Onde. Folket kræver overordentlige Resultater af overordentlige Opoffrelser, og hvad skulde vel dets Yttring blive, om det, efter indhentede Oplysninger, ene fandt Forstyrrelse paa den ene Side, og forskudte Midler til at forekomme den paa den anden?

Om, til Nødvendigheden at spare begge Rigernes Pengevæsen, endnu lægges det billige Hensyn man, paa begge Sider, er forbunden at tage til Krigsmandens egen Ret, ved den nu indtræffende slemme Aarstid, da Spørgsmaalet ikke er om at kæmpe mod udenlandsk Undertrykkelse, at vende tilbage til sit Hjem, da opstaaer, til en endelig Afgjørelse af vore nærværende Anliggender, en Fordring, som af Kongen og Kronprindsen er bleven indseet i hele dens Udstrækning, og som Norges Riges Storting sikkerligen med lige Omhu skal omfatte.

Skulde der alligevel findes nogen, [—]³⁰⁴ af Fordomme saa forblindet, at han vilde sætte Nyttens eller Raadeligheden af en Forening imellem Sverige og Norge under Qvæstjon, og derfor enten drive paa en Forlængelse af Underhandlingerne eller ogsaa paa et nyt Udbrud af Krigen, saa kan, efter vor Overbeviisning, ingen anden Anledning dertil gives, end enten Fortrøstning til en [—]³⁰⁵ afsides Beliggenhed, mindre udsat for fiendtlige Anfald, eller Haabet om Forandring i de politiske Grundsætninger hos de europæiske Magter. I det første Tilfælde, da Spørgsmaalet er om et Riges almindelige Interesse, er Motivet mindre priseligt, og kunde muligen endog bedrage; i det sidste, er det en Fortsættelse af det System, som under en uavbrudt Fremgang, af en, i tusinde ulige Skikkelser, altid dannet og altid uopfyldt Forventning, allerede saalænge har tilbageholdt den nordiske Forening.

Det er endog i trykte Skrifter blevet yttret, at den i Wien nu forsamlede Congres skulde til Undersøgelse optage de norske Anliggender, og at Kongens af Danmark Nærværelse skulde medføre en for Sverige mindre fordeelagtig Virkning. Vi ere satte i Stand at forsikre Committeens Medlemmer, og vi kunne endog med officielle Documenter bestyrke denne vor Forsikkring, at ingen af disse Omstændigheder vil indtræffe, og at Sveriges Bundsforvandte, med fortsat og omhyggeligt Hensyn til deres indgangne Forpligtelser, ene stræbe efter den Time, da ligeledes Fred og Tillid kan vorde befæstet i Norden. En betydelig russisk Armee, som i Følge af Keiser Alexanders nøiagtige Iagttagelse af givne Løfter, er bleven tilbage i Holsteen, oppebier Udfaldet af de Beslutninger, det norske Folk nu vil fatte. Formedelst de Oplysninger, som vi have havt den Ære at meddele Committeens Herrer Medlemmer, haabe vi, at den, saavel med Hensyn til Norges som til Sveriges Stilling, uden Forhaling, til Stortinget behager at afgive dets Yttring om Nødvendigheden at paaskynde den høitidelige Erklæring af begge Rigernes Forening; Stortinget dog altid forbeholdet, siden at overlægge og beslutte i Henseende til de foreslagne Forandringer i Grundloven.

Vi henskyde os til den Fædrenelands Følelse og til den sande Oplysning, som udmærker Committeens Herrer Medlemmer, og vi [—]³⁰⁶ see, med en tilfredsstillende Forhaabning, igjennem Deres ivrige og patriotiske Medvirkning, den [—]³⁰⁷ Stund snart imøde, som skal aabne en lysere Fremtid for den scandinaviske Halvø, og for evig, fra dens Regjering, fjerne al Attraa at udstrække sit Vælde udenfor den.

Christiania den 17 October 1814

³⁰⁴ Strøket: som var forblindet nok

³⁰⁵ Strøket: adskilt

³⁰⁶ Strøket: forud

³⁰⁷ Strøket: Time

Bilag 95³⁰⁸Forslag
Til

Een Freds Tractat imellem den Svendske og Norske Nation

§ 1.

Der skal være stedsevarende Fred imellem den Svendske og Norske Nation.

§ 2.

Som en Følge heraf skal evig Amnestie hvile over de Fiendtligheder, der til Dato har fundet Sted imellem begge Nationer.

§ 3.

De giensidige Fordringer om Krigs-Omkostninger og forarsaget [—]³⁰⁹ Tab og Skade skulde aldeles bortfalde.

§ 4.

Da Hans Majestæt Kong Christian Frederik, som af den Norske Nations Representanter, ved Rigsdagen paa Eidsvold eenstemmig blev udvalgt til Norges Konge, ved Abdications Act af 10de d. M. for sig og Afkom har afsagt sig al Ret til Norges Throne, saa tilbyder den Norske Nations nu paa det extraordinære Storting forsamlede Representanter Sverrigs Konge Hans majestæt Kong Carl den 13de Arvinger og successorer efter den i Kongeriget Sverrig under 26de September 1810 vedtagne Successions Act at [—]³¹⁰ være Norges Konge i Overeensstemmelse med Rigets Constitution og Grund-Love.

§ 5.

Som en Følge heraf skal Kongerigerne Norge og Sverrig til evig Tiid være Foreende under en fælles Konge og et fælles Konge-Huus. Dog saaledes at enhver Nation beholder sin Teritoriale Høyhed, sin egen Regiærings Form dermed Hensyn til Kongeriget Norge bliver nærmere at modificere og fastsætte.

§ 6.

Hans majestæt Kongen af Sverrig antager i de[t] Væsentligste Norges Grund-Lov Daterede Eidsvold den 17de Mai 1814. Dog forbeholder Høystsamme sig ligesom Han allerede ved sine udnævnte Commissarier til Norges Storting har gjort at paastaae de Forandringer deri som ansees for uomgiengelig fornødne for begge Rigers Foreening samt at foreslaae de Forandringer der maatte ansees for mindre Væsentlige men dog ønskelige og nyttige for Rigernes Foreening.

§ 7.

Den Norske Nation forpligter sig til ved sine Representanter at antage alle de Forandringer i Norges Grund-Love, der erkiendes som Væsentlig fornødne for begge Rigers Foreening. Hvorimod den forbeholder sig ved Stemme fleerhed paa Stortinget at antage eller forkaste ethvert Forslag der maatte indeholde mindre Væsentlige Forandringer. Dog maae intet Forslag underkastes Debbatering eller votering paa Stortinget som aabenbare strider imod Hovedprincipet.

§ 8.

Trende Dage efter at denne Freds Tractat er underskrevet og ratihaberet af Hans Majestæt Kongen af Sverrig forlader de Svendske Tropper de fornødne Garnisoner paa Fæstningerne Fredrikstad og Fredriksteen undtagne det Norske Territorium ligesom og den paa de Markations Linien staaende Norsk Armee til samme Tiid opløses og hiempermitteres.

§ 9.

Saasnaart de befundne nødvendige Forandringer i Norges Grund-Lov ere skeedte Hans Majestæt Kongen af Sverrig har antaget Norges Krone og aflagt den i Grund-Lovene

³⁰⁸ 1815: 134-136; 1835: 161-164.

³⁰⁹ Strøket: Ska

³¹⁰ Strøket: O

bestemte Eed samt den Norske Nation ved sine Representanter har aflagt giensidig Eed skal de Svendske Tropper ligeleedes forlade ovenmeldte 2de Fæstninger der igien besættes af indfødte Norske Tropper.

§ 10.

Det forbeholdes begge Contrahenter efter nærmere Overeens Komst, ved en separat Tractat at fastsætte alle de nærmere betingelser og Bestemmelser som maatte ansees for tienlige og nødvendige og som ikke ere fastsatte i denne Freds Tractat, ej heller som blot temporære kunde blive gienstand for de intenderede Forandringer i Grund-Lovene.

Stortinget i Christiania d. 18de Septbr.³¹¹ 1814

Nansen

³¹¹ Dateringen skrevet av Nansen, som har en annen hånd en den som har skrevet dokumentet. Feildateringen til september er rettet til oktober i begge utgavene.

Bilag 96³¹²

Forslag

Vaabenstilstands Tiden er i Overmorgen forløben. Endnu er ingen afgjørende Beslutning fattet hvad Hovedgienstanden for denne Forsamlings Overlæg angaaer, intet betydeligt Skridt giort til at nærme sig Sverrige eller antage noget af dets Forslag. Inden otte Dage vil sandsynlig Krigen igien udbryde, hvis ei forinden saadan Beslutning tages, mere ødelæggende end tilforn; om tillige med [—]³¹³ større Haab om et lykkeligt Udfald [—]³¹⁴ paa vor Side overlader jeg Storthinget selv at bedømme efter den Kundskab, det deels [—]³¹⁵ forud har havt om Nationens Hjælpemiddler, Kraft og Tænkemaade i det Hele, ei om den, der i visse Districter for Øieblicket var eller er den herskende, deels nu har erholdt af den til Undersøgelser om Landets og Armeens Tilstand nedsatte Committee. Resultatet af denne Kundskab saavel som de Betragtninger, jeg baade nu og før med Flid [—]³¹⁶, har anstillet om Norges Forhold saavel til Sverrige som Europas øvrige Magter, føre mig til at giøre Storthinget følgende Forslag:

1. Da hans Majestet Kong Christian Frederik har nedlagt Regjeringen i Folkets Hænder, Løst Norges Indbyggere fra den høistsamme aflagte Troskabs Ed og frasagt sig og Afkom alle Rettigheder til denne Krone; og da Norge efter [—]³¹⁷ Grundloven altid bør regieres af en Konge; saa kan og bør der saasnart muligt er skrides til at vælge og antage en anden Konge i hans og hans Afkoms Sted.

2. Det Norske Storthing erklærer en Forening med Sverrige i Overeensstemmelse med første Paragraph i de af de svenske Commissarier giorte Forslag for at være begge Riger gavnlig, og i Henseende til de udvortes Forhold og Begges derpaa grundede Sikkerhed og Selvstændighed for nødvendig.

3. Da Sverriges Konge Kong Carl den 13de ved Erkiendelsen af Rigsforsamlingen i Eidsvold og den der givne Grundlov i dens væsentlige Puncter og ved den Erklæring, at han ickun vilde foreslaae saadanne Forandringer i samme, som til Forening med Sverrige maatte blive nødvendige: da han tillige ved [—]³¹⁸ de til dette Storthing formedelst sine befuldmægtigede Commissarier virkelig giorte Forslag og endelig ved de giennem disse meddeelte Oplysninger og Bestemmelser ei alene har givet de meest overtydende Prøver paa sin Agtelse for det Norske Folks Ære, Friheder og Rettigheder, men tillige paa sin Tilbøielighed til at føie [—]³¹⁹ vore billige Fordringer og høre [—]³²⁰ vore Forestillinger, — saa udvælges allerhøistbemeldte hans Majestæt Carl 13de til Norges Konge.

4. Indtil disse Forslag ere debatterte og afgiorte, tages intet andet Forslag, som hidindtil er indkommet eller kunde indkomme til Overveielse i Storthinget selv.

5. Voteringen om det andet og tredie Forslag skeer mundtlig til Protocollen.

6. Udvælgelsen maa være ubetinget. Thi, da Meningerne om de Vilkaar, paa hvilke Foreningen bør finde Sted, kunne være meget forskiellige, saa vilde ingen Enighed paa denne Maade være mulig. Den til den Ende nedsatte Committee kan umulig blive færdig med Undersøgelsen af de mange i denne Anledning indkomne Forslag til den Tid, da Beslutningen maa tages: og en Overilelse vilde være mere at befrygte forud end siden, da

³¹² 1815: 136-137; 1835: 164-166.

³¹³ Strøket: større

³¹⁴ Strøket: fra vor

³¹⁵ Strøket: tilforn

³¹⁶ Strøket: anstillet [?]

³¹⁷ Strøket: Consti

³¹⁸ Strøket: som [?]

³¹⁹ Strøket: deres [?]

³²⁰ Strøket: deres [?]

der efter Kongevalget vil være Tid nok for Stortinget til at tage hvert Forslag til en Forandring i Grundloven i moden Overveielse.
Christiania d. 19de October 1814.

Treschow

Bilag 97³²¹

Elskede Brødre, Norges hæderlige udmærkede Mænd! I som her ere forsamlede i den store Hensigt at raadslaae over det forladte, det ængstede Fædrenelands Tarv og Held i kommende Dage, I paa hvis følgerige Raadslutninger de vordende Slægter ikke mindre end de nu levende ville fæste høytidelig Opmærksomhed, tillader en Borger, der fik det samme hæderlige Hverv, det samme store Ansvar som I, at opløfte sin Stemme i Eders ærværdige Forsamling, i dette Fædrenelandets helligste Anliggende, hører mig her med Opmærksomhed og dømmer siden mine Ord med Roelighed, da have I opfyldt Alt, hvad jeg i denne Stund har at udbede mig af Eder som Brødre og Landets Venner. Norges Throne er ledig. Saa var den for 9 Maaneder siden, da 6te Friderich nødtes at frasige sig den. Den fra sin aldrig svegne Troskabseed løsgivne Nation erkjendte sig da som fri og under Følelsen af denne sin naturlige Frihed gav den sig selv en Constitution, og valgte sig en Konge, hvilke begge i Fremtiden skulde have grundfæstet og betrygget dens Held. Disse glade Forhaabninger skuffedes og Norges Throne blev derfor atter, hvad den nyelig var, ledig. Constitutionen, dette helligste Pandt paa vor nationale Tilværelse byder os nu ifølge dens 48 § at udvælge en Konge, med mindre det her forsamlede Storthing ikke erkjender den Afsigelses Act for gyldig, som nyeligen Kong Christian Friderich har nedlagt i dets Hænder. Er eller bliver dette ikke Tilfældet, da have vi i Valget af en nye Regent nærmest at henvende vor Opmærksomhed paa vore udenlandske Forhold. See vi med roelige, ublændede Øyne Fædrenelandets Stilling fra denne Side da er unægtelig Sverrig det Rige, der ved denne Lejlighed først fremstiller sig for vore Betragtninger. Til dette Riges Militaire, og – som jeg haaber vi alle have Mod nok at tilstaae – øjenbliklige Indflydelse, er det ingenlunde min Meening, at Norges tapre Sønner skulde tage Hensyn, naar der spørges om hvad vi have at gjøre for at opnaae Fremtids Held. Jeg antager det kuns for afgjort at de fleste af Norges retsindige tænkende Mænd have erkjendt baade Mueligheden og Nyttens af en hæderlig Forening med Naboriget, endog længe før Sværdet sidste Gang droges maaskee til liden Ære for begge. Fra denne Forudsætning gaaer jeg ud, fejler jeg heri da ere mine Ord ligesaa overflødige som mine Begreber vilde synes falske om vor nutidige sande Tarv. Vi ere Gud være lovet endnu et frit og uafhængigt Folk, og som saadant bør det os i alle Maader at handle. Sverrig har derfor ingen Ret til at vente at vi skulde antage dets Grund-Principer for en muelig Forening; det er os, der skulle forelægge dette Rige de Betingelser under hvilke frie Normænd ville kalde Svenske sine Brødre. Vi erkjende ingenlunde de Svenskes Overherredømme uagtet Kieler-Traktaten har tilforsikkret dem dette og Conventionen til Moss synes at bestyrke denne Formening; derfor skulle vi selv med roeligt og modent Overlæg som et frit Folk bestemme de Grundsætninger og Betingelser hvorpaa Foreningen imellem Norge og Sverrig bør hvile, dersom Norges Mænd for Tiden finder den gavnlig for Landet. Naar vi i disse Bestemmelser have taget det tilbørlige Hensyn til vor nationale Ære, vor Frihed, og vore Borgerrettigheder, naar vi deri have sørget for at enhver muelig Undertrykkelse paa nogensomhelst Maade vorder umuelig for hvilkensomhelst Regent, da lader os være de første der række det svenske Folk en oprigtig Broderhaand, da lader os som en frie Nation, tilbyde Carl den 13de det Scepter, som hidtil ikke blev hans Lod at føre. Lader os glemme alt hvad der er skeet og mindes, at hvo der tilgiver ham skal tilgives. Vorder da den Constitution, den ingen er mere berettiget til at fastsætte end det Lands Borgere, der skulle adlyde samme, forkastet af en da umiskjendelig herskesyg Regent da er endnu Norges fulde Kraft tilbage, med den kunne vi sejre, med den kunne vi døe, og i begge Tilfælde kunne vi ved den gjenvinde vor Ære. Vorder den antaget af en Fyrste som derved alene kan give os et usvigeligt Beviis paa Kjærlighed og Tillid, da skal Sjæls Tilfredshed, Kongernes sieldne Lod, vorder ham til Deel,

³²¹ 1815: 137-139; 1835: 167-170.

da skal Troskab og Hengivenhed mod retmessig Drot vedblive at udmærke Norges Sønner,
da skulle vi samtlige kunne bede af Hjertet: Gud bevare Kongen og Fædrelandet!!
Storthinget i Christiania den 18de Octob. 1814.

Søren Georg Abel

Bilag 98³²²

Flere Gange giordes mig det Spørgsmaal:

Kan Norge fortsætte Krigen med Sverrig, uden at frygte for dens Udfald?
 Foranlediget herved til efter Evne at besvare dette opkastede Spørgsmaal, har jeg troet at burde indsende mit Svar til de af Rigets Mænd, hvis Lod det blev at veie Grundene for og imod Fortsættelsen af den med Nabo-Riget førende, nu ved en Vaabenhvile standset Krig. Maatte mine Bemærkninger ei findes at være aldeles overflødige, vilde jeg troe, ved dem at have medvirket til Fødelandets Gavn, og saaledes tildeels opfyldt en mig i saa Henseende paaliggende kiær Pligt.

Uvis om, hvem denne Afhandling retteligst bør tilstilles, er jeg saa fri at indsende den til Stortingets Hr. Præsident, ærbødigt bedende: efter Behag at disponere over Afhandlingen.
 Christiania den 18de October 1814.

Ærbødigt.

Rode,

Oberst og Generaladjutant-Lieutenant

Til
 Stortingets
 Hr. Præsident.

³²² 1815: 140; 1835: 171-172.

Bilag 99³²³Bemærkninger

Foranledigede ved det Spørgsmaal:

"Kan Krigen med Sverrig fortsættes til Fordeel for Norge?"

For at kunne besvare dette Spørgsmaal, vil det være nødvendigt at undersøge:

1.) Hvilken er vor nuværende Styrke?

2.) Hvordan skal denne anvendes?

I.) Den gamle Sætning: at Intet er Stort eller Smaat, uden i Forhold til det hvormed Sammenligningen gjøres, gjelder ogsaa her; og her fortrinligen.

Norges Stridskraft være nok saa liden i Sammenligning med andre Magters, saa vil den være at kalde stor, naar den kan opveje mod den Stridskraft som vor Fiende, eller vore Fiender mueligens kan anvende mod Norge. Denne modstaaende Stridskraft er Sverrigs. For des rigtigere at kunne bedømme, hvad enten den Svenske eller den Norske Stridskraft i en fortsat Krig er den Største, maatte vel forud bestemmes:

A.) Hvad har Sverrig i Hensyn til Krigen forud for Norge?

B.) Hvad har dette forud for hiint?

a.) Sverrig kan kun have Erobrerens Mod, der svækkes ved Modstand.

b.) Norge vil have Fortvivlelsens Mod, der stiger med Modstanden.

a.) Den svenske Armee gaaer offensiv frem; den Norske defensiv. Allerede herved har Fienden den frie Villie forud for os; han kan angribe, hvor han vil, hvor han finder det fordeelagtigst; hvorimod vi nødes til at modtage ham paa det Sted hvor maaskee Forsvaret er vanskeligst; og i Uvisheden om det væsentligste Angrebepunkt maae vi paa ethvert Sted vente Angrebet.

b.) Vort Forsvar er indskrænket paa nogle faae enkelte Punkter, hvilke vi forud kunne vælge, vælge mueligst fordeelagtige. Fienden maae angribe os der hvor han finder os, ikke der, hvor han kunde ønske det. De Fordeele disse Stæder give, kjende vi bedre end Fienden; hans Angreb udfordrer Kunst og Mod; vort Forsvar, kun Mod.

a.) Fienden kan med Fordeel bryde Vaabenstilstanden, men vi med Skade; han kan uden Frygt for et Brud fra vor Side gjøre hvilkesomhelst Forberedelser til en fortsættende Krig, endog om de aldeles stride mod Conventjonen; vi ere i det modsatte Tilfælde.

b.) Et troeløst Brud af Fienden vil forøge Nordmandens Harme og gjøre ham des uovervindeligere.

a.) Den svenske Armée, som paa Demarcations-Linien allerede staaer færdig til Angreb, er circa 12 til 16000 Mand stærk, hvorimod den Norske ikkun er 8 til 9000 Mand.

b.) Den Linie, paa hvilken den norske Armée staaer, eller rettere, den Linie samme vil vælge ved en fornyet Krig, kan føyeligen ansees som den ydre Rand af en Fæstning eller en forskandset Leyr; og Angrebet paa en saadan kræver, efter antagne militaire Principer, en dobbelt, eller endnu større Styrke.

a.) Den svenske Armée kan i en Tid af omtrent 8te Dage maaskee fordoble sin Styrke; den Norske Armée behøver 4 à 5 Uger for at samles i sin hele Styrke, som dog neppe vil være saa stor som Fiendens.

b.) Den norske Stridskraft voxer dagligen fra den Dag af, da Vaabenstilstanden opsiges, derved at de bevæbnede Almuer støde til Armeen, og vil kunne stige til 20 à 30,000 Mand foruden den regulære Armée, i den Tid da denne kan være samlet.

a.) Fienden har Søen og Christiania Fjord, indtil nordenfor Moss, til Afbenyttelse ved Fødemidlers Transport.

³²³ 1815: 140-148; 1835: 172-188.

- b.) Den ved Krigens Gjenudbrud saanær forestaaende Vinter, betager Fienden Søe-Transporten, i det mindste opad Fjorden; men letter os Landtransporten fra Magasinerne paa Vinterføret.
- a.) Den svenske Armee kan ved sin første øyeblikkelige Overlegenhed vente at tilbagetrykke den norske Armée fra Demarcations Linien, enten ved paa alle Punkter at forcere den hele Linie tilbage, eller ved at forcere et af de tilbageliggende Steder, og saaledes tvinge de længere fremliggende til Retraite.
- b.) Dersom den Norske Armée i Begyndelsen, forinden den naaer sin fornødne Styrke, og som kunde blive Tilfældet, nødes til at vige for Overmagten: da nærmer sig den norske Armée sine i Ryggen liggende Magasiner i samme Grad, som Fienden bortfjerner sig fra sine.

Fiendens Overmagt forringes ved Fremrykningen, og vor tiltager ved Tilbagemarsh.

- a.) Fienden har en udmærket øvet Anfører og krigvandte Tropper.
- b.) Strax efter at Fienden ved Fremrykning har passeret Demarcations-Linien, indskrænke sig Veyenes Antal til efterstaaende, nemlig:
 - 1.) Den almindelige Landevej, der fra Moss fører til Christiania.
 - 2.) Bygdevæjen op igjennem Eneback, langs Vestsiden af Øyeren.
 - 3.) Væjen over Fedt-Sund.
 - 4.) Landevejen over Blakjer, og
 - 5.) Kongevæjen fra Magnor til Kongsvinger.

Kun ad disse Væje kan Fienden rykke frem med samlede Armée-Corps, der medføre Artillerie og Tros. Paa enhver af disse Væje findes flere eller færre, af Natur eller Kunst frembragte Hindringer, hvor en liden Magt kan opholde, om ei aldeles modstaae, en større fremrykkende Fiende, saasom ved Væjen No. 1, Passene ved Moss, Hølen, Greverud, Jabroe o. s. v.

Ved Væjen No. 2. Overgangen over Glommen, sønden for Øyeren og paa Rellings Aasen; desuden er denne Væj i den seene Aarstid ubeqvem.

Ved Væjen No. 3. Overgangen ved Fedt-Sund.

Ved No. 4. Blakjer-Skandse og ved No. 5, Forskandsningerne ved Lier samt flere foranliggende Passe, foruden selve Kongsvinger, som kun saare vanskelig eller aldeles ikke kan passeres, uden først at tages; hvilket udfordrer en formelig Beleyring, der i det mindste koster Fienden Tab af Folk og Tiid.

- b.) Har Fienden med Blod kjøbt sig Fremkommelighed paa een eller flere af disse Væje, og saaledes trængt frem i Linien imellem Aggershuus og Kongsvinger Fæstninger, maae han enten angribe disse Fæstninger, eller dog bloquere dem; begge Dele udfordrer Anvendelse af Tropper, som formindsker hans Stridskraft til de videre Fremskridt. Allerede Blakjers Indtagelse eller Bevending, vil have kostet Tropper.
- b.) Fra fornævnte Linie af videre op i Landet, blive vel ikke Væjene færre, men de sprede sig i større Afstande og tabe Communicationen. De fra denne Linie videre førende Væje ere:
 - 1.) Fra Christiania aldeles i Vester til Drammen og Kongsberg. Denne fra de øvrige saa aldeles afvigende Væj, udkræver et Troppe Detachment der udgjør et selvstændigt, om end kun lidet Armee-Corps, altsaa flere tusinde Mand, der afgaae fra det forenede Angreb som derved betydelig svækkes. Dette detashede Corps kan forsinkes og medtages paa sin Marsh paa flere Steder imellem Christiania og Drammen, end mere paa hiin Side af Drammen, i Egers Sogn.
 - 2.) Fra Christiania og Drams-Væjen op i Ringeriget. Denne Væj har flere betydelige Passe og er indtil henimod Rands-Fjorden isoleret, saa at den ligeledes fordrer et selvstændigt Corps. Forfølges den fra Norderhoug paa Vestsiden af Rands-Fjorden,

isolerer den sig end mere, til den i Valders falder i Bergens-Veyen. Paa Østsiden af bemeldte Vand falder den allerede paa Hadeland i Bergens-Veyen.

- 3.) Fra Christiania over Grorud gennem Nitte og Hakkedalen videre ad Bergens-Veyen, hvorfra den og fører til Toten; men er da ved Rands-Fjorden adskildt fra No. 2 og ved Miøsen fra No. 4.
- 4.) Fra Christiania den almindelig Nordvey eller Tronhjems-Veyen. Indtil Eidsvold frembyder denne Vey flere Fordele for en fremrykkende Fiende, som ad denne Vey kan gaae til Toten og til Oudalen. Men Norden for Eidsvold ved Minde, indskrænkes den til en eneste besværlig Vey over Moe-Skoven, der er et snævert Defilée af 2 ½ Miles Længde, hvorefter først Hedemarken naaes, hvilket tillige med Toten kunde ansees for det forjættede Land, om ey Miøsen gjorde Skilsmissen. Veyene fra Fedt og Blakjer falde saa snart i denne Vey, at de maae henregnes til denne. De paa disse sidstnævnte Veye fremtrængte Corpser, vilde da i Forening med det som kom fra Christiania danne et betydeligt Armée-Corps, af maaskee den halve svenske Armees Styrke, og som en rivende Strøm rulle frem, for atter at deles i flere Arme, som formeldt under dette No.; eller for at standse ved Minde.
- 5.) Fra Kongsvinger, enten ned imod Christiania, hvilket var hensigtsløst, eller igjennem Soløer paa begge Sider af Glommen. Denne Vey har saamange Natur-Hindringer, at de, tilbørligen afbenyttede, trodse den største Armée. Antaget at den forceres; saa fører den over Elverum til Hedemarken, efter at de Elverumske Skandser ere tagne; eller den fører op i det isoleerte Østerdalen, der da vilde kunne lignedes med Løvens Hule, hvor alle Fodspor kun viiste Indgang, men intet vidnede om Udgang.

Kunde Fienden paa enhver af disse Veye rykke frem med en stor Armée, og Dovre samt File-Fjeld ey vare til; da vilde han erobre saavel Bergens som Trondhjems Stifter; da levnedes kun Fienden endnu at anvende en tredie Armee til Christiansands Erobring. Men disse Betingelser naae ud over al menneskelig Gjærning; og Sætningen staaer endnu i flere Secler: Norge er ey at erobre ved Menneske-Magt, naar Natjonen med varm Følelse for Natjonal Ære, ey vil lade sig overvinde, blendet af Øyeblikkets tilsyneladende Fordele.

- a.) Fienden kan med Infanterie, ja endog med lette Kanoner, som vore Amusetter og lette 3 Pundere passere Glommen paa mange Steder imellem Blakjer og Kongsvinger, og saaledes overrumple den eller de norske Besætninger, som ey ere tilbørligen aarvaagne.
- b.) Ere de til denne Deel af Glommens Bevogtning posterede Tropper aarvaagne mod Overrumpling, og efterkomme deres Pligter, der hvor Fienden kunde ville tiltvinge sig Overgang; da ere alle Fordele paa den norske Side.
- a.) Fienden kan concentrere saa megen Styrke ved Blakjer eller Fedt-Sund, at han forcerer een af disse Overgange af Glommen, og bryder den Norske Linie; han kan da lettere nærme sig Christiania end paa Mosse-Veyen alene, og i forestaaende Forudsætning vil han og uhindret kunne avancere paa sidstnævnte Vey, som vore Tropper maae forlade, for ey at afskjæres.
- b.) De Tropper Fienden saaledes fordriver fra Fedt eller Blakjer og de han derved kalder tilbage fra Mosse-Veyen, kunne nu forenede modtage ham, og derved forøge Modstanden.
- a.) Fienden vil ved at angribe eller bevende Aggershuus, røve os de Troppers Medhjelp, som ere i Fæstningen.
- b.) Men det Corps som skal tage, ja endog kun bloquere Fæstningen, maae i det mindste være flere tusinde Mand. I alle Tilfælde maae Fienden nu standse i sin Fremmarsh, da han, for langt fjernet fra sine forrige Magasiner, maae i den nye Linie, anlægge nye. Disse kunne ey med nogenledes Sikkerhed anlægges, med

Hensyn til videre Fremrykning, forinden Aggershuus og Blakjer, ja selv maaskee Kongsvinger ere tagne, hvilke mueligst længe og vel forsvarede, vil koste Fienden Tab af Tid og Tropper. Inden at Aggershuus er tagen, er Aarstiden rykket saa langt frem, at Transporterne paa Fjorden begynde at blive langsomme og vanskelige. Dette Fiendens Tab af Tid er Vinding for os, hvis Armée daglig tiltager i Styrke og derved i Mod.

- b.) Fæstningerne Aggershuus og Kongsvinger, af hvilke den første uretteligen er udskregen som en slet Fæstning, kunne begge ey tages uden ved Forræderie, som ey antages for muelig; eller ved Hjelp af Beleirings-Skyds, og af dette særdeles Kaste-Skyds. Hvor saare vanskeligt saadant frembringes til Lands, er bekjendt. Derimod kan Blakjær tages ved svært Felt-Skyds, saasom 12 Pundere og Haubitzer.
- a.) Fienden kan bringe det mod Aggershuus bestemte Beleirings-Skyds til Vands, og tage det mod Kongsvinger fra Edda-Skandse.
- b.) For at komme til Vands op mod Christiania maae Fienden forceere den snævre Pass ved Drøbak, hvor Søe-Defentjonen og Landbatterierne kunne, om ey aldeles forbyde, saa dog forsinke den videre Fremgang.
- a.) Omsider er Aggershuus Magasin saaledes fyldt, at det kan forsyne de videre fremrykkende fiendtlige Tropper, og Fienden begynder nu atter at rykke frem.
- b.) Antages den fiendtlige Armée som skal forsynes af Magasinerne i den nye Linie, ikkun til 25 à 30000 Mand, og denne Styrke maae den nødvendige have, om den skal love sig noget hældigt Resultat af dens videre Fremskriden; da vil denne Armée allene af Korn dagligen forbruge omtrent 100 til 150 Tønder. Magasinerne skal altsaa, foruden deres samlede Forraad til det nye Tog, i det mindste nogle tusinde Tønder, endnu afholde det daglige Forbrug medens Magasinerne fyldes. Lettelig kan den sene Aarstid volde Sinkelse i Tilførselen, og denne forøge Forbruget, som igjen giver nyt Ophold ved det Meeres Frembringelse. De saaledes paa den nye Linie etablerede Magasiner, maae nødvendigen medtage megen Tid, og indtil da have vi fuld Vinter. I saadan Aarstid kunne Tropperne ey bivouaquere, de maae da enten bygge Jordhytter med indrettede Ildstæder, eller cantonnere; første Tilfælde kræver stadigt Ophold paa hvert saaledes bebygget Sted, men har den Fordeel at holde Tropperne mere samlede, hvilket ei kan være Tilfældet i Cantonneringer.
- a.) Fienden kan fra Jemteland og Herjedalen rykke ind i Trondhjems Stift og bemægtige sig dette, som han bemægtigede sig Smaalehnenes Amt.
- b.) Dette er aldrig at befrygte af Sverrigs egen Styrke, da dertil udfordres et større Armee-Corps end Sverrig kan afsee fra sin Expedition i det sydligere Norge. Og, om end saa var, at Sverrig ved overordentlig Anstrængelse kunde sætte et tilbørligt stærkt Corps i Bevægelse mod det nordenfjeldske Norge, da voves dette neppe mod Vinteren, der let kunde gjentage hiin, vist ey forglemte Tildragelse paa Tydals Fjeldet. Desuden er Grændsen imellem Sverrig og det nordenfjeldske Norge af Naturen saare vel forvaret ved faae og snævre Passe, og Trønden luer af Fædrenelands-Kjærlighed.
- b.) Om Vinteren ere alle Fiendens Tropper bundne til Veyene, hvorimod den norske Armée størstedelen kan afbenytte Skierne, og ved disse næsten allevegne komme frem. Denne er Norges store Fordeel over enhver i Landet værende Fiende, og den er saa stor, at ved dennes Hjelp kan ingen Fiende Vinteren over soutinere sig andensteds i Landet end ved Kysterne og nederst i Smaalehnene. Denne ene Norges Fordeel i Stridskraft opveyer alle de som en Fiende i Landet mueligen kan have. Man har lignet Norges Skieløbere med Ruslands Kosakker, men disse ere endnu langt fra at være det for Rusland, hvad hiine ere for Norge. Antaget, at Fienden tager alle vore Fæstninger og Skandser, saa, om han ey faaer dem forinden Vinteren, og før tager han neppe Aggershuus og umuelig Kongsvinger,

saa finder han i disse ei det Forraad af Proviant og Amunitjon, som han vil behøve for den hele lange Vinter, neppe for een Maaned, end sige for 3 eller 4, og det beroer paa Fæstnings-Commandanterne, om Fienden ved Overgivelsen skal finde noget eller intet af deslige. Erobreren skal da ey allene tilføre Fæstningerne det Forraad disse behøve, men ogsaa det til de øvrige Tropper, da han ey tør vove at anlægge betydelige Magasiner paa andre aabne Stæder. Antaget efter rimelig Formodning, at Frederickstad er det Hoved-Magasin, hvorfra Fienden skal til Lands tilføre Aggershuus, saa har han en Transport af 9 Miile, eller, om han, forinden Fjorden lægger til, søeværts transporterer Alt til Moss, da forkortes Transporten ikkun til 6 Mile, og selv, om han forinden Vinteren allerede var saa sikker paa at holde Terrainet han da kan have inde, og følgelig til Vands transportere til Drøbak, saa bliver endnu stedse en Vey af 3 Miile tilbage. Skal Kongsvinger forsynes med Proviant og Amunitjon, om end kun fra den svenske Grændse, saa bliver ogsaa her en 3 Miles Transport paa en eneste didførende Vey, inden for Norges Grændse, som i saa Henseende kan borttrykkes i det mindste endnu nogle Miile. Om endog disse Transporter convoyeres af Fienden, ville de dog være udsatte for Skieløbernes Angreb, som over de ubanede Veye og Fjelde allevegne og til alle Tider kan overfalde saadanne Transporter, da Convoyen ei kan forlade Veyene og saaledes ved at forjage Skieløberne, befrie sig fra disses idelige fornyede Angreb. Kun 2 à 3 ved sikkre Rifleskud dræbte Heste af Transporten standser denne, og udsætter den for aldeles at ødelægges, om den ey kan tages; og det lader sig udføre som tænke, at et nogenledes tilstrækkeligt og vel fordeelt Antal af Skieløbere kan forbyde Fienden al Transport paa disse korte end sige paa de længere Distancer, som Magasiners Anlæg i Blakjær og andre Punkter af Fiendens nye Basis udfordrer. Allene herved kan og vil Fienden nødes til ey allene at afstaae fra videre Fremrykken, men endog at gaae tilbage til ned imod Grændsen, hvor han intet har at befrygte for Skieløberne, undtagen i det Tilfælde at den kommende Vinter lignede den forgangne, i hvilken ogsaa Smaalehnene havde en kun lidet ringere Grad af Frost og Sne, end Oplandene; thi i dette sidstnævnte Tilfælde, da Fredrickstad ophører at være Søe-Fæstning, vil Fienden see sig indskrænket blot til denne og til Fredricksteen, hvilke Fæstningers Gjentakelse af den norske Armée ey er udenfor Mueligheds Grændse. Vilde man mod al Sandsynlighed end antage, at Fienden kunde ved smaae og stærk eskorterede Transporter forsyne de nye Magasiner i Fæstningerne Aggershuus og Kongsvinger samt Blakjær, saa vilde han dog nødes til ene at indskrænke sin Tilværelse i Landet til disse og de forud indtagne Fæstninger Fredrickstad og Fredricksteen; da ethvert andet ubefæstiget Opholdssted vilde, som Transporterne, være udsat for idelige Angreb af Skieløbere, eller rettere, af den norske skieløbende Armée og de ligeledes skieløbende Almuer, hvilke sidste kunne nærme sig Fienden hvor han end maatte være, uden anden Frygt end at vende tilbage med uforrettet Sag. I de nævnte samtlige Fæstninger vilde Fienden ei kunne overvintre mere end højest 12 à 16000 Mand, og med den anden halve Styrke maatte han da forlade Norge. Saavel denne Retraite, som Troppernes Stilling i de 4 særskildte Fæstninger, hvis Communicatjon letteligen kunde forbydes, vil da mueligen sætte den svenske Armée i en lignende Stilling med den franske Armée ved dennes sidste Angreb i Rusland, hvor selv en Napoleons Evner ey formaaede at bekæmpe Naturen; og vilde man have en fuldkommen Lighed med hiin mærkværdige Tildragelse, maatte en norsk Rostopschin findes i Christiania, eller Colbjørnsens Aand atter besjæle Fredrickshalds Indvaanere, og andre Stæder skamme sig ved at vise mindre opofrende Hengivenhed for et elsket Fødeland og dettes Ære.

Det eneste som maaskee kunde gjøre Fortsættelsen af en Krig med Sverrig enten aldeles umuelig, eller dog i sine umiddelbare Følger ødelæggende for Landet, er: Underholdningen for den norske samlede Stridskraft og dens Bevæbning. Antages den

omtrent til 60000 Mand, da vil den i en Tid af 3 til 4 Maaneder behøve circa 25000 Tønder Korn, foruden den for Heste fornødne Havre; 20000 Skpd. Kjød og Fisk og 12000 Ankere Brændeviin, naar alle Fødemidler reduceres til benævnte Sorter. Eller, om den ved de regulaire Tropper reglementerede Forpleining vælges, da vil fornødiges henved 70000 Tdr. af de forskjellige Kornsorter, men kun 3000 Skpd. Kjød og Flæsk. Desuden udfordres Salt om der gives fersk Kjød, og omtrent 2000 Matter Tobak. At disse Quantiter af Fødemidler kunne have i Landet, er meget at formode, saa og; da de ey strax alle skulle tilveyebringes, at de ogsaa kunne frembringes til de valgte Magasiner. Det nærmere herom vil Commissariats Commissionen kunne give eller forskaffe Oplysning om.

Dersom denne Stridskraft nødvendig skulle bevæbnes som regulaire Tropper, da vilde ey findes tilstrækkelige Vaaben og Amunitjon for samme; Men foruden at en stor Deel af Almuen har egne Skyde-Vaaben, og en anden Deel dermed kan forsynes af Arsenalerne, vil den øvrige Deel vide at forsyne sig med alskens Vaaben, saasom Spyd, Sværd, Øxe og deslige, der alle, rigtigheden anvendte, kunne være Fienden ligesaa frygtelige som Skyde Geværet. Modet [—]³²⁴ væbnes ligesaa let som Nøysomhed mætter, naar begge ere ægte Børn af en fast Villie.

- II. Den anden Deel af Spørgsmaalets Besvarelse maatte være den selve Operatjons-Plan; men da denne er uden for min Virkekreds, og Spørgsmaalet desuden tilstrækkeligt kan besvares ved den første Halvdeel; vil man gunstigst fritage mig for at fremsætte den anden Deel.

³²⁴ Strøket: er

Bilag 100³²⁵

Fra Generalcommandoen i det 1ste Divisions District har Statsraadet modtaget den vedfølgende Forestilling af 15de dennes, med tilhørende Ansøgning fra Capitaine og Divisionsadjutant Carl v Mansbach, om at forundes Afskeed af den norske Krigstjeneste, med Majors Caracteer.

Da Herr Capitainen agter at træde i fremmed Tjeneste, og han derhos udtrykkelig erklærer, at han, i Tilfælde af at han vender tilbage til Norge, aldrig vil gjøre sin Caracteer som Major gjeldende til Præjudice for nogen af hans Formænd; saa skulde Statsraadet ikke undlade at henstille Ansøgningen, for saavidt bemeldte Caracteer betræffer, til Rigets Storthing; da Afskeden for øvrigt allerede er meddeelt som Capitaine.

Statsraadet; Christiania, den 19de October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm
D. Hegermann.

Jonas Collett.

T. Fasting.

Aall

Til
Rigets Storthing!

Fischer

[På baksiden:] Bilagene tilbagesendt Statsraadet 24 Octbr 1814

³²⁵ 1815: 148-149; 1835: 188-189.

Bilag 101³²⁶

Generalcommandoen i det 1ste Divisions District har under Gaars Datum indstillet hosfølgende Ansøgning fra Capitaine og Compagniechef i det Oplandske Infanterie Regiment, Prinds Christian Frederich Maximilian til Sayn Wittgenstein Berleburg, om at forundes Afskeed af den Norske Krigstjeneste, og derhos at tillægges Oberstlieutenants Caracteer.

Statsraadet har strax meddeelt Hans Durchlaughtighed Afskeed, som Capitaine; men endskjønt det vel saameget mindre kunde ansees stridende imod Grundlovens Aand, i nærværende Tilfælde at meddele den ansøgte Oberstlieutenants Caracteer, siden Ansøgeren forlader Riget, for at træde i fremmed Tjeneste, saa skulde man dog ikke undlade at underkaste denne Deel af Ansøgningen Rigets Storthings behagelige Bestemmelse.

Statsraadet; Christiania, den 19de October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett.

Aall

D. Hegermann.

T. Fasting.

Til

Rigets Storthing!

Fischer

[På baksiden:] Bilagene tilbagesendt Statsraadet 24 Octbr 1814.

Til Rigets Storthing.

³²⁶ 1815: 149; 1835: 189-190.

Bilag 102³²⁷

Tanker i Anledning af Hr. Etatsraad Treschows i Gaar indgivne Forslag:

Nødvendigheden byder, at Storthinget endnu i Dag afgjør det Hovedspørgsmaal: om Norge under hæderlige og gavnlige Vilkaar vil indgaae Forening med Sverrig eller ey? og til at besvare dette Spørgsmaal er man ved den i Gaar fra Committeeen til at undersøge Rigets Tilstand, meddelte Indberetning, sat istand; Men hvorfor Storthinget, uden at overveje de meget vigtige Grunde baade for og imod Sagen strax skulde skride til Valg paa en nye Konge – ubetinget erkjende Foreningen, og derved betage sig Ret til at underhandle om Vilkaarene for samme, dette indseer ieg sandelig ikke. Meget mere forekommer de foreslagne Punkters mulige Antagelse, mig aldeles at tilintetgjøre Hensigten af Storthingets Sammenkaldelse, nemlig Afgjørelsen om Foreningen med Sverrig var nødvendig og gavnlig, og i saa Fald under hvilke Betingelser? Naar Storthinget efter den modneste Overvejelse maatte finde, at en Forening med Sverrig er nødvendig og gavnlig, saa forudsætter vist nok ikke denne Hovedspørgsmaalets Afgjørelse, at Nationen eller Storthinget derved er berøvet al Ret til nærmere at handle om de Betingelser under hvilke Foreningen ene kan finde sted, men tvertimod tør ieg være overbevist om, at Hans svenske Majestæts Commissarier i saa Fald og ved en saadan Deklaration ansee sig fuldkommen bemyndigede til at give Storthinget den fornødne Tid til at overveje de Forslag til en Forandring i Constitutionen, som ere gjorde samme, samt igjennem den udnævnte Committee, som i dette Tilfælde gives fornøden Fuldmagt til at underhandle, at indkomme med nærmere Forslag, alt, efter at ethvert Punkt til en forandret Constitution, foreløbigen er debatteret og decideret af Storthinget, og under Forbeholden af dets endelige Sanction. Har først den norske Nation igjennem sine Repræsentanter erklæret sig villig at forenes med Sverrig, under foranførte Forudsætning: at Foreningen stemmer med Nationens Held og Hæder, saa har man, af Hans Svenske Majestæts gjentagne Forsikkringer ingen Grund til at formode: at de Forandringer i Constitutionen som Storthinget paa dens Vegne, maatte ansee fornødne, ikke skulde vorde antagne, men tænker man sig det Modsatte, vilde det da ikke være uklogt at have valgt Konge?

Naar Foreningen gjensidig i alle dens Dele er antaget, da bliver det en Selvfølge: at Sverrigs Konge tillige bliver Norges constitutionelle Konge, at Kong Christian Frederiks Afstaaelses-Akt erkjendes, og at fuldkommen Fred og Enighed hersker imellem Nationerne. Paa Grund af Forestaaende og i Overeensstemmelse med hvad Præsidenten i Gaar yttrede i denne Anledning, skulde ieg derfor formene det rigtigst: At man efter de erholdte Oplysninger strax skred til at debattere og afgjøre Hovedspørgsmaalet paa den i Hr. Etatsraadens Forslag proponerede Maade, og, saafremt dette besvaredes med Ja! nemlig, at Norge anseer en Forening med Sverrig nødvendig og gavnlig, da at saadant strax bleve de svenske Commissarier tilkjendegivet. Den udnævnte Committee maatte derefter gives fornøden Fuldmagt til at underhandle, men det er Storthinget forbeholdt ej allene foreløbigen at debattere og decidere enhver enkelt Post, som med Hensyn til den fornødne Forandring i Constitutionen maatte komme under Ventilation, og hvorefter samme bliver at overlevere Committeeen, men endog at afgive dets endelige Bestemmelse i saa Henseende.

Christiania, i Norges overordentlige Storthing den 20de Octob. 1814.

*Ærbødigst
Iver Holter*

³²⁷ 1815: 150-151; 1835: 191-194.

Bilag 103a³²⁸

Det er Norges Sag, det er Norges vigtigste Anliggende, et Anliggende, der indflyder paa Norges sildigste Slægters Vel eller Vee, som vi have at handle om i denne overordentlige Forsamling af Natjonens Repræsentanter. Her, eller ingensteds, er det Pligt og tilladt at tale baade uforbeholdent og frimodigt. Her, som ellers ingensteds, vilde det allermindst sømme sig, at tage eensidige Meninger og Partier paa Raad, eller lade Følelser, Fordomme og Lidenskaber diktere sig, hvad man vil sige og tilraade. Smukke Ord og Velklang maae ikke her træde istedenfor sund Fornuft og rolig Overvejelse, ligesaa lidet som behagelige Indbydelser maae lokke og lede til nogen tagende Bestemmelse. Var det nogensinde mueligt at udtømme sig fra menneskelig Svaghed, at være ene afhængig af Fornuftens Domme, at beslutte uden at feile, o, da var det i denne Forsamling man maatte ønske sig fuldkommnere, end et Menneske, at man i denne Fuldkommenhed kunde skue og bedømme ikkun dette alene; hvad der tjener til Norges sande Vel.

Maatte Enhver af denne Forsamling; hvis Kald det er at tænke overlægge og handle i dette allervigtigste Ærinde, forud nedlægge al Forkjærlighed for elsket Mening, men blot med stadigt Øje, henvendt paa Landets og Nationens Bedste, glemme ethvert andet Hensyn, imedens han overvejer den store Gjenstand, der samlede os, og afgiver sin Stemme om den.

Hvad er det, som har samlet Norges Afsendte fra alle Landets Egne; hvad er det, vi skulle bepønske og tage Beslutning om?

Jeg vil besvare disse Spørgsmaale med andre Spørgsmaale, og en nærmere Udvikling af disse. Hvad er det, Norge vil og fordrer, hvad er det, som det maae og bør ville og fordrer, og som det under ingen Betingelse kan eller maae eller bør give Slip paa? Kunne disse Fordringer sandsynligen opnaaes, og sandsynligen sikkert; og hvad have vi i disse Henseender at vælge og bestemme os for? Hvad vil og fordrer Norge? Hvad vil og maae det under ingen Betingelse give Slip paa?

Norge vil sin uafhængelige Frihed, og fordrer sine nationale Rettigheder. Det vil være en frie, og ihenseende til sin indvortes Forfatning og Bestyrelse selvstændig Stat, som regjeres efter sin egen Constitution, og sine egne Love. Heri troer jeg at have udtrykt den almindelige Villie, Alles Villie. Ikke lader det sig tænke, at Tvende i dette Stykke kunde strides med hinanden. Herom maa alle Norges myndige Indvaanere have, herom kunne de ikke andet, end alle tilhobe have eet Sind og een Mening. Eens Maal og Alles Maal er her det samme. Det ere det, som alle have svoret, at opoffre Liv og Blod for, det, som alle ville holde, og med yderste Kraft hævde og forsvare. Hvor ulige Meninger der end i andre Henseender kunde opstaae, saa hersker der dog om hine Hovedgjenstande den største, ja jeg tænker, en total Samdrægtighed.

Men Vejene til det samme Maal kunde baade være flere og forskellige; og, endskjøndt de alle førde hen til det, kunde dog den ene være rettere og sikkrere, end den anden. Hvilken af disse vi bør foretrække og vælge, derom kunde Meningerne være deelte, derom, forekommer det mig, vi egentlig have at handle i disse Møder, hvortil Nationen afsendte os, hvortil den værdigede os en saa ærefuld Tillid, og ligesom betroede sin Skjæbne i vore Hænder.

Hvad der skete med vort Norge fra dette Aars Begyndelse af, er os alle uden Undtagelse noksom bekjendt, og derfor hverken bør eller skal her igjëntages. Saavidt er det kommet, at vi staae nu ved dette højstbetydende Spørgsmaal:

Hvilken af de flere og forskellige Veje bør vi foretrække og vælge, for at opretholde og sikre Norges Frihed og vore nationale Rettigheder?

³²⁸ 1815: 152-159; 1835: 195-209.

Heraf opstaae da nye Spørgsmaale: skal Norge være en Stat for sig selv, uden politisk Forbindelse med en anden Stat, og have sin egen Konge, eller bør det have fælleds Konge med en anden Stat; og kan det i denne Forbindelse bevare og sikkre sin Frihed og sine Rettigheder? Hvem skal i første og hvem skal det i det sidste Tilfælde vælge og hylde? Hvilke Grunde tale for og imod det Ene, og hvilke for og imod det Andet? Mon det ikke være vort rette Ærinde, at give fyldestgjørende Svar paa disse Spørgsmaale; og mon vi ikke ere frie for Ansvar, baade for Gud og Mennesker, baade for Verden og Fornuften, baade for Nutid og Eftertid, ifald vi samvittigen uden Frygt eller Had, uden Hensyn til Gunst eller Ugunst, bestræbe os for at besvare dem med al Sindighed og Frimodighed, og kun i den eneste Hensigt, at Norges Vel og Frihed kan bevares?

At ville noget, er ikke blot at ønske og paastaae det, eller at faae, som man siger, sin Villie frem. Uden Grunde, rigtigheden vejede med tilbørlig Indsigt og Kyndighed, kan saadan Fordring ikke bestaae ved Fornuftens Domstol, og intet Forsvar for den, om det end skete med stærkeste Kraft, bane Vej til Hæder.

Skal Norge da være en Stat for sig selv, uden politisk Forbindelse med en anden Stat, og have sin egen Konge? Dette Ønske lyder højt i Manges Barm. Det kommer nu an paa, om Bestræbelsen for dets Opnaaelse er fornuftig, om Grundene for eller imod den have Overvægten i Klarhed og Styrke. Dette tilkommer denne Forsamling strængt at undersøge, og derefter fordumsfrie tage Beslutning og fremlægge Resultatet.

Til Spørgsmaalets Besvarelse er det naturligviis uundgaelig nødvendigt, at vi nøje kjende den Stilling, hvori vi befinde os. Vi bør ikke dølge for os selv Kampens Beskaffenhed og Modstandens Magt, ifald vi forblive ved den Beslutning: at være en Enestat og have vor egen Konge. Ikke med en allene, men med flere Modstandere maae vi kunne maale os. Nær havde jeg sagt, som Apostelen, Eph. 6, 12, vi have ikke allene med Kjød og Blod at stride, men med etc. Deres mangfoldige og rige Hjælpekilder, deres forenede Kræfter, deres overlegne Magt maae vi ikke ængstes over, men imodsatte vor vistnok ringere Kraft, men mægtig ved Enighed og Fædrelandssind og urokkelig Standhaftighed. Allerede Naboemagters Krigsstyrke opfordrer vor hele Anstrængelse, og byder os med udholdende bestemt Kjækhed at trodse enhver Modgang, at berede os paa enhver Lidelse, ethvert Savn af endog Livets Fornødenheder, uden at forudsee Enden paa de idelige Fordringer af Opofrelse under den uophørlige Kamp. De allerede vundne Fordele, Naboen er i Besiddelse af, og de flere, hvortil Vejen synes at være saa gunstig banet for ham; ved hans og vor Stilling imod hinanden, og ved hans meer samlede imod vor adspredte Styrke, disse Fordele, siger jeg, hvad kræve de ikke, for at standse den videre Fremgang, som vi med den største Anspændelse, Samdrægtighed og Standhaftighed maatte forsøge at imodstaae? Men denne Samdrægtighed iblandt os selv er den ogsaa, hvad den var for 2de Maaneder siden, er vor Styrke fra den Side forøget? Denne Standhaftighed er den aldeles at regne paa, fordi det varme og fortørnede Hjærtes opvildede Mod ikke for en Tid skyr Døden eller nogen Fare? Vi ville ikke bedrøve eller fremkalde Harm ved at nævne Hændelserne, de meest uventede Hændelser i hiint 3 Ugers Tidsrum, hvis Udfald fremkaldte denne Forsamling. Gid Kraften nu var stærkere, gid Mod og Enighed havde voxet, gid vore Hjælpekilder nu vare flere, vor Krigsmagtes Stilling og hele Forfatning fordeelagtigere, gid Udsigterne for hint Ønske i saa Manges Barm nu vare rimeligere, end da vi nyelig drog ud med tilstrækkelig Magt, med en Stæmning og Alt forenet til vor Fordeel, for at bekjæmpe og staae imod selv en overlegnere Magt! Men er dette i mange Dele det Modsatte, da er det højeste Pligt, at vi vogte os for alt Blændværk, at vi maale vore Kræfter ikke efter Ønsker og Følelser, men efter Sandhed og Virkelighed, iforhold til Modstanden, der skulde overvindes. Da maae vi beregne, det er ikke den enkelte udvortes Modstander, der opbyder vor Kraft, det er flere af Europas mægtigste Stater, der understøtte hin, og gjør for os en mange Gange forøget Anstrængelse, en forlænget og haardere Kamp nødvendig. Vore Havne ville spærres, vor Handel og Søefart tilintet[t]gjøres, ingen

Fornødenheder blive os tilførte. Vort Mod, vor Kraft, vor Standhaftighed og Samdrægtighed maatte være nok imod alle Angreb, imod ethvert Savn. Selv maatte vi tilvejebringe ikke allene Livets Fornødenheder, men Vaaben og Amunition og Alt hvad der hører til at opholde Livet og Stridskræfterne, imedens Ploven maatte ombyttes med Sværdet, og saamange fredelige Haandteringer hvile, som dog behøvedes at være i Gang, for at vedligeholde Kampen – hvo veed, hvor langvarig?

Langt fra mig at tænke eller sige: det derfor skulde være umueligt at udholde under saa stor en Vægt af tunge Byrder, eller at kjæmpe uden Haab imod saamegen Vælde. Hvilken Underkraft den forhøjede Æresfølelse, og den stærke høie Fædrelandsaand kan udvikle, overgaaer langt den kolde Tænkens Forestilling, og Historien lærer noksom hvad den har formaaet imod den største Overmagt, naar den stred for at haandhæve og bevare sin Frihed. Men Mod uden Sindighed, og Kraft uden Fornuft, haver intet Beslægtsskab med sand Æresfølelse og ægte Fædrelandssind. Den blotte Muelighed er for lidet, til at bygge paa, naar man vil indlade sig i vovelige Foretagender af de allervigtigste Følger. Der maae dog være en vis Grad af Sandsynlighed, førend et fornuftigt Menneske vil begynde derpaa. Hvor er vel den Konge, siger Jesus, Luc 14., som skal til at indlade sig i Krig etc. Skyldte vi ikke baade os selv og vor Efterslægt at gjøre forud en saadan Beregning, at sammenholde vor egen Styrke med den, vi have at staae imod, og om det med alle Opoffrelser er rimeligt, at opnaae det Maal, vi stride for, førend vi beslutte en Kamp, der maaskee fik det modsatte Udfald af det, vi lovede os, og just førte os og vore Børn i det Trældoms Aag, vi kunde undgaae ved at vælge en anden Vej, til at hævde og vedligeholde vor Frihed. Kunde vi da forsvare et saa uoverlagt Skridt; kunde vi da vinde Hæder enten hos Nu- eller Eftertiden; vilde da vore Efterkommere rose og velsigne vor ubetænksomme Færd, og prise os for, at vi med Mod uden Fornuft styrtede os og dem i Fordærvelse?

Men om Udfaldet af vore Deliberationer dog imod alle overvejende Modgrunde blev dette: Norge skal forblive en Stat for sig selv, og have sin egen Konge: saa have vi strax Spørgsmaalet af sig selv: Hvem skal da denne være? Ham, vi nyelig valgde og hyldede, er ikke mere iblandt os. Han greb engang Statens Ror i det betænkkeligste Øjeblik, for at afværge den største af alle Ulykker: indbyrdes Splidagtighed og Anarchiets Rædsler. Han vilde ikkun holde det saalænge, som Han var jstand til at styre Statens Skib igjennem de oprørte Bølger henimod fredelig Havn. Han overgav Roret da Han ikke længer troede, at Skibet ved Hans Styrelse naaede Havnen: ikke fordi Han jo baade kunde og vilde, men fordi der ingen Udsigt var til, at de, der ansaae sig mere berettigede, ville overlade Ham at styre i Havn og Han saa, at Skibet ved længere Strid derom, kunde have strandet. Vi have altsaa ingen Konge, og dog byder vor Constitution, at Norge skal være et Kongerige. Derimod kunne vi ikke gaae. Hvad var det desuden, Ingen at have? Var det ikke at have mange Konger, og med dem mange Ulykker?

Hvem skulle vi da udkaare? Maaskee Nogen i Landet selv kunde holdes for, og holde sig for, at være denne høje og vanskelige Post værdig og voxen? Jeg for min Deel kjender Ingen. Men om saa var, at saadan Mand lod sig finde mon han vilde lade sig udnævne; og, ifald han vilde, opstod da ikke de 1000 Partier imod ham, Partier der saalænge rave paa hverandre, indtil Statens Ledemode løstes fra Legemet, og dette halvt eller næsten ganske opløst blev et synderlig let Rov for en liden anspændt Nabomagt.

Endnu ere vi da ikke komne videre. Vi maatte altsaa see os om udenfor Landet. Hvem vi her tyede hen til uden for Naboerigets Konge, maatte vi vente et bestemt Afslag hos. Alle de Magter, det paa fjerneste Maade nyttede enten at tænke paa eller raadspørge, have just anseet det for deres Interesse og for deres Pligt at hjælpe til Norges og Sverrigs Forening, og ville under ingen Betingelse afstaae derfra. Er der endnu nogen Udvej tilbage, eller er der en Nødvendighed i at stemme for det eneste tiloversblevne Valg? Skulde nu andre tilstrækkelige Grunde tilraade det samme: saa angaaer Deliberationen mindre, hvem man skal vælge; end de Betingelser, hvorunder man vælger og hylder. Forhen haver jeg fremsat

og forklaret, hvad Norge vil og fordrer, og under intet Vilkaar bør eller maae give Slip paa. Dette er den Basis, hvorpaa Valget skeer: en Grundvold, som maae staae urokket og aldrig svækkes. Denne retfærdige Fordring maae den Konge vi vælge erkjende og vedtage at opfylde; ligesom Sverrigs Konge ogsaa tydelig haver erklæret, i den under 14de August sidstleden til Moss afsluttede Convention, at ville opfylde den.

Dog maaskee en saadan Forening, bygget paa hin Grundvold, kunde i og for sig selv finde Bifald; maaskee det blev befundet, at Norges Tilstand i denne Forening ikke blev væsentlig forskjellig fra den Tilstand at have sin egen Konge; maaskee den frivillig indgangne Forening blev befunden hverken stridende imod Norges Vel eller Norges Hæder. Men hvad man egentlig befrygtede, det var Varigheden af det venskabelige Samfund, det var den paalidelige Opfyldelse af de overeenskomne Vilkaar og af de gjorte Løfter. Der kunde være de, som vel af Overbeviisning om Foreningens Gavnlighed for Norge i og for sig selv attraaede den, men tvivlede om dens vedblivende Oprigtighed i Tidens Følge, og derfor krævede et sikkert Garantie for den. Dette troede de maaskee at finde i de samme Magters højtidelige Forsikkringer, som garanterede under 14de Januar d. A. Norges og Sverrigs Forening. O, ja! et saadant Garantie var maaskee ikke ganske at forkaste, ifald disse Stater kunde og burde blande sig i Norges og Sverrigs indbyrdes Overeenskommelser; og, ifald det kunde holde ved under alle de mangfoldige Afvexlinger af Flod og Ebbe i Tidens Hav, som politiske Vinde fra alle Kanter saa ideligen opføre.

For min Deel foretrækker jeg det Garantie, som Norge har i sig selv. I fornuftig, gavnlig og flere Aars rolige Forbindelse med Sverrig tænker jeg mig ikke, at Norge blev svagere, eller fik mindre Kraft, end det nu besidder. Jeg antager meget mere det Modsatte. Var der nu Rimelighed til at kunne forsvare sig som Enestat, Kraften maatte da idetmindste ikke blive mindre; Norge maatte da kunne med end mere Styrke hævde sin Frihed og sine Rettigheder; og det havde da en langt uligere og ringere Kamp at bestaae, end nu. Det havde da ikke hine mægtige Stater og deres stærke Villie imod sig. Maaskee det endog da fandt den Bistand, det nu ikke tør haabe. I os selv maatte vi derfor især søge vort Garantie.

Men ogsaa Sverrigs egen reelle Interesse synes mig, afgiver et ei upaalideligt Garantie. Kan Sverrig, og haver det Raad dertil, at holde Norge, ifald det imod sund Politik vilde, under Aag og Tvang? Sverrig vil Forening med Norge for at bestyrke sig. Men det opnaaede saalangt fra ikke denne Hensigt, ifald det skulde anvende en Deel af sin ei store Magt, for at holde Norge i Tvang. Desuden ønsker formodentlig Sverrig selv Frihed, og begge Nationer nyde sikkrest denne, ved at ville hinandens Frihed. Den norsk-svenske eller svensk-norske Stat, hvad man vilde kalde den, havde i en paa gjensidig Højagtelse og Hengivenhed bygget Forening dog en Stemme i Europas Anliggender, som Sverrig aldrig kunde faae, naar det ikke ved et humant og retfærdigt Forhold gjorde Foreningen behagelig for Norge.

Ogsaa dette maaskee man indrømmer. Men Anstødsstenen, den svenske Adel, kan man dermed ikke faae af Vejen. Deres Indflydelse i Sverrig, forestiller man sig, vilde efterhaanden trænge ind i Norge, som igjennem Aarhundreder har kjendt, uden af Navnet, saalidet til dens Vælde. Dertil svarer jeg: uden Hensyn til, hvormegen eller liden Magt, den svenske Adel besidder, hvilken dog notorisk nok, er i de senere Tider i høj Grad indskrænket, og bestaaer mere i ubetydelige personlige Forrettigheder ved Etiquet og Ceremoniel, end i reelle Ting, have vi jo i vor Constitution en Dæmning for Adelskabs Indbrydelse paa norske Borgeres Frihed og Rettigheder: en Constitution, som Sverrigs Konge haver tilsagt at ville holde og hævde i dens væsentlige Punkter, med de Modificationer, som Foreningen nødvendigt kræver; men hvortil ingenlunde hører Forandring i Constitutionens §§ 23. 108. 109.

Maatte man ikkun kunne udfinde en ligesaa paalidelig Formur imod det Slags Adelsvælde, som ucultiverede og umoralske Pængemænd have, desværre! en Raadighed til at udøve, der ikke er let at sætte Grændser for! Det øvrige Adelskab vil Norge og Norges

Constitution vel vide at forebygge, og Frygten derfor ligner meer den for Spøgelser, end for en virkelig Gjenstand.

Disse vare de Synspunkter, hvorunder jeg i Korthed betragtede disse Spørgsmaale: bør Norge være en Enestat og have sin egen Konge? eller bør det hævde sin Frihed og sine nationale Rettigheder, ved at indgaae en politisk Forbindelse med Sverrig under en fælleds Konge med det? Kan denne Frihed og disse Rettigheder bevares og sikkert ved denne Forening?

Christiania i Norges samlede Storting, den 20de October 1814.

Bech

Bilag 103b³²⁹

NB Hvor Tegnet .— findes, bliver en ny Afsats. # Treschow.—

Aldrig havde jeg troet, at min Stilling nogensinde vilde fordre, jeg skulde eller maatte tale Sverriges Sag. Jeg gjør det alligevel, fordi Fædrenelandet selv dertil opfordrer mig. En stor Deel iblandt os ligne vel hine Skønne, der, altfor kræsne, forsmaa endog de bedste og fordeelagtigste Tilbud enten af Frihedslyst eller Mistillid til deres Beileres Løfter og Smiggrierier. Men ogsaa vi have Grund til ei at gjøre længere Modstand. Umuligheden af at følge vor Tilbøielighed, Eensomheds sædvanlige Plager, Usikkerhed og Forfølgelse, Omsorg for den tilkommende Tid, nøder os til endog at gjøre Vold paa vor Følelse og lyde Klogskabs Bud.

Vi ere en Brud, Sverrige længe har beilet til. En anden Forbindelse og vor egen Ulyst gjorde hidindtil dets Bestræbelser til intet. Da dette Baand [—]³³⁰ var løst, fornyede det sin Anmodning, men ungefær paa [—]³³¹ samme Maade ungefær som østerlandske Despoter, der betragte det andet Køn som fødte Slavinder. Løfter og Trudsler bleve derfor lige frugtesløst anbragte. Thi Norge er en Skioldmøe, ingen sydlig Qvinde. Men vi leve i Tider, da hverken Uskyldighed eller engang Tapperhed giver tilstrækkelig Beskyttelse. Vores er hverken Skioldmøers eller Berserkeres Tidsalder. Gaves der endnu saadanne, vilde den nyere Krigs- og Statskunst dog tilsidst undertrykke dem. Var alligevel usvækket Ungdoms Kraft endnu tilbage, saa kunde der vel være Spørgsmaal om Død og Undergang ei maatte være – jeg vil icke sige Trældom – men Føielighed selv at foretrække. Men med Aarene taber sig denne Kraft. Ingen civiliseret Nation bestaaer af Bønder og Soldater alene. Om Kraften end i nogle, og fornemmelig i disse Statens Dele kan være tilbage: om den end for Øieblicket viser sig med fornyet Styrke, saa er den modnere Alders Overlæg og Sindighed dog altid ledsaget med [—]³³² nogen Kulde. Men uden Overlæg lader sig intet Stort udrette, Kraften ei forene til et fælles Maal. Det brusende Mod maa styres; men de, der skulde styre det, ere for største Delen Mennesker, der maa have lært at beregne Kraft og Modstand i Sammenligning med hverandre, at beherske deres egne Lidenskaber og undertiden at dæmpe deres kiæreste Følelser, for baade selv at undgaae Fordærvelse og redde dem, de anføre. Skioldmøen, forladt og uden anden Beskyttelse end sit eget Mod og sine naturlige Tillockelser, har i denne Nød kun dette Redningsmiddel at styrke begge med Klogskab og Føielighed, der kan gjøre det nye Ægteskab, om ei behageligt, saa dog taaleligt og fordeelagtigt. Den veed desuden, at Heltetiden med Hensyn til Nationerne blomstrer indtil denne Dag, at de gavnligste Forbindelser mellem Stater og Lande ei heller nuomstunder blive stiftede, de skønneste Brude forhvervede anderledes end ved Ran. Lad os ligne hine, der endog med Magt bortsnappede, vidste at indskyde deres Erobrere Ærefrykt, at beherske dem igien og paa de vigtigste Sager at skaffe sig Indflydelse. Icke sielden blive saadanne Partier med Tiden lykkeligere end de, der i Elskovs Sværmerie ere sluttede og med Udsigter i en paradisiske Dal, [—]³³³ hvis Uleiligheder og Mangler de i det Fierne ei blive vaer. En Forening med Sverrige har intet glimrende, intet enten for Egennyttens eller Forfængeligheds Tillockende; men Partiet er lige og et saadant, som fornuftige Forældre og Formyndere gemeenlig tilraade. Ingen af os har nok i sig selv. Ingen vil i Tidens Længde uden [—]³³⁴ saadan Mage kunne bestaae. Følelsen af denne Trang er hos Sverrige naturligviis saa meget stærkere som det unægtelig er udsat for den mere umiddelbare Fare

³²⁹ 1815: 159-164; 1835: 209-220.

³³⁰ Strøket: formedelst

³³¹ Strøket: en saadan

³³² Strøket: en vis

³³³ Strøket: [utydelig]

³³⁴ Strøket: denne

at blive undertvinget. En mægtig Naboe paa den ene Side og en vist nok langt svagere paa den anden, men som det i Kamp mod hiin dog stedse maa frygte for gjør dets politiske Tilværelse gandske vilkaarlig og afhængig af Tilfælde, som ingen Aarvaagenhed eller Anstrængelse kan overvinde. Er Selvopholdelse, som nogle, især engelske, Statskloge foregive, Politikens høieste Princip, saa lader Sverriges Forhold mod Norge sig deraf let forklare. Medens dette skielver, ere vi vel ved dets Fare selv desto tryggere, men er Skiæbnens Dom engang fældet til dets Undertrykkelse, saa ere vi gandske vist ogsaa deri indbegrebne; og det er ickun liden Trøst, at vi blive de sidste af disse to, paa hvilke den skal iværksættes.

Var dernæst en evig Fred noget ønskeligt, saa veed jeg icke, om noget Land, hvis denne Forening paafølger, kan komme dette Maal nærmere end Norge. Sverriges var hidindtil til Lands vor eneste Fiende. Vi kan derimod herefter blive indviklede i dets egne Krige; men disse ville neppe nogensinde naae vore Grændser, førend denne Stat er bleven aldeles tilintetgiort. For at afværge saa stort et Onde bør vi troligen fægte ved dets Side. Idet vi saaledes handle, ville vi baade forsvare vor egen Uafhængighed tillige og finde Øvelse for den Kraft, der let forruster ved for megen Sickerhed, uden dog i Nærheden eller hos os selv at være Vidner til Krigens Ødelæggelser. Hvad Søekrig angaaer, saa er det lidet rimeligt, at vi deraf ville blive hiemsøgte. Hidindtil vare vi det en og anden Gang, fordi Danmarks Flaade, dets Herredømme over Sundet og Østersøen vakte Misundelse eller Mistanke. Sverriges var derimod altid den store Søemagts Ven, der ene har været Aarsag i al vor Ulykke.

Tage vi Handelens og andre oeconomiske Fordele i Betragtning, saa er det vel rigtigt, at Sverriges ei er istand til at forsyne os med Brød og Korn. Dets Jern og Soldater – de eneste Producter, som Sverriges efter en stor Monarchs Bemærkning, i [—]³³⁵ Mængde besidder – trænge vi icke til. Danmark gav os derimod hvad vi manglede, og modtog vor Overflødighed af andre Ting i Betaling. Men derfor blev ogsaa vor egen Agerdyrkning forsømt, vore Skove og vore Biergverker selv tildeels misbrugte. En Regiering, der langt fra bestyrede Næringsveie, som den icke kjendte, kunde med den bedste Villie lidet hjælpe, og Uvidenhed havde icke sielden samme Virkninger som Undertrykkelse. Sverriges Styrer kiende vore naturlige Hiælpkilder og Fordele saavel som deres egne, fordi de væsentlig ere de samme. Vi kan lære meget af dem, fordi de i mange Kunster ere komne videre. De ville give os Exempler, men ingen Love foreskrive, fordi vi, uagtet Foreningen, dog blive vore egne Lovgivere. Tvertimod vil kun en friere Handel og Meddelelse deraf blive Følgen.

Vi kan med samme Føie betragte Sverriges Provintser som Tillæg til vort Rige som de vore til deres; og hvis saadan Udvidelse overhovedet er nogen Fordeel, saa er [—]³³⁶ den det ei mindre paa vores end deres Side.

Disse Grunde til en Forening med Sverriges ligge i Naturen selv, ei i noget Tilfældigt og Foranderligt. Men Omstændigheder have hidindtil gjort den umulig: først den gamle Forbindelse med Danmark, som den lange Vane og det norske Folks Troskab bød at vedligeholde: dernæst, da denne ved Frederik den 6tes Afstaaelse var ophævet, den moralske Umulighed for et frit og ædelt Folk at erkiende den Ret, som Sverriges ifølge deraf paastod. Da disse Hindringer ere ryddede afveien: da Sverriges overlader til vor egen Klogskab og Fædrenelands Kiærlighed at afgjøre denne Sag, saa ere vi nu pligtige at overlægge, om ei deres Ønsker med vor egen Fordeel kan bestaae. Ligesom [—]³³⁷ den med dette Rige sluttede Convention har erklæret de af os tilforn gjorde Skridt for lovlige, saa er den bevæbnede Stilling, hvori vi under vore Beraadslaaelser med den svenske Regierings eget Samtykke staae, en Borgen for deres Frihed, og hvilken Beslutning, vi end tage, selv den med Sverriges Ønsker meest overensstemmende, vil da med vor nationale Ære kunne

³³⁵ Strøket: overflødighed

³³⁶ Strøket: det

³³⁷ Strøket: Conven

bestaae. Vi have aldrig erklæret, at vi under ingen Betingelse ville forene os med dette Rige, aldrig med det have fælles Regiering eller Konge. Men vor Beslutning var ubevægelig, at vi dertil ei ville tvinges uden paa en Maade, paa hvilken ofte de mægtigste Stater blive tvungne eller nødte til at afstaae fra virkelige eller foregivne Rettigheder, ved en lovlig og aabenbar Krig, ei erkiende nogen paa Overdragelse grundet Ret, ei lade os som en Provinds som en Eiendom eller som et erobret Folk behandle.

[—]³³⁸ Sverrige har paa Grund af Kieler-Tractaten paastaaet en Ret til Norge. Vi have nægtet den. Af denne Tvistighed har en Krig været Følgen. Omsider ere vi blevne enige om [—]³³⁹ frivillig at antage eller vælge Sverriges Konge. Jeg seer heri intet vor Ære krænkende. Vi kunde, endog overvundne, hvilket vi dog ei ere, række vore Fiender Haanden og paa fædrene Viis indgaae med dem i Fostbrødreleg. Vi [—]³⁴⁰ kan beslutte hvad der baade med Hensyn til det Nærværende, Forbigangne og Tilkommende forekommer os raadeligst, uden at være med os selv uenige, uden at udsætte os for den Mistanke, at Modløshed eller Frygt har forandret vor Tænkemaade.

Dertil kommer endnu, at vi hidindtil have haft en Anfører, et Overhoved, som vi nu savne, og hvis Tab vi neppe paa nogen anden Maade kan erstatte end ved den med Sverrige foreslagne Forening, naar vi ei ville udsætte os selv for Følgerne af indbyrdes Tvedragt og Anarchie. Thi hvo er den enten inden eller uden for dette Rige, der saaledes som han kan forene Stemmerne? Til hvem ville vi ellers henflye? Ere vi ei som Faar uden Hyrde? Er Folket icke vant til at styres af en Konge? Hvem ellers vil det i Fred og Krig fuldelig adlyde? for hvis Skyld underkaste sig alle de Besværligheder paany, som det hidindtil omsonst har døiet, fordi det i hans Ophøielse, i den Glands og Herlighed, der omgiver Thronen, og derfra kaster sine Straaler tilbage paa det hele Land, ei som i et Billede skuer sin egen Ære, ei nyder Frugterne af sine Bestræbelser og Opofrelser? ei ligesom seer dem samlede paa et eneste Sted?

Betragte vi fremdeles Tilstanden af vore Finantser, Handelens, Næringsveienes Forfald, Udtømmelsen af de Safter, hvoraf selv den Aand og det Mod samler Styrke, der i denne Kamp skal vise sin Virksomhed: Vende vi vore Øine til de Magter, der for Øieblicket have vor saavelsom Sverriges og hele Europas Skiebne i deres Haand; saa kan Resultatet af denne Betragtning ei andet enn bestyrke hvad vi af anførte Grunde maae holde for det Bedste.

Jeg er en født Normand, mine Fædre vare i flere Slægtfølger ligesaa. Had og Foragt for Naboeffolket hørte til de Grundsetninger, der just icke som Lærdomme, med ved Fortællinger og den Tone, hvori de bleve fremsatte, men netop derfor gjorde et dybt Indtryk paa mig. Jeg har siden af daglig Omgang ickun lært faa svenske Mænd eller Qvinder at kiende. Ingen blandt dem har synderlig bidraget til at udslette den mod det svenske Navn forudfattede Mening. Overlæg og Eftertanke har [—]³⁴¹ virket mere. Jeg har gjort mig Umage for at befrie mig fra denne saavelsom andre Fordomme: og min politiske Tænkemaade har taget saadan Vending, at jeg længe har ønsket en Forening mellem alle tre skandinaviske Riger. Som skandinavisk Mand har jeg sørget over at Finland var tabt for Sverrige. Langt heller havde jeg seet dette Rige udvide sine Grændser til Neva og indtil det hvide Hav. De Svenskes Fortienester af mange Kunster og Videnskaber kunde icke blive mig ubekiendte. De tælle blandt deres Landsmænd genialske Lærde af første Rang. Blandt deres Konger udmærker sig Gustav Adolph den første ligesaa meget ved Hjertets

³³⁸ Strøket: Hvad den svenske Regering efter Kieler-Freden erkiendte var Frihed og Uafhængighed til Rigsforsamlingen i Eidsvold[utydelig] eller kunde udsende sine Sendebud, som til nærværende[utydelig] forestillinger uden tvivl have vist almindelig Opmærksomhed, og i det mindste[utydelig] og ryddet Hindringer afveien, som nu koste baade dem og os meget mer.

³³⁹ Strøket: at

³⁴⁰ Strøket: kan altsaa handle ofver det

³⁴¹ Strøket: gjort

Egenskaber som ved store Bedrifter og almeennyttige Planer. Det hele Folk er overalt bekiendt som en tapper og sindig Nation. Intet af lige Størrelse eller Folkemængde har i Europas Aarbøger indlagt sig et saa berømmeligt Navn, eller paa dets Anliggender havt saa megen Indflydelse. Fra den Westphalske og indtil den Utrechtske Fred blev Sverrige regnet blandt Hovedmagterne, dets Venskab søgt, dets Fiendskab frygtet af de allerstørste. Hvem kiender icke dernæst Carl 12tes Stordaad? Han faldt i Norge, men man bør derfor icke glemme hverken hans uovervindelige Mod eller hans ægte nordiske Tænkemaade, hans simple og ukunstlede Sæder, hans Redelighed og Frihed for al Slags Forfængelighed og Forstillelse, hans Menneskelighed og Agtelse for Dyden i enhver Skickelse, endog den aller simpleste. Baade Gustav Adolph og Carl 12te vare omringede af svenske Mænd, der icke mindre ved Charakter end Bedrifter gjøre hvert Folk og enhver Tidsalder Ære. Kiernen til disse Dyder ligge endnu i det svenske Folk. Nationerne ere for det meste som deres Konger og Anførere. Af vor egen Historie var det let at bevise denne Setning ved Exempler og Kiendsgierninger. Lader os ei være bange for noget Spøgelse, som vor egen Phantasie har frembragt. Det forsvinder ved at komme det noget nærmere. Lad os beundre det [—]³⁴² Store, agte det Fortienstlige og elske det Gode, hvor det end er at finde; saa ville vi [—]³⁴³ faae Leilighed til ogsaa mod vore Naboer og maaskee snart Brødre at ytre samme Følelser: og sandelig er Kierlighed endog med Hensyn til vor egen Roe og Lykke det bittere Had eller den ængstelige Mistroe langt at foretrække.

Endelig er det at undersøge hvad Sikkerhed vi have eller kan faae for at de Løfter og Betingelser skal blive overholdte, som vi fra svensk Side have modtaget eller vente. Jeg indseer alt hvad Svig og Egen nytte paa den ene, velgrundet eller overdreven Mistillid paa den anden Side, til saadan Sikkerhed vil udkræve, og jeg tilstaaer gierne, at nogen gandske fuldkommen ei er at finde uden i Kraft, Aarvaagenhed og giensidige Fordele, som Sindighed og Klogskab maae oplyse. Det kommer derfor an paa, om en Forbindelse med Sverrige enten vil styrke eller svække denne Kraft, [—]³⁴⁴ og om vi dermed atter ville blive inddyssede i en Søvn, hvoraf vi nylig ere vakte, eller meget mere opmuntrede til altid at vaage og med Flid at tænke paa vort sande Vel. Jeg formoder snarere det sidste end det første. Vi kan icke nægte, at Sverrige altid har handlet med megen Kraft. De senere Tiders Historie indeholder icke mindre overtydende Beviser derpaa end de ældres. Vor egen Kraft vil ved denne Forening rimeligvis ligeledes [—]³⁴⁵ finde Leilighed til Øvelse. Vore Storthing ville hos os udvikle de politiske Talenter, som forhen slumrede: vi ville slibes ved hverandre, og Gnister undertiden [—]³⁴⁶ lockes frem, der i den haarde Flintesteen have været forborgne; uden dog at fremmed Indflydelse vil hos os drive det konstige Spil, hvis Legebold vi isolerte og, som det heder, selvstændige upaatvivlelig vilde blive, til vor egen saavel som Sverriges Undergang. Hvad Sverrige betreffen, saa tør jeg høit erklære hver Svensk for en Usling og Forræder mod sit eget Land, der enten vi indseer, at Norges Forening med samme da først kan gavne og styrke det, naar begge Folk ei blot udvortes og politisk, men indvortes og moralsk tillige kan blive forenede, at Norges Velstand og Lykke fra Sverriges er [—]³⁴⁷ ligesaa uadskillelig i det mindste som Skaanes [—]³⁴⁸ eller forhen Finlands, der aldrig ønskede at ombytte svensk Regiering enten med den danske eller russiske, eller som desuagtet handler tvertimod, saa at de ved Ensidighed og Partiskhed holde det gamle Had vedlige, isteden for at dæmpe det. Saadanne Statsmænd ere gandske vist af fælles Fiender bestuckne, bør derfor af Svenske og Norske med lige Afsky betragtes,

³⁴² Strøket: gode

³⁴³ Strøket: finde

³⁴⁴ Strøket: denne Eftertanke

³⁴⁵ Strøket: have

³⁴⁶ Strøket: tændes

³⁴⁷ Strøket: i det mindste

³⁴⁸ Strøket: er f.

og ville visselig, saa længe Fædrenelands Kiærlighed ei endnu af Egennyttens aldeles er
bleven qvalt, [—]³⁴⁹ omsider faae den fortiente Løn.

Treschow

³⁴⁹ Strøket: og visselig

[illegible]

[illegible]

Bilag 104³⁵⁰

Agtværdigste!

Den Svenske Regierings Forslage med Hensyn til Foreningen vil ingen kunne nægte at være betegnede med Humanitet. Men kan den tilsigtede Forening bestaae med den Eed vi have højtideligen aflagt? Spaaer den Norges Sønner og Døttre grundet vedvarende Held? og ere vi forvissede om at dens Antagelse vil ingen indvortes Uroelighed skabe os? Sæt at Splid opstaaer i denne Anledning [—]³⁵¹ imellem vore gamle Fielde; sæt at ind[—]³⁵²byrdes Orden ophører i flere vort Fødelands Egne; sæt at Borgere opløfte Arm mod Borgere; kunne vi da uden Gysen vorde Tilskuere af eller høre os deslige Optrin forkyndte?

Norges Folk maae nødvendigen i det hele, efter Alt hvad der er foregaaet, erkjendes utilbøueligt til denne Forening; og, skulde indvortes Kamp heraf vorde Følgen, da langt heller udvortes Krig, hvor frygtelig denne end kunde blive!

Vi see os imidlertid forladte af vor Styrer; vi kjende nu vore Resourcer som svage, vore Fienders Hielpemidler, i det mindste for Øieblikket, langt flere, støttede tilmed af nogle af Europas mægtigste Stater, medens vi staae forladte af alle, havende alle saa godt som imod os; hvad spaaer da Krigens Fornyse uden spildte Blodstrømme, forgiæves ofrede Sukke og Taarer?

Denne Tingenes Stilling og Udsigter synes altsaa efter den Kundskab vi her have indhentet, om vi end forlode vort Hiem med langt andre Forventninger, hvilket vist nok var Tilfældet med de Fleeste iblandt os, at gjøre det forsvarligt saavel mod vort Fædrene Land, som vore Committenter og os selv, at tiltræde Foreningen, da vor Tiltroe blant dem, hvis Tillid har kaldet os hid, maae nødvendigen lade dem antage de Grunde vi have maattet give efter for, naar vi efter vor Tilbagekomst med Sandhedens simple Farver fremlægge dem disse.

Og hvor nødigt end hver retscaffen [—]³⁵³ Normand, hvis Fædrenelands Uafhængighed var hans kiæreste politiske Ønske, rækker Haanden til denne Forening, saa, da Omstændighederne dessverre ere ublide —, da Europas nu for Tiden Bydendes Magtsprog nægter os at være et Folk for os selv, den første, den helligste Ret, hvis Forkastelse engang for et høiere Tribunal vil vorde paakjendt; [—]³⁵⁴ saa i Guds og Menneskelighedens Navn Foreningen! saafremt ellers den Svenske Regiering tilstaaer de til Forandring anmærkede Punkter; thi, skulde nogen Artikel vorde usikker eller uhæderlig, da tusinde Gange heller, jo før jo bedre, bedække vort Fædrenelands Jord med vore Liig, end underskrive dets Skiændsel og dets Plager! Priset være Gud! vi leve dog ey for dette Liv allene!

Fremsagt i Stortinget, d. 20de Octob. 1814.

C. Sørenssen

³⁵⁰ 1815: 164-165; 1835: 220-222.

³⁵¹ Strøket: blev

³⁵² Strøket: vortes

³⁵³ Strøket: Mand

³⁵⁴ Strøket: Ret

Bilag 105³⁵⁵

En Foreening med Sverrige har aldrig været stemmende med min – O! jeg haver aldrig troet den kunde være stemmende med nogen ægte Normands – Tilbøielighed, under hvilkensomhelst tillokkende Skikkelse end en Saadan maatte vorde os tilbuden. Kun den meest tvingende Nødvendighed; en Nødvendighed for hvilken alle Forhaabninger om Opnaaelsen af Held og Lyksalighed under en frie og selvstændig Regiering for Fremtiden maae vige, kan bøje det oprørte Gemyt til at hylde, under et undersaatligt Forhold, en Regiering, hvis med den meest hærdede Standhaftighed forfulgte hadværdige Planer til vores Underkastelse have maattet opvække Nationens bittreste, ja uovervindeligste Uvillie. Med disse martrende Følelser, hvilke de seneste Tildragelser end, under den korte Roe, som forundtes os, snarere have maattet vække til nyt Liv end bragt til at dulme, vorder det et paa de helligste Pligter bygget Krav for den ivrige, velsindede Patriot: at kalde frem under Fornuftens modneste og strængeste Prøvelse en, saavidt muelig, nøjagtig Fremstilling af Landets Tilstand, betragtet under den meest omfattende Synspunkt: at veje de Kræfter det kan have at stole paa, de Svagheder og Mangler det beklageligen maa have at frygte for. Den sig ved de rædselsfuldeste Symptomer antydende Sygdom synes at nærme sig til selve Urkilden for Statens Liv, der bør nøje vogtes paa, om kun radikale Midler, der holde som i det fineste Haar Vægtskaalen mellem Liv og Død, her vorde at anbringe. Vi bør, midt i denne fredelige Sammenkaldelse, betragte os selv som kiæmpende mod en ligesaa utrættelig som kløgtig Modstander. For at kunde bestaae i Striden mod ham, maae ogsaa vi føle vor Nervekraft at pirres, vor Klygt at skiærpes. Det vigtige Anliggende vi have for os, taaler ej en overfladisk Anskuelse. Fordi det ej lader sig kiende af os med en intuitive Glands, derfor bør vore Bevægelser mod det være Langsomme og beraadslaaende. Nutid og Fremtid maae igiennem lange Rad af kommende Slægter forene sig i vor Tanke, begge gribe ind med lige Andele i vore Raadslagninger. Vi maae med trofast Iver lægge Vind paa at udbringe det meste af de i vores Fædreneland endnu tilbageblivende Materialier. Vi ere her henstillede som Landets offentlige Mænd, vi bør ingen andre Baand kiende end de, der binde os til det Heles Vel, ingen andre Grundsætninger følge end de hvorpaa vi ærligen mene den varigste Statsbygning at kunde opføres. Lyst til Selvforfølgelse bør her være den herskende Følelse hos os. Intet maatte kunde lignedes med vor Glæde, hvis vi kunde redde Statens store Samfund ved at ofre alt for dets Frelse. Personlig Forarmelse for denne vigtigste Sag agtes af os for den største Hæder. Ubesmittede af Egennyttens Lede Aand skulde vi her staae frem med det klippefaste Forsæt: at foretrække Friheden, ledsaget af en dydig Armod, for en med Rigdoms bedragerske Glimmer bedækket Trældom. Ej skulde vi lade de ivrigste Bestræbelser for den skønneste Sag indslumre under Indflydelsen af Overdaadighedens, Ørkesløshedens og Blødhedens Dvaledrik. Nej heller, isteden for denne fordærvende døsende Tilstand, tilønske os selv en dæmpet Opbrusning af de ædlere Lidenskaber. Fra disse udbreder sig en opfriskende Aande over de henfalmende Stater. I deres Virkninger ere de liig de mægtige Storme, der, i det de sætte Havet i den frygteligste Bevægelse, tillige forjage de forfulende Uddunstninger, der fra dets stillestaaende Skiød forpeste Lufterkredsen. Dog disse af den reneste Aand opildnede indre Bevægelser maae ej rive os udenfor os selv, ej bringe os til at glemme, at den ædleste Bevæggrund ej altid er tilstrækkelig til at sikkre den bedste Sag det heldigste Udfald. Medens vi føle os selv opflammede af en brændende Iver til at ophiælpe vort synkende Land, og at tale dets Sag mod Undertrykkelsens Vold, bør vi sindigen overveje, at vi ved en blot phantastisk sværmende Uforsigtighed kunde styrte vort Fædreneland i nye Farer, drage det end dybere ned under haabløs Mismods nedbøjende Vægt. Menneskekiærlighed og Patriotisme byder os ligemeget kun her at trage efter den Ære, der vindes ved i Gierning og Sandhed at have

³⁵⁵ 1815: 165-169; 1835: 222-229.

biedraget til det elskede Fædrelands Vel. Ser vi hen til vore Hjelpekilder, udvortes betragtede, da hentabe de sig fast til en forfærdende Ubetydelighed, naar vi overskue dem i Sammenligning med de Kræfter, man truer med at sætte imod os for at dictere os Love, hvis vi ej ville lytte til de lokkende Overtalelser for en venskabelig Forening. Betragte vi de indvortes Hjelpekilder, hvorledes kunne vi stole paa dem, og hvor findes de? Ah! de skulle fornemmeligen findes i Normænds Hierter, og fundne der, sikkerligen de vilde have været uudtømmelige. Men om disse og slog Fejl! Nej de skulde ej slaae Fejl. Ved denne Forsamlings uforsagte og utrættelige Bestræbelser skulde de paanye opledes. Som for hiin ærværdige Lovforfatter fordum, skal Herren staae for os paa Klippen, og vi skulde slaae paa Klippen og der skal flyde Vand af den, og Gud Herren skal velsigne Vandet og Folket skal drikke. Norges ved Rigsforsamlingen paa Ejds vold valgte Konge, Christian Frederich, har abdiceret. Hans Undersaatter forstummede hartad af Forbauselse over denne Abdication, og den Bedrøvelse mange af os derover følede, var af en synderligen piinlig og blandet Art. Men kunne vi nu kalde ham tilbage for paanye at regiere os? Da han var midt iblant os, maatte han føle hvor højt han var elsket af sit Folk. Dog denne Folkets Kiærlighed skulde ej længe binde ham med uopløselige Baand til dets Skiæbne, han lod sig rive bort fra os, og da syntes mig, jeg udtaler her friemodigen min egen indre Følelse, Kong Christian Frederich for evig tabt for Norge. Et nyt Kongevalg forestaaer os da, efter min Formeening, og den Kongeæt, der skal regiere os, udkaares i Overeensstemmelse med den 48de § af Grundloven. Sverrige fordrer at have een Konge med os, og at Norge under denne Forening umiddelbar regieres af Sverrigs Kronprinds som dets Vicekonge. Kan denne den svenske Regierings Paastand indvilges med det blide Haab, at Norges Hæld og Lyksalighed for denne og kommende Slægter, indtil Solen ej længere tændes over disse stolte Klipper, derved vil vorde grundfæstet? O Gud! und mig at undertrykke den qvælende Frygt for at det ej vil blive saa. Dog, naar vi stadigen vogte paa Begivenhedernes selsomme Sammenkiædning, da kunne vi vel ledes til Tanken, at det alvise Forsyn efter sit urandsagelige Raad bandt os til denne Skjæbne. hvorledes turde vi da modstaae. Gud vil og det skeer. Men skal Norge og Sverrige forenes under een Konge, og Sverriges Kronprinds være Norges øverste Befalingsmand, da skal den Svenske Regiering lade den af Rigsforsamlingen paa Ejds vold forfattede norske Grundlov bestaae i sin Heelhed og ej indvilges at kunde give den andre Modifikationer end saadanne, som dette Storthing anseer at være stemmende med dens Aand. Aarsagen Sverriges Befuldtmægtigede, ved at ville drive det videre, at Krigen bryder ud paa nye, da tør jeg sige god for, at de Steders Indvaanere, der have udsendt mig, ville ofre en forholdsvis betydelig Skiærv paa Fædrenelandets Alter til Bestridelse af Krigens Byrder. For mig selv afgiver jeg ved den første Aabning af Krigens Sörgescener 200 Tønder Byg, som strax skulde ligge færdige paa mine Magasiner til dette Brug. Hvad min Person angaaer, da, skiøndt dette blev maaskee det mindst gavnlige Offer jeg ved denne Lejlighed kunde bringe mit Fædreneland, føler jeg dog det stærkeste Kald til ogsaa at frembyde den til dets Tieneste. Jeg har ej nydt nogen militair Opdragelse, og de Kundskaber jeg, uden for mit Fag, har indlagt mig, ere kun faa og blandede. Kun ved i nogle Aar at have havt den Ære at anføre mine Medborgere til Øvelse i Vaaben er jeg bleven bekiendt med nogle Enkeltheder af Taktiken, og, naar Nødvendigheden bød det, kunde jeg vel ved Fliid og Studering trænge ind i dens vigtigste Grundprinciper. Det forekommer mig, at jeg har hørt, at der hersker Mangel paa Officerer ved Armeen. Vilde Statens Øverste Raad, i Tilfælde af Krig, betro mig en liden Commando, helst af det Tellemarkiske Regiment, blandt en stor Deel af hvis Individuer jeg, formedelst mine Handels Forbindelser i de Egne, er temmelig bekiendt, staaer jeg, paa Felittogets første Aabning i Spidsen for et saadant, og skal, saa sandt jeg lever, ej forlade det, før enten Fienden udrækker Haanden til en antagelig Fred, eller den tunge Sörgedag, omhyllet af rædsomme Skygger glider frem, da Norges Forsvarere mismodigen skulde erklære, at det ravende i sin døende Mathed segnede for Erobrerens Sværd. O Norge!

Elskede Fædreland! Maatte du gaae frem til Sejer over mit i Striden for dig faldne Liig,
da gjorde jeg mig fortient af Dig for at have ofret mit Liv for den bedste Sag. Livet selv har
end ej Værd nok for mig til at jeg tør betragte dette som det største Offer.

Christiania i Storthinget
den 20de October 1814

Jørgen Aall

Bilag 106³⁵⁶

Landsmænd!

Ej indviet i Diplomatiikkens Hemmeligheder eller Politikens frygtelige Labyrinter; Ej udrustet med saadane Kundskaber og Talenter, som pryde saa mange af denne Forsamlings ærede Medlemmer, vover ieg dog at stille min gode Villie og redelige Hensigter ved Siden af Eders. Frygt skal ej stemple min Tale, Egennytte ej ledsage mine Handlinger; Dette har ieg lovet for Gud, og i deres Mitte, hvis Repræsentant jeg blev værdig at være! Hører mig da Nordmænd! i det ieg fremstaaer blant Eder, for at tale efter min bedste Overbeviisning.

Hvor var vel den Nordmand, som ei følte ublide Følelser og bitter Harme ved Norges Afstaaelse til Sverrigs Konge? Hemmelige Ahnelser – om en paa Ulykker svanger Fremtid for Moderlandet – leirede sig tungt om vore Hierters Jnderste, og det med Rette; thi det vidste vi Alle: At Vaabnene skulde klirre og Blod flyde, forinden Nordmanden bøjede sig under et befrygtet Aag. Vemodsfulde Følelser giennemkrydsede os saaledes nogen Tid med Hensyn paa Skiæbnens frygtelige Slag, og Fremtidens omtaagede Hendelser. Forladt af Alt – uden Gud – stod Norges tapre Mænd og stirrede vildt omkring sig; De havde Mod og Mandoms Kraft – thi end vare de ej vanslægtede fra Oltidens Fædre – men de manglede en Mand til at anføre dem. Endelig gienlød det mellem Norges Fielde: At Rigets Odelsbaarne havde grebet Statens Roer med kraftfuld Haand, og, villig til at opofre Liv og Blod, stod i Spidsen for de tapre Legioner, som villigen vilde kiæmpe for Frihed, Selvstændighed og Ære. Med forenede Hierter, med Haab og Tillid til en fælles Gud, samlede Nordmændene sig i Templernes Helligdomme, for at tolke den Evige deres Følelser og Trang! Højtidelig gienlød i Templernes Velvinger den Eed: Vi sværge vores Konge og Land ubrødelig Troeskab, saa sandt hielpe os Gud! Vi ville kæmpe for Frihed, Selvstændighed og Ære; og før skal Blodet stivne i vore Aarer og Marven hentære i vore Been, før gamle Norge lader sig tvinge af en fremmed uretmæssig Drot!

Norges udvalgte Mænd samlede sig paa Eidsvold, for at affatte en Constitution, som skulde være Grundvolden for Landets tilkommende Lykke; Ogsaa den blev besiglet med en hellig Eed. Endnu besieledes vi af det billige Haab: at Europas Mægtige – som aagrede med Norges Lykke – skulde gyse ved det antagne Blodsystem, og at Sverrigs Konge – hvis Krigere saa ofte have følt Nordmænds kraftfulde Arm – skulde ære vore Rettigheder, og bæve ved det Ansvar han paadrog sig, ved at bringe Ødelæggelse over os og sine Egne ved Erobringslyst; Men Alt forgjæves. Kampen begyndte da, hvorved det bragtes dertil: At Kongen vaklede, Septeret rystedes i hans Haand, og mange af vore Krigere forvildedes paa Pligtens Vei!

Under saadane Omstændigheder sluttedes en Vaabenstilstand, for at levne os Tid til de sørgeligste Betragtninger; Endeligen sammenkaldtes et overordentlig Storthing, som skulde bestemme Landets tilkommende Skiæbne, dog uden at forglemme dets Ære. Som en Følge heraf fremstaaer endelig det vigtige, det afgjørende Spørgsmaal:

Skal dette skee ved fornyet Vaabenbrag, eller kan det skee ved en mindelig Forening med Sverrig?

Kold Overlæg, samvittighedsfuld Overveielse maae besvare dette vigtige Spørgsmaal, hvorpaa et heelt Lands Fremtids Lykke beroer. National Had, forudfattede Meninger, og begeistrende Følelser vil den fornuftige Mand foriage ved Undersøgelse af saa vigtig en Gienstand. Tillader mig da, at dvæle nogle Øyeblikke ved den første Deel af det Spørgsmaal: Skal vores Frihed, Selvstændighed og Ære afgiøres ved en fortsadt Krig? Men Hensyn herpaa vil enhver ædel Borger tage Landets nærværende Stilling og Tilstand i Betragtning. Og hvorledes er denne? Vi tør ej dølge for os selv, at Landet er blottet for

³⁵⁶ 1815: 169-171; 1835: 229-235.

mange fornødne Resurser. Landets Kraft er svækket; Pengevæsenet i en stedse synkende Tilstand, og Kilderne til at fremmane det almægtige Guld næsten stoppede; Armeen er liden, blottet for mange væsentlige ting, og mangler en Anfører, som kan maale sig med Naboerigets Hærfører; Det begeistrende, entusiastiske Mod er maaskee hos Mange formindsket, og Levnetsmidler kuns for en Tid tilstrækkelige, hvortil kommer det besværlige i at transportere samme paa denne Aarets Tid, og endelig maae vi betragte Troppernes nærværende Stilling, som udfordrede Opofrelse af en betydelig Deel af Landet, forinden et bestemt Forsvarspunkt kunde tages, og Tropperne samles. Hvoe seer da ikke her, at Krigens fulde Rædsler vil møde os Fortsættelse af samme. Hvor lettelig og sandsynlig kunde ikke Alt tabes; da var Frihed og Uafhængighed i det mindste for en Tid forsvunden, og Erværelsen af den Agtelse vi endnu – ved en mindelig Forening – kan erværve os blandt Europas Nationer, i det mindste forsinket.

Herfra kan vi letteligen gaae over til Besvarelsen af det andet S[p]ørgsmaal: Kan Norges Frihed, Uafhængighed og Ære betrygges ved en mindelig Forening med Sverrig? Dette kan efter Alles Mening vist ej skee, ved ubetinget at antage de svenske Forslag, der i fleere Henseende ere af den Natur, at der paa disse neppe kunde grundes en sand hæderlig og varig Forening. Sverrigs Konge har ytret: At Han vil handle med et frit og ædelt Folk. Velan! Lad Ham viise sin Troe af sine Gierninger! Lad Ham modificere Forslagene efter Storthingets enstemmige Beslutning; Lad Ham biefalde, at vi sættes i den Stand, at vi ved egen national Kraft kunne garantere Udfaldet; Lad Ham erkiende, at truende Vaaben ej frygtes af Nordmænd, men at sand Højagtelse, redelig Velvillie og varm Hengivenhed baner ene Veien til Nordmandens Hierte, og at disse bør være Grundstøtterne for en varig Forening; Da er Norges Frihed og Uafhængighed grundfæstet; Da kan Norge med Ære see sine Bedrifter antegnede i Verdens kommende Aarbøger. Og kan dette skee, hvo kunde da med en frelst Samvittighed byde Krigens fornyede Rædsler Trods!

Vil Sverrigs Konge ikke dette, da ere Hans Hensigter ej redelige, og Nordmandens Unde[r]gang bestemt. Da Landsmænd! Da lader os atter hvæsse Sværdene! Da lader os opbyde Alt, hvad krænket Ære, Friheds Forlis og rasende Fortvivlelse indgiver os! Ej fry[g]te de Farer, ej frygte de Død og Opofrelse, som udsendte mig at tale i Eders Mitte; dette vil de vise Eder paa Kampens Dag! Da skal Enkers og Faderløses Hylen være en Seierssang paa den faldne Krigers Gravhøj; men de Døendes Rallen skal forene sig med de Efterlattes graadqvalte S[t]emmer, og, liig hæse Sukke fra Afgrunden, raabe Vee over Sverrigs Konge! Vee over Hans Erobringslyst! Da dømme Gud imellem os og Ham, naar vi stedes til Regnskab for Alle Væseners evige Fader!!!

Christiania i det overordentlige Storthing, d. 20de October 1814.

Hans Christie Reiersen

Bilag 107³⁵⁷**Agtværdige Medborgere!**

Det kunde maaskee synes uforment, at jeg, efterat saa mange agtede Mænd, og iblandt disse min ærværdige Medrepræsentant fra Christiansands Bye, have tolket deres Overbeviisning om det store Spørgsmaal, der er Hovedgjenstanden for vore nærværende Forhandlinger – det kunne maaskee, siger jeg, synes uforment, at jeg da ogsaa fremsætter mine Tanker. Men jeg skylder mig selv, jeg skylder Nationen, og mine Committenter i Særdeleshed, ikke at fortie de Grunde, hvorefter jeg handler.

Neppe kan det være Tvivl underkastet, at jo enhver Nordmand, der føler varmt for sit Fødeland, maa tillige føle Ulyst for den af Sverrig tilsigtede Forening. Muligen kan Mangen troe, at Klogskab byder, ikke at skyde den Haand tilbage, som Sverrig udstrækker imod os; men neppe kan Nogen nære et absolut Ønske om Foreningen. Den Uafhængighedsfølelse, der luer i ethvert, ikke ved Opdragelse eller Vane kuert Menneskes Barm, har stedse dobbelt stærkt udtalt sig hos Nordmanden. Aldrig vil denne føle sig glad ved at underkastes en fremmed Nation, og kan man vel fortænke Nogen, om han anseer Foreningen med Sverrig, saaledes som den er foranlediget og tildeels søgt bevirket, som en Underkastelse, om end denne formildes nok saa meget ved de Betingelser, under hvilke den sluttes, og ved den Fordeel, som Foreningen maaskee i flere Henseender vilde forskaffe Norge? Og allermindst kan det være ham kjær, naar den Nation, med hvilken han saaledes skal forenes, er en saadan, mod hvilken hans egen i Aarhundreder – med eller uden Grund – har næret Uvillie; ligesom det ikke heller kan formodes, at Nordmanden saa let glemmer den Eed, han nyligen paa saa højtidelig en Maade har aflagt.

Af disse og maaskee flere Grunde forekommer det mig klart, at Norge aldrig kan ønske Foreningen med Sverrig som et Gode i sig selv; men i alt Fald blot som et mindre Onde for at undgaae et større. Men, ligesom det Anførte allerede gjør det tvivlsomt, om det Onde, der forebygges ved en saadan Forening, er større end det, der flyder af Foreningen selv, saaledes fortjener det ogsaa i saa Henseende at lægges paa Hjerte, at den Stemning mod Sverrig, der paa flere Steder i Norge har yttret sig, letteligen kunde befrygtes, dersom Foreningen besluttedes, at ville udbryde til en indvortes Krig, hvis Følger vist nok vilde være langt sørgeligere end de, man søger at undgaae ved Foreningen.

Disse vare de Tanker, hvormed jeg forlod mit Hjemsted – Tanker, som bestyrkedes ved den Erfaring, jeg troede at have om, at en ikke ubetydelig Deel af mine Committenter samstemmede med mig deri. De samme Tanker vilde endnu byde mig, under ingen nok saa glimrende Betingelse at stemme for Foreningen med Sverrig, dersom ikke Kongens Abdication og Bortgang, i Forening med Underretninger, hvis Sandhed jeg ikke tør kalde i Tvivl, bragte mig til at troe, at Norge vanskeligen kunde udholde en ny Kamp, at Europas forenede Magter rimeligviis vilde bringe det til Underkastelse, om det end for en Tid kunde holde sig, at mit elskede Norges Ødelæggelse derved mueligen vilde beredes, at det derved maaskee vilde forspilde den Udvej, som endnu staaer det aaben til nogenlunde at haandhæve sin Plads blandt lykkelige og agtede Nationer, og dersom jeg ikke derhos troede at have bemærket, at Nationens Stemning mod Sverrig for en stor Deel var kjølnet.

Saalænge jeg ikke overbevises om Utilstrækkeligheden af disse Grunde, troer jeg under disse Omstændigheder ikke at kunne forsvare for min Samvittighed, at fraraade Norges Forening med Sverrig, naar samme kan skee paa ærefulde og Nationens Frihed sikkrende Vilkaar. Disse er det, vi, højstærede Medborgere! skulle søge at udvirke. Ikke bør vi derved letsindigen glemme at tage Hensyn til den Eed, vi have aflagt; men vi maae tillige indsee, at den ikke kan være os til Hinder. Ikke kan jeg være enig med dem, som troe, at vi ogsaa

³⁵⁷ 1815: 171-174; 1835: 235-240.

hævde Norges Selvstændighed, saaledes som vi havde besvoret den, ved at forenes med Sverrig; thi den Selvstændighed, vi have besvoret, var vistnok en ganske anden end den, vi bevare, endog ved de gunstigste Foreningsvilkaar. Men Eden, vi have aflagt, kan nu ikke mere betragtes som forpligtende mod Kongen eller hans Afkom; thi Kongens Frasigelse og Sagens Natur løse os for saavidt derfra; – ikke som forpligtende mod Nationen; thi denne har overladt det til os, efter bedste Skjønnende at afgjøre dens Skjæbne; – og ikke som paalæggende os en blot Samvittighedspligt; thi vi kunne dog ikke være moralsk forpligtede til at holde en Eed, der vilde berede vor egen og Landets Ulykke.

Det Forslag til en Forandring i vor Grundlov, som de Kongelige svenske Commissarier have forelagt Stortinget, i Forening med de senere Meddelelser, ere af den Beskaffenhed, at [—]³⁵⁸ Norge med Anstand kan indlade sig paa dem. Men ingenlunde bør det derfor uden videre antage Foreningen og lade det beroe til siden, at komme overeens om de nærmere Betingelser. Nogle af de Betingelser, der endnu kunne ønskes tilstaaede, ere maaskee saadanne, at deres Afslag kunde gjøre Foreningen utilraadelig. I det mindste bør man ikke, saalænge man ikke er nødt dertil, letsindigen overgive sig paa Troe og Love. Man bør efter min Formening blot erklære, at man vil indgaae Foreningen, hvis den kan skee paa ønskelige Vilkaar.

Disse Vilkaar bør, som jeg har sagt, være ærefulde og for Nationens Frihed sikkert. Kan ikke dette skee, bør man da ville dem? Ere end Nationens Hjælpekilder ikke saadanne, at man med Sikkerhed kan forudsee et godt Udfald paa en fornyet Kamp; de ere dog ej heller saa aldeles afskrækkende derfra. Lader os ikke, saa længe vi ikke fordre for meget, bæve for muelige Trudslar med Vaabenstilstandens Ophævelse! Have vi end for Tiden ingen Konge, saa ere vi dog ej derfor uden Regjering. Ved de Hjælpekilder, Nationen er i Besiddelse af, ved den Kraft og Ærefølelse, som vist ej endnu ere uddøde mellem de norske Fjelde, ved Opoffrelser og de rige Tilbud, forskjellige Districters Beboere have gjort, vil Nationen endnu kunne udrette meget, og Svensken er ogsaa forhen bleven udjaget af Norge!

Men, hvis Foreningen kommer i Stand, lader os [—]³⁵⁹ da stræbe at glemme alt Forbigangen, og lader os, enhver i sin Stilling, som gode og rolige Borgere, opfylde vore Pligter!

Christiania, den 20de October 1814.

Lange.

³⁵⁸ Strøket: Anstand

³⁵⁹ Strøket: da

Bilag 108³⁶⁰

Forslag i Anledning af Hr. Etatsraad og Professor Treschows i Stortingets
Møde den 19de October 1814 fremsadte Spørsmaal:
Er en Forening med Sverrig nyttig og nødvendig?

Ganske er jeg eenig med Hr. Etatsraaden i at besvare dette Spørsmaal med Ja; og jeg anseer en Forening imellem Norge og Sverrig for hiint Rige nyttig og under nærværende Omstændigheder nødvendig. Men var ikke Norges Stilling i dette Øyeblik saa farlig, jeg skulde da raade til langt meere Betænksomhed og Forsigtighed ved dette Spørsmaals Besvarelse; En overilende Beslutning vilde have uberegnelige Følger. Det er eene Naboe-Magtens vældige Jndflydelse og Vaabenstilstandens nær forestaaende Udløb, der kan bevæge os til Spørsmaalets [—]³⁶¹ hastige Afgjørelse. Men om saa hastig, at intet Vilkaar skulde forud bestemmes, at end ikke Hovedpuncterne, der saa høylig maa interessere hvert Stortingets Medlem og hver Norges Mand, forud skulde bringes i Rigtighed, det overlades de Herrer Repræsentanters modnere Omdømmer. Mig synes Sverrigs Regjering burde, i Følge Conventionen i Moss, ikke foreslaae de mange Forandringer i vor Constitution, som dens i Stortinget fremlagde Forslag indeholder, og hvilke aldeles ikke ere nødvendige ved begge Rigers Forening. Og skulde Skik og Bruk ved Underhandlinger – ligesom ved Vahrehandel – bevæge den til disse overspændte Fordringer, saa burde den dog i Betragtning af den Frihed, den selv tilstaaer Stortinget i dets Forhandlinger og Beslutninger og i Betragtning af den høye Grad af Varsomhed, hvormed Stortinget bør handle for en Nation, der er i den stærkeste Giæring, tilstaae dette Hovedpuncternes endelige og bestemte Afgjørelse, inden Kongevalget skulde foretages, eller Foreningen besluttes, og hertil skiænke det den nødvendige Tid.

Jeg foreslaaer derfor: At disse Puncter – og de ere ikke mange – tilfyldest afgiøres, inden Hr. Etatsraad Treschows 2det og 3die Spørsmaal kommer under Ventilation.

Sartz

³⁶⁰ 1815: 174-175; 1835: 240-241.

³⁶¹ Strøket: saa

Bilag 109³⁶²

Ærede Medbrødre!

Tilgiv, at jeg, uden at besidde den Evne og Veltalenhed, hvormed Mange af Eder saa skjønt tolker Fædrelandets Sag, at ogsaa jeg opløfter min ringe Stemme for at opfylde det hellige Kald der er mig betroet iblandt Eder! Det vilde smerte mig, om nogen Egns Indvaanere i Norge følede varmere for et elsket Fødeland, dets Frihed og Uafhængighed, end dem, jeg har den Ære at repræsentere. Med Nidkærhed aflagdes Troeskabs Eeden i den Eviges Tempel; Med Raskhed og Mod ilede Bøigdernes Vaabendygtige til Grændserne, og saalænge der var Haab om at gamle Norges Ære og Selvstændighed, som Eene-Stat, kunde bestaae, var Enhver villig til at opofre Alt – ja Livet. Normænds Kjærlighed og trofaste Hengivenhed for deres Konge er bekjendt fra umindelige Tider. Løste fra deres Forbindelse med Danmark, valgte de Prinds Christian Frederik, og haabede i Ham at finde en Beskytter, ved Ham at see Fædrelandets truende Fare afvendt og dets blødende Saar lægede. En indtagende Fyrste af vor gamle Konge Æt i Spidsen af Norges Krigere, og omgivet af ædle Medborgere, der alle kappedes om at bidrage til [—]³⁶³ Landets Hæder! Hvilke trøstende Forhaabninger selv naar man ved roeligere Blik saae Farens Storhed, selv, da den Taage, der indhyllede Norges af Europas mægtigste Stater beredede Skjæbne var opklaret. Men alle Forhaabninger skuffedes, kraftfulde Foretagender svarede ikke til Udsagnet derom. Soldaterne, var det af Mangel paa duelige Hærførere, eller fordi der slet var sørget for deres Underhold, streede ei paa Norsk Viis; de vendte tilbage, om ei bedækkede med Vanære, saa dog gennemtrængte af Mismodighedens Aand. Vigtige Stykker af Landet vare nu indtagne; en overmægtig Fiende truede med videre Fremgang – og Frygt for at denne snart skulde behandle Os, som Undertvungne, bevægede formodentlig Christian Frederik til at slutte Conventionen til Moss, og end videre, til den Forbindtlighed, at frasige sig Norges Throne.

Disse Tildragelser virkede pludseligen paa Folket. Med Krigerens Mod faldt ogsaa Fleres. Den Mangel, ja trykkende Armod, man hidtil havde taalt, taalt fordi man troede det gjaldt Fædrelandets Frelse, fandt man nu havde været en hensigtsløs Byrde – og hos Mange opstod Ønsket: Maatte Nøden ved Forening med Naboe-Riget lindres, Fredens lykkeligere Dage vende tilbage, og Norges Selvstændighed og Normænds Rettigheder ved viise Love, og Constitutionens Overholdelse ved foreenet Kraft betrygges! Til dette store Endemaal samles her Norges udvalgte Mænd. Med Skjændsel maatte vi nævnes i Aarbøgerne, om vi blindt hen kastede Os i Sverrigs Arme, om vi sluttede nogen Forening, uden selv at handle som et frit Folk, og uden først at have undersøgt, hvorvidt den, efter Landets Stilling, var gavnlig; Men uforsvarligt var det for Gud, vor Samvittighed og vore Medmennesker, om vi, blændede af National-Had, der er et tomt Navn, eller ledede af utidige Forestillinger, vilde være døve for Erfaring og Kjendsgjerninger.

Efterat have i Gaar erfaret Landets indvortes Tilstand, kunne vi ikke nægte, at den, skjøndt i visse Deele over vor Forventning, dog ei er, som den burde være, naar vi skulde forsvare Os mod en talrig Fiende, understøttet af mægtige Allierede; den er, efter mit Skjøn, ikke saaledes, at vi kunde vente Held af fornyede og Staten udtærende Anstrængelser – ja sæt, at man havde Midler til at udholde Øieblikkets Kamp, at vi endog hist og her seirede over Fienden, saa vilde vi dog deraf ei kunne beregne Held for Fremtids Dage; Og at bygge vort Haab paa Forandringer i Europas Kabinetter har desuden nok bedraget Os.

Folket henvender i dette hellige Øieblik sine Øine paa Os. Dets Forventing er spændt til det yderste. Ved at afslaae al Forening kunde vi styrte det i rædselfulde Ulykker. Landsmænd! Lader Os altsaa veie og vælge – og paa ærefulde Vilkaar troer jeg Norge i

³⁶² 1815: 175-176; 1835: 241-245.

³⁶³ Strøket: Kong

Foreening med Sverrig kan bestaae og under Fredens Tryghed, samt ved egen Garantie for Frihed og Rettigheder, gjenvinde sin National Velstand, Lykke og Anseelse.

Christiania, udi det overordentlige Storting den 20de Octbr. 1814.

Bryn.

Som Repræsentant for
Raabøigdelaugets Amt

Bilag 110³⁶⁴[Med en annen hånd:] Provst Smith

Saa meget jeg end frygter for at vidtløftiggjøre nærværende vigtige Forhandlinger, anseer jeg det dog for min Pligt, kortelig at fremsætte mine Tanker om det store Anliggende som nu beskæftiger os.

Hvad hver ægte Normands Ønske er for hans elskede Fædreland, kan ikke være tvivlsomt. Dets Frihed og Selvstændighed, som han har besvoret, dets Hæder, som han har arvet, dets Frelse og Held er hans Ønskers høieste Maal, og ingen Opofrelser, ingen Farer og Trudslar kan afskrække ham fra at arbeide til dette Maal. Saa stor, siger Cicero er Kjerlighed til Fædrelandet at vi maale den, ikke efter vor Følelse, men efter dets Frelse. Derfor afskrækkes den Vise ikke ved Døden, som formedelst uvisse Hændelser daglig truer, formedelst Livets Korthed aldrig kan være langt borte, at han jo til hver Tid seer paa Fædrelandets og Medborgeres Tarv, og betragter Fremtiden selv, hvorefter han ingen Fornemmelse vil have, som sig tilhørende

Hvad Normandens Beslutning, naar det gjelder Fædrelandets Vee eller Vel, maae være, kan derfor heller ikke være tvivlsomt. At hævde og forsvare dets Selvstændighed til det yderste, at vaage over dets Hæder, at virke til dets nærværende og fremtidige Held, maa være hans faste Villie og nidkjære Bestræbelse. Fornuften byder ham derfor, at veje Midlerne hvorved denne Hensigt kan opnaaes, og at vælge de, som han erkiender for de retmæssigste og tjenligste.

J dette Øieblik bydes os Foreningen med Sverrig som det eneste sandsynlige [—]³⁶⁵ Redningsmiddel, som den eneste Udvei, hvorpaa vi for Øjeblikket kunne frelse selve vor Frihed og Selvstændighed. Denne Forening, eller Kamp paa Liv og Død er det eneste Valg som er os levnet og kun kort Frist er os [—]³⁶⁶ forundt til at bestemme vort Valg. Vi maae derfor have afgjort med os selv hvad vi ville beslutte, og Grundene derfor. Mod denne Forening sætter sig vor National-Følelse, Forfædrenes Minde Tanken paa vore Efterkommere, vor billige Harne over det dybe Saar, vort hidtil uplettede Navn for Troskab og Kjækhed har faaet, vor Mistroe til Foreningens Tryghed og Varighed, den Normanden saa forhadte Tvang, hvorunder Baandet skal knyttes Tanken om, at en blot foederativ Forbindelse kunde føre – og det maaskee sikrere – til det af Sverrig foregivne Maal – og endelig Frygt for de indvortes Uroligheder, som under Gemytternes forskiellige Stemning lettelig kunne opstaae.

For denne Forening taler Uvisheden af den fra vor Side saa slet forberedte Kamp, hvis Udfald let kunde vorde Ødelæggelse og voldsom Undertrykkelse af en stor Deel af Landet, hvorefter vi eller vore Efterkommere, som et erobret Folk vilde vorde berøvede selv den Frihed og Selvstændighed, som vi have besvoret. Hertil kommer Mangel paa Hjælpeskrifter, men især Mangel paa en Foreningspunkt og paa en duelig Anfører, som tør paatage sig og til hvem Nationen tør betroe det Hværv, at reorganisere vor Armee og med Duelighed, Klogskab og Kraft at anvende vore Stridskræfter mod en overlegen Fiende, under en øvet og berømt Hærfører. Men fremfor Alt kommer i Betragtning den Uvished, hvori vi svæve, om det er Folkets enstemmige Villie, den med Enighed og Kraft, trods alle Opofrelser, vil udføre, ikke under nogensomhelst Betingelse at indgaae Foreningen med Sverrig, men alle som een Mand at modsætte sig Magten og ikke, naar det gjelder, indskrænke sig til at forsvare sin Hiemstavn, hvorefter Landet stykkevis vilde blive et [—]³⁶⁷ Offer for Erobring eller Udhugning.

³⁶⁴ 1815: 177-179; 1835: 245-250.

³⁶⁵ Strøket: Middel

³⁶⁶ Strøket: leveret

³⁶⁷ Strøket: Rov

Vistnok er det uberegneligt, hvad et Folk kan udrette, naar det vil, naar det eendrægtigen med anstrænget Kraft arbejder til eet Maal, naar een Aand og eet Sind besjæler det. Men tør vi – hvor skjønt end denne Almeenaand udtaler sig giennem de patriotiske Bidrag der tilbydes fra de fleste af Landets Egne – tør vi lide paa, at den i Prøvens Stund vil udholde med usvækket Kraft. Ville ikke forskellige Meninger og Interesser hindre dens Virksomhed? Har ikke den Handels- eller rettere den Kræmmer- og Høkeraand – et Foster af vort forstyrrede Pengevæsen – der forpestende har udbredet sig i de sidste 7 Aar giennem alle Borgerklasser – har den ikke for en stor Deel undergravet Nationens Moralitet, som er den eneste sikre Grundvold for dens Frihed og Selvstændighed?

For Resten – maae Nationens Sindelav i Henseende til den afgjørende Punkt, aabenbare sig giennem dets Repræsentanter, der – saa var og er min Overbevisning – bør have underrettet sig om deres Comitterentes Bestemmelse i en Sag, hvor det gielder intet mindre, end at være eller ikke være. Vel veed jeg at Storthingets Mand er Nationens og ikke enkelt Districts Mand. Men hvad der er Nationens Villie, kan kun bestemmes ved at samle de forskellige Districters Stemmer, hvis Organer Storthingets Medlemmer ere.

Disse Grunde bestemme mig til at antage Foreningen, hvormeget end min egen Følelse modsætter sig den. Var derimod en saadan Forening uforenelig med Pligt og den Eed vi har svoret Constitutionen – hvilket meget hæderlige Mænd i og udenfor Storthinget har paastaaet – saa vilde, hvis denne Overbevisning ogsaa havde været min, mit Kald og min Tænkemaade have forbudt mig at modtage Valget som Repræsentant og at stemme for en mod min Pligt og Samvittighed stridende Handling. Men, efter min beste Overbevisning, er det ikke alene tilladt, men Pligt, i Følge Norges af os besvorne Grundlov, at vælge en ny Konge til Norges ledige Trone – og – vor hele Stilling synes ikke at have levnet os andet Valg end: Sverrigs Konge. Dog skeer dette Valg fra min Side kun med den udtrykkelige [—]³⁶⁸ Betingelse: at vor Grundlov og vor Nationalitet holdes i Hævd, kun paa Vilkaar, som ere antagelige, hæderlige og betryggende, som vise Agtelse for og Tillid til et Folk, hvis Kjekhed og Troskab, trods Enkeltes slette Forhold, endnu bør erkiendes og æres, hvis djærve Nakke aldrig bøjer sig under fremmedt Aag, hvis stærke Arm aldrig lader sig paaliste Slavelænker – et Folk, som, selv under de mest oprørende og stormende Begivenheder, har vist en Sindighed, Fasthed og Redelighed, der ikke fortjener og ikke bør giengiældes med Mistroe.

Tilstaaes der os ikke saadanne Betingelser, eller gøres der Brudd paa dem ved List eller Vold, da være det Normænds faste Beslutning og den vise sig ikke i Ord alene, men i Gierning: at ville hævde, at ville lide og opofre alt for den Grundlov de have svoret, at ville foretrække Døden for et ufrit og uhæderligt Liv.

Schmidt

³⁶⁸ Strøket: Bestemm

Bilag 111³⁶⁹

Tale

i Norges Storthing i Christiania, den 20de October 1814, fremsagt af Kammerraad,
Toldinspecteur Christen Tidemand, Repræsentant for Mandals Amt.

Uvant til at tale offentlig, og især i en Forsamling, hvori findes Nationens meest oplyste Mænd, skulde jeg med Rette afskrækkes derfra; men, stolende paa skaansom Overbærelse, og i Kraft af det Kald, Medborgeres Tillid bærede mig med, vover ogsaa jeg, efter mine ringe Evner, at yttre i Korthed, mine Tanker, angaaende Hovedgjenstanden for vort nærværende Møde: En mulig Forening mellem Norge og Sverrig.

Var vort elskede Fødeland, der nu i 7 Aar har følt Krigens tunge haand, tilstrækkeligen forsynet med de til Krigens Fortsættelse udfordrende Fornødenheder; vare vi forvissede om, at de europæiske Magter ville komme os til Hjælp til vore Ønskers Opnaaelse; vare vore Finantser i god Forfatning; ejede vi erfarne Hærførere blandt os – hvilken, for sit Fædreland varmtfølende, Nordmand, ville da ikke med Glæde offere den sidste Skjærv, offere Liv og Blod, for at tilkjæmpe Norge Frihed og Selvstændighed! Men, desværre! kunne vi med rolig Samvittighed, med fuldkommen, afgjørende Vished besvare disse Poster med: ja?

Landets indvortes Kraft er svækket; de europæiske Magters Sindelag mod Norge, ligger klarligen for Dagen; vore Finantsers indviklede Forfatning, kjender Enhver; vore Hærførere mangle, vist ikke Mod og Fædrenelands-Sind, men Erfarenhed, naar det gjælder at maale sig med Europas store, berømte Hærførere.

Ved at kaste et Blik i vor nyligen bortreiste Kong Christian Frederiks Tale, ved dette Storthings Aabning, vil man finde, at Rigets Tilstand er sørgelig.

Brødre, Venner! lader os betænke, at Sverrig er i Besiddelse af tvende af Rigets Fæstninger; at det staaer med en truende og mægtig Hær i vort Land, færdig til, paa første Vink, atter at lade Vaabnene lyne.

Vore Krigere, i det mindste den største Deel af dem, ere vendte tilbage til deres Arnestæder, hvorfra de ikke saa hastigen ere fremkaldte til Stridspladsen. Sandelig, vor Stilling er høist kritisk!

Os, Folkets Repræsentanter, paaligger det som hellig Pligt, nøje at overveje ethvert Skridt, og stedse at lade Fornuften sidde paa Thronen. Ei bør varm Patriotisme, der ene skuer hen til vore Hjerters fælles Ønske: at vorde en Stat for os selv, allene lede vore Skridt. Ei heller bør vi antage enhver som helst Forening, for at undgaae Krig. Nei! modent Overlæg bør lede os, og finde vi da, at en Forening med Sverrig, under billige, retfærdige og ærefulde Vilkaar, ene kan redde gamle Norge fra Undergang, o! lader os da række Naboriget en broderlig Haand; lader os da glemme hvad der er skeet, glemme det, for Fornuften og det ædle Hjerte lige skrækelige Nationalhad; lader os da arbeide til eet fælles Maal: Begge Rigers Held og Lyksalighed!

Held og Velsignelse over gamle Norge!!!

C Tidemand

³⁶⁹ 1815: 179-180; 1835: 250-252.

Bilag 112³⁷⁰

Den Forbittrelse der paa nærværende Tid brænder i Nordmandens Hjerter mod de Svenske, grundet paa et maaskee uudsletteligt Nationalhad og forøget ved det skjændige Udhungrings-System, for hvilket mange af vore Landsmænd ere blevne Offere, synes at ville bortstøde ethvert Forslag til Forening med Sverrig under een Konge. Vel kjender jeg Nordmænd, for hvilke Liv og Formue er kostbarere end Fædrenelandets Frihed og Ære, men jeg kjender og dem, der ansee intet for kostbart for dette store Formaål. I Norges Dale boer en stærk og kraftfuld endnu af Overdaads Smitte uangreben Slægt, gammel af Sind og gammel af Sæder. Hvad vil den sige, naar den hører, at gamle Norge, førend ethvert Tilbud forsøgt, uopløseligen bandtes til Sverrig og dets Konge? Bedrager jeg mig ikke, vil Blodet kaage i dem ved dette skrækkelige Budskab, og hvo beregner Følgerne af Daleboernes Harme?

Et Oprør, svarer man, af en udisciplineret Hob uden Anfører er let at dæmpe. Uden Anfører, nei, da kjende vi ikke den Norske Krieger ret, naar vi for Alvor kunne troe, at en Opstandshær, der havde s[v]loret at døe for Norges Frihed og Ære skulde mangle Anfører. Tusende vilde fremstille sig naar de øinede mindste Mulighed at bryde Norges paatvungne Lænker. De vilde spotte Farer og haane Døden. Da blussede Oprørs Luen i Norges Dale; til at dæmpe den vilde egne Kræfter være afmægtige; svenske bevæbnede Skarer rykke nu ind i Landet, for at straffe Oprørerne; men denne Straf vilde ramme Norges bedste Sønner. Maaskee vil det lykkes at dæmpe Opstanden; men Ilden vil ulme under Asken, og netop derfor ville svenske Soldater holde Landet besat. Nu er da Norge en erobret Provinds, underkastet vilkaarlig Behandling. Hvem gruer ikke for saadan mulig Tingenes Vending. For den alvidende Gud besværges jeg Nationens Repræsentanterne at tage mine Ord i alvorlig Overveielse.

Vender jeg mit Blik til Fremtiden, da synes jeg at kunne forudsee, at enhver anden end en fast og uopløselig militær Forening mellem begge Riger, vil vorde af kort Varighed. Sæt endog, at Nationen, bedøvet af det første tunge Slag, der rammede den, for Øjeblikket qualte sin Harmes Udbrud, kunne vi deraf drage den Slutning, at Nordmanden kunde glemme, at han engang havde s[v]loret en fri Konstitution under sin egen Konge og derved aabnet sig de skønneste Udsigter til Frihed og Lykke?

Løven er ikke død, fordi den sover. – Det svenske Folk, af Naturen uroligt og krigersk, vil aldrig kunne glemme Tabet af Findland og dens øvrige gamle tabte Provindser og derfor benytte en given Leilighed naar Rusland er i Krig med en anden mægtig Magt. Rusland paa sin Side vil da neppe glemme at ægge Norge til at gjenvinde dets Frihed. Et Tusinde Russer, landsatte i en af de Egne, hvor Frihedsluen blusser klarest, vilde være nok til at vække Mindet om fordums Dage, da Vold og Hunger tvang Norge til at opgive sin Ret. Skareviis vilde Dalesønnerne strømme til for at udfrie Fædrenelandet. Atter nye Udsigter til Borgerkrig. Sverrig vil anstrænge sine Kræfter for at straffe de saakaldte Oprørere. Lykkes det, da vente skjændselsfulde Lænker Normanden i flere Aarhundreder.

Forrige Aars politiske Omvæltninger synes at opklare dette mit Blik ind i Fremtiden.

Storthinget i Christiania den 20 October 1814.

Jacob Hersleb Sodemann

³⁷⁰ 1815: 180-181; 1835: 252-255.

Bilag 113A³⁷¹

De sildigere ligesaa ulykkelige, som uventede Begivenheder i vort Fødeland, havde til Følge den Convention, der under 14de Augusti sistleden blev afsluttet i M[—]³⁷²os og forberedede det Fa[—]³⁷³ctum hvortil vi nyelig vare Vidner; at Norges Trone blev leedig. Den svenske Regiæring sattes derved i Stand til, at nærme sig dette Kongeriges Repræsentanter med freedelige Forslag til en Forening mellem vore Stater, efterat den forhen havde ladet sin Hær betræde vore Grændser for at bevirke denne. Ingen retsindig, tænkende Nordmand har nogensinde nægtet, hværken Mueligheden, eller Nytten der kunde flyde af en saadan Naboerigernes Forening. Men Norges ægte, Fædrenelandet i Sandhed hengivne, Sønner har stedse fundet, og finde i denne Stund, da Forhandlinger angaaende denne Sag allerede ere begynte under nærværende Omstændigheder, Vandskeligheder ved dette stö[—]³⁷⁴re Spørgsmaals Afgiørelse, som det ikke synes Øyeblikets Værk, at drøfte og hæve. Imidlertid byder Constitutionen, i Tilfælde, som det, hvori vi nu befinde os, at en Konge skal vælges. Ikke erkiendelse af Kieleskratens Gyldighed, endnu mindre Frygt, eller Nødvendighed byder os i dette Valg, der nu skal skee, at fæste vores første Opmærksomhed paa Naboerigets Konge. Under Forudsætningen af denne Opmærksomhed hos Norges her forsamlede Repræsentanter være det mig tilladt korteligen her at fremstille de Grundprinciper, hvorpaa en Forening med Sverig allene kan og bør hvile, saafremt en saadan Forening findes nyttig og nødvendig. Norge skal – som Stat – beholde den Constitution, som dets samtlige Borgeres frievilligen og høytideligen have bes[v]oret, og som den svenske Regiæring har erkiendt for giældende under en muelig Forening, denne maae altsaa undergaae de Forandringer – Men ikkun de Forandringer – der ere en nødvendig Følge af det forandrede Princip – ikke at have sin egen Konge. Men til disse Forandringer hører ikke den i det svenske Forslag giorte [—]³⁷⁵ Udelukelse af Ordet; Uafhængig, i dens første §ph. Dette Ord indeholder et Grundprincip for Norges Statsforfatning, der i intet Tilfælde kand eller maae forandres. Naar dette vor Constitutions Grundlag, nemlig 1ste §ph bliver bogstaveligen uforandret, da bliver efter min Formening saavel i Bestemmelsen af de Forandringer, Constitutionen nødvendigviis maae undergaae med Henyn til en Forening med en anden Stat, som i en speciellere Udvikling af en vordende Foreningsacts Artikler, følgende Grundsætning ufravigeligen at have for Øye: Den Norske Stats besvorne, giældende og i sine Grundprinciper uforanderlige Constitution, maae kun forandres derhen, at den, i alle dens Clausuler og Puncter, i sig selv indeholder, den nødvendige og ene tilstrækkelige Garantie for Norges Værdighed, som Stat, under enhver, hvilken som helst muelig Forening med en anden Stat. Den maae altsaa sørge for at sikkre det Norske Folk dets ukrænkede og ukrænkelige Nationalitet. [—]³⁷⁶ Den maae forebygge Nationernes muelige Sammen[—]³⁷⁷blandelse. For at haandhæve disse Grundsætninger i vor Constitution, der allene sikkrer os vor sande Nationalitet, og [—]³⁷⁸ den dermed forbundne sande National-Repræsentation, under en Forening med Sverig, bør vi som det frie Norges Borgere ikke allene udsætte os for, men vi ere endog constitutionsmæssigen forpligtede til, at udsætte os for ethvert Onde – var det end Kamp paa Liv og Død. Det er ikke Norge, der har nærmet sig Sverig for at erholde en Forening. Dets Borgere har troet, og troe endnu, at Norges Land kunde bestaae og blive lykkeligt

³⁷¹ 1815: 181-184; 1835: 255-260.

³⁷² Strøket: aa

³⁷³ Strøket: g

³⁷⁴ Strøket: r

³⁷⁵ Strøket: Undtagelse

³⁷⁶ Strøket: og den dermed forbundne

³⁷⁷ Strøket: blandelse

³⁷⁸ Strøket: denne

saavel uden en Forening med Sverig, som under denne. Det er kun tilfældige Omstændigheder, som i dette Øyeblik haver bragt begge Staters Interesse i en nærmere Berørelse. Norge er altsaa den, af begge Stater, der har Ret til at bestemme de Betingelser, under hvilke det finder en Forening lykkelig og derfor ønskværdig. Norge er den Brud, – saa har man yttret sig – hvortil Sverig nu beyler; Men Brudens Valg maae være frit. Alle Tidens Erfaring lærer os Resultatet af tvungene Egteskaber. Under nødvendig Forudsætning af, at en Constitution – udkastet af det frie Norges Repræsentanter og bygget paa de her fremstillede Grundsætninger, – vorder antaget og bes[v]oret af den Drot, i hvis Haand, det frie Norge kunde ville betroe [—]³⁷⁹ det Septer, der for Øyeblikket er nedlagt hvilende i dets Skiød – Sad endog denne Drot paa en anden Trone – foreslaaer jeg Norges her forsamlede overordentlige Storting at tilbyde Sverigs Konge, Carl den 13de, den Krone, som nyeligen er det Norske Folk giengiven, og [—]³⁸⁰ til hvilken Fædrenelandets Tarv ikke mindre end dets Constitution byder os at søge En, der kunde bære den med Ære og til sandt Held for Nationen i de kommende Dage. Som mit Fædrenelands usvigelige Ven, – som den, der med dyb Følelse af Edens hellighed i Borgersamfundet, – har besvoret for Gud, den retfærdige! at opfylde vor Constitutions Forskrifter, og endydermere som en af Norges her forsamlede Repræsentanter, har jeg med al den Omhue og Opmærksomhed, som mine Evner og den indskrænkede Tid tillod mig, giennemgaaet og prøvet det Forslag til Forandring i vor Constitution, som den svenske Regjæring ved dets Commissairer har indleveret til [—]³⁸¹ dette Storting. Jeg har indgivet mine Bemærkninger desangaaende til den ærede Committee, som er nedsat til deslige Bemærkningers Modtagelse og Undersøgelse; Naar denne er skeet, haaber jeg, at det vil findes, at de Grundsætninger, jeg her har fremstillet, ogsaa i hiine Bemærkninger have leedet min Pen. Skulde Sverigs Konge – hvilket hans nødvendige Øyemed – [—]³⁸² begge Nationers sande Tarv i Fremtiden – ikke lader formode – vægre sig ved at hylde en Constitution; – der allene sigter til at betrygge et frit Folks varige Held og saaledes ikke ville modtage en Krone, efter hvilken, dette ikke nu bør antage, at han stræber af Grundsætninger, der have til Formaal, at tilintetgjøre dets Frihed og Hæder; da ejer Landet endnu i sit Skiød en Constitutionsmæssig Regjæring, ligesom det Norske Folk – uagtet hiin ligesaa korte og uheldige, som slet leedede Kamp – eyer Kraft og Mod nok til at vise Sværig og Verden, at det – endog synkende under en muelig Overvægt – ikke ophørte, at være et frit og hæderligt Folk.

Storthinget den 20de October 1814

A.C. Møller

³⁷⁹ Strøket: det

³⁸⁰ Strøket: som

³⁸¹ Strøket: det

³⁸² Strøket: begge Nationers sande Tarv

Bilag 113B³⁸³

[I øverste venstre hjørne med en annen hånd:] No. 7

Forslag til militair Forening med Sverrig og Udsættelse af nyt Kongevalg og Eeds Aflæggelse

til en nye Konge

Som Øjeblikket nærmer sig, da et Æmne skal omhandles, der saa aldeles vil bestemme vort Fædrelands nærværende og kommende Slægters Held, eller Uheld, Ære eller Vanære, Da vi ærede Landsmænd! uden Tvivl nu ere de, paa hvem fødte eller ufødte Slægters enten Velsignelser eller Forbandelser vil hvile, finder jeg en ligesaa stor Trang for mit Hjerte, som hellig Pligt mod mig selv og de af mine Medborgere, der bemyndigede mig at møde her, aabenhjertig at yttre min Overbeviisning henseende denne Tidspuncts aller vigtigste Gjenstand: nemlig Foreningen med Sverrig og det af de svenske Commissærer foreslagne Valg af Hans Majestæt Kongen af Sverrig til Norges Konge.

Maaske ville min Stemme blive for svag og [—]³⁸⁴ neppe af Mange høres, om jeg her idag ville driste mig til offentlig at tale imod en Sag, der maaske allerede af mange mine agtværdige Landsmænd ansees uundgaaelig nødvendig, der for Andre i det ringeste har tabt noget af sit hidtilhavte frygtelige og modbydelige Udseende, og lettelig nu kunde betragtes fra en mildere Synspunct end hidtil, og der endelig af alle Europas Magter, som det heder, fremskyndes med saa skrækkende Kraft – det er ikke min Hensigt; tvertimod jeg finder meget mere, ogsaa en Forening nyttig og nødvendig; men kun den, hvorved Borgerblod spares, og tumultuariske Oprin allevegne omkring i Riget /: som især i de fjernere Egne af Riget kunne befrygtes :/ maatte forhindres: Jeg vover endog at haabe, at hans Majestæt Kongen af Sverrig besjæles af saa menneskekjærlige Følelser, at han ingenlunde vil bygge sin Højhed og Ære paa et trofast og uskyldigt Folks Ødelæggelse, men villig anhøre Menneskelighedens Stemme, og ethvert Forslag, der sigter til at skaane det Land som han saameget attraaer at beherske, eller see forenet med Sverrig: maaskee vil han foretrække en vel skridtviis, men frivillig og roelig Forening for en pludselig, men tvangfuld, hadelig, ja blodig Underkastelse; maaskee vil han heller, ved Sindighed og Varsomhed i Anvendelsen af Midlerne, bane sig Vej til Folkets Hjerter, og gennem denne Vej alene søge at nærme sig sit Maal. Skulle det vel altsaa være stridende enten mod hans Majestæts Kongen af Sverigs i saa Henseende formodede Hensigter, eller Sagens Natur, gennem de her værende svenske Commisærer, at søge nedlagt for hans svenske Majestæts Throne, Forslag, som alene sigte dertil? i hvormeget de end synes stridende mod de af bemeldte Commisærer for Stortinget fremsatte Propositioner; der gaa ud paa strax paa nærværende Storting ej alene at give vor besvorne Constitution mange Forandringer og Modificationer, men endog at skride til et nyt Kongevalg, en nye Troeskabs Eeds Aflæggelse, der alt efter min Formening er stridende mod den Varsomhed, Langsomhed og modne Overvejelse til saadanne vigtige Foretagender, som Grundlovens § 110 foreskriver, der vil at kun Forslag til saadanne Modificationer skal gøres paa et Storting, men Beslutning kun fattes paa næste. Jeg opfordrer mine ærede Medborgere, især mine Ordensbrødre, og dem af den agtværdige Bondestand, der fra Rigets fjerneste Egne ere her tilstæde og kjender Almuernes nærværende Sindsstemning og Tænkemaade, at bedømme, med hvad Følelser vore hjemmenværende Landsmænd vil modtage Budskabet om et nyt Kongevalg, hvad Stemningen vil blive, hvad uberegnelige Følger det vil have, om Landalmuen, atter tredie Gang i $\frac{3}{4}$ Aar skal affordres en nye Eed – En Eed vi vist Alle, der kjende Nordmænds Ærlighed, maa tilstaa vil stride mod Mængdens Overbeviisning og Samvittighed; thi da de

³⁸³ 1815: 184-187; 1835: 260-267.

³⁸⁴ Strøket: af

først i alle Rigets Templer, efter Lærerens kraftige Opmuntringer, svore at ville med Liv og Blod forsvare Frihed og Selvstændighed, og siden nyelig til Thinge offentligen tilsvore Kongen og Constitutionen ubrødelig Troeskab, var Alles Formeening at dette sigtede til Sverrig og var eenstydigt med at besvære ej at ville erkjende Sverrigs Konge, og nu efter faa Ugers Forløb, skal efter deres og maaskee Fleres Overbeviisning /: Den være sig rigtig eller urigtig :/ denne hellige Eed brydes og en nye sværges mod deres Vilie – altsaa den besvorne Frihed dem betagen og en for dem hellig og ligeledes nyelig besvoren Grundlov forandres.

Endnu er Eed som al anden Troe og Love ikke bleven en letsindig Børneleeg blandt Norges, vel mindreoplyste, men maaskee meere ærlige Klippe- og Dale-Beboere. Vi vide det jo Alle at Nutidens Sværgen og Eedsaflæggelse nu til een Konge nu til en anden er fremmed for vore ærlige Landsmænd, der i Aarhundreder have været sin ældgamle Kongeæt ubrødelig troe, og paa hvis Samvittigheder intet Meenederie, ingen Troeløshed eller Landsforræderie hviler. Hvad vil Følgen blive naar atter saa pludselig en nye Troskabseed skal affordres dette Folk tvertimod deres Ønsker og Overbeviisning eller endog Samvittighedsud? eller hvilken geistlig eller civil Embedsmand, eller endog militær Magt vil lade sig bruge til at aftvinge denne Eed? Sandelig et stort Ansvar ville hvile paa Os, om vi, der fuldelig er overbeviiste om denne Almuens Stemning, Samvittigheds Tvang og deraf flydende Ulykker, ikke ville gjøre Storthinget opmærksom derpaa; vi ville handle mod Pligt og egen Overbeviisning, om vi ikke, endog for hans svenske Majestæts Throne, nedlagde alle Forestillinger herimod, og søgte at nedstemme hans Fordringer paa Underkastelse og Lydighed i et Øjeblik og under Omstændigheder, da den meest rasende Forbittrelse endnu hersker i Manges Hjerter. Vi bør ikke undsee Os ved at tilstaa, at vor Nations Særkjende er Langsomhed til Vrede og Taalmodighed endog under haarde Fornærmelser, men naar endelig Udbrud skeer, gaaer Vreden lettelig over til Løvens Vildhed og ubændige Grusomhed; kort, Opstand og Borgerkrig vil sønderslide og ødelægge vort elskede Fødeland, og inden føje Tid levne Sverig kun af Borgerblod rygende Valdpladse og Askehobe.

Ej ugrundet synes altsaa min Tillid til Hans svenske Majestæt, naar jeg troer at han for Tiden maaskee vilde nøjes med, at Norge og Norges Repræsentanter paa nærværende Storthing nærme sig Sverrig i alt det de formaae, og gjøre tillidsfuldt Regning paa de svenske Commisærers Forsikring i den for Storthinget den 12te sidstleden holdte Tale, at Hans Majestæt Kongen af Sverrig ej med truende Vaaben, men ved venskabelig først at byde os Haanden [—]³⁸⁵ vil fremme den forønskte Foreening; lad ogsaa Os da byde Haanden fra vor Side til en militair Foreening, saa nøje og saa fast som mueligt til Gjensidig Sikkerhed og Forsvar, der tillige kunde ansees som Grundvold og Forberedelse til en end nøjere Foreening i Fremtiden, men at Statens Frelse fra Oprør og Borgerkrig for Tiden byder at udsætte nyt Kongevalg og nye Troeskabs Eeds Aflæggelse til Hans svenske Majestæt, hvorved tillige blev udsadt Fuldbyrnelsen af de ved Foreeningen nødvendig forarsagede, og deraf flydende Forandringer og Modificationer i den nu af alle Norges Indbyggere besvorne Grundlov, som noget der for Tiden vilde være ligesaa meget stridende mod Grundloven selv, som mod Nationens Stemning og Aandscaracter; imidlertid ville Norges Repræsentanter constituere en Regjering, hvis Formaal det maatte være at læge alle Statens endnu blødende Saar, bringe Gemytterne til Roe og efterhaanden at søge at udslette det nu i højeste Grad herskende nationale Had, som Norges og Sverriges Indbyggere nære til hinanden: maaske ville under saadanne Omstændigheder ogsaa Sverrigs Konge faa Anledning til at give det meest utvetydige Beviis paa Agtelse for Nationen og rene Hensigter, der ere langt bortfjernede fra al Herskesyge og Ærgjerrighed.

³⁸⁵ Strøket: fra vor Side til en militaire Foreening

Maaskee ville man indvænde, at ifølge vor Constitution maa Konge vælges da Thronen er ledig og intet Interregnum er constitutionsmæssigt, mit Svar er: først da er Thronen ledig, naar det norske Folk har anerkjendt hans Majestæt Kongens Nedlæggelse af Kronen, eller gjøre virkeligt Brug af den Frihed vor Konge har skjænket os, hvilket efter min Overbeviisning ej for Tiden bør finde Sted; thi vel har hans Majestæt ubetinget gjengivet Folket sin Ret, men Folket bør ikke bortgive sin, før Øjeblikket er forhaanden, naar intet Brug mere deraf kan gøres, og det ville være daarligt at forøge den desuden noksom fra anden Side befrygtede Nødvendighed ogsaa med den, at fordi Thronen er ledig maa et nyt Kongevalg strax iverksættes. Jeg og ventelig Alle i denne ærede Forsamling ere overbeviiste om, at Hans Majestæt Kong[—]³⁸⁶ Christian Frederik havde det norske Folks Frelse fra Anarkie og Borgerkrig til nærmeste Hensigt, ved at modtage Kronen, at han har havt dette samme Folks Frelse for Øjne, ved igjen at nedlægge den, Han vil altsaa ikke miskjende os om vi udsætte Vedtagelsen af denne Hans Majestæts sidste Opoffrelse, for ogsaa derved at frelse Norge fra Borgerkrig og Oprør og endelig først da fritage Ham fra Hans med os indgangne Forpligtelser, naar Øjeblikket er forhaand at denne kan paa nye ingaaes med en Anden. Skulle disse mine individuelle Tanker finde Flere af mine ærede Medborgeres Biefald, vil de af dem vorde[—]³⁸⁷ nøyere undersøgte; og prøvede og vover jeg i den Hensigt ærbødigt at overlevere dem til den med Hensyn hertil af Storthinget udvalgte Committeeen.

Storthinget i Xstiania, d. 16de Octobr.

1814

Ærbødigt
Niels Dahl

³⁸⁶ Strøket: en

³⁸⁷ Strøket: re

Bilag 114A³⁸⁸

#

Ærede Forsamling! jeg forestiller mig, at, ligesaa lidet som Norge ubetinget bør og kan antage Kongen af Sverrig at være tillige sin Konge, ligesaa lidet kan Sverrig antage vor blodte Declaration, at vi ville vælge Sverrigs Konge at være tillige vor naar vi ei tillige bestemme Hoved Betingelserne, men forbeholde os ene og aldeles at bestemme alle Punkter.

Ved at antage fælles Konge med Sverrig, som jeg efter vort Lands Beliggenhed og Stilling, anseer baade nyttigt og politisk rigtig, nu da vor Konge har forladt os, troer jeg, den Grundsætning maae antages som ufravigelig og aldeles nødvendig, til Rigets Vel og Selvtændigheds Bevarelse, langt hen i de kommende Tider, at vi nemlig, aldeles intet andet forpligte os at have fælles med Sverrig, end felles Konge og Successions-Orden som den nu er i Sverrig, og fælles Forsvar mod andre Magter – og at, ligesom vi icke forlange eller bør forlange: at nogen Norsk, skal have Indflydelse, i Sverrigs indvortes eller udvortes Anliggender, uden for saavidt, en nye Konge Stamme i Tiden maatte blive fornøden at vælges, eller en nye og anden Successions Orden i Tiden ønskedes, samt vort fælles Forsvar mod andre Magter – Ligesaalidet bør og kan Sverrig forlange, at nogen Svensk, udenfor de oven anførte Tilfælde, skal have nogen Indflydelse i vort Riges indvortes eller udvortes Anliggender. Forlanges Andet end dette, saa viiser samme tydelig, at Hensigten icke er broderlig Forening, men Undertrykkelse i Fremtiden, thi ligesaalidet som Norge forlanger eller bør forlange at nogen, og allermindst den højeste Embedsmand i Sverrig skal være eller ickun kan være en Norsk, ligesaalidet bør eller kan Sverrig forlange at en Svensk bør være, eller skal kunne være nogenslags Embedsmand i Norge, allermindst den øverste Embedsmand nest Kongen – saameget mindre tilraadeligt for Norge, som samme er et fra Konge-Boligen langt bortfiernet Land.

Under disse Betingelser, og i Tillid til, at Sverrigs Kong Carl den 13de som en viis og god Fader, anseer begge Natjoner, saavel den Norske som Svenske, for Brødre, der have særskildt Huusholdning, under hans Opsyn, og ere ham begge lige kjær, og derfor icke endten Selv ønsker, eller vil tillade, at den ene Natjon, eller enkelte af dets Medlemmer, tilegner sig eller erholder ringeste Indflydelse i den andens indvortes og udvortes særskildte Anliggender – giver jeg mit Samtykke til, at Sverrigs Konge Kong Carl den 13de maae velges tillige til at være Norges Konge under foranførte Hoved-Betingelser, og de Punkter, Stortinget i Overeensstemmelse dermed, maatte finde fornøden at bestemme som Grundlov for Norge – hvilket alt jeg troer, Hans Svenske Majestæt ved den 3die Artickel i Conventionen til Mos, af 14de Augusti sidstleden, har lovet og forbunden sig til. Christiania i Storthinget den 20de October 1814.

AvWS Koren

³⁸⁸ 1815: 187-188; 1835: 267-269.

Bilag 114B³⁸⁹

[I venstre marg:] *Wedel-Jarlsberg*

Hr. Præsident! Mine høistærede Landsmænd!

Ikke uden Frygt træder jeg frem i denne Forsamling af Norges udvalgte Mænd, for at yttre min Mening om det vigtige Anliggende, som beskæftiger os i Dag; thi jeg føler fuldkommen, hvor svage mine Evner og hvor utilstrækkelige mine Indsigter ere til, saaledes som jeg burde og som jeg ønskede, at opfylde det høie Kald, som mine Medborgeres Tillid betroede mig. Aldrig nærrede jeg derfor mere levende end i Dag det Ønske at besidde en Demosthenes' Veltalenhed og en Stentors Røst, for hældigen at kunne tale en Sag, der ei allene angaaer nærværende Generations, men utallige ufødte Slægters Vee og Vel, en Sag paa hvis Udfald det beroer, om Fred, Frihed og Selvstændighed skal boe paa vor nordiske Halvøe, eller om den skal vorde et Rov for Krig, Trældom og Cabaler. Men, mine høistærede Landsmænd! svare mine Evner og Indsigter end langt fra ikke til Sagens Vigtighed og Stedets Høitidelighed, saa maae I dog være overbeviste om at Kjerlighed til Frihed og Fædreland ikke luer varmere i nogen Normands Barm end i min, og at ethvert Ord jeg fremfører kommer af et oprigtigt Norsk Hjerte! Opvoxet i en Tidsalder, da Frihedsluen blussede høit hos Europas mægtigste Nation, og for en stor Deel opdraget iblandt et ædelt Folk som i Aarhundrede har været stolt af sin frie Constitution, lærte jeg tidligen at agte Menneskets Rettigheder og at elske den lovbundne Frihed. Stammende saavel paa Fædrene som mødrene Side af Norsk Æt, bunden til et elsket Fædreland ved en inderlig òm Hustrue, en ærværdig Svigerfader, vakre Børn, kjære Slægtninger, fortreffelige Venner og betydelige faste Eiendomme – er Norges Vel mit Vel – Norges Ulykke min Ulykke – Norges Ære min Ære – Norges Skjændsel min Skjændsel! Jeg kan derfor ikke ville andet end det, som jeg troer at sigte til Norges Frihed, Lykke og Ære. Med denne Overbeviisning og med venlig Overbærelse haaber jeg at denne ærede Forsamling vil høre og bedømme, hvad jeg nu skrider til at fremføre, for at besvare følgende Spørsmaal:

- 1./ Er det ønskeligt, at Norge vorder en isoleret Stat under en egen Konge?
- 2./ Kan Norge under de nærværende udvortes og indvortes Omstændigheder tilkjæmpe sig denne isolerede Forfatning?
- 3./ Findes det, at den isolerede Forfatning hverken er ønskelig eller opnaaelig, bør vi da ikke gribe den os tilbudne Leilighed til som et frit og selvstændigt Folk at forenes under en Konge med det frie og selvstændige Svenske Folk?
- 4./ Hvorledes vorder Norges Forfatning under dets Forening med Sverrige i Sammenligning med dets Forfatning under det Danske Herredømme?

I. I Henseende til 1ste Spørsmaal være det mig tilladt foreløbigen at bemærke at alle Nationer have, ligesom alle Individuer, en større eller mindre Deel Forfængelighed: det kan derfor ikke være fornærmeligt for mine Landsmænd at jeg forudsætter, at den Norske Nation ogsaa har sin Deel, og at den Iver, hvormed den har higet efter at udgjøre en isoleret Stat under en egen Konge, for en stor Deel har havt sin Oprindelse derfra. Jeg tilstaaer gjerne, at ogsaa jeg føler min National-Forfængelighed kildret ved denne Tanke; men desuagtet har jeg aldri kunnet eller kan jeg nu lukke mit Øre for den Sandhed, som Fornuften etfer modent Overlæg kraftigen tilraaber mig: At det neppe kunde føre til noget lykkeligt Resultat for det Norske Folk, om Norge blev en isoleret Stat under en egen Konge. Norges lange smale Dannelse og dets Beliggenhed som en Skal uden paa Sverrige, foraarsager, at det har en uhyre Søekyst og Landgrændse at bevogte. Da Norges liden Folkemængde, af ikke fuldt een Million, er fordeelt paa et vidtløftigt Areal, og da Landet er

³⁸⁹ 1815: 188-197; 1835: 270-288. Trykt i "Tiden" nr. 27 utgitt 11. juli 1814. Se bilag 255. RAN 1208.

gjennemskaaet af vidtløftige ubeboelige Fjeldstrækninger, kan Folkemængden i det ene Distrikt vanskeligen og ikkun meget langsomt, komme de øvrige Distrikter til Hjelp. Under disse Omstændig[heder] har, som naturligviis i et betydeligt Forhold [—]³⁹⁰ forøge de nødvendige Anstrængelser til Landets Forsvar saavel fra Land- som Søe-Siden, maatte Norge, som isoleret Stat, stedse være bereed til Kamp mod dets Naboe Sverrige, hvis Folkemængde og Ressourcer forholde sig til Norges som 2 ½ til 1. Sverrige har nemlig efter Finlands Tab omtrent 2 ½ Millioner Beboere og Norge neppe 1 Million. Som isoleret Stat maatte Norge, foruden en Armee, som kunde være den Svenske voxen, skaffe sig og vedligeholde en Søemagt, som nogenledes kunde maale sig med Sverrigs og Danmarks Søemagt, da disse Naboomagter ellers, ved enhver indtræffende Stridighed med Norge, kunde tilintetgjøre Norges Skibsfart og spærre dets Havne. Hvor ubetydelige disse Søemagter end ere i Sammenligning med den som foreskriver Verden Love, saa have de dog Linieskibe og Fregatter, samt de fornødne Arsenaler, Dokker m.v. som høre til at bygge og vedligeholde disse. Alt dette maatte Norge skaffe sig. Lægges man hertil, at Norge maatte ene underholde en Konge, et Kongehuus, et Hof, Gesandter og Consuler i fremmede Lande m.v. saa indseer man letteligen, at vor lille Nation maatte tilbringe [—]³⁹¹ den største Deel af Livet under Militair-Standens Tvang og bære Byrden af trykkende Skatter og Paalæg. Uagtet alle disse overdrevne Anstrængelser vilde dog vor svage isolerede Stat ikkuns i Navnet være selvstændig. Dens Selvstændighed vilde i Virkeligheden være særdeles uselvstændig. Denne Stat vilde være et Aspeløv, som den mindste Bevægelse i den politiske Atmosphere vilde bringe til at skjælve. Den blev en Bold i de mægtigere Staters Hænder! At en saadan Tilstand ikke kan bringe Folket Lykke, troer jeg er indlysende, med mindre man vil antage, at Udskrivninger til Krigstjeneste, svære Skatter, bestandige Krigs-Uroeligheder, Indqvarteringer, Skyds, Requisitioner m.v. udgjøre Folkets Lykke.

Men, skulde Nogen være af den Formeening, at alle disse Uleiligheder ikke burde komme i Betragtning imod den Ære at udgjøre en isoleret Stat og at have sin egen Konge, saa spørger jeg:

2. Kan Norge, under dets nærværende udvortes og indvortes Omstændigheder, tilkjæmpe sig den isolerede Forfatning?

Vi vide alle, at denne Tilstand medfører Krig med Sverrige, der understøttes af Europas største Magter. Storbritannien, Rusland, Preussen og Østerrige have sendt Gesandter til Christiania, for, om mueligt, i Mindelighed at bevirke den af disse Magter besluttede Forening af Kongerigerne Norge og Sverrige. Efter disse Gesandters høitidelige Erklæringer, og efter Udviklingen af Europas Politik kan der ei længere være den mindste Tvivl om, at jo Krig med Sverrige medfører for Norge Krigstilstand med den største Deel af Europa. Den Svenske Armee staaer i Landet, efterat have vundet betydelige Fordeele og efterat være kommet i Besiddelse af Landets 2de vigtigste Fæstninger. Dens krigsvante Skarer, i hvis Spidse en af Europas berømteste Helte staaer, ere beredte til paa første Vink at rykke frem medens det Meeste af den Norske Armee er hjemme i langtfraliggende Lægder. Den Svenske Armees Styrke ansloges før Vaabenstilstanden til 30,000 Mand i Norge og 10,000 Mand i Reserve paa Grændsen. Heraf findes nu omtrent 17,000 Md. i Norge. Den Norske Styrke paa Demarkations Linien tilligemed Christianias og Kongsvingers Garnisoner udgjør neppe 10,000 Md. Denne kan i en Tid af 5 Uger successive voxe til 21,000 Md.. Saaledes er, ifølge de os i Gaar fra Undersøgelses-Commissionen meddeelte Oplysninger, Forholdet imellem Stridskræfterne til Lands. I Henseende til Søestyrken have vi ligeledes erfaret: At den Svenske Styrke ved Angrebet paa Hvaløerne var 4 Linieskibe, 3 Fregatter og 75 store Kanonschalupper, foruden en Deel andre Fartøier; At den Norske Styrke, som i dette Efteraar kan bringes i Virksomhed,

³⁹⁰ Strøket: maa

³⁹¹ Strøket: Livet

ikkuns er 6 Brigger, 4 Kanonskonnerter og 36 Kanonschalupper. At der desuden er i Trondhjem 10 Kanonschalupper og i Bergen to Kanonskonnerter, som ei kunne bringes i Beregning da de ere for langt fra Kamppladsen: at Kanonjollerne, hvoraf haves et Antal i Frederiksværn og Christiansand, ikke kunne bruges i denne Aarstid; at de Svenske Krigsfartøier have tildeels sværere og bedre Skyds samt fortrinligere Krud end de Norske. Med Hensyn til Armeens Proviantering, Beklædning, Medi[ci]nal-Væsen og Ammunition have vi erfaret: At af Magasinerne, som ere anlagte og anlægges op i Landet nordenfor Christiania, kan en Armee af et Snees Tusinde Mand neppe fødes i 2de Maaneder, om man end antager, at Kornforraadene i rette Tid kunne vorde forvandlede til Meel og Brød, hvoraf ikkuns haves ubetydelig Beholdning: At det vel var mueligt, formedelst det frugtbare Aar og den [—]³⁹² hyppige Tilførsel, at anskaffe i Landet betydeligere Forraader, men at det derimod er næsten umueligt at fremskaffe disse til rette Tid og Sted: At Armeen vel har Forraad af adskillige Klædningsstykker, men dog mangler de til et Vinterfeldttog nødvendige Klæder: At Armeen vel har taalelige Lazaret-Fornødenheder, men dog savner et betydeligt Antal Læger: At Armeen vel har nogenlunde Forraad af Ammunition til Haandgevær, men derimod har betydelig Mangel paa Ammunition til det grove Skyts og til Fæstningerne: At den største Deel af Ammunitionen beroer i Aggershuus Fæstning, som formodentlig strax efter Fiendtlighedernes Udbrud falder i den Svenske Armees Hænder. — Resultatet af alt dette er: At vi fra Søesiden med en Magt, der ikke er halv saa stærk som den Svenske, skulle gjøre Modstand – og at vi til Lands med omtrent 20,000 Md. slet klædte og slet fødte Tropper skulle møde en krigsvant Armee af omtrent 40,000 Md., som ved Hjælp af Brittiske Subsidier er i den ypperligste Tilstand, som har et fortrinligt Artillerie og Cavallerie, og som anføres af Kronprindsen af Sverrige! Udfaldet kan man letteligen beregne. Vor liden nu samlede [—]³⁹³ Styrke maae prise sig lykkelig, om den, uden altfor stort Tab og uden at afskjæres fra sine Magasiner og Forstærkninger, ved en fra Kongsvinger Egnen fremtrængende fiendtlig Colonne af 8 til 10,000 Mand, kan naae Fjeldbøigderne. Her holdes den samlet og i Bevægelse ved smaa Angreb og Rygter om Angreb indtil Magasinernes Forraader ere fortærte, og Almuerne ere kjede af Skyds og Udskrivninger. Derpaa maae Armeen enten gaae hjem til Lægderne eller retirere til Bergens og Trondhjems Stifter, hvor nogle Forraader formodentligen imidlertid ere samlede. Her bliver Armeens Levninger i Roe, indtil Sommerens Ankomst gjør en mægtig Sø Expedition muelig. Denne Fremstilling af Begivenhedernes sandsynlige Gang er bygget paa den Forudsætning, at Armeen besjæles af een Aand. Men det tillades mig at yttre den Formodning, at den Svenske Armees gode Opførsel, det Maadehold hvormed Kronprindsen har benyttet sine vundne store Fordeele, Kong Christian Frederiks Bortreise, og 7 Aars bestandige Uroe og Savn, har betaget en stor Deel af Armeen Lyst til at indlade sig paa den lidet Hæld lovende Kamp, som nogle synes at ønske. Deres Uvillie kan ikke tilskrives Mangel paa Mod og Kraft, thi disse Egenskaber mangler sikkerligen intet vel anført Norsk Troppekorps, men man maae søge dens Aarsag i den Omstændighed, at de ville vide for hvilket Øiemed de skulle opoffres og Landet ødelægges. Begivenhederne i forrige korte Feldttog synes at give denne Formodning Styrke; – ei at tale om Almuernes bestemte Uvillie til videre Skyds, der snart vilde gjøre militair Tvang nødvendig; – hvis Følger man letteligen kan beregne!

Men, mine Herrer! disse Vanskeligheder, hvor store de end synes, ere endda ikke de største! Fra Financerne, denne Pandora's Æske, fremstiger en nye Sværm af Bekymringer og Ulykker. Vi have i Gaar hørt: at Rigsbanken i Christiania har udgivet Sedler for omtrent 20 Millioner Rbdr. N. V.; at omtrent 1 ½ Million Rbd. N. V. formodentlig endnu cirkulerer i Norge i Norske Assignations-Beviser og Danske Courant Sedler: At den heele cirkulerende Masse af offentlige Pengerepræsentativer altsaa udgjør omtrent 21 ½ Millioner

³⁹² Strøket: betydelige

³⁹³ Strøket: Armee

Rigsbankdaler N. V. At omtrent 3 Millioner af denne Summa ere anvendte til Udlaan til Private, som kunne ventes tilbagebetalte. At følgelig omtrent 18 ½ Mill. falder Staten til Last. At det Fundament, hvorpaa denne Papiirmasses Credit hviler, nemlig de ved Fr. 5 Jan. 1813. Rigsbanken tilstaaede 6prcts Hæftelser i alle faste Eiendomme, udgjør omtrent 4 ½ Mill. Rbdr. i Sølv, som efter den af Rigsforsamlingen paa Eidsvold eengang for alle fastsatte Cours af 200 Rbdr. i Sølv for 375 Rbdr. i Sedler udgjøre omtrent 8 ½ Mill. Rbdr. N. V. – hvilke, fradragne den til Statens Last faldende Masse af omtrent 18 ½ Mill. Rbdr., levne en, rigtig nok garanteret, men ganske ufunderet Masse af omtrent 10 Mill. Rbdr. – Under saadanne Omstændigheder indseer man letteligen, at Repræsentativernes allerede meget sjunkne Værdie maae formindskes i betydelig Grad i det Øieblik Fiendtlighederne udbryde, om Fabrikationen end ikke blev fortsat; men skulde Fabrikationen fortsættes som hidtil, saa vilde Repræsentativerne meget snart blive til intet andet end Makulatur-Papiir, og saaledes deele Skjæbne med Frankriges Assignater. Naar denne os, fra den Danske Regjering testamenterede, indbildte Rigdomskilde saaledes ophørte at flyde – ophørte tillige Midlerne til at lønne Armeen og til at skaffe den Fornødenheder. Vi have hørt, at en Krigsmaaned koster omtrent 3 à 4 Millioner Rbdr., hvorimod de ordentlige Statsindtægter neppe udgjøre 200,000 Rbdr. maanedlig naar Krigen standser Handelen og Skibsfarten. Skulde Krigen altsaa fortsættes, maatte Skatter og Afgifter i det mindste vorde 20 Gange saa store, som de nu ere! – Men jeg spørger, om Nationen kan eller vil bære denne Byrde? – Svaret kan enhver give sig selv!

Jeg troer det ganske overflødigt, at anføre Mere til Beviis for, at Norge [—]³⁹⁴ uden Foreningspunkt, uden Allierede, uden øvede Generaler, uden Handel, uden Skibsfart, uden Financer ikke kan udholde Krig med Sverrige, understøttet af Europas største Magter.

3. Er den isolerede Tilstand ikke ønskelig, ikke opnaaelig, saa maae vi altsaa tænke paa Norges Forening med et andet Rige! – Med Danmark? – Neppe kan nogen Normand for Alvor nære Tanken om Gjenforening med Danmark, hvis politiske System er saa stridende imod Norges Interesse, hvis Regjæringsform er den despotiske, hvor Kongen er Lovens Begyndelse og Ende, hvis Beliggenhed forbyder al gjensidig Hjelp, hvis forstyrrede Financer længe har været Ordsprog, hvis udviklede Colegialvæsen dræber al Aand, [—]³⁹⁵ hvis fordærlige Karakterløshed altformet har smittet os, hvis Smaahedsaand har efterladt sig altformange Spor hos os. [—]³⁹⁶ Ei at tale om, at de Magter, som have bevirket Adskillelsen, nok vilde vide at forhindre Gjenforeningen. – Med Rusland? Var Rusland end ikke en af de Magter, som har garanteret Norges og Sverriges Forening under en Konge, saa formoder jeg dog [—]³⁹⁷ at de Love hvorefter dette Land bestyres, ere saa forskjellige fra dem vi have og som vi med Ret ønske at beholde, at enhver alvorlig Tanke om Forening med [—]³⁹⁸ dette Rige [—]³⁹⁹ maae forsvinde.⁴⁰⁰

Med Storbritannien? Var denne Stat ikke iblandt de Magter, som have garanteret Norges og Sverriges Forening, saa vilde Tanken om Forening med den ved første Øiekast sikkerligen finde Bifald hos Mange. Men ved nøiere Eftertanke vilde man letteligen finde, at Sprog, Sæder, Religion, Love, Indretninger ere altfor forskjellige til at denne Forening

³⁹⁴ Strøket: ikke

³⁹⁵ Strøket: hvis militaire Parolbefaling Regjæringen ei altfor længe have adlydt

³⁹⁶ Strøket: Hvis

³⁹⁷ Strøket: at de Russiske Bønders Livegenskab og Kosakkernes Kontshiub[?] vilde være tilstrækkelige til at fordrive

³⁹⁸ Strøket: et

³⁹⁹ Strøket: hvis Beboere ikke have Begreb om Borgerlig Frihed.

⁴⁰⁰ Avsnittet lød oprinnelig: Med Rusland? Var Rusland end ikke en af de Magter, som har garanteret Norges og Sverriges Forening under en Konge, saa formoder jeg dog at De Russiske Bønders Livegenskab og Kosakkernes Kontshiub[?] vilde være tilstrækkelige til at fordrive enhver alvorlig Tanke om Forening med et Rige hvis Beboere ikke have Begreb om Borgerlig Frihed.

kunde vorde lykkelig og at Storbritanniens Magt og Rigdom er saa umaadeligen stor i Sammenligning med Norges, at dette Rige ikkuns blev en Colonie af hiint og derfor maatte finde sig i Colonial Behandling, som aldrig er hældbringende.

Vi maae altsaa henvende vore Øine til vor Naboe Sverrige og gribe den os tilbudne Leilighed til som et frit og selvstændigt Folk at forenes med det frie og selvstændige Svenske Folk? – For denne Forening taler Beliggenheden, da det er umueligt at kaste et Blik paa Kortet uden at forundre sig over, at den Skandinaviske Halvøe er adsplittet i 2de Stater; Det Norske og Svenske Folk have fælles Oprindelse, fælles Religion, fælles Sæder, fælles Tapperhed, fælles Frihedskjærlighed, fælles gamle Love, fælles gamle Indretninger, fælles gamle Sprog, som den Svenske Nation dog har vedligeholdt i større Reenhed end den Norske, fælles politisk og Handels Interesse. De Indvendinger, som jeg i Dag har hørt imod Norges og Sverriges Forening ere:

a. At Norge maae frygte for den Svenske Adel. Jeg spørger, hvori bestaae da den Svenske Adels saa frygtelige Rettigheder? – Siden de i 1800 og 1809 forefaldne Forandringer bestaae de ene i Navnet og Skjoldet, samt Ret til at møde som særskilt Stand paa Rigsdagene, da alle Familie Hoveder tage Sæde paa Ridderhuset og tilsammen have en Stemme, lige med Præstestanden, Borgerstanden og Bondestanden. Hvorledes disse den Svenske Adels Rettigheder skulde vorde Norge farlige, begriber jeg sandeligen ikke, især da vor Constitution udelukker dem. Har den Danske Adel, som tyranniserede over Danske Vornede, ikke kunnet bringe den Norske Bondestand under Herremands Aaget, [—]⁴⁰¹ uagtet Norge ikke havde Skyggen af en eneste constitutionel Rettighed: saa seer jeg aldeles ingen Grund, hvorfor den Svenske Adel skulde kunne vorde farlig for Norge, som Gud være lovet! nu har givet sig en frie Constitution, efterat det ved Sverrigs Mellemkomst var befriet fra Kongen af Danmarks uindskrænkede Herredømme.

b. Den anden Indvending er: at man maae frygte for den Svenske Regjærings Lyst til glændsende Krigsbedrifter og til Erobringskrige. Man kan ikke nægte, at den Svenske Historie fremviser fleere Regenter, som bare blodige Laurbærkrandse, end saadanne som lode sig nøie med fredelige Palmer, fleere store Konger som, ved at erhverve et udødeligt Krigernavn, styrtede Landet i Armod og Sorg, end saadanne som, af Fredens Skjød fremlokkede Velstand og Glæde. Men man maae antage, at Regjæringen er bleven klog af en bitter Erfaring og at Sverrige, efterat have faaet Havet til Grændse og efterat have tabt alle Besiddelser i Tydskland, vil indskrænke sig til eget Forsvar. Unægteligen er Tanken om Finlands Gjenerobring meget kjær for mange Svenske. Men neppe tænker nogen oplyst Svenske, som kjender Ruslands Magt og Ressourcer, for Alvor herpaa! Desuden beroer det jo paa os at forebygge de ulykkelige Følger for Norge af en Erobringskrig, ved at indskrænke det udskrevne Militairs Anvendelse til den Skandinaviske Halvøes Forsvar; ei at tale om, at det ifølge Constitutionen jo beroer paa Storthinget at tilstaae Regjæringen Penge, uden hvilke Krig vanskeligens føres.

c. Den tredie Indvending er: At man maae frygte for at den Svenske Regjæring vil misbruge sin Magt til Norges Undertrykkelse. Hertil svarer jeg, at Garantien herimod maae vi søge i vor egen Kraft og i den Svenske Nations gamle Frihedskjerlighed. Denne vil hindre enhver retskaffen Svenske fra at understøtte Regjæringens muelige Forsøg imod Norges Frihed, da han ikke kan ønske at Regjæringen skulde i Norge faae en Magt, som den siden kunde anvende til at kuldkastrere Sverriges constitutionelle Frihed.

d. Den fjerde Indvending hentes fra National-Hadet imellem begge Nationer. Det er unægteligt, at Naboe Nationer i Almindelighed hade hinanden, uden at vide hvorfor. Men et saadant ufornuftigt og ukristeligt Had maae forsvinde ved fornuftig Eftertanke, ved nærmere Bekjendtskab, ved Tiden, og ved god Behandling fra Regjæringens Side.

⁴⁰¹ Strøket: saa

4. Efterat jeg saaledes har bestræbt mig for, saa korteligen som mueligt, at besvare de 3de første af mig fremsatte Spørsmaal ville vi kaste et sammenlignende Blik over Norges Forfatning under det Danske Herredømme, og den vi kunne berede vort Fædreland i Forening med det frie Svenske Folk.

Under det Danske Herredømme maatte vi adlyde en uindskrænket Monark, som efter eget Forgodtbefindende kunde raade over vort Liv vor Frihed og vore Eiendomme. I Forening med Sverrige adlyde vi en frie Constitution, som sikkrer Folket Ret til [—]⁴⁰² at give sig selv Love og til [—]⁴⁰³ at beskatte sig selv, samt borger for Personernes og Eiendommenes Sikkerhed. [—]⁴⁰⁴ Under Dansk Herredømme trykkes og indskrænktes vor Handel [—]⁴⁰⁵ Skibsfart og andre Næringsveie af forhadte Monopolier. – I denne Henseende behøver jeg ikkuns at henvise til Handelen paa Ostindien, Vestindien, Island og Færøerne. Norge regjeredes ved danske Forordninger, til hvis Affattelse sjelden eller aldrig nogen Normand der kjendte Norge havde medvirket. Norge oversvømmes af Danske Bancosedler som det fik for sine solide Exporter. Da næsten ingen af Statens offentlige Indretninger fandtes i Norge, udarmes det derved, at Overskuddet af Statsindtægterne droges til Danmark. Norge savnede Anledning til videnskabelig Dannelse. Formedelst Norges fiendtlige Stilling imod Sverrige maatte Bonden tilbringe den største Deel af sit Liv, ja indtil det 45de og 50de Aar under Militair Standens Tvang. Under Foreningen med Sverrige – forbyder Constitutionen alle trykkende Monopolier. Love og Anordninger blive passende til Rigets Tarv, da Nationens Deputerede give den Love, og et Statsraad af Norske Mænd stedse omgiver Thronen. Norge faaer sit eget Pengevæsen og egen Bank – det kan altsaa ikke oversvømmes af Fremmede Bancosedler. Alle Rigets offentlige Indretninger blive inden Norges Grændser. Norge kan altsaa ikke udarmes derved at dets Skatter og Afgifter drages ud af Landet. Overskuddet af disse Indtægter vil kunne anvendes til [—]⁴⁰⁶ Indretninger, hvis Øiemed er at befordre Nationens videnskabelige Dannelse, hvorpaa dens sande Selvstændighed maae grundes, thi alle Tidens Erfaring har viist at de meest dannede Nationer som oftest have foreskrevet de mindre dannede Love. Jeg behøver ikkuns at henvise til Grækerne, som, uagtet overvundne af Romerne, dog gave disse Græske Sæder og Græsk Sprog, samt til Romerne, som, uagtet overvundne af Barbarerne, dog paanødte disse deres Sæder og Sprog.

Af denne Sammenligning af Norges Tilstand under Dansk Herredømme og dens Forfatning i Forening med Sverrige, vil jeg blot drage den Slutning, at, om denne Forening end ikke skulde i alle muelige Henseender opfylde Normandens Ønsker, saa har Norge dog vundet uendeligen meget ved Byttet.

Saaledes har jeg, mine Landsmænd! med den Frimodighed og med det kolde Overlæg, som jeg skylder Sagens Vigtighed, min Ære og min Samvittighed, fremført min Meening om den vigtige Sag, vi omhandle! Nu skal Eders Viisdom afgjøre, om I, ved at erklære Norge og Sverrige forenede under en Konge med Forbeholdenhed af Eidsvolds Constitutionen og Conventionen afsluttet paa Moss, ville befæste Norges constitutionelle Frihed og Selvstændighed, eller om vi skulle udsætte os for ved Krigerens Vaaben at vorde et underkuet Folk, der ei har anden Villie end Erobrerens vilkaarlige Bud. Om Norge, som i 7 Aar har sukket efter Roelighed, skal gjengives den gyldne Fred, Handel, Skibsfart, Næringsveie, Overflod – eller om vort kjære Norge skal gives til Priis for alle de Rædsler og Plager, som Krig, borgelige Uroeligheder, Mangel og standsede Næringsveie medføre!

Den, som vælger Krig – maae vel betænke, hvormange Ulykkeliges Sukke ville besvære hans Samvittighed i den sidste Stund; og hvormange Forbandelser han tager med

⁴⁰² Strøket: selv

⁴⁰³ Strøket: selv

⁴⁰⁴ Strøket: som udelukker trykkende Monopolier og m

⁴⁰⁵ Strøket: og

⁴⁰⁶ Strøket: videnskabelige

sig i sin Grav. Han maae betænke, om han for den Almægtiges Domstoel kan forsvare at have i Dag afsagt Dødsdom over Tusinde Uskyldige, som ville vorde Krigens Offere.

Bilag 115⁴⁰⁷Votum

- Nr. 1. Kongeriget Norges Forening med Sverige anseer jeg som gavnlig og nødvendig. Ved at forkaste Foreningen og derimod lade Norges Skjebne beroe paa Udfaldet af Krig mod en overlegen Fiende, vilde man udsætte Norge for den øiensynlige Fare, at underkastes vilkaarlig Behandling af Seierherren; thi Norges Stridskræfter ere, sammenlignede med Sveriges, alt for utilstrækkelige til at love de norske Vaaben Seier, og fremmed Hjelp kan ikke ventes. Ved Foreningens Antagelse forsikkres det norske Folk det Væsentlige af de Goder, hvis Opnaaelse var Gjenstanden for den Eed, som Folket har aflagt om at vove Liv og Blod for at hævde Norges Selvstændighed; thi denne Eed kunde ikke gaae ud paa en forgjeves og, som saadan, hensigtsløs og uforsvarlig Bortødslen af Borgernes Liv og Landets Kræfter, men paa gavnlige Bestræbelser for at sikkre Nationens Rettigheder og gjøre Norges nærværende og efterkommende Indbyggere lykkelige.
- Nr. 2. Paa Grund af det nylig anførte voteres: Sveriges Konge Carl XIII bør erklæres for Norges constitutionelle Konge.

Christiania den 20de October 1814.

C. Krohg

Professor og Stifts-Overrets
Assessor. Repræsentant,
ved Stortinget, for søndre Trond-
hjems Amt.

(L.S.)

⁴⁰⁷ 1815: 198; 1835: 288-289.

Bilag 116⁴⁰⁸

Det var vist nok unyttigt – højstærede Herrer! længere at udsætte Kongevalget, dersom vi allerede have jævnet alle de Hindringer, der forbyder os at vælge Sverrigs Konge, som Europas mægtige Villie i Forening med vort Lands Beliggenhed nærmest stiller os for Øje; men langt fra at disse Hindringer ere jævned, forøges de derimod ved Sverrigs utidige Paastand at vi forud skulle erkjende Carl 13de for vor Konge, førend vi endnu vide: om Han ogsaa virkelig vil samtykke de Forandringer i vor Grundlov, under hvilke vi ene kunne udkaare Ham uden at tilføje vor Ære, vor Værdighed og vore Rettigheder den mindste Krænkelser. Endnu er Han ikke bleven enig med os i det Væsentligste af disse Forandringer; og blindt hen at troe: at denne Eenighed snarere vil vorde tilvejebragt til Norges Held, naar vi først have anbetroet den executive Magt i hans Haand, det var vist nok det første Mesterstykke af Dumhed, som vore Committenter ville bebrejde os i vor nærværende politiske Negociation. Vel vide vi, at Vaabenstilstanden snart er udrunden; men bør vel dette i nogen Henseende skrække os fra at vise den Frimodighed og Standhaftighed, der adler Norges udkaarede Mænd? bør Frygt nogensinde forlede os til Ubesindighed i vore Beslutninger? en Ubesindighed – hvis Minde, ledsaget af vore Efterkommeres Forbandelser, vil forbitte os baade Tiden og Evigheden. Ak! dobbelt tungt maatte da den Bebrejdelse hvile paa vor Samvittighed: at vi sveeg hvad vi engang saa højtideligen s[v]ore i Herrens Templer, nemlig "at vove Liv og Blod for elskte Fødeland." Ja ædle Herrer! formedelst den svage Overholdelse af denne vor Eed ville vi aldrig kunne afvælge os den Mistanke af Letsind, som vi synes at have paadraget os; men derimod ville vi end meer forøge denne bebrejdende Mistanke, hvis vi ikke – uden at lade os kyse af noget truende Udbrud af en fornyet Krigs Rædsler – decisiv erklære for de Kongelige svenske Commissarier: at ene Haandhævelsen af Norges Hæder og Held er den absolute Betingelse under hvilken vi kunne udkaare Sverrigs Konge til vor Konge. De til os indleverede Forenings-Forslag modstride vel ikke denne Betingelse, men opfylde den heller ikke i den ønskeligste Grad; de behøve Forandring og Modification og dette maae nødvendig gaar forud for Resultatet, da først kunne vi opfylde vort Hjertes Ønske og tilfredsstille Rigets Tarv ved at udkaare Hs. Majestæt Carl d. 13de.

Forudsat at han vil samtykke de Forandringer i vor Constitution, som Haandhævelsen af Norges Hæder og Held ene byder os at foreslaa med Hensyn paa Foreningen med Sverrig; [—]⁴⁰⁹ have vi nu givet den højtidelige Forsikkring: at Hs. Majestæt Carl 13de er den Person paa hvem vi ene ville hæfte vort Blik i Bestemmelsen af Kongevalget til Norges Throne, og paa Grund af denne højtidelige Forsikkring [—]⁴¹⁰ haabe vi den Forlængelse af Vaabenstilstanden, som maatte være fornøden til gjensidig Overenskommelse i Constitutionens Forandringer. I Tilfælde af at denne Vaabenstilstands Forlængelse vorder os nægtet; da bør vi troe at Sverrig [—]⁴¹¹ aldrig mener os det ærligen, og da bør vi ingensinde betænke os paa igjennem en fornyet Krigs Rædsler standhaftigen at haandthæve den Paastand, der gjør vor Friheds Kjærlighed og vort Mandemod saa megen Ære. Ja ædle Herrer! lader os decisiv erklære: at i det Øjeblik, Vaabenstilstanden vorder opsagt, endskjøndt vi nu arbejde paa en for begge Riger lykkelig Forening, maa Stortinget erklære sig for hævet; medens Enhver af os uopholdelig iler hjem til Sine for at leve eller døe med Norriges [—]⁴¹² Frihed og [—]⁴¹³ saaledes at misundes af Efterverdenen.

⁴⁰⁸ 1815: 199-200; 1835: 290-293.

⁴⁰⁹ Strøket: tør

⁴¹⁰ Strøket: forestaae vi

⁴¹¹ Strøket: at Sverrig

⁴¹² Strøket: Hæder

⁴¹³ Strøket: ser at

J. Bull

Bilag 117⁴¹⁴

Efter Deres artige Tilladelse giver jeg mig herved den Ære; at anmode Dem om at indføre i Protokollen til Svar paa det igaar gjorte Spørgsmaal; følgende

Ja; fordi jeg efter det modneste Overlæg ey finder at man under de nærværende Omstændigheder kan gjøre andet; for at redde Landet fra de største Ulykker.

Christiania d. 21 Octobr 1814.

ærbødigst
Ræder

S T
Herr Sorenskriver Weidemann.

[Utenpå brevet:]
Herr Sorenskriver Weidemann
Repræsentant ved Stortinget
Christiania

[lakksegl]

⁴¹⁴ 1815: 200-201; 1835: 294.

Bilag 117, vedlegg⁴¹⁵**Bilag 117:1⁴¹⁶**

Fordi jeg under de nærværende Omstændigheder ey kan indsee man kan gjøre andet

Ræder

Bilag 117:2⁴¹⁷

Efter nøyeste Overlæg anseer jeg Foreningen lige fordeelagtig for Norges og Sverrigs Fremtids Held og Lyksalighed, thi er min Stemme. Ja.

Nansen.

Bilag 117:3⁴¹⁸

Jeg antager Kongeriget Norges Forening med Sverrige paa de Vilkaar, at Norge bliver et selvstændigt Rige, regieres af sine eegne Love, beholder sit eeget Flag og sine nationale Rettigheder, samt ingen Forandringer underkastes uden Storthingets Bifald.

[—]⁴¹⁹

Xstiania d. 20de Octobr. 1814.

Møglestue,

Representant for Stavanger Bye

Bilag 117:4⁴²⁰

Paa den Motion, Om Norge som et selvstændigt Riige skal foreenes med Sverrige under een Konge? – svarer jeg Ja; dog med den Betingelse: at Constitutionen i Eidsvold og de Forandringer som samme ved dette Storthing maatte erholde, vorde antagne; som en væsentlig Betingelse for denne Forening paastaar jeg: at Sverrige snarest mueligt uddrage deres Tropper fra Norge og dets Fæstninger, som da igien besettes af norske Tropper; thi skal en lykkelig Forening finde Sted imellem begge Rigerne, bør Sverrige ikke nægte os dette; da de i modsatte Fald tilkiendegiver Mistilliid til Nationen og Mistilliid kan aldrig bestaae med nogen lykkelig Forening.

Christiania den 20de October 1814.

O. Krabbe

Bilag 117:5⁴²¹

Paa det Spørgsmaal om Norge som et selvstændigt Rige skal forenes under en Konge, svarer jeg: Ja; da ieg anseer dette Votum som Følge af Nødvendighed og paa hæderlige Vilkaar gavnligt for den Deel af Landet jeg har den Ære at repræsentere.

Christiania i Storthinget den 20de Octobr. 1814.

Søren Georg Abel

Bilag 117:6⁴²²

Naar Sverrigs Konge antager Betingelser, som ere ærefulde for Nationen; Naar han antager den Eidsvolske- Constitution med de Forandringer som findes fornødne med Hensyn til

⁴¹⁵ Større og mindre papirstykker er vedlagt bilag 117. Rekkefølgen nedenfor er den samme som innføringen i Forhandlingsprotokollen den 20. oktober.

⁴¹⁶ Teksten avviker en del fra Ræders brev i bilag 117.

⁴¹⁷ 1815: 201; 1835: 294.

⁴¹⁸ 1815: 201; 1835: 294.

⁴¹⁹ Strøket: [utydelig]

⁴²⁰ 1815: 201; 1835: 294-295.

⁴²¹ 1815: 201; 1835: 295.

⁴²² 1815: 202; 1835: 295-296.

Forening, hvorved vi sættes i Stand til selv at garantere Udfaldet; da anseer ieg det – i Følge Nødvendighed – gavnligt for Norge, at Forening finder Sted.

Hans C. Reiersen

Bilag 117:7⁴²³

Med den bestemte Forbeholdenhed, at Hans svenske Majestæt [—]⁴²⁴ overlader til Storthinget at gjøre de Forandringer og Tillæg til den paa Eidsvold forfattede Grundlov for Kongeriget Norge, som maatte synes det nødvendige og sikkert for Norges Frihed, [—]⁴²⁵ Selvstændighed og Uafhængighed – uden Hensyn til det af de svenske Commissarier fremlagte Forslag.

Christiania i Storthinget
Den 20de Octbr 1814

NSSchultz

Bilag 117:8⁴²⁶

Jeg sige – Ja – til bæges Rigers for ening Naar Norges Cunstitution og grunlov bliver Respeteret, og den for andring denne skulle under gaae – af stortinget maae blive besluttet Saa meget Som til bæge Rigers for ening findes tienlige.

Peder Bøgvald,
af Lister Amdt

Bilag 117:9⁴²⁷

Undertegnedes Votum paa det Spørgsmaal?

Skal Norge, under visse Betingelser, som et selvstændigt Rige foreenes med Sverrig under een Konge?

Svar: Ja med Forbeholdenhed

Nemlig: Naar den Norske Grundlov med de Modificationer og Forandringer, som nærværende overordentlige Storthing, finde nødvendige med Hensyn til Norges Hæder Frihed, Uafhængighed og de, dermed forbundne, Rettigheder, antages af Sverriges Konge?
Storthinget i Christiania d. 20 Oct. 1814.

SBBrun

Bilag 117:10⁴²⁸

Med Bestemt Forbeholdenhed af sikre og hædrende Vilkaar, skal ieg bede mit Votum tilføjet som i et og alt svarende til de Ideer ieg her offentlig har yttret, og stedse skal vedkiende mig.

C. Sørenssen

⁴²³ 1815: 202; 1835: 296.

⁴²⁴ Strøket: indrømmer

⁴²⁵ Strøket: og

⁴²⁶ 1815: 202; 1835: 296.

⁴²⁷ 1815: 202; 1835: 296-297.

⁴²⁸ 1815: 202; 1835: 297.

Bilag 117:11⁴²⁹

Ikkuns under den Betingelse, at Nationen paa dette Storthing forbeholder sig Ret og Myndighed til at gjøre de Forandringer og Tillæg [—]⁴³⁰ til den Eidsvoldske Grundlov, som den [—]⁴³¹ maatte finde for godt; samt tillige, ikke at være forpligtet til at tage Hensyn paa det af de svenske Commissarier gjorte Forslag til en forandret Grundlov, uden forsaavidt den maatte ansee det fornødent.

Storthinget i Christiania den 20de October 1814

Jacob Hersleb Sodemann

Bilag 117:12⁴³²

Under nærværende Tidsomstændigheder; finder jeg det ligesaa gavnlig som nødvendig: at Kongeriget Norge foreenes med Sverrig under een Konge, og Successions Ordningen af 26 April⁴³³ 1810, paa følgende foreløbige Hovedbetingelser: 1. at Naturalisations Systemet efter Eidsvolds Constitution af 19 May 1814 aldeles overholdes. 2. at de svenske Tropper forlade de af dem i Norge besatte Districter og Fæstninger saaledes som de modtog disse, til Forsikkring paa gensidig Tillid og Agtelse. 3. at Norske Tropper aldrig beordres fra Hjemmet eller ud af Riget, uden til Forsvar af den Scandinaviske Halvøes Grændser og 4. at de mindre til Foreningen fornødne Forandringer af den Eidsvoldske Constitution, dog stedsde beholde sammes Aand ukrænket.

At dette mit Votum saaledes er protocolleret ombedes mig verificeret tilstillet.
Christiania 20. October 1814.

O. Hegermann

Til

Det Norske overordentlige Storthings
Secretair i Christiania S. T. Hr.
Sorenskriver Weidemann.

[Utenpå brevet:]

Til
S.T.
Hr. Sorenskriver Weidemann
Christiania
[lakksegl]

Bilag 117:13⁴³⁴

Endskjøndt jeg Søren Tybring ikke finder Norges Forening med Sverrig at være ønskelig, saa stemmer jeg dog foranlediget af Tidsomstændighederne for denne Forening under fælleds Konge, paa det Vilkaar at Sverrig antager de Forandringer i Grundloven som Storthinget maatte finde nødvendige til Natjonens Tarv.

Bilag 117:14⁴³⁵

⁴²⁹ 1815: 202-203; 1835: 297.

⁴³⁰ Strøket: i

⁴³¹ Strøket: for Eftertiden

⁴³² 1815: 203; 1835: 297-298.

⁴³³ Skal være 26. september.

⁴³⁴ 1815: 203; 1835: 298.

⁴³⁵ 1815: 203; 1835: 298. Skrevet på samme lapp som Søren Tybring.

Jeg henholder mig i alle Dele til Hr. Pastor Tybrings Votum.

Iver Holter

Bilag 117:15⁴³⁶

Naar den af Rigsforsamlingen paa Ejdsvold forfattede Grundlov for Norge, som et selvstændigt Rige, ubetinget i dens væsentlige Indhold af den svenske Regiering antages, overensstemmende med dens sande Aand. Naar end videre de Vilkaar, som af Storthinget ansees at sikre Norges Frihed og gjøre Foreningen med Sverrig nødvendig og gavnlig, af Sverriges Fyrste vedtages som urokkelige forbindende, samtykker jeg i Norges Forening med Sverrig under een Konge.

Jørgen Aall

Bilag 117:16⁴³⁷

I Overensstemmelse med mine i Dag og forhen i Forsamlingen skriftlig og mundlig yttrede Grundsætninger, [—]⁴³⁸ samtykker jeg at Sverrigs Konge [—]⁴³⁹ velges at være tillige Konge for Norge under de aldeles nødvendige og ufravigelige Grundsætninger at Norge nu aldeles intet andet forpligter sig til at have fælles med Sverrig, end fælles Konge og Successions Orden som den nu er i Sverrig, og fælles Forsvar mod andre Magter og de Betingelser Storthinget [—]⁴⁴⁰ i overensstemmelse hermed, maatte finde fornøden at bestemme, som Grundlov for Norge, hvilket jeg troer hans Svenske Majestæt ved 3die Artickel i Conventionen af 14. Augusti [—]⁴⁴¹ sidstleden har lovet og forpligtet sig til.

Koren

Bilag 117:17⁴⁴²

Med den udtrykkelige Betingelse: at Norge skal forblive et selvstændigt, uafhængigt og udeleligt Rige, dets Regjerings Form efter Grundloven i Eidsvold, hvis Forandringer henseende Foreningen med Sverrig skal forbeholdes det nærværende Storthing at fastsætte.
Christiania 20 Octber 1814

Carl Stoltenberg

Bilag 117:18⁴⁴³

Da jeg troer, Nødvendigheden byder [—]⁴⁴⁴ en Forening med Sverrig, stemmer ieg for [—]⁴⁴⁵ samme dog kun [—]⁴⁴⁶ under den udtrykkelige Betingelse: at den svenske Regjæring antager de Forandringer og Modificationer i den eidsvoldske Constitution, som nærværende Storthing finder fornøden med Hensyn til Norges Forening med Sverrig.

⁴³⁶ 1815: 203-204; 1835: 298-299.

⁴³⁷ 1815: 204; 1835: 299.

⁴³⁸ Strøket: velger

⁴³⁹ Strøket: Kong Carl den 13de

⁴⁴⁰ Strøket: nu

⁴⁴¹ Strøket: 1814

⁴⁴² 1815: 204; 1835: 299-300.

⁴⁴³ 1815: 204; 1835: 300.

⁴⁴⁴ Strøket: vort

⁴⁴⁵ Strøket: at en Forening

⁴⁴⁶ Strøket: [utydelig]

Christiania 20de October 1814

L. Angell

Bilag 117:19⁴⁴⁷

Jeg antager Norges Foreening med Sverrig under een Konge med denne Hans Forpligtelse, at Han regjærer Kongeriget Norge ganske i Overeensstemmelse med den Ejdsvoldske Constitution og de Forandringer i samme, som Storthinget nu anseer nødvendige formedelst Foreeningen, og hvorved Landets Held og Hæder sikkert sikkes.

Joh. Garmann

⁴⁴⁷ 1815: 204; 1835: 300.

Bilag 118⁴⁴⁸

Norges overordentl. Storting, som i flere Dage har været samlet for at deliberere om Rigets [—]⁴⁴⁹ Tarv, har i Dag fattet den Belutning: at Norge skal, som et selvstændigt Rige, forenes med Sverrig under een Konge, men under Overholdelse af dets Grundlov, med de til [—]⁴⁵⁰ Rigets Held og i Anledning af dets Forening med Sverrig nødvendige Forandringer.

Disse Forandringer i den af Hs. Majestæt Kongen af Sverrig ved Conventionen paa Moss d. 14de August d. A. erkjendte Constitution ville det hastigste mueligt blive overvejede og besluttede af Storthinget; og saasnart som dette er skeet vil Storthinget højtideligen udvælge [og erkjende Sverrigs Konge,]⁴⁵¹ Hs. Majestæt Kong Carl den 13de, [—]⁴⁵² som Norges constitutionelle Konge.

Hvilket jeg, efter Storthingets Beslutning og med Hensyn til Hs. Svenske Majestæts Commissariers yttring ved deres Nærværelse i Storthinget [d. 13de d. M.]⁴⁵³, herved giver mig den Ære at communicere.

De ville derhos modtage Bevidnelsen om min fuldkomne Højagtelse.

⁴⁴⁸ 1815: 205; 1835: 301. Alin bilag 86.

⁴⁴⁹ Strøket: Stilling

⁴⁵⁰ Strøket: Rig

⁴⁵¹ Tilskrevet

⁴⁵² Strøket: til

⁴⁵³ Tilskrevet.

Bilag 119⁴⁵⁴

Statsraadet skulde ikke undlade, tjenstligen at oversende Rigets Storting en bekræftet Gjenpart af en under Dags Datum indløben Skrivelse fra de Kongelige Svenske Herrer Commissarier, hvorved meddeles Underretning om den trufne Foranstaltning til den Norske Posts ubehindrede Gang gennem Sverrig.

Statsraadet; Christiania, d. 19 Octbr 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

D. Hegermann

T. Fasting

Til
Rigets Storting.

Fischer

⁴⁵⁴ 1815: 205-206; 1835: 302. Følgeskriv til bilag 122.

Bilag 120⁴⁵⁵

Det tillades mig, at indlade til Stortingets Bedømmelse og Beslutning, forinden der skrides til Debattering over det store Spørgsmaal der vil afgjøre vor Nutids og Fremtids Skjæbne, følgende 2de Qvæstioner:

- 1) Er det constitutionsmæssigt og lovligt, at en Repræsentant, foruden den Fuldmagt, der giver ham Adgang til Stortinget, medbringer en anden hemmelig og indskrænket Fuldmagt, der hindrer ham fra at give sin Stemme til Fordeel for den muligens gjængse Mening?
- 2) Erkjendes Gyldigheden og Lovligheden af saadan indskrænket Fuldmagt, bør da ikke Besidderen erklære at være i Besiddelse af saadan og lade denne Fuldmagt offentlig oplæse i Forsamlingen af Stortingets Secretair, paa det at man kan forvisses om, at slig Fuldmagt virkelig eksisterer og ej blot, som Paaskud for egen individuel Dom anføres?

Christiania i Stortinget, d. 20de Octob. 1814.

C Tidemand

Til

S. T.

Hr. Secretair, Sorenskriver Christi
Stortingets Præsident

⁴⁵⁵ 1815: 206; 1835: 303.

Bilag 121⁴⁵⁶[I venstre marg:] Oversættelse

Undertegnede, som, paa erholdet Underretning om indtruffet Ophold med de Norske Poster, strax inden deres Afreise fra Frederikshald havde, med H. K. H. Kronprindsens naadige Tilladelse, føiet Anstalt til at hæve de Hindringer, som vare opkomne ikke af nogen forsætlig Forhaling, men formedelst Omveien af de ved nye Indretningers Antagelse sædvanlige Formaliteter, maae herved give sig den Ære at tilkjendegive Norges Riges høivelbaarne Herrer Statsraader, at til Følge af denne Foranstaltning, der, formedelst Distancerne, ikke strax kunde vise sin Virkning, afgik den første Norske Postsæk for sex Dage siden fra Frederikshald til Christjania, samt at fornødne Ordre ere givne saavel i Helsingborg som i Strømstad, at lade Brevene til og fra Norge deres ubehindrede Løb.

Christjania den 19 October 1814.

B. v. Platen.

A. G. Mörner.

G. af Wetterstedt.

C. v. Rosenstein.

M. Rosenblad.

G. Wirsén.

Valerius.

Norges Riges

Statsraad!

⁴⁵⁶ 1815: 207; 1835: 304-305. Oversættelse av bilag 122.

Bilag 122⁴⁵⁷[I venstre hjørne:] Copie

Undertecknade, hvilka ved ärhallen underrättelse om inträffat uppetvåll med Norrska Posterne, genast före afresan ifrån Frederichshald, med H. K. M. Kron Prinsens Nådiga tillstånd, fogat anstalt om uphäfvandet af de hinder, som upkommit, icke genom något upsattigt dröjsmål, men igenom omvägen af vanliga formaliteter vid nya Författningars antagande, få härmedelst den äran gifva Norriges Rikets Högvälborne Herrar Stats Råd till känna, att i följe af denna anstalt, hvilken i anseende til distancerne ej genast kunnat visa sin verkan, är det nu Sex dagar sedan den första norrska Postväskan afgeck ifrån Frederikshald till Christiania, samt att nödige Ordres äre gifne så väl i Helsingborg som i Strömstad, att lemna brefvene till och ifrån Norrige deras obehindrade lopp. Christiania den 19. October 1814.

B. v. Platen.
A G Mörner.

M. Rosenblad
G. af Wetterstedt.
C. V. Rosenstein

G. Wirsén

 Valerius

Norriges Rikes Statsråd.

In fidem
Fischer
Constitueret Statssecretair.

⁴⁵⁷ Oversettelse bilag 121.

Bilag 123⁴⁵⁸

Ædle Medborgere!

Resultatet af Gaars-Dagens Forhandling afgiorde Norges nærværende og fremtidige Skjæbne. Den kræsne Skioldmøe rakte den paatrængende Bejler sin kraftfulde Haand. Ikke af Physisk eller Moralsk Frygt eller Tvang, men efter Modent Overlæg, med velberaad Hue og frie Villie. Af denne Heldte-Forening ere vi, ere vore kjække Naboer, der nu ikke længere ere Stedbrødre, berettigede til at vente de hældigste Følger. Men ere ikke vore ælskede Brødre, der udsendte os, og som sidde tause ved Deres Arner, i den Uroeligste og mest spændte Forventning, berettigede til at blive underrettede om denne Vigtige Begivenhed? Jeg foreslaaer derfor:

At den executive Magt ufortøvet maatte tilmeldes Stortingets tagne Beslutning, i Henseende til Rigernes Forening med Anmodning om at bringe samme paa sædvanlig Maade og saa hastig som muelig til Nationens Kundskab. Og med Tilføyende, at da Norges udkaarne Mænd, efter at have nøye overvejet Rigets indvortes Forfatning, og udvortes Stilling toge Deres Beslutning, havde ikke mindste Skind af Physisk eller Moralsk Tvang Indflydelse paa Deres Bestemmelse. Som Frie Normænd indgik De Foreningen, som kiække Ærlige Troefaste Normænd skulde De ubrødelig holde den.

Christiania, i Stortinget den 21de October 1814.

Nansen

⁴⁵⁸ 1815: 208; 1835: 306-307.

Bilag 124a⁴⁵⁹

I Anledning af et Rygte om, at der skulde være indkommen til Storthinget det Forslag, at besørge ved en særskilt Redaction udgivet Storthingets daglige Forhandlinger, fordi man fandt, at Samme ved at indføres i Tiden, gik for langsomt, eller troede, at det Passerede ei kunde rummes med de fornødne Bilage i dette Blad, giver jeg mig, næst den fornødne Undskyldning, fordi jeg er saa dristig at indblande mig i en Sag, der [—]⁴⁶⁰ kunde synes ikke at vedkomme mig eller nogen Anden udenfor Storthinget, den allerærbødigste Frihed at gjøre Storthinget opmærksom paa Følgende:

- 1, At det, som Secretairen Hr. Sorenskr. Weidemann vil kunne bevidne, ikke har været ham muligt, dagligen at kunne meddele mig Udskrifter af de Forhandlinger, der skulde offentliggjøres, saavel som af Bilagene; men at jeg dels selv, dels ved en Vens Hjælp har maattet besørge Udskrifterne i enkelte dertil beleilige Timer.
- 2, At, dersom det Bemeldte var eller kunde blive mig daglig meddeelt, skulde det ogsaa daglig erholdes trykt i Bladet Tiden, ligesaa hurtigt, som paa nogen anden Maade her i Landet lod sig gjøre.
- 3, At der for en ny eller særskilt Redaction ikke vil være nogen anden Resource til Trykningens Hastighed, end den, hvoraf jeg har betjent mig, nemlig ved at sætte de tvende driftigste Officiner i daglig Virksomhed, at tilbyde og give Douceurer til Folkene, at besørge og betale Hjælp ved Correcturen etc.
- 4, At der, uagtet den tilsyneladende Langsomhed, imidlertid er i 8 Døgn udkommen 8 Nummere, hvis meste Indhold har været Storthingets Forhandlinger, – hvilke 8 Nummere tildeels ere trykte saa compres, at de skulde have udgjort mange Ark i den sædvanlige aabne Octav-Format, hvori f. Ex. Rigsforsamlingens Forhandlinger paa Eidsvold ere udkomne. – Det 9de Nummer forevises herved i Correctur; det bliver færdigt idag, og leverer det Seneste, mig af Protocollen er tilhændekommet og som strækker sig til den 14de hujus og
- 5, At Bladet Tiden, der ikke har paalagt sig noget Baand eller ugentligt Arketal, kan levere Alt eller Saameget, som det i Øvrigt ved Bogtrykkeriernes Activitet er muligt, og at Forskjellen imellem denne og enhver anden Kundgjørelsesmaade blot vil være denne, at Overskriften er Bladets sædvanlige Titel, istedenfor hvilkensomhelst anden, saa meget mere, som Bladet postdaglig forsendes over hele Riget til Abonnenterne, og desuden dels sælges, dels bortgives i enkelte Nummere, medens Storthinget varer, – og som det endelig maatte være mig tilladt at bemærke, at jeg maaskee besørger saa hurtig og sikkert Correctur, som nogen Anden her tilstedeværende.

Dette har jeg troet nødvendigt at fremsætte til min Retfærdiggjørelse, overladende det naturligviis til det ærede Storthing, om det vil vedblive den engang afgivne og offentliggjorte Beslutning i Henseende til Kundgjørelsen af Forhandlingerne, eller fatte nogen anden.

Christiania d. 21de October 1814.

allerærbødigst
N. Wulfsberg

Til
Norges overordentlige Storthing
i Christiania!

⁴⁵⁹ 1815: 209-210; 1835: 309-311.

⁴⁶⁰ Strøket: ikke

Bilag 124b⁴⁶¹

⁴⁶¹ 1815: 211, 426; 1835: 312, 766. Søknad 19. oktober 1814 fra avskjediget rittmester i den kgl. danske krigstjenest Schak Testrup om naturalisering. Se Stortingets forhandlingsprotokoll 21. oktober og 18. november. Dokumentet ble returnert søkeren 20. november 1814.

Bilag 125⁴⁶²

[Med en annen hånd og blyant i venstre hjørne:] Pag 312

Afskrift af Konungens Commis-
sariers Tal, i Norriges Rikes Stor-
Thing, den 21 October 1814.

Gode Herrar och Norrske Män, President och
Samtelige Medlemmar i Norriges Rikes StorThing!

Wi hafve ej ett ögonblick velat upskjuta, Gode Herrar och Norrske Män, att för Eder offentligent få ådagalägga Vår lifliga och oskrymtade glädje öfver det af Eder, förlidne gårdag, fattade högtidliga beslut. Den har således inträdd, denna ewigt minnesvärda dag, som skall sluta Nordens långa misshälligheter, och öppna nya tidehwarf af fred, ära och sällhet. Normän och Swenskar hafva sänkt de wapen, som de nyss rigtade mot hwarandras bröst, för att, på fjellens spets, som fordom tecknade fiendteliga gränsor, resa en wård åt försoningen och det nya brödraförbundet. Der skola de afswärja alla fördomarnes förwillelser, alla det förflutnas ömtåliga minnen, och låfva sig enighet i rådslag, enighet i farans stund, skonsamhet emot hvarannan, oböjelig kraft emot förtrycket. Derifrån skola de kungöra för werlden, att de ej eftersträfvat någon annan ära än att lefva sjelfständiga inom deras berg, och att Nordpolen och hafvet på en gång är gränsen för deras område och för deras förhoppningar.

Det är således å Konungens wägnar, i Dess Sons och Sonsons namn och i det gemensamma Fäderneslandets, som Wi till Eder, Gode Herrar och Norrske Män, hembära deras förenade tacksägelser. Må Försynen, som vakat öfver Norden, under alla de oblida öden, som öfvergått Europa, wälsigna denna stund, då twänne Folk, af samma stam, samma frihetsanda och samma National lynnen, gå, att under en gemensam Konung, söka helgd för ömsesidiga rättigheter.

Wi hafve af Edert beslut inhämtat huru angeläget I sjelfve ansen, att med skyndsamhet till pröfning och afgörande uptaga, de af Konungen föreslagne förändringar i Grundlagen. Wi dele med Eder en lika öfvertygelse, att, utan ringaste uppehåll, befordra detta stora werk till ett önskadtt slut; så att ej mera något hinder må upskjuta Konungens och Dess, efter Successions Ordningen af den 26 September 1810, blifwande efterträderes högtideliga erkännande. Wi äro derföre färdige, att med den af Eder tilförordnade Comité, genast ingå i en närmare granskning af Constitutions Förslaget, och wi göre oss förwissade, att, å Eder sida, likasom å Vår, intet ögonblick skall försummas, att trycka sista inseglet på båda Rikenas förening.

Då will Konungen i Edert sköte nedlägga den Ed, som blifver Eder en borgen för Dess Regeringslära och tänkesätt. Då skolen I emottaga den Furste, som, kallad att en dag fortsätta Sin Faders ömma omwårdnad för Scandinaviens Riken, redan ser Sin ära med det urgamla Norriges ära förenad, och Sin egen sällhet endast blifva en följd af den Han för Eder kan bereda. Af Hans mun skolen I lära huru högt Han skattar ett Folk, som känner sitt värde, och wet at värda sin Frihet. I dessa tänkesätt upfostrar Han sin Son, som med ett Nordiskt namn skall hälsa Eder på Nordens urgamla språk, och af hoppets blickar omgifven, tolka Edra önskningar inför sin Farfars Thron och wid Sin Faders sida.

⁴⁶² 1835: 914-916. Alin bilag 89 a. RAN 911. Översettelse til dansk trykt i "Tiden" 1814, 27. oktober. RAN 912.

Bilag 126⁴⁶³

Ifølge Stortingets igaar tagne Beslutning har undertegnede Committee, henvendt sig til den Kommanderende General, for at blive underrettet om, i hvorvidt Armeen var forsynet med Skie.

Hr. Generalen har ikke seet i stand til at give nogen bestemt Underretning derom for Øieblikket, dog formodes: At de trondhjemske Tropper kunnne medbrienge Skie; den ene af de trondhjemske Batailloner [—]⁴⁶⁴ har sine liggende paa Hedemarken. De Oplandske ere for endeel dermed forsynede.

Men de Tropper som sidste Vinter cantonnerede i det af Fienden besatte Terrain, [—]⁴⁶⁵ mangle Skier. Disse Tropper ere de Tellemarkiske, Søndenfjeldske og flere. Den Bataillon av Walderske Skarpskytter-Bataillon, der ligger ved Kongswinger er forsynet med Skie.

I Committeeen til Undersøgelse af Rigets Tilstand den 20de Octbr. 1814

Motzfeldt.
Formand.

⁴⁶³ 1815: 212; 1835: 313.

⁴⁶⁴ Strøket: ligg

⁴⁶⁵ Strøket: have ma

Bilag 127⁴⁶⁶

Undertegnede, Kongens Commissairer, som med varm Glæde have modtaget Efterretningen om den Beslutning af Norges Riges Storting, hvilken Herr Presidenten ved en afsendt Deputation har behaget at meddele dem, ønske i Morgen at indfinde sig paa Stortinget for at tolke Samme de Følelser af hvilke Undertegnede i denne Anledning ere besjelede, og anholde derfor om, at Herr Presidenten vilde behage at lade dem vide hvorvidt det maatte være Stortinget beleiligt Kl. 12 at tilstede dem Adgang.

Undertegnede benytte imidlertid med særdeles Tilfredsstillelse denne Leilighed til at bevidne den Mand, som i et saa vigtigt Øieblik har ledet Stortingets Beraadslagninger, deres udmærkede Høiagtelse.

Christiania d. 20de Octbr 1814.

B. v Platen.	G. af Wetterstedt.	M Rosenblad.
A G Mörner.		G Wirsén.
	C v Rosenstein.	

J D Valerius.

Til
Præsidenten for Norges Riges Storting,
Herr Sorenskriver Christie.

⁴⁶⁶ 1815: 213-214; 1835: 305-306, 315. Oversettelse av bilag 128.

Bilag 128⁴⁶⁷

Undertecknade Konungens Commissarier, som med liflig fågnad emottagit tidningen om det Norrriges Rikes Stor Things beslut Herr Presidenten, genom en afsänd deputation, behagat dem meddela, önskade att i morgon infinna sig hos Stor Thinget, för att för detsamma betyga de tänkesätt, hvaraf undertäcknade i anledning här af, äre intagne, och anhålla derföre att Herr Presidenten behagade låta dem veta huruvida det skulle falla Stor Thinget lägligt att kl. 12 lemna dem förträde.

Undertecknade begagna imedlertid med särdeles tillfredsställelse detta tilfälle, att för dem, hvilken i ett så viktigt ögonblick, ledt Stor Thingets öfverläggningar, uttrycka sin utmärkta högagtning. Christiania den 20 October 1814.

B. v. Platen.
A. G. Mörner.

G. af Wetterstedt.
C. v. Rosenstein.

M. Rosenblad.
G. Wirsén.

J. D. Valerius.

Til Herr Presidenten uti Norrriges Rikes Stor Thing.

⁴⁶⁷ Oversettelse bilag 127. I konsept-protokollen for Stortinget står det: "Efter Storthingets enstemmige Villie blev Commissariene fra Presidetskabet tilskrevet, at Storthinget ville modtage dem." Setningen er utelatt i hovedprotokollen. Alin bilag 128.

Bilag 129⁴⁶⁸

Beretning.

Efterat undertegnede Committee var af Kongeriget Norges overordentlige Storting udvalgt til af de Kongelige svenske Commissarier at modtage nærmere Oplysninger over det af dem indgivne Forslag til Forandringer i Norges Grundlov, samledes Committee sidstleden 17de October om Formiddagen, for at aftale, over hvilke Puncter man for Øieblikket fandt det nødvendigt at [—]⁴⁶⁹ forlange Oplysning, og blev man da enig om, for det første at holde sig til følgende:

- 1/ Om ikke Udtrykket udeleligt i Forslagets 1ste § medfører, at ingen for nærværende Tid integrerede Deel af Norge skal paa nogensomhelst Maade kunne afhændes eller bortbyttes.
- 2/ Hvad der forstaaes ved de i Forslagets § 22 omtalte civile og gejstlige Embedsmænd i de højere Poster, og om det ikke, ifald Foreningen tilvejebragtes, kunde i saa Henseende, hvis Stortinget maatte ønske det, forblive ved Grundlovens § 22.
- 3/ Om det ikke i de Instructioner, Forsls. § 28 omtaler, kunde indføres, at de anførte Embedsmænd i Kongens Fraværelse vare berettigede til at give interimistiske Handels- og Politie-Anordninger.
- 4/ Af hvilken Aarsag, Forsls. § 23 har udeladt en deel af Grundlovens Bestemmelse, og om disse Udeladelser ansees saa nødvendige, at Foreningen ej uden dem kan komme i Stand, om dette end ellers kunde blive Tilfældet.
- 5/ Hvorvidt skulde Kongen i Tilfælde af Krig have [—]⁴⁷⁰ Ret til at uddrage Landmagten over Kongeriget Norges Grændser. Om Kongen, [—]⁴⁷¹ uagtet den skandinaviske Halvø ikke er bleven angreben, skulde være berettiget til at uddrage over Rigets Grændser saa stort et Antal norske Tropper, som ham for godt synes, eller hvilke Indskrænkninger der skulde finde Sted. Om det var Hensigten, at Frederikstads og de øvrige Fæstninger og Steder skulde besættes med svenske Commandanter eller Tropper, og hvorfra Lønningerne til disse skulde tages. Hvor stor Søemagten skulde være og hvorledes anvendes. Om ikke det norske Flag skulde beholdes. Ifald nogen Forøgelse eller Formindskelse af Armeens Størrelse skulde foretages, om det da ikke var Meningen, at saadant ikke kunde skee uden Stortingets Samtykke.
- 6/ Om ikke Norge skulde have sit særskilte Pengevæsen og sin egen Banque.
- 7/ Af hvad Grund man i Forslagets § 64 Lit.e har udeladt den i Grundlovens § 75 Lit. e indeholdte Bestemmelse om, at den Kgl. Families Apanage ikke maa bestaae i faste Ejendomme.
- 8) Om Forslagets § 65 skal forstaaes saaledes, at Kongen skal have Deel i den sammesteds omtalte Lov for Fremmedes Naturalisation paa samme Maade, som han deeltager i andre Love, og om i alt Fald denne §s Bestemmelse ansees som væsentlig nødvendig for Foreningen.

⁴⁶⁸ 1815: 214-219; 1835: 315-324.

⁴⁶⁹ Strøket: forlangte

⁴⁷⁰ Strøket: Magt

⁴⁷¹ Strøket: naar

9) Om der ved den Ret, Kongen efter § 82 provisorisk vil udøve med Hensyn til Svenskes Ansættelse i norske Embeder, blot menes Ret til at udnævne en Svensk til Statholder.

Ved Committeeens Samling samme Formiddag med Commissarierne besvarede disse de opsatte Puncter saaledes:

ad 1/ De erklærede at tage Udtrykket udeleligt i den omspurgte Mening, og at der aldrig har været Spørgsmaal om Afstaaelse fra Sverigs Side af nogen Deel af Norge. Vel havde de, dog ikke førend efter deres Ankomst til Christiania, erfaret, at det Rygte skal have udbredt sig, at en Deel af Norge skulde afstaaes eller bortbyttes til Rusland; men de kunde med Sandhed erklære, at dette Rygte er aldeles falsk.

ad 2/ Da de have erfaret, at de Benævnelser, som bruges i Grundlovens § 22 hos os have en mere bestemt Betydning, end de, som i Forslaget ere satte i Stedet derfor, saa have de intet imod, at det har sit Forblivende med de første.

ad 3/ Herimod havde de intet at erindre, men foresloge endog at forevise Udkastet til de udfærdigende Instructioner for Storthinget.

ad 4/ Grunden til den omhandlede Udeladelse er, at, da Kongen af Sverig altid har udøvet den Ret at meddele Adelskab, som et blot Middel til at belønne Fortjenester, saa vilde det have været upassende, om han i et Forslag, der fra hans Side blev gjort den norske Nation, havde frasagt sig denne Ret, da det i saa Fald kunde synes, som om han ikke vilde lønne Fortjenester i Norge. Men, naar det er Nationens Ønske, at Udeladelsen ej skal finde Sted, kan der fra Kongens Side intet være derimod.

ad 5/ Commissarierne erklærede at kunne forsikkre Committeeen, at Kongens Magt i saa Henseende ej vil blive misbrugt; men at en Bestemmelse desangaaende vilde være upassende i en Grundlov og betage [—]⁴⁷² Nationen den Anseelse og Frygtelighed i Fremmedes, i Særdeleshed Ruslands, Øjne, som den ellers vilde have. Endvidere erklærede de, at det aldrig har været Sverigs Hensigt at desarmere den Norske Nation; men at Øjemedet af den Proclamation, som kunde synes at sigte did, blot var at formindske Tjenesteaaene, som ere flere i Norge end i Sverig. — Hvad Fæstningernes Besættelse af Svenske angaaer, da tør Commissarierne forsikkre, at samme, efterat Foreningen er bragt i Stand, snart vil ophøre; men at det ej gaaer an at indgaae noget desangaaende. De tillagde imidlertid, at de vel indsaar, at saadanne Garnisoner ej kunde være nogen Garantie for Sverig; men at, saalænge Sverig holdt Fæstningerne besatte, skede det blot af politiske Grunde; ligesom de vare overbeviste om, at, hvis det maatte fordres til Gjengæld, vilde vist norske Tropper faae Tilladelse til at besætte et Par svenske Fæstninger. — I Henseende til det norske Flag anmærkede de, at det vilde, for at bevare Freden med de barbariske Magter, være meget bekosteligere, om de 2de Riger skulde have, hvert sit særskilte Flag; derimod syntes det dem passeligt, at det svenske og norske Flag forenedes til eet. — [—]⁴⁷³ De tillagde [—]⁴⁷⁴, at, da Storthinget alene beholder Ret til at bevilge de til Armeens Underholdning fornødne Pengesummer, saa har samme det ogsaa i sin Magt, derved at hindre store Armeers Udskrivning. Det tilstodes, at Kongen uden Storthingets Samtykke hverken kan forøge eller formindske Armeen, i Overeensstemmelse med den svenske Constitution. For Resten har Kongen ifølge Grundlovens § 25 og 26 højeste Befaling over Tropperne samt Ret til at sammenkalde dem, forkynde Krig og slutte Fred.

ad 6/ Norge beholder sig eget Pengevæsen og sin egen Banque, ifald Folket selv vil. Cf. Grundlovens § 75, Lit. b, c og d.

ad 7/ Denne Udeladelse er en blot Glemsomhed, og Tilsætningen maa gjerne blive i sin Kraft.

⁴⁷² Strøket: det

⁴⁷³ Strøket: Iøvrigt

⁴⁷⁴ Strøket: de

ad 8 og 9/ Commissarierne ere overbeviste om, at, ifald det kan tjene til Nationens Beroligelse, vil Loven om gjensidig Borgerret for Svenske og Norske vist nok blive forelagt nærværende Storthing til Eftersyn, og at Kongen, indtil Loven er given, vist nok kun sparsomt vil benytte den Ret at ansætte Svenske til Embedsmænd i Norge. De erklærede derhos, at til Fogder, Lensmænd og Toldbetjente skulde kun Norske ansættes.

Endelig erklærede Commissarierne, at de troede, at Hovedspørgsmaalet, som angaaer Rigernes Forening, saa snart mueligt burde afgjøres.

Efterat disse Oplysninger vare indhentede, skiltes man ad for denne Gang; men da Committeen ved nærmere Overvejelse havde indseet Viktigheden af deels nøjere at see nogle af de forhen fremsatte Spørgsmaale oplyste, og deels at indhente Erklæring med Hensyn til flere Puncter, traadte den atter om Aftenen den 18de October sammen med de svenske Commissarier, som den forelagde følgende Puncter:

- 1/ Nøjere Oplysning angaaende Indigenatsrettens⁴⁷⁵ Meddelse til Svenske og andre Fremmede.
- 2/ Om Kongens Magt over de norske Tropper samt til med svenske Tropper at besætte norske Steder og Fæstninger. Angaaende hvad Tid de svenske Tropper, som nu ere i Norge, kunne ventes at begive sig tilbage. At svenske Tropper ingenlunde maae kunne besætte andre Steder og Fæstninger i Norge end de, af hvilke de for Tiden ere i Besiddelse.
- 3/ Angaaende den Forandring i Forslaget, at Kongen skal beskikke Ordførere i Odels- og Lagthinget.
- 4/ Om Hans svenske Majestæt ikke, ifald den norske Nation ønskede det, skulde være tilbøjelig til, for det første blot at slutte en Militair Forbindelse med Norge.

Commissariernes Svar løde saaledes:

ad 1/ De erklærede, at, ligesom de forhen have lovet, at et Forslag til Loven angaaende Naturalisation, skulde blive nærværende Storthing forelagt, saadant som det vil blive forelagt næste Storthing til Antagelse, saaledes vare de ogsaa overbeviste om, at det ingen Vanskelighed vilde have, at erholde vedtaget, at Kongen, indtil denne Lov kommer i Stand, ingen Naturalisation meddeler uden i Overeensstemmelse med dette Forslag. Dette var Alt, hvad de troede i denne Henseende at kunne tilstaaes; dog tillagde de, at det ingenlunde var Hans Majestæts Hensigt, at lade Landet oversvømme med svenske Embedsmænd, saaledes som Tilfældet forhen har været med danske. Senere tilstode de, at, indtil en Lov angaaende Naturalisationen kunde bringes i Stand, skulde Naturalisation kun kunne meddeles af Storthinget, dog at Kongen har et Veto; men at imidlertid den Undtagelse maatte finde Sted, at, naar intet Storthing existerede paa den Tid, Kongen ønskede at forunde Nogen Naturalisation, skulde det kunne skee provisorisk af Kongen paa Storthingets forventende Approbation og [—]⁴⁷⁶ Antallet [—]⁴⁷⁷ derhos være meget indskrænket og nøje rette sig efter den her paa Storthinget foreslaaende Lov. — En saadan Lov vil i Sverrig ligeledes ved næste Rigsdag blive foreslaaet og staae med den nys anførte i umiddelbar Forbindelse.

ad 2/ Hvad den Tid angaaer, inden hvilken de svenske Tropper skulde forlade Norge, svarede de, at de ingen Autorisation havde til at bestemme saadan Tid; men at de dog vare temmelig overbeviste om, at de ej vilde forblive her længe, ligeledes at

⁴⁷⁵ Indigenatsrett = innfødsrett

⁴⁷⁶ Strøket: blive

⁴⁷⁷ Strøket: og maatte

Aggershuus Fæstning ej blev besat, hvilket sidste de torde forsikkre ikke som et Vilkaar for Foreningen, men som Noget, Kongen vist gjerne vilde indrømme, samt at Grændsefæstningerne, naar Foreningen var bragt i Stand, snart vilde blive sprængte. Iøvrigt troede de sig ogsaa forvissede om, at ingen svenske Tropper ville komme enten til Bergen eller Trondhjem.

ad 3/ Denne Punct troede de aldeles ingen Vanskelighed at ville have.

ad 4/ Et saadant Forslag er stridende mod § 1 af det fra deres Side indgivne Forslag, og de erklære bestemt, at denne Proposition kunde give Anledning til, at de strax opsagde Vaabenstilstanden og begave sig bort.

Disse ere de Oplysninger, Committeeen hidindtil har indhentet fra de Kongelige svenske Commissarier. Vel kunne maaskee flere Poster ønskes nøjere forklarede, ligesom der maaskee ogsaa tildeels savnes fuldstændig Oplysning om alle de Puncter, til hvilke Committeeens Opmærksomhed for det første var henvendt; hvortil Aarsagen er, at den, da det var raadeligt ikke at tøve med Hovedspørgsmaalets Afgjørelse, ikkun vilde dvæle ved de Spørgsmaale, som kunde have den vigtigste Indflydelse derpaa. Da nu den under visse Betingelser besluttede Forening mellem Norge og Sverrig gjør det mueligt for Storthinget at indlade sig i egentlig Underhandling med de svenske Commissarier, og de videre fornødne Oplysninger synes passeligst ved disse Underhandlinger at kunne tilveiebringes, saa formoder Committeeen at erholde Storthingets Bifald, naar den anseer sin Function, forsaavidt samme gaaer ud paa foreløbige Conferencer med Commissarierne, for tilendebragt. Hvad derimod angaaer den anden Gjenstand for nærværende Committee, nemlig Samlingen og Ordningen af de over det svenske Constitutionsforslag indkomne Bemærkninger, da har den allerede gennemgaaet en Deel af disse, og skal saavidt mueligt ile med dette Arbejdes Fuldførelse.

Christiania, i Committeeen for at indhente Oplysninger af Hans Kongelige svenske Majestæts Commissarier, den 24de October 1814.

Bilag 130⁴⁷⁸Forslag:

En Meddelelseskomitee, særskilt fra den Comitee, hvis Function er at samle Oplysninge om de indgivne Forslag synes nødvendig for at kunne meddele de svenske Comissarier det samlede Storthings Forslag til Modificationer i Grundloven, som findes nødvendige med Hensyn til Norges Forening med Sverrig. Mine Grunde herfor er:

1, At den Comitee, hvis Bestemmelse for Tiden er at gennemgaae de indgivne Forslag, og over samme at fremlegge deres Bemærkninger for det samlede Storthing, bør fritages fra at anddrage Storthingets endelige Beslutninger for de svenske Commissarier, da samme maaskee ville stride imod deres egne Bemærkninger.

2, At megen Tid vil vindes, om en saadan Meddelelses-Comitee kunde begynde sine Functioner strax, medens endnu hiin Comitee, der gennemgaae Forslagene, vedbliver at fungere.

Storthinget i Xnia, 24de Octobr 1814

Carl Stoltenberg

⁴⁷⁸ 1815: 221; 1835: 378.

Bilag 131⁴⁷⁹

Statsraadet anseer det for Pligt at indberette for Stortinget: At vi – efterat have indhentet den til at undersøge de i det sidste Feldttog begangne Fejl og Uordener nedsatte Commissions Betænkning, hvorvidt de mod General Lieutenant v Haxthausen indkomne Ankeposter, og Hans derover afgivne Erklæringer, kunne gjøre Hr. General Lieutenants Tilstedeblivelse fornøden – have funden os beføjede til at bevilge Hans Ansøgning om Permission paa 3 Maaneder til at foretage en Rejse til Danmark i private Anliggende; imod at Han, ved et i Rigs-Arkivet deponeret Revers, har forpligtet sig til, paa første Vink enten fra Undersøgelses Commissionen, eller nogen anden dertil bemyndiget Autoritet, at indfinde sig, hvor det maatte ansees fornødent, for at tilsvare sine Handlinger.

Herom skulde Statsraadet ikke undlade at underrette Stortinget, i Tilfælde derimod skulde være noget at erindre, Hvilket Statsraadet i saa Fald saa hastigt mueligt beder sig tilkjendegivet, da General Lieutenanten har bestemt sig til Afreisen næste Mandag.

Christiania i Statsraadet den 22 Oktober 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm
D. Hegermann

Jonas Collet. Aall

Til
Norges overordentlige
Storting.

⁴⁷⁹ 1815: 222; 1835: 329-330. Dokumentet mangler parafering av statsrådets sekretær Fischer, men dette er tilføyd i begge utgavene.

Bilag 132⁴⁸⁰

Overeensstemmende med den i Storthingets Præsidentenskabs behagelige Skrivelse af 18de dennes indeholdte Begjæring har Statsraadet strax anmodet begge General Commandoer, at meddele den forlangte Underretning om de Corpser og Chefer der i det tilbagelagte Felttog fordeelagtigen have udmærket sig. – Men med Hensyn til den Tid der vil medgaae forinden disse Underretninger kunne indløbe, skulde Statsraadet ikke undlade, foreløbigen herom at meddele herr Præsidenten for Rigets Storthing behagelig Underretning.

Statsraadet, Christiania, den 22de October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collet.

Aall

D. Hegermann

Fischer.

Til
herr Præsidenten for
Rigets Storthing.

⁴⁸⁰ 1815: 222-223; 1835: 330.

Bilag 133⁴⁸¹

Foranlediget ved at flere Andragender ere indløbne fra Ræpræsentanterne ved Rigets Storthing, om at godtgjøres de ved deres Reise hertil foraarsagede Udgifter, hvortil tildeels allerede er oppebaaret mere eller mindre i Forskud, skulde Statsraadet ikke undlade at anmode herr Præsidenten for Rigets Storthing, behagelig at bevirke, at en almindelig Bestemmelse meddeles, efter hvilken Regel saadan Godtgjørelse kan udbetales til Repræsentanterne; da det maa komme an paa en nærmere Lovbestemmelse, hvorledes og hvorfra disse Omkostninger skulle udredes, eller godtgjøres Statskassen, forsaavidt de af denne forskydes.

Statsraadet, Christiania, den 22de October 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm
D. Hegermann

Jonas Collet. Aall

Fischer.

Til
herr Præsidenten for Rigets Storthing.

⁴⁸¹ 1815: 223; 1835: 331.

Bilag 134⁴⁸²

⁴⁸² 1815: 223, 343; 1835: 331, 562. Treschows forslag om takkeadresse til kong Christian Frederik. Trukket tilbake, se Stortingets forhandlingsprotokoll 2. november 1814. Dokumentet mangler i Stortingsarkivet.

Bilag 135⁴⁸³

Jeg behøver ikke at sige denne ærede og oplyste Forsamling, at det ikke er den blotte Beslutning, vi fattede, da vi erkjendte det for at være gavnligt og nødvendigt, at Norge forenede sig med Sverrig under een Konge, der skal kunne erhverve den 20de Octbr 1814 en hæderfuld Udødelighed i Nordens Aarbøger; men at det er de Forhandlinger, hvorved vi nu skulle gjøre den nødvendig befundne Forening gavnlig – at det er disse, der ville gjøre hiin Dag vigtig og mærkværdig for de Slægter, der engang skulle vandre over vore Grave, og friste Livets Løb efter vore Dage, naar maaskee, i den fjerne Fremtid, intet Minde er mere tilbage af vor Vandring, uden det, at vi engang havde Norges Skjebne i vore Hænder, og at ufødte Slægters Vee og Vel afhang af vor Tale og vore Handlinger. Enhver i denne Forsamling af Norges Mænd har sikkerligen deelt Følelser med mig i Henseende til de Forhandlinger vi nu skride til; – og ikke er det min Hensigt at ville her ubeskedentligen fremstaae med Formaningens Ord eller Underviisningens Tale. Dertil føler jeg hverken Kald eller Evne. Men, Nordmænd! Brødre! Ingen blandt Eder vil undres over, om Betragtninger over denne Tidspunkts Viktighed og Indflydelse paa Norges Fremtid kunde vække saa mangehaande Tanker og Følelser, at det blev en Trang at søge den Lettelse for Hjertet, som det sædvanligen finder i oprigtig Meddelelse. Og derfor har jeg vovet at begjere Ordet, medens saa mange Værdigere tie. Nationens hele Opmærksomhed er henvendt paa denne Forsamlings Beslutninger, paa hvert enkelt Medlems Yttringer – thi dens Fordringer gjælde os Alle. Gemytternes Gjæring er stor: det nys Forgangnes Uforklarligheder, det Nærværendes Uvisheder og det Tilkommendes Formodninger bestorme Hjerterne. Vi have allerede ført Folket det første Skridt paa en endnu uanlagt Vei – og vi selv skulle nu bane denne Vei. I denne Stund var det mig en Trang at sige: Norges gamle Hæder maae reddes, dets Fremtids Held betrygges; Thi det er Folkets Stemme, det er dets hellige Fordringer paa os. Men hvordan skal dette skee? Saa spørges sikkerligen allerede trindtomkring blandt Norges Fjelde. «Hvordan skal det skee, efter hvad der har tildraget sig?» – saa spørger maaskee i denne Stund mangan graahærdet Nordmand, der blev gammel uden at have seet sit Fødelands Hæder fordunklet, i det han vender sit Blik mod Himlen og sukker, som om han vilde sige: hvi maatte jeg ikke døe, før disse Dage kom! – «Hvordan [—]»⁴⁸⁴ kan dette nu skee?» udbryder den fyrige Yngling, hvis Kind saa ofte blussede af ædel Varme, naar han læste Historiens optegnede Bedrifter, og følte, fra hvilken Æt han nedstammede; naar han standsede ved de gamle Slægters Mindesmærker, og ihukom de Mænd, der vandrede mandeligen mellem vore Fjelde, og gjorde deres Navne høiagtede paa Jorden: han føler kun sin arvede Kraft og sit luende Mod – han seer det fast ubrugte Sværd at stikkes i Balgen – og spørger bitterligen: hvo frelser nu Norges Ære? – «Hvordan skal det skee?» synes mig at høre den følende Moder spørge, i det hun favner sin spæde Søn og tænker: skal han da ikke nogensinde som Mand kunne glæde sig ved og være stolt af sit arvede Navn som Nordmand? skal han maaskee engang, naar hans Vandring falder gennem fremmedt Land, søge en Betyggelse mod Spot og Haan i at skjule sit Fødelands Navn, istedetfor hans Forfædre fandt i dette Navn et Anbefalingsbrev, der gjaldt trindtomkring i Europas Riger, og gav en sikker Adgang til Agtelse, Tillid og Venskab! – Begivenhedernes uventede Gang har rørt Hjerterne; Nationalstoltheden blusser, hæftigen i de urolige Bryst: Ingen, der kjender Nordmandens Charakter, sige derfor, at disse Forestillinger kun ere Phantasiens Spil, eller søgte Billeder, hvis Originaler ikke høre hjemme i vor Tidsalder! Vel erkjender ogsaa jeg, at vi leve i en i mange Henseender fordærvet Tidsalder – og skulde den Dag oprinde, da Man virkeligen kunde spørge: hvi faldt gamle Norge? da vilde jeg svare: Tidens Aand fældede det; men ikke vilde jeg dog nu raade Sverrigs Konge eller denne Forsamling at gjøre noget Skridt, der kunde saare Norges

⁴⁸³ 1815: 224-227; 1835: 332-340.

⁴⁸⁴ Strøket: skal

Nationalære, eller vække i Nordmandens Barm nogen Ahnelse om Trældom. Thi at Fædrenes Aand end hviler over Mange, og just i disse Dage hæver mangt et Bryst, den Troe kan dog [—]⁴⁸⁵ Enkeltes Vanart, enkelte skammelige Misbrug og deraf følgende 14 Dages Usselhed ikke udslette. Hvor fordærvet end Tidsalderens Aand maatte synes at være, saa er dog Nordmandens stolte Nationalfølelse ikke udslukket. Æren gaaer for Alt. Og efter denne Grundsætning vil vore Forhandlingers Udfald især bedømmes. Det er denne Forsamling bekjendt, hvad Landets forskellige Districter have været villige til at gjøre for at frelse Norges Ære, og videre Vidnesbyrd maatte vel synes overflødigt for at bevise den Aand, der besjeler Folket, og gjøre det troligt, at Man vilde foretrække den uligeste Kamp for Skændsel. Nationens Stemme lyder da til os: Norges Ære maae reddes, dets Held for Fremtiden derved betrygges. Og medens Tusinde med os grunde paa, hvorledes dette kan skee, efter hvad der har tildraget sig, da være Spørgsmaalet ikke os ligegyldigt, men staae os levende for Øine ved enhver af vore Forhandlinger! Jeg kan kun tænke mig to Midler at anvende i denne Henseende. Det Ene har denne Forsamling allerede givet at forstaae, at den vil see anvendt, nemlig, at foranstalte en stræng Undersøgelse, og derved bevirke en troe og nøiagtig Fremstilling af Begivenhedernes Gang og Sammes Aarsager i dette Norges mærkelige Aar. Det være derfor indtil videre nok, her at have nævnet det! Det andet Middel – og som især vedkommer de Forhandlinger, der nu skulle være Gjenstanden for vore Sammenkomster – er, at Nationens Mænd, som have valgt Foreningen, nu ogsaa selv med Frihed og Værdighed bestemme Foreningens Vilkaar. Norges Folk, der svoer den hellige Eed høit og lydeligen for det hele Europa, skal ikke – med næsten sin hele Styrke tilbage og, saa at sige, urørt – kunne ansee sin Ære for reddet, dersom Vilkaar og Betingelser foreskrives det, og saaledes ligne Seierherrens Bud mere end Frihed og Selvstændighed; og dersom det kun skal have Ædelmodighed at stole paa i Henseende til sin Fremtid.

Vi, som udkaaredes til at bestemme Norges Skjebne, da dets tappre Hære vare [—]⁴⁸⁶ fulde af Harme, og da dets Konge drog sig sørgende tilbage, vi have gjort det store Skridt til en Udsoning mellem tvende Folk, som Naturen syntes at ville forene; vi have hævet os over Fordommenes Magt; vi have forglemt det gamle Nationalhad; vi have draget Forsonlighedens venlige Slør selv over Udhungringens Rædsler, over Spottens Ord og fjendtlig Grusomhed; vi have dæmpet vor Harme, vor Stolthed, vor grundede Mistroe, og sagt: Norge bør forenes med Sverrig under een Konge. Dette Skridt er i sig selv ingen Vanære, saa sandt det ikke er Vanære at tilgive og lade sig forsone. Men vilde vi af Frygt eller Høflighed lade os foreskrive Betingelser, sikkerligen da skulde vi have hver ægte Nordmand imod os, fordi det var vor Ære imod. Skal Norges Ære reddes, og Foreningen vorde hæderlig, da maae vi have Frihed til selv at bestemme vore Vilkaar. Er denne Frihed os betagen, da skal Samtid og Eftertid med Grund kunde sige: Efter den høitideligste Ed og de helligste Løvter lod Norge sig undertvinge, skjøndt de Fleste af dets Sønner endda ikke havde viist sig i Kampen. O, saa vanærende nævnes dog aldrig i Verdens Aarbøger den Tidsalder, da vi vandrede paa Norges Jordbund, over de uforglemmelige Heltes Grave! Vi ville frelse vor Ære, og Sverriges Carl, om han er vor Tillid værdig, skal glæde sig ved at faae Mænd at regjere over og ikke Trælle.

Den Pagtens Haand, som ærlig Normand rækker, er trofast, og det Baand, den knytter, maae beregnes paa at vorde varigt. Derfor maae [—]⁴⁸⁷ vor Grundlov, i hvilken de kommende Slægter skulle finde deres Friheders Betryggelse, være beregnet paa at kunne bestaae under Tidernes og Omstændighedernes Foranderlighed. Vare end de oplevede Begivenheder og Erfaringer af den Art, at de gave os de tilstrækkeligste Grunde til at ansee Sverrigs Carl, Carl Johan og Oscar for at være vor høieste Tillid værdige – dog skulde vi

⁴⁸⁵ Strøket: ikke

⁴⁸⁶ Strøket: udspillede

⁴⁸⁷ Strøket: den

ikke forglemme, at vi fastsætte en Grundlov, der skal vare ved ogsaa da, naar Konger af modsat Tænkemaade skulle sidde paa Carlers Trone. Vil 13de Carl Norges Held, da maae han tilstaae os, hvad vor Ære og Tryghed fordrer. Og ville vi bestaae for Samtid og Eftertid, da maae vi handle saa, at vi kunne adskilles fra et undertvunget Folk. At Eidsvolds Constitution maa lide mange, tildeels væsentlige Forandringer nu da Talen er om Forening med et andet Rige, det vil baade Carl og vi kunne indsee. Gjøre vi selv disse Forandringer med Frihed og ikke efter Forskrift, da skal Nationens Ære kunne bestaae med Foreningen; gjøre vi dem med sindig Klogskab og Overlæg, da skal Norges Held kunne forenes med Sverrigs, og den 20de October 1814 kunne blive velsignet blant Norges Fjelde. Brødre! Nationalære er ikke en tom Indbildning. Den er Frihedens sikreste Værn mod menneskelig Undertrykkelse og Tyrannie. Dens Tab er Trældommens visse Forbud. Lader os da handle om Norges Sag saaledes, at det kan bestaae med Folkets Hæder og Værdighed, og at vore Efterkommere ikke skulle sukke over os, naar de ved Historiens Lys søge de ærværdige Høie og tause Grave, hvor Norges hæderlige Slægter hvile.

Christiania i Storthinget den 25de Octbr 1814.

NSSchultz

Bilag 136⁴⁸⁸[Med en annen hånd:] Fremsagt 25 Octr

Ærede Medbrødre! De tilgive, at jeg nu, da vi skride til at, bestemme Grundtræckene for vor Forening med Sverrig, i Henseende Konge og fælles Forsvar, anser det for Pligt mod mit Fædreneland og mig Selv, at bør yttre til Overveielse følgende mine ringe Tanker.

En Konge maa være saa ædel og retskaffen, saa fast og ubøiyelig i gode og ædle Grundsætninger som muelig – og kan man vente alle Konger som saadanne? men om de end ere det, saa ere de dog, den fælles menneskelige Natur underkastede.

Ethvert Menneske paavirkes af dem som opdrage ham og daglig omgaaes ham – thi hvad ere vi Mennesker fra Naturens Haand, uden andres Paaivirkning? altsaa paaivirkes og Kongerne, af de Dem omgivende Personers individuelle Meninger, undertiden redelige men af feilagtige Grundsætninger – undertiden egennyttige, eller opflammede af naturlig Forkjerlighed til sit Fødested.

Saadan Paaivirkning bidrager altid, lit efter lit til, uformærkt at dreie Tingenes Gang og Stilling derhen, at, de fra Kongeboligen mest bortfiernede Lande og Stæder, tilsidst stedmoderlig behandles.

Hvorledes gik det de under det Spanske Septer fordum forenede Portugisiske, Italienske og Bælgiske Lande? Hvorledes er det gaaet Tid efter anden de under det Østerigske Septer forenede mange og forskiellige Folk? og hvorledes hos den frie og ædle Brittiske Natjon de med samme forenede, fordum Nord-Amerika og endnu Skotland og Irland? – Besidder icke selve London 2/3 Dele af al den engelske Handel? kan den tænkes, at ville været i Besiddelse deraf, hvis Konge-Boligen havde vært i Edingburg eller Dublin? Sickerlig, en mere lige fordeelt Handel, havde da været de engelske Kjøbstæders Lod, til Nytte for den hele Stat. Hvo vil fremstaae og modsige disse Kiends-Data? Stadfæster icke alt dette den Sætning, jeg tilfældigen forhen ved en given Leilighed brugte Frihed, mundlig at yttre i denne ærede Forsamling? den nemlig: at da Norge, nu som før, naturlig kommer at forblive langt bortfiernet fra Konge-Boligen, saa bør Norges Sønner, især derfor, være saare varsom i sine Bestemmelser, ved vor Forening under fælles Konge med Sverrig, og icke aabne, men til Folkets Beroligelse, vel lucke for, alle Indflydelsens Snigveie – heller formeget end forlidet, thi Naturens Virkninger ere vanskelige at hindre og modstaae.

Jeg taler baade Nutids og Fremtids Sag. Jeg taler rent og frit ud, af et varmt, for mit Fædreneland og den hele Menneske-Slægts Vel og Lyksalighed brændende Hierte.

Jeg har stedse troet, og endnu frygter for, at den Krig og Ødelæggelse vi nu vil søge at undgaae, ved vort nuværende Foretagende, vil ickun komme til at udsættes en kort Tid men ei at undgaaes. Dog, det visse bør foretræckes det uvisse – og et strax forestaaende øyensynligt Onde bør heller søges undgaaet, end et ickun sandsynligen længere hen forestaaende lige Onde, som Verdens idelige Afvexlinger, og Afvigelser fra dens jævne Gang, mueligen, og forhaabentlig kan tilintetgjøre. Jeg er saaledes, for mit ringe Individ [—]⁴⁸⁹, omsider bleven overbevist om, at det mueligens vil kunne baade være, og varigen blive, mit Fædrenelands Vel og Lykke, at antage fælles Konge med Sverrig – derfor taledede jeg derfor, og stemmede dertil – men tilraader ickun Foreningen under viise, forsigtige og nøyagtige Bestemmelser.

Jeg frygter ingen, og har aldrig i mine Mandoms Aar frygtet nogen. Jeg elsker Gud over alle Ting, og mit Fædreneland, og Menneske Slægtens Rettigheder og Vel, langt over mit og Mines Liv og Gods. Jeg haver forhen indgivet mine ringe, men velmente, Tanker om enhver Post især af Forslaget fra Sverrig, og de nu nødvendige Forandringer i vor Grundlov, hvortil jeg et og alt henholder mig.

⁴⁸⁸ 1815: 227-229; 1835: 340-343.

⁴⁸⁹ Strøket: alt

[—]⁴⁹⁰ Enhver maae finde det sin Pligt, frimodig at fremkomme med alt, hvad [—]⁴⁹¹ han anser nyttigt for sit Fædreneland, at bør bestemmes i Anledning nærværende Kongevalg, for at samme, af den ærede Forsamlings dybere Indsigter, kan drøftes og renses. Naar jeg haver fremsadt mine Tanker og Grundene derfor, har jeg gjort hvad jeg bør, ingenlunde formenende, at disse skulle være de rigtigste – mine Indsigter ere dertil altfor ringe – men for at alt kan prøves, og det bedste velges – og [—]⁴⁹² det vil meget glæde mig, hvis jeg som Representant, ville kunne give Anledning til ickun en eneste for mit Fædreneland nyttig Bestemmelse, som ellers vilde have undgaaet Forsamlingens Opmærksomhed. Jeg [—]⁴⁹³ ville da icke have været et blodt Ecko af Ja eller Nei, der ingenlunde kan være nogens Pligt paa dette Sted.

Christiania i Stortinget d. 25 October 1814.

AvWSKoren

⁴⁹⁰ Strøket: Jeg

⁴⁹¹ Strøket: jeg

⁴⁹² Strøket: jeg

⁴⁹³ Strøket: havde

Bilag 137⁴⁹⁴[Med en annen hånd:] Fremsagt 25. Octbr.

I det vi nu afmaale og bestemme, Norges og Sverrigs giensidige Rettigheder og Pligter mod hinanden, troer jeg vi især bør være opmærksom paa Aarsagen, hvorfor Sverrig, endog med Anvendelsen af sin hele Magt, har ønsket en Forbindelse med vort Fødeland. Er Grunden til denne af Sverrig saa hæftigen attraaede Forening, kun sædvanlig Forstørrelses-Lyst og Herskesyge, da kunne vi visselig ikke noksom være paa vor Post; men er Aarsagen, som saa klart synes at ligge for Dagen, at Sverrig, istæden for en Fiende, ønsker en fredelig Naboe og Ven i Vesten, medens det selv ved Understøttelsen af denne Vens Kræfter, har et Værn mod en stedse voxende Magt i Østen; sandelig! da vil man og, uden synderligt Skarpsyn, overbevise sig om, at Norges Undertrykkelse ville være Sverrigs Selvstændigheds Grav.

Lader os derfor ikke alt for ængstligen veie Ord og Udtrykke; vi bygge da paa Mistillids, en sig selv forstyrrende, Grundvold, og Foreningen, isteden for fælles Hæld, vil bringe fælles Uhæld. Ængstlig Frygt og Mistillid, er desuden Normandens ædle Karakter ubekjendt, og røber overalt Mangel paa egen Kraft; og ligesaavist som den bedste Grundlov, uden den fornødne Kraft og Villie til at overholde den, vil være et Intet; Ligesaavist vil en tilsyneladende mindre god Constitution, men bygget paa rigtige Grundsætninger, og med Kraft og Værdighed haandhævet, sammmentaget med Sverrigs egen Interesse, være vor Friheds og Selvstændigheds fuldkomne Paladium.

Christiania i Kongeriget Norges overordentlige Storting den 25de October 1814.

Sibbern

⁴⁹⁴ 1815: 229-230; 1835: 343-344.

Bilag 138⁴⁹⁵[Med en annen hånd:] Fremsagt den 25de Octbr.

Den ærede og højtagtede Forsamling ville tillade mig, inden Discussionerne over Forslagene til Norges og Sverigs Forening tage deres Begyndelse end meere bestemt at fremstille og udvikle de Synspuncter hvorfra denne Forening bør udgaae, og de Grundsætninger hvorefter samme bør skee.

Skjøndt jeg nødigen gienkalder sørgelige Erindringer, maae jeg dog gaae tilbage til Kieltractaten, – og – en Følge af denne, Friegivelsen af Norges Ed til Dannerkongen. Den første blev af Norge aldeles ikke erkiendt. Den sidste kun – uden tillagde Betingelse angaaende Sverig. Fra den Tidspunct hæver Norge sig atter som frit Rige, – og, – ved den siden antagne Constitution, som en uafhængig selvstændig Stat. Af Staten Norge blev enhvær Fordring om Kieltractatens Opfyldelse afviist. Denne Tractats Statsretsmæssighed blev ey erkiendt og maae aldrig blive det; ligesaa lidt, som de Garantier hvorpaa den Grunder sig. Sverig vovede med Millitairmagt at giennemdrive sine formeente Fordringer – blev denne end ey fuldkomen Afviist. Sverig kunde dog ey derved tvinge Staten Norge til at erkiende disse; Thi først engang selvstændig uafhængig Stat, ville den have tabt sin Hæder og Værdighed ved at lade sig true til meenedrisk at svigte nys højtideligen svorne Ed. [—]⁴⁹⁶ Her er da Synspunctene hvorfra, jeg troer alle Storthingets Forhandlinger med Hensyn til Foreningen bør udgaae: Norges Hæder og Statsværdighed bør nøje hævdes, – for Staternes høje, Historiens strænge Domstol bør Norges Handlinger i denne Tidspunct kunde udholde den nøjagtigste Undersøgelse. Med Staterne forholder det sig anderledes end med Individerne: Disse have en strængtdømmende Samvittighed, der selv tilfreds trodser al fremmed Dom: saa er det ey med Staterne, skjønt og disse have og maae have deres Individualitet. Deres Dommer er Clio, den nøje oplyste retfærdelskende, og derfor upartiske. Thi Motiverne ere ey Prøvestenen for Staternes, som Individernes Handlinger. Handlingerne selv ere det i denne, som i alle andre til Retslæren hørende Deelee. Men vee os, om Norge ey bestaaer for denne Domstol, det vil da, som Individet med ond Samvittighed aldrig være eenig med sig selv; Men tilsidst opløses og tilintetgjøres. Statens Held er langt underordnet dens Hæder, hiint er øjeblikkeligt, denne evig; hiin modstrider ofte denne. Denne har stedse hiin til Følge.

Synspunctet, antaget, gaaer jeg over til Anvendelsen af dette: I al Forandring maae Norge kunde udholde den strængeste Undersøgelse; naar vi nu vide hvori denne Undersøgelse bestaaer, nemlig deri at Norge ey taber noget af sin Hæder og Værdighed, saa indsees lettelig at Hovedprincippet bliver: – Norge er en frie uafhængig og selvstændig Stat, og endvidere: – Constitutionen maae indeholde Garantie for at Norge maae vedblive at være dette. Med andre Ord, at dets Selvstændighed ey uden Vold kand rokkes eller tilintetgjøres. Men indeholder det fremsatte Hovedsynspunctet og Grundprincippet for Storthingets Forhandlinger, saa flyder det af sig selv at, 1te.) Constitutionens saavel formelee, som materielle væsentlige Beskaffenheder indtil Ord og Udtrykke bibeholdes. Hvad ville den upartiske Dømer sige; naar Norge et halvt Aar efter at have besvoren Constitutionen uden yderste Nødvendighed forandrer den. Maae ey Dommen blive: enten er Norges Selvstændighed og dets Constitution lidenskabelig Fantasiesværk; eller og er Statsværdighed og Nationalitet for Norge tomme Ord uden Betydning og Eden, et Intet. 2det.) Maa en nøje Adskillelse af Constitutionen og Forenings-Acten vel bemærkes. Constitutionen er Værnet for Statens Selvstændighed; eller rettere en Betingelse uden hvilken den ey er muelig; Forenings Acten derimod er Tidsomstændighedernes Foster; Staten kand og maae være selvstændig uden denne; Hiin kand bestaae uden denne. Denne

⁴⁹⁵ 1815: 230-232; 1835: 345-350.

⁴⁹⁶ Strøket: Herfra

ey uden hiin; Men det tilfældige maae aldrig sammenblandes med det nødvendige. Blev Sverig og Foreningen med Sverig nævnet i vor Constitution, vilde da ikke dette give Anledning til, eller endog fordre den ugrundede Bestemmelse, at Norge ey kunde bestaae uden den, – og ville det samstemme med Norges Statsværdighed og Hæder? Ey maae dette forstaaes saaledes, at Foreningen skulde uden Grund kunde brydes af enten Norge eller Sverig; Ingenlunde. Foreningen er som Tractat hellig; Men ey allene brydes kand den, den er just derved en Nullitæt; naar den strider imod Constitutionen. Foreningsacten kand nøjere udvikle og strængere fastsætte Betingelserne for Foreningen med Sverig, – dens Bud kunde gaae uden for; men ey modstride Constitutionens befalede Betingelser for enhver Forening. Acten kand uden fra brydes – aldrig Constitutionen.

3de.) Sammenblandelse af Nationerne bør nøjagtigen undgaaes; denne ville blive en Følge af det i foregaaende 2det afhandlede; Men derfor er det, der fordre ey tilstrækkelig Værn mod dette. Sammenblandelse kand finde Stæd ved mange tilsyneladende ubetydelige Omstændighed; Den finder Stæd ved enhver Indragelse af fremmet i Staten, og enhver Inblanding af Staten i Fremmed. Herunder maae nøje bemærkes den Norske og svenske Constitutions Hovedforskjellighed, – Sverig har Stænder, Norge Borgere; enhver Forandring heri, ville strax og aldeles tilintetgiøre vor Constitution og vor Stat; Ligesom dette Altid er en Følge af Sammenblandelse. Paa de her antagne Grundsætninger hvilke ere lagte til Grund saavel i de af mig til Committeeen indgivne Bemærkninger, som og i min senere Tale med Hensyn til Foreningen med Sverig vil jeg støtte mig i de følgende Discusioner hvori jeg har den Ære at deeltage. Kun tillader jeg mig, at giøre Storthinget opmærksom paa, en efter min Mening, absolute nødvendig højtidelig Erkiendelse fra Sverigs Side af Norges Statsværdighed og de Følger Tilsidesættelsen heraf kunde have. Jeg beder i denne Hendseende bemærket Norges egen Historie under Kong Christian den 3die og vi vil da finde en, i nærværende Omstændigheder særdeles vigtig Erfaring, den nemlig: at man forandrede Norge fra et valg-Rige til et Arve-Rige. Man kand ey tilintetgiøre denne Anmærkning ved at ærklære Forandringen for aldeles Gold. Historien fremsætter de vigtigste Følger, med Hensyn til Suverainitæten, som Norge maatte antage ey, som Danmark antog. Dobbelt vigtige kunne, ja maae Følgerne blive med Hensyn til nærværende Forening, hvis denne højtidelige Erkiendelse frafaldes. Ligheden i Norges da værende og nu værende Stilling er meget Stor, – Norge blev den Gang anseet, som Oprører saa og nu, – noget af Norges Land og et Par Fæstninger blev da erobret; saa er det og nu, Norge forenede sig da frievillig med Dannemark – nu forener det sig frievillig med Sverig. Ogsaa Forskielligheden mellem disse fordrer, saa synes mig endmeere: denne højtidelige Erkiendelse.

Christiania i Storthinget den 25de October 1814

A.C. Møller
Repræsentant for Arendal.

Bilag 139⁴⁹⁷[Med en annen hånd:] Fremsagt 25de Octr.

Tale
fremsagt i Kongeriget Norges overordentlige Storting,
d. 25. Oct. 1814
af
Dr. Neumann.

«Norges Landmagt – saa hedder det i et af de Forslag som Committeeen har i Dag lagt under Stortingets Betænkning – kan uddrages – over – den Skandinaviske Halvøes Grændser, naar Stortinget, eller det Norske Statsraad, maatte finde det nødvendigt til de forenede Rigers Tarv.»

Ædle Norges Mænd!

Det vilde ikke gjøre vore Følelser nogen Vanære, om vi, ved en Beslutning som denne, først have skuet rundt omkring os, og fæstet et skarpt Blik paa de nærmere eller fiærner Forholde, som vi staae i, eller have staaet i, til Europas øvrige Stater. Og hvad Land møder vort Blik da vel nærmest? – Danmark! – Efter Seclers Forbindelse ere vi blevne mod vor Villie løsrevne fra dette fordums Broderland. Endnu hænger vort Hierte, og det behøve vi ei at skamme os over, ved dette Land. Mange af vore lykkeligste Dage tilbragte vi – Mange blandt os – i dets Skiød. Mange ere endnu de Familie- og Venskabsbaand, som knytte os til det; og disse Baand, de ville i flere kommende Tider vel ei gandske løses! En Fyrste, der fortjente og vandt vor Kjærlighed, som har villet gjøre Alt for vor Lykke, som har bragt vor Rolighed det største Offer, skal engang vorde Danmarks Drot. – Nu spørger jeg: Skal det Storting, han selv, denne Ædle, har sammenkaldt, for at raadslaae om Norges Vel, efter at have modtaget det sidste Pant paa hans Kjærlighed, skal det fatte en Beslutning, som kunde have den Følge, at, om ikke vi, dog vore Sønner engang vendte Dolken imod Frændebarm, hialp til at underkue hiint Folk, der endnu stedse vil være at ansee som Kjød af vort Kjød, som Been af vore Been? Og hvad kan ikke de forenede Rigers Tarv, engang i Tiden, gennem Politikens Sophismer, falde paa at ville fordre? Skal vi da underskrive vor Efterslægts mulige Niddingsdaad? Nei! Det bør vi ikke! Ømt bør Mindet være end vor Efterslægt om deres Fædres Lykke i Forbindelse med Danmark; og skulde dette Minde end udslettes af deres Sind, skulde de kunne glemme, at vi havde fordum været Tvillingsødsken, da bør vi forebygge denne Skjændsel, ved at gjøre dem det umuligt.

Jeg foreslaaer derfor: At, i Beslutningen angaaende Forsvar eller Angreb, hvortil Norges Stridskræfter skal anvendes, dette udtrykkelig betinges: – «at Norge aldrig drager ud mod Danmark i offensiv Krig, og i defensiv Krig – naar ikke Norges eget Land af Danmark angribes – indskrænker sig allene til at forsvare Norges Kyster og Grændser, uden at gaae nogensinde i Spidsen for den active Hær.» –

⁴⁹⁷ 1815: 233-234, 239; 1835: 350-352, 361-362.

Bilag 140⁴⁹⁸

[Med en annen hånd:] Fremsagt den 25de Octr. 1814.

Var jeg ikke allerede vant med, at høre her ved Storthinget de særsommeste Propositioner, der ledede til at kaste os i Sverrigs Arme, førend Sverrig selv offentlig forlangede det, saa ville jeg have højlig forundret mig over dette af Committeeen fremsadte Forslag. Alt hvad Nationen meest krymper sig for, eller er meest stemt imod, bevirkes ved samme. Det er at befrygte, at de herefter følgende Storthing, ville blive meere og meere eftergivende, og kunne maaskee lidet imodstaae en Fyrstes naadige Smil, der forventede dem, som viiste sig bøjelig; især blev dette Tilfældet, naar vi efter Herr Etatsraadens Meening ej burde spørre dem Vejen, der kunne i Stokholm erholde vigtige Æresposter, og opnaae høje Tittler. Men hvad der er endnu værre og kroner Værket, er at Statsraadet, som vælges af Kongen, og paa hvilket han kan have saa megen Jndflydelse, skulle i 3 Aar, som er ethvert Storthings Mellemtid, kunne bestemme, at vore Tropper maae bruges i fremmede Lande. Man maae jo indsee, at fleere Tusinde Normænd kunne saaledes blive slagtede i Udlandet imod Nationens Ønske.

A: Konow

⁴⁹⁸ 1815: 234; 1835: 352-353. Se bilag 228b.

Bilag 141-142⁴⁹⁹

Jeg indseer ikke rettere, end at den 25de § i de svenske Commissariers Forslag, saaledes som den er affattet, bør antages, for saa vidt den har Hensyn til fremmede Magters Tropper og vore Troppers Uddragelse over begge Rigers Grændser. Derimod bliver det vel nødvendigt, at der gjøres Bestemmelse i Henseende til, hvorvidt norske Tropper bør inddrages i Sverrig eller Svenske i Norge. At i Fred, ingen af Delene bør finde sted, var stedse og forbliver altid min Mening. Krænkende vil det være for Norges Mænd, om svenske Tropper skulde holde nogen af vore Fæstninger besatte. Ikke vil heller dette kunne virke til Foreningens Varighed. Trykker Foreningen det norske Folk, sandelig et Par Garnisoner kuer ikke Misnøien; men de [—]⁵⁰⁰ vække, de forøge den. Ingen Mistroe maae der vises mellem Nationerne. Men der maae sørges for, gjensidig Hjelp mod udvortes Fiender. Jeg skulde derfor foreslaae [—]⁵⁰¹ § 25, saaledes.⁵⁰²

§ 25

Kongen har høieste Befaling over [—]⁵⁰³ Rigets Land og Søemagt. Den maa ikke forøges eller formindskes uden Stortingets Samtykke. Den maa ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste og ingen fremmede Magters Krigsfolk, undtagen Hjelpetropper mod fiendtligt Overfald maae inddrages i Riget uden Stortingets Samtykke. I Fredstid maa aldrig andre, end norske Tropper være i Norge, – og [—]⁵⁰⁴ ingen norske Tropper i Sverrig. Men naar Sverrigs [—]⁵⁰⁵ Grændser eller Kyster angribes skal den halve Deel af Norges organiserede Landmagt, kunne bruges i Sværrig, og naar Norge angribes, da skal Sverrig komme Norge til Hjelp med saa megen Landmagt som den halve Deel af den norske Landmagt udgjør. En større gjensidig Hjelp, skal af Norge ikke gives eller modtages uden Stortingets Samtykke. Ei heller maa [—]⁵⁰⁶ norske Tropper uden Stortingets Samtykke bruges udenfor Sværrigs Grændser.

Motzfeldt

⁴⁹⁹ 1815: 234-235; 1835: 353-354. Dokumentet er nummerert 141-142, som kanskje kan forstås slik at talen og forslaget til tekst har fått hvert sitt nr.

⁵⁰⁰ Strøket: de

⁵⁰¹ Strøket: følgende [utydelig]

⁵⁰² Følgende avsnitt er så å si identisk med det som er sitert i Stortingets forhandlingsprotokoll 25. oktober 1814. Hele avsnittet er kryssset over. Det er ikke tatt med i noen av utgavene.

⁵⁰³ Strøket: [utydelig]

⁵⁰⁴ Strøket: ikke

⁵⁰⁵ Strøket: [utydelig]

⁵⁰⁶ Strøket: de

Bilag 143⁵⁰⁷

I Anledning af [—]⁵⁰⁸ Ret til at indkalde eller udkalde Tropper, d.
25de Octob.

Norges Grundlovs 22de og 28de §. berettiger Kongen til at indsætte og afskedige Statsraader.

Disse Embedsmænd synes altsaa alt for meget udsatte for Afhængighed, til i et saa vigtigt Anliggende, som fremmede Troppers Indkaldelse eller vore egne Udmarch, at burde have nogen afgjørende Stemme, hvilket her ene og allene bør hvile hos Storthinget, som repræsenterer Folket.

Svenske Tropper i Norge, eller Norske i Sverrig synes ogsaa aldeles overflødig; Norge faae kun liden Understøttelse af Danske Tropper, naar Sverrig var det fiendtligt, end mindre maae det være trængende til saadan Bistand, naar det staaer i nøyeste Venskabs Forbindelse med Sverrig.

Begge Riger ere desuden saaledes situerede af Naturen, at de selv med egen Kraft, naar de intet have at frygte [—]⁵⁰⁹ af hinanden, maae kunne tilbagevise hvert fremmed Angreb. Altsaa ingen Svenske Tropper i Norge! ingen Norske i Sverrig! uden Storthinget maatte finde samme fornødent, i Tilfælde af uventet truende Overmagt, hvis forehavende Angreb man dog giennem sin Gesandt bør vente sig foreløbigen underrettet om, og saaledes snart kunne forlange den fornødne Bistand, om samme skulde behøves; men aldrig blive vore Tropper brugte til Erobringer!

De Svenske Corpser, som ere her nu, rykke tilbage naar Kongen er valgt! Normænds gamle trofaste Karakter yder Kongen fastere Borgen end alle Befæstninger; og Tillid bør møde Tillid.

CSørenssen

⁵⁰⁷ 1815: 235-236; 1835: 355-356.

⁵⁰⁸ Strøket: Kongens

⁵⁰⁹ Strøket: for

Bilag 144⁵¹⁰

[En løs lapp med tekst på den ene siden:] Dette til føres først
 [På den andre siden:] Den Tid Constitutionen paa Eidvold var lagt tilgrund for
 Regjeringsformen var der vistnok ikke tenck[t] paa hvad nu er intruffet

Peder Bøgvald

[Med en annen hånd:] Fremsagt d 25 Octr 1814.

Min mening er. at den svenske Konge hvis han tillige vorder Norges Konge – ikke bør at have med Norges invortes forfatning eller Bestyrelse at bestille. hvilket er det eneste middel som Kan sikre Norge selvstendighed – alle Embedsmænd bør derfor beskikkes af Det Norske statsraad. og Disse igien af stortinget hvor ved Nationen erholder betrygelse for at Embedsmændene bliver aldeles uafhængige af Kongen, og sine med borgere hengiven

alt hvad sverrig og dets Konge fra norsk Side bør tilstaaes er en vis bestemt aarlig summa, titel af Norges Konge og et bestemt antal Tropper i tilfælde af at sverrig angribes med Krig – hvilke Tropper Dog ikke bør agere udenfor sverrig ey heller stilles mere end een gang i hver 20 a 30 – aar – thi ellers kan Norge med sverrigs idelige Krige Ledt udtømmes for Folk –

Efter dette forslag bør Constitutionen alsaar Lempes – Saa at alt hvad deri omhandles angaaende at den udøvende magt er hos Kongen. at han Kan give og ophæve anordninger inkræve afgifter og skatter, at han har benaadings Ræt – at han vælger og beskikker Embesmænd med videre – bør udgaae og overføres Deels paa statsraadet, deels paa stortinget.

Kongen bør ey heller have ræt til at begynde Krig uden stortingets samtykke, ey heller Ræt til at afstaae nogen deel af den norske stat – Norge bliver følgelig i den stand det er. dets Fæstninger sløjfes ikke, dets vaaben m. v. af Leveres ikke – De svenske brødre Rømme uden ophold det besatte Land og Fæstninger, hvilke sidste til lige afleveres i den stand de nu erre, og med alt deri befindtligt forraad og vaaben af hvad navn nævnes Kand – for at forekomme urolighed og muelig Borgerkrig ifald at det norske folk skulde af lægge Eed til den svenske Konge forreslaar ieg at Eeden af lægges af stortinget paa Nationens væggne.

Norge bør ikke have nogen generalgouverneur minst af svensk herkomst. vil man endelig have en saadan hæderspost inførdt i Norge Kan den svenske Kronprins eller søn til træde statsraadet som President med tvende stemmer. ingen i Norge boende invaaner bør ikke enten af sverrig eller andre uden riges Regenter modtage nogen Rangs titel eller orden uden han vil forlade riget.

Peder Bøgvald

⁵¹⁰ 1815: 236-237; 1835: 357-358.

Bilag 145⁵¹¹

Ædle Normænd!

Endskjøndt den Svenske Nations gamle Friheds-Kjærlighed og Hs. Majestæt Carl 13des Klogskab ere – lige som Hr. Grev Wedell og Hr. Etatsr. Treschow forhen have yttret – noksom paalidelige Grundpillere for Bevarelsen af Norges Frihed og Selvstændighed; saa er der dog vist Ingen iblandt os, der jo tilfulde bør indsee: hvor svage disse Grundpillere ere med Hensyn paa Fremtiden; thi mueligt var det jo, at den svenske Nations gamle Friheds Kjærlighed kunde uddøe, ligesaa mueligt som det er at Sverrigs Throne engang i Tiden kunde vorde beklædt af en Fyrste, der vanslægtede fra sin nærværende Stammefaders Klogskab. Ak! hvortil skulde da Norges ravende Frihed kunde hælde sig? upaatvivlelig vilde den da styrte med Faldet af hine Grundpillere. Utidig er vist nok denne Bekymring for Fremtiden; dersom vi her ere komne sammen for ligesom Børn at bygge et Kaarthus, der snart igjen skal omstyrtes; men da det nu er vort høje Kald at grunde en for begge Riger varig og lykkelig Forening, der skal bringe forønsket Held ej blot til de Nærværende; men ogsaa til Millioner af vore kommende Slægter; saa er det vor Pligt at oprejse ethvert mueligt uomstødeligt Bolværk ei blot om Vor; men og om vore Efterkommeres Frihed og Held. Dette har vist nok Committeen havt for Øje under Udarbejdelsen af dens Bemærkninger i Henseende til Udstrækningen af Hs. Majestæts Magt over de Norske Tropper. Kuns Skade! at Committeen ikke synes at have fundet den rigtigste Vej til at opnaae sit ædle Øjemed; naar Den gjør Kongens uindskrænkede Magt over Norges Armee ene afhængig af de fleste Stemmers Samtykke i Statsraadet; thi Statsraaderne indsættes og afsættes jo af Kongen; Han vil derfor ogsaa uden Vanskeighed kunne komme i Besiddelse af disse Stemmer til sine Hensigters Opnaaelse. Dog – man vil maaskee sige: de ere jo Normænd, og hos Normænd bør Fædrelandets Kjærlighed lue højere end Higen efter Konge-Gunst eller Selv[—]⁵¹²-Fordeel. O at det virkeligt var saa! ja hvor gjerne ønsker jeg ikke at stande her for denne Forsamling som en Løgner og Bagtaler, naar jeg forsikkrer: at der desværre gives alt for mange Normænd, som endog i det afgjørende Øjeblik, da Fødelandet ene byggede sit Haab paa deres Frimodighed og Redelighed, ej ville blues over at forraade Norges den ædlest Sag; og at saadanne Personer ville blive ophøjede til Statsraader er skrækkeligen at befrygte i det Øjeblik, Sverrigs Throne engang i Tiden maatte vorde beklædt af en Fyrste, der vil misbruge sin Magt over den Norske Armee. Skal altsaa Hs. Majestæts uindskrænkede Magt over Armeen ene være afhængig af de fleste Stemmers Samtykke i Statsraadet; da bliver det nødvendigt, at Folket selv vælger Statsraaderne; eller i det mindste foreslaaer for Hs. Majestæt et Antal, hvoraf han vælger dem. I Tilfælde af at dette ej kan skee: saa velan! lader os oprette en nye Værdighed, som Bolværk mod ethvert mueligt Misbrug af Magten over Armeen! lader Folket igjennem Dets Repræsentanter foreslaae et Antal Personer, hvoraf Hs. Majestæt vælger et saa kaldet Krigs-Tribunal; med hvis Samtykke han ene maa uddrage den militaire Styrke af Norges, saavelsom den scandinaviske Halvøes Grændser; ene efter Overlæg med dette Tribunal maae Svensk eller fremmed militair Styrke inddrages i Norge; samt Antallet af de gjensidige Hjelpetropper bestemmes. Tribunalet bør ene staae til Ansvar for Storthinget og kan af Samme afsættes enten in toto eller in partibus. Udnævnelsen af et saadant Tribunal synes saameget mere billig; som det blot er en rimelig Modvægt mod den opvejende større Rettighed, der indrømmes Hs. Majestæt; naar Han foruden sin ubetingede Raadighed over den Norske Armee inden Norges Grændser, ogsaa erholder Ret til at kunne med Tribunalets Samtykke drage Armeen udenfor Rigets Grændser, og der ubetinget disponere over Samme.

⁵¹¹ 1815: 237-238; 1835: 358-361.

⁵¹² Strøket: fordel

J. Bull

Bilag 146⁵¹³

[Med en annen hånd:] Oplæst 25 Octr

Jeg anseer det for at være udenfor al Tvivl, at hvilkensomhelst Forestilling en eller anden af os har havt eller har om Foreningens Gavnlighed, saa er det enhvers Pligt, [—]⁵¹⁴ naar Foreningen er bestemt at skulle skee – at arbeide til at den [—]⁵¹⁵ vorder fast og varig. Hovedprincippet bør altsaa være lige Rettigheder og Fordele for begge Nationer; – og for at gjøre Foreningen behagelig for begge, bør saa vidt mueligt [—]⁵¹⁶ Tegn paa Mistroe undgaaes. Men – [—]⁵¹⁷ man bør ikke, man tør ikke, i Begyndelsen lade National-Meninger af Sigte. Det betyder intet, at man benævner slige Meninger Fordomme, – at man endog godtgjør at de ere det. Naar den største Deel af Nationen har Uret, saa har den Ret. Hvad den nu i Qvæstion værende Sag angaaer, da har jeg været saa meget blandt Fremmede, at man vel tiltroe mig saa megen Liberalitet, at jeg erkjender Fortjenester, hvor de findes, og at jeg ei vil nægte at Landet stundum kunde være bedre tjent med en Svensk, end med en Norsk Embedsmand; – men derfor [—]⁵¹⁸ troer jeg dog ikke, at man ganske bør overlade Valget derimellem i Regentens Haand. Det er ei nok, at man troer, at man endog har høi Rimelighed for, at denne Ret af Regenten ei [—]⁵¹⁹ vil vorde misbrugt; – det er Constitutionens Sag at sørge for, at den ei kan misbruges. Og overalt da nu [—]⁵²⁰, som jeg vist [—]⁵²¹ tør antage – Nationen i det Hele endnu [—]⁵²² være sig af hvilkensomhelst Grund – har Mistroe til de Svenske, – hvorfor skal man da tage den Bestemmelse, at Svenske kunde blive [—]⁵²³ Embedsmænd i Norge, uden ved Nationens, eller ved dens Repræsentanteres Samtykke? Den Bestemmelse, at Statsraadets Pluralitet skal være enig med Kongen [—]⁵²⁴ deri [—]⁵²⁵, kan naturligviis ei berolige Folket; thi Statsraadet er kun Kongens Embedsmænd, som af ham kunne indsættes og afskediges, naar han for godt befinder. – At det skulde blive til Skade for Norge, om de Svenske viste sig mere villige til at optage Norske, end vi til at optage Svenske, kan jeg ei indsee. Sørgeligt og til liden Ære for Nationen vil det være, om det virkelig skulde findes, – at mange Normænd lode sig lokke til Stokholm ved Haab om Forfremmelser, – [—]⁵²⁶ eller saagar ved Haab om Ærestitler og Adelsbreve; – sørgeligt vilde det være for National-Carakteren; men til megen Skade for Nationen, troer jeg ei det vilde være; thi vel nægter jeg ikke, at [—]⁵²⁷ slige Forfængelige [—]⁵²⁸ kunne være duelige Embedsmænd; – men at de ere de bedste Normænd, derom tvivler jeg meget; – Og [—]⁵²⁹ maaskee vil [—]⁵³⁰ Erfaringen fra [—]⁵³¹ Norges Forbindelse med Danmark, i Almindelighed retfærdiggjøre min Tvivl. Maaskee er

⁵¹³ 1815: 240-241; 1835: 363-366.

⁵¹⁴ Strøket: at

⁵¹⁵ Strøket: med

⁵¹⁶ Strøket: et

⁵¹⁷ Strøket: men

⁵¹⁸ Strøket: følger

⁵¹⁹ Strøket: skal

⁵²⁰ Strøket: Navnene[?]

⁵²¹ Strøket: nok troer

⁵²² Strøket: har Mistroe til de

⁵²³ Strøket: naturaliserede

⁵²⁴ Strøket: [utydelig]

⁵²⁵ Strøket: at meddele Naturalisation

⁵²⁶ Strøket: ja endog med

⁵²⁷ Strøket: der

⁵²⁸ Strøket: [utydelig]

⁵²⁹ Strøket: vil man for fremtid

⁵³⁰ Strøket: vor

⁵³¹ Strøket: af vor

ogsaa den svenske Mand [—]⁵³² kun lidet for at faae Norske ind i Sværrig, – mig forekommer dette at være høist rimeligt. Naar altsaa hver af Nationerne forbeholder sig, at naturalisere, efter Godtbefindende, saa synes mig, at begge Nationers Rettigheder ere bedst sikrede, – og som billigt er, fuldkommen lige. Tiden til at prøve paa at blande Nationerne med hinanden er vist nok [—]⁵³³ ikke nu. Findes dette engang gavnligt, – saa staaer det jo i begge Nationers Magt, at enes om en Lov til den Hensigt. Mit Forslag er derfor, – at bibeholde de Bestemmelser, som Norges Grundlovs 93de § indeholder, om [—]⁵³⁴ Embeders [—]⁵³⁵ Besættelse, – med den Undtagelse at Statholderen og hans private Betjente kan være enten norsk eller svensk; – samt at det ligeledes med Naturalisering fremdeles forholdes saaledes, som Grundlovens 83de § foreskriver. [—]⁵³⁶ Eller overalt, at de §§ der handle om Naturalisation, ei [—]⁵³⁷ ere af den Natur, at de forordre nogen Forandring i Constitutionen, formedelst Forening, uden for saa vidt om General-Guvernøren er anført.

Motzfeldt.

⁵³² Strøket: ogsaa lige saa meget imod

⁵³³ Strøket: end

⁵³⁴ Strøket: at

⁵³⁵ Strøket: [utydelig] Besættelse med norske Borgere

⁵³⁶ Strøket: Og

⁵³⁷ Strøket: forordre

Bilag 147⁵³⁸

Agtværdige Medlemmer af dette Storthing!

Ordenen har i Dag ført os til en Gjenstand, som har den høieste Interesse for Norges fødte og ufødte Generationer, jeg mener Retten at naturalisere.

De hæderlige Mænd fra den svenske Regjering have udeladt denne vigtige Punct af deres til Storthinget indleverede Forslag til de nødvendige Forandringer i Kongeriget Norges Grundlov. Denne Udeladelse skal udentvivl betyde, at Storthinget ikke forbeholdes denne Ret, som dog i den Eidsvoldske Constitution hjemles det, at denne Ret overdrages ganske eller for en Deel den udøvende Magt, og at saadan Forandring er nødvendig ved begge Rigers Forening.

Under disse Forudsætninger være det mig tilladt at spørge. Er det ogsaa nødvendigt for Foreningen, at denne Ret gaar over fra National Repræsentationen til Kongen, eller blot indskrænkes? Jeg troer, aldeles ikke.

At Kongen, nærværende eller fraværende, behøver et lidet Tal af svenske Mænd ved den Norske Regjering, ifald Rigets Statholder ikke skulde være en Nordmand, hvilket i mine Tanker vilde være et af de stærkeste Baand, der knyttede den norske Nation til Sverrig – det vil jeg tilstaae, og dette Tal burde af Storthinget naturaliseres, og kunde bestemmes; men Retten selv burde aldrig tilstaaes nogen Norges eller Sverriges Konge.

Christian Frederik, hvem næsten heele Norge elskede lidenskabelig, og som sikkerlig kjendte og ønskede mange fortræffelige danske Mænd herop til dette paa duelige Embeds Subjecter ikke rige Land, Christian Frederik i hvis Hænder det maaskee [—]⁵³⁹ stod, at forskaaffe sig al den Magt, en Constitution kunde skjenke en Konge, han erholdt dog ikke denne Ret. Den blev overladt National-Repræsentationen; og ingen Konge vente, mindst strax efter ham, at tilvende sig denne Ret.

Man tænke sig ogsaa det dybt nedslaaende og krænkende for hver Norges Mand, at see Landets civile eller militaire Embeder /: i Henseende til de geistlige anseer jeg det umueligt at kunde skee /: besatte med svenske Mænd, og det paa en Tid, da man taler saa høyt om Nationens Frihed og Selvstændighed og Nationalitet.

Skal da Nordmændene bestandig bære Statens Byrder, men være udsat for at see Fremmede tilvende sig Statens største Fordeele? Normændene skal besidde de smaae Embeder, der kuns give Sorger, Bekymringer og Brød for en liden Familie, medens Fremmede gaae af med de vigtigere og federe?

Man siger vel, dette er ingenlunde Meningen. Enhver veed dog, at det aldeles ikke er de smaae Embeder, der lokke Nogen ind i Landet, det er alene de større, de betydeligere, og det er paa høi Tid, at Normanden, og Nordmanden allene aabnes Adgang til disse.

Vil man indvende, at Norge har ikke duelige Mænd nok til Landets mange vigtige Embeder; saa vil jeg tilstaae, vi have herpaa for Tiden ingen Overflod. Men mon vi ikke snart vilde faae den, naar denne Ret overholdes?

Mon ikke Eenerettigheden til Landets Embeder og især til Landets større Embeder vil opflamme mange formuende Fædre til at skaffe deres Sønner en Opdragelse der kan bane dem Vei til Statens Hædersposter? Lad Normanden for Tiden være ubekjendt med Regjerings Konsterne, mon ikke ogsaa Fremmede mangler Egenskaber, der ere vigtige eller nødvendige for norske Embedsmænd? Uden at sige formeget kan man dog antage, at Nordmanden besidder meere Kjerlighed til Landet end nogen Fremmed; og denne Egenskab, der desuden snart vil drive ham til at erhverve sig Duelighed, naar han seer hans Bestemmelse fordrer den, denne Egenskab vil gjøre ham mere fortjent til enhver Post end nogen Udlænding.

⁵³⁸ 1815: 241-243; 1835: 366-370.

⁵³⁹ Strøket: nok

Man siger, det bør ikke tænkes, at en Konge vilde gjøre Misbrug af denne Ret om han fik den. Jeg svarer: her handles ikke om Villie, der forandres med Personer, og ofte hos de samme Personer men om faste Rettigheder. Man har seet nok af Regenter, der aldrig kunde frakjendes god Villie, tvertimod besad den i saa høi Grad, [—]⁵⁴⁰ at de ganske glemte Retfærdighed og de Fornuftiges billige Fordringer, foretage Skridt der styrtede deres Lande i mangehaande Ulykker. Vil desuden Kongen ingen Misbrug gjøre af denne Ret, saa kan han rolig overgive den i Nationalrepræsentationens Hænder, denne vil det sikkerligen endnu mindre.

Enhver der ønsker sit Lands Vel – og end meere Nationens Repræsentanter vil med aabne Arme modtage enhver Mand fra hvilket som helst Verdens Hjørne, der med sin Videnskab eller Konst bidrager noget Mærkeligt til Nationens Dannelse, eller til at forskaffe den ønskede Fordeele, og uden at udsætte dette mange Aar, erkjende sin Forpligtelse til at meddeele ham en Indfødts Rettigheder.

Siger man endelig: Disse 2de Nationer bør dog til deres fælles Vel saa meget og saa snart mueligt er amalgameres. Dette endog Antaget, for ikke at kjede med overflødig Beviisførelse, svarer jeg: Dertil er Tiden endnu langt borte.

Jeg foreslaaer derfor: at Nationalrepræsentationen ingenlunde giver Slip paa det mindste af denne Ret: men at Kongen bestandig foreslaar Storthinget til Naturalisering de Personer, han nødvendig behøver ved Regjeringen i Norge.

Christiania i det overordentlige Storthing, den 25 Octob 1814.

Sartz.

⁵⁴⁰ Strøket: at de

Bilag 148A⁵⁴¹

[Med en annen hånd:] Fremsagt den 25 Octb. 1814

Indfødsretten bør forblive uforandret saaledes som den i § 75, 83 & 93 af Grundloven er bestemt. Ret til at naturalisere maae være Storthinget udelukkende forbeholden. Vil man ej lade falde den forfærdende Skygge paa Nationens Repræsentation, at den Aand, der herskede ved Valget af den, var vildledet, eller fordærvet, da maae vel Retsindighed og Oplysning være de Hoved-Egenskaber ved hvilke den kan ventes prydet og af dette Organ for den almene Villie at tolkes ved det reneste Sprog. Naturalisationen kan da vel med et betryggend Haab overlades Storthinget.

Christiania i
Storthinget, den 25 October 1814

Jørgen Aall

⁵⁴¹ 1815: 243; 1835: 370-371.

Bilag 148B⁵⁴²

I Anledning af den Ret at
naturalisere, d. 25 Octob. om-
handlet.

Naturalisations Retten udgiør en saa væsentlig Deel af den Magt Norges Grundlov indrømmer Folket, at den [—]⁵⁴³ nødvendigen maae forblive hos Stortinget, dog at Kongen maae kunne naturalisere den til Statholder udseede, [—]⁵⁴⁴ naar denne [—]⁵⁴⁵ er Svensk, samt et vist Antal af hans Følge, dog at derved ej aabnes Adgang, udenfor hans Cirkel, til Embeder i Norge.

Denne Nationens Ret bør som en væsentlig Deel af vor Grundlov nu vorde hævdet; – ville vore Efterkommere forandre den, bliver det deres Sag; – vi bør dog ey indbyde dem til en saadan Forandring.

Og denne Ret bør vi ey bede om; men som det sømmer sig en frie Nations Repræsentanter, [—]⁵⁴⁶ med Værdighed forbeholde os, hvilket den Svenske Regiering selv maae høyagte, som Yttring af et ædelt Folk, der efter dens egne Udtrykk veed at sætte Priis paa dets Frihed.

Lader os desuden aldrig glemme vort nyeligen vore Landsmænd givne høytidelige Løfte: – at Omhu for Folkets Frihed og Statens Tryghed skal lede Stortingets Arbeyde.

CSørenssen

⁵⁴² 1815: 243-244; 1835: 371-372.

⁵⁴³ Strøket: er

⁵⁴⁴ Strøket: om

⁵⁴⁵ Strøket: nødvendig skal være

⁵⁴⁶ Strøket: forbeholder

Bilag 149⁵⁴⁷

[Med en annen hånd:] Fremsagt den 25 Octbr. 1814

Norsk Mand paa Norsk Storthing bør tale Norrigs Sag, Svensk Mand paa Svensk Rigsdag Sverrigs.

Jeg har sagt, at Naturalisationsretten, hvilende i Storthingets Hænder, er en af Grundstytterne for Fædrenelandets Frihed. Dette vil jeg nu bevise ved at antage det Modsatte. Sæt at Kongen, ikke Storthinget har denne Ret. Han kan da indsætte i Norge Svenske Generaler, Oberster, Oberstlieutenanter, Majorer, Capitainer, Lieutenanter; han kan give os svenske Bisper, Provster, Præster, ja Klokkere, om han saa vil; han kan give os Svenske til [—]⁵⁴⁸ Stiftamtmand, Amtmand og andre civile Embedsmænd; ikke skulde jeg troe, at Subjecter dertil i et med Adel opfyldt Land skulde mangle. Kongen kan, siger jeg, om han vil. Hvad er os Borgen for, at han ikke vil? Det lader sig tænke, at en mod Norge ikke vel intentioneret Konge sidder paa de forenede Rigers Trone; thi Førsterne have Lidenskaber ligesom andre Mennesker. Denne Eene kan bringe Nationen til Fortvivlelse ved at underlægge den svenske Embedsmænd. Han kan tilintetgjøre sine Formænds Bestræbelser for at stifte Enighed og Venskab mellem Nordmænd og Svenske: og hvem har da Nationen at anklage for Norges Vanære? Os som nu i Dag sidde her paa Storthingets Benke, os Rigets Mænd, der uden Nødvendighed opgive Nationens vigtigste Rettighed. Brødre! disse Ting bør ikke saa at være.

I Storthinget i Christiania den 25 October 1814

JHSodeman

⁵⁴⁷ 1815: 244; 1835: 372-373.

⁵⁴⁸ Strøket: Amte-

Bilag 150⁵⁴⁹

Hr. President!

Da ieg har bragt i Erfaring at igaar skal have været forelagt Storthinget en Skrivelse fra Statsraadet, den mig meddelte Reisetilladelse vedkommende, saa giver ieg mig den Ære at erklære: At ligesom ieg, effter at have til den anordnede Undersøgelses Comision fremlagt alt hvad ieg fra min Side formaaede, for at sætte den istand til at gjøre Jndberetning om mit Forhold troede mig beføiet til at forlange Reisetilladelse paa bestemt Tiid, saaledes har ieg i det Øyeblik da Storthingets Forhandlinger aabnede mig Udsigt til en dømmende Retts Nedsættelse, frivillig renonceret paa Afbenyttelsen af denne Reisetilladelse indtil Dom er falden.

Da denne min Erklæring formodentlig vil spare Storthinget for videre Forhandling over denne Sag iler ieg med at afgive den.

Christiania den 25de October 1814.

Haxthausen

Til Storthingets Præsident
Hr. Secretair Christie.

[Utenpå brevet:]

Til
Storthingets President
Hr. Secretair Christie
i

Christiania.

⁵⁴⁹ 1815: 245; 1835: 374.

Bilag 151⁵⁵⁰

Stortinget har den 21de denne Maaned erklæret, at Kongeriget Norges Foreening under visse Betingelser med Sverrig under en Konge er nyttig, og det har endvidere besluttet at skride til Kongens Udnævnelse, efter at de Forandringer og Tillæg i Constitutionen paa Ejds vold, hvilke Rigernes Foreening gjør nødvendige ere antagne af nærværende Storting. Denne Beslutning have vi meddeelt de svenske Commissarier, og vi have ikke forpligtet os til Andet eller Meere end hvad denne Beslutning medføre. Hvad vi derfor nu have at gjøre, er, at vi vedtage de Forandringer i, og Tillæg til, Grundloven af 17de May 1814, hvilke vi finde nødvendige formedelst den Foreening, som vi ville fremme, og, ved de Deliberationer, der hertil sigte, bør vi have i Erindring det Constitutionsforslag, som de svenske Comissarier have indleveret i Stortinget den 13de denne Maaned, samt de Oplysninger, som de have givet til den af os nedsatte Committee. Men vi ere ikke pligtige, ved Nogen af vores Midte at underhandle med de svenske Comissarier, inden vi beslutte hiine Forandringer og Tillæg.

Vel have de svenske Comissarier i [—]⁵⁵¹ den Tale, som deres Formand holdt her i Stortinget den 21de denne Maaned som Svar paa vor Beslutning af 20de October brugt disse Udtrykke: «at de ere færdige med den af os anordnede Committee at indgaae i en nærmere Granskning af Constitutions-Forslaget» men dette forpligter ej os, med dem at indgaae i en saadan Granskning.

Comitteén blev nedsat den 14de October, for som det heed, at modtage nærmere Oplysninger fra de svenske Comissairier og meddeele Stortinget disse. Comitteén har udført dette Ærende, og senere toge vi Beslutningen af 20de October. Ligesom hiin Committee's Formaal tydelig blev angivet, dengang den blev udnævnt, saa er det ogsaa enhver af os vitterligt, at det udtrykkeligen blev sagt, endog forinden Committee's Lemmer bleve udvalgte, at denne Committee ikke skulde underhandle. Ogsaa af Brevet til de svenske Comissarier, hvorved Committee's Udnævnelse blev dem tilkjendegivet, er det tydeligt, at Committee'en ikke var udnævnt til at underhandle. At vi alt dette uagtet, ere berettigede til at underhandle hvis vi ville er ganske vist.

Da vi nu ikke ere pligtige til at underhandle, saa staaer det og til os om vi ville beslutte Forandringerne og Tillæggene i Grundloven, eller om vi ville pleje Underhandlinger angaaende hine Forandringer og Tillæg jevnside's vore egne tagende Beslutninger. Vi maae bestemme os til, at gaa frem paa een af disse Maader, og maae da allerførst æskes Stortingets Svar paa det Spørgsmaal: hvilken af disse to Maader vil Stortinget vælge?

Antager Stortinget den førstnævnte Fremgangsmaade, da bortfalder al Undersøgelse om, ved hvem Underhandlingerne skulde pleje fra vor Side. Hvis derimod Stortinget vælger den sidstnævnte Maade saa først opstaaer det Spørgsmaal: hvilke Mænd fra vor Side skulde være Underhandlere? Til dette Spørgsmaal tør jeg svare, at den allerede nedsatte Committee ikke er den Competente. Det synes af Tingenes Natur klart, at ingen Committee af Stortinget bør bruges i andet Ærende, end det, til hvilket den er udkaaret.

Det er allerede sagt, at hiin Committee blev udnævnt, til at modtage nærmere Oplysninger fra Comissarierne og at meddele disse til Stortinget, men ikke til at underhandle. Altsaa, naar nu her er Spørgsmaal om at underhandle med de svenske Comissarier, saa har Comitteén, til saadant at foretage, ingen Myndighed faaet. Efter min Meening maae, hvis der skal underhandles en Committee dertil udnævnes. Dette troer jeg saameget mere at være rigtigt, som jeg ikke indseer af hvad Grund Medlemmerne af den til at undersøge Landets indvortes Forfatning nedsatte Committee ikke bør være Medlemmer af Comitteén til at underhandle med de svenske Comissarier, skjøndt Stortinget fandt sig beføjet til at udelukke dem fra at være Medlemmer af Comitteén til at indhente

⁵⁵⁰ 1815: 245-247; 1835: 378-382.

⁵⁵¹ Strøket: deres

Oplysninger fra de svenske Comissarier og meddeele Stortinget disse; Ligesom der ej heller synes at være nogen Aarsag til at udelukke Stortingets Præsident fra at være Medlem af Committeeen til at underhandle men væl af Committeeen til at indhente Oplysninger.

I Christianias overordentlige Storting d. 25de October 1814.

P. Tønning

Til
Norges overordentlige Storthing.

Bilag 152⁵⁵²

Statsraadet skulde ikke undlade, ved den hosføiede Gjenpart tjenstlig at communicere Rigets Storthing, de Kongelige Svenske Herrer Commissariers Skrivelse af 23de dennes, hvorved Statsraadet underrettes om den begyndte successive Tilbage-marsh af de svenske Tropper.

Statsraadet; Christiania, den 25. Octbr 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

D. Hegermann.

T Fasting.

Fischer

Til
Rigets Storthing.

⁵⁵² 1815: 248; 1835: 376. Følgeskriv til bilag 153. Alin bilag 89 c.

Bilag 153⁵⁵³

[I venstre marg:] Copie

Hans Kongl. Höghet Kronprinsen har, efter erhållen kunskap om det utaf Norriges Rikes Storthing den 20de innewaranda widtagne beslut, angående Konunga Rikena Norriges och Sveriges forening, i Nåder godt funnit anbefalla Svenska Krigsstyrkan till lands och sjös att efterhand upbryta och till Swerige återwända;. Warandes detta återtåg, till stor del, redan satt i verkställighet.

Dessutom har Hans Kongl. Höghet, med den dispositionsrätt Hans Majestät Kejsaren af Ryssland lemnat Honom äfven de i Holstein under Generalen Benningsens befäl stående Trupper, låtit Ordres till bemälte General afgå om att successivt evacuerande af nyssnämnde Land.

Såsom en ofelbar följd af allt detta, förväntar Hans Kongl. Höghet at Norrske Trupperne och Flottan jemväl hemförlofvas och sättas på fredsfot.

Jemte det Undertecknade hafva äran gifva Norriges Rikes Stats Råd sådant tillkänna, få de tillika anhålla att Stats Rådet derom behagade meddela Stor Thinget underrättelse.

Undertecknade försäkra Norriges Rikes Stats Råd om deras fullkomliga högaktning.

Christiania, den 23. Octbr 1814.

M. Rosenblad

B. v. Platen.

G. af Wetterstedt.

A. G. Mörner.

C. v. Rosenstein.

Til
Norriges Rikes Stats Råd.

Valerius.

in fide
Fischer

⁵⁵³ Vedlegg til bilag 152. Oversettelse bilag 154. Alin bilag 89, b.

Bilag 154⁵⁵⁴

[I venstre marg:] Oversættelse

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen har, efterat have erholdet Kundskab om den af Norges Riges Storting den 20de dennes tagne Beslutning, angaaende Kongerigerne Norges og Sveriges Forening, i Naade fundet for godt at befale den Svenske Krigsmagt til Lands og Vands efterhaanden at bryde op og vende tilbage til Sverige; og er dette Tilbagetog, for en stor Deel, allerede iverksat.

Desuden har Hans Kongelige Høihed, ifølge den Dispositionsret Hans Majestæt Keiseren af Rusland har givet Ham over de i Holsteen under General Benningsens Commando staaende Tropper, ladet Ordres afgaae til bemeldte General om successive at forlade nysnævnte Land.

Som en ufeilbarlig Følge af alt dette, forventer Hans Kongl. Høihed, at de Norske Tropper og Fla[a]den ligeledes hjemforløves og sættes paa Fredsfod.

I det Undertegnede have den Ære at tilkjendegive Norges Riges Statsraad dette, maae de tillige anmode om, at Statsraadet vilde behage derom at meddele Stortinget Underretning.

Undertegnede forsikkre Norges Riges [—]⁵⁵⁵Statsraad om deres fuldkomne Høiagtelse.

Christiania den 23 October 1814.

M. Rosenblad.

B. v. Platen..

G. af Wetterstedt

A.G. Mørner.

C. v. Rosenstein.

Valerius.

Til
Norges Riges Statsraad!

⁵⁵⁴ 1815: 248-249; 1835: 376-377. Oversættelse av bilag 153.

⁵⁵⁵ Strøket: Storting

Bilag 155⁵⁵⁶

Jeg for min Del indseer ikke hvortil den foreslagne Committée skulde nytte – aldenstund den nu værende vedbliver at indhænte Oplysninger, og fremlægge dem [—]⁵⁵⁷, og disse discutes. Skal den foreslagne Committé være en Underhandlings Committee, maatte den have Storthingets positive Ultimatum, hvilket synes ikke at burde bestemmes forinden vi have hørt, de Svenske Commissariers Bemærkninger over vore Noter – forudsat, om ej [—]⁵⁵⁸ denne foreslagne Committee, strider i mod Storthingets tagne Beslutning, i Hensyn den allerede udnævnte. Men kan denne foreslagne titnævnte Committé – forkorte Sagerne Gang, var den saare ønskelig – thi mig synes, vi hidtil discuterede flere Timer over Punkter, hvorom vi alle vare enige, og disse kunde derfor i langt kortere Tid været afgjorte. 1. maae da [—]⁵⁵⁹ afgjøres hvilke skal Committeeens Forretninger være – og 2de skal den udnævnes?

Nls Hertzberg

[På baksiden, med en annen hånd:] Fremsagt 26de Octr 1814

⁵⁵⁶ 1815: 249; 1835: 382-383.

⁵⁵⁷ Strøket: med sine Anmerkninger

⁵⁵⁸ Strøket: en saadan

⁵⁵⁹ Strøket: voteret

Bilag 156⁵⁶⁰

[Med en annen hånd:] Fremsagt 26de Octb.

J Forbindelse med det af Hr. Etatsraad Treschow d. 24de d. M. fremsatte Forslag, angaaende en Takadresse til Norges forrige Konge, Konge Christian Frederik, tillader jeg mig at foreslaae for det ærede Storthing:

At man, ifald Adressen, som jeg formeener, [—]⁵⁶¹ bifaldes, ved at tilstille allerhøistbemeldte Konge denne [—]⁵⁶² Adresse, tillige der Ham paa Nationens Vegne en aarlig Apanage, hvis Størrelse vilde under Deliberationen om dette Forslag [—]⁵⁶³ blive at bestemme. —

Mine Grunde for denne Proposition ere Storthingets samtlige ærede Medlemmer bekendte, saaat jeg blot behøver at nævne dem til behagelig Erindring. —

Det er af mindre Betydenhed at gjøre opmærksom paa, at denne ædle Fyrste haver under sit Ophold iblandt os tilsat en ikke ringe Deel af sin egen ei store private Jndtægt. Thi Opoffrelse af den Art for det Almindelige var i Hans Øine af liden, eller rettere af aldeles ingen Vigtighed. En saadan [—]⁵⁶⁴ Opoffrelse taber sig som Draaben i Havet, imod den, Han ikke allene var beredt til at frembære, men virkelig frembar paa Fædrelandets Alter. Hvor høit Han elskede Norge, og Norges Frihed og Selvstændighed, det vide vi alle, [—]⁵⁶⁵ det haver intet Vidnesbyrd behov. [—]⁵⁶⁶ Selv gav Han [—]⁵⁶⁷ os det usvigeligste Pant derpaa, da Han med den største Kamp imod sit Hjertes Følelser resignerede en [—]⁵⁶⁸ Krone, hvis Glands vi blindede eller kunde blinde Ham, men var Ham, formedelst Nationens hiærteligste Hengivenhed til Ham, og Hans hjærteligste Hengivenhed til den, saa ubeskrivelig dyrebar. Jntet, intet, uden Norges Frelse, Norges Held, Norges Frihed og Ære, kunde bestemme Ham, til at af denne for Sig og Afkom, og [—]⁵⁶⁹ opgive disse for Hans Hjærte allerbehageligste og Ham saa frivilligen overdragne Rettigheder. Svaret ligger i Spøragsmaalet: Hvo haver elsket højest og inderligst: Han os, eller vi Ham? —

Lader os mindes det! Nei, lader os aldrig glemme det! Han reddede med Kraft og den ædleste Velvillie [—]⁵⁷⁰ Norge for den største af Ulykker: indvortes Tvedragt og Anarchiets Forfærdelser. Han og Han alleene haver, ved de [—]⁵⁷¹ største Opoffrelser; den frivilligste Resignation, sat [—]⁵⁷² Folket i den fredelige Stilling, at det ved sine Repræsentanter kan i Rolighed, med Alvor og Frimodighed kræve betryggende, gavnlige og hæderfulde Vilkaar, ved at tilbyde Forening med Naboeriget, til Overholdelse af sin Frihed og Selvstændighed.

Dog, jeg frygter for, det skulde lade, som jeg brugde Overtalelser til en Beslutning, enhver Normand [—]⁵⁷³ maaske allerede selv haver fattet og bestemt sig for. Hvo iblandt os, hvo iblandt Norges Folk kunde et Øjeblik [—]⁵⁷⁴ udholde den Forestilling, at en saa usigelig høit elsket og af Nationen fortjent Fyrste behøvede Nogens Gunst, indtil Han atter

⁵⁶⁰ Jf. 1815: 252; 1835: 387.

⁵⁶¹ Strøket: vedtages

⁵⁶² Strøket: foreslagne

⁵⁶³ Strøket: nærmere

⁵⁶⁴ Strøket: Resignert

⁵⁶⁵ Strøket: og

⁵⁶⁶ Strøket: Han

⁵⁶⁷ Strøket: gav

⁵⁶⁸ Strøket: Throne

⁵⁶⁹ Strøket: give

⁵⁷⁰ Strøket: for [utydelig]

⁵⁷¹ Strøket: [utydelig]

⁵⁷² Strøket: Nationen

⁵⁷³ Strøket: s Hirte

⁵⁷⁴ Strøket: tenke

besteg en Throne, for at leve fyrstelig, fordi Pligt og Taknemmelighed efterlod at fyldestgøre det retmæssigste Krav: [—]⁵⁷⁵ Han dog hverken Selv kan eller vil forlange opfyldt? Christian Frederiks upaatvivligste Kiærlighed til og Fortjenester af Norge; den Norske Nations [—]⁵⁷⁶ Karakter og Værdighed, forbyder lige eenstemmige: at Normænd kunde være sig sin Forestilling bevidste. Jeg har derfor intet videre at tilføre mit før anførte simple Forslag: at Norge tilbyder Norges forrige Konge: Christian Frederik, en anstændig aarlig Apanage, indtil Han atter bestiger en Throne; og om hvilken Apanages Størrelse nærmere bliver at deliberere.

⁵⁷⁵ Strøket: et [utydelig]

⁵⁷⁶ Strøket: værdighed

Bilag 157⁵⁷⁷

#

Da det er afgjort, at de af Stortinget tagne Beslutninger ikke skal ansees som et Ultimatum, saa vover jeg at bringe til nøiere Betænkning i Anledning 25de § af norske Grundlov:

1, Om ikke et vist Antal Kanonbaade med tilhørende Besætning og videre Fornødne, stedse skal forblive i de norske Havne til Kysternes Forsvar.

2, At det saavel hvad Landmagten som Søstyrken angaaer bør fastsættes til en almindelig Regel, at begge Deeles underholdes og Lønnes for det Riges Bekostning der benytter Samme, fra den Tiid Krigsmagten indkommer paa svensk eller norsk Grund.

Stortinget i Christiania 26de Octobr 1814.

Ærbødigst
Carl Stoltenberg

⁵⁷⁷ 1815: 252-253; 1835: 388.

Bilag 158A⁵⁷⁸

I Anledning af Stoltenbergs Forslag.

Vel er det af Hr. Stoltenberg her fremsatte Forslag allerede i Forgaars bleven afhandlet og ved Votering bestemt, at Kongen skulle i Tilfælde af fiendtligt Overfald have Raadighed til uden Storthingets Samtykke at benytte Norges Søemagt, naar og hvor han fandt for godt. Men var det, som jeg har hørt, Misforstaaelse, der bragte Flere til at stemme mod deres Ønske, ville det neppe stride mod Storthingets Værdighed, at en Gjenstand af saamegen Betydenhed, som denne, atter blev drøftet og nøiere prøvet, forinden man afgiver sit endelige Ultimatum. Storthinget har engang taget den Beslutning, at ingen Bestemmelse eller Forandring i Grundloven som foreslaaes de Kongl. svenske Commissarier skal betragtes som det endelige Ultimatum, hvi skulde det da betragte enhver Bestemmelse, det selv har fattet, men endnu ikke meddeelt bemældte Commissarier, som et Ultimatum, der ei maatte underkastes fornyet Undersøgelse?

Den af Hr. Stoltenberg her omhandlede Gjenstand er vist een af de meget vigtige, vi har at afhandle; thi den gjælder intet mere eller mindre end dette: skal Kongen, i det Tilfælde at begge Riger trues af fiendtligt Overfald fra Søesiden, kunne om han vil, hendrage Norges Søemagt til Sverrigs Kyster og saaledes aldeles blotte dette Rige for dets Kystforsvar? I Hensyn til Landmagten blev taget den Beslutning, at kun den halve Deel maatte uddrages af Riget. skulde ikke samme Forsigtigheds Regel være nødvendig om ei saameget med Hensyn til Norges Krigsskibe, saa dog til dets Roeflotille?

At derfor Hr. Stoltenberg paa nye har bragt denne Gjenstand paa Bane, synes ei overflødig, og at det ærede Storthing atter vil tage den under Overveielse bør jeg ei tvivle om, da de Kongl.svenske Commissarier ei endnu har indhæntet vor endelige Beslutning desangaaende.

L. Angell

[På baksiden:] Fremsagt 27 Octr 1814

⁵⁷⁸ 1815: 254; 1835: 389-391.

Bilag 158B⁵⁷⁹

Consul Konow foreslog en ringere Told for Ladninger i Norske, end i andre, selv svenske Skibe, at Handels-Committeer maatte oprettes i enhver af Norges Handelstæder, for at oplyse Regjeringen om det fornødne til Handelens Opkomst, og [—]⁵⁸⁰ til Sluttning, at intet Monopol maae tilstaaes noget Etablissement eller noget Individ i Sverrig til Norges Handlendes Prejudice.

⁵⁷⁹ 1815: 257; 1835: 395.

⁵⁸⁰ Strøket: ved

Bilag 159⁵⁸¹

[Med en annen hånd:] Fremsagt 26 Octr 1814

Mit Forslag er dette:

Constitutionen bibeholdes Ordret – kun de §pher udslættes der modstride en Forening; og en tillæggende Hovedafdeling – Altsaa den 6te i vor Constitution – hvis Overskrift kunne være: De nødvendige Betingelser for en muelig Forening med hvilken som helst Stat, – skulle indeholde de almindelige nødvendige Bud i denne Henseende. Hertil skulle en Committee helst den alt nedsatte indgive et Forslag. Det specielle skulle henføres til en Foreningsact, der nødvendigen maae finde Stæd. Det forstaar sig af sig selv, at hværken den tillagte Hovedafdeling eller Forenings-Acten maatte indeholde Bud mod Foreningen, men kun uden for denne.

Mine Grunde herfor ere følgende.

1te) Constitutionen, og med den vor Ed, haandhæves bedst saaledes; thi endog dens Ord og Udtrykke bleve beholdte.

2det) Statens Værdighed iagttoges saaledes bedst; thi Constitutionen indeholdt da kun de almindelige Betingelser, Foreningsacten de specielle, det er: De med Hensyn til Sverig allene; Vi undgik da at nævne Sverig i vor Constitution, da Norge ey nævnes i Sverigs; det kunne og ved Statsrevolutioner i Sverig, – som den svenske Historie dog visseligen giver Tilladelse til at antage som muelige – være af største Nytte; i mit Exempel i denne Henseende vil jeg tage Hensyn paa et i Gaar af nogle denne højtagtede Forsamlings ærede Medlemmer fremført Bevis paa Norges Afhængighed af Sverig, der blev nemlig sagt: Det gaaer dog ey an, at Sverig vælger en, Norge en anden Konge – ney sikkerligen ikke – Men derfor kan og sørges ved Foreningsacten, ved nemlig at fastsætte, at Valget skeer samlet; – Men antag: Sverig afsætter sin Konge, er han da og afsat i Norge? og dette maatte blive Tilfældet, hvis Norges Constitution befaler, at Norge skal være forenet med Sverig under Een Konge; Men saa var jo Norge subordineret ey coordineret Sverig, saa var jo Sverig et primært Norge et secundært Rige, eller egentligen en Provinds af Sverig; og saa er det ey og skal det dog vel ey være. Desuden er det ey Constitutionen der skal binde os til Sverig, den sammenbinder os selv, Men Foreningsacten der skal gjøre dette. Endnu et – Naar nu Sverig nævnes i vor Constitution, tør man da være forsikket om, at og Norge bliver nævnet – paa samme Maade nævnet – i Sverigs; ellers blev jo Resultatet, at Norge ey kunde bestaae uden Foreningen: Thi Constitutionen er jo Det hvorved en Stat bestaaer, Men Sverig uden denne; og Rettighederne skulle vel være lige for begge Riger.

3de) Tiden vil og derved forkortes; thi unægteligen fordrer det mindre Tid at discutere et Forslag til en nye Lov, end at foreslaae først om hvær enkelt §ph skal forandres, dernæst hvorledes forandres? og de fleere her muelige Nyangser.

4) Ville det sikkerligen frembringe meere Overeensstemmelse og consequens i Budene angaaende Foreningen; Thi naar noget betragtes samlet forbindes naturligviis Ideerne lettere, end naar hvær enkelt Deel betragtes særskilt uden sin Forbindelse med det heele.

Storthinget i Christiania den ⁵⁸² October 1814

A.C.Møller

Repræsentant for Arendal

⁵⁸¹ 1815: 258-259; 1835: 396-399.

⁵⁸² Dato ikke fylt inn, innlegget ble fremført i Stortingets møte 27. oktober 1814.

Bilag 160A⁵⁸³[Med en annen hånd:] Fremsagt 28 Octr

Kongen af Sverrig har Ret til at styre Riget overensstemmende med den 3die § af Norges Grundlov. Han kan udnævne Sverrigs Kronprinds til Vice-Konge i Norge. Naar Kongen er fraværende overdrages Rigets indvortes Bestyrelse til Vice-Kongen tilligemed Statsraadet. Kronprindsen, eller Vice-Kongen, præsiderer Statsraadet og har 2de Stemmer. Kronprindsen er ansvarlig til Kongen; Statsraadet til Nationen, eller til Storthinget, der repræsenterer den. Naar Norge har sin Vice-Konge og sit Statsraad bør, efter min Formeening, Gouverneur Værdigheden udgaae. Det første Medlem af Statsraadet bør, i Vice-Kongens Fraværelse, indtræde i hans Sted, og, som han, have 2de Stemmer. Norge agter nu at vælge een Konge med Sverrig; men denne begge Rigers fælleds Konge maae have sit Hovedsæde i Stockholm. Norges Vice-Konge bør have sit i Christiania. For at kunde styre sine Stater med Viisdom maae Fyrsten lære at kiende sit Folk, og for at kiende det, maae han ofte være iblant det, ideligen omgaaes det. Kunne vi, hvad os angaaer, end ej gjøre en saadan Fordring giældende paa Sverrigs Konge, ham vi ogsaa nu ville kaare som vores, fordi Sverrig først gav ham en fast Residence i sit Skiød, saa tør vi dog vel paalægge hans nærmeste Thronarving selv at opslaae sit Paulun blant Nordmænd. Saaledes deler vor nye Landsfader retfærdigen sin Omhue mellem sit nye og gamle Rige, og med et blidt Haab kan Statsstyrelsen for begge ventes at vorde bragt i den nærmeste Harmonie, naar Faderen vælger Sønnen til at være sin Kiærligheds Tolk hos Folket, og igien høre dets Trang og Tarv tolket af hans Mund for sig. Overgangen fra den Regieringsform Norge nys havde, som et enkelt, og for sig selv bestaaende Rige, skedte da og, som det synes mig, uden nogen voldsom Rystelse, paa de Principer, vi ønske at hævde. Den vise Fordeling af Magten, der sigter til at forekomme eensidige og overilede Beslutninger i Landets vigtigste Almeen-Anliggender, blev vedbeholdt, medens Monarkiet, fra sit øverste Sæde, vilde ved sin Vægt tvinge det hele sammen, og hindre de særskildte Dele af Statsstyrelsen fra at glide ud fra den gavnlige Forbindelse.

Jeg indstiller mine ovenanførte, maaskee ej noksom prøvede Grunde til den ærede Committees modnere Bedømmelse, jeg underkaster dem ligeledes dette Storthings øvrige oplyste Medlemmers Omdømme, idet jeg vover at foreslaae – om ikke Kronprindsen af Sverrig, som Vice-Konge, i Forening med det norske Statsraad, kan, under hans Majestæt Kongen af Sverrigs Overbestyrelse, overdrages Kongeriget Norges indvortes Styrelse, og at en Rigsstatholders eller General-Gouverneurs Titel og Værdighed saaledes aldeles bortfalder.

Christiania den 28. October 1814
i Storthinget.

Jørgen Aall

⁵⁸³ 1815: 261-262; 1835: 403-405.

Bilag 160B⁵⁸⁴

Det forekommer mig som mangel, i en eller anden Rigets Vraa, siddende opmærksom Jagttager af nærværende Tiders høist vigtige Handler, og især af dette overordentlige Stortings Forhandlinger, kunne ville, med et bebreidende Øjekast, eller maaskee haanende Sniil, ryste paa Hovedet, om han bemærkede, at et eller andet yderst vigtigt Punct, der især umiddelbart bestemmer Nutids og Fremtids Skjæbne, enten ligegyldigt var forbigaaet, eller kun overfladisk og løselig var behandlet af os. Men hvad vi ikke have i denne Henseende at befrygte af vore Samtidige, det bliver os saameget vissere til Deel, naar Efterkommerne, og [—]⁵⁸⁵ blandt disse især den upartiske, koldblodige, men og partriotisk tænkende Historieskriver engang foretager sig at ville forevige disse Dages vigtige Begivenheder. Vee os da om enten Mangel paa Eftertanke, Skarpsindighed og Dømmekraft, eller hvad som værre er, Fordomme mod, eller Forkjærlighed for enten vore egne, eller Andres Ideer, eller Hensigter, blændede os, og forledede til Beslutninger, der kunne have de meest uberegnelige Følger for vort Fædrenelands nærværende og kommende Slægter! Ærede Landsmænd! Lad os derfor dvæle ved nærværende højst vigtige Punct, thi ogsaa den er, efter mine Formeening, af en saa afgjørende Jndflydelse paa vor tilkommende Statsconstitution og Forholdet mellem Folket og Kongen, at vi ej betænksomme og forsigtige nok kunne gaae til Værks med at bestemme den. Det er et Raad af norske Borgere her handles om, der skal være vor tilkommende Konges første, nærmeste ja vigtigste Raadgivere, og det en hidtil fremmed Konges, en med Landets Interesse og særegne Beskaffenheder, med Folkets Character, Sprog og Sæder hidtil ukjendt Konges. End mere denne Konge bliver for en stor Deel fraværende, og kommer at residere i et andet Riges Hovedstad; altsaa bliver for største Delen omgivet af andre Raadgivere, hvo ved af hvad Følelse, eller Interesse for Norge? Et Raad handles om der efter den Magt Kongen er betroet, sandsynligviis vil, som altid nærværende og med Landet bekjendt, i Kongens Navn, og paa hans Vegne afgjøre enhver Sag af Vigtighed ihenseende Statens baade indvortes og udvortes Forfatning; kort – et Raad, i hvis Hænder for en stor Deel, som Kongens og Folkets højstbetroede Mænd, vor og vore Efterkommeres Skjæbne vil være lagt. [—]⁵⁸⁶ Lad os her handle varlig, og ej forsømme den belejlige Tid, medens det staaer i vor Magt, at give Nationen en Støtte, den i Nødsfald kunne gribe til, og holde sig ved! Skrækkelige og skjændselfulde vilde de Bebrejdelser være, der med centnertung Vægt ville hvile over os og vort Minde, naar vi ej mere er til, om vort Fædreneland, enten nu eller i Fremtiden, skulle komme at lide ved vor Forsømmelse, Eftergivenhed eller umoden Overvejelse. Lad os betænke os om det er rigtigt og vel overlagt, saa aldeles at overgive os og vor Skjæbne i Hænder, dem vi maaskee endnu ikke kjende. Ikke at jeg enten vil yttre eller vække Mistillid til vor tilkommende Regent, nej langt fra. En følesløs Usling, ja feig Nidding, maatte det være, der ikke har sin Frihed, sit Fædreneland og dets Frihed og Sikkerhed kjær, der ikke stedse har [—]⁵⁸⁷ Øje og Hjerte fæstet ved disse uskatteerlige Kostbarheder, mere end den Gjerrige til Guld, Elskeren til sin Elskede; og skulle vor Ømhed eller, om man saa vil, vor [—]⁵⁸⁸ Skinsyge her kunne lægges os til Last? Nej Høistærede! Kongen og Kronprindsen af Sverrig have begge søgt en Ære i at regjere et frit Folk, og maaske mere end nogen af sine Formænd i Gjerning viist, at de foretrække Folkets Rettigheder og Friheder for egen Interesse og Magt. Det svenske Folk har altid, næst det engelske, sat en Ære i at være et frit Folk, og forbeholdt sig med Frimodighed at kunne paatale sine Rettigheder. Vi støde altsaa hverken det Folk, eller den Konge, vi agte at komme i Forbindelse med, ved at sikre os

⁵⁸⁴ 1815: 262-269; 1835: 405-417.

⁵⁸⁵ Strøket: især

⁵⁸⁶ Strøket: For Guds Skyld

⁵⁸⁷ Strøket: for

⁵⁸⁸ Strøket: Ivre

vore Friheder og Rettigheder; de og alle Europas oplyste Nationer ville meget mere smile ved at see, at vi af Høfflighed, og Frygt for at yttre Mistillid, eftergave medfødde Rettigheder. Jeg er desuden overbeviist om, at Hans Majestæt Sverrigs Konges Fordringer til os endnu ikke gaae saa vidt, at han skulle fordre at vi, endnu førend vi lære hinanden at kjende, skulle have større Tillid til ham end til os selv, eller vor egen Nation, eller at vi i nogen Henseende, skulle overgive os paa Discretion; og det saameget mindre, som han allerede har givet os et utvetydigt Beviis paa, at han respecterer vore Rettigheder og med Velbehag endog anseer, at vi give vor Frihed og Selvstændighed al den Sikkerhed vi formaae. Hvorledes skulle det kunne tolkes til Mistillid, om vi i det mindste for første Gang foresloge vor tilkommende Regent de Mænd, der have Nationens Tillid, og som Nationen ønsker at anbefale Hans Majestæt som første og nærmeste Raadgivere? Aldrig [—]⁵⁸⁹ kunne vi være siunkne saa dybdt, eller saa sødt indslumrede i Ufølsomhedens og Ligegyldighedens Letargie, at det skulle være os ligegyldigt, hvem vor Konge, som endnu fremmed med alt Vort; og tillige fraværende, vælger sig til Raadgivere; aldrig kan jeg troe det kan være os ligegyldigt, i hvis Hænder han betroer vor Skjæbne, den vi have betroet i Hans! meget mere troer jeg, at vort Held, som nye Undersaatere, og Kongens, som nye Konge i Norge, vil meget beroe paa Valget af disse Mænd. Enhver veed hvad det første Indtryk er, og hvad Indflydelse det har ej alene paa enkelte Individuer, men paa det hele Folk. Mon ikke her med Rette kunde anvendes det giengse Mundheld: vel begyndt er halv fuldendt? Jeg har vel ogsaa hørt den [—]⁵⁹⁰ Indvending blandt [—]⁵⁹¹ flere «at Kongen kjender bedst de Mænd han skal vælge.» Det er med andre Ord: en med Land og Folk endnu fremmed og ubekjendt Konge kjender os bedre, end vi kjende os selv, et Sidestykke til at vi bør troe Andre, var det end Kongen, bedre en os selv. Saameget er dog vel uden for al Tvivl, at vi burde kjende os selv bedre end Andre kiende os, og, gjør vi det ikke, tjener det os kun til liden Ære. Maaskee have vi ikke i vore Dage mange store, vidtberømte, og af Alle kjendte Statsmænds Navne i Norge strax at opnævne; men at vi aldeles Ingen have, eller kjende, til hvem vi kunne betro os og vor Konge, er dog vel mere sagt, end man ret vil og tør være bekjendt, og ville tjene os til altfor liden Ære om det saa var. Men jeg maa ile med at gaae en tredie [—]⁵⁹² Indvending imøde, den er: «skal man da paatvinge sin Konge Raadgivere eller Haandlangere, eller Tjenere.» At et Norsk Statsraad ej fortjener eller bør ansees som Kongens Tjenere eller Haandlangere, skulle jeg troe Ingen kunde falde paa at benægte eller vove at dubitere det Modsatte. Haandlangere og Tjenere pleye sjelden staae til Ansvar for hvad Herren gjør, eller hvad Raad de give ham, og dette skulle jeg dog troe er Statsraadets Pligt og rette Kald. «Men nu som Raadgivere da, [—]⁵⁹³ paanødes de ham dog?» er nogen Indvending fattig og intetsigende da er det denne: skulle Statsraader paanødes Kongen, fordi Nationen igjennem Storthinget valgte, eller for første Gang foreslog dem, til Exempel 3 Personer for hvert enkelt Medlem i Statsraadet, som af Kongen skal beskikkes, hvoraf Kongen kan vælge Een? Er dette at paanøde? Sandelig ville Kongen begynde sin Regjering med en Egensindighed og Egenraadighed som denne, da have vi paa dette Storthing ret beredet os al vor Friheds og Selvstændigheds Grav. Slet bevendt vil det da være med alt hvad vi her have besluttet; thi Kongen og Folket vil strax ansee hinanden med skjæve, ja forbittrede Øjne; thi det maa da være Kongen mere om at gjøre kun at raade sig selv, og følge egen Viljes Drift, end høre Nationens Raad og Stemme, og det ved sin første Regjerings Tiltrædelse! da god Nat med al Tillid og Kjerlighed til Kongen fra Nationens Side, der dog er det stærkeste Baand der knytter Konge og Folk sammen, og befæster Throner! Men betænker man at det er dog norske Borgere Kongen skal vælge, og

⁵⁸⁹ Strøket: [utydelig]

⁵⁹⁰ Strøket: paradoxe

⁵⁹¹ Strøket: saa meget andet Al[utydelig]nenligt, men under nærværende Omstændigheder maa døye:

⁵⁹² Strøket: anden

⁵⁹³ Strøket: maae de dog ved

Kongen, som endnu ubekjendt, aldrig kan lære disse bedre at kjende, end efter den Paaviisning, som skeer af den norske Nation selv, maa denne Indvending nødvendig røbe sin Nøgenhed. Men nu til [—]⁵⁹⁴ en [—]⁵⁹⁵ fjerde Indvending, der ved første Øjekast synes at være den vigtigste:

«Man indblander den exsecutive Magt med den Lovgivende,» siger man – efter min Mening er Kongen den exsecutive Magt, og ham vælger dog Nationen for første Gang. Hvorledes skulle da ikke Nationen, i det mindste for første Gang, kunne foreslaae ham hans Raadgivere? Jeg ville, om jeg ej havde mærket forstor Forskjel i Meninger, foreslaaet at Statsraadet altid skulde vælges af Storthinget og ikke af Kongen, for altid at tjene Staten og dens Frihed som en Formur mod Jndgreb deri, af den kongelige Magt; men som jeg ikke tør i den Grad stole paa egen Indsigt i [—]⁵⁹⁶ Rets- og Statslæren, at jeg imod saamange oplyste Mænds Meninger tør fremkomme med den Paastand, vover jeg dog frimodig at overlade til Storthingets modne Overvejelse, om ikke Storthinget bør for hvert enkelt Medlem i Statsraadet foreslaa [—]⁵⁹⁷ Trede hvoraf Kongen vælger Een, og siden ved Afgang, beskikker Kongen med Toetrediedele af Statsraadets Lemmers Samtykke ethvert nyt tiltrædende Medlem. Saaledes blev for Eftertiden desuagtet den exsecutive Magt altid adskildt fra den [—]⁵⁹⁸ Lovgivende; men da fik ogsaa Statsraadet mere Vigtighed og Værd i Nationens Øjne, som jeg dog troer det burde have, især som sagt, da vi maae forestille os Kongen som oftest fraværende; thi var han stedse nærværende, anseer jeg denne Forsigtighed overflødig; men just fordi Kongen residerer uden for Landet, anseer jeg den nødvendig, og derved bortfalder den [—]⁵⁹⁹ femte Indvending: «at det ikke kan ansees som nødvendig Følge af Foreningen; thi just ved Foreningen bliver Statsraadet vigtigere og nødvendiggere end forhen. Allerede den svenske Constitution paalægger det svenske Statsraad langt mere Ansvarlighed, end vor Constitution paalægger vort, og med mere Omhue forbinder sin Konge til at høre sit Staatsraad, end vi; men har man anseet dette fornødent i et Land hvor Kongen er indfødt, og residerer, hvormeget mere bør vi søge i Statsraadet ej alene, i paakommende Tilfælde alvorlige Raadgivere for Kongen, men ogsaa saadanne Mænd, paa hvem Ansvar kan hvile, og der med Rette kunne og burde drages til Ansvar for hvad Raad de have givet Kongen, og hvorvidt de have med Uegennytte og Frimodighed talt sin Nations og sit Fædrenelands Sag; [—]⁶⁰⁰ maaskee ville [—]⁶⁰¹ man vanskelig kunne indsee, hvorledes [—]⁶⁰² dette er mueligt, naar Kongen indsætter og afsætter dem efter Behag? [—]⁶⁰³ og naar de saa aldeles uvilkaarlig ere overgivne [—]⁶⁰⁴ Kongens Disposition, [—]⁶⁰⁵ ansee dem som [—]⁶⁰⁶ Haandlangere eller Redskaber, af hvem Nationen intet andet [—]⁶⁰⁷ kunne have at haabe, end at de med slavisk Lydighed [—]⁶⁰⁸ ville føje sig efter deres Fyrstes Luner, Lidenskaber, og Interesse [—]⁶⁰⁹, i hvis Haand deres Skjæbne staaer; [—]⁶¹⁰ maaske

⁵⁹⁴ Strøket: den

⁵⁹⁵ Strøket: tredie

⁵⁹⁶ Strøket: [utydelig]

⁵⁹⁷ Strøket: Tre

⁵⁹⁸ Strøket: legislative eller

⁵⁹⁹ Strøket: fjerde

⁶⁰⁰ Strøket: men

⁶⁰¹ Strøket: [utydelig] Oplyse

⁶⁰² Strøket: denne [utydelig]

⁶⁰³ Strøket: ere

⁶⁰⁴ Strøket: til

⁶⁰⁵ Strøket: lignende rigtig nok meget

⁶⁰⁶ Strøket: sine

⁶⁰⁷ Strøket: selv

⁶⁰⁸ Strøket: alene

⁶⁰⁹ Strøket: og Vilde

naar Statsraadet vælges eller foreslaaes af Nationen, og Kongen vel have Magt [—]⁶¹¹ midlertidig at suspendere et Statsraadsmedlem, som alle andre høje Embedsmænd; men deres Sag undersøges, og den Paaankede dømmes af Rigsretten, [—]⁶¹² man da først med Rette kan sige at «Ansvarligheden paaligger Kongens Raad». Naar da udtrykkelig tilføjes: at Kongen skal «høre sit Statsraad» og i visse Begivenheder, som: til Krigsbud, Fredsslutning, Embeders Besættelse have sit Statsraads Samtykke; eller dog en Protocol kunne udvise om, og hvori dette manglede, og Kongen trøstede sig til at gaa samme forbi, da først, forekommer det mig, at Statsraadet var hvad det burde være, og kunne fortjene dette navn; og af Foreeningen troer jeg nødvendig følger at Norge maa have et saadant Statsraad. Da troer jeg ogsaa, at en Generalgouvernør vilde være overflødig. En saadan Post, især om den skulle betroes en svensk Mand, [—]⁶¹³ kunne maaske fornye Erindringen om den spanske Generalgouvernør i Nederlandene, og Flere, og bringe os selv til at glemme at vi havde en Konge, og at vort Norge er et Rige, og ingen Provinds. Vil Hans Majestæt give os sin udkaarne Søn, Hans kongelige Højhed Kronprindsen til Vicekonge og forlene ham noget af sin kongelige [—]⁶¹⁴ Myndighed, ville dette have sin store Nytte, især da et andet æret Medlems, i mine Tanker, vel overveyede, og høistnyttige Forslag om, at Norge burde have Deel i den tilkommende Konges Opdragelse eller Dannelse, ej blev, som jeg troer, værdiget den fornødne Opmærksomhed, ville det være saameget mere nødvendigt at Kronprindsen dog i modnere Aar lærte Norge og Nordmænd at kjende og elske dem, og de ham. Maaskee blev en Christian den anden just Nordmænds Ven, og ville have fundet Beskyttelse hos dem, naar alle forfulgte ham, fordi Faderen gav Norge ham som Kronprinds til Statholder. Derfor, naar Sverrigs Konge ved en svensk Generalgouvernør [—]⁶¹⁵ bibringer sine nye Undersaattere et mindre behageligt Indtryk, [—]⁶¹⁶ skeer just det Modsatte, om han skjenker os vor Kronprinds, Rigets tilkommende Konge; ej at tale om, at man allerede ved Begyndelsen af Fraskillelsen med Danmark havde hørt, at en Gouvernør var os tiltænkt; som det er alle bekjendt, ihvor [—]⁶¹⁷ retscaffen og god Denne Mand [—]⁶¹⁸ [—]⁶¹⁹ kan være, opvakte dog kun Rygtet derom saamegen Utilbøjelighed og Frygt, [—]⁶²⁰ hos Utallige af vore baade mere og mindre oplyste og tænkende Landsmænd, at [—]⁶²¹ det let kunne [—]⁶²² vække Fordom mod Foreeningen [—]⁶²³ i Mængdens Øjne, [—]⁶²⁴ om man ville indsætte strax en svensk Gouvernør i Norge. Vel er dette Fordom [—]⁶²⁵, men jeg hørte nylig en fornuftig Mand sige: «hvad enten det er Fordom eller Sandhed, naar den er almindelig, bliver den gjeldende; om end Alle have Uret, bliver det Ret, naar det er Alles Mening og Ønske.» Men saa [—]⁶²⁶ alvorligt [—]⁶²⁷ Udseende man ville faae, ved at see

⁶¹⁰ Strøket: [utydelig] i vaare Øyne et saadanat Statsraad maa lade

⁶¹¹ Strøket: ad interim

⁶¹² Strøket: da først kan

⁶¹³ Strøket: ville meget

⁶¹⁴ Strøket: Mayestæt

⁶¹⁵ Strøket: allerede

⁶¹⁶ Strøket: og mere bortfjerner Grundstenen end tilvender sig den rette undersaatlige Tillid og Kjerlighed,

⁶¹⁷ Strøket: brav og

⁶¹⁸ Strøket: kunde være

⁶¹⁹ Strøket: er

⁶²⁰ Strøket: og maaskee Had

⁶²¹ Strøket: ved man

⁶²² Strøket: op

⁶²³ Strøket: , og gjøre den utenkelig og maaskee forhad

⁶²⁴ Strøket: [utydelig]

⁶²⁵ Strøket: maaskee

⁶²⁶ Strøket: saart alle ei ansee [utydelig]

⁶²⁷ Strøket: [utydelig]

en svensk Gouvernør blandt os, hvor retskaffen han ellers ville tee sig [—]⁶²⁸, saa blidt ville man smile ved at see vor Kronarving nærme sig os, og maaskee ingen blidere end vore brave Krigere, der [—]⁶²⁹ nu en Tid ret have været surtseende, og, sandt at sige, haft altfor stor Aarsag dertil; maaskee ville de ved denne raske Krigers Nærværelse faa mere opklarede og lyse Aasyner, og igjen begynde at erkjendes for vor Friheds og Sikkerheds fasteste Grundstøtter. Endelig maa det være mig tilladt henseende saavel Statsraad som Gouvernør at, bemærke: at vi altid vover mere ved at undlade at tilfredsstille Nationens Ønske og paasee dens Sikkerhed i begge disse Henseender, end ved et modsat Forhold; thi sæt, at det siden befandtes overflødigt, eller endog skadeligt at Nationen havde forbeholdt sig den Ret at foreslaae Statsraader, eller en Gouvernør tvertimod Alles Formodning befandtes nødvendig, staaer jo den Feil altid til at rette; man kan jo da paa næste Storthing gjengive Kongen denne Magt, og ingen Skade efter min Overbeviisning være at befrygte, der kan fortjene at sættes i Ligning med den Skade, der kan tænkes, ifald man nu berøvede Nationen en Ret, som vanskelig og aldrig uden en Statsrevolution, ville kunne gjengives. Og sæt at tidlig eller sildig bliver den kongelige Magt misbrugt, og man indseer at det ville have frelst fra mange Ulykker og været Staten til usigelig Nytte, ifald man havde brugt denne Forsigtighed, ligesaa ifald Foreeningen bliver optaget med mere Misnøje eller mindre Tilfredshed, og den svenske Regjering bliver mindre elsket i Norge formedelst den indsatte Gouvernør, som man nu ved fornuftige Forestillinger derimod kunne undgaae; ej at tale om tusinde andre Uleiligheder, der af saadan uvandt Post kunne flyde, ville vi da ikke bebreide os selv at vi ikke gjorde hvad vi kunne til at paasee vor Nations Tarv og Bedste? kan vi forsvare os mod den billige Bebrejdelse man kunne gjøre os, at vi vare saalidt patriotisk sindede, at vi selv maaskee paalagde os større Tvang end de Svenske selv ville forlange, eller af utidig Frygt ikke vovede at paastaae de Rettigheder og Friheder til Sikkerhed i Fremtiden, som vi burde? Vistnok forsvarer Storthinget, baade for de Svenske og for Nationen selv, og hele Europa, langt bedre en altfor stor, end en altfor liden Forsigtighed, bedre forstor Friemodighed i at tale Nationens Sag, og paatale dens Rettigheder og Frihed, end forliden. Bedre sømmer det at Frygt for at skade vort Fædreneland, vore Samtidige, og Efterkommere saalænge [—]⁶³⁰ Verden staaer, betager os, end Frygt for temporær Opoffrelse, enten fra vor egen, eller andre af vore Landsmænds Side, nu skulle mislede os. Bedre at vore Efterkommere fradømmer os nogen Hoffetiqvette og sleben Fiinhed, end Fædrenelandskjærlighed; maaskee man da bedre gjenkjender i os Trøndelagens Jarl Hagens og Tambeskjælvers Æt!!!
 Storthinget i [—]⁶³¹ Christiania d.⁶³²
 1814.

Niels Dahl

⁶²⁸ Strøket: blandt os

⁶²⁹ Strøket: der

⁶³⁰ Strøket: Norden

⁶³¹ Strøket: Xania

⁶³² Dato ikke fylt inn, innlegget ble fremført i Stortingets møte 28. oktober 1814.

Bilag 161⁶³³

[Med en annen hånd:] Fremsagt 28 Octr.

Da Storthinget antog det Grundprincip: at kun de Forandringer i Grundloven skulde foretages, der vare nødvendige i Anledning af Norges Forening med Sverrig, var vel Meningen: at hvad der paa den ene Side strider imod eller lægger Hindringer i Vejen for denne Forening, som ogsaa hvad der paa den anden Side hindrer dens Hovedhensigt [—]⁶³⁴ – hvilken bør være begge Rigers Held – kan og bør forandres i Grundloven. Norges Held vil for en stor Deel beroe paa Statsraadet, det er altsaa Nationen yderst vigtigt, at bestemme Maaden, paa hvilken denne ligesaa vanskelige, som hæderlige Post i Fremtiden bortgives.

Kongen vælger selv et Raad af Norske Borgere, saa staaer det i den 28de § af Norges Grundlov, og det er disse Udtryk, hvilke jeg – skjøndt jeg i øvrigt villigen tilstaaer min Uvidenhed i diplomatiske Kunstgreb – ærbødigen foreslaar at forandre saaledes: Nationen vælger selv ved sine Repræsentanter, samlede som Storthing et Raad af norske Borgere.

Af det ovenanførte synes det, at være indlysende, at det ikke strider mod Storthingets Grundprincip, at forandre disse Ord. Heller ikke er det at formode, at denne Forandring vil møde Vanskeligheder fra de svenske Commissariers Side. Den 28 Paragraph i Forslaget er i det mindste ej imod Forandringen.

Den 28 Paragraph i Grundloven havde nærmest blot Hensyn til Kong Christian Frederik, der havde en tidlang opholdt sig i Norge, og altsaa kunde kjende de til Statsraader duelige Subjecter. Han skulde desuden fremdeles opholde sig i Norge. Sagen er nu anderledes beskaffen. En anden Fyrste skal nu bære Norges Krone. Ret ofte eller ret længe vil han neppe kunne komme til, at opholde sig i Norge, og altsaa heller ikke faae saa stor Anledning til, at lære duelige, fædrenelandssindede og troefaste norske Mænd, at kjende. Nationen derimod kjender selv bedst de Mænd, den har Tillid til, og som snart ville findes Kongens Tillid værdige. Norges Konge maa altid ville Norges Vel, og af denne Aarsag bør man troe, at denne Forandring i Grundloven vil være Ham velkommen. Det har altfor ofte været gode, retskafne, ja store Fyrsters sørgelige Lod, at de fejlede i Valget af deres Raadgivere: Forfængelighed og Smiger, Last og Forstillelse, Egennytte og Snedighed vidste ofte, at tilsnige sig Fyrsters Gunst, og at liste sig ind i Staters hemmelige Raad. Jeg dadler ej Fyrster, jeg siger kun, hvad jeg mener, og blev jeg endog taus, saa vilde dog Nationernes Aarbøger tale højt om denne Sag. Ligesom Fyrster ej ere almægtige – elendige Smigrere kalde dem vel stundom saa – saaledes ere de ej heller alvidende. Ja kunde Fyrsterne gjenneuskue Menneskers Inderste, da havde ej saa mange Uværdige havt Titler og Ordener, da havde ej saa mange egennyttig Rænkesmed i Staters Raad solgt Konge og Land.

Norges Konge vil mueligen ansee dette, som det første Beviis paa Normænds redelige Hu og Troeskab, at Norges Mænd selv ville vælge dem, der skulle sidde i Kongens Raad, og tale Norges Sag. Ej glimre disse, saa vil Norges Konge tænke, ej glimre disse ved Stjerner og Baand, men deres lyse Aand, deres oprigtige Tænkemaade, deres ubestikkelige Redelighed, deres utrættelige Omhue for Landets Vel og Kongens Hæder, gjøre dem værdige til, at nyde den højeste jordiske Ære: Kongens Tillid og Nationens Agtelse.

Hertil vover jeg endnu, at tilføje, at det ej vilde have liden Indflydelse paa den Gemytternes Gjæring, der i mange af Norges Egne finder Sted, naar de fik at høre: at de selv d. e. Nationen selv vælger sit Raad, vælger de Mænd, der skulle tale Normænds Sag for

⁶³³ 1815: 269-270; 1835: 417-421.

⁶³⁴ Strøket: af denne Forening

Norges Konge. Ogsaa paa denne vigtige Grund henvender jeg ærbødigen det Norske Storthings ærede Medlemmers Opmærksomhed.

Fremtiden kan forandre meget af det, nærværende Storthing bestemmer, og man haver neppe Aarsag, at befrygte, at [—]⁶³⁵ Grandskerens øvede Øje skulde oversee, at ej Lyst til, at svække Kongens Magt, men stadigt Hensyn til Nutidens Trang stundom havde en afgjørende Indflydelse paa Storthingets Beslutninger. Det blev ej alene Storthingets vanskelige – nær havde jeg sagt – tunge Kald, at søge, at forekomme en blodig udvortes Krig; det maatte ogsaa, under dets Bestræbelser for at undgaae denne, gjøre hvad det formaaede for, om mueligt, at dæmpe den Ild, der endnu paa mange Steder i Norges Inderste ulmer. [—]⁶³⁶ Naar Rigernes Forening er fuldbyrdet, naar gjensides Tillid begynder, at tiltage, naar Nora og Svea, der nu, lig tvende Søstre, der længe have været adskilte, ved første Møde synes, at studse, som fremmede for hinanden, komme hinanden nærmere, og lære hinanden nøjere at kjende, da vil et Norriges Storthing ej mere behøve, at befrygte, at det ved at tale den enes Sag skulde opvække den andens Uvillie.

d. 28 Oct.

Brun.

⁶³⁵ Strøket: det

⁶³⁶ Strøket: [utydelig]

Bilag 162A⁶³⁷

[I venstre hjørne:] extempore

Jeg skulle troe, at de ærede Medlemmer, som vil at Storthinget skal udnævne Statsraader, ved at sætte saaledes stridende Kræfter imod hinanden troe derved bedst at kunde sikre det Almindeliges Vel og Statsborgernes Rettigheder. Men skulde ikke Erfaring have lært, at der ofte skal mere end menneskelig Kunst til at frembringe Harmonie imellem stridende Kræfter, og at en sammensat Maskine lettere kommer i Uorden end en enkelt. Jkkun den højeste Visdom kan af stridige Elementer frembringe Orden, Plan og Overeensstemmelse – Mennesket ikke. Jeg skulle derfor formeene at en Stats Vel bedst beforders, naar Regieringen er indskrænket ved det hele Folk og ey ved enkelte Medlemmer. Engeland kan heri tiene til Exempel, og der, om jeg ikke feiler, udnævner Kongen de højeste Embedsmænd. Dette Princip er ogsaa fulgt i vor Constitution, og jeg øjner ingen Grund, hvorfor vi nu deri skal gjøre nogen Forandring, da Folket nu som da har den lovgivende Magt og Ret til at kunde tiltale og afstraffe enhver højere Embedsmand, som overtræder sin Pligt. Det ville desuden være saare vanskeligt for Storthinget at kunde vælge de dueligste Mænd til saadanne Poster, da ikkun faae Embedsmænd i ringere Embeder ere istand til at vinde nogen almindelig Publicitet. De fleste af Storthingets Medlemmer maatte derfor lade sig lede af andre og kunde da let bedrages. Skulle desuden Storthinget udnævne Statsraader, saa maatte det enten strax sammentræde, naar en Statsraad enten ved Døden afgik, blev afskediget eller selv tog sin Afskeed – og hvor kostbar ville ikke da en saadan Posts Besættelse blive Staten? eller man maatte overlade til Kongen interimistisk at besætte den vacante Post. Men hvilken Mand af Æresfølelse ville modtage denne Post interimistisk, naar Han maatte befrygte at hans Ansættelse af Storthinget skulle underkiendes?

Min Formening bliver altsaa at Kongen i følge Grundloven udnævner Statsraader, og at ingen Forandring heri er fornøden i Anledning af Norges Forening med Sverrig.

Peter Hount

Provst og Repræsentant for Smaalehnenes Amt.

⁶³⁷ 1815: 270-271; 1835: 421-423.

Bilag 162B⁶³⁸

[Med en annen hånd:] Fremsagt den 28 Octr.

Agtværdige Forsamling! retsindige og uforfærdede Normænd!
Unægtelig er det, icke et ubetydeligt Spørmaal, om en Stat bør indskrænke, eller som det kaldes, at deele den udøvende Magt, ved at Natjonen forbeholder sig Selv at besikke Statsraader, dem Kongen, om dermed misfornøyet, kan afskedige?

Efter mine ubetydelige Historiske og Politiske Kundskaber, troer jeg at Erfarenhed helder til den Sætning: at i en, af et enkelt Rige bestaaende Stat, bør baade denne, og al anden udøvende Magt, rettest være, eene samlet hos Kongen. Men bør det og at være saa, hvor Staten bestaaer af 2, under fælles Konge forenede, forskiellige Riger? Jeg troer nei! ingenlunde i det Land, han icke boer. Jeg synes allerede at have sporet, at dette ærede Storting, ved Bestemmelsen og Indskrænkningen i henseende Armeen med mere, har funden denne Sætning rigtig.

Lader os her som altid, fæste vor Opmærksomhed til Erfaringen, denne bedste Læremester. Viser icke Erfaring: at oplyste, store og faste Mænd, som tillige besidde Religion, Hierte og Vilje for Retfærdighed, sin Nations og hele Menneskelighedens Vel, skyer og undflyer Hofferne og Statsraads Embederne, saavidt dem mueligt? og hvorfor det? fordi de føle og finde, at deels deres Sjæl og Samvittighed paa det Sted, icke kan undgaae dybe Saar, [—]⁶³⁹ formedelst uundgaaelig Deeltagelse i Politikens sammenvævede Uretfærdigheder – i Hoffolkets ofte Dydens falske Glands og Skygge billeder – ja stundom icke engang kunne undgaae, directe eller indirecte at tage Deel i deres Kabaler – og deels maae de desuden see deres Sjels Rolighed og Tilfredshed forstyrret, ved end icke med egen og manges Opofrelse at have kunnet modsadt sig opdagede Kabaler og Uretfærdigheder – ja ved at maae anskue, indse og dog tie, med Ulycker og Uretfærdigheder, som det icke stod i deres Magt at hæmme.

[—]⁶⁴⁰

De dueligste og retskafneste undvige, og afholde sig selv fra Kongerne, derfor kan Kongerne heel vanskelig, see eller finde dem, de bør vælge, uden igiennem Hoffolkets tætvævede Blaar, og stedse omringede af dem, der finslebne, synes indhyllede i Kundskabens Kappe, og prydede med Dydens Maske; derfor er Kongernes Valg ofte heel misligt – og hvad det icke i sig selv er, troes og befrygtes det at være. Erfaringen viser mig Tingenes Sammenhæng saaledes at være – og, er den icke saa? hvorfra da al den Mistillid, ja jeg havde nær sagt Folkemængdens foragt, som stedse hidtil har hvilet over Hoffolk, og ofte over mange af de saakaldte Store. Den kan dog vel icke grunde sig i deres standhaftige Dyder og Opofrelser for alment Vel?

Men ere Udsigterne saaledes naar Kongen boer i samme Rige, at han icke let, uden med forbundne Øyne, igiennem Hoffets Blaar og Blændværk, kan skue og finde den duelige, dydige og urockelige? hvormeget mindre vil han da, naar han boer i et andet Land, langt fra Riget, kunne trænge igiennem med sit Syn, og udfinde den rette – og om det, som dog synes skjelden mueligt, lykkes ham at have truffen og valgt den bedste – haabes og troes vel dette af Folket, saaledes at være lyckedes mod sædvane? nei sikkerlig icke – de troe og veed, at neppe andre, end de som krybe om Kongen ved Hoffet, og de som disse ville tillade det, kan sees eller kjendes af Kongen, og end neppe nok fra anden Side eller Synspunkt, end den, de vil tillade at fremvende – thi alles Lykke og Vel, beroer paa dem, deres Indflydelse og Kabaler – især hos en Konge, som besidder Magten, at ind og udsætte

⁶³⁸ 1815: 271-274; 1835: 423-428.⁶³⁹ Strøket: deels⁶⁴⁰ Strøket avsnitt: Kongerne der som oftest blive skyede og undflyede af de dueligste og retskafneste kan heel vanskelig see eller finde dem De bør vælge.

alle Embedsmænd, endog de aller øverste – nemlig Statsraadet – denne Samling, der ene har Evne, med nogen Kraft, at kunne tale Folkets Sag, og bortrive Blaaret fra Kongens Øyne.

Ickun det som er Ret og Rigtigt, er, og bør være mit Formaål – tillade mig derfor, at see Tingen fra den anden Synspunkt! spørges da – har vel Erfarenhed lært, at Folkevalg træffer det bedre, end naar Kongerne vælge? Monne Marat og Robespierre vare ypperligere, end de aller verste af Konger valgte Stats-Ministre? Nei sikkerlig icke! Men her er 2 store Omstændigheder – den ene, at de bleve valgte under stormende Folke Uroe og Omveltninger, og for det andet, vare de icke Ministre eller StatsRaader, der stode under en Konge som kunde afskedige dem. De vare selv Konger eller Formænd for National Commiteer, til hvilke al naturlig og unaturlig Magt i Farens Øyeblik var overgivet, ligesom Souverainiteten i Danmark. dette gjør, at hverken disse, eller enten græske eller andre Republikanske Folkevalg her kan tages til Exempel, thi de have icke været Mænd, som stode under Afskedigelse af en Konge.

Mange af Norges vestlige Egne have, og vil formodentlig komme til at have, mere Samfærsel, Slægtskab og Bekjendtskab, med adskillige af Hollands, Englands, og Frankeriges forskjellige Stæder og Egne, end med Sverrigs, især Stokholms, og ere dem endog nærmere beliggende end Stockholm. Skulle man vel rimeligen troe, at en Konge, boende paa Vestkysten af Norge, tillige Konge over noget af bemeldte Lande, skulle bedre end Folket Selv ved sine Representanter, kunne vælge tjenlige StatsRaader i bemeldte Lande – det forekommer mig utroligt, og ligesaa vanskeligt for Kongen i Stockholm, at kjende Mænd paa Vestkanten af Norge – en Landstrækning, adskildt og ganske forskjellig fra alt det øvrige af begge Riger. Jeg troer derfor: at det er baade nyttigt og nødvendigt, at Stortinget, som samlet fra alle Rigets Egne, og som altsaa hver fra sin Egn, maae kjende Egnens duelige Mænd, bør udvælge Statsraaderne, hvoraf Kongen selv vælger den indenlandske Statsminister – og at flere end de fornødne udnævnes, til at træde istædet for de, som enten maatte døe eller afskediges – og anseer jeg dette Folke-Valg for høyst vigtig og fornøden især i nerværende Tider – thi set, at en Deel af vore StatsRaader nu vil fratræde – hvem troer da Kongen af Sverrig, i dette ham fremmede Land, uden igiennem Hoffets, eller de strax om ham stimlende Norskes Munde, at kunne kjende de duelige, redelige og uforfærdede til saadan Post – og vil maaske Mængden med mig troe: at den duelige, som valgt af Kongen, maatte frygte at see sig omgivet af Hoffets Kreature, og ansee sig ukjendt af Folket, [—]⁶⁴¹ vanskelig vilde imodtage en Post han forudsaae ville rimeligen give ham tusindfold Møyer og Krænkelser, uden Vished at kunne virke noget godt for sit Land og Menneskeslægterne i det heele – jeg frygter langt vanskeligere, end naar han, valgt af Folket, kunne troe sig, forundt dets Tillid, og sat iblandt Mænd, der besad lige Tiltroe, og icke ved Hofkryb fremtrukne. Det staaer jo Kongen frit at anhøre og tilspørge hvem andre han vil, udenfor StatsRaadet.

Lader os derfor Brødre, beholde denne for mit Øye, hos en langt fra sin Konge fraværende Nation, eneste muelige Vei, at see kjække og Natjonen kjære Mænd i StatsRaadet, for hos Kongen at tale Landets Sag. Lader os icke strax overilende bortgive en saa høyst nødvendig og nyttig Ret – engang bortgivet, staaer den icke til at tilbagekalde, men findes den med Tiden icke gavnlig, O! saa lad et af de kommende Storting, overdrage den til Kongen – det staaer Folket frit for, men lader os icke paadrage os den Knur og Bebreidelse: at vi have gjort Natjonen Vaabenløs, og berøvet den sin Tale-Organ nærmest Kongen – thi selve de kommende Storting, og Skrive Friheden, frygter jeg, vil være mindre anhørte Talerør end et saadant af Natjonen valgt, kraftfuldt StatsRaad.

Christiania i Stortinget, d. 28de October 1814.

⁶⁴¹ Strøket: langt

AvWSKoren

Bilag 163⁶⁴²

[Med en annen hånd:] Forslag fremsagt den 28 Octr.

Er det vigtigt for Norges Folk, at den som skal paa Kongens Vegne styre dets indvortes Anliggender, har varm Følelse for Landets sande Tarv, da er den Fordring høist billig, paa hvilken Hr. Aals Motion gaaer ud. Men Ingen kan antages at have varmere Interesse for Landets sande Tarv, end selve Thronarvingen, og derfor burde han som Vicekonge boe i Norges Midte. Vel indseer jeg, at der kan gives Omstændigheder, under hvilke Thronarvingens Ophold i Sverrig kan være det Svenske Folk lige saa vigtig og nødvendig, som hans Ophold i Norge kunde være det Norske Folk: jeg troer endog at indsee, at deslige Omstændigheder ere i dette Øieblik forhaanden. Men Omstændighederne kan forandres, og Norges billige Fordring bør da træde i sin Kraft. Jeg foreslaaer derfor, i Overeensstemmelse med Hr. Aals nysgiorte Motion, at det fastsættes i Norges Grundlov:

Norge bør have i sit eget Skjød en Vicekonge, som er Thronarvingen selv eller Thronarvingens ældste Søn; og kun da, naar Storthinget erkjender, at Ingen [—]⁶⁴³ af disse kan formedelst Sverrigs nærmere Fordringer tage sit Opholdsted i Norge, bør Rigets [—]⁶⁴⁴ Anliggender midlertidig anbetroes en General-Gouverneur.

Christiania i Storthinget, d. 28. Octr. 1814.

Neumann.

⁶⁴² 1815: 274-275; 1835: 429-430.

⁶⁴³ Strøket: kan

⁶⁴⁴ Strøket: midlertid styre

Bilag 164⁶⁴⁵

Med Hensyn til Bestemmelsen om Norge skal have en General-Gouverneur eller ikke, er det min ufravigelige Mening, at Norge ingen General-Gouverneur bør have! Denne min yttrede Mening, beder jeg indført i Stortingets Protocol.

Søren Tybring

Hermed aldeles enig.

Iver Holter

Det er i lige Maade min Mening at Nationen selv skulde vælge sit Statraad og hvorefter ieg har afgivet mit Votum.

Iver Holter

Heri er jeg aldeles enig.

Søren Tybring.

⁶⁴⁵ Jf. 1815: 275; 1835: 430, 431.

Bilag 165⁶⁴⁶

⁶⁴⁶ Jf. 1815: 278; 1835: 435. Bilaget mangler. Koncept-protokollens "Nr. 165" er samme bilag som "Nr. 133."

Bilag 166⁶⁴⁷

[Med en annen hånd:] Fremlagt den 29de Octr.

At indskrænke vor Erkiendligheds Bevidnelse mod vor forrige Konge Christian Frederik til en TakAdresse, troer jeg stemmer ingenlunde overeens med vore store Forpligtelser imod ham. Han reddede os fra Død og Elendighed, ved at han antog sig Statsstyrelsen i det meest afgjørende Øjeblik, og dernæst gav han os vor Constitution. Dette erkiendes næsten over det hele Land.

Jeg foreslaaer derfor, uden for at tilstaae ham Appanage, at ham opsættes et Marmorminde hos os, enten i et af Stæderne, eller paa Dovres stolte Tinding, der kan tolke til de sildigste Efterslægter, hvad han var os, om endogsaa Historien formedelst Misgreb, skulle forbigaae samme.

Den norske Nation, har stedse havt et skønt og stolt Navn hos alle folkeslægter. Noget staaer den i Fare for at ansees som feig om dens Ære ikke reddes ved Begivenhedernes Fremstilling. Skulle vi nu ogsaa bevise os som utaknemmelige ved ikke at give vor forrige Fyrste, det han fortiente saa var Intet af Nationens Værd tilbage.

A. Konow.

⁶⁴⁷ Jf. 1815: 252, 279; 1835: 387, 436-437.

Bilag 167⁶⁴⁸

[Med en annen hånd:] Fremlagt den 28de Octr.

Et æret Medlem har i de foregaaende Dage foreslaget en Takadresse til Christian Frederik; et andet Medlem en aarlig Understøttelse og et 3die æret Medlem en Ærestøtte. Sikkerlig kan Ingen i denne hæderlige Forsamling have mere personlig Agtelse og Kjerlighed for denne almene yndede Fyrste end jeg; ligesom vist ingen mere oprigtig kan tilønske ham de foreslaaede Bevidnelser om Nationens Agtelse, som jeg for min Deel er overbeviist om at burde tilkomme ham. Dog meget skulde jeg feile i min Bedømmelse om denne Fyrste, hvis han ved at være her tilstæde ikke selv skulde ønske at inden disse Agtelsesbeviser bleve debatterede i Storthinget maatte Nationen tydelig og klar; selv i hans seneste Handlemaade, erkjende Reenheden af hans Bestræbelser for Norges Vel, som saa mange, saavel nu, som for Eftertiden kan have Aarsag til at ønske fordunklet. Det er muligt at Ubevanthed med at føre en Armee kan have havt nogen Deel i de militaire Begivenheder, men sikkert har de meest bydende Bevæggrunde; og de ædleste Hensigter for Norges Vel bevæget ham til at afslutte Conventionen i Moss. Jeg foreslaaer derfor at inden man debatterer i Storthinget om de Agtelsesbeviser man har foreslaget at burde tildeles Christian Frederik, – bør en Comitee udnevnes og bemyndiges til af Statsraadet at erholde Underretning om Armeens og Rigets Tilstand; især med Hensyn paa Fødevarer; og sammes Placering, – i det Øjeblik Conventionen blev afsluttet. Ligeledes bør man erkyndige sig om samtlige daværende Statsraaders og høie Militaires Jndflydelse og Deeltagelse i denne Begivenhed og disse Oplysninger igjen meddeles Storthinget. Nutid og Eftertid bør have fuldelig Oplysning om denne end stedse mørke Tildragelse; og jeg troer at Nationen med billig Forventning haaber af det nuværende Storthing denne Underretning. Formodentlig vil disse af Statsraadet indhentede Meddelelser tydelig udvise at kun Øjeblikkets meest bydende Tvang; og de ædleste Hensigter bevægede Christian Frederik til at undertegne denne for Norge, saa modbydelige Convention. Naar dette er skeet vil vore Debatter om Agtelsestegn for denne ophøiede Fyrste være snart tilendebragte; og vore Tilbud maa da være denne Fyrste over al Beskrivelse hæderlig; ligesom de maa være ham behagelige; hvilket jeg ellers meget vilde omtvivle.

Christiania d. 27 Octobr 1814.

Ræder

⁶⁴⁸ 1815: 279-280; 1835: 437-439.

Bilag 168⁶⁴⁹

[Med en annen hånd:] Fremlagt 28 —

I Henhold til mine Bemærkninger ved § 22 har jeg fundet mig beføiet til at votere [—]⁶⁵⁰ imod den Bestemmelse, at Kongen selv vælger sit Statsraad; ligesom ogsaa mod den Bestemmelse at Kongen kan udnævne en svensk eller norsk Statholder; i første Henseende tiltræder jeg Hr. Pastor Dahls fremsatte Forslag.

Christiania i Storthinget
den 28de Octbr. 1814

NSSchultz

⁶⁴⁹ 1815: 280; 1835: 439.

⁶⁵⁰ Strøket: paa

Bilag 169⁶⁵¹

[Med en annen hånd:] Fremlagt 28 Octr

I Henseende til Grundlovens 22de § finder jeg fornødent at anmærke; at Man vilde indrømme Kongen af Sverrig endog en større Magt, end den ham er tilstaaet i Sverrig selv ifølge Regjeringsformen af 1809, ved at indrømme ham Ret til at afskedige alle de i denne § anførte Embedsmænd. Jeg for min Deel kan ikke være af anden Mening, end den at vi handlede forsigtigst i at bestemme, at enten saadanne Embedsmænds Afskedigelse maae skee alene med 2/3 af Statsraadets Samtykke, eller dog i det mindste at lade det beroe ved hvad der i den svenske Regjeringsform er fastsat, nemlig at Kongen kan afsætte Statsraader, men ikke de Embedsmænd, som ere ansatte ved deres Contoirer.

Christiania i Storthinget
den 27de Octbr. 1814

NSSchultz

⁶⁵¹ 1815: 280-281; 1835: 440.

Bilag 170⁶⁵²

[Med en annen hånd:] Fremlagt 28 Octr 1814

Som Grunde for sit Ney ved Votering paa det Spørsmaal: Skal Kongen have Ret at udnævne Statsraader [—]⁶⁵³, vedlagde Provst Hertzberg Protocollen følgende: «Vel er det Sandt at vox populi, ey er altid vox Dei, det er: Folke-Valg, er ey altid det Bedste. Saa dog at Storthinget foreslaaer Statsraads Candidater og Kongen vælger af disse, maae ansees saameget mere nødvendigt til Foreningen, da Sverrigs Konge, nu for Tiden, ikke kan kiende de til Statsraade[—]⁶⁵⁴r, værdigste Normænd. Naar Storthinget foreslaaer, bli det naturligvis de Mænd, [—]⁶⁵⁵ Folket har meest Tillid til. Vil Kongen Norges Vel, som jeg tror, maae han med Glæde antage dette Forslag, i det mindste indtil Han nøyere selv lærer at kiende Norges [—]⁶⁵⁶ til Statsraader dueligste Mænd; Om end da dette: At Storthinget foreslaaer Statsraads Candidater og Kongen vælger, ey blev indført i Grundloven; maatte det dog, i en Forenings Akt, som synes aldeles nødvendig, betinges at finde Stæd indtil de første 3 ordentlige Storthinge ere afholdte.

NlsHertzberg

⁶⁵² 1815: 281; 1835: 440-441.

⁶⁵³ Strøket: eller ey

⁶⁵⁴ Strøket: ts

⁶⁵⁵ Strøket: man

⁶⁵⁶ Strøket: ypper

Bilag 171⁶⁵⁷

[Med en annen hånd:] Fremlagt 28 Octr

Erfaring, især ved Stortingets forandrede Beslutning om den norske Roerflotilles Anvendelse, har lært at ethvert fremsat Forslag udfordrer den nøjeste Overvejelse; jeg vover altsaa at foreslaae, at naar de af den nedsatte Committee samlede Bemærkninger ere oplæste, de af denne Committee da gjorde Indstillinger maae dicteres for Stortingets Medlemmer og deres Debattering udsættes til næste Dag. Det samme troer jeg bør gjelde om andre vigtige Propositioner af denne eller hiin Repræsentant. En Dag vilde maaskee om andre Forhandlinger ej vare forhaanden spildes; men denne vilde fuldeligen gjenvindes ved større Fasthed og Hurtighed i Forretningernes Gang.
Christiania i Stortinget den 29de Octob. 1814.

Søren Georg Abel

⁶⁵⁷ 1815: 281-282; 1835: 441-442.

Bilag 172⁶⁵⁸

[Med en annen hånd:] Fremlagt 28de Octr.

Forslag.

Skjøndt jeg aldeles ikke vil forsinke Forhandlingernes hurtige Gang ved uvedkommende Forslage, ville det dog stride mod min Overbevisning at tilbageholde følgende, efter min Formening Aldeles nødvendige og hidhenhørende. Jeg forslaer derfor: at Committeeens Bemærknigner og Indstillinger oplæses og dicteres Dagen forud før de foretages, for at Storthingets samtlige Medlemmer kunne med den Nøjagtighed, som Emnets Vigtighed fordrer, giennemgaae disse for derefter at afgive deres velgrundede Stemmer. Ligesaa vist, som det er, at ethvært af Storthingets Medlemmer højtagter Committeeen og er overbevist om, at den anvender den yderste Flid i dens Udarbejdelser; saa overbevist er jeg og om at Committeeens oplyste Medlemmer ingenlunde troer sig ufejlbare, men med Tilfredshed modtage, – og – som den i Giærningen hæderlig har udvist – endog biefalder enhver Anmærkning, der kunde end fuldkomnere forskaffe det tilsigtede Øjemed: den fornødne Garantie for Norges Selvstændighed. Det er dog ufejlbarligen Øyemedet af For[—]⁶⁵⁹ andringerne; Thi at antage det Ord: Nødvendig, som Principet indeholder, i sin allerstrængeste Betydning ville være det samme, som at erklære, at Ingen anden Forandring maatte skee end Udslettelse af de mod Foreningen stridende §pher. Men er det saa, at Storthinget ey aldeles kan eller bør følge allene Committeeens Instillinger; ligesom denne ey heller ubetinget ønsker dette; saa bør dog sikkerligen enhver af Storthingets Medlemmer være i Stand til at fremføre sin individuelle Mening og at begrunde denne; Men skal dette kunne skee med nogen Nytte, da maae Committeeens Instillinger kunne kiendes for at drøftes; thi det er udentvivil ligesaa vigtigt, – og, i dette Tilfælde dobbelt vigtigt – at kunne giendrive Modpartens, som at kunne begrunde sin egen Mening. Herimod kan ey indvendes, – at saaledes kunde aldrig nogen endelig Beslutning fattes – Da man udentvivil aldrig kan faae alle Meninger at vide, og saaledes vil stedse noget nyt fremkomme. Thi et er, at der stedse af et enkelt Medlem fremkommer noget nyt, som man ey kiender – et Andet er – at man bør kiende en heel med Auctorithet beklæd Committeees Betænkninger og Instillinger; thi disse sidste have foruden den Vægt, de faae ved deres Grunde, ey en ubetydelig ved Medlemmernes mange Stemmer, – en 5te Deel af hele Storthinget – og den Inflydelse saa mange hæderlige Mænds Stemmer medbringe, hvorimod et enkelt Medlems Votum ey formaaer noget uden ved overordentlig indlysende Grunde, som man ey kan frembringe uden ved at modbevise Committeeens mod hans stridende [—]⁶⁶⁰ Meninger. At det aldeles ikke vil forsinke, men tvertimod befordre Storthingets Forhandlinger i denne højst vigtige Anledning er klart deraf: at da behøve ey de discuterende Medlemmer at frembringe det Overensstemmende som uoverensstemmende med Committeeens Indstillinger – hvilket naar det skriftligen medbringes er skeet og maae skee, da Indstillingerne ey ere bekiendte, men kun fremsætte modstridende Meninger; ligesom de⁶⁶¹ ey heller vil fremkomme uvedkommende Sager, saa jeg fuldeligen troer denne ene Dags Tab, eller rettere Udsættelse, da den kunne anvendes til drøftning af, og votering om fremkomne og henlagte Forslage, ville intet sige mod de anførte Goder og i sær dette, det allervigtigste, Forandringernes større Nøjagtighed og Fuldkommenhed – altsaa Formaalets bedere Opnaaelse – Da endogsaa Committeeen der ved ville vinde meere Tid til deres Udarbejdelse – der kunde da ey heller skee Misforstaaelser og Bemærkninger ey

⁶⁵⁸ 1815: 282-283; 1835: 442-445.⁶⁵⁹ Strøket: handlingerne⁶⁶⁰ Strøket: Grunde⁶⁶¹ Rettet til: da

indkomme mod allerede skeedte Bestemmelser; Thi alt blev da nøjere udtænkt og begrundet[.] De til Committeeen indkomne Bemærkninger kunne naturligvis ey tage Hensyn til Committeeens Instillinger, hvilket bevirker en Hovedforskiel saa meget større, som Hovedprincipet for Forandringerne da ey var bestemt. Og indlader jeg saaledes Ærbødigen dette Forslag til den Ærede Forsamlings nærmere Bedømmelse og Underkastelse af Votering.

Christiania i Stortinget den 29de October 1814

A.C. Møller,
Repræsentant for Arendal

Bilag 173⁶⁶²

[I venstre hjørne:] No. 2 –

Jgaar blev Oplysnings- eller Meddelelses-Commiteens Betænkning over den 28de § af Norske Grundlov postvis fremsat i Storthinget til Antagelse eller ey, ved Votering, og det saaledes: «Kongen vælger selv et Raad af Norske Borgere som ikke ere yngre end 30ve Aar.»] Jeg afgav herpaa mit bestemte Ney! fordi jeg kiendte mine Commitenteres Sentiments der stemme med mine egne, hvilke i denne Henseende naturligen grunde sig paa Forandringen af Kong Christian Frederick Abdications-Act. Da Norge skulle, og virkelig havde sin Konge i sit eget Skiød, der allerede som Regent og Statholder i en rum Tid havde Leilighed at lære kiende Landets troe, duelige, og brugbare Mænd – da denne Konge allerede havde vores fulde Tillid som en oplyst og det Norske Folk før Farens Stund hengivene Fyrste; da var Grundlovens Grundtræk i denne Henseende ikke betænelige – men nu, da Landets Stilling saa sørgeligen haver forandret sig, og, endskiønt Commiteens til Votering fremsatte Betænkning over denne §s første Post, ved Steme fleerhed er antagen, finder jeg det endnu vigtigt for mig at erklære: at jeg tiltræder Hr. Pastor Dahls indgivene Forslag i denne Henseende i det væsentligste saaledes lydende: at Storthinget, [—]⁶⁶³ efter Rigernes Forening, den første Gang skulle vælge Statsraaderne, til hvis vacance efter de fleeste Stemer af Statsraaderne, igen skulle [—]⁶⁶⁴ vælges trende, hvoraf Kongen bestemte een, saavel som Hr. Capitain v. Ræders, ved Ballottering paa hvert Storthing, om Noget, og da hvilket Statsraad burde afgaae, og dertil af Storthinget bringes i Forslag, med Begiær: at dette maatte Protocollen tilføyes; thi jeg vil ingen Deel have i den almindelige Misnøye, Antagelsen af denne Post i Norges fiernere Egne maatte forvolde – ey af Frygt; thi da var det mueligens ligesaa raadeligt at tie her, men fordi jeg synes at øyne Ængstelighed, og derved saare lidet Haab til noget varigt Gode for Fremtids Nationalheld, hvilket ved Fremsættelse af denne §s 2den Post ey heller lover noget glædeligere – denne lyder da saaledes: Dette Raad skal i det mindste bestaae af 1. Statsminister og 7. Statsraader. Ligeledes kan Kongen beskikke 1. Vicekonge eller 1. Statholder. etc. Paa dette Forslag svarede jeg ogsaa Ney! fordi jeg først under Voteringen bemærkede: at den 2den Punkt af Forslaget, ey var tydelig nok sat ud fra hinanden, og at man derved lettelig, stedse kunne komme til at savne Thronens myndige Arving i sin mandige oplyste Alder, under vort kolde Klimat, ukiendt med Rigets Sprog, Tarv og Sæder, ligesom da vi vare indlemmede under Danmark, hvoraf atter usikkert Held for Norge blev øyensy[n]lig, naar dets tilkommende Konge manglede disse for Rigets Held nødvendige Forkundskaber og Erfaring.

Dette første Forslags første Punkt havde ogsaa jeg gjerne vedtaget, men det forekommer mig at fleere have svaret ja til det heele Forslag, efter dets første Punkt i samme. Af ovenanførte Grunde, tænkte jeg mig kun 1. Statholder (:Norsk eller Svensk:) i Norge, naar ey en myndig Thronarving havde, som kunde blive udnævnt til Vicekonge, ellers troede jeg at Kongen sikkert, burde værdige og betro Norge dets Thronarving i sine første Manddomsaar, hvilket ville knytte det tilbudene Broderbaand fastere end nogensinde ellers.

Saavel for vores Armee, som vore Manglers hurtigere Rettelse i Landets Jndere, finder jeg det ligesaa vigtigt som nødvendigt: at Sverrigs nærværende som General og Diplomattiker øvede Kronprinds, af Kongen blev udnævnt til Vicekonge i Norge – og troer derfor; at den 2den Punkt af dette Commiteens Forslag burde saaledes fremsættes: Ligeledes kan Kongen beskikke en Statholder i Norge, naar ingen myndig Thronarving haves til Wicekonge i samme. Dette ville ogsaa bedere harmonere til sidst vedtagne Post i

⁶⁶² 1815: 284-286; 1835: 446-451.

⁶⁶³ Strøket: der

⁶⁶⁴ Strøket: besættes

den 28 § saalydende: Vicekongen skal boe inden Riget, og maa ikke opholde sig uden for det, længere end tre Maaneder om Aaret.

Naar nu ikke det andet Forslag af denne § er fremlagt til Meddelelse for de Svenske Commissarier, saa troer jeg, at det ikke kan være mod Storthingets Værdighed: naar det forsøger at rette paa en Mangel der lettelig kunde være af endnu uberegnete Følger; ved at lade votere: om den 2den Punkt af 2den §s 2det Forslag skal underkastes særskildt Votering, saaledes som jeg har vovet at fremsætte den, eller om det skal vedblive efter Commiteens gjorde Forslag. Om ogsaa Storthinget stemmer for Commiteens Forslag, er jeg beroeliget ved, saaledes at have opfyldt min Pligt ligesom jeg allerede igaar moverede herom.

Naar et æret, oplyst og særdeles udmærket Medlem, kiendt for at være Grandsker, igaar kunde finde det fornødent og rigtigere at tilbagekalde, det af ham allerede i afvigte Tirsdags anmeldte, og den paafølgende Dag indgivene skriftlige Forslag, efter at han havde villet rette et andet Medlem fordi dette ey efter hans Formeening, nøye nok havde drøvtet den fremsatte Motion; da maatte det blive mig og mine ringe Evner tilgivet, naar jeg ytrer: at jeg finder det meget klogere af Storthinget: at det forandrer et Beslutning efter nøyere Undersøgelse, imedens det endnu er Tid, end ved indbildt Tab af dets Værdighed eller Selvstændighed som Storthing, lader Rigets Selvstændighed staae i Fare, ved ey at rette sig efter Rigets og Tidens Tarv.

Forhandlingerne ved Storthinget i de første 8te Dage gik rigtig nok, noget langsomt fremad, formedelst en Deel eensformige og deels unyttige tidsspillende Motioner og Debatter – men det synes nu som om Taalmodigheden forgik os, eller som om der var Fare paa Færde; thi der hastes jo med Forhandlingernes Afgiørelse, istædenfor man vel burde have Commiteens Betænkning dicteret, til Overvejelse for næste Dags Beslutning hvorved især ville vindes det Gode: at ey meere end een [—]⁶⁶⁵ Punkt ad Gangen kom til Votering, ligesom ogsaa dette: at Norges Foreenings-Constitution, da vissere kunne faa Præget af en Samling af uegennyttige, roeligtænkende, uforfærdede Norske Mænd.

Christiania i Storthinget,
den 29 October 1814.

O. Hegermann

[Med en annen hånd:]

Sætteren bedes at see paa den anden Side, hvor 174 findes.

*Arntzen*⁶⁶⁶

⁶⁶⁵ Strøket: Punkt

⁶⁶⁶ Medlem av av redaksjonskomiteen for 1815-utgaven, Andreas Arntzen, politimester og representant fra Christiania.

Bilag 174⁶⁶⁷

Da min indstillede Motion ikke har fundet Stortingets Bifald, saasom samme allerede igaar ved Pluralitet skal være afgjort, skjønt ikke som et endeligt Resultat efter Stortingets tagene Beslutning – saa finder jeg mig forpligtet at fremstille følgende Forslag, udbedende samme underkastet Stortingets Bedømmelse og Votering første Gang det igien samles:

Hans Majestæt Kongen af Sverrig ansøges i en særskilt Act, ikke at ville nægte det Norske Folk Opfyldelsen af det Ønske: at udnævne Sverrigs nærværende Kronprinds til Vicekonge i Norge, og tillige som Chef for et af Rigets gevorbene Regimenter. Det Norske Folk vil heri modtage et Beviis paa Hans Majestæts særdeele Omsorg for Landets Vel, da saavel den Norske Armee, som vore Manglers hastigere Rettelse i Landets Jndere, trænger til den som General og Styrer øvede Kronprinds af Sverrig.

Stortinget i Christiania

den 29de Octobr. 1814

O.Hegermann

⁶⁶⁷ 1815: 286-287; 1835: 451-452. Vedlegg nr. 2 til bilag 267.

Bilag 175⁶⁶⁸[Med en annen hånd:] 28 Octr 1814

At Statsraadet, af den til Undersøgelse af de i sidste Feldttog begangne Fejl og Uordener nedsatte Commission, har forlangt sig opgivet: hvorvidt der med disse Undersøgelser, maatte være fremgaaet, samt hvad Resultat deraf indtil denne Tid maatte være udkommet – undlader Statsraadet ikke – i Gjensvar paa Lagthingets Presidentskabs behagelige Skrivelse under Gaars Dato, – at mælde ligesom og, at bemældte Commissions Svar uopholdelig skal vorde Præsidentskabet meddeelt.

Christiania i Statsraadet, den 26 Oct. 1814,

*Rosenkrantz**Sommerhielm**Jonas Collett.**Aall**D. Hegermann**T Fasting*

Til

Lagthingets Præsidentskab,
Christiania.

Fischer

[Utenpå brevet:] Til

Lagthingets Præsidentskab.
Christiania

⁶⁶⁸ 1815: 287; 1835: 452-453.

[**Bilag 176A**⁶⁶⁹]

⁶⁶⁹ Jf. 1835: 453. Oversendt Odelstinget, og ligger som bilag 2 til Odelstingets forhandlingsprotokoll for 5. november 1814.

Bilag 176[B]⁶⁷⁰

[Med en annen hånd:] Indkom 31te Octbr.

Forslag:

Siden dette overordentlige Storting blev aabnet, ere allerede fulde 24 Dag svundne. Undertiden har jeg hørt Misnøie over, at Stortingets Forhandlinger gik langsomt. Negte skal jeg heller ikke, at jeg stundom selv har yttret den. Meget har forekommet mig alt for vidtløftigt. Flere lange Taler ere her holdte. Disse have trættet, uden, saavidt jeg veed, at have betydeligen gavnet; maaskee de have skadet derved, at de have opslugt Tiden. Enhver spildt Time, tykkes mig, maa hvile paa Stortingets Samvittighed. Sjelden var Tiden kostbarere end dennesinde. Forener Norge sig med Sverrig – derom skal dog vel ikke omvoteres? – saa bør Normænd, efter min Følelse og Overbeviisning, være ømme ogsaa over Sverrigs Velfærd. Dets Armeer, langt borte fra deres Hjemstavne, koste dagligen Meget. At den Norske Armee koster over Landets Kræfter, det vide vi desværre Alle. Soldaten lider paa denne Aarets Tiid, i dette langvarige Regnveir, meget Ondt, og de, hos hvilke han er inqvarteret, lide sandelig med ham; dette veed i ringeste Smaaelehnene af megen og lang og byrdefuld Erfaring. Sygdomme blandt Armeerne, og fra dem blandt Folket, ere, under de iværende Omstændigheder, med hver Dag meget at befrygte. Man siger, de ere udbrudte. Norge og Sverrig taale ikke Tab, som mindst maaskee paa Mennesker. Har den Deel af den Svenske Armee, der allerede havde Ordre til Hjemmarch, faaet, formedelst Sagernes langsomme og synderlige Gang, Contraordre, hvilket bestemt forsikkres, da er det meget ilde, særligt hvis slig Ubehagelighed havde været at undgaae. Dog dette være, som det vil. Der ere Grunde nok, som bør bestemme Stortinget til omhyggeligen at benytte hvert Øieblik til dets tilbagestaaende vigtige Forhandlingers skyndsomst mulige Afgjørelse efter modent Overlæg. Jeg bruger til den Ende Frihed Ærbødigen at foreslaae:

- 1, At her i Stortinget ikke maa dennesinde holdes flere egentlige Taler, men at Mening eller Indvending, Tillæg eller Forandring bør, for at vinde Tiden, fremsættes i muligste Korthed; eller, hvis saadanne Taler skulle fremdeles denne Gang vorde tilladte, at her da maa bestemmes, at de ei skulle vedvare længer, end i det høieste 8 Minuter.
- 2, Dersom herimod handles, maa det være ikke blot alene Præsidenten, men ethvert Stortingets Medlem tilladt at raabe: stop.
- 3, At Omvotering ikke maa finde Sted, uden i de Tilfælde, hvor samme ansees som nødvendig Følge af de Svenske Commissariers Indstillinger.

Da dette Forslag, saavidt jeg skjønner, ikke behøver synderlig Overveielse, men muligens, hvis det antages, torde vorde gavnligt, tager jeg mig den Frihed at bede, at det strax maa gaae over til Votering.

Christiania, i Stortinget, den 31te Octobr. 1814.

TAschehoug.

⁶⁷⁰ 1815: 288-289; 1835: 454-456.

Bilag 177⁶⁷¹[Med en annen hånd:] 31te Octbr 1814.

Oversættelse af Sveriges Stænders Beslutning, giort samtykt og tilendebragt paa den Almindelige Rigsdag i Ørebroe, som sluttedes d 18de August 1812.

- 1 § Efter at have paakaldet den Høyestes Beskyttelse og Velsignelse over vore Foretagender have Vi den 20de April sidstleeden modtaget Hans Majestæts Naadige Beretning om hvad der [—]⁶⁷² i Henseende til Rigets Bestyrelse [—]⁶⁷³ har tildraget sig siden sidste Rigsdag, hvorefter Kongens Naadige Proposition, [—]⁶⁷⁴ Statens Tilstand og [—]⁶⁷⁵ Tarv betreffende, er, under 25de April blevet overleveret til vort Stats-udskud da Vi af høybemeldte Beret[—]⁶⁷⁶ning have erfaret den af Hans Kongelige Majestet den 17de Martz f. A. tagne Beslutning, under Hans Kongelige Majestæts Sygdom at overlade til Hans Kongelige Høyhed Kronprindsen Omsorgen for [—]⁶⁷⁷ Fædrelandets Anliggender, og Vi have fundet at den almindelige Stemning, støttende sig deels paa Rigets da værende Kritiske Stilling deels paa den førstes usedvanlige og [—]⁶⁷⁸ Ædle Egenskaber, som af hans Kongelige Majestæt udsaaes til Tronens og Fædrelandets fælles Støtte, har med Biefald mødt og oppebaaret Fordeelerne af et Skridt, som befæster Stadens tryghed og Selvstændighed: saa have Vi, [—]⁶⁷⁹ som constitutionelle Tolke af det Svenske Folks Tænkemaade, taget dette Tilfælde i Overvejelse [—]⁶⁸⁰ til høytideligen at yttre samme for Tronen og [—]⁶⁸¹ til meddele en Beslutning af hans Kongelige Majestæt, leedet af en særdeles Tilbøyelighed for en Værdig Søn og af Rigets umiskjændelige [—]⁶⁸² Tarv, [—]⁶⁸³ Nationalrepresentationens nødvendige Biefald. Men da en Sørgelig Erfaring overtyder os om, at vi ikke alletider hos vor Værdige Konge Kunde gjøre Regning paa en vedvarende Helbred og en deraf beroende Fortsat udøvelse af Kongemagtens Møysommelige Pligter, saa have Vi i Forvejen i Underdanighed til Hans Majestæt anmeldt det Eenstemmige Ønske, at om et saadant Tilfælde skulde intreffe og det Svendske Folks forenede Bønder det ej kunde afvende, [—]⁶⁸⁴ at Hans Kongelige Høyhed Kronprinds Carl Johan, da i alle de Tilfælde hvori Hans Kongelige Majestæt af Sygdom hindres at befatte sig med Regiæringens Anliggender, maae indtræde i Udøvelsen af Kongemagten med al den Ret nuværende Grund-Love tillægge samme, samt føre Regiæringen i hans Kongelige Majestæts Navn, ligesom og Hans Kongelige Høyhed derimellem fortfarer at gaae hans Kongelige Majestet tilhaande med sine Raad; og har Hans Majestæt behaget at give sit naadige Biefald og Bekræftelse til dette Vor yttrede underdanige Ønske.

⁶⁷¹ 1815: 291 og 417.418; 1835: 458-460 og 751. Oversættelse av bilag 274. Konseptprotokollen for 17. november: Landsdommerens Forslag med de dermed fulgte Exemplarer af den svenske Rigsdags Beslutning, hoslægges Protocollen under No. 273 og 274.

⁶⁷² Strøket: ved

⁶⁷³ Strøket: om hva der

⁶⁷⁴ Strøket: er

⁶⁷⁵ Strøket: Nødtørft

⁶⁷⁶ Strøket: else

⁶⁷⁷ Strøket: alle

⁶⁷⁸ Strøket: egentlige

⁶⁷⁹ Strøket: dets Svendske Folk [utydelig] Fortolkere

⁶⁸⁰ Strøket: [utydelig]

⁶⁸¹ Strøket: for

⁶⁸² Strøket: Trang

⁶⁸³ Strøket: at erholde

⁶⁸⁴ Strøket: det

Bilag 178⁶⁸⁵

[Anførselstegn satt inn med en annen hånd.]

"Da mange og vigtige Sager blive paa næste Storting at afhandle og disse vanskeligen kunde formodes, tilbørligen forberedede inden næstkommende Februarmaaned, da fremdeles Rigernes Forening upaatvivlelig vil foranledige adskillige Overvejelser og Bestemmelser, som først efter en længere Tids Forløb hensigtsmæssigen kunne anstilles og gjøres; saa forekommer det mig ønskeligt, at næste Storthings Holdelse udsættes indtil Begyndelsen af næstkommende Julii-Maaned. Hvilken Aarstid, især med Hensyn til Repræsentanterne fra Nordland og Finmarken, jeg ogsaa anseer som den meest beqvemme for ethvert Storthings Holdelse."

Dette Forslag giver jeg mig den Ære at underlægge nærværende overordentlige Storthings Bedømmelse.

Christiania, i det overord: Storting, den 27de Octobr 1814.

Johan Garmann

⁶⁸⁵ 1815: 293-294; 1835: 463-464.

Bilag 179⁶⁸⁶[Med en annen hånd:] 31 Octbr

Jeg vover at foreslaa, om det ikke kunde bestemmes; at Vernepligten ophørte med det 25de Aar. Angaaende de Tropper som i fornødent Tilfelde uddrages over Norges Grændser; men at neste ordentlig Storthing (efter at have erholdt de fornødne Oplysninger ved en Komitee) bestemmer en Organisatjon, med hensyn til længere Tjeneste-Tiid, i henseende til forsvar mod fientlig Andgreb. En saadan Krigsmagt maa ikke uddrages over Norges Grenser uden Storthingets Samtykke.

Norgaard

⁶⁸⁶ 1815: 297; 1835: 469.

Bilag 180⁶⁸⁷[Med en annen hånd:] 31. Octbr 1814

Statsraadet skulde ikke undlade, tjenstligen at oversende Rigets Storthing en fra Nordlandenes Amt indløben Indbretning af 27de f. M., om de Aarsager som have gjort det umueligt for Amtet, med Nytte at sende Repræsentantere til det til den 7de d. M. berammede overordentlige Storthing.

Statsraadet; Christiania, den 29de October 1814.

Rosenkrantz.

Sommerhielm.

Jonas Collett

Aall

D. Hegermann

T. Fasting

Til

Rigets Storthing!

Fischer.

⁶⁸⁷ 1815: 297-298; 1835: 470.

Bilag 180, vedlegg⁶⁸⁸

Med Søeposten indløb mig i Gaar Hans Majestæts Rescript af 16de August dette Aar, hvorved jeg blev underrettet om, at der i Følge den med Sverrig indgaaede Vaabenstilstand, skal holdes et overordentligt Storthing i Christiania, som vorder aabnet Fredagen den 7de October førstkommende. I Følge heraf har Hans Majestæt allernaadigst befalet mig, strax efter Rescriptets Modtagelse, at tilkjendegive de Personer, som efter den i Rescriptet af 13de Junii d. A. indeholdte Befaling ere udvalgte til at møde og tage Sæde paa Storthinget, at begive dem dertil. Jeg har i Anledning af sidstmeldte allerhøjeste Rescript, under 31te August sidstleden allerunderdanigst indberettet til Hans Majestæt, de Foranstaltninger, som jeg til Opfyldelsen deraf, strax efter dets Modtagelse havde føjet; men derhos forestillet, at der, formedelst dette Lands besværlige Localitet, ville medgaae nogle Maaneder, inden det ved Grundloven Anordnede, til Repræsentations Valg for Amtet, kunde vorde bragt til fuldkommen Rigtighed, og at jeg med Hensyn hertil ikke havde kunnet beramme Mødet til Amtsforsamlingen førend den 8de December. Næst altsaa, at referere mig til bemeldte min allerunderdanigste Indberetning, maae jeg end videre tilføje, at foruden Landets vidtløftige og haarde Søerejser gjorde det nødvendigt, at udsætte med Repræsentations Valget til den af mig bestemte Tid; saa mødte og den Omstændighed, at en stor Deel af de stemmeberettigede Indvaanere i Amtet vare langt fraværende paa Fiskerie i Finmarken, hvorfra de Fleste først nyelig ere hjemkomne.

Men om end Repræsentanterne for Amtet, nu havde været valgte, blev det dog umueligt for dem, at indfinde sig ved det overordentlige Storthing; thi fra Middelpuncten af Amtet til det første Skiftsted hvorfra man kan tage landværts, er 30 tildeels lange Søemile over haarde Fjorde og Havstykker, saa det ikke, endog for den uforfærdede Søemand, er saa sjældent, at der paa denne stormende Aarstid medgaaer flere Uger til denne Søereise, og endda har man henved 80 Mile over Land til Christiania.

Saa meget man end altsaa ønskede og ville bestræbe sig for, at lade møde ved Repræsentanterne herfra Amtet paa det bemeldte nær forestaaende overordentlige Storthing, saa ugjærligt bliver det da formedelst de nævnte Omstændigheder; hvilke jeg tør haabe antaget som lovgrundet og eene Aarsag til Udeblivelsen. Jeg er ellers overbeviist om, at dette Amts brave Indbyggere, nærer den samme ægte norske Følelse for Norges Frihed, Hæder og Vel, som dets værdige og kjække Landsmænd i Rigets sydlige Provindser, skjøndt de ikke har haft lejlighed til, at aflægge saa hæderlige og haarde Prøver derpaa som disse, og man tvivler heller ikke om, at de fra Norges sydlige Provindser udvalgte norske Repræsentanter, med sædvanlig ædel Iver paaagter alt hvad der kan tjene til det heele Rigets Vel, og i den Overbeviisning, at hvad de ved Storthinget antager, bliver for enhver Norges retskaffen Borger tilfredsstillende, ere vi ikke bekymrede for Udfaldet af deres Forhandlinger ved Storthinget.

Nordlands Amt, den 27de Septembr 1814.

Elster.

[Nederst på første side:]

Til

Norges Riges Statsraad!

[Med en annen hånd:] No.1446 BS

[Med en tredje hånd:] vide 29. Octbr

⁶⁸⁸ 1815: 298-299; 1835: 470-473.

Bilag 181⁶⁸⁹

I Henseende til den anden af Tillægs §§sphere:

Norge skal have sit eget Coffardieflag – saa er bedre – thi Ret til at have det kand ingen nægte at Norge besidder. §phens sidste Bestemmelse er uidentvivel ey rigtig; thi Norges Storthing kan nok ey bestemme Sverigs Orlogsflag, i alle Tilfælde henhører Bestemmelserne om Rigernes fælles Anliggender til Forenings-Akten, hvilken ey maae tabes af Sigte.

Denne §phes Bestemmelser biefalder jeg i Øvrigt ikke allene men er endog i Følge mine Committenteres udtrykkeligen erklærede Villie forbunden til at paastaae dette, da det er af den yderste Vigtighed for Norges Fragthandel ey allene at beholde dette, men endog at beholde det med saa liden Forandring, som mueligt helst saaledes som det nu er, da det er meest overensstemmende med det Flag under hvilket Norges Handel forhen er ført.

Angaaende den Bekostning det vil medføre, i sær med Hensyn til de barbariske Magter, hvilke Sidste dog umueligen [—]⁶⁹⁰ kand vare evig, maae den hellere udredes end Flaget tabes: Saa meget meer, har en af denne Forsamlings største Tænkere erklæret:

Tilsamenblanding eller Amalgamation, hvilket maae forbeholdes det kommende Storthing, og dette dog sikkerligen ville være et ey uvigtig Skrit hertil. Jeg føyer til, det er Norges Ønske, at beholde Flaget, var end dette Ønske en Fordom, [—]⁶⁹¹ den bør agtes saa har samme Tænkere sagt. I øvrigt maae jeg erklære, at jeg betemt fordrer, at Norge skal have sine egne Handels-Consuler, jeg maae endog yttre, at jeg anseer det, som en nødvendig Betingelse for og Følge af et eget Flag og engne Søe- og Handels-Love. Desuden kan det ey ansees, som en nødvendig Følge af Foreningen.

Christiania i Storthinget
den 1 Nov. 1814

A.C.Møller
Repræsentant for Arendal

⁶⁸⁹ 1815: 300-301; 1835: 475-476.

⁶⁹⁰ Strøket: ikke

⁶⁹¹ Strøket: naar jeg erklære

Bilag 182⁶⁹²

[I venstre hjørne, med en annen hånd:] No. 3

Bank og Pengevæsenet

Med fuld Overbevisning om, at Norge har Kræfter nok, i faa Aar at forbedre sit synkende Pengevæsen, maae jeg ønske os en egen Bank og et eget Pengevæsen. Imidlertid er min Overbevisning grundet paa følgende Forudsættninger:

- 1; At vi ved Opgiørelsen med Dannemark ej bebyrdes med nogen Statsgiæld, og ej forøge den nu i Landet værende Papiirmasse. Ved Opgiørelsen kan vel ikke Kieler Tractaten være giældende?
- 2; At et Laan kunne aabnes i Udlandet til en ikke for høy Rentefod, og at dette Laan maatte tilbagebetales i Terminer, det Hele inden 10 Aar, naar man kan antage, at alle Handels og Industriegrene ere bragte i den fornødne Drift, og kunne deri uden Regieringens synderlige Medvirkning vedligeholdes.
- 3; At Landets Kræfter blive rigtig benyttede, ved viise Forordninger og Indrettninger, der ere lige gavnlige, til at ophielpe og opmuntre Agerdyrkning, som Fabrikker, Jernværker, Handel etc. etc.
- 4; At vi ikke indvikkles i Krige, der berøve os vore Arbeidere ved Jorddyrkning etc., og derhos koste betydelige Pengesummer.
- og 5; At især Finanzerne bestyres af Mænd, der ere retskafne, og indsigtsfulde, og som ej spille med Landets Velfærd af Vindesyge, eller Letsindighed, og var det til den Ende vel, om Nationen vd ethvert Aars Udgang blev oplyst om Statens finansielle Tilstand, og at man i Følge Herr Dr. Møllers Forslag, der endnu ikke er bleven debatteret, kunne have den Ret ved 2/3 Del af Storthingets Stemmer, at see en skadelig Finanzbestyrer udjaged.

A. Konow.

Handels Forslag.

Enhver af os veed, hvor mange Skibe Norge har tabt i denne Krig, og Enhver af os indseer tillige, at den Handlende burde opmuntres, enten ved at købe fremmede Skibe, eller ved at bygge, at komme dermed igien paa gammel Fod. Dette vil nogenledes skee, ved at Ladninger i norske betale mindre Told, end i andre; selv svenske Skibe, da denne Formindskelse i Told, vil have Forøgelse i Fragt til Følge, og denne højere Fragt til Slutning, vil annimere til at købe, eller bygge Skibe.

Dernæst, da Sverrigs og Norges Producter, ere næsten de selv samme, saa maae man vel her i Tolden rette sig meget efter Tolden i Sverrig, for at vi kunne paa ethvert Marked concurrere med de svenske Handlende.

Handels Departementet vil bedst kunne forelægge Hs. Majestæt, det Fornødne, der tiener til Handelens Opkomst, og ønskede jeg derhos, at den Indrettning kunne skee, at en Handels Committee nedsættes paa ethvert Handelstæd, for aarlig at give Indberetning til Departementet om nyttige Forandringer, og Indrettninger.

Til Slutning bør ved Lov bestemmes, at intet Baand kan paalægges Norge i at hente nogensomhelst Vare eene fra Sverrig, saa som var Tilfældet, medens vor Forening med Dannemark, da vi derfra maatte have vore Theer og rafinerede Sukkere.

A. Konow.

Forslag at have vore egne Consuler
i Udlandet.

⁶⁹² 1815: 302-304; 1835: 478-483. Vedlegg No. 3 til bilag 267.

At Norge ej bør have egne Gesandter, finder jeg rigtig, da Norges og Sverrigs politiske Forhold til andre Magter, er Eet og det Selvsamme, og ville det saaledes eene forvolde os unyttige Udgivter. Men med Hensyn til Consuler, saa bør Rigerne have hver sine særskildte, da Handels Interessen er forskiellig. De svenske Consulater være nu besadte med Svenske, eller Udlændinger, saa ere disse Sverrigs Interesse meest hengivne, og ville hvor svensk og norsk Interesse kom i Strid med hinanden, erklære sig for det første Parti; ja om de end ikke gjorde det, saa ville de Norske mistænke dem derfor, f. E. Om Skibe af begge Nationer søge Fragt, eller behøve en og anden Hielp, saa turde de Svenske være de først, eller meest berettigede dertil. Om Norsk og Svensk Mand geraadede i Uenighed med hinanden, og at de overloed Afgiørelsen til Consulen, som oftest skeer, for at undgaae en kostbar Proces, saa kunne han atter foretrække Svensk for Norsk, og dette maaskee i den ofte feilagtige Tanke: At Kongen af Sverrig formedelst Forkierlighed for Sverrig, gierne erfoer dette, og indsmigrede han sig saaledes i Allerhøjstsammes Gunst. Svenske Krigsskibe behøvede maaskee Besætning, og skete dette /: maaskee :/ med norske Matroser, hvorledes kunne Samme faae Beskyttelse herimod, om Consulen, der eene kunne give ham den, var Sverrig hengiven? Rygter om Uroeligheder i Norge, og en befrygtende Adskillelse kunne bevirke, at en saadan svensk sindet Consul ved at forsinke Expeditionen hindrede de norske Skibes Afreise, indtil en Embargo kunne skee til de norske Handlendes store Skade. Ligeledes troer jeg, at enhver norsk Consul, burde kunne ansættes og afskediges efter en Forestilling fra de Handlende; dog saaledes at derom voteredes ved Storthinget. Aarsagen herfor er, at den Handlende, der eene lønner Consuler ved Gebyhrene, og der mestendeels eene har Forretninger med ham, er meest berettiget til at have, og kan bedst bedømme den, som man er meest tient med. Regenten vil vel oftest læmpe sig heri efter den Handlendes Ønske og Vel; men det kunne dog skee, at en Consul, ved at besørge et ønskeligt Laan for Regieringen, eller ved andre mod Samme beviiste Tienester, kunne sikkre sig sin Post, og derhos dog for den Handlende i mange Henseender være en skadelig Consul.

Mange ville sige, at Alt dette er bygget paa Mistillid til Regieringen. Nu ja, Tilliden kan kun vindes med Tiden, og ved at Regieringen viser sig god. Vi bør desuden give Regenten ald Magt til at gjøre det Gode; men betage ham al Muelighed til at gjøre det Onde.

den 30te Octbr. 1814

A. Konow.

Bilag 183⁶⁹³

I Anledning af den sidstleden 28de Octbr delibrerede og fastsatte Hovedpunct i Grundloven, at nemlig [—]⁶⁹⁴ til Statholder i Norge udnævnes enten en Normand eller en Svenske, beder jeg, det maa tilføies i Protokollen, at, da jeg anseer en saadan Bestemmelse høist betænkelig og upassende, var mit Votum ved den Leilighed et bestemt Nei.

L Angell

⁶⁹³ 1815: 305; 1835: 485.

⁶⁹⁴ Strøket: Kongen

Bilag 184⁶⁹⁵

De Kongelige Commissariers Dictat til Protocollen, i Anledning af Storthingets preliminaire Beslutning om Forandring i den 25de §. af den Eidsvoldske Constitution.

Imo. Foreningen imellem Norge og Sverrig er i Henseende til dens Grund-Principer saadan, at man ei kan forudsætte eller antage Muligheden af, at E t af Rigerne skulde kunne være i Krigstilstand, naar derimod det Andet forblev i Fred. Paa een og samme Dag geraade begge Riger i Krig eller erholde Fred. Fienden kan stile sit Anfald imod Sverrig eller Norge, ligesom imod de søndre eller nordre Dele af ethvert af Rigerne; men deraf følger ikke, at blot det Rige, eller den Deel af det Hele, som er bleven anfaldt, kan ansees at være i Krig. – Kongen, som bærer begge Kroner, udgjør, i Henseende til de udenlandske Magter, den eneste af dem erkjendte Repræsentant for den hele Scandinaviske Halvøe, uden at disse Magter indlade sig i de Bestemmelser, ved hvilke Sverrig og Norge indbyrdes fastsætte Forskjelligheden i deres indvortes Forfatning. Om en Normand eller Svensk, – en Tildragelse som er foregaaet i Norge eller Sverrig, giver en fremmed Magt nogen virkelig eller tilsyneladende Anledning til at erklære Krig, saa beroer det jo i alle Tilfælde paa den angribende Magt, at vende sine Vaaben imod det ene eller det andet Rige, imod den ene eller anden Deel af Kongens Stater, alt eftersom den finder det tjenligt for sine Hensigter.

Det er visseligen Folkets Rettighed, at fatte Beslutning om det Antal af stridbart Mandskab, som i Forhold til Folkemængden og de Midler, der udfordres til Krigsmagtens Underholdning, kan overgives til Kongens Disposition, for at bevare Rigets politiske Sikkerhed; derimod er det Kongens Rettighed at erklære, om han, efter de af Folket gjorte Bestemmelser, kan opfylde sin paatagne Pligt at forsvare Riget. Men at gjøre en Indskrænkning i Kongens Ret til at disponere over den engang, til Folkets Sikkerhed og Kronens Anseelse, fornøden befundne og bestemte Krigsmagt, det er ikke og kan ikke blive Folkets Ret.

Efter 25de §. i den Eidsvoldske Constitution, efter 14de §. i den Svenske, og efter alle andre Grundlove, som dermed have Lighed, har Kongen den høieste Befaling over Krigsmagten. At give Kongen Ret til at begynde Krig og slutte Fred, men derimod at forudsætte visse Tilfælde, i hvilke han ei maa benytte mere end en Deel af de Vaaben, hvilke i det Hele ere blevene bestemte i denne Henseende, det er ei alene at lamme den Kraft, hvormed Kongen kan forekomme en saadan Landeplage, som Krigen er, men endogsaa at gjøre Virkningen deraf endnu ulykkeligere. Thi naar Han ikke kan anvende den fælleds Forsvarsstyrke inden selve Anfaldet skeer, ved at sammentrække Samme paa den Punct, hvor Han trues; naar Han kan blive slagen med en Deel, hvor Han havde kunnet seire med det Hele; og naar Folkets Repræsentanter skulle samles, ikke for at afgjøre, om Krigen skal finde Sted, eller ikke, men alene om de skulle tillade Kongen at hævn med den ubenyttede Styrke deres slagne Brødre, eller ikke: da ligger der i disse Bestemmelser, hvis Hensigt skulde være at berede indbyrdes Ro og Fremtids Tryghed, tværtimod den den⁶⁹⁶ stærkeste Spire til Foreningens Opløsning og tilkommende Rystelser. Gives der vel noget Forebyggelsesmiddel imod Misbrug af den Bestemmelse, at der blot kan disponeres over en Deel af Krigsmagten? Hver enkelt Mand af den Deel, der anvendes, har jo, hvis den vorder misbrugt, samme Ret til Beskyttelse som de øvrige?

Iverksættelsen deraf leder desuden selv til Splid og Mistroe imellem Konge og Folk. Er Krigen retmæssig og føres til Forsvar for Frihed og Selvstændighed, saa fordres den endog af den almindelige Mening, og da gaaer hele Armeen gjerne i Strid, baade af Fædrelandskjærlighed og af de særskilte Bevæggrunde, der opflamme Krigeren og høre med til hans Stands Pligter; – men alligevel maatte ikke den hele Armee gaae, forinden

⁶⁹⁵ 1815: 306-312; 1835: 486-498. RAN 913.

⁶⁹⁶ Trykkfeil i originalen.

Folkets Repræsentanter vare istand til at vorde samlede! Ansees derimod Krigen for at være uretfærdig og foranlediget af Ærgjerrighed, saa forekommes den jo dog ikke derved, at blot en Deel af Nationen bliver et Offer derfor? Krigsmandens første Pligt, Lydighed, kommer ved saadanne Tilfælde i Strid med Politiken, der bør være ham fremmed.

Ifølge den Svenske Constitution (see §. 13) ligger Modvægten i det Ansvar, som er paalagt Kongens Raadgivere ved Spørgsmaalet om at begynde Krig. De skulle gennemgaae alle Act-Stykker der angaae Rigets Forhold saavel til den Magt, der truer med Anfald, som til de øvrige. De skulle undersøge Landets Tilstand, overveie alle Hjælpemidler og Omstændigheder, samt derefter skriftligen give deres Raad, for hvilket de staae Nationen til Regnskab. Den anden og endnu kraftigere Modvægt ligger i Nationens Ret til at beskatte sig selv. Uden Penge seer en ærgjerrig Konge ingen Mulighed i at begynde en Krig, og denne Hindring, der er ligesaa retfærdig⁶⁹⁷ i Henseende til dens Oprindelse, som til dens Anvendelse, lige anseet og stadfæstet af alle de Nationer, der have bygget deres lovlige Frihed paa en fast Grundvold, gjør ethvert andet Tvangsmiddel overflødigt.

2do. Conventionen i Moss antager ikke den Orden i Fremgangsmaaden, at det Norske Folk skulde fra sin Side have umiddelbar Ret til at beslutte Forandringer i den Eidsvoldske Constitution; det er Kongen, som kan foreslaae de Forandringer, Han anseer nødvendige i Følge af begge Rigers Forening; det er Folkets Rettighed, at at⁶⁹⁸ antage eller forkaste disse Forslag.

Naar man erindrer sig, i hvilket Forhold Norge er bleven sat i Henseende til Sverrig, ved de politiske Hændelser, som ere indtrufne under afvigte og indeværende Aars Forløb, saa bør man ikke undlade at berøre med Varsomhed Gjenstande af denne Beskaffenhed.

Kongen har, med Agtelse for den Norske Nation, overladt den fri Overveielse af Alt, hvad der angaaer dens Lykke og Sikkerhed; men har derhos aldrig kunnet vente sig, at der skulde, blot som Sikkerhed for en ubillig Mistillid, opkastes Spørgsmaal om Indskrænkninger, som svække Staternes politiske Kraft og fornærme deres fælleds Selvstændighed.

Hvis tretten eller femten Tusinde Svenske, forenede med den Norske Krigsmagt, ikke skulde være tilstrækkelige til at modsætte sig et Anfald, og hævde de Nordiske Nationers ældgamle Krigshæder; men derimod 50,000 Svenske, tilligemed den Norske Armee, kunde knuse den forvovne Fiende, som vovede at forsøge et Angreb; burde da det Norske Folk ville hindre den Svenske Krigsmagt fra at komme det til Hjælp under saadanne Omstændigheder med en større Styrke? Rammer ikke et Anfald paa Norges Kyster efter denne Dag hver Svensk Mands Selvstændighed ligesaa føleligt, som om det skeede paa Skaane? Og negter vel nogen Normand Muligheden af, at saa stærke Magter kunde angribe dets Grændser, saa at Landets egne Forsvarsmidler, forøgede med 13 eller 15,000 Svenske, jo derved kunde blive utilstrækkelige?

Om paa den anden Side Sverrig blev angreben af en overlegen Fiende, skulde da det Norske Folks ædle Charakter og Selvstændigheds-Følelse indvilge, at en Deel af den Norske Armee blev uvirksomme Tilskuere ved den hele Svenske og den halve Norske Armees Undergang?

Desuden, findes der vel i noget andet Land en Bestemmelse af denne Natur? Ansaar ikke Ireland, anseer ikke Ungarn sig pligtigt at forsvare hver enkelt Deel af det Britiske, det Østerrikske Monarchie? Endog i foederative Stater, som ikke adløde den samme Regjering, har alligevel den Grundsætning altid været hellig, at de burde indbyrdes forsvare hverandre, saasom den fælleds Sikkerhed beroer ikke paa en af Mistillid sønderlemmet, men paa en ved Enighed sammenknyttet Kraft.

3tio. Kongen kan ikke indgaae et saadant Vilkaar, af den væsentlige Aarsag, at den Svenske Grundlov, som ovenfor er sagt, giver Ham en uindskrænket Disposition over den

⁶⁹⁷ Trykkfeil i originalen.

⁶⁹⁸ Trykkfeil i originalen.

Svenske Krigsmagt, og denne altsaa, i Følge Sagens Natur, maa bidrage til begge Rigers Forsvar, ganske paa den Maade, som Hs. Majestæt anseer det gavnligt. – Det Svenske Folk kan saaledes aldrig bifalde, at nogen anden Magt end Kongens, hvem det har skjenket sin udeelte Tillid, skulde i dette vigtige Tilfælde have Ret til at indlade sig i Undersøgelse om den Styrke, som bør anvendes for at begynde en Krig eller ende dens Ulykker, eller hvor denne Styrke skal anbringes.

Friheden er det Svenske Folk ligesaa dyrebar som det Norske, og det har samme ømme Skaansel for sine Sønners Blod; men det har alligevel tilstaaet, at i disse for Staternes rette Selvstændighed allervigtigste Tilfælde, naar Forholdet til udenlandske Magter skal bestemmes, er det ikke Folket, som kan bedømme, hvad der er ret, og hvad det Heles Vel fordrer. At paalægge Kongen som en ubetinget Pligt, i saadant et Øieblik at sammenkalde Folket, da Fienden strax vilde anvende alle mulige Rænker, for at vække Splid imellem Gemytterne, – det vilde være at sætte Kongen udaf Stand til at kunne gavne sit Folk. En bedrøvelig Erfaring har lært det Svenske Folk at kjende Følgerne af en saadan Splid. Den Ret til Undersøgelse, som man her foreslaaer at tillægge det Norske Storting, skulde fremvirke et Forhold imellem den udvortes Magt og Kongen, der vilde have en ligesaa directe og fordervelig Indflydelse paa det Svenske Folk, som paa det Norske; og hvis den blev indvilget i det ene Rige, skulde dens Virkninger ligesaa fuldt existere, som om den var indvilget i begge, uden at dog den mere indbildte end virkelige Fordeel – at man derved en enkelt Gang maaskee kunde forhindre en uoverlagt Beslutning – fandt Sted uden blot i det ene Rige.

4to. Hvorledes skal Iverksættelsen af en saadan Beslutning kunne controlleres? Hvem holder Tal over de Tropper, som gaae over Grændsen? Har ikke Kongen den høieste Befaling over Rigets Krigsmagt baade til Land og Søes? Skal der da kunne findes nogen Autoritet, som giver Contra-Ordres, naar Kongen har befalet Tropperne at bryde op?

Det er saaledes blot ved en paafølgende Regnskabsdag, at Spørgsmaalet skal opkastes. Den Konge, som skulde ville trodse Folkets Mening, og opofre Landets Sønner for en fremmed Interesse, bliver muligens et Offer for sin Mangel paa Klogskab i selve Hovedsagen; men skeer ikke dette, da bliver han det endnu mindre derfor, at han har befalet et for stort Antal af den Norske Armee at marschere uden Stortingets Samtykke. Man opnaaer saaledes i intet Tilfælde det Øiemed, hvortil man havde sigtet med denne Indskrænkning, hvilken desuden ikke finder Sted i noget andet Land, men strider imod de Principer, hvorpaa Stats-Bestyrelsen iøvrigt er bygget, samt krænker Kongens constitutionelle Ret og skader hans politiske Anseelse.

Som det høitideligste Beviis paa Kongens oprigtige Hensigter maa det desforuden tjene, hvad den 99de §. i Hans Majestæts Forslag til Forandringer i Norges Grundlov indeholder. Med Hensyn paa den Forholdsmæssighed i Norges Forsvarsstyrke, som kan finde Sted i Følge dets Forening med Sverrig, er Værnepligtigheden i dette Forslag indskrænket til en Tid af fem Aar. Borgerne kunne siden uforstyrret vedblive deres fredelige Sysler. Dette⁶⁹⁹ er overensstemmende med Sverrigs Stats-Forfatning. Kongen har troet, at begge Folks Rettigheder og Pligter, i Henseende til at værne om den fælleds Selvstændighed og begge Kroners Ære, burde være aldeles lige.

Havde Kongen blot beregnet, hvorledes han skulde erholde de størst mulige Stridskræfter, da havde han⁷⁰⁰ ei foreslaaet en Forandring i de nu i Norge gjældende Love, hvortil Han efter Conventionen paa Moss ei havde kunnet forpligtes, og det militaire System skulde da vedblevet at være udvidet over Landets virkelige indvortes Kraft.

Kongen voldgiver til den hele Norske Nation at dømme i denne Sag.

Kongen ønsker, at det Norske Folk maatte indsee, at det besidder den fuldkomneste Garantie i begge Rigers fælleds Interesse, efter deres Beliggenhed og indvortes Tilstand,

⁶⁹⁹ Trykkfeil i originalen.

⁷⁰⁰ Trykkfeil i originalen.

samt i den Trang, Kongens eget Hjerter føler til at see begge Folk lykkelige. Alle unaturlige Baand opløses ved Begivenhedernes Gang; blot disse faste Grundvolde bestaae igjennem Tidernes Løb.

Havde Kongen kun til Hensigt, endog med Opofrelse af Grundsætninger, at tilvinde sig Øieblikkets Bifald, og til den Ende selv at give efter for en ugrundet Ængstelighed, saa skulde han uden al Betænkning indvilge de nu gjorte Forslag. Med fuld Overbeviisning om, at de trængte til Forandring, skulde han opsætte denne til en roligere Tid. Men da hans eneste Formaal er, at gaae redelig og aabenhjertig tilverks; da det er ligesaa vigtigt for det Svenske som for det Norske Folk, at bevare deres gjensidige Grundloves Hellighed, – saa ligger der i de Anmærkninger, vi nu paa Kongens Vegne gjøre, og i denne vor uforbeholdne Erklæring: "at den 25de §., saaledes som den af Stortinget er foreslagen, ei af os kan antages," en Borgen for Opfyldelsen af de Løfter, som fra Kongens Side afgives.

For imidlertid at berolige Folkets muligen skrækkede Forestillinger i Henseende til Hans Majestæts Hensigter, hvilke fremmed Interesse har søgt at fremstille i et urigtigt Lys, har Kongen tilladt en Forandring i §§. 25 og 26 af den Eidsvoldske Constitution, der lyder saaledes, som hoslagte Udarbeidelse viser, men hvori ingen videre Modification kan finde Sted.

Hvis Stortinget ikke antager disse saaledes af os fremsatte §§., da maae de ifølge den Eidsvoldske Constitution nu gjældende Bestemmelser forblive uforandrede.

§. 25. Kongen har høieste Befaling over Rigets Land- og Søe-Magt. Den maa ikke forøges eller formindskes uden Stortingets Samtykke. Den maa ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste, og ingen fremmede Magters Krigsfolk, undtagen Hjælpetropper imod fiendtligt Overfald, maae inddrages i Riget uden Stortingets Samtykke.

I Fredstider maae ingen andre end Norske Tropper forlægges⁷⁰¹ i Norge, og ingen Norske Tropper i Sverrig. Kongen kan dog i Sverrig have Norsk Garde⁷⁰², og kan for en kort Tid, i det Høieste sex Uger, sammenkalde⁷⁰³ Tropper af begge Rigers Krigsmagt til Vaabenøvelser inden hvilket som helst af Rigeres Grændser; men ei maae i noget Tilfælde flere Krigsfolk end 3000 Mand af alle Vaaben sammentagne kunne i Fredstider inddrages i det ene Rige af det andet Riges Krigsmagt.

Til Angrebskrig maae Norges Tropper⁷⁰⁴ ikke anvendes uden Stortingets Samtykke.

Den norske Flaade skal have sine Verfter og i Fredstider sine Stationer eller Havne i Norge. Det ene Riges Krigsfartøier maae ikke besættes med det andets Søfolk, uden forsaavidt disse frivilligen lade sig hyre.

§. 26. Kongen har Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter.

Naar Kongen vil begynde Krig, da skal han meddele Regjeringen i Norge sine Tanker, og indhente dens Betænkning derom, tilligemed fuldstændig Beretning om Rigets Tilstand i Henseende til dets Finantser og Forsvarsmidler, med videre. Naar dette er iverksat, sammenkalder Kongen den Norske Stats-Minister og de Norske Stats-Raader, saavelsom de Svenske, til et overordentligt Stats-Raad, og fremsætter da de Grunde og Omstændigheder, som i dette Tilfælde bør tages i Overveielse, hvorved tillige den Norske Regjerings Ytring om dette Riges Tilstand, saavelsom en lignende Beretning om Sverrigs, bliver at fremlægge. Om disse Gjenstande fordrer Kongen deres Betænkning, hvilken de skulde, Enhver for sig, afgive til Protocollen, under den Ansvarlighed, Grundloven bestemmer, og har da Kongen Ret til at tage og udføre den Beslutning, Han anseer gavnligst for Riget.

⁷⁰¹ I margen rettet til: være stationerede

⁷⁰² Innskutt: af frivillige

⁷⁰³ Innskutt: de nærmeste

⁷⁰⁴ Innskutt: og Roflottille

Christiania, 1814, Trykt hos C. Grøndahl.

Bilag 184, faksimile⁷⁰⁵

⁷⁰⁵ 1815: 306-312; 1835: 486-498. RAN 913.

9

187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698

Det er vissefølgende Folkets Rettighed, at fatte Beslutning om det Antal af stridbare Mandskab, som i Forhold til Folkemængden og de Midler, der udfordres til Krigsmagtens Underholdning, kan overgives til Kongens Disposition, for at bevare Rigets politiske Sikkerhed; derimod er det Kongens Rettighed at erklære, om han, efter de af Folket gjorte Bestemmelser, kan opfylde sin paatagne Pligt at forsvare Riget. Men at gjøre

Christiania, 1814. Erkt hos C. Grundahl.

No 187.
This is evidently a copy from
1874

Bilag 185A⁷⁰⁶

Sverrig attraaer at erholde Ret til at anvende den hele norske Krigsmagt uden Forespørgsel af Storthinget mod de Angreb, som virkelig ere skeet eller true dets Grendser og Kyster; og paastaar at alle polittiske og foederative Forbindelser, som ere; eller have været til; ere dannet efter en lignende alt opoffrende Regel. I den forrige tyske Statsforfatning var det dog upaatvivleligt fastsat; at hver enkelt Deel af samme afgav [—]⁷⁰⁷ i Tilfælde af Krig, kun et vist bestemt Kontingent til det Heles Forsvar. og Kongeriget Ungarns Stænder havde i det mindste for nogle Aar siden; endnu ej bortgivet den Ret selv at bestemme de Folk og Penge, som det i enhver Krig fandt nyttig og nødvendig til de øvrige østerrikske Staters Forsvar. I det nu nylig opløste Rhinforbund. – som en foederativ Forbindelse, var det ligeledes bestemt med hvor stor Magt Forbundet skulde understøtte Frankrig og dette igjen Forbundet, skjønt begge Parter havde langt større Armeer. Bestemmelsen af de Troppers Antal som i Tilfælde af Krig bør anvendes til 2de polittisk forbundne Staters fælleds Forsvar, er altsaa (hvad man end stundom kan have derimod) – aldeles ingen nye uhørt Jdee; og jeg har viist, at den finder Hjemmel i Staternes Historie.

Man anfører rigtig nok; at vi, ved at have Ret til eene ved Storthinget at beskatte os selv – og derved eene ere istand til at forskaffe Kongen de til en Krig fornødne Penge. – ogsaa derved ganske og aldeles have Jndflydelse paa Troppernes Anvendelse. Dette var rigtigt og uimodsigeligt medens Norge havde sin egen Konge, men forenet med Sverrig – kan man stædse tænke sig det Tilfælde muligt; at i en Krig kunde de norske Troppers Anvendelse i Sverrig være Sverrig og Kongen saa magtpaaliggende at han enten ved fremmede Subsidier eller ved Kredit paa Sverrigs Statskasse kan føre Krigen uden at han finder det raadeligt eller anvendeligt at anmode Norges Storthing om Penge dertil; og kan en Krig saaledes fortsættes og endes uden at det norske Storthing muligens engang har været samlet, og saaledes aldeles ingen Jndflydelse kundet havt paa Krigsmagtens Brug.

Ere Sverrigs Grændser imidlertid virkelig udsat for at blive saa pludseligt og overlegent anfaldet, at den Kongen nu alt tilstaaede Magt ikke (i det mindste en lang Tid) var tilstrækkelig for at modstaae ethvert Angreb paa dets af Naturen saa betryggede Grændser? Jeg for min Deel kan i det mindste ikke indsee andet. – og maa tilstaae; at naar et meget overlegent og pludseligt Angreb virkelig kunde tænkes muligt. – saa var ogsaa jeg af den Mening at Kongen maatte have en uindskrænket Magt over den norske Krigsmagt, skjønt saa mange andre vigtige Grunde fraraade dette. Men dette er aldeles ikke Tilfældet; hvilken en kort Undersøgelse om dette vidtløftige Spørgsmaal stedse meget vil oplyse. Over Tornaa kan Rusland intet betydeligt Angreb foretage mod Kjernen af Sverrig, dertil er Marschen for lang og besværlig – Egnene for øde og Klimatet selv meget hinderligt. Desuden fordrer ethvert saadant Anfald en Tid, som enhver Krigskyndig maa indsee er saa stor; at Norges Storthing maatte have været samlet og sluttet inden noget Angreb kunde skee paa Sverrigs frugtbarere Dele fra denne Kant. Fra Finland og Dannemark kan et Angreb yderst sjelden foretages over Jisen, og dertil stedse under Omstændigheder, som udsatte den hele Armee for total Undergang; enten ved Jisens pludselige Opbrud; eller ved indtruffen særdeles haard Frost; saa Scenerne ved Retraiten fra Moskow, og over Tydalsfieldene stedse maa være enhver Angriber i levende Erindring. Det er derfor yderst usandsynligt at nogen Magt vilde vove nogen betydelig Armee til et saadant stedse eventyrligt Tog. – hvis Farer forøges med Armeens og Fornødenhedernes Mengde. Desuden fordrer et saadant betydeligt Angreb store foreløbige Forsamlinger af Tropper; Heste; og dertil svarende Magasiner, saa Sverrig ved dets Gesandter og øvrige Forbindelser maa flere Maaneder forud være underrettet om et

⁷⁰⁶ 1815:312-314 ; 1835: 498-503.

⁷⁰⁷ Strøket: kun

saadant Forsæt; som en sædvanlig mild Vinter desuden i mange paafølgende Aar kan tilintetgjøre. – og derved sætte Angriberen i en saa langvarig Krigstilstand, som ingen af Sverrigs Naboer synes engang at have Penge til at udholde. Alt dette gjelder endnu i en langt høiere Grad om alle de Landinger Tropper kunde gjøre paa det samtlige Skandinaviens Kyster. De utfordre store og langt forudseete Rustninger og indskrænkes ved de Besværligheder og Uvisheder, som ere forbundne med saadanne Søetog. De Engelske Troppers Landing 1807 paa Sjælland er det største Landingstog nogen Nation efter Krudtets Opfindelse (saavidt jeg errindrer) har paa engang foretaget i et fjendtligt Land. – og neppe har nogen anden Nation end Engelland Penge og Skibe nok til nu at foretage en Lignende. – og dog var den ey større end 30,000 Mand, en Armee, som Kongen med den nu ham af begge Riger alt tilstaaede Magt synes bestemt at kunne modstaae. I alle Tilfælde synes der at være Tid nok til at indkalde det norske Storting, hvis Medlemmer til overordentlige Storting altid ere udnævnte, og følgelig stedse kan være forsamlet 3 ad 4 Uger fra Indkaldelsesdatoen naar den hidtil anbefalede Bekjendtgjørelsestid nemlig noget forkortes. Indseer Stortinget da; at begge Landes Vel udkræve at Norges hele Krigsmagt anvendes i Sverrig; finder det, at Sverrig i alle Dele overholder Constitutionen og Lovene til fælleds Hæld og Tilfredshed; hvo kan da tvivle om at Norges frie Sønner vil under disse Omstændigheder med Glæde iile til Sverrig mod de Fjender, som true Skandinaviens Vel. Men er det modsatte Tilfældet – have vi nu godmodigen overladt Sverrig frie Disposition over al vor Magt – og derved betaget os en Skat, som de Svenske ved at være retfærdige og ved at overholde vore Rettigheder dog vare sikkre paa at erholde i rette Tid; hersker her Misnøie og Mistillid med de Udkommanderinger Sverrig uden Indskrænkning har Ret til at gjøre hvor tung – hvor ydmygende – hvor usikker er da vor Skjebne? Kunde man ikke da med Rette bebreide os at være Skyld deri; fordi vi i utide havde bortgivet, alt hvad vi havde at bortgive; medens en tilbageholden Deel af Armeen havde været en Drivefjæder for Sverrig til stedse at bestræbe sig paa at vedligeholde vort Venskab. Ved at fortsætte Herr Etatsraad Treschows forhen gjorte Lignelse – vare vi da i samme Tilfælde, som den unge gifte Kone, der skjønt endnu forsynet med Brudens Tillokkelser tilsidesættes af sin Mand, fordi hun i Førstningen havde været for ødsel og eftergivende med sine bedste Gunstbevisninger, medens hun af sine hældigere Søstres Skjebne – for sildig erkjender, At Lykke og Hæld oftest følge den ægteskabelige Forening, hvor den nygifte Kone fra Bryllupsdagen, har vidst at forbeholde sig saa megen Ret over visse – den Elskede gjerne tilstaaede Friheder; at for at yde dem, maa hun smigrende bedes.

Christiania d. 1 Novbr 1814.

Ræder

Bilag 185B⁷⁰⁸

Nogle Ord

fremsagte i Norges Storting i Christiania den 1ste Novembr. 1814 i Anledning af de svenske Commissariers senere foreslagne Bestemmelser ved § 25 i Norges Grundlov.

Det gjelder i Dag, ærede Medborgere, efter min Formening en saare vigtig Gjenstand, det gjelder den Deel af Landets Børn der udgjøre dets Styrke og Held. Saa mange Hæderlige have talt i denne Forsamling med en Varme der egner trofaste Normænd; men tillader, at ogsaa jeg yder min Skjærv.

Saa farligt det end synes ved første Øjekast at indrømme Sverrigs Konge Magt over vor Krigshær, saa meget svinder Faren naar vi roelige overveje Nødvendigheden af dette Skridt.

Europas Mægtige vilde vist lidet frygte os om Kongens Magt i dette Tilfælde blev indskrænket; dervid vilde maaskee vore Krigere oftere maatte fægte den uvisse Kamp, og vort fælleds Fædreland naar det truedes af herskesyge Naboer, vorde en Bold for Plyndring og Ødelæggelse.

Sæt at den, den 25de dennes vedtagne Bestemmelse standhaftigen fulgtes, da – jeg vil ikke tale om Krigens fornyede Udbrud, thi Frygt, selv hvor det gjelder Ejendom og Liv, bør ej bestemme vore Forhandlinger – da hvorledes skulde det afgjøres, hvo af Fædrelandets Sønner der burde stride og opoffre sig, medens de øvrige sadde rolige ved deres Arnested. Maaskee Lodkastning? En saare uvis Afgjørelse, en Afgjørelse der neppe vilde være tilfredstillende for Almeenheten; men meget mere, hvis vi ej antage Fatalismen, være højst uretfærdig i denne Sag. Maaskee enkelte Mænd eller Foresatte? Endnu mindre: Aarsag til Mistillid og Had, Formodning om Partiskhed og Lejlighed til mange Misbrug vilde derved fremstaae.

Skal altsaa Fædrelandets Hæder hævdes, skal Misnøje blandt Brødre undgaaes, skal Kongen have andet end Navnet, da maae efter min Formening denne, der i det Executive repræsenterer Nationen, have Magt til at ordne og bestemme, naar det nye Tvillingrige angribes. Var Eenhed nogensinde nødvendig saa var det her, og Krigeren vant til at adlyde vil erkjende Billighedens og Nødvendighedens Bud.

Hvad Vaabenøvelserne angaar da maatte man ønske disse anstillede inden Norges Grændser og i forskjellige Districter. Fastsættes end disse til de Sverrig nærmest værende Krigsfolk, saa maatte jo netop derved disse Krigere faae Anledning til Klage ved ideligen at foruroliges, og skal de længere bortværende drage Afsted, saa maatte jo Landets Agerbrugere og Haandverkere ofte savne arbeidssomme Hænder i den travleste Tid.

Med Hensyn til den norske Garde, den Kongen forbeholder sig at have, da troer jeg bestemt, at enten bør dens Antal fastsættes eller dog Comittees Indstilling ved Tilføjelsen: «af Frivillige» aldeles beholdes. Jeg behøver ikke at bemærke Følgerne af vilkaarlig Behandling her, de ere indlysende for enhver.

Ved disse Bestemmelser haaber jeg efter min Kundskab om Landet og dets Børn, at baade Fædrelandets og Kongens Værdighed vil haandhæves. Krigerens Løsen var stedse, at værne om disse, og Nutid og Fremtid vil vorde Fortiden liig.

Søren Georg Abel

⁷⁰⁸ 1815: 314-316; 1835: 503-506.

Bilag 186A⁷⁰⁹

Enhver af vores Medborgere vil uden Tvivl indsee, at Norges Forening med Sverrig, i det man, efter Omstændighederne fandt det gavnligt at slutte den, maatte, til begge Rigers Held, især bygges paa fælleds Forsvar, paa giensidig Understøttelse af Stridskræfter mod fiendtligt Overfald. Enhver af vores Medborgere vil vel ogsaa erkjende Stortingets Omhue for Landets Tarv ved at fatte en Beslutning, der paa den ene Side tilstaaer saadan Understøttelse, og paa den anden Side sikkrer vort Fødeland for ikke at blottes for Forsvar paa dets egne Grændser, medens Norske Tropper stride fælleds med Sverrigs paa Svensk Grund.

Hr. Capitaine Motzfeldts i Stortinget foreløbigen bifaldte Forslag om Fordelingen af Norges Krigsmagt forekom mig derfor hensigtsmæssigt. Men – jeg nægter ikke, at det siden ved nøiere Eftertanke har opvakt Betænkeligheder hos mig, som Udførelsen deraf letteligen vilde møde, hvis der ikke ogsaa udfandtes et Middel til at hæve dem.

Det er naturligt, at Normanden hellere attraaer at blive tilbage og stride i sit eget Fødeland, end gaae over til Svensk Grund, og at han, naar Øieblikket kom, vilde opofre meget for at tilstaaes det første og fritages for det sidste. Naar nu Tilfældet indtraf, at den halve Deel af Norges organiserede Krigsmagt skulde commanderes til Sverrig, og det allene var overladt til vedkommende Autoriteter at bestemme, paa hvilke Corps, eller paa hvilke Individuer denne Commando skulde falde, aabnedes ikke allene Veien til uttallige skadelige Misbruge, men Misundelse og indbyrdes Uroeligheder blev mueligen tillige den visse Følge, ligesom jeg meget befrygter, at den i denne Henseende tagne Bestemmelse strax ville virke en ubehagelig Forestilling hos den almeene Mand, formedelst den ulige Skiæbne samme synes at medføre for Norges stridbare Sønner. Lodkastning kunde – som et Medlem af denne ærede Forsamling nyeligen berørte – maaskee ansees som et passende Middel til at hæve Misnøie og Frygt for vilkaarlig Behandling. Men – hvor uvis [—]⁷¹⁰ vilde ikke ogsaa dette Middel være.

Unægteligen hævedes, i det mindste for en Deel, disse Betænkeligheder, naar Kongen, den høieste Magt, der foreener i sig den almeene Villie til Udførelsen af alt hvad Rigets Tarv fordrer, havde Dispositionen i denne Henseende. Mine Indsigter og Evner ere for indskrænkede til at afgjøre, hvorvidt det er politisk rigtigt, hvorvidt det er gavnligt eller skadeligt for vort Fødeland og for begge Rigers Forening at indskrænke den executive Magt i saadan Disposition over den organiserede Krigsmagt, i det Tilfælde, at fælleds Forsvar mod fiendtligt Overfald krævede dens Opbydelse; Men klart synes det at være, at dens større eller mindre Styrke beroer paa de med Overfaldet forbundne og indtil Øieblikket uforudseelige Omstændigheder, saasom: den fiendtlige Styrke, Angrebspunkterne, m.v., der sandsynlig nødvendigen fordrer, at den executive Magt maae kunne have hiin Disposition over Landets Stridskræfter. Naar den for Værnepligten, eller for de saakaldte Linietropper /:som da i paakommende Tilfælde kun maatte blive de, der bleve at kommandere uden for Grændserne:/ bestemte Tjenestetid indskrænkedes til en yngre Alder, vandt Landet betydeligen i Kræfter til dets Jorddyrknings og øvrige Næringsgrenes Fremme, Ligesom det i Frie-Batailloner, Landeværn og frivillige Corps havde Styrke til at modsætte fiendtligt Overfald paa dets egne Grændser.

Til en Norsk Garde i Sverrig burde allene Frivillige afgives, og ingen Tvang finde Sted.

I Henseende til Vaabenøvelserne af begge Rigers Tropper, samlede, inden hvilken som helst af Rigerne Grændser, møder hos mig den Betænkelighed, at det, med Hensyn til Norges locale Beliggenhed, og at Tiden til Vaabenøvelserne vilde komme i Collision med Landmandens travleste Tid, vilde blive alt for byrdefuldt og bekosteligt, om, f. Ex. Tropper

⁷⁰⁹ 1815: 316-317; 1835: 506-509.

⁷¹⁰ Strøket: og uh

fra Norges fjerne Egne, som: Christiansands, Bergens og Trondhjems Stifter – skulde møde til Vaabenøvelse paa Sverrigs Grændser.

Jeg har saaledes følt Trang for mit Hjerte, som Pligt mod mine Committenter, frimodigen at yttre mine Tanker over den vigtige Gienstand, der i denne Stund omhandles, underkastende samme mine ærede Medlemmers indsigtsfuldere Bedømmelse.

I Norges overordentlige Storting den 1ste November 1814

Bryn

Bilag 186B⁷¹¹

Den 1ste Nov. i Anledning af Kongens Magt over Tropperne.

Uagtet ieg ikke kan indsee, at naar Norge og Sverrig staae i nøyeste Venskabs Forbindelse, det ene Rige da skulde til dets Forsvar trænge til større Hielp af det andet end dettes halve militaire Magt, hvilken jeg endog forhen har yttret at forekomme mig ufornöden, og ieg saaledes endnu nødigere fraviger Hr. Capitain Motzfeldts bifaldte Plan, saa kan ieg dog ikke nægte det mueligt, at begge Rigers Tryghed, med Hensyn til Udlandet, og Herskesygens, i vor dybt nedsynkede Tidsalder, saa ofte fra sund Forstand og Moral afvigende Gang, kunde fordre en hurtigere Disposition over det Hele til Forsvar; (ey at tale om Regentens Anseelse) og at selv den Vished, at kun det ene Riges halve Magt maatte strax komme det andet til Hielp, kunde endog fremskynde Angreb, som maaskee ellers holdtes tilbage.

Naar altsaa den Svenske Regjering vedtager, at ingen Svenske Tropper skulle findes i Norge i Freds Tid, ligesaa lidt som Norske i Sverrig (en Garde af Frivillige undtagen) naar den end videre vedtager, at Norske Tropper ey skulle bruges til Angreb uden Storthingets Samtykke; saa være, i Forsvars Krig, vor hele, saavel Flaade som Armee til dens Raadighed, i Tilfælde af Overfald! da Indskrænkninger heri kunde maaskee medføre større Usikkerhed end Sikkerhed, i den, for Dødeliges Øyne uigiennemtrængelige Fremtid.

At det ene Rige skulde vorde blottet for alt eget Forsvar for at kunne dække det andet, synes ey at kunne bestaae med den simpleste sunde Bestyrelse, da Regenten umueligen kan opofre det ene Rige uden at staae Fare for at tabe det andet; – og fastsættes Værnepligtigheden paa næst følgende Storthing til det 25de Aar, ville vi desuden i vort forøgede Landeværn faae des kraftigere og stærkere Forsvar, hvilket under ingen Omstændighed maae kunne uddrages af Landet.

Storthinget d. 1ste Nov. 1814

C. Sørenssen

⁷¹¹ 1815: 317-318; 1835: 509-511.

Bilag 187⁷¹²

#

Da de Svenske Commissarier, ikke finder sig fornøyet over den 25de § i vaares Grondlov, det lader som Svedrig ikke seer sig istand til at bevare sit Land untagen [—]⁷¹³ det faar Norge til hielp, men derimod frygter Norge ikke saa meget, thi jeg synes at, Naar vii handler J mod Sverrig som vii vil hende og have; jeg mener Naar vii forlanger ikke flere hielpetroper af Sverrig, en det selvsamme antal som vii vil tilstaa denne, saa synes jeg at vi, som Dog skal have Navne af et Selvstendig Rige, bør ikke lade os forre skrive eller paaleges haardere Byrder, en som vii kunde see at bære.

jeg paastaaer at det 25de § i vaares grodlov skal staa ved magt, som det Nu ere. jeg haaber at de ærde stortingets Medlemmer, ikke lader sig overtalle til at fravige Norges Selvstendigheds-Ret.

For Exempel; Naar Sverrig Commanderer de Norske Troper ud af Landet, saa er jeg vis paa at her bliver en stor opstand blant Krigsfolket; det saa vii 1810 og 11, vorledes det gik til i Christiansand Da Kongen af Dannemark Commanderte de Norske Matrosser til Holland. Sandelig det Samme vil blive med Sverrig. jeg Raader alsaas Sverrig til at de handler varlig med Norge, om han vil Nyde Noget godt af dem, thi for Exsempel, Naar Sverrig kommanderer helle krigs magten udaf Norge, saa maaske Nægter de Norske, hvad skal der da gøres, kan da Sverrig sende en Krigsmagt til Norge for at tvinge de Norske, hvad bliver da Følgerne; Ney lad vaares 25de § staae, og jeg for min Del Takker Captain Mossfelt for sidt gode foreslag og holder hart ved det som er giort.

Stortinget i Chrestiania den 1ste Novbr. 1814.

T. Lundegaard

⁷¹² 1815: 318-319; 1835: 511-512.

⁷¹³ Strøket: har

Bilag 188⁷¹⁴

Medens Norge var eet, for sig selv bestaaende Rige, uden Sammenhæng med noget andet, kunde det Norske Folk, betrygget ved Haandthævelsen af sin Grundlov, uden Ængstelse, overeensstemmende med den almindelige Statsklogskabs Maximer, overlade den hele disponible Armee til Kongens Raadighed. Krigshæren dannede da som en Ringmuur om Landets Indre. Dens Stade maatte ej forandres eller flyttes. Vorder derimod Norge nu forenet med Sverrig vil dets Statsforfatning derved lide nogen Forandring, og Statsmaximerne bør da vel ligeledes, efter den, lempes og forandres. Norges Mænd agte nu at stille sig frem for Sverrigs Konge, og at tilbyde ham at føre Scepteret over det frie selvstændige norske Folk; men, førend de overlevere ham dette Scepter, ville de friemodigen erklære ham, at det egner dem at betrygge Folkets Frihed og Selvstændighed ved en Grundlov, der, idet den betager Kongen den vilkaarlige Magt til at kunde sætte Statens Sikkerhed i Fare, kun vil erkiende Magten i hans Haand som retmæssig, naar den vorder tilstrækkeligen lov bunden. Sverrig har nærmere Fiender at frygte for end Norge, og, naar Overfald skeer paa paa⁷¹⁵ den forenede scandinaviske Halvøe, vil Krigsskuepladsen højst sandsynligen vorder aabnet i Sverrig. Den svenske Regierings Middel punkt var hidintil etableret i Stockholm. Denne Stad vil og formodentligen herefter, end under Foreningen, nyde dette Fortrin, eller, om end Regentens Hovedsæde forflyttes, vorder det dog uden Tvivl nedsat etsteds i Sverrig, der sikkerligen, i Følge sin overlægne Folkemængde og Størrelse, vil fordre at hædres med denne Forherligelse. Naar altsaa Sverrig angribes, maae det ustridigen forudsættes, at Kongens Omhue for dets Forsvar vil hæfte sig med en hans hele Siæl opslugende Intensitet ved Sverrigs Interesse, og Norges Værd da kun vurderes i Forhold til den Iver hvormed det vil bringe Sverrig Oferet af maaskee dets hele mobile Stridsmagt, for at afværge Broderrigets Undergang i Kampen mod en, med rædsomme Trudslar paa det indbrydende, Fiende. – Hvo borger nu Norge for, at Kongen, piinligen ængstet af den overhængende Fare, der truer hans største og folkerigste Rige, Centralpunktet og Hovedsættet for hans Magt, jo, i sin Forfærdelse for dettes Undertvingelse, kan qvæle Tanken om hvad Norges Bevarelse kræver af hans mellem det og Sverrig delende Faderomhuen. Men, skeedte dette, og Norge, forsvarsløs, som Siælland, da Storbrittanien, lejrende sin frygtelige Flaade langs dets fredsomme Kyster, pludseligen erklærede sig dets Fiende, blev overfaldet af en, sine Angrebsplaner maskerende, Fiende, da faldt maaskee Norge uden Kamp, og uden at have Adgang til andre Betingelser end dem Overvinderen af sin Naade vilde forunde det. Tør vi vel, jeg spørger Dem, agtede Medlemmer af det her forsamlede Storthing, bestemme, at et saadant Tilfælde, hvorved Norge, efter sin Konges Befaling, blottet for dets Stridskræfter, selv pludseligen blev angrebet, ej kunde indtræffe? Og indtraf dette, da hvilken nagende Bebrejdelse for os, der med blind Troe til en for os, hartad endnu fremmed Fyrste havde overdraget ham ubetinget Raadighed over Rigets Land og Søemagt. Ey sømmer det sig os med modløs Angst at indvilge Norges Vanære for at afværge Øjeblikkets Farer. Hvad gavner det os vel, o! maaskee kun for en saare liden Stund, at have fortient vore Samtidiges Tak, naar vi ikke tillige med blideligen, betryggende Forhaabninger, tør stole paa, at Efterslægten, ej mindre lykkelig end vi ved de velgiørende Virkninger, der nedflød paa dem for det store Værk vi her udførte, ogsaa ville bekræfte os denne Tak værdige, og med ærefrygtfulde Følelser velsigne vort Minde.

Jeg foreslaaer, at Norges og Sverrigs forenede Konge kan, naar Sverrigs Sikkerhed trues af en angribende Fiende, opfordre den hele i Norge værende Land og Søestyrke til ufortøvet at træde under Vaaben og sætte sig i marchfærdig Tilstand. Af denne Styrke har Kongen Ret

⁷¹⁴ 1815: 319-320; 1835: 512-515.

⁷¹⁵ Skrivefeil.

til strax at befale den halve Deel at træde ud eller forsejle, for at bruges til Sverrigs Tieneste; men skulde Kongen desuden finde det uomgiængeligen nødvendigt ogsaa at forlange en større Andeel overladt til Sverrigs Beskyttelse, da bør han befale et overordentligt Storthing sammenkaldt, og forelægge dette den indlysende Nødvendighed, hvorpaa hans Krav om Forøgelse af den ved Grundloven til Uddragelse af Riget fastsatte Troppemasse maatte være grundet. Christiania i Storthinget den 1. Novbr. 1814

Jørgen Aall

Bilag 189⁷¹⁶

Med Hensyn til Militær-Etaten, da formener jeg at det aldeles forbliver ved det engang antagne. Hvorfor – dette Spørgsmaal paatrænger sig mig – Hvorfor vil Sverrig have Bestemmelserne herom forandrede. Jeg indseer ingen tilfredsstillende Grund dertil; Kongen kan i Krig disponere indenfor Rigerne Grændser over det ene Riges hele Magt og Halvdelen af det andet Riges: Saa pludselige og overordentlig stærke Overfald kunne neppe tænkes /: da Kongen forud ved sit udenlandske Departement maa blive underrettet om saa betydelige Rustninger :/ at øyeblikkligen en større Magt behøvedes. Paa een Maaned kan Stor-Thinget være samlet, og, er Kongens Fordring nyttig for Landet, da vil den sikkerligen blive opfyldt; en næsten ligesaa lang Tid udfordres til Beraadslagninger ifølge § 26 af Propositionen. Historien af Østerrig og Ungern – i hvilke Landes Forening Indskrænkninger med Hensyn til det sidste, saavidt jeg veed, finder Sted i Militær-Etatens Anvendelse af den executive Magt – viser os at saadan Indskrænkning uden at være skadelig for Regenten er gavnlig for Riget. Det er et lysende Exempel paa Troskab hvad Ungern udviste mod Keiserinden Maria Theresia deres Dronning, og Ungerns stedse vedblivende Frihed er et Beviis paa denne Indskræknings Gavnlighed. Sverrig bør altsaa ei forandre Forandring af denne Bestemmelse; vi bør og maae ei tilstede den; ved at tilstæde den tabe vi for det første Formen af vor Selvtændighed og den vigtigste Garantie for denne; men naar disse ere forsvundne, hvo kan da med Vished sige hvorlænge vi ville vedblive at være selvstændige.

Christiania i Storthinget den 1 Nov. 1814

A.C.Møller

Repræsentant for Arendal

Løvrigt maae jeg tillægge: at de i Begrundelsen til Commissariernes Propositioner anførte Grundsætninger ere aldeles urigtige og at det umueligen kan nægtes et frit Folks frie Repræsentanter at gjøre de Forandringer i Constitutionen, der af dem ansees nødvendige med Hensyn til Foreningen. Det er sørgeligt, at denne Ret synes saa aldeles og absolut at være forkastet, og med det samme indirecte antaget, at Foreningen ej er grundet i Nationernes frie Villie. Hvis jeg da endog gav min Stemme til de svenske Propositioners Antagelse, kunde jeg ey andet end paa nye andrage: At det synes dobbelt nødvendig, at udbede sig af Sverrigs Konge: [—]⁷¹⁷ den høytidelige Erklæring, at Foreningen er grundet i Nationernes frie Villie, ey i Kieltraktaten, som Norge hværken har erkiendt eller vil erkiende.

⁷¹⁶ 1815: 320-321; 1835: 515-517. Første del av dokumentet, ned til underskriften, er skrevet med latinsk skjønnskrift. Fra og med dateringen er dokumentet skrevet med gotisk håndskrift. Etter ordlyden å dømme er i hvertfall siste del skrevet av Møller selv, noe som bekreftes ved sammenligning med andre av hans dokumenter (bilag 159, 172, 181).

⁷¹⁷ Strøket: En

Bilag 190⁷¹⁸

Det er unægteligt, at Spørgsmaalet: om og hvorvidt den norske og svenske Armee, giensidigen kunne anvendes til fælles Forsvar, saare meget interesserer den hele Nation, og Storthingets Medlemmer antog derfor eenstemmig det af Hr. Capitain v. Motzfeldt i denne Anledning giorte Forslag, som samme nærmest syntes at tilfredstille den almindelige Villie, uden dog derved i Krigstilfælde at betage Kongen frie Raadighed over, i det mindste den betydeligste Deel af den norske Armee.

Men saa vist som dette er, kan paa den anden Side heller ikke negtes, at ved den for Armeen tagne Beslutning var giort et Indgreb i den executive Magt, der maatte være Kongen af Sverrig saa meget mere modstridende, som Allerhøjstsamme ikke allene har fuld Raadighed over den hele svenske Armee, men hvis Tendents /: sc. den i Storthinget tagne Beslutning :/ endog er forskjellig fra de flere af Europas Stater, hvor en Forening, som nu mellem Norge og Sverrig, finder Sted.

De Kongelige Commissarier have, som mange allerede forud formodede, ikke antaget Storthingets i denne vigtige Sag, giorte Forslag, og vi staae nu i den meget betænkelige Stilling, enten at holde fast ved den engang giorte Bestemmelse, og muligens da paa nye drage Krigen over vort Fødeland, eller ved at forandre den tagne Beslutning, at give Slip paa en Rettighed, som Nationen eller dens Repræsentanter troer at være i Besiddelse af, og i det mindste for Øjeblikket anseer at være af megen Vigtighed.

Imidlertid have de Kongelige Commissarier heller ikke villet give nogen tilfredsstillende Erklæring, om de svenske Troppers Afmarsh fra Fredrikssteen og Fredriksstad; thi Løvtet om disse Fæstningers Tilbagelevering inden 1ste Jan. næste Aar, synes i det mindste ikke at kunne kaldes tilfredsstillende, naar man betænker, at begge ligge nær Grændsen, og saaledes inden meget kort Tid kan være røddiggjorte; og hvo kan vel nægte, det jo krænker vor National-Følelse, at vide disse Fæstninger besatte af svenske Tropper, endog efterat Eed er aflagt, og derved et Pant givet vor nye Konge, som stedse har været Normanden hellig.

Det være mig derfor tilladt at foreslaae: at Kongen i Forsvars-Krig faaer fuldkommen Raadighed ogsaa over den norske organiserede Armee,⁷¹⁹ mod at de Kongelige Commissarier give deres Løfte om, at Fæstningerne Fredriksstad og Fredrikssteen uopholdeligen tilbageleveres, og derpaa besættes med norske Tropper, naar Nationen har aflagt den i Constitutionen befalede Troskabs-Eed.

Christiania i Kongeriget Norges overordentlige Storthing den 1ste November 1814

Sibbern.

⁷¹⁸ 1815: 321-322; 1835: 517-519.

⁷¹⁹ Tilføyd i margen: og Krigsmagt,

Bilag 191⁷²⁰

I Anledning af Spørgsmaalet: om Storthingets engang tagne Beslutning i
Constitutionens 25de § burde forandres eller ikke.

Ligesaa lidet, som man kan afbejse Muligheden af et saa hurtigt Angreb paa Sverrig, som Hs. Højærværdighed Hr. Biskop Bech nyelig omtalte; ligesaa lidet – ja maaskee endnu mindre – kan man afbejse Muligheden af, at Kongen af Sverrig kunde misbruge den ham tilstaaede ubetingede Ret over Norges hele Armee. Vel indvender man: at for at bruge – eller misbruge – Armeen behøves Penge og disse kan Hs. Majestæt ene erholde igjennem Storthinget. Ak! hvor svagt er dog ikke dette Bolværk mod det muelige Misbrug? især da Ligevægten i Europa for Tiden hviler paa en Vægtskaal, hvor Menneskeblod opvejes af Guld. I Øvrigt maa jeg tilstaae; at, saalænge vi ikke er blevne overbeviste om, at den Beslutning, som Storthinget allerede forhen har taget i Henseende til Udstrækningen af Kongens Magt over Norges Armee, er modstridende Foreningen med Sverrig; ja saalænge vi ikke ere blevne overtydede om, at Antagelsen af de foreslagne Modificationer i denne Beslutning er uundgaaelig nødvendig til at grunde Norges Frihed og Selvstændighed under Dets Forening med Sverrig; saalænge bliver der heller ingen tilfredsstillende Grund for os til at forandre vor engang tagne Beslutning; med mindre vi [—]⁷²¹ ville lade Fejghed, Frygt eller lav Egen nytte – istædet for indlysende Grunde – omstemme vor Overbeviisning.

J. Bull

⁷²⁰ 1815: 322-323; 1835: 520-521.

⁷²¹ Strøket: ville

Bilag 192⁷²²

Paa samme Tid som det norske Folk bebreides og lider for sin gamle ærlige Trohjertighed, medens de centnertunge Plager, Udhungringssystemet medførte, endnu synes at være i den meest levende Erindring, fordrer man ikke at han atter skal følge de Umælendes Exempel, og gaae ubetinget i en Forbindelse, hvis lykkelige Udfald vi billigen ønske og haabe; men som vi dog ei fuldkommen kunne være forvissede om.

Den svenske Regierings Hensigt er jo at gjøre os Lykkelige, og vi ville saa gjerne haabe, at det er mere end Løftet herom, der skal blive vor Lod. Rigernes fælleds Vel staaer desuden i Forbindelse dermed, og hvor vigtigt altsaa for Regenten, der skal aflegge ikke blot for Menneskeheden, men selv [—]⁷²³ det høieste Væsen Regnskab for sine Handlinger, at gjøre alt Muligt til Folkets varige Held. For Angreb fra Norge vil Sverrig blive aldeles betrygget, og et lignende Gode lover Norge sig af den forestaaende Forening, med Hensyn paa Sverrig. Norge tilbyder endog strax at understøtte Sverrig med det halve af dets Krigsmagt, naar fiendtligt Anfald skeer paa sammes Grændser; og det er indlysende, at dette Tillæg, med Vished om Betyggelse fra Norges Grændse, er saare betydeligt i Forening med Sverrigs hele Styrke.

Dette Tilbud, kand, som anført, hastig afbenyttes i det nævnte Tilfælde, og Norge vil fremdeles udvide sin Hjelp til Broderlandets Forsvar: det forbeholder sig kun ved et overordentligt Storthing, at underrettes om Tilstanden, at kjende Nødvendigheden deraf, inden flere og maaskee alle dets vaabenføre Mænd paalegges at gaae ud af Landet. Dette skulle Sverrigs Konge og dets høimodige Kronprinds ikke være fornøiet med? Jo derom kand vel ikke være nogen Tvivl, og allermindst lader det sig tænke, at de nu i det samme Øieblik, da maaskee 3/4 Deelee af Norges Indbyggere med bitter Bekymring modtager Budskabet om Landets Forening med Sverrig, skulle vægre sig ved at indvilge deres ligesaa trofaste, som taalmodige Medforenede denne billige og grundede Fordring.

Heller ikke vil Sverrigs Regjering nu forlange, at 3000 af dette Riges Krigere skulle trækkes ind i Norge til Vaabenøvelser, og omvendt et lige Andtal fra Norge ind i Sverrig.

Foruden at mange unyttige Bekostninger derved ville medgaae, da de vaabendygtige Mænd under en duelig General, ligesaa vel vil kunne bibringes den fornødne Færdighed i militaire Øvelser i det Land, hvor de have hjemme; saa vil der i det mindste medgaae flere Aar, inden Gemytterne blive stemte saaledes at denne Forføining er at tilraade.

Vaabenøvelser med det fastsatte Antal Krigsfolk i forskellige Egne af Riget, ere derimod vist baade nødvendige og passende. Ikke kand man have noget imod, at et vist Antal af Landets Frivillige hverves til Kongens Garde i Sverrig; men hertil maatte Jngen tvinges. Som Følge heraf, og i Forbindelse med Storthingets 25de f. M. tagne Beslutning angaaende Krigsmagtens Afbenyttelse udenfor [—]⁷²⁴ Norges Grændser, troer jeg, at det ei bør indrømmes, at mere end den halve Deel af Land og Sømagten, i Tilfælde af at Sverrig angribes af nogen fiendtlig Magt, uddrages af Landet uden Storthingets Samtykke; Ligesaalidet maae større Krigsmagt inddrages i Norge fra Sverrig uden Storthingets Bifald.

Storthinget i Christiania 1ste Novbr. 1814

Carl Stoltenberg

⁷²² 1815: 323-324; 1835: 521-523.

⁷²³ Strøket: [utydelig]

⁷²⁴ Strøket: Rigets

Bilag 193⁷²⁵

Motiveret Votum
af Aggershuus Amts Repræsentantere
i Anledning af Debatte over de af de Kongelige
Svenske Commissarier foreslagne Modificationer i
den Norske Grundlovs 25de §.

Naar det Spørgsmaal reiser sig, om det bør i Grundloven tilstaaes Kongen, i Tilfælde af Forsvarskrig, at kunne uindskrænket disponere over den Norske Armee, saa synes der til samme Tid at reise sig ikke faa, og af Storthingets Medlemmer heller ikke ubemærkede, Betæneligheder ved en saadan Bevilgelse; men deels ere disse Betæneligheder ikke, hvad de synes at være, farlige, deels maae de vige for de endnu større Betæneligheder, som kunde reise sig, om en saadan uindskrænket Magt ei blev Kongen indvilget.

1./ Den Mulighed kan ikke afbevises, at den Skandinaviske Halvø kunde vorde med Eet angreben af saa overlegen Styrke, at et blot partielt Tilstød af den Norske Armée vilde være utilstrækkeligt, for i Forening med den Svenske Armée at kunne hævde den forenede Stats Frihed og Selvstændighed. Skulde Kongen da først, efter Grundlovens § 69, kalde et overordentligt Storthing sammen, for af dette at æske den fornødne Forøgelse i Hærens Styrke, saa vilde efter den, paa samme § grundede, constitutionelle Fremgangsmaade, lettelig et Tidsrum af 9 til 12 Uger forløbe, inden saadant Storthing kunde blive samlet, og faae det fornødne Decret udfærdiget. Men under dette Mellemrum af Tid kunde Krigsoperationerne, formedelst Mangel paa tilstrækkelig Forsvarshær, have taget en saa ugunstig Vending for den forenede Stat, at det bevilgede Tilstød fra Norsk Side ingen Virkning mere kunde frembringe til Statslegemets Opretholdelse. Den executive Magts Kraft til at træffe de hurtigste og virksomste Foranstaltninger til begge Rigers fælleds Forsvar vilde saaledes svækkes, til saa ubodelig Skade maaskee, at Begges totale Ødelæggelse eller Underkuelse kunde muligen blive deraf en Følge.

2./ Giælder det ved en Forening om at grunde og befæste gensidig Eendragtighed og Tillid mellem de Nationer, der række hinanden Broderhaand, da maa den Konge, til hvis Overbestyrelse Nationerne have anbetret deres Tarv, have lige til fælleds Forsvar sigtende Rettigheder; ellers beskyttes det ene Rige, efter et urigtigt Forhold, paa det Andets Bekostning, og Spliid og Mistillid finder efter ethvert saadant Tilfælde ny Næring.

3./ En Konges politiske Anseelse, og en Stats Betyggelse for fiendtligt Overfald grunder sig for en betydelig Deel paa de Hielpkilder og de Forsvarsmidler, der hos samme findes til med Kraft at afbøde et saadant Overfald. Erkjender Europa, igjennem Norges og Sverrigs Grundlove, at Nationerne staae rede, paa Kongens første Vink, til uopholdelig at reise sig med fælleds Kraft, saa vorder enhver Angrebsplan fra den Truende forbunden med større Betæneligheder og med flere Vanskeligheder, end naar den Angribende turde stole paa, deels at vinde Tid og Formon, formedelst de foreløbige Foranstaltninger, som maatte gøres, inden Forsvaret kunde vorde totalt, deels i denne Tidsfrist selv at kunne vække Factioner til Fordeel for sin Hensigt.

4./ Det Svenske Folks egen Interesse, og dets Nidkjærhed for sin egen Friheds Vedligeholdelse, er det Norske Folk en sikker Borgen for at Kongen vil aldrig faae Adgang til, endog igjennem uindskrænket Disposition over Krigsmagten til Forsvarskrige, at kunne krænke Norges Frihed; thi det vil med ingen Sandsynlighed kunne antages, at Sverrigs Stænder skulde, ved at aabne Kongen overordentlige Hielpkilder, ville tilintetgjøre Norges Selvstændighed, da Tilintetgjørelsen af denne ufeilbarlig vilde blive deres egen Friheds Grav. Men var hiint end ikke Borgen nok, da har Norge end ydermere Borgen, deels i den

⁷²⁵ 1815: 326-328; 1835: 526-530.

Constitution, som Rigsforsamlingen paa Eidsvold allerede grundlagde, efter hvilken Nationen er selv i Besiddelse af den lovgivende og beskattende Magt, med en stor Deel af den executive Magt i sit eget Skiød, deels i den Beslutning, Storthinget idag har fattet, «at aldrig Landværet eller de øvrige Norske Tropper, der ikke kan henregnes til Linietropper, maae kunne trækkes udenfor Norges Grændser.» Vorder det end ydermere nu ved et kommende Storthing, paa Grund af Kongens eget Forslag, vedtaget, at Værnepligtigheden ophører med det 25de Aar, saa staaer Norges hele Manddomsstyrke fra det 25de eller 26de Aar af som en vældig Muur mod hvert Forsøg af en Despot til at ville antaste Nationens Selvstændighed, og hvo vil ængstes da, som erkjender i denne Muur en vældig Barriere af udvortes Kraft, og som har i Frihedsfølelsen og Fædrenelandskjerligheden Fylden af indvortes Kraft? Skal dette ikke afværge Indgreb i Nationens Frihed, da staaer denne Frihed sikkerligen Fare, om end Kongen paalægges en Indskrænkning i henseende til Krigsmagts Benyttelse, en Indskrænkning, som da blot vilde finde Sted paa Papiret.

Foranledigede af disse Grunde stemme vi undertegnede Aggershuus Amts samtlige Repræsentanter for: «at der i Norges Grundlov bør tilstaaes Kongen, under Forsvarskrige, uindskrænket Magt over Norges hele Krigsmagt, saaledes som den af de Kongelige Svenske Commissarier foreslagne Modification af § 25, med de Forandringer som Committéen har deri gjort, bestemmer, aldenstund den af Storthinget fattede Beslutning tillige bliver gjældende: «at Landeværet og øvrige Norske Tropper, der ei til Linietropper kan henregnes, aldrig maae drages ud over Norges Grændser.»

I Storthinget d. 1. Nov. 1814.

Holst

P. F. Heltzen

Bech.

Neumann.

Bilag 194⁷²⁶

Mit Votum har været imod at den heele regulaire Land og Søemagt kunde uddrages af Riget:

1. fordi Norge til ingen Tid burde udsættes for den Muelighed at blive uden et betryggende Militairt Forsvar. Naar saadant skulde skee, ansaae jeg det fornødent at Storthinget først bedømmede Nødvendigheden deraf og samtykkede deri.
- og 2det, fordi Norges Folkemængde neppe taaler at afgive, fra dets indre Rørelser, det Antal Mennesker, som udgjør den militaire Styrke, hvilken, ved uheldige Krigs Tildragelser, kunde, i det heele eller for største Deelen blive tilintetgjort.

Til Norges Foreening med Sverrig havde jeg ikke givet min Stemme, Naar ikke Rigets Hæder og Rettigheder vare forbeholdte Storthinget til Bedømmelse og endelig Bestemmelse.

Christiania i Storthinget den 1ste November 1814.

Jacob Nielsen

⁷²⁶ 1815: 328; 1835: 531.

Bilag 195⁷²⁷

Mit Ja, der betyder Biebeholdelsen af Storthingets engang tagne Beslutning i Henseende til § 25, bygger jeg paa følgende Grund: Saalænge jeg ikke føler mig overbevist om, at Den Beslutning, som Storthinget allerede har fatet i Henseende til Udstrækkningen af Kongens Magt over Norges Armee, er modstridende Foreningen med Sverrig; og saalænge jeg ikke er overtydet om, at Antagelsen af de foreslagne Modificationer i denne Beslutning er uundgaelig nødvendig til at grunde Norges Frihed og Selvstændighed under Dets Forening med Sverrig; saalænge er der heller ingen tilfredsstillende Grund for mig til at forandre min engang tagne Beslutning i denne Henseende.

J. Bull.

Repræsentant for Laurvigs Grevskab

⁷²⁷ 1815: 329; 1835: 531-532.

Bilag 196⁷²⁸

Jeg Iver Holter voterer for: at ingen Forandring bør skee i den under 25de October af Storthinget tagne Beslutning med Hensyn til Constitutionens § 25.

[Med en annen hånd:]

Heri er jeg aldeles enig.

Søren Tybring

⁷²⁸ 1815: 329; 1835: 532.

Bilag 197⁷²⁹

Ligesom undertegnede Drammens Repræsentanter ved det i Dag fremsatte Spørgsmaal: om nogen Forandring i den engang tagne Beslutning med Hensyn til Grundlovens § 25 skulde skee? have afgivet vort skriftlige Votum for: at ingen Forandring i saa Henseende burde finde Sted, saa er det vi herved, in specie med Hensyn til det Sprøgsmaal: om Paragraphen skulde undergaae nogen Forandring, hvad Kongens Rettighed over Land- og Sø-Magten i Forsvars-Krige betreffen?, efter vor egen Overbevisning og vore Committenteres lydelig yttrede Formening, aldeles erklære os og votere imod en saadan Forandring, der muligens, kunne sætte Landets Frihed og Selvstændighed i Fare. Christiania, i Norges overordentlige Storthing den 1ste November 1814.

Søren Tybring Iver Holter

⁷²⁹ 1815: 329; 1835: 532-533.

Bilag 198⁷³⁰[Med en annen hånd:] Fremlagt 2 Octr 1814

Som en Følge af den i Gaar tagne Beslutning, betræffende Krigsmagten, anseer jeg det, til Betyggelse og Beroligelse for vores Committentere, af megen Vigtighed, at Værnepligten ved dette Storting bestemt fastsættes til 25de Aars Alder; dog saaledes, at Landeværn og alle andre Corps, som ikke kunne henføres til Linie-Tropper og altsaa aldrig maae drages udenfor Norges Grændser, skulle være pligtige, til vort Fødelands eget Forsvar, at tjene til det 36te Aar og at møde til Vaabenøvelser naar de dertil bleve tilsagte i Districterne og paa Tider, som bedst kunne afsees for Landmanden. Førend de Svenske Commissariers Svar til den 109 § i vor Constitution meddeles Stortinget, og da det kunde ansees betænkeligt forinden at optage denne vigtige Punkt til nye Ventillering her, vover jeg at foreslaae: at vedkommende Committee ved Sammentrædelse med de Svenske Commissarier søger at foranledige denne Punkt til nye Afhandling og nærmere Bestemmelse her ved Stortinget. Dette synes saameget mindre nogen Betænkelighed underkastet, som den Bestemmelse jeg attraaer tildeels harmonerer med de Svenske Commissariers Forslag § 99. Man indvende, at det første ordentlige Storting, hvor denne Gjenstand skal afgjøres, forestaaer saa nær; Men i Løbet af 1/2 Aar, inden hvilken Bestemmelsen derom kan ventes om den strax af Kongen vorder sanctioneret, hvilket ikke heller er afgjort, kunde jo [—]⁷³¹ Freden letteligen af en eller anden Magt brydes, og Kongen nødes til at opbyde sin Krigsmagt, i hvilket Tilfælde de nugieldende Bestemmelser ikke vilde være Os gavnlige.

den 2 Novbr 1814

Bryn

⁷³⁰ 1815: 329-330; 1835: 533-534.

⁷³¹ Strøket: der

Bilag 199⁷³²

I Anledning af Spørgsmaalet: om Kongen i Tilfælde af Forsvars Krig, skal kunde have Ret til uden Stortingets Samtykke, at benytte meere end den halve Deel af Norges Landmagt og Roerflotille, skal blive uforandret. svarer Undertegnede: at det er hans bestemte Meening, at det bør forblive ved det af Herr Capitaine Motzfeldt giorte og af Stortinget antagne Forslag. Mine grunde herfor ere: at jeg ikke troer at en Krig saa pludselig kan paaføres Sverrig, at Kongen ikke skulde kunde faa den anden halve Deel af Armeen samlet naar det gjordes nødvendigt, at jeg anseer det for højst vigtigt, at der i Tilfælde af at Norge anfaldes efter at et maskeret Angreb er gjort paa Sverrig, kan have den tilbørlige Magt i Landet for at afvise dette, at det er højst skadeligt for Landet om en ærgjerrig Konge engang kunde faa det Indfald, at drage Norges kraftige unge Mandskab ud af Landet og lade det opoffre for sine Planer, at jeg bestemt veed det er mine Committenteres Ønske, at Norges Sønner saavidt mueligt bruges til dette Lands Forsvar, og endeligen at det røber Vankelmodighed eller Frygt, at forandre en [—]⁷³³ Beslutning, som for faa Dage siden blev tagen med saa stor Stemme fleerhed. Jeg behøver vel ikke at erindre at jeg aldeles ikke er i Strid med mig selv ved at have givet min Stemme til Foreningen og ved at nægte Kongen fri Raadighed over den heele Armee; thi da jeg gav mit ja til Foreningen øjnede jeg i samme begge Rigers Held og Lykke, men det gør jeg – med Hensyn paa Norge i det mindste ikke hvad det sidste svenske Forslag om Krigsmagten angaaer.

I Christianias overordentlige Storting, d 1ste Septber⁷³⁴ 1814

P. Tønning

⁷³² 1815: 330; 1835: 534-535.

⁷³³ Strøket: Bestemmelse eller

⁷³⁴ I begge utgavene rettet til: Novbr.

Bilag 200⁷³⁵

Mit elskede Fødelands egne Tryghed, Held og Hæder forbyde mig aldeles at give Samtykke og Stemme til, at flere Tropper, end 1/2 Deelen af Norges Linietropper maa nogensinde kunne tages herfra, for at hjælpe Sverrig, endog naar det er blevet angrebet af Fienden.

Christiania, Storthinget 2den November 1814.

Joh. Garmann

⁷³⁵ 1815: 330-331; 1835: 535-536.

Bilag 201⁷³⁶

Da i Stortinget d 1. Nov: d. a. det Spørgsmaal opkastedes: Om Forandring burde foretages i Stortingets Beslutning angaaende den 25 § i Grundloven? var mit Votum: Nej. Hvilket Hr. Secretairen behagteligen vilde tilføje Protocollen.

Stortinget d. 1. Nov. 1814.

S. B. Brun

At mit Votum var overeenstemmende med Hr. Pastor Bruns, ville Hr. Secretairen behage at tilføie Protocollen.

L. Angell

Til Hr. Secretair Sorenskriver Veideman

⁷³⁶ 1815: 331; 1835: 536.

Bilag 202⁷³⁷

Af de svenske Commissariers Dictat til Protokollen i Anledning af Grundlovens 25 § sees, at de fordre, at i Tilfælde af Rigerne angribes eller trues med fiendtligt Angreb, Kongen da skulle have uindskrænket Magt over Norges hele Land- og Søestyrke. Af Mangel paa militaire og politiske Kundskaber vover jeg ei at bedømme Rigtigheden den i de anførte Grund. Kun kan jeg ei tilbageholde min Forundring over, at de yttre sig med, de ikke havde ventet en saadan Mistillid som Stortinget har viist ved dets givne Erklæring. Hvad havde de da ventet? dog ikke ubegrændset Tillid og Hengivenhed? Nei! dertil er endnu Mindet om de sildigere Begivenheder i altfor levende Erindring. Tillid forudsætter et nøiere Bekjendtskab med en Andens redelige Hensigter; den forudsætter ogsaa en øm og blid Behandling.

Dette have vi ei endnu tilfulde sporet. Norge – ach! det bløder endnu ved de Saar, som Sverrigs grusomme Behandling voldte.

Var det end Mistillid /: hvilket jeg ei troer :/ der ledede Stortingets Beslutning, saa kan dog ei den svenske Regjæring med føie undres over vor Fremfart; men burde hellere tage sig den befrygtede Mistillid til Eftertanke.

Lad først den svenske Regjæring overtøye det norske Folk om, at den i Alt mener os det vel og har kun Norges Held for Øie! Efterhaanden vil da Tilliden befæstes, og Nationens Repræsentanter indrømme den, hvad den nu med Hensyn til den almindelige Stemning og den Gjæring, der hærsker blandt Gemytterne, anseer klogest og rigtigst at afslaae.

L. Angell

⁷³⁷ 1815: 331; 1835: 536-537.

Bilag 203⁷³⁸

J Anledning det 25 § vor det heder at Kongen skal have høyste Magt over Land og Sø Magten. Men derimod vilde jeg at han skulde kuns have Ret til, i Krigs Tilfelde, at blot udkommandere af Landet den halve organiseret Krigs Magt. den øvrige halve Krigs Magt vilde jeg skulde staa til Stortingets Despusitjon. Men Da det ved Pluralitet blev afgjort, at Kongen skal have høyste Magt over helle Krigs Magten, til sin egen Despusitjon. saa har jeg i kravtigste maade Protesteret og svaret Ney.

Stortinget i Chrestiania den 1ste Novbr. 1814.

T. Lundegaard

⁷³⁸ 1815: 331-332; 1835: 538.

Bilag 204⁷³⁹

De Grunde, som have bevæget mig til at stemme for den af Storthinget i Gaar fattede Beslutning angaaende Kongens Magt over Norges Krigsmagt, giver jeg mig herved den Frihed korteligen at fremsætte og at bede vedlagte Protocollen.

Saa vigtigt som det er for Nationens Frihed, at Misbrug af den executive Magt saa meget mueligt forebygges, saa bør man dog naturligviis ej derved gjøre denne Magt saa kraftesløs, at den ej har Evne til at udføre, hvad den efter sin Bestemmelse, nødvendigviis bør kunne udføre. Det forekom mig, at dette vilde skee, hvis man ved Foreningen med Sverig satte alt for snævre Grændser for Kongens Ret til at disponere over Norges Krigsmagt, og jeg tog mig derfor den Frihed i de af mig under 18de f. M. i Fællesskab med min hæderværdige Medrepræsentant fra Christiansands Bye indgivne Bemærkninger over det fra de Kgl. svenske Commissarier indkomne Constitutionsforslag, ved § 25 at yttre, at Grundlovens Bestemmelse burde tages til Følge med det Tillæg: «Norske Tropper maae under ingen Omstændigheder trækkes ud af Norge til at gjøre Erobringer, men blot, naar Fornødenhed kræver det, til at forsvare Rigerne mod fiendtligt Anfald. Ej heller maae svenske Tropper føres ind i Norge enten til Besætning af Fæstninger eller i andet Øjemed, naar det ikke til Norges Forsvar er fornødent, i hvilket Tilfælde de, saasnart Øjemedet er opnaaet, skulle begive sig tilbage. De svenske Tropper, som for nærværende Tid ere i Norge, skulle begive sig tilbage, saasnart Foreningen er sluttet.»

Disse bestemmelser, som for [—]⁷⁴⁰ Størstedelen ere overensstemmende med dem, de svenske Commissarier senest have foreslaaet, ansaae jeg da for de meest passende. Senere erfarede jeg imidlertid, at en stor Deel af Dhrr. Representanter vare meget ængstelige i denne Punct, og, da disses Mening tildeels understøttedes af Mænd, for hvilke jeg nærede uindskrænket Agtelse, og hvis Kundskaber i det Militaire gjorde deres Mening i denne Punct særdeles gjældende, begyndte jeg selv at troe, at betydelige Indskrænkninger i Kongens Magt i denne Henseende vilde paa den ene Side være ligesaa nyttige, som de paa den anden maaskee ikke vilde være saa skadelige, som jeg forhen havde troet. Paa Grund deraf antog jeg villigen Hr. Capt. v. Motzfeldts sindige og gjenomtænkte Forslag, der syntes at forene de forskjellige Interesser, ved paa een Tid [—]⁷⁴¹ saavidt mueligt at skjenke de Fordele og afværge de skadelige Følger, som kunde flyde af Kongens enten aldeles uindskrænkede eller alt for indskrænkede Magt over Tropperne.

Da det nu af de svenske Commissariers seneste Forslag erfares, at de ikke [—]⁷⁴² kunne [—]⁷⁴³ billige de Indskrænkninger i Kongens Magt med Hensyn til Krigsmagten, som Storthinget efter Hr. Capt. v. Motzfeldts Forslag troede at burde antage, saa kan jeg ikke tilbageholde den Overbeviisning, at dette de Svenske Commissariers Forslag med de nu af Storthinget gjorte Modificationer kan [—]⁷⁴⁴ bifaldes. Grunden hertil ligger ikke deri, at det anførte Forslag kan ansees som et Ultimatum /: thi et Saadant kan dog ej være Lov for Storthinget /:; men deri, at jeg anseer det for at være [—]⁷⁴⁵ bygget paa i det mindste tildels antagelige Grunde, hvis Tilstrækkelighed jeg selv havde indrømmet, indtil den af Flere yttrede Mening bragte mig til at kalde dem i Tvivl.

De [—]⁷⁴⁶ farligste Følger, som kunde flyde af, at Kongens Disposition over Krigsmagten ikke videre indskrænkes, bestaae i: a) at det var mueligt, at Kongen til et

⁷³⁹ 1815: 332-333; 1835: 538-541.

⁷⁴⁰ Strøket: en stor Deel

⁷⁴¹ Strøket: at skjenke

⁷⁴² Strøket: tror at

⁷⁴³ Strøket: bifalde

⁷⁴⁴ Strøket: antages

⁷⁴⁵ Strøket: bygget i det mindste

⁷⁴⁶ Strøket: vigtigste

mueligt Øjemeds Opnaaelse kunde blotte Norge aldeles for Forsvar, hvorved Norge altsaa letteligen i Tilfælde af Anfald kunde blive et Rov; b) at det kunde befrygtes, at der hos Kongen af Sverig selv engang i Tiden kunde opstaae det Ønske, aldeles at undertvinge Norge, og at han da havde den letteste Udvej dertil, ved forinden at commandere dets Tropper ud af Landet. Men, ligesom det sidste ikke bør formodes at ville blive Tilfældet, især da det ikke [—]⁷⁴⁷ kan være Sverigs eller dets Konges Fordeel at bringe Norge under Aaget, saaledes vil der, hvis jeg ikke fejler, naar de Tropper, Kongen ubetinget kan raade over, indskrænkes til Linietropper, altid levnes Norge en saadan Magt, at den [—]⁷⁴⁸ saavel kan være i Stand til at tilintetgjøre et saadant Forsøg fra Sverigs Side, som til at gjøre de Anfald, andre Magter maatte vove, frugtesløse.

Christiansand, den 2 Novbr. 1814.

Lange.

⁷⁴⁷ Strøket: fornuftigvis

⁷⁴⁸ Strøket: ba

Bilag 205⁷⁴⁹

De Grunde, der have bestemt mig til at votere imod Kongens uindskrænkede Raadighed til at kunde, til Sverrigs Forsvar, drage den hele norske Krigsmagt til Lands og Vands, med Undtagelse af Landeværn og hvad der ellers ej kan regnes til Linietropper, ud over Rigets Grændser, har jeg udviklet i de af mig ofentligen for Storthinget fremsagde Betænkninger, til hvilke jeg uforanderligen henholder mig.

Christiania –

i Storthinget den 1. Novbr. 1814

Jørgen Aall

⁷⁴⁹ 1815: 333; 1835: 541-542.

Bilag 206⁷⁵⁰

Votum

Endskiøndt jeg var enig med Hr. Capitain Motsfeldt i det af ham giordte Forslag med Hensyn Indskrænkninger i Kongens Raadighed efter Grundlovens § 25, over Rigets Landmagt, og endog gav mig den Ære at foreslaae som et Tillæg, at de samme Bestemmelser maatte finde Sted i Henseende til endeel af Søemagten, saa har jeg dog ved at igiennemlæse de Svendske Commissariers i den Anledning giordte Bemærkninger, og ved nøyere at overveye Sagen fundet mig beføyet til at forandre mine Tanker paa følgende Grunde:

- 1). Det er den udøvende Magts hellige Pligt, at vaage over Statens indvortes og udvortes Sikkerhed, og med Kraft og Hurtighed at afværge enhver Fare, som truer samme; Men Pligt kan ikke tænkes uden Rettighed. Indskrænkelse heri, især i Krigstilfælde vilde være yderst betænkelig, og farlig for det Almindelige. Vil man indvende, at en uindskrænket Magt i saa Henseende let kunde misbruges, da svarer jeg, at Misbruget aldrig kunne have saa farlige Følger, som Indskrænkningen i Farens Øyeblik; og vilde man yttre Ængstelighed for alt hvad mueligen kunde misbruges, da burde man aldrig enten spise eller drikke, da begge Deeles Misbrug kunde have skadelig Indflydelse paa vor Helbred.
- 2). Jeg troer at Grundloven indeholder tilstrækkeligt Værn imod Misbrug af Landets Stridskræfter: Det er Nation forbeholdet, ved sine Repræsentanter, ved en Lov at bestemme Rigets active Krigs Styrke. Det er Den paa samme forbeholdet, at nægte, eller tilstaae de til en Krigs Førelse fornødne Udgifter. Indskrænkes endelig ved en Lov Værnepligtens Vedvarelse, efter De Svendske Commissariers Forslag, til 5 Aar; og de værnepligtige efter den Tid gaae over i Landeværns Rullen, saa bliver det kuns raske muntre Ynglinge, der kunne komme til at iile Naboe-Riget til Hielp imod en fælles Fiende; Og det Tilfælde hvori en Huusfader skulde udrives af sin Families Skiød, vilde blive yderst sieldent. Men i det i Landet tilbageblevne Landeværn vil Nation have tilstrækkelig Borgen for sin Sikkerhed Frihed og Selvstændighed.
- 3). Vil man indvende, at Kongen under Paaskud af at iile Norge til Hielp imod et maaske endog fingeret Overfald, kunde indrage i Riget en betydelig Svendsk Hær, for dermed at paatvinge den Norske Nation Slave-Lænker; svarer jeg hertil: at dersom der paa Rigerne fælles Throne nogensinde skulde komme en Konge der forglemmende den aflagde Ed, vilde krænke Nationens hellige ved Grundlovene hiemlede Rettigheder, og med Vold tilrive sig Kongevælden; da maa jeg spørge, om nogle faae Strofer [—]⁷⁵¹, meere eller mindre i Grundlovene vare tilstrækkelige til at forebygge saadant? Endelig
- 4). Skulde den foreslagne Indskrænkning fastsættes i Grundlovene, og Kongen dog, i Tilfælde af et uformodentligt og pludseligt fiendtligt Overfald til begge Rigers fælles Sikkerhed, sættes i den Nødvendighed at overskride Constitutionens Grændser, da [—]⁷⁵² kunde saadant let opvække Misnøye, som naturligviis vilde oppustes af Fiendens Agenterne, og Rigerne vilde saaledes til en Tid, see sig angrebet paa Grændserne af en Fiende, og i sit Indre rystet af Factioner og maaske Borgerkrige.

Paa disse Grunde bliver mit bestemte Votum Ja.
 Stortinget i Christiania d. 1ste Novbr. 1814

Nansen

⁷⁵⁰ 1815: 334-335; 1835: 542-544.

⁷⁵¹ Strøket: Grundlovene

⁷⁵² Strøket: vilde

Bilag 207⁷⁵³

Mit Votum med Hensyn til Commissairenes foreslaaede Forandringer af de ved Storthinget engang antagne Indskrænkninger i den gjensidige Krigshielp, Norge vilde modtage af og give til Sverig.

#

#

Jeg gav mit Votum: Ja, at de forhen antagne Indskrænkninger med Hensyn til gjensidig Krigshielp burde beholdes; fordie jeg ansaae og maatte ansee denne Indskrænkning for rigtig, da den næsten enstemmigen blev antagen; fordie jeg troede det uværdigt for Storthinget, og altsaa for mig, et enkelt Medlem, at forandre en engang antagen nøyagtigen discuteret og begrundet Sætning – hvad enten denne ved Storthinget selv eller de svenske Commissairer paa nye blev optagen – Det være saa af hvilken anden Grund end Overbevisning; thi hvad er vel vigtigst som Bestemmelses Grund: enten den Muelighed, at Krigen atter kunde udbryde og Norge i ædel Kamp for sin Friehed og Selvstændighed underligge for Overmagten, eller den, at Norges nuværende og tilkommende Børn skulle lænebundne raabe Hævn over Os, der ey noksom søgte den nødvendige Garantie for deres Selvstændighed, den vi saameget meere var forpligtet [—]⁷⁵⁴ at søge, som sikkerligen den Regjæring vi antog og det Folk hvormed vi forbandt os langt fra at kunde indskyde os Tillid, maatte ved Aarhundreders Krig mod Norge og den seneste højstgrusomme Fremfærd havde oprørt heele Nationen mod Dem. Hellere langt hellere maae Norge døe paa Ærens Bane, end langtsomt [—]⁷⁵⁵ pines under trykkende Lænker; hellere vil jeg Græde ved Norges Grav, end skue en Hule, hvori dens Selvstændighed kand nedstyrttes.

Christiania i Storthinget den 1ste Nov. 1814

A.C.Møller,

Repræsentant for Arendal

⁷⁵³ 1815: 335; 1835: 545-546.

⁷⁵⁴ Strøket: til

⁷⁵⁵ Strøket: [utydelig]

Bilag 208⁷⁵⁶

J et og alt bekræfter jeg den ved Stortinget 25 og 27de f. M. tagne Beslutning henseende 25 og 26 § i Norges Grundlov.

Stortinget i Xnia, 1ste Novembr 1814

Carl Stoltenberg

⁷⁵⁶ 1815: 336; 1835: 546.

Bilag 209⁷⁵⁷

Mit Votum imod at norske Tropper bør nogensinde bruges uden for Norges og Sverrigs Grændser, grunder sig i min Frygt, at en ærgierrig Konge kunne formedelst Erobringssyge udtømme vort Land for Folk, som var Tilfældet i Sverrig under Carl den 12te, hvor Sverrigs Folkemængde reduceredes fra 3 Millioner til 1200000 Siæle, uagtet alle Folkets Forestillinger imod Vedblivelsen af en saa ulykkelig Krig. Skal Tronens Glands saa dyrt betales, saa er den sandelig vel dyrt betalt, og hvad Fortiden viser os, er skeet, kan Eftertiden stadfæste, er mueligt.

Jmod at Kongen skulle i Forsvars Krig kunne trække den hele norske Krigsmagt til Sverrig, og ligeledes giensidig den hele svenske Magt til Norge, voterede jeg fordi Kongen saaledes kunne ved et Anfald paa Sverrig berøve os vor hele Magt, og strax derefter, naar Norge blev angrebet, indsende til os den hele svenske Magt, og i sin frygtelige, og i Folkets forsvarsløse Stilling, kulkaste vor Grundlov.

At hverken den nærværende Konge, eller hans første Efterfølger Hs. Kongelige Højhed Kronprindsen vil gjøre dette, derom holder jeg mig overbeviist; men kunne vi forsikkre os om at deres Efterfølgere i fierneste Tider ej gjøre det. Vi gjøre ikke Bestemmelser for Nu; men for hele Eftertiden.

En fin Tænker iblandt os Herr Greve Wedel Jarlsberg sagde engang meget rigtigen: Kongerne ville gjerne udvide deres Magt mod Folket, og Folket dets Magt mod Konger, og begge Dele kunne blive skadelige.

Christiania den 2den Novbr.
1814

A. Konow

⁷⁵⁷ 1815: 336; 1835: 546-547.

Bilag 210⁷⁵⁸

Da saa mange ærede medlemmer haver ytret sine meninger i dette angaaende saa maae ieg her ved til kiende give mine tanker heri, da vi med sverig er for Enet under En Konge saa synes at broderlig tillid og Kierlighed bør sammen knytes saa at baade sverigs og Norges krigs folk burde værne i for Ening og forsvare de Køster og stæder, som maatte angribbes af nogen fiende, og at værne pligtigheden bliver antaget Efter de svenskes Comisariers forslag.

Niels T. Broe.

⁷⁵⁸ 1815: 336; 1835: 547-548.

Bilag 211⁷⁵⁹

Votum /: den 1ste November 1814 :/

Ifølge de antagne Norges Grundlove, beroer det ene og alene paa de følgende Storting, at bestemme: hvor stort Antal, vore Linje-Tropper skal bestaae af, og ligeledes ene at bevilge de fornødne Penge til deres Underholdning – videre er nu vedtaget: at der under Linje-Tropper, icke maae indbefattes Landeværn, Fri-Bataljoner, Fri-Korpser, Borger-Bevæbning, eller noget Slags Militaire, som icke strikte og egentlig er og bør kaldes Linje Tropper, og at alle disse øvrige militaire, som ei ere Linje Tropper, icke maae befales ud fra Norge, saa at mit Fædreland i dem, stedse beholder Magt og Styrke til, at imodstaae, baade udvortes Magt, og indvortes Vold.

Paa disse Grunde, er mit Votum: at Hans Majestæt, Norge og Sverrigs forenede Konge, skal have frie Raadighed, efter eget Forgodbefindende, i Forsvars Krig at bruge Linje-Tropperne, endog udenfor de forenede Scandinaviske Riger, naar og hvor, han finder [—]⁷⁶⁰ nødvendigt og nyttigt, men tillige Retfærdigt.

AvWSKoren

Under samme Forbeholdenhed som ovenmeldt, gav ogsaa jeg mit bifaldende Votum at hans Majestæt Kongen, skal have fri Raadighed over Linie Tropperne; tillige med det Forord, at saasnart Eden er aflagt af Nationen, [—]⁷⁶¹ viges de 2de occuperede Fæstninger, af de Svenske Tropper.

Nls Hertzberg

⁷⁵⁹ 1815: 336-337; 1835: 548-549.

⁷⁶⁰ Strøket: retfærdigt,

⁷⁶¹ Strøket: [utydelig]

Bilag 212⁷⁶²

Da jeg nærer den fulde Overbeviisning, at den af Stortinget antagne forandrede 25 § i Norges Grundlov ville være Kongeriget Norge gavnlig; saa har jeg ej kundet bifalde den af de Svenske Commissarier i saa Henseende paastaaede Omskrivning, hvilken Declaration jeg til Sikkerhed for mig bedes Protocollen tilført.
Stortinget den 2. Novb. 1814.

Hans Knudtzon

⁷⁶² 1815: 337; 1835: 549. I arkivet gitt bilagsnr. 212-213.

Bilag 214⁷⁶³

Faa Punkter i Grundloven bleve [—]⁷⁶⁴ i Rigsforsamlingen paa Ejdsvold med mere Nøjagtighed omhandlede og drøftede end den om Naturalisationen af Fremmede. Om den i denne ærede Forsamling er bleven behandlet med mere Skarpsindighed, og under en mere omfattende Syns[—]⁷⁶⁵kreds, indlader jeg mig ikke paa at bedømme. Jeg finder mig blot beføjet til at erklære, at jeg regner den blant de vigtige Grundtræk i Norges Constitution, hvorudi Foreningen med Sverrig aldeles ingen Forandring bør kunde gjøre.
 Storthinget den 2 Novbr. 1814. *Jørgen Aall*

⁷⁶³ 1815: 341-342; 1835: 558.

⁷⁶⁴ Strøket: paa

⁷⁶⁵ Strøket: [utydelig]

Bilag 215⁷⁶⁶

Naar det norske Folk ved sine 80 Deputerede ærklære: «Vi norske Mænd ansee N. N. for værdig at optages i Nationens Skjød, vi ville, at han fra denne Stund skal være norsk Borger»; og en Anden saa har Ret til at sige: nei Nordmænd! heri skal I ikke have eders Vilje, hvad ere vi da? Dette Veto, hvorom her handles bestaaer deri, at Kongen kan sige nei, naar Nationen siger ja. Vil I have det saa Nordmænd? Jeg for min Part, Landsmænd! svor, da jeg drog ud af Trondhiems gamle Stad, under ingensomhelst Betingelse at samtykke i hvad jeg anseer for vanærende for Norge; Eden skal være ubrødelig. Bort med Veto! Storthinget i Christiania den 2. Novemb 1814.

JHSodeman.

⁷⁶⁶ 1815: 342; 1835: 558-559.

Bilag 216⁷⁶⁷

Med Hensyn til Indeginats Retten, da, [—]⁷⁶⁸ paastaaer jeg at det forbliver ved det engang antagne, deels derfor, at der aldeles ingen Grund til denne Forandring kan findes i Foreningen; thi Storthinget kunde ligesaavel naturalisere Mænd, der var skadelig for Kongen af Norge, som for Kongen af Norge og Sverig; deels derfor, at det viser en ilde varslende Mistillid til det ædle og troe Norske Folk at forlange dette; Og jeg troer, at heller kand et Folk have Mistillid til sin Konge – thi han er kun et Individ – end Kongen til Folket, da dette vel og constitutionsmæssig regiæret – og saa vil [—]⁷⁶⁹ Kongen af Sverig vel regiære det – umueligen kan ønske eller ville Factioners og Revolutioners skrækkelige Ulykker over sig. Jeg paastaae derfor, at Storthinget uden nogen som helst Forandring beholder denne Ret; Ja jeg paastaaer endog, at dette ey er berettiget til at giøre nogen Forandring heri, og jeg ønsker derfor en særskildt Votering om Storthinget troer at tilkomme denne Ret.

Christiania i Storthinget
den 2den Nov. 1814

A.C.Møller
Repræsentant for Arendal.

[—]⁷⁷⁰

litra B af 75 litra E af 83 litra E af 93.

⁷⁶⁷ 1815: 342; 1835: 559-560.

⁷⁶⁸ Strøket: ere Kongens Vetoret[?] i og for sig selv ikke var urigtigt; bør det dog ey antages

⁷⁶⁹ Strøket: Norges [?]

⁷⁷⁰ Strøket: Lit B af § 75 e lit

Bilag 217⁷⁷¹

Da jeg formener, at nærværende overordentlige Storthing ingenlunde har Ret til at kunne bortgive Noget af National-Rettighederne; saa kan jeg ikke tilstaae Kongen «Veto» i Henseende til Storthingets Naturalisations-Ret.

J. Bull
Repræsentant
for Laurvigs Grevskab.

⁷⁷¹ 1815: 342-343; 1835: 560.

Bilag 218⁷⁷²

[Med en annen hånd:] Fremlagt 2 Octr 1814

[Med en tredje hånd og blyant:]: 2. nov.

Da 25 og 26 Paragraf ved Stortingets Pluralitet er forandret, og derved givet Kongen [—]
]⁷⁷³ Friere Dispotion over Krigs-Folket saa anseer jeg det for ønskeligt at ogsaa den 99 § i
 den Svænskes Forslag, Maate inføres i Grundloven, og til Nationens Beroligelse
 bekjæntgiøres ligesaa hastig som Rigerne Forening.

Thi sætter man for Exæmpel at Krig kunde bryde ud, Føren næste Ordentlige Storting,
 saa blev følgen, at vorre Gamle Soldatter, der længe noc haver Tropet fræm og tilbage –
 atter maate gribe til Vaaben og Maaske Masere ud over Norges Grænser, hvorledes kunde
 vi da forsvare os mod den Billige Bebreydelse, at vi have ligesom frastødet os de tilbud som
 Stæme for Nationes ønske. Tøer jeg derfor vove at foreslaae at denne § angende
 Værnepligtens ophørelse med det 25de Aar, atter maate komme under Ventilation.

Ole Haagenstad.

⁷⁷² 1815: 343; 1835: 561.

⁷⁷³ Strøket: uinskræ

Bilag 219⁷⁷⁴

Forslag
til

en Adresse til Norges forrige Konge Christian Friderich, Prinds til Danmark etc:

Det Norske Folk erkiender, og modtager med Taknemmelighed, det Offer Deres Majestet, ved Frasigelses Acten af 10de f. M., har bragt Samme. Det vil stedse erindre, at Deres Majestets Viisdom frelste det fra Anarchiets og Borgerkrigens Rædsler, og skiænkte det en Constitution, der anerkjendt⁷⁷⁵ af dets tilkommende Behersker, vil udgiøre Dets Held.

Da Deres Majestet nu for evig har forladt et Land, hvor De engang fandt Dem saa lykkelig, og et Folk, hvis ubegrændsede Tillid og Kiærlighed De var i Besiddelse af, vilde De modtage Overbeviisning om, at dette Folks Bønner ville ledsage Dem over Havet, til Dannerrigets Sletter, og nedbede over Deres Majestet og høye Afkom al den Held, og Lyksalighed, som Forsynet nægtede Dem imellem Norges Fielde.
Stortinget i Christiania d. 1ste Novbr. 1814

Nansen

⁷⁷⁴ 1815: 344; 1835: 562-563.

⁷⁷⁵ Ordet er understreket med blyant og over er skrevet *antagen*, som trykt i 1815-utgaven på side 344 og i 1835-utgaven på side 563.

Bilag 220⁷⁷⁶

O! hvilken himmelhøy Forskjel imellem, at have saa stor Menneskekjerlighed til Menneskelighedens Vel, at egen Nytte og Verdens oftest falske Ære opofres, hvilket sædvanlig kaldes, en svag, frygtsom Aands altid feige Eftergivenheds Feil, og den Feil, af ubøiyelig, al Retfærdighed og Medlidenhed, tilsidesættende Fasthed, at forsvare sin formentlige Ret, og egen og andres Fordel, til det yderste, lige paa hele Natjoners Ruin, om end noksom nødvendig, i en Vaaben larmende Verden.

Saalænge icke Religion og Philosophie, har saa høyt forædlet Menneske Slægten: at den, uden Vaaben, kan afgjøre dens Tvistigheder, og at Alt hvad der tydelig kan sees at være og Retfærdigt, godvillig følges, og ickun de ubetydelige Tilfælde, hvor den menneskelige Forstand, icke kan udgranske det rette, saa at derom er Uvished, baade i henseende Guds og Mennskenes Bud – der afgjøres Tingen, endten ved ædel Menneskekjerlig Eftergivenhed, eller ved en, af Natjonerne samlet fælles Rets, Samvittighedsfulde Bestemmelser – saalænge siger jeg, Menneskeligheden, er staaende, paa det ufornuftige, uregjerlige, halvvoxne Børns, og første Ungdoms Plads, hvor Slagsmaal, ædle Dueller, Vaaben og Kamp, skal være Retfærdighedens Prøvesteen – der bliver den Retfærdige, Eftergivende, og som det kaldes Kujonen, altid en uduelig og unyttig Konge, som ickun fortjener Krone og Septer i en ædlere, bedre og retfærdigere Verden.

Men, uagtet jeg, formedelst Verdens urigtige og høyst ufuldkomne Stilling, maae sige med hin Philosoph, som længe, og nesten den hele Revolution, styrede den franske National-Forsamling – Bort med den og de Retfærdige og Ædle – her er nu icke Sted for Menneskekjerlighed og Retfærdighed, men Nyttens! Nyttens! maae søges – og Marat og Robespierre fremstod, og vedbleve saalænge fornødigedes – saa, dette uagtet, troer jeg dog, at de Moderate, Retfærdige og Eftergivende – ja selv den ulykkelige, høyst svage Ludvig, beholdt og bør beholde alles Kjerlighed og ømme Hjerters Yndest, om de end [—]⁷⁷⁷ indsee og bifalde, at han efter Nyttens og Muelighedens Love icke kunne eller burde besidde Herredømmet i en Ond Verden.

Storthinget d. 3die November 1814.

AvWSKoren

⁷⁷⁶ 1815: 344-345; 1835: 564-565.

⁷⁷⁷ Strøket: ei

Bilag 221⁷⁷⁸

[I venstre hjørne:] No. 1

[Med en annen hånd:] Fremlagt 1 Novbr. 1814.

Til den høye Commitees Overveielse indstilles: om særskildt Forening med Sverrig bør indgaaes i henseende følgende Poster

- 1/ At Norge beholder, og, naar og hvor det finder for godt, bruger sit eget National-Flag, med Ret til, naar og saa ofte det finder for godt, til Sickerhed for Barbarerne, at bruge, et for begge Rigerne oprettende fælles Scandinavisk Flag. herved beholdt Nationen sit Flag, og de dermed forbundne icke ubetydelige fortrinlige Fragt Indtægter, og besparede, ved ickun at tage Partiel Andeel i Udgifterne til Søerøver Staterne i Middelhavet.
- 2/ At ingen Fabricker, Handels Kompagnier /: for Exempel Ostindisk Vestindisk, Guineisk eller andre Slags Kompagnier :/ eller noget Slags Monopol i noget af Rigerne oprettes, som kan indskrænke det andet Riges Industrie, Fabricker eller Handel, endten i Europa, nogen af Indierne eller andensteds, der altid bør staae begge Rigerne lige Aaben – saa at: opretter det ene Rige et Kompagnie, maa det icke kunne formenes det andet Rige at gjøre ligesaa, thi Kompagnier maae nok kunne oprettes, naar de icke indeholde Monopol, endten for et eller begge Riger, dog Sverrig for sig Selv os uvedkommende om der gives Monopol, der ei indskrænker os. NB see videre Anmærkningerne.
- 3/ At Told-Afgifterne imellem begge Riger indbyrdes bliver lige, /: at sige for saavidt deres vekselsidige Handel indbyrdes imellem dem angaaer :/ om ei kan rent ophæves.
- 4/ At hvis, endten ved Erobringer, Freds-Traktater, eller andre Conventioner, nogenslags Land eller Penge Acqvisition i Tiden skulle finde Sted, Norge da tilegnes Andeel deraf, efter sin Folkemængde i Forhold til Sverrig.
- 5/ Norge beholder sin Ret til, Opgiørelse med Danmark, i henseende Andeel i de Ost- og Vestindiske, samt Africanske Stæder og Eiendomme, saaog Norges Bilande, Island, Grønland og Færøe, og endelig i henseende Regalier, Kongelige Ornamente, offentlige Godser, Slotte, Arsenaler, Kunst-, Naturali og Mynt Kabinetter, Bibliotheker &c: &c: samt Pengevæsenet.

Maaske naar denne her under No. 5 anførte Post, blev aldeles overladt Norge, hvilket den med rette bør, at afgiøre med vort nyelige Broderland, vil mindre Tvistens Æble, og Fare for saarende Krig med bemeldte Land, komme til at opstaae.

NB: Anmærkninger: Ingen sige, som nogle enfoldigen, eller icke Patrioter, i disse Dage have svaret mig – At det ene Land, kan jo tage Aktier i det andet Lands Kompagnier. Jeg haver af min Fader og mange andre hørt, hvorledes det gik med vort Islandske, Færøiske og Findmarkske Kompagnies Anmasselse og Forflyttelse fra Bergen til Kjøbenhavn, og Skaden for Landet derved. Vore historiske og Statistiske Skrifter, have ickun lidet, og nok tildeels feilagtigt om disse Gjenstande.

Jeg har hørt Skotlændere, især fra Leit og Edinburg med megen Grund og Bitterhed, at tale om Kompagnierne og Banken i London.

De kjende icke Naturens mange forskjellige Indvirkning og Beskaffenheder imellem det nerværende og langt fraværende, som sige: at det ene Land kan tage Aktier i det andet Kompagnier. Javist haver Skotten lige Ret med Londoneren, at tage Aktier i Londons Kompagnier /: som en Skot anmærkede ved en anden Leilighed en meget betydelig Fordeel, ved Skotlands Representanteres Indsmelten, og Tilintetgjørelse i Londons Parlamenter :/ – men gjør han det? og kan andre end nogle faa Skotter gjøre det? Enhver Normand og alle

⁷⁷⁸ 1835: 567-571.

Russer, lige til Grændsen af Kamskatka, have og Tilladelse, at eie saa mange Aktier lydende paa Ihændehaveren i mange af Londons Kompagnier og forhen, og formodentlig og nu, i adskillige af Europæ Banker, som de lyste og deres Formue tillader – men har hidtil i disse Lande været mange, jeg siger mange, som, om de end eiede ledig Formue, endog da Koursen var omtrent al pari, købte saadanne Aktier? Nei! naturlige Hindringer, gjør det nesten umueligt for andre end de paa selve Stedet, at kunne have Fordeel derved, det forstaae de, som lit efter lit, dreie Tingenes Stilling derhen, at saadanne Indretninger, for den kortsynede enfoldige Borger, gjøres tilsyneladende, baade tjenlig og god – jeg havde nær sagt, at Hofkunsten bragten den og til at synes retfærdig.

Jeg [—]⁷⁷⁹ kjender dem som flere Gange have solgt og kjøbt, og endog paa en Gang solgt [—]⁷⁸⁰ [—]⁷⁸¹ Aktier, lydende paa Ihændehaveren, for omtrent 20000 Rd. DC gode Penge, af omtrent al pari Kours da [—]⁷⁸² de meget rigtigheden forudsaae, at de snart betydelig ville komme til at falde, men andre at stige, hvilket begge dele skede, hvorved [—]⁷⁸³ de vant betydelig – men see! dette lod sig gjøre paa Stedet, men icke langt fra.

Jeg har [—]⁷⁸⁴ kjendt en Mand som eiede en liden Deel i det Danske Asiatiske Kompagnie, og ligesaa, i den meget smukt titulerede Danske Og Norske, Species Bank – men jeg veed og, at [—]⁷⁸⁵ han boende i Norge, uagtet en Ven, førend det bekjendtgjordes i Aviserne, tilmeldte [—]⁷⁸⁶ ham, den besluttede Bankens Fonds Forøgelse ved ¼ Aktier, dog alligevel formedelst den, for visse, meget fordelagtigen sædvanlig sadte saare korte Antegnelses og IndskudsTid – ingen Anpart ville have kunnet faaet i det nye Indskud, hvis en anden Ven, kjendt med Vedkommende, icke havde søgt at forbeholde [—]⁷⁸⁷ ham som fraværende Med Interessent, [—]⁷⁸⁸ hans Ret, og tegnet [—]⁷⁸⁹ ham paa [—]⁷⁹⁰ hans nærmere Approbation.

Christiania d. 29de October 1814.

AvWSKoren

Til
Kommitéen at undersøge Forslage til Stortinget.

[Med en annen hånd:] : Lagth: Prot: ad No. 6, a:

⁷⁷⁹ Strøket: har

⁷⁸⁰ Strøket: for min Farbroder Stiftamtmanden

⁷⁸¹ Strøket: en Ven

⁷⁸² Strøket: have

⁷⁸³ Strøket: have

⁷⁸⁴ Strøket: selv vist en saare liden

⁷⁸⁵ Strøket: jeg boede i Vestre Raabøygdelauget

⁷⁸⁶ Strøket: mig

⁷⁸⁷ Strøket: mig

⁷⁸⁸ Strøket: min

⁷⁸⁹ Strøket: mig

⁷⁹⁰ Strøket: min

Bilag 222⁷⁹¹

[I venstre hjørne:] N. 4.

[Med en annen hånd:] Oplæst 2 Novbr.

Iblandt de flere Ting, som, uden at være egentlig Gjenstand for Bestemmelser i Grundloven, dog synes at burde komme i Betragtning; ved at indgaae Forening med Sverrig, forekommer efterskrevne 2de Punkter mig ikke at være uvigtige:

1. Begge Rigers Undersaattere have lige Frihed til at handle med hverandre og med Fremmede i alle Verdens Dele, at ladde, lodse og fortolde, hvor de det bedst finde forgodt. Handelen imellem begge Riger, ansees, og Fortoldningen skeer, som indenlandsk, dog at Vedkommende rette sig efter de i de respective Riger gjeldende Told-Anordninger for saadan Skibsfart.
2. De norske Undersaattere erholde tilbage in natura, eller forsaavidt dette ikke er gjørligt, fuld Erstatning for de dem, siden Norges Afstaaelse af den danske Regjering, fratagne Skibe og Ladninger. En lige Rettighed tilstaaes de Svenske Undersaattere fra norsk Side, og det i begge Tilfælde uden Hensyn til enten Opbringelsen er skeet for Kongelig eller privat Regning.

Skulde end den første Post, kunne ansees at ligge umiddelbar i, eller at være en Følge af den Frihed som Constitutionen hjemler Norge, saa troer ieg det dog ikke overflødigt, at samme nærmere stadfæstes, saa meget mere, som Mangel af denne Rettighed har havt saa skadelig Indflydelse paa Rigets Handel og Velstand.

Hvad den anden Post betreffen, da synes den strængeste Retfærdighed og Billighed at tale herfor, da sikkert ellers, flere af Norges agtværdige Mænd, der, kanske med meget indskrænket Evne, have vovet Alt, for at skaffe Norge Korn og Fødemidler, ere udsatte for at blive aldeles ruinerede. Maatte det end ansees trykkende for enten af Rigerne at udrede den hermed forbundne Udgift, saa bliver dette dog Intet imod naar enkelte Mænd skulde bære Tabet alene. Christiania i Norges overordentlige Storthing den 1ste Novemb. 1814.

Ærbødigst
Iver Holter

⁷⁹¹ 1815: 346-347; 1835: 571-573.

Bilag 223⁷⁹²[Med en annen hånd:] Fremsagt 3 Nobr.

Nu meere end nogensinde under Forhandlingerne angaaende Foreningen opstaar hos mig ængstelig Frygt for Tilintetgiørelsen af Norges Frihed og Selvtændighed. Neppe kan Nogen undre sig herover; Commissairenes inhereren⁷⁹³ paa enkelte, i Henseende til Formen af vor Selvtændighed, meget vigtige foreslaaede Forandringer synes ligesaa meget som Forhandlingerne desangaaende at give Grunde for denne Ængstelighed. Ethvært Tillæg, hvorved end meere Norges Selvtændighed og dets lige Rettigheder med Sverig under Foreningen, kunne bevirkes eller fremlyse, synes mig altsaa vigtig, og derfor vaaver jeg at foreslaae en Tillægs §ph af følgende Indhold: I alle Forhandlinger og Befalinger, som angaae Kongeriget Norge allene, skal Kongens Titel med hensyn til dette Rige nævnes først.

Neppe skal nogen finde denne Bestemmelse urigtig. Sverig har vel med Hensyn til den længere Besiddelse af Kongen en Forrettighed, Men dog ikke i henseende til Norge selv, kun med Hensyn til udenlandske Magter. I Sager begge Riger angaaende kan Kongen efter sit godtbefindende bestemme Titeln; eller rettere Rangfølgen i Titlen, skønt det antagne Princip: lige Rettigheder for begge Riger synes at fordre fuldkommen reciprocitet.

Christiania i Storthinget den 3die Nov. 1814

A.C.Møller

Repræcentant for Arendal

⁷⁹² 1815: 347-348; 1835: 573-574.

⁷⁹³ Inherere = fastholde.

Bilag 224[A]⁷⁹⁴

[I venstre hjørne:] N. 5.

Da Storthinget har taget den Beslutning, at den, i de Kongelige Svenske Commissairers Forslag § 99, foreslagne Forandring i Hensyn Værnepligtens Ophør, med det 25de Aar, skal efter samme Forslag, afgjøres ved første Ordentlige Storthing; og da denne Jndretning er, saafremt den paa nogen Maade er mulig, af yderste Vigtighed og tiener til Folkets høyeste Beroligelse, foreslaaer jeg: at saafremt den, af Hr. Doctor Müller, proponerede, Forenings Akt, ansees nødvendig, der da i den betinges: at om Forsvars Krig mod felles Fiender skulde udbryde i dette Mellemrum fra nu af indtil neste Storthing holdes Kongen da vilde love: at ingen Soldat eller Matros der er over 25 Aar, maatte udkommanderes af Norge mod Fienden. ligesaa kunde i samme Forenings Akt, antages et Forslag, mig leveret af en oplyst Mand, saa lydende:

«J Kieler Tractaten af 14de Jan. 1814, findes i Artikel 21de Følgende: «Alle Domaine Adkomster, Archiver og andre offentlige og private Documenter, Planer, Karter over Fæstninger, Byer og Lande, der ved nærværende Traktat, ere afstaaede af H. M. Kongen af Danmark — — derunder indbefattede de Karter og Papirer, som henhøre til Landmaalings Contoiret skulle uden Undtagelse udleveres ved de Danske — Embedsmænd, inden et Tidsrum af 6 Maaneder, eller, hvis dette erkiendes for umuligt, i det seneste inden et Aar.»

«Skulde det ikke være sømmeligt i Anledning heraf at Storthinget fik udvirket enten hos de Svenske Commissairer eller ved en Skrivelse til Kong Carl den 13de, naar han er udvalgt, at disse Archiv-Documenter, der ere mere end et blot Symbol paa et selvstændigt og uafhængeligt Rige, bleve udleverede til Kongeriget Norge og opbevarede i dets Hovedstad. Nyttens som tildels Nødvændigheden heraf er for Enhver indlysende.»

Findes ingen Forenings-Akt nødvendig, foreslaaer jeg dog, at i den af Hr. Major v. Hegermann, i Anden Anledning foreslagne Ansøgning til Hans Majestæt den Svenske Konge, naar han er valgt til Norges Konge disse 2de Ansøgninger maatte blive Høystsamme tillige forestillede fra Storthinget til naadigst Bevilling.

Xania i Storthinget den 3die Nov. 1814

Nls Hertzberg.

⁷⁹⁴ 1815: 348; 1835: 575-576.

Bilag 224B⁷⁹⁵[Med en annen hånd:] Fremsagt 4de Nov.

Skal Kongen af Sverrig, Norges tilkommende Konge med Hensyn til Storthingets Ret til, at naturalisere have et Veto, da frygter jeg for, at den mindre Kyndige vilde ansee Naturalisations Retten, som aldeles tilintetgjort fra Storthingets Side. Man forklare dette Veto paa hvad Maade, man vil. Nærværende overordentlige Storthing udsætter sig dog for den Mistanke, at have – som det synes, uden Grund tilstaaet Forandringer i Grundloven. Følger det nødvendigen af Foreningen med Sverrig, at denne Forandring foretages? Jeg seer ej andet, end at man maa svare Ney. Efter mine Tanker kan derfor ej heller nærværende overordentlige Storthing have Hensyn til andre Grunde, der kunde gjøre en saadan Forandring ønskelig. Ret mange Fremmede vil Storthinget for det første vel ikke naturalisere? hvi skulde man altsaa ile med en Forandring i Grundloven, hvilken det efter den 110de § ej tilkommer dette overordentlige, men det næste ordentlige Storthing at foretage. Vor Pligt synes det at være, ej at røkke den engang lagte Grundvold, og at lade Fremtiden bedømme, om Bygningen, naar den foreslagne Forandring foretages, ej taber Noget af sin Fasthed. I det mindste fejler jeg vel ikke, naar jeg troer, at man i et saa vigtigt nationalt Anliggende, som dette, ey bør tabe Folkemeninger af Sigte. Min Formening er det, at Grundloven i denne Henseende paa ingen Maade bør forandres paa nærværende Storthing.

d. 4. Nov. 1814.

Brun.

⁷⁹⁵ 1815: 349; 1835: 577-578.

Bilag 225A⁷⁹⁶

#

J Anledning af den nu til Afgjørelse fremsatte 83 §, være det mig tilladt at anføre, de Grunde, der taler for, jeg gjentagende modsætter mig: at Kongens Sanction udfordres til Storthingets Beslutning i at naturalisere Fremmede:

- 1, Jeg øiner ikke Nødvendigheden deraf, med Hensyn til Norges Forening med Sverrig under en Konge.
- 2, Naar dette ikke er Tilfældet, finder jeg det uforsvarligt og ubilligt, for det nærværende overordentlige Storthing at eftergive Nationens Rettigheder, Rettigheder af den Betydenhed, som en stor Deel af Folket endnu ikke veed at sætte Værd nok paa, og
- 3, Fordi den nye Konge, ikke derved end i fjerneste Maade fornærmes.

Det er Folkets uimodsigeligste Ret her handles om: man skulle bortkaste den, og derved erkjende, at en heel Nation ei forstod at gjøre sig denne nyttig, at den ville misbruge en Herlighed der ophører at være det længer naar den ei benyttes saare sparsom? Nei! saaledes tænker ikke, og saaledes handler ikke den retskafne Normand.

[—]⁷⁹⁷

Storthinget i Christiania
den 4de November 1814.

Carl Stoltenberg.

⁷⁹⁶ 1815: 350; 1835: 578-579.

⁷⁹⁷ Siste del av brevet er strøket:

Frimodig har jeg fremsat mine Tanker herom. De indeholde Sandhed og fremsættes derfor i ald Simpelhed.

Sandhed tiltrænger da heller ikke Juristens eller Filosofens Kunstige Indklædning: den høres gjerne af den retskafne Konge, og den redeligsindede Fædrelands ven.

Bilag 225B⁷⁹⁸

Hr. Præsident!

Med Hensyn til de i det respective Storting deelte Meeninger, ang. hvorvidt til Fremmedes Naturalisation, bør udfordres Kongens Samtycke eller Sanction, tillades det mig i Korthed at yttre:

Et hvert frit Folk har, uimodsagt, Ret til at konstituere sig til et Statsselskab paa Grund af de imellem det eenstemmigen antagne Principper, Regler eller Love. Til at opnaae Øyemedet: Eenighed og den mueligste Liighed i Rettigheder, bød Klogskab at udsee sig en Mand, hvis Pligt det skulle være, imod tilstaaede Forrettigheder, at holde over de vedtagne Principper eller Love. Denne som saadan Magt betroes og hvorved han bliver Selskabets Styrer, maae dog ansees som den vigtigste Lem af Stats-Selskabet og som Saadan naturligtvis have Ret til, til en Tid at nægte sit Samtycke til Den, om hvis Velsind han endnu ikke er forvisset eller hvis Grundsætninger han troer at være Selskabets Lyksalighed modstridende.

Denne simple og korte Sætning vover jeg friemodigen i den meest velmeenende Hensigt, at anvende paa de [—]⁷⁹⁹ under een Konge forenede 2de Riger: Sverrige og Norge. I den af Sverriges Konge antagne eidsvoldske Konstitution af 17de May indev. Aar, er vel ikke Norges Konge tilstaaet Ret, at sanctionere den Naturalisation Stortinget da forbeholdt sig at udøve i Tilfælde, men jeg skulle, af Grund som førmeldt, ikke anseet Konstitutionen for mindre fuldkommen, om den havde tilstaaet Kongen denne, efter min Formeening ballancerende Rettighed; at denne Rettighed i det mindste i det første Decennium tilstaaes de forenede Rigers Konge, anseer jeg endogsaa fornødent, da det efter min uforgribelige Meening, vilde tjene til at beroelge den Konge, der har Overbeviisning om, med hvilken Varsomhed og Betænkelighed – endskiønt ikke ugrundet – Det Norske Folk tiltraadde Foreningen med Sverrige.

Fuld Tiltroe til Gjensidig Statsklogskab og Rettighedernes meest muelige lige Fordeeling, anseer jeg som de uopløselige Forenings Baand imellem begge Riger. Saadan Tiltroe og billig Fremgangsmaade vil og kan rimeligvis ikke udeblive; thi vover jeg derfor at foreslaae, at Norges og Sverriges fælles Konge, saa ofte Stortinget foretager Fremmedes Naturalisation, forbeholdes i det mindste i de første 10 Aar, at antage eller forkaste saadant med mindre at nestpaafølgende Storting vedbliver Forslaget, da Virkningen af Veto, i dette Tilfælde, ophører.

At blot Fædrelands Kjærlighed ligger til Grund for mit Forslag, haaber jeg ey kan drages i Tvivl.

Stortinget den 4de November 1814.

Sommerfelt.

⁷⁹⁸ 1815: 350-351; 1835: 579-581.

⁷⁹⁹ Strøket: for de

Bilag 225C⁸⁰⁰

At følge sin Overbeviisning egner den redelige Mand; derimod at drives af ethvert Vejr, af Egennytte Forfængelighed og Convenience egner Hykleren og den Fejge.

Nordmænd! det gjelder atter i Dag et Spørgsmaal, hvis Afgjørelse har og maae have en stor Interesse. Det gjelder ej mindre end dette, skal Nationen beholde sin Ret at naturalisere Fremmede uindskrænket eller ej.

Eidsvold Constitutionen gav det norske Folk nysnævnte Ret uden Forbehold. Der blev, saa har man sagt, stredet nok derom; men man erkjendte dog omsider dens Retmessighed. Hædret være disse vore Landsmænds Minde! De ansaae Naturaliseringen for hvad den efter min Formening er: den sikreste Borgen for Folkets Nationalitet.

Den Gang havde vi en Konge i vort eget Skjød, som i det mindste paa den Tiid var inderlig elsket. Man tog i Betænkning at indrømme denne, hvad vi nu frivilligen tilbyde vor tilkommende, ham vi ej kjende, men om hvis Sindelag for Norge vi kuns nære de gladeste Forhaabninger.

I dette overordentlige Storthing vedtog vi eenstemmigen at ingen Forandringer i Grundloven maatte finde Sted, med mindre det var en nødvendig Følge af Foreningen med Kongeriget Sverrig. Ingen Inconsequence kan være større end om vi i dette Tilfælde utvungne handlede imod vor Beslutning. Landsmænd! Hensigten af vor Samling er at hævde ikke at formindske Nationens Rettigheder og vee os om vi svigte vort hellige Kald.

Jeg tilstaaer at der kan være politiske Grunde, der tale for at Kongen ved Naturaliseringen bør have et Veto. Vel, men hvorfor nu afgjøre denne vigtige Gjenstand, hvorfor ligesom ile med at tabe en Nationen tilstaaet Ret, hvorfor ikke hellere udsætte Bestemmelsen til første ordentlige Storthing. Vi ere efter min fuldeste Formening uberettigede til anden Fremgangsmaade.

Nordmænd! I ønske Alle Norges Selvstændighed, Frihed og Ære! Velan da, lader os ved Fasthed, ved Enighed for den gode Sag stræbe at vi under Velsignelses ønsker og ej med retmæssige Bebrejdelser blive modtagne af vore hjemmenværende Brødre.

Storthinget i Christiania den 4de Novembr. 1814.

Søren Georg Abel

⁸⁰⁰ 1815: 351-352; 1835: 581-583.

Bilag 226⁸⁰¹

Voteringsliste over spørgsmålet: "Skal Littr. e i Grundlovens 83 § udgaae"

Listen er bekræftet med følgende tekst:

"At saaledes er voteret i Norges overordentlige Storting d. 2den Novbr. 1814, bekræfter.

Christie

Weidemann

⁸⁰¹ 1815: 353-354; 1835: 555-557.

Her Løbe i Jæm Høi og Løbe

FORTEGNELSE

over de til Stor-Thinget i Christiania den 7de October
1814 indsendte Medlemmer.

Aggershuus Amt.

Stofoged, Kammerraad Holst. — *Ja* —
Sorenskriver, Cancellieraad Helzen. *Ja* —
Biskop Beck. *Ja* —
Pastor Neumann. *Nej* —

Arendahl.

Doctor Möller. *Nej* —

Bergsh.

Stiftsoverrets-Assessor Hagerup. *Nej* —
Consul Konow. *Nej* —
Artillerie-Capitaine Morzfeldt. *Ja* —
Sorenskriver, Secretair Kristie. *Nej* —

Bergenhuus Amt (nordre.)

Pastor Dahl. *Nej* —
Proprietair Ole Swanöen. *Ja* —
Gaardebruger Erik Noer. *Ja* —
— Torgers Nass. *Ja* —

Bergenhuus Amt (søndre.)

Provst Hertzberg. *Ja* —
Gaardebruger Ad. Davidsen Klove. *Ja* —
— Torbjørn Gundersen Sandvig. *Ja* —
Sorenskriver Koren. *Nej* —

Bradsberg Amt.

Foged Florentz. *Nej* —
Gaardebruger Aasmund Norgaard. *Ja* —

Budskeruds Amt.

Amtmand Collett. *Ja* —
Provst Schmidt. *Nej* —
Lensmand Gram. *Nej* —

Christiania.

Advocat Arntzen. *Ja* —
Agent Nielsen. *Nej* —
Etatsraad Treschow. *Ja* —
General Politie-Directeur Diriks. *Ja* —

Christians Amt.

Sorenskriver Weidemann. *Nej* —
Proprietair Lysgaard. *Nej* —
Gaardebruger Ole Haugenstad. *Nej* —
Amtmand Sommerfeldt. *Ja* —

Christiansand.

Biskop Sörensen. *Ja* —
Stiftsoverrets-Assessor Lange. *Ja* —

Christiansund og Molde.

Pastor Angell. *Nej* —

Drammen.

Pastor Tybring. *Nej* —
Kjebmand Iver Holten. *Nej* —

Finnmarkens Amt.

Hedemarkens Amt.

Capitain Ræder. *Nej* —
Kingsraad Arntzen. *Ja* —
Gaardebruger Hans Grundseth. *Ja* —
Sognepræst A. F. Weidemann. *Nej* —

Jarlsberg Grevskab.

Grev Wedel-Jarsberg. *Ja* —
Sorenskriver Berg. *Ja* —

Kongsberg.

Bergmester Steenstrup. *Ja* —

Krageøe og Öster-Riisöer.

Stadshauptmand Tønder. *Nej* —

Laurvig.

Provst Sartz. *Nej* —

Laurvigs Grevskab.

Pastor Bull. *Nej* —

Lister Amt.

Sections-Anfører Teis Jacob Lundegaard. *Nej* —
— Peder Bygstad. *Nej* —

Mandals Amt.

Kammerraad Tidemann. *Ja* —
Garvermester Jørgen Jørgensen. *Ja* —

Moss.

Constitueret Sorenskriver Krøsting. *Nej* —

Nedenæs Lehn.

Pastor Abell. *Nej* —
— Reiersen. *Nej* —

Nordlandenes Amt.

Raabygdelaugset.

Sorenskriver Bryn. *Nej* vilde vilde *Ja* —
Ja —

Romsdals Amt.

Amtmand H. M. Krogh. *Ja*
 Gaardebruger Elling Walbøe. *Ja*
 Postmester P. Tlönning. *Ja*
 Lods Lars Olson Godøe. *Ja*

Skien og Forsgrund.

Kjøbmand Jörgen Aall. *Ny*

Småtehnens Amt.

Major V. C. W. Sibbern. *Ja*
 Provst P. Hount. *Ja*
 Consistorialraad Askehoig. *Ja*
 Capitaine og Sorenskriver Manthey. *Ja*

Stavanger.

Told-Inspecteur Möglestue. *Ja*

Stavanger Amt.

Sorenskriver Nansen. *Ny*
 Skibs-Capitain Totthamner. *Ny*
 Gaardebruger Nils Truelsen Broe. *Ja*
 — Rasmus R. Wieland. *Ny*

Trondhjem.

Pastor Schultz. *Ny*
 Major Hegermann. *Ny*
 Cand. Theol. Sodemann. *Ny*
 Etatsraad Knudtzon. *Ny*

Trondhjems Amt (nordre).

Pastor S. Bruun. *Ny*
 Proprietair Gotaas. *Ja*
 Gaardmand Melum. *Ja*

Trondhjems Amt (søndre.)

Professor Krogh. *Ja*
 Lensmand Forseth. *Ja*
 Oberste-Lieutenant Krabbø. *Ny*
 Pastor Garmann. *Ny*

Tönsberg og Holmestrand.

Kjøbmand Carl Stoltenberg. *Ny*

Ark bevaret og noteret i Norges over-
 "ombrutlige" blotting af 2de Novbr. 1814, bekræftet.
 Christie Midman

1814

Ark af noteret (Christie Midman)
 af 28.6.

Bilag 227⁸⁰²

Voteringsliste over spørsmålet: "Skal Litr. e i Grundlovens 83de § udgaae?"

Listen er bekræftet med følgende tekst:

"Saaledes voteret i Norges overordentlige Storting den 4de Novbr. 1814.

Christie

Weidemann

⁸⁰² 1815: 352-353; 1835: 583-585. Ny fortrykt voteringsliste med flere personopplysninger og mer fullstendige navn.

F O R T E G N E L S E

over de til Stor-Thinget i Christiania
den 7de October 1814 mødende Medlemmer.

Klæd det i Gundersen 83. indgaard?

Aggershuus Amt.

Hr. Kammerraad *Paul Christian Holst*, constitueret Amtmand over Aggershuus Amt. *Ja*

- Cancellieraad og Sorenskriver *Paul Frederik Michael Heltzen*. *Ja*
- Biskop, Dr. *Frederik Julius Bech*, Ridder og Dannebrogsmænd. *Ja*
- Sognepræst Dr. *Jacob Neumann*, Ridder. *Ny*

Arendahl.

Hr. Doctor med. *Alexander Möller*. *Ny*

Bergen.

Hr. Assessor *Edvard Hagerup*. *Ny*

- Consul *August Konow*. *Ny*
- Artillerie-Capitaine *Peter Motzfeldt*. *Ja*
- Cancellie-Secretair og Sorenskriver *Wilhelm Frimann Koren Kristis*. *Ny*

Bergenhuus nordre Amt.

Hr. Sognepræst *Niels Griis Dahl*. *Ny*

- Proprietair *Ole Torgersen Svanöe*. *Ja*
- Gaardebruger *Erik Olsen Noer Dannebrogsmænd*. *Ny*
- — *Torger Halvorsen Næss*. *Ja*

Bergenhuus søndre Amt.

Hr. Provst *Niels Hertzberg*, Ridder. *Ja*

- Gaardebruger *Aad Davidsen Kløve*. *Ja*
- — *Torbjörn Gundersen Sandvig*. *Ja*
- Sorenskriver *Arnoldus von Westen Sylow Koren*. *Ny*

Bradsberg Amt.

Hr. Foged *Marcus Henrik Florentz*. *Ny*

- Gaardebruger *Osmund Saamundsen Nordgaard*. *Ja*

Budskeruds Amt.

Hr. Amtmand *Johan Collett*. *Ja*

- Provst *Frederik Schmidt*, Ridder. *Ny*
- Lensmand *Jens Gram*. *Ny*

Christiania.

Hr. Stifts-Overrets-Advocat *Andreas Arntzen*. *Ja*

- Agent *Jacob Nielsen*, Ridder. *Ny*
- Etatsraad og Professor Philosophiæ *Niels Treschow*, Ridder. *Ja*
- General Politie-Directeur og Professor juris *Christian Adolph Diriks*. *Ja*

Christians Amt.

Hr. Sorenskriver *Lauritz Weydemann*. *Ny*

- Proprietair *Anders Lysgaard*, Dannebrogsmænd. *Ny*
- Gaardebruger *Ole Paulsen Haagenstad*. *Ny*
- Amtmand *Ole Hanibal Sommerfeldt*, Ridder. *Ja*

Christiansand.

Hr. Biskop Christian Sørensen, Ridder. *Ja*

— Assessor Lorentz Lange. *Ja*

Christiansund og Molde.

Hr. Sognepræst Lorentz Angell. *My*

Drammen.

Hr. Sognepræst Søren Tybring. *My*

— Kjøbmand Iver Holter, Ridder. *My*

Finmarkens Amt.

Hedemarkens Amt.

Hr. Ingenieur-Capitaine Johan Christopher Ræder. *My*

— Krigsraad og Procurator Arne Arntzen. *Ja*

— Gaardebruger Hans Hansen Grundsæt. *Ja*

— Sognepræst Andreas Frederik Weydemann. — *My* x

Jarlsberg Grevskab.

Hr. Grev Hermann Wedel-Jarsberg, Commandeur af Dannebrog. *Ja*

— Sørenskriver Jens Christian Berg. *Ja*

Kongsberg.

Hr. Bergmester Paul Steenstrup. *Ja*

Kragerøe og Öster-Riisøer.

Hr. Stadshauptmand Henrik Georg Tønder. *My*

Laurvig og Sandefjord.

Hr. Provst og Sognepræst Johan Frederik Sartz. *My*

Laurvigs Grevskab.

Hr. Sognepræst Jacob Bull. *My*

Lister Amt.

Hr. Sections-Anfører Teis Jacob Torkelsen Lundegaard. *My*

— — Peder Jacobsen Bøgvold. *My*

Mandals Amt.

Hr. Kammerraad og Toldinspecteur Christen Tidemann. *Ja*

— Garvermester Jørgen Jørgensen. *Ja*

Moss.

Hr. Constitueret Sørenskriver Hermann Peter Vogt Kræfting. *My*

Nedenæs Lehn.

Hr. Sognepræst Søren Georg Abell, Ridder. *My*

— Capellan Hans Christie Meyersen. *My*

Nordlandenes Amt.

Raabygdelaugets Amt.

Hr. Sørenskriver Thomas Bryn. *Ja*

Romsdals Amt.

Hr. Amtmand Hilmar Meincke Krogh, Ridder. *Ja*

— Gaardebruger Elling Olsen Walbøe. *Nej*

— Postmester Peder Thonning. *Ja*

— Lots Lars Olsen Godøe. *Nej*

Skien og Porsgrund.

Hr. Kjøbmand Jørgen Aall. *Nej*

Smaalehnenes Amt.

Hr. Major Valentin Christian Wilhelm Sibbern. *Ja*

— Provst Peder Hount. *Ja*

— Consistorialraad, Provst Torchild Askehøug, Ridder. *Ja*

— Capitaine og Sørenskriver Wilhelm Manthey, Ridder. *Ja*

Stavanger.

Hr. Told-Inspecteur Arent Möglestue. *Ja*

Stavanger Amt.

Hr. Landsdommer, Sørenskriver Hans Nansen. *Nej*

— Skibs-Capitain Ellev Hansen Tothammer. *Nej*

— Gaardebruger Niels Trulsen Broe. *Ja*

— — Rasmus Rasmusen Wieland. *Nej*

Trondhjem.

Hr. Residerende Capellan Niels Stockfleth Schultz. *Nej*

— Major Christian Frederik Hegermann, Ridder. *Nej*

X — Candidatus Theologiæ og Lærer ved Trondhjems Real-Skole Jacob Hersleb Sedemann. *Nej*

— Etatsraad Hans Knudtzon, Ridder. *Nej*

Trondhjems nordre Amt.

Hr. Sognepræst Svend Busch Bruun. *Nej*

X — Proprietair Anders Gotaas. *Nej*

— Gaardmand Ole Jacobsen Melum. *Nej*

Trondhjems søndre. Amt

Hr Professor juris og Assessor Christian Krogh. *Ja*

— Lensmand Paul Larsen Forseth, Dannebrogmand. *Nej*

— Oberste-Lieutenant Ole Krabbe, Ridder. *Nej*

— Residerende Capellan Johan Garmann. *Nej*

Tönsberg og Holmestrand.

Hr. Kjøbmand Carl Stoltenberg, Ridder. *Nej*

Paalides notarius i Norge overrindtlig Kongen den 2. April
1814.
Christie
Widmann

N^o ~~226~~ 227

The St. Andrews. Challenge Footroll
1814

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

St. Andrews

Bilag 228A⁸⁰³[Med en annen hånd:] 4 Novr. 1814

Betræffende hvad der igaar blev oplæst af Protocollen, at jeg havde været af den Formening, at Eeden ei burde aflægges til Kongen og Constitutionen, skulde jeg ikke undlade at forlange Protocollen vedføiet, at en Misforstaaelse fra min Side frembragte denne Formening. Jeg erklærer derfor herved, at jeg med Glæde aflægger Eden til Constitutionen, da jeg er overbeviist om, at den for Fremtiden betrygger mit elskede Fædrenelands Selvtændighed og Frihed; og da jeg i Henseende til Eedens Aflæggelse til Kongen ikkuns havde Betænkeligheder i Henseende til det meest passende Sted til dens Aflæggelse, da jeg troede at det rigtigst skede til Thinge af Enhver i sit District, har jeg efter nøiere at have overveiet den Sag fundet dette i Grunden at være et og det Samme, og derfor besluttet her tilligemed de øvrige Norges hæderlige Mænd at aflægge Eeden til Constitutionen og Kongen.

Storthinget i Christiania den 4 November 1814

JHSodeman

⁸⁰³ 1815: 354-355; 1835: 586-587.

Bilag 228B⁸⁰⁴

Hr. Consul Konow har i en den ⁸⁰⁵ f. M. i Stortinget oplæst og til Protocollen fremlagt Betænkning i Anledning Forandringen i Grundlovens 25 §, behaget at udtrykke sig saaledes:

«Var jeg ikke allerede vant med, at høre her ved Stortinget, de særsommeste Propositioner, der ledede til at kaste os i Sverrigs Arme, førend Sverrig, offentligen forlangede det, saa ville jeg have højligen forundret mig over dette af Committeeen fremsatte Forslag. Alt hvad Nationen meest krymper sig for, eller er meest stemt imod, bevirkes ved samme o. s. v.»

Var Taleren, i Medhold det interimistiske Reglements 9de § strax bleven kaldt til Orden, sandelig man vilde da ikke have anseet det Umagen værd, at indlade sig i Discussioner over en Betænkning, der saa lidet røber den Aand, der bør besøge Stortingets Medlemmer; men Betænkningen er offentligen oplæst og Protocollen vedlagt; og som Medlem af den Committee, hvilken Hr. Consulen har behaget, for Publicums Øjne, at fremstille i et saa lidet hæderligt Lys, seer jeg mig nu nødsaget at udbede mig hans nærmere Forklaring over følgende 2de Poster, sc.:

- 1./ Hvad han forstaaer ved Udtrykket: «at kaste sig i Sverrigs Arme, førend Sverrig offentlig forlangede det?» og
- 2./ Hvad Committeeen har bevirket, som Nationen er meest stemt imod, eller meest krymper sig for?

Naar Hr. Consulen skriftligen er fremkommen med den ham her afæskede Forklaring, vil Undertegnede, som enkelt Medlem af Committeeen, ansee det for Pligt, nærmere at retfærdiggjøre sig.

Christiania, i Kongeriget Norges overordentlige Storting den 4de November 1814

Sibbern

⁸⁰⁴ 1815: 355-356; 1835: 587-588.

⁸⁰⁵ Dato ikke innfylt, men skulle være 25.

Bilag 229⁸⁰⁶

Votum

Ved Kongevalget i Norges Storting den 4de Novbr. 1814.

Overtydet om, at eene de utilgiveligste Forseelser hos de øverstbefalende – ikke Mangel paa Mod og Iver hos Norges brave Krigere, have Afstedkommet de Uordener, der gjorde sidste Feldtog saa uheldigt, og hvis Resultat endeligen blev den lidet hæderlige Vaabenstilstand og Convention til Moss af 14de Aug. d. aa.; end mere paa det inderligste overtydet om, at hver vaabenfør Mand i Landet stod færdig paa første Vink at foreene sig med Krigernes tappre Skarer for at hævde Norges gamle uplettede Hæder, og oprette ethvert Tab, og at man overalt i Riget ville kappes om frivilligen at bringe Fædrelandet de største Offere, vil ieg tilstaae, at min faste Beslutning, da jeg, hædret ved 2de Kjøbstæders Tillid, som disses valgte Repræsentant, forlod mit Hjem for at tiltræde denne ærværdige National Forsamling, var den, at Norges Selvstændighed, saaledes som den ved Constitutionen til Edsvold var erkjendt og besvoret under Beskyttelse af den af Folket valgte Eenekonge, burde hævdes og forsvares til det Yderste; thi jeg var da uvidende om, at denne Konge, paa hvilken Nationen med den usvigeligste Tillid havde fæstet sine Forhaabninger, i Følge en hemmelig Artikkel i Conventionen til Moss havde forpligtet sig til, ikke allene at nedlægge Regjeringen, men ogsaa at forlade Landet.

Denne ligesaa skrækkelige som uventede Begivenhed, Frygt paa den ene Side at see Riget uden Overhoved overgivet til Anarkiets Rædsler, og udsat for de uberegnelige Følger af en ved Fiendens allerede giorte Fremskridt i Landet i ethvert Tilfælde ødeleggende – ja uvis Kamp, og paa den anden Side Kongen af Sverrigs giennem sine udnævnte Gesandtere højtideligen erklærede Villie, at respectere det Norske Folks Rettigheder i Følge Constitutionen til Edsvold; disse Omstændigheder tilsammentagne indeholde Grundene for min nu forandrede Meening; disse vare de Grunde, der bestemte mig til at give ogsaa min Stemme til den af Stortinget fattede Beslutning under 20de Octobr. afvigte: «Norge skal forenes med Sverrig under visse Betingelser.» og de ere de samme Grunde, der atter i Dag bestemme min frie Beslutning, efterat hine Betingelser ere antagne, der sikkre Norges Held og Hæder, idet jeg giver min Stemme til Valget af Sverrigs Carl den XIIIde [—]⁸⁰⁷ som Norges Konge. Held og Velsignelse hvile stadigen over det elskede Fødeland!

HGTønder.

⁸⁰⁶ 1815: 360-361; 1835: 595-597.

⁸⁰⁷ Strøket: til

Bilag 230⁸⁰⁸

Da Kongevalget i Dag skal foretages, og Undertegnede, hindret fra at møde i Stortinget formedels Sygdomsforfald, dog troer at burde give sin Stemme i en saa vigtig Sag, erklærer jeg herved, at jeg vælger Sverrigs Konge Carl XIIIde til Norges Konge.

Stortinget i Christiania den 4 November 1814.

Jacob Hersleb Sodeman.

[—]⁸⁰⁹

⁸⁰⁸ 1815: 363-364; 1835: 601-602.

⁸⁰⁹ Strøket: E. Sk.

Ærbødigst bruger jeg den Frihed indlagt
at fremsende en Erklæring, som jeg ønskede
Protocollen vedlagt.

Bilag 231⁸¹⁰

[I venstre hjørne:] No. 6.

Da der hidintil ikke er taget noget Hensyn paa et Norsk Universitets Anerkiendelse og Vedligeholdelse, uden forsaavidt et Universitet er nævnet i Grundlovens 93 §, saa vover jeg at henstille til Storthinget, hvorvidt det maatte ansees fornødent at tage nogen nærmere Bestemmelse i den Henseende, hvilken da maatte indføres i den forhen tit omhandlede Forenings-Act.

F. Schmidt

Christiania i det overordentlige Storthing
den 4de November 1814

⁸¹⁰ 1815: 365; 1835: 604.

Bilag 232⁸¹¹

Som en Følge af den Statsraadet, under Gaars Dato, fra Præsidentskabet communicerede det overordentlige Storthings Beslutning: at vælge Sverrigs Konge, Hans Majestæt Kong Carl den Trettende til Norges constitutionelle Konge, har Statsraadet under Dags Dato tilkjendegivet den sig i London, i Rigets Ærinder, opholdende Statsraad Carsten Anker, at hans Sendelse ved hiin Beslutning maa ansees tilendebragt.

Men da Statsraadet, af private Efterretninger, er underrettet om, at bemældte Statsraad Anker, formedelst en uafgiort Handels Affaire, ikke vil kunne vende tilbage til Fædrelandet, med mindre der vorder stillet en Caution for Ham til Beløb af £ 6 a 8000 E. St., overlader Statsraadet til Præsidentskabets Overvejelse, hvorvidt det maatte ansees passende, – i Betragtning af de Opofrelser, og den Iver denne Fædrelandets troe Mand har viist i dets Tjeneste – at foreslaae det nu forsamlede Storthings Medlemmer, paa Nationens Vegne, at indgaae en saadan Caution, mod Regres i Mandens Ejendomme, naar noget Udlæg deraf skulde flyde, og under Forudsætning, at han derved sættes istand til at vende tilbage til de Poster i Fædrelandets indre Bestyrelse, som af den forrige Regjering vare ham overdragne.

Christiania, i Statsraadet den 5. Novbr. 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

DHegermann

Til
Storthingets Præsidentskab
i Christiania.

Fischer

⁸¹¹ 1815: 366-367; 1835: 606-607.

Bilag 233⁸¹²

Statsraadet finder sig pligtig at tilmelde Rigets overordentlige Storthing: at det er befundet nødvendigt at Herr Commandeur Capitaine Fasting i et Ærinde af Vigtighed strax afreiser til Frederiksværn, da Underretning er indløbet til Herr Commandeur Capitainen, om forefaldne Uroligheder paa Orlogsbriggerne i Frederiksværns Havn.

Statsraadet i Christiania, den 4de Novbr. 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

DHegermann

Til
Rigets overordentlige Storthing.

Fischer

⁸¹² 1815: 367; 1835: 608.

Bilag 234⁸¹³

J. Brennans Ansøgning til Stortinget, om at autorisere Statsraadet til at vedblive det engang gjorde Bud af 50 Rbdr. N. V. for hver Tønde af hans i Egersund liggende 2de Ladninger Rug. Christiania 4de Novbr. 1814.

Til
 Presidenten og Medlemmerne af
 Norges Riges overordentlige Storting.

Paa Grund af den norske Minister, Statsraad Ankers eftertrykkelige Forestillinger og gjentagende Anmodninger, bestemte Sir W. A. Fletcher i London sig til, uagtet den store Resico som dermed var forbunden, at anvende de Midler som stod i hans Magt til at afhjælpe den Kornmangel som herskede i Norge.

Den første Afskibning skeede i May dette Aar til Tronhjem. Undertegnede Sir. W. A. Fletchers befuldmægtigede bragte en Ladning Rug til Tronhjem, som af Regjeringen blev ombyttet mod Fisk, hvormed han retournerede til England, men var saa uheldig at blive tagen af en engelsk Fregat og opbragt til Leith. I Leith laae Ladningen fleere Maaneder forinden den frikjendtes imod at betale fleere hundrede Pund Sterlings Godtgjørelse til Opbringeren. Ladningen som havde lagt 3 Maaneder ombord i Skibet befandtes ved Losningen aldeles bedærvet. Sir W. A. Fletchers Tab ved denne ene Expedition er over £ 1200 Sterling. Medens jeg var i Norge fragtede Sir W. A. Fletcher opmuntret af Statsraad Anker og Hr. George Knudtzon 2de andre Skibe som ogsaa lykkelig ankom til Egersund med Ladninger af Rug. Sir W. A. Fletcher som ubekjendt med Handelen og endnu meere med Norge og dets Beliggenhed, gav Skipprene kun mundtlig Ordre til at henvende sig til Dhr. Etatsraad Knudtzon & Co. i Tronhjem for ikke at udsætte Skib og Ladning for at blive condemneret ifald en streng Undersøgelse skulle finde Sted i Søen, og Papirerne ombord blevne fundet, som kunde give, om kuns Formodning om at Skibene vare bestemte til Norge. Begge Skibe ankom til Egersund i Juny og July Maaned, og Efterretningen derom kom til Tronhjem kort Tid efter at Undertegnede havde forladt Stædet.

⁸¹³ 1815: 367-369; 1835: 608-611.

Den lange Frastand mellem Tronhjem og Egersund og Misforstaaelse som uden Tvivl maattet fundet Stæd, foraarsagede at Skibene istæden for strax ved deres Ankomst at blive lossede, Fragten Skipprene udbetalt og Ladningerne solgte, bleve Skibene liggende indtil Undertegnede selv kom tilbage til Norge i Slutningen af September Maaned, hvor jeg da foruden Fragt maatte betale Skipprene ca. £ 900 Sterling i Godtgjørelse for Liggedage.

Regjeringen har nogen Tid forinden min Ankomst, ladet Skipprene tilbyde 50 Rbdr. N. V. for hver Tønde Rug. Dette Bud troede Skipprene ikke at kunde antage, da de ingen Fuldmagt havde til at sælge, og derfor henviiste Vedkommende til Dhr. Etatsraad Knudtzon & Co. i Tronhjem.

Senere indtrufne Forandringer foraarsager at Statsraadet troer ikke, længere at kunne staae ved det af Regjeringen gjorde Bud.

Jeg vover derfor at bringe til Storthingets Consideration, da disse Afskibninger ere skeede til en Tidspunkt hvor ingen Anden formedelst den strænge Bloquad vovede at afskibe Korn til Norge, og Expeditionen skeede efter den norske Ministers Overtalelse, for tildeels at afhjælpe den store Mangel i Norge, og vist ikke for at lucrere, om ikke Statsraadet maatte authoriseres til at vedstaae det engang gjorde Bud af 50 Rbdr. N. V. pr. Tønde af de forhen omtalte i Egersund beliggende 2de Ladninger Rug. Sir W. A. Fletchers Tab paa disse 2de Ladninger, som rigtig nok herved vil blive formindsket beløber sig alligevel til meere end £ 700 Sterling.

James Brennan

Bilag 235⁸¹⁴

Da min Upasselighed i Fredags /: som tildeels endnu vedvarer :/ nægtede mig den Ære at være nærværende i Stortinget, ved Kongevalget; saa maatte det tillades mig, at fremsende mit Votum saaledes:

«Jeg vælger og erkiender Hans Majestæt Carl den 13de Sverrigs Konge, tillige at være Norges konstitutionelle Konge.»
Hvilket jeg har andseet for Pligt at tilstille Hr. Præsidenten.

Christiania den 7de Novbr.
1814.

Ærbødigst

Veidemann.

Til
Præsidenten i Norges Storting.

⁸¹⁴ 1815: 369; 1835: 612.

Bilag 236⁸¹⁵

Lagthinget er i en fra Odelstinget indløben Skrivelse af 5te d. M. bleven underrettet om, at Odelstinget har, i Anledning af en fra den til at undersøge formeentlige Uordener og Fejl ved sidste Feldttog nedsatte Overkrigs Commission, gennem Statsraadet modtaget Indberetning, fattet saadan Beslutning:

«Statsraadet bør anmodes om at forskaffe Stortinget Udskrift af Overcommissionens Commissorium. Videre formener Odelstinget, at Stortinget skulle udnævne en Committee, bemyndiget til at lade sig forelægge Overkrigscommissionens Protocol, og Papirer, for derefter at gjøre Indberetning til Stortinget om, hvorvidt disse Undersøgelser hensigtsmessigen ere iværksatte, og have gaaet frem med den fornødne Hurtighed.»

Da Lagthinget tiltræder denne Beslutning, skulle det, ved derom at underrette Stortingets Præsidentskab, tjenstlig anmode om Sammes Foranstaltning til, at en saadan Committee, som ovenmeldt, maae blive udnævnt af det samlede Storting, for, i Overeensstemmelse med foranførte Beslutning, at iagttage det Fornødne. Lagthingets Præsidentskab, Christiania den 7de Nov. 1814.

Sommerfelt.

Hagerup.

Til
Norges overordentlige Storting
i Christiania.

⁸¹⁵ 1815: 370; 1835: 613-614.

Bilag 237⁸¹⁶

Mit votum i Hensyn til Foreningen.

#

#

Jeg gav min Stemme til Foreningen mellem Rigerne Norge og Sverig, fordie de indhæntede Oplysninger synes at antage denne Forening, som Norges Lykke, det er: som det bedste Middel til at hævde Norges Frihed og Selvstændighed. Jeg gav den, fordie jeg ansaae en saadan Forening ^x som gavnlig for Norge – ey som et absolute men et relativt Gode. Foreningen for at bevare Norges Frihed og Selvstændighed; Norges Frihed og Selvstændighed er altsaa Formaalet for Foreningen; kan det ey opnaaes da vil Norges Sønner til den sidste forsvare dette Palladium mod enhver Voldsmand, – Og hellere døde end svigte Ed og Fædereland.

Christiania den ⁸¹⁷ oktober 1814.

A.C.Møller
 Repræsentant for
 Arendal Bye

x under nærværende Omstændighed

⁸¹⁶ 1815: 371; 1835: 615-616.

⁸¹⁷ Dato ikke innfylt.

Bilag 238⁸¹⁸

Jeg har stemt for Norges Forening, med Sværig, fordi ieg fant det gavnende for bægge, men ieg stemmede derimod, Nei for den hele Norske Krigsmagts, Afgivelse til Sværig i tilfelde Angrebs Krig, paa dette forenede Land – fordi Norge ei taaler, at afgive samme, uden alt for meget at udsættes; itilfælde, Anfald fra et eller andet Land, paa en eller anden Kant, tilgrændsende Land, og saaledes, en eller flere stæder, vorde af mangel af forsvarere, opofret; ligesom Landets indvortes rørelse uden alt for stort tab i Agerdyrkningen m. m., i dette lidet folkerige land, vilde blive altfor trykkende, om ei ødelæggende – som den felles Konge for begge Landene, vist ei vil have! Dette bedes tilført Protocolen, til Grund for mit Votum.

Det overordentlige Storthing i Christiania den 1ste Novbr 1814.

ALysgaard

⁸¹⁸ 1815: 371; 1835: 616.

Bilag 239⁸¹⁹

Votum den 4de Novembr. 1814.

Uden at indlade mig paa, hvorvidt det maatte være gavnligt eller ikke, at Kongen tilstaaes et Veto, naar Spørgsmaalet er om at optage i Nationens Skjød Personer, som Storthinget har naturaliseret, er min Formeening, at nærværende overordentlige [—]⁸²⁰ Nationalforsamling ikke er berettiget at foretage andre Forandringer i Constitutionen, end de, der ere en nødvendig Følge af Foreeningen med Sverrig. Vi have desuden høytideligen opstillet dette Princip, som en ufravigelig Maalestok for vore Beslutninger; Vi ere komne sammen for at hævde og forsvare Nationens Rettigheder, ej for at bortgive disse. Thi bliver min Meening: At ikke den mindste Indskrænkning i Retten at naturalisere – dette vigtige Palladium for Vedligeholdelsen af vor Nationalitet, kan gøres af nærværende Storthing.

H. G. Tønder.

⁸¹⁹ 1815: 371-372; 1835: 616-617.

⁸²⁰ Strøket: Storthing

Bilag 240⁸²¹

Nogle Bemærkninger

i Anledning af de Kongl. svenske Commissariers Dictat til Protocollen
og Sammes Contrapositioner angaaende 25de og 26de § i Norges
Grundlov.

Kongen af Sverrigs Commissarier erklære, at de ikke kunne antage det norske Storthings gjorte Bestemmelser angaaende Norges Land- og Sømagt. En Erklæring, som Storthinget maatte vente, da dets tagne Beslutning kun ansees som præliminair, og da det maae være bemeldte Commissarier ligesaa meget om at gjøre at rygte deres Konges Ærinde vel, som os at see paa vor Nations Tarv og Bedste. Disse Mænd skulle vi vist nok ikke miskjende, fordi de søge at anvende alle de Grunde, som Politik og Omstændigheder kunne give enten en virkelig eller tilsyneladende Vægt for at bringe det norske Storthings Mænd til en forandret Beslutning; men det sømmer os at handle med behørig Forsigtighed, Overlæg og Mod. Vi staae Nationen til Regnskab. Den Paastand, vi gjøre, er, ifølge Grundlovens 110de § af den Art, at den engang kan eftergives, naar Man virkelig kom til Erfaring om, at det var til Norges Vel at lade den svenske Konge have næsten uindskrænket Magt over alt værnepligtigt Mandskab i Norge: bedre vilde vi da kunne forsvare for Folket, at holde paa en Ret, som Man i al Fald siden kunde eftergive, end strax eftergive en Ret, som aldrig kunde faaes igjen.

Det synes som om de svenske Commissarier have gaaet ud fra den Forudsætning, at Kongen alene kunde tænke paa og ville Landets Vel, men Storthinget ikke; thi, kræver Landets Frelse den hele Styrke, og baade Kongen og Storthinget antages at ville dette Øiemed, da er jo Brugen af den hele norske Armee ikke formeent ham efter den af os tagne Bestemmelse: og Kongen kan jo i det samme Øieblink han udstæder Ordres til den halve norske Armee at marschere, og den anden halve Deel at forsamles paa Grændsen eller hvor han finder det tjenligt, tillige sammenkalde et Storthing, som, da Valg ikke skulle foretages til extraordinaire Storthing, kan være samlet maaskee ligesaa tidligt, som den ene Afdeling af den norske Armee er færdig til Afmarsch; og befindes da Landets Frelse at fordre det – og hvorfor skulde Man ikke troe, at Folket ogsaa kunde indsee dette? – da vil den anden Afdeling ikke letteligen kunne komme for seent, i det Mindste som Reserve-Corps – især da Nordens Krigstheater neppe engang ville give Anledning til at bruge hele Norges og Sverrigs Armee paa eengang.

Med Hensyn til at Scandinavien erholdt en større Vægt i Europas Politik, en frygteligere Stilling blandt Staterne, naar Kongen bød ogsaa over den anden halve Deel af Norges Armee, end naar Storthinget forbeholdt sig sit Samtykke, da kan jeg ikke være af anden Formening, end at, naar Sverrigs Konger kun ville deres Landes Held og Lykke, da ville de være enhver Erobrer frygtelige nok med Sverrigs og Norges Krigsmagt, om end Storthingets Samtykke i Henseende til en liden Deel deraf først maatte erholdes. Saa frygtelig troer jeg ikke at Sverrig nogensinde har været, selv i Besiddelsen af sine nu tabte Provindser; fordi det da aldrig har kunnet bruge sin egen hele Armee, men stedse tillige maattet bevogte sine vestlige Grændser mod Danmark og Norge. Vil derimod Sverrigs Konge, i det han ønsker at forene Norge med Sverrig, mere tænke paa forøgede Midler til Erobring end til Sikkerhed, da tilstaaer jeg, det maae være nødvendigt for ham at kunne byde over Norges Sønner uden deres Fædres Samtykke; men da have vi og – saasandt vi ere Nordmænd – intet Øieblink at betænke os paa, hvad vi skulle beslutte i Henseende til det Nærværende og det Tilkommende.

⁸²¹ 1815: 372-374; 1835: 617-623.

At det skulde vække Fortrydelighed og Misundelse i Sverrig, at Kongen kun havde den halve norske Armee strax til sin Disposition, naar Angreb skede paa Sverrig, kan jeg ikke indsee nogen Grund til, da Fordringen ikke er større til Sverrig, naar Angreb skeer paa Norge. Og i begge Tilfælde vil jo Storthinget gjøre den tjenligste Bestemmelse i Henseende til videre fornøden gjensidig Hjelp.

Hvad Conventionen til Moss angaaer, da kan Samme ikke ansees for at kunne indskrænke Storthingets Bestemmelser; thi, naar Kongen af Sverrig i denne Convention har forbeholdt sig at foreslaae Forandringer i den Eidsvoldske Constitution: saa ligger det jo i Ordet selv, at det beroer paa Storthinget at antage [—]⁸²² eller forkaste Forslagene; thi ellers vare de ikke Forslag, men Befalinger, og den executive Magt, som havde sluttet Conventionen, havde da tillige betaget den lovgivende Magt dens Ret. Men, beroer det paa Storthinget at antage eller forkaste Forslagene, da maae Samme jo ogsaa kunne fastsætte de Betingelser, under hvilke det alene vilde antage dem. Kongen af Sverrig maatte altsaa forud vente at see andre Forslag fra Storthinget, ligesom han maatte erkjende, at Foreningens Afgjørelse – just efter Conventionen til Moss – var en Gjenstand for gjensidig Underhandling, og ikke blot en paa Kongens Villie alene beroende Sag.

Jeg tilstaaer gjerne, at vi, som sidde her paa Storthingets Bænke, ikke Alle skjønnere eller kunne bedømme retteligen de mange Skingrunde, der kunne hentes fra Politikens Dybheder, i Henseende til Indrømmelsen af den omtalte Magt over Armeen, under en saadan Forening, som den, vi agte at indgaae med Sverrig. Vore Landsmænd og Efterkommere ville heller ikke forundre sig derover; og aldrig skulde det vanære Norges Mænd i Aaret 1814, om de og gjorde et lidet Feilgreb i Politiken, som dog siden kunde rettes, i det de vilde slutte en Forening som denne. Men, hvad vi kunne skjønnere er, at vi ere her for at forene os til fælles Forsvar, til fælleds Sikkerhed og Held, og at det er klogt og forsigtigt, at vi kun – som de Kongelige svenske Commissarier selv have udtrykt sig – række den første broderlige Haand til Foreningen; hvad vore Landsmænd og Efterkommere [—]⁸²³ kræve strængeligen af os er, at vi med Kraft skulle paastaae og forsvare hvad der kan tjene til at sikre vor Nations Rettigheder; og hvad der vilde vanære os og vor Tidsalder, er, om vi for egne Hensigter overgav vore Efterkommere i Erobrernes Vold.

Skulde Man antage, at de svenske Commissarier i denne Punct ikke havde Fuldmagt til at indrømme vore Fordringer, da formener jeg, at Storthinget bør afsende en Deputation til H. K. H. Kronprindsen af Sverrig denne Sag angaaende. Vilde vi strax ansee det for et Ultimatum fra de Svenskes Side, og derfor fatte en Beslutning modsat den, Storthinget fast eenstemmigen erkjendte for gavnlig, da kunde vi vente, at de fleste af vore Bestemmelser vilde paa lignende Maade ved Magtsprog kunne afgjøres. Men hvad vare da vore Forhandlinger? Dersom vi kunde antage, at det var Kongen af Sverrigs Hensigt at gaae frem paa saadan Maade, da vilde jeg for min Deel mindre frygte Underhandlingernes Afbrydelse, end Foreningens Fuldbrydelse.

Jeg er altsaa af den Formening, at Storthinget bør ufravigeligen holde sig til hvad det har erkjendt for at være gavnligt og betryggende i Henseende til Norges Krigsmagt efter Hr Capt v. Motzfeldts indgivne og antagne Forslag; og i Tilfælde, at de svenske Commissarier ikke kunne indlade sig derpaa, da strax at afsende en Deputation til H. K. H. Kronprindsen af Sverrig, og foredrage ham de Grunde, der have bestemt Storthingets Beslutning i denne Henseende. Og da jeg tillige anseer denne Sag for at være af vigtige Følger, saa tager jeg mig ogsaa den Frihed at foreslaae, at Enhvers Votum maae tilføres Protocollen.

Christiania i Storthinget den 1ste Novbr. 1814

NSSchultz

⁸²² Strøket: og

⁸²³ Strøket: ville

Jeg refererer mig i et og Alt til denne Hr. Pastor Schultz's Betænkning.

JHSodeman.

Bilag 241⁸²⁴

Gode Herrer og Norske Mænd,

Præsident og samtlige Medlemmer i Norges Riges Storting!

Kongen har opnaaet Maalet for de Ønsker, som han stedse har næret for den Scandinaviske Halvøes Lykke og Selvstændighed. Dens tvende Folkelag have afsvoret deres lange og ulykkelige Tvistigheder, og herefter skulle de allene kappes i Kjærlighed til deres fælleds Fædreland.

I have medvirket, gode Herrer og Norske Mænd! til dette store Formaal, og derved forhvervet Eder hellige Fordringer paa Eders Konges Velbehag og Eders Medborgeres Taknemmelighed.

Den dobbelte Ære var Kongen forbeholden, at see tvende frie Folk, utvungne og eenstemmige, at tilbyde ham Kronen. Hos de Svenske gjorde Han ikke sin Arveret gjældende, og hos Eder foretrak han de Fordringer, som havde en større Værdie for hans Hierte – de nemlig, som hentedes af Eders Kjærlighed – fremfor de Rettigheder, som høitidelige Forbund havde forhvervet Ham.

Kongen har altid villet, at Normænd og Svenske, lige i Rettigheder, skulde nyde de samme Fortrin i Henseende til deres Statsforfatninger; og den nye Grundlov, som I nylig fælleds med Kongen have antaget, skal paa eengang tjene til Borgen for Eders Frihed og til Beviis for Europa paa Eders Konges Agtelse for Eders Rettigheder. Gode Herrer og Norske Mænd! I ville svare til den retmæssige Tillid, Han sætter til Eder. I ville veilede dette redelige Folk; og, efterat I med Nidkjærhed have opfyldt Lovgiverens Kald, ville I anvende Eders Kundskaber og Bestræbelser for at gjøre den Regiering elsket, som I have oprettet.

For at berede Midlerne dertil, er det magtpaaliggende, at oplyse Nationen om dens Tilstand og mulige Forhaabninger; det er nødvendigt, at den ei tilregner sin nye Regjering Ulykker, som denne ei har forvoldet; det er nødvendigt, at Folket faaer vide, i hvad Tilstand Kongen har fundet Eders Pengevæsen og de offentlige Sagers Bestyrelse, for upartisk at kunne bedømme de Forbedringer, som bør blive en naturlig Følge af hans Regjering. I skulle erholde en Proposition angaaende det forberedende Skridt, som i denne Henseende maa gjøres.⁸²⁵

Foreningen imellem Sverrig og Norge er grundet paa deres geographiske Beliggenhed, paa begge Folks National-Charakter, paa deres indbyrdes Fordeel, og paa den Viisdom, som styrer deres Overveielser; – jeg lægger til: paa den Kjærlighed, som begge føle for personlig Frihed, for Eiendomsrettens Hellighed og for en repræsentativ Regjeringsform. Vi skulle altid blive tvende forenede og uafhængige Folk. Tilfreds med de Grændser, Naturen har anviist os, og overbeviste om den store Sandhed, at udover disse Grændser [—]⁸²⁶ gives ei for os noget virkeligt Gode, skal vor Statslære blive: «aldrig at begynde en Krig, men [—]⁸²⁷ at bevare den gode Forstaaelse, som nu finder Sted med alle Magter.»

Da Forsynet saaledes har indsluttet vor Lyksalighed og vore Pligter indenfor den samme Kreds, tager jeg ikke i Betænkning for Verdens Øine at aflægge det høitidelige Løfte: at aldrig fremmed Vold skal besmitte Eders Land eller krænke Eders Rettigheder!

G. H. og N. M.!⁸²⁸ Kongen antager Grundloven saaledes, som I derom ere komne overeens med Hs Majestæts Commissarier. Han forbeholder Sig at fremsætte til de Svenske

⁸²⁴ 1815: 377-379; 1835: 627-631. RAN 920. Konsept på fransk til kronprinsens tale, sammen med en parallellføring av den svenske og den norske oversettelse, er gjengitt hos Alin, bilag 98.

⁸²⁵ Første side av manuskriptet mangler i Stortingsarkivet. Hit er teksten gjengitt etter 1815-utgaven side 377-378, sammenholdt med 1835-utgaven side 627-629.

⁸²⁶ Strøket: Finnes

⁸²⁷ Strøket: [utydelig]

⁸²⁸ Skrevet over: Gode Herrer og Norske Mænd.

Stænders Betænkning [—]⁸²⁹ de Artikler, hvorved Forandringer eller Læmpninger i den Svenske Grundlov foranlediges.

Det er i Kongens Navn at Jeg nu overleverer til Eder, G. H. og N. M.!⁸³⁰ Hans Majestæts Eed, at ville styre og regjere Kongeriget Norge efter dets Constitution og Love, – og opfordrer Eder at aflægge Eders Eed til Kongen.

Det Forbund, som Han har indgaaet med det Norske Folk, skal saaledes naae sin endelige Fyldbyrdelse. Maatte Forsynet, som vaager over Rigernes Skjæbner, velsigne denne høitidelige Stund, som for begge Scandinaviens Folkeslag aabner et nyt Tidsrum af Ære og Lyksalighed!

Jeg skal understøtte Kongens faderlige Omsorg for Normændenes Vel, og hos min Søn indplante den Kjærlighed og Hengivenhed, som jeg selv føler for dem.

Midt iblandt Vaabnenes Larm, og idet jeg fra Germanienes Marker, i Forening med Sverrigs Bundsforvandte, gik hen for at modsætte mig det forfærdeligste Tyrannie, som nogensinde har trykket Europa, var mit Blik altid fæstet paa denne Stund, som den høieste Belønning for mine [—]⁸³¹ Anstrengelser; og den fredelige Palme, som jeg idag modtager af et frit Folk, overgaaer i mit Hjerte alle Seierens Laurbær.

Jeg gjentager for Eder, G. H. og N. M.!⁸³² [—]⁸³³ Forsikringen om mine ligesaa levende, som oprigtige Følelser!

⁸²⁹ Strøket: ofver

⁸³⁰ Skrevet over: Gode Herrer og Norske Mænd!

⁸³¹ Strøket: Besværligheder

⁸³² Skrevet over: Gode Herrer og Norske Mænd!

⁸³³ Strøket: udtrykkelig af

Bilag 242⁸³⁴

JEG lover og sværger, at ville regjere Kongeriget Norge i Overensstemmelse med dets Constitution og Love; saa sandt hjælpe mig GUD og Hans hellige Ord!

Carl

⁸³⁴ 1815: 379; 1835: 631. Alin, bilag 100.

Velkommen og spørger, at ville
regjære Kongeriget Norge i Dnns
navn, Samvolds med dets Constitution og
Lover; saa smilt gjald mig Guld og
Ljus fællige Lov!

Cas

Bilag 243⁸³⁵

Medbrødre! Ærede Medlemmer af Norges overordentlige Storting! Lader os højtideligen sværge Constitutionen og Kongen Troeskab.

Jeg lover og sværger at vise Constituionen og Kongen Troeskab og Lydighed; saa sandt hjælpe mig Gud og Hans hellige Ord.

Eden er aflagt; et helligt uopløseligt Baand er knyttet mellem Norge og Sverrig. Begge disse Riger staae nu ved Siden af hinanden, hvert støttende sig paa sin særskilte Grundlov, hvis nøjagtige Overholdelse vil sikkre deres Uafhængighed.

Naar Tvillingrigets fælles Konge med Viisdom vælger og med Opmærksomhed hører sit Raad, aldrig adskiller det ene Riges Interesse fra det andets, og aldrig glemmer, at begge ere Sødskende, der haver lige Krav paa hans Fader-Omhue; naar Begges Sønner paa Land og Hav kunne mødes som kjerlige Brødre; naar Norske og Svenske aldrig tabe af Sigte, at det ene Riges Hæder er det andets, og at ikkun fælles Bestræbelser og Opofrelser give fælles Fordeel og Sikkerhed; da vil Foreningen staae til sildigste Slægter, da vil den Dag, [—]⁸³⁶paa hvilken Baandet knyttedes, blive en Fest-Dag for Efterkommerne, da ville andre Nationer med Misundelse see hen til Nordens lykkelige Halvøe. Dette venter, dette haaber den norske Nation af dens valgte Konges og hans Efterkommeres Viisdom, og af den Svenske Nations Brodersind, ligesom den selv redeligen vil bidrage dertil.

Gud bevare Kongen og hans Riger!

⁸³⁵ 1815: 379-380; 1835: 631-632.

⁸³⁶ Strøket: hvor

Bilag 244⁸³⁷

1.

Høibaarne Fyrste, Sverriges og Norges Kronprinds, Naadigste Herre.

Kongeriget Norges Storthing har paalagt os den behagelige Pligt, at overbringe D. K. H. den Efterretning at det Norske Folks Repræsentanter den 4de Dag i d. M. eenstemmigen have valgt og erkjendt som Norges constitutionelle Konge H. M. K. Carl d. XIIIde og Efterkommere i Overeensstemmelse med Successions Ordn. af 26 Septr. 1810.

Saaledes ere da den Skandinaviske Halvøes tvende gamle Kongeriger, som Naturens Herre forenede men som menneskelige Lidenskaber og Fordomme adskilte, atter sammenknyttede med uopløselige Baand, og den lykkelige Tid kommet da Normænd og Svenske kunne favne hinanden som Brødre, der have en fælles Fader; og da de kunne kappes om at vise denne fælles Fader Lydighed, Troeskab og Hengivenhed.

Denne lykkelige Forening var allerede for Aarhundreder siden Gjenstanden for oplyste Normænds og Svenskes Ønsker, men det var H. M. K. Carl d. XIIIde og hans værdige Søn forbeholdt at fuldføre dette herlige Verk. Rygtet om H. Mts. faderlige Regjæring over Hans Forfædres Rige, og Gjenlyden af Europas Beundring for D. K. Høiheds udmærkede Dyder og Heltebedrivter bortryddede de Hindringer, som ulykkelige Tildragelser havde opreist derimod.

I det vi høiligen beklage at H. Mts. svage Helbred hindrer ham fra, i denne strænge Aarstid, at glæde sine nye Undersaatter med sin Nærværelse, tillade vi os paa vore Medborgeres og vore egne Vegne at yttre for D. K. H. det oprigtige Ønske at De og Deres haabefulde Søn vilde Naadigen behage, i Norges Hovedstad at modtage Pantet paa det Norske Folks usvigelige Troeskab og urokkelige Hengivenhed for dets nye Konge og Kongeæt, og at D. K. H. derved vilde give os Leilighed til nærvæd at beundre den Fyrste hvis sjeldne Egenskaber bestemte ham til at bære Norges og Sverriges forenede Kroner, naar H. M. mæt af Dage og ledsaget af sine Undersaatters Velsignelser er gaaet til Hvile ved Siden af sine store Forfædre.

⁸³⁷ 1815: 381-382; 1835: 633-635.

[Bilag 245]⁸³⁸

(Transkriberes fra den franske original.)

⁸³⁸ Karl Johans svar på grev Wedel Jarlsbergs tale er i forhandlingsprotokollen betegnet som bilag 245, men er ikke påført bilagsnummer og ble ved den senere ordning av arkivet lagt som unummerert bilag e.

Bilag 246⁸³⁹

[I venstre hjørne:] Oversættelse

3.

Kronprindsens Svar.

Mine Herrer!

Ugjerne bare de Svenske Vaaben imod Normænd. Krigen var uden Øiemed i det Øieblik da Eders Anfører tilbød at ville tilbagelevere den udøvende Magt i Nationens Hænder. Kongen har ikke villet gjøre sine Rettigheder gjældende. Standhaftig paa den Vei Han havde valgt, ansaae Han Sig lykkeligere ved at regjære over en frie Nation end over et ved Vaaben undervunget Folk. Han gav Eder derfor Tid til at raadslaae om de vigtige Grundsætninger hvorpaa Samfundets Frihed og Selvstændighed skulde bygges.

Jeg kjender den Aand som har hersket i Storthinget. Om end Feiltagelser i Grundsætninger enkelt Gang viste sig, sporede jeg dog stedse med Fornøielse Redelighed i Eders Forsæt. Lader os takke Forsynet som foreskrev os vore Pligter og lader os betænke at vi have fælles Interesse at forsvare, fælles Farer at gennemgaae, fælles Lykke, fælles Ære at haabe.

Jeg opfylder gjerne Eders Ønske og skal i Morgen med min Søn afreise til Christiania.

⁸³⁹ 1815: 382; 1835: 635-636. Oversættelse av unummerert bilag e, som er oversættelse til svensk av den franske original, bilag 245.

Bilag 247⁸⁴⁰[Med en annen hånd:] 11te Novbr. 1814.

S. T.

Hr. Sekretaire og Sorenskriver Christie.
Som det norske Storthings Præsident.

Da der til Storthinget er anmeldt frivillige Gaver, fra forskjellige Egne i Landet, af Fødevarer til den norske Armee, i Tilfælde af, at Krigen igjen med Sverrig skulde udbryde; saa vil jeg ikke undlade, at anmelde, skjønt nu maaskee for sildig, at der ogsaa i Søndre-Guldbrandsdalens og Froens Sorenskriveries 5 Præstegjelde, nemlig: Faaberg, Øyer, Gusdal, Ringeboe og Froen, er subskriberet til Armeens Proviantering, og at leveres paa Lillehammers Depot-Magasin, naar forlanges, i Tilfælde af at Krigen igjen skulde udbryde mellem Norge og Sverrig, ikke ubetydelige Qvantiteter af Rug, Byg, Blandkorn, Kjød, Smør etc. Hvormeget der saaledes i Alt er subskriberet, kan jeg ikke opgive, da Subskriptionen endda gik frem, da man her fikk Underretning om Storthingets Beslutning af Norges Forening med Sverrig, men da standsede.

Onssum i Faaberg den 7de November 1814.

Møinichen,

Sorenskriver i Søndre-Guldbrandsdalen og Froen.

[Utenpå brevet:]

Hr. Sekretairen og Sorenskriver Christie
Som Norges Storthings Præsident
i

Kristiania.

Betalt

3

L.S.

⁸⁴⁰ 1815: 382-383; 1835: 636-637. Merket "No. 247. 248. Ved det overordentlige Storthings Protocoll 1814." Bare ett dokument er funnet i Stortingsarkivet.

Bilag 249⁸⁴¹[I venstre marg:] No. 9[Med en annen hånd:] den 11te Novb. 1814

I den proponerede Foreenings-Act (eller i en underdanigst Forestilling) troer jeg, det vilde være særdeles ønskeligt, at nærværende Storthing andrager for Kongen, at Sammenkaldelse af 3000 Mænd af den Norske Armee til Vaabenøvelser, der skulde foretages i Foreening med ligesaa mange Mænd af den svenske Armee paa hvilket som helst af Norges eller Sverrigs dertil udseete Steder, naadigst maa udsættes i de første 5 Aar; da saavel Landets svækkede Kræfter ved mangeaarig Krigs Byrder, dets saa mislige oekonomiske Forfatning trænger denne Lettelse, som Folkets Gemytsstemming, den man omhyggelig maa søge at roliggjøre, synes tillige at gjøre denne Udsættelse ønskelig og nødvendig, – saafremt imidlertid ingen Krigs-Skye drager op over den nordlige Horizont, og truer Sverrig og Norge med at berøve samme Freden.

Hvilket Forslag jeg ærbødigen indstiller til Storthingets moednere Overvejelse.

Christiania, Storthinget den 11te November 1814.

Joh. Garmann.

⁸⁴¹ 1815: 383; 1835: 637-638.

Bilag 250⁸⁴²[Med en annen hånd:] Den 11te Nov. 1814

Det er overdraget forskjellige Committeeer, at forfatte og til næste ordentlige Storthing at indgive Forslage til Love, Financeplaner, Bankindretninger, Bestemmelser for Værnepligten, o. s. v.; men førend disse Committeeer kunne ret begynde, end sige fuldende deres Arbejder eller vigtige Dele deraf, ville upaatvivleligen mangfoldige og mangehaande nødvendige Oplysninger blive at indhente. Dette foranlediger mig, til at formene, at det vilde være særdeles nyttigt, at næste ordentlige Storthing, som er bestemt at aabnes førstkommande første Februar, vorder udsat en passende Tid, og at der, uagtet Committeeernes Virksomhed ikke kan drages i Tvivl, dog fastsættes en bestemt Tid, inden hvilken de Forslage, som skulle underkastes næste ordentlige Storthings Bedømmelse, maatte ved Trykken bekjendtgjøres, for at der kunde gives fornøden Tid til deres Gjennemgranskning, før Storthinget aabnes. Jeg giver mig derfor den Ære, at foreslaae: 1) at det næste ordentlige Storthing udsættes til 1ste Febr.⁸⁴³ 1816, og 2) at det fastsættes, at Committeeerne førend 1ste Decbr. 1815 maatte ved Trykken bekjendtgjøre de Forslag, som de ville gjøre til Gjenstande for næste ordentlige Storthings Deliberationer.

Kongeriget Norges overordentlige Storthing d. 11te Nov. 1814

P. Steenstrup

⁸⁴² 1815: 383-384; 1835: 638-639.

⁸⁴³ Månedsnavnet tilføyd med blyant og annen hånd .

Bilag 251⁸⁴⁴

[Med en annen hånd:] 12. Novbr 1814

Da jeg havde den Ære at oplæse og indlevere dette Forslag vare Forhandlingerne med Hensyn til Forandringerne af Constitutionen for Foreningens skyld kun begyndte, og endnu ingen Meddelelse desangaaende skeed til de kongelige svenske Commissarier; jeg troede derfor, at mit Forslag fremkom, om ej aldeles i rette Tid, saa dog altid betids nok for at det, hvis Storthinget ansaae det gavnligt, kunde blive fulgt.

Det vakte ikke den forønskede Opmærksomhed; Forandringerne bleve biebragte Constitutionen paa en anden Maade og herved bortfaldt og tilintetgiordes mit Forslag ogsaa med Hensyn til Foreningsakten; thi Foreningsakten, som jeg ville den, skulle ligesaavel som Tillæget til Constitutionen indeholde Bestemmelserne angaaende Foreningen, eller Betingelserne angaaende Foreningen; eller Betingelserne for denne. Den skulle være begrundet i Storthingets Villie, ey i dets underdanige Ønske; jeg fandt det nemlig under Storthingets Værdighed, at ansøge om noget, som det fuldkommen retskyldigen kunne have besluttet. Jeg frafalder altsaa nødtvungen mit Forslag, skjønt jeg endnu er fuldkommen overbeviist om dets Rigtighed, som maaskee den følgende Tid vil erkiende.

Det være mig tilladt at tilføje, at de foreslaaede Bestemmelser, som ere henviste til Foreningsakten enten henhøre til det ordentlige Storthing og staar saaledes ikke under det nærværende overordentlige Storthings Competence; eller de burde have været indførte som Tillægs-Artikler i den forandrede Constitution.

Jeg udbeder mig min Intimation og dette tillige med Forslaget, at blive samlet overgivet til Trykken.

Christiania i Storthinget den 12. Novemb 1814

A. C. Møller,
Repræsentant for Arendal

⁸⁴⁴ 1815: 385; 1835: 643-644.

Bilag 251, vedlegg⁸⁴⁵

[En annen hånd, med blyant:] ad 251/1814

[I venstre hjørne:] Copie

Den ærede og højtagede Forsamling ville tillade mig atter at fremsætte for Den, den efter min Formening retteste Maade, at biebringe de nødvendige Forandringer paa; Men førend jeg fremsætter Dem, vil jeg gaae en sikkert kommende Invending i Møde. Det kunne maaskee synes at der, ved at begyndes i Følge den i Forgaars antagne Maade skulle være bestemt, at denne var den ene rigtige Maade at foretage og anbringe de nødvendige Forandringer paa - Men saa forekommer det ikke mig. Spørgsmaalet har kuns almindelig været Dette: Paa hvilken Maade undersøger man rettest? hvilke §pher af Constitutionen maae forandres ved Foreningen, enten ved at giennemgaae først de vigtigere, siden de mindre vigtige, eller ved at begynde forfra og følge §phernes Orden i vor Constitution. Dette sidste blev antaget med de i Forgaars skedte Undtagelser. Mit Forslag indeholder derimod et andet Spørgsmaal: Paa hvilken Maade biebringer man rigtigst og hederligst disse Forandringer i vor Constitution; Endvidere: Man kunne maaske sige: Men Storthinget har jo allerede bestemt hvorledes enkelte §pher skulle være; hertil svarer jeg: Det er skeedt under den Forudsætning, at den Maade var den rigtigste. Naar nu det modsatte befindes, saa bliver disse Forandringer at ansee som Bestemmelser, der med den fornødne Modification skulle inføres i den Hoved-Afdeling mit Forslag omtaler; og saaledes kunne de saa meget rigtigere ansees at være, som de jo ikke er et Ultimatum, men et Svar paa de svenske Commissariers Forslag. Jeg tilføyer for at møde enhver muelig Invending, at ey engang, om der alt var skeedt Meddelelser til de svenske Commissairer, dette kunne hindre mit Forslags Antagelse; Thi de forandrede §pher ere jo ey fuldkommen fuldbragte, uforanderlige Constitutions Bud, men kun Principerne til disse. Det havde sikkerligen været rigtigere om mit Forslag i Gaar eller endog i Forgaars havde været fremsat; men Tiden tillod mig ey før at fuldbringe det; og Gaarsdagens Discussioner har dobbelt overbeviist mig om dets Rigtighed og Nødvendighed, saa meget meere, som et højttaget og æret Medlem af denne ærede Forsamling paa en antagende Maade biefaldt mine forud fremsatte Vink desangaaende.

I øvrigt maa jeg nøje bede erindret det antagne Princip, at ikkun de med Hensyn til Foreningen nødvendige Forandringer maae finde Stød; at altsaa ligesaavel Constitutionens Ord og Udtrykke, som Aand og Væsen maae beholdes og endeligen: At fordie en §phs Forandring er anseet nødvendig, ey enhver Forandring i denne er nødvendig.

Christiania i Storthinget den 26. october 1814

C.A. Møller

Repræsentant for Arendal

Dette maae under Trykningen forudskikkes Forslaget

⁸⁴⁵ 1815: 385-386; 1835: 641-643.

Bilag 252⁸⁴⁶[Med en annen hånd:] 12 Novbr 1814.

Jeg troer, med saa Mange af mine Brødre i denne ærede Forsamling, at der gives Bestemmelser, og det ikke faa, som, uden at kunne faae Adgang til Indlemmelse i Norges Grundlov, dog alligevel kunde ønskes at vorde fastsatte og omgiærdede af en betryggende Autoritet. Jeg har hørt Forslag, med Hensyn til disse, om en Forenings-Act, der skulde rumme og indeslutte dem tilhobe. Enten forstaaer jeg ikke dette Ords Betydning, eller, om jeg ikke feiler, er denne Benævnelse urigtig valgt. Betingelser for Norges Forening med Sverrig kan det ikke være; thi denne Forening er allerede høitideligen sluttet, og dens Betingelse var Norges Grundlov, som den nu er, giennem Storthingets Decreter, fremkommen i fornyet Skikkelse. Hvad ny Forening kan efter hiin vel finde Sted? Forening indeslutter i sig, efter min Mening, Begrebet om gjensidige Forpligtelser. Men hvad nye Forpligtelser ville vi da forskrive os til imod Sverrig, i det vi fordre andre nye af dets og Vores nu fælleds Overregjering? Det er neppe vor Mening. Vor Mening er vel snarere, som jeg forhen har bemærket, at foredrage for Rigernes fælleds Konge de billige Ønsker som Norge, i Anledning af Foreningen med Sverrig, finder sig beføiet til at nære, og har Grund til at haabe opfyldt. Men Forebringelsen af disse Ønsker turde vel neppe rigtigheden kaldes en Forenings-Act, eller qualificere sig til Indlemmelse i en Saadan, uden al Reciprocitet.

Jeg tillader mig derfor at foreslaae, at Storthinget paa Nationens Vegne fremlægger for Hans Majestæt, uden at bruge Benævnelsen af Forenings-Act, i en almindelig Supplik alle de Ønsker samlede, som Norge maatte kunne endnu have med Hensyn til Foreningen, sigtende til dets Tarv, og som det maatte ville, til sin Betyggelse og Rolighed, see sanctionerede af den høieste Autoritet.

Christiania, i Norges overordentlige Storthing d. 9. Nov. 1814.

Neumann

⁸⁴⁶ 1815: 387; 1835: 645-646.

Bilag 253⁸⁴⁷

Vigtigt maa det være, saavel for Staten i Almindelighed, som for Stortingets Medlemmer i Særdeleshed, der allerede nu paa 6te Uge ere samlede, og saaledes fraværende fra egne, meer eller mindre magtpaaliggende Forretninger, at see sine Forhandlinger her, saa snart som muelig, fuldendte. Det maatte derfor tillades mig at foreslaae: at de respective Medlemmer, der endnu have Forslag at fremkomme med til dette Storting, maatte paalægges at oplæse og indlevere samme i det seneste inden Samlingen paa [—]⁸⁴⁸ Tirsdag er hævet; at Stortinget derefter Formiddag og Eftermiddag continuerer med sine Forretninger indtil de ere tilendebragte, og da underdanigst ansøger Hans Kongelige Højhed Kronprindsen om at vorde opløst.

Christiania i Norges overordentlige Storting
den 13de November 1814.

Sibbern

⁸⁴⁷ 1815: 388; 1835: 647-648.

⁸⁴⁸ Strøket: Mandag

Bilag 254⁸⁴⁹[Med en annen hånd:] 12. Nov. 1814.

Forslag

Da jeg i Bladet Tiden, No. 27, finder detaljerede Efterretninger, som, i Følge Storthingets tagne Beslutning, ikke ved Trykken burde have været offentliggjorte, saa giver jeg mig den Ære at foreslaae:

- 1). At Storthinget vilde tage en Beslutning, ifølge hvilken det maatte blive undersøgt, paa hvad Maade Bladet Tidens Udgiver var kommen i Besiddelse af disse Efterretninger, der egentlig kuns vare bestemte for Storthingets Medlemmer.
- 2). At Storthingets Beslutning i saa Henseende maatte bringes i Erindring.
- 3). At en Redactions-Committee maatte udnævnes, og intet af Storthingets Forhandlinger trykkes, uden Manuskriptet af samme i Forveien var revideret, da Ansvarligheden saaledes allene burde hviile paa denne Committee.

Storthinget i Christiania d. 12te Novbr. 1814

Nansen

⁸⁴⁹ 1815: 389; 1835: 648-649.

Bilag 255⁸⁵⁰

Nr. 27 1814 av bladet Tiden, med grev Wedels tale i Stortingets møte 20. oktober, se bilag 114b.

(Mangler i Stortingsarkivet. Gjengis som faksimile fra mikrofilm.)

⁸⁵⁰ Jf. 1815: 389; 1835: 649.

Mandag

Siden

No. 27.

1814

d. 7de Novbr.

Et offentligt Blad af blanded Indhold.

Friederichs med de Kongelige Rideskoler.

Samlet af Peder W. A. L. L. L.

Efter et Aars Tid af E. S. S. S.

Salle

holden i Norges Storting i Christiania Forsamling den 20de October 1814 af Grev Wedel Jarlsberg.

Hr. Præsident! Mine høfattede Landsmænd!

Jeg uden Røst i den frem i denne Forsamling af Norges udvalgte Mænd, for at høre min Mening om det vigtige Antagende, som bestaar i os idag; thi jeg føler fuldkommen, hvor svage mine Evner, og hvor utilstrækkelige mine Indsigter ere til, saaledes som jeg kunde og som jeg ønske, at opfylde det høie Kalde, som mine Medborgeres Tillid beredte mig. Albrig havde jeg derfor mere levende end idag det Ønske, at beståde en Demosthenes's Beistand, der i Stentors Røst, for heldigen at kunne tale en Dag, der vil alene angaaer nærværende Generations, men utallige ufødte Slægters Vel og Vel, en Sag, som hvis Udfald der berører om Fred, Frihed og Selvstændighed skal bære paa vor Nordiske Halvø, eller om den skal være et Nov for Krig, Trældom og Kabaler. Men, mine høfattede Landsmænd! svarer mine Evner og Indsigter end langt fra ikke til Sagens Vigtighed og Størets Højtidelighed, saa maae I dog være overbeviste om, at Kjærlighed til Frihed og Fædreland ikke luer varmere i nogen Mands Barm end i min, og at ethvert Ord, jeg fremfører, kommer af et oprigtigt Norst Hjerte! — Ophøret i en Tidsalder, da Frihedslyen blussede høit over Europas magtigste Nation, og for en stor Deel opdraget til at

adde Folk, som i Hundreder har været stolt af sin frie Constitution, lærte jeg tidlig at agte Menneskers Rettigheder og at elske den lovbundne Frihed. Stammende saavel paa Fædrene som Modrene Side af Norst Ver, bunden til et elsket Fædreland ved en inderlig om Hjærte, en ærværdig Svigerfader, vakte Vorn, flere Slægtninge, fortreffelige Venner og betydelige faste Eiendomme — er Norges Vel mit Vel — Norges Ulykke min Ulykke — Norges Værd min Værd — Norges Stands min Stands — Jeg kan derfor ikke ville Andet, end det, som jeg troer at sigte til Norges Frihed, Lykke og Værd. Med denne Overbevisning og med venlig Overbærelse, haaber jeg, at denne ærefærdige Forsamling vil høre og bedømme hvad jeg nu frider til at fremføre for at besvare følgende Spørgsmaal:

1. Er det ønskeligt, at Norge vorder en isoleret Stat under en egen Konge?
2. Kan Norge under de nærværende udvortes og indvortes Omstændigheder tilkompe sig denne isolerede Forfatning?
3. Findes det, at den isolerede Forfatning hverken er ønskelig eller opnaaelig, bør vi da ikke gribe den os tilbudne Leilighed til, som et frit og selvstændigt Folk at forenes under een Konge med det frit og selvstændige Svenske Folk?
4. Hvorledes vorder Norges Forfatning under dets Forening med Sverrig i Sammenligning med dets Forfatning under det Danske Herredømme?

I. I Henseende til 1ste Spørgsmaal være det mig tilladt forelsbigen at bemærke, at alle

Rationer have, ligesom alle Individer, en Korte eller mindre Deel Forsængelighed: det kan der for ikke være fornærmeligt for mine Landsmænd, at jeg forudsætter, at den Norske Nation og saa har sin Deel, og at den Jær, hvormed den har higer efter at udgjøre en isoleret Stat under en egen Konge, for en stor Deel har haft sin Oprindelse derfra. Jeg tilskæder ogsaa, at ogsaa jeg følger min National Forsængelighed tilføjet ved denne Tanke; men desuagtet har jeg aldrig sunnet eller kan jeg nu lufte mit Hæde for den Sandhed, som Fornuftens eftermodent Overlæg kraftigen tilraader mig: At det neppe kunde føre til noget lykkeligt Resultat for det Norske Folk, om Norge blev en isoleret Stat under en egen Konge. — Norges lange smale Dannelse og dens Beliggenhed som en Skæl udenpaa Sverrig foranlader, at det har en ubyre Sølvt og Landgrændse at overvåge; da Norges Ilden Folkemængde, af ifterfuldt 2 Million, er fordeelt paa et videstående Areal, og da Landet er gjenomskaaret af videstående ubevægelige Fjeldkæder, kan Folkemængden i det ene District vanskelig og ifkun meger langsomt komme de øvrige Districter til Hjælp. Under disse Omstændigheder, som naturligvis i et betydeligt Forhold forøge de nødvendige Anstregelser til Landets Forsvar saavel fra Land som Sø, Siden, maatte Norge, som isoleret Stat, steds være beredt til Kamp imod dens Nabo Sverrig, hvis Folkemængde og Resourcer forholde sig til Norge som 2½ til 1. Sverrig har nemlig efter Sveriges Tab omtrent 2½ Millioner Beboere, og Norge neppe 1 Million. Som isoleret Stat maatte Norge, foruden en Armee, som kunde være den Svenske hoven, stætte sig og vedligeholde en Sømagt, som nogenledes kunde maale sig med Sverrigs og Danmarks Sømagt, da disse NaboMagter ellers, ved enhver indtræffende Stridighed med Norge, kunde tilintetgjøre Norges Stibsfart og spærre dens Havne. Hvor ubetydelige disse Sømagter end ere i Sammenligning med den, som foreskriver Verden Love, saa have de dog Linieskibe og Fregatter, samt de fornødne Arse-naler, Døkker m. v. som høre til at bygge og vedligeholde disse. — Alt dette maatte Norge stætte sig. — Lægges man hertil, at Norge maatte

også underholde en Konge, et Kongehus, et Hof, Gesandter og Consuler i fremmede Lande m. v. saa indseer man letteligen, at vor lille Nation maatte tilbringe den største Deel af Livet under Willkair, Stændens Evang og bære Byrden af trykkende Skatter og Paalæg. — Maatte alle disse overdrevne Anstregelser vilde dog vor svage isolerede Stat ifkuns i Navnet være selvstændig. Dens Selvstændighed vilde i Virkeligheden være særdeles uselvstændig. Den ne Stat vilde være et Espelsø, som den mindste Bevægelse i den politiske Atmosfære vilde bringe til at skælve. Den blev en Bold i de magtigere Staters Hænder.

At en saadan Tilstand ikke kan bringe Folket Lykke, troer jeg er indlysende, med mindre man vil antage, at Udskrivninger til Krigstjeneste, svære Skatter, bestandige Krigs-Uroligheder, Indkvarteringer, Skjold, Requisitioner m. v. udgjøre Folkets Lykke.

Ven vilde Nogen være af den Formening, at alle disse Uleiligheder ikke burde komme i Betragtning imod den Hæde, at udgjøre en isoleret Stat og have sin egen Konge, saa spørger jeg:

2. Kan Norge, under dets nærværende Ud-vortes og indvortes Omstændigheder, tilkæmpe sig den isolerede Forsatning?

Vi vide alle, at denne Tilstand medfører Krig med Sverrig, der understøttes af Europas største Magter. — Storbritanien, Rusland, Preussen og Østerrig have sendt Gesandter til Christiania, for, om muligt, i Mindelighed at bevirke den af disse Magter besluttede Forening af Kongerigerne Norge og Sverrig.

Efter disse Gesandters høitidelige Erklæring og efter Udviklingen af Europas Politik, kan der et være den mindste Tvivl om, at jo Krig med Sverrig medfører for Norge Krigstilstand med den største Deel af Europa. Den Svenske Armee stæder i Landet, efterat have vundet betydelige Fordele, og efterat være kommen i Besiddelse af Landets tyvende vigtigste Fæstninger. Deres krigspante Skarer, i hvis Opdels En af Europas heromtefte Helte stæder, ere beredte til paa første Vink at rykke frem, medens det Meste af den Norske Armee er hjemme i langestralligende Lægger. — Den Svenske

Armees
den: ell
Rand
nu om
Norske
gemed
udgjør
Tid af
Saaled
ses, Co
holdet
Henset
saret:
paa 5
og 75
andre
i dette
ifkuns
36. R
Trond
2. R
Bereg
sladse
Antal
kunne
Krigs
Stærke
N
sladse
ve. v.
og an
kan e
de: so
tager
vorde
ifkun
var i
den h
tydeli
hæder
og S
lige
et M
meen
men
Arme
stille
sydel

Armees Styrke anslages for Vaabenstilstanden til 30,000 Mand i Norge og 10,000 Mand i Reserve paa Grændsen. Heraf findes nu omtrent 17,000 Mand i Norge. Den Norske Styrke paa Demarcations-Linien tilligemed Christianias og Kongsvingers Garnisoner udgjør neppe 10,000 Mand. Denne kan i en Tid af 5 Uger successivt vore til 21,000 Md. — Saaledes er, ifølge de af 1800 fra Undersejles Commission meddelte Oplysninger, forholdet imellem Stridskræfterne tillands. — I Henseende til Søstyrken have vi ligeledes erfaret: at den Svenske Styrke ved Angrebet paa Hvalerne var 4 Linieskibe, 3 Fregatter og 75 store Kanon-Schalupper, foruden en Deel andre Fartøier: at den Norske Styrke, som i dette Efteraar kan bringes i Virksomhed, staaer af 6 Driuger, 4 Kanon-Skonneter og 36 Kanon-Schalupper: at der desuden er i Trondhjem 10 Kanon-Schalupper og i Bergen 2 Kanon-Skonneter, som ei kunne bringes i Beredning; da de ere for langt fra Kamppladsen: at Kanon-Jollerne, hvoraf haves et Antal i Frederiksværn og Christiansand, ikke kunne bruges i denne Hæstid: at de Svenske Krigsfartøier have tildeels sværere og bedre Styrke samt fortrinligere Krud end de Norske. Ved Hensyn til Armeens Proviantering, Beklædning, Medicinal-Vasen og Ammunition have vi erfaret: at af Magazinerne, som ere anlagte og anlagges op i Landet nordensfor Christiania, kan en Armee af en Snævers Tausinde Mand neppe fødes i tvende Maanedes, om man end antager, at Kornforraadene i rette Tid kunne vordre forvandlede til Meel og Brød, hvoraf istand haves ubetydelig Beholdning: at det vel var muligt, formodentlig det frugtbare Aar og den hyppige Tilførsel, at anskaffe i Landet betydeligere Forraad, men at det derimod er næsten umuligt at fremskaffe dette til rette Tid og Sted: at Armeen vel har Forraad af adskillige Klædningsstykker, men dog mangler de til en Vinterfeldttog nødvendige Klæder: at Armeen vel har rædelige Lazarets-Behandlere, men dog savner et betydeligt Antal Læger: at Armeen vel har nogenlunde Forraad af Ammunition til Haandgæver, men derimod har betydelig Mangel paa Ammunition til de grove

Styke og til Fæstningerne: at den største Deel af Ammunitionen berøer i Aggershuus Fæstning, som formodentlig skal efter Fiendelighedernes Udbrud falde i den Svenske Armees Hænder. — Resultater af alt dette er: at vi fra Siden med en Rægt, der ikke er halv saa stærk som den Svenske, skulde gjøre Modstand — og at vi til Landet med omtrent 20,000 Mand skal klæde og let føde Tropper, skulde møde en friggvant Armee af omtrent 40,000 Mand, som ved Hjælp af Britiske Subsidier er i den vpperligste Tilstand, som har et fortrinligt Artillerie og Cavalerie, og som ansæres af Kronprindsen af Sverrig! Udsalder kan man let viligen beregne. Vor liben nu samlede Styrke maa prise sig lykkelig, om den, uden altfor stort Tab, og uden at afføres fra sine Magaziner og Forsærkninger ved en fra Kongsvinger og fremtrængende fiendelig Colonne af 8 til 10,000 Mand, kan naae Fjeldbygderne. Her holdes den samlet og i Bevægelse ved smaa Angreb og Røtter om Angreb, indtil Magazinerne Forraad ere fortarede, og Almuernes ere fæde af Stykke og Udskrivninger. Derpaa maa Armeen enten gaae hjem til Fæderne, eller re-tirere til Bergens og Trondhjem's Stifter, hvor nogle Forraad formodentligen imidlertid ere samlede. Her bliver Armeens Evninger i No-indtil Sommerens Ankomst, gløe en mægtig Sø-Expedition mulig.

Denne Fremstillelse af Begivenhedernes sandsynlige Gang er bygget paa den Forudsætning, at Armeen bestoies af een Mand. Men det tillædes mig at ytre den Formodning, at den Svenske Armee gode Opsættelse, der Maadehold, hvormed Kronprindsen har benyttet sine vundne store Fordele, Kong Christian Frederiks Fortælle, og 7 Aars bestandigt Uds og Gavn har betaget en stor Deel af Armeen Lyst til at indlade sig paa den lidet held lovende Kamp, som Mogle synes at ønske. Den Uvilje kan ikke tilskrives Mangel paa Mod og Kraft: thi disse Egenskaber mangle ikke alligevel indet vel anført Mægtig Troppes Corps, men man maa sege Karsagen i den Omstændighed, at de vilde vide, for hvilket Viemed de skulde opoffres og Landet ødelægges. Begivenhederne i forrige

førte Fæstetog synes at give denne Formid-
ling Styrke. — Et at tale om Almindelighed
fremte Uvillie til videre Skyld, der ender vilde
gøre militair Tvang nødvendigt. — Hvis Fel-
ger man letteligen kan beregne!

Men, mine Herre! Disse Bankfærdigheder,
hvor store de end synes, ere endda ikke de stør-
ste. Fra Finantserne, denne Danmarks Rets,
fremstiger en ny Overm af Beskæftigelse og
Udgifter. Vi have igaar hørt, at Rigsbanken
i Christiania har udbetalt Sedler for Summen
20 Millioner Rbd. N. B., at omtrent 2 Mill.
Rbd. N. B. formodentlig endnu leies af
Norge i Norske Resignations Sedler og Danske
Courant Sedler: at den hele cirkulerende Mængde
af offentlige Penge-Representativer altsaa udgjør
omtrent 2 1/2 Mill. Rigsbankbaler N. B., — at om-
trent 3 Millioner af denne Summe ere anvendte
til Udsaan til Deboate, som skulde ventes til
bagebetalte, — at selvsagen omtrent 1 1/2 Mil-
lion falder Staten til Last, — at det er et Mo-
ment, hvorpaa denne Dabir i Norges Credit
bølger, nemlig de ved Fr. af 5te Jan. 1813
Rigsbanken tilføiede 6 Procent Besættelse til
alle faste Eiendomme, udgjør omtrent 1 1/2 Mill.
Rbd. i Søl, som, efter den af Rigsforsamlin-
gen paa Eidvold eengang for alle fastsætte Cours
af 200 Rbd. i Søl for 375 Rbd. i Sedler,
udgjør omtrent 8 1/2 Mill. Rbd. N. B., — hvil-
ke freedragne den til Statens Last faldende
Mængde af omtrent 18 1/2 Mill. Rbd., tegne en
vigtig nok garanteret, men ganske uforsvaret
Mængde af omtrent 120 Mill. Rbd. — Under
saadanne Omstændigheder indseer man lettelig-
gen, at Representativernes allerede megen skan-
ke Verdie maa formindskes i betydelig Grad, i
der Udbytte Eiendelighederne udbyrde, om In-
dicationen end ikke blev fortsat, men Rulde
Fabricationen fortsattes som hidtil, saa vilde
Representativernes megen snart blive til Laster
Andet end Manufactur-Papir, og saaledes dele
Skyldne med Frankrigs Resignater. — Naar
denne os, fra den Danske Regjering restant-
terede, indbilde sigdomsfilde oplyste at høre,
oplyste vilige Udsagn til at lønne Armeen,
og til at fæste den Færdigheder. Vi have
hørt, at en Rigsmand ved 1813 omtrent 3 1/2

Millioner Rbd., hvormod de offentlige Stats-
Andelen neppe udgjørte 250,000 Rbd. maa
nærliggende Rigen Randsen Handelsen og Skibs-
farten. Skulde Rigen altsaa fortsættes, maa-
te Skatter og Afgifter ibermindste vorde 20
Gange saa store, som de nu ere. Men jeg
spørger om Nationen kan eller vil bære denne
Byrde? — Svaret kan Enhver give sig selv
— Jeg tror det ganske overflødig at anføre
Norge og Neden for, at Norge uden Forenings-
Punter, uden Hæere, uden øvede Generaler,
uden Handel, uden Skibsfart, uden Finantser
ikke kan udholde Krig med Sverrig, understøt-
tes af Europas største Magter.

13. Er den isfærdige Tilstand ikke uheldig,
ikke oplyselig, saa maa vi altsaa tænke paa
Norges Forening med et andet Rige? — Med
Danmark? — Nej, kan nogen Normand
for Nærværende tænke om Gjenforening med
Danmark? — Hvis politiske System er saa strid-
ende med Norges Interesse, hvis Regjerings-
Form er den despotiske, hvor Kongen er Lo-
vens Udgangspunkt og Ende, hvis Velgørenhed
hæderer at gjennemgaa Skat, hvis forfærdede
Finantser længe har været et Ordspil, hvis ind-
villige Collegiat-Ræson drøber at Rand, hvis for-
bæverlige Charaktere Løshed altsaa meget har
smilet os, hvis Smaghedsnaad har efterladt
sig altsaa mange Spde hos os; et at tale om,
at de Magter, som have bevirket Adskillelsen,
nok vilde vide at forhindre Gjenforeningen? —
Med Rusland? — Var Rusland end ikke
en af de Magter, som har garanteret Norges
og Sverrigs Forening under den Konge, saa
formoder jeg dog, at de Røve, hvorefter dette
Land bestred, ere saa forskellige fra dem, vi
have; og som vi med Ret maae at beholde, at
enhver alvorselig Tanke om Forening med dette
Rige maa forsvinde. — Med Sverige? —
Var denne Star end ikke iblandt
de Magter, som have garanteret Norges og
Sverrigs Forening, saa vilde Tanken om For-
enighed den ved første Udfald sikkerlig sin-
de sig selv hos Manges Mien ved videre Efter-
tænke vilde man letteligen indse, at Sydd, Sa-
der, Religion, Løve, Indretninger ere altsaa
forskjellige til, at denne Forening kunne vorde

lykkelig,
deni er
med No-
lente af
sonal-De
Bl. m
Naboe
Zellighed
at foren-
ste: Folk-
genheden
paa Kor-
Scandin-
Stater;
leds Opr-
der, sæll
hed, sæll
ninger,
se Nati-
hed end
bels: Int-
har hørt
At d
stte
da bi-
tighel
foref-
Navr
som
Famili-
og til
stet
Hvor
heder
leg se
udelu
thrat
net
Hert
de E-
tigh
Hvor
de fi-
nu i
nat
frier
Lode

lyffelig, og at Stor-Britaniens Magt og Rigdom er saa umaadeligen stor i Sammenligning med Norges, at dette Rige ikkun blev en Coloni af hiint, og derfor maatte finde sig i Colonial-Behandling, som aldrig er heldbringende.

Vi maatte altsaa henvende vore Bine til vor Naaboe Sverrig, og gribe den os tilbadne Leilighed til, som et frit og selvstaendigt Folk, at forenes med det frit og selvstaendige Svenske Folk. — For denne Forening taler Velgengigheden; da det er umuligt at kaste et Blik paa Kortet, uden at forandre sig over, at den Scandinaviske Halvø er adskiltet i tvende Stater; det Norske og Svenske Folk have fælles Oprindelse, fælles Religion, fælles Sæder, fælles Tapperhed, fælles Frihedskjærlighed, fælles gamle Love, fælles gamle Indretninger, fælles gamle Sprog, som den Svenske Nation dog har vedligeholdt i større Reenhed end den Norske, fælles politisk og Handels-Interesse. De Indvendinger, som jeg idag har hørt imod Norges og Sverrigs Forening, ere:

a) At Norge maa frygte for den Svenske Adel. — Jeg spørger, hvori bestaar da den Svenske Adels saa frygtelige Rettingheder? — Siden de i 1800 og 1809 foreskaldne Forandringer, bestaar de ene i Mavnet og Skjoldet, samt det til at mæde som Jættens Grand paa Alghogene, da alle Familielhoveder tage Sæde paa Ridderhuset og tilsammen have en Stemme, lige med Præstestanden, Borgerstanden og Bønderstanden. Hvorledes bløder den Svenske Adels Rættigheder skulde vorde Norge farlige, begriber jeg sandeligen ikke, især da vor Constitution udelukker dem. — Har den Danske Adel, som trængselserede over Danske Vornede, ikke kunnet bringe den Norske Bønderstand under Hertemands-Naget, naagte Norge ikke have Skjoggen af en eneste constitutionel Rettinghed? — saa seer jeg aldeles ingen Grund, hvorfor den Svenske Adel skulde kunne vorde farlig for Norge, som Gud vare lovet! — Nu har givet sig en fri Constitution, efter at det ved Overrige-Wellenskomst var befriet fra Kongen af Danmarks uindskrænkede Herredømme.

b) Den anden Indvending er, at man maa frygte for den Svenske Regjerings Lyst til alandsende Krigsheders og til Erobringskrige. Man kan ikke negte, at den Svenske Historie fremviser flere Regenter, som bære blodige Landkæmpe, end Saa-danne, som løbe sig ned med fredelige Valmer, flere store Konger, konger, ved at erbyrde et udbeligt Krigernade, kortere Landet i Armod og Sorg, end Saa-danne, som af Fredens Skjød fremkaldte Velstand og Glæde. Men man maa antage, at Regjeringen er bleven klog af en bitter Erfaring, og at Sverrig, efterat have faaet Hæder til Grund, og efterat have taet alle Besiddelser i Lydskland, vil indskrænke sig til eget Forsvar. Unegteligen er Tansen om Finlands Erobring meget klar for mange Svenske. Men neppe tænker nogen oplyst Svensker, som kender Auslands Magt og Resources, for Alvor derpaa! — Desuden berører det jo paa os at forebygge de ulykkelige følger for Norge af en Erobringskrig, ved at indskrænke det udfærdige Militaers Anvendelse til den Scandinaviske Halvøes Forsvar; et at tale om, at det ifølge Constitutionen jo berører paa Stortinget at tilstaae Regjeringen Penge, uden hvilke Krig uanset forees.

c) Den tredje Indvending er, at man maa frygte for, at den Svenske Regjering vil misbruge sin Magt til Norges Undertrykkelse. Heril svarer jeg, at Garantien herimod maatte vi søge i vor egen Kraft og i den Svenske Nations gamle Friheds-Kjærlighed. Denne vil hindre enhver rettskaffen Svensker fra at understøtte Regjeringens mulige Forsag imod Norges Frihed, da han ikke kan ønske, at Regjeringen skulde i Norge faa en Magt, som den siden kunde anvende til at kuldstaae Sverrigs constitutionelle Frihed.

d) Den fjerde Indvending hentes fra National-Hædet imellem begge Nationer. Det er unegteligt, at Naaboe-Nationer i Almindelighed hader hinanden, uden at vide hvorfor; men at saadant ufornuftigt, uhyggeligt Had maa forsvinde ved fornuftig Effertanke,

ved nærmere Belsendskab, ved Elben, og ved god Behandling fra Regjeringens Side.
4. Efterat jeg haledes har bekræft mig for, saa fortælligen som muligt, at besvare de 3 første af mig fremsatte Spørgsmaal, vilde vi faste et sammenlignende Blik over Norges Forfatning under det Danske Herredømme, og den, vi kunne træde vort Fædreland i Forening med det friske Svenske Folk!

Under det Danske Herredømme maatte vi adskille en mindstefrætt Monarch, som efter eget Forgyddelskab kunde raade over vort Liv, vor Frihed og vore Elendomme. I Forening med Overrig adskille vi en fri Constitution, som tillod Folket Her til at give sig selv Love, til at bestemme sig selv, samt borger for Personernes og Elendommernes Sikkerhed. Under Dansk Herredømme trykkes og indskrænktes vor Handel, Skibsfart og andre Næringsveje af forhadte Monopolier. I denne Henseende behøver jeg ikkun at henvise til Handelen paa Ostindien, Vestindien, Island og Færøerne. Norge regjeredes ved Danske Forordninger, til hvis Affærelse Nilsen eller aldrig nogen Normand, der kendte Norge, havde medvirket. Norge oversvømmedes af Danske Banco-Sedler, som det sit for sine solide Exporter. Da næsten ingen af Statens offentlige Indtægter fandtes i Norge, udarmedes det derved, at Overrubbet af Stats Indtægterne droges til Danmark. — Norge savnede Anledning til videnskabelig Dannelse. — Formedelt Norges fiendtlige Stilling imod Overrig maatte Nilsen tilbringe den første Deel af sit Liv, sa indtil det 45de og 50de Aar, under Militær-Standens Tvang. Under Foreningen med Overrig forbyder Constitutionen alle trykkelige Monopolier. Love og Anordninger blive passende til Rigets Lære, da Nationens Deputerede give den Love, og et Stats-Raad af Norske Mand steds omgiver Thronen. Norge faaer sit eget Pengevæsen og egen Bank: det kan altsaa ikke oversvømmes af fremmede Banco-Sedler. Alle Rigets offentlige Indtægter blive inden Norges Grændser: Norge kan altsaa ikke udarmes derved, at dets Skatter og Afgifter drages ud af Landet. Over-

Rubdet af disse Indtægter vil kunne anvendes til Indtægter, hvis Næmmed er at beforsøge Nationens videnskabelige Dannelse, hvorpaa dens sande Selvstændighed maa grundes; thi alle Tidens Erfaring har vist, at de meest dannede Nationer som oftest have forekrevet de mindre dannede Love. Jeg behøver ikkun at henvise til Grækerne, som, uagtet overvundne af Rømerne, dog gave Disse Græske Sæder og Græsk Sprog, samt til Rømerne, som, uagtet overvundne af Barbarerne, dog paasendte disse deres Sæder og Sprog.

At denne Sammenligning af Norges Tilstand under Dansk Herredømme og dens Forfatning i Forening med Overrig, vil jeg blot drage den Slutning, at om denne Forening end ikke skulde i alle mulige Henseender opfylde Normandens Ønsker, saa har Norge dog vundet uendeligen meget ved Byttet.

Saaledes har jeg, mine Landsmænd! med den Frimodighed og med det kolde Overlag, som jeg Rylder Sagens Vigtighed, min Tre og min Samvittighed, fremsat min Mening om den vigtige Sag, vi omhandle! Nu skal Ederes Bliksdom afgjøre, om I, ved at erklære Norge og Overrig forenede under een Konge, med Forbeholdenhed af Eidsvolds Constitution og Conventionen affluttet paa Noks, ville bestemme Norges constitutionelle Frihed og Selvstændighed, eller om vi skulle udsætte os for ved Krigerens Baaden at vorde et underkuet Folk, der ei har anden Villie end Erobrerens vilkaarlige Bud, — om Norge, som i 7 Aar har sultet efter Krig, skal gjengives den gyldne Fred, Handel, Skibsfart, Næringsveje, Overflod, — eller om vort kjære Norge skal gives til Pris for alle Rødder og Plager, som Krig, borgerlige Uroligheder, Mangel og standse Næringsveje medføre! —

Den som vælger Krig, maa vel betænke, hvormange Ulykkelige Sukke der ville besvare hans Samvittighed i den sidste Stund, og hvormange Forhandlinger han tager med sig i sin Grav. Han maa betænke, om han for den Almagtiges Domstol kan forsvare, at have i Dag afsagt Dødsdom over tusinde Ulykkelige, som ville vorde de Krigens Offere.

Oversættelse

Vi Car
Hertug t
16. 16.
og Stadfæ
den Norsk
Convention
holdet De
municere
fuldmægti
Brev, na
Raaden, f
Konsensl
municere
lige No
Hav
Nogen over
som den
Raade ha
Hvo
Til
det bekræf

Kabene V
Fuld
hof. Cam
rode N
Det t
Stad. S
Stad. S
og Skop
den N
Stad. Na
Fribere
16. 16.

Oversættelse af Hans Kongelige Danske Majestæts Commissariers Fuldmagter, fremlagte i Norges overordentlige Storting den 13de October 1814.

Vi Carl, af Guds Naade Sverrigs, Norges, de Benders og Søheres Konge ic. ic. ic., Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn og Dithmarsken, Greve af Oldenburg og Delmenhorst ic. ic. Gjøre vittetligt: At ligesom Vi i Naade have behaget, i alle Dele at erklende og stadfæste den imellem Vor kærevelige Herr Son Sverrigs Kronprinds paa den ene, og den Norske Regjering paa den anden Side, under 14de August afsluttede Convention, og Vi ved denne Forhandlings 1ste og 2den Artikel udtrykkelig, have forbeholdet Os, ved den nu tilstundende Sammenkomst af de Norske Stander, umiddelbart at communicere med Rigsdagen, ved een eller flere af Os udnævnte, og, paa behørig Naade, befuldmægtigede Commissarier: Saaledes ville Vi herved, og i Kraft af dette Vort aabne Brev, naadigen have udnævnt og befuldmægtiget Vor troe Mand, En af Rigets Herrer, Statthalteren, Ridderen og Commandeuren af Vor Orden, Os elskelige, velbaarne Herr Friherre M. Rosenblad, til, som Vor Commissair, og paa Vore høje Vegne, at underhandle og communicere med nysevnede Rigsmand om Befordringen af den Scandinaviske Halvøes fremtidige Ro og Selvstændighed, formedelst Sverrigs og Norges uoploselige Forening.

Havende Herr Friherren sig iøvrigt ved Alt, hvad der vedkommer dette ham af Os ngenligen overdragne Hverv, underdanigen at holde sig efterrettelig saavel ovennævnte Convention, som den særskilte Instruction, som Vi for samtlige Vore befuldmægtigede Commissarier i Naade have ladet udfærdige.

Hvorefter alle Vedkommende lybigen have sig at rette.

Til ydermere Stadfæstelse have Vi underskrevet dette med Vor egen Haand, og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Segl:

Carl. (L. S. R.)

von Brinkmann.

Adent Brev for En af Rigets Herrer, m. m., Herr Friherre M. Rosenblad!

Fuldmagter af samme Indhold vare udfærdigede for Hof-Cantseren, Commandeuren af Nordstjerne-Ordenen, Ridderen af den kongelige Preussiske røde Orns første Klasse, En af de atten i det Svenske Akademi, Friherre Gustav af Wetterstedt, Etats-Secretairen og Commandeuren af Nordstjerne-Ordenen, Grev A. G. Møller, Etats-Secretairen og Commandeuren af Nordstjerne-Ordenen, Gustav Frederik Wirsén, Biskoppen over Lindöpings Stift, Commandeur af Nordstjerne-Ordenen, Doctor Carl von Rosenfeldt, samt senere for Stats-Raadens, Contre-Admiralen, Commandeur og Storkors af den Kongl. Sverd-Orden, Friherre Baltzar Bogislaus von Platen, og i Stortingets fremlagte.

Betegnelse over Bistænder til Storthingens Galleris saaledes som de ere
indberettede af Reglements-Committeren.

Til hvar Representatives Disposition	1. et 79.	Lidens Medactant	1.
Stats Raadet	1.	Stadsbors Collegier	2.
Højesteret	1.	1ste Departement	3.
Stiftamtmanden	1.	2det, 3det, 4de og 5te, hver	4.
Biskoppen	1.	Stats-Secretariatet	1.
Universitetet	1.	General-Adjutant-Staben	4.
Commissariats-Collegiet	1.	Christiania Byes Formand	4.
Over-Commissariatet	1.	General-Commandoen	3.
Commandanten	1.	Artillerie-Corpsen	2.
Vice-Commandanten	1.	Ridende Jæger-Corps	2.
Kathedrat-Stolen	2.	Til de juridiske Studerende	2.
Politie-Directionen	1.	Oplandske Infanterie-Regiment	4.
Magistraten	2.	Politie-Officeren til Rejsende	12.
Direktør til Udbetaling iblandt Haandværks-		Over-Statens	2.
Klasserne	10.		

Tilfæmnet 160 —

A n n o u n c e m e n t

En velstillet stor Meerskums Tobakspibe med mættet Solobeslag, og paa Bagbeslaget en stor Ring, samt med stor af brede Hjøringer, er købt paa Kongeveien imellem Gaardene Schap-
 pel og Steen i Ringsager; Beslaget er vægtigt circa 6 Pund. Skulde den være funden af en
 retslidig Person, betaler Underretningen en god Doular for Sammes Tilbageholdelse, eller til
 hvem, der kan give mig nogen Underretning om den, hvis Finderen skulde være saa flet at fortælle
 samme. Gaarden Lande i Ringsager paa Hedemarken, den 24de October 1814.
 Weren G. Lande.

Nor, et Digt af Esaias Tegnér, Professor, linguae græcae ved Lunds Akade-
 mie, fra det Svenske oversat af Conrad Schwach, Studious juris, faaes tilkjøbs for
 1 Rbdr. N. B. hos Bogtrykkerne Lehmann og Grøndahl samt Boghandler Harrmann

R e t t e l s e r

I Bladet Eiden No. 24, Pagina 191-192, Linie 4, ingen, læs: nogensomhelst.
 Linie 30, brugt læs: brugt.
 Linie 38, no, læs: og.
 Linie 51, maa, læs: maatte.

Bilag 256⁸⁵¹

[I venstre hjørne:] No. 13

Da en Repræsentant, hvilken erindrer jeg ey, for en Tid siden foreslog, at nestanstundende ordentlige Storthing maatte udsættes til medio Juni 1815. Skulde denne Motion være frafaldt, ønsker jeg den dog atter moveret; thi jeg anseer det nyttigt, ja nødvendigt, at neste ordentlige Storthing for den Gang udsættes til ovennævnte Tid paa disse Grunde:

1.) Den korte Tid fra nu af til Februar da Storthinget skal holdes, neppe komme de fiene Repræsentanter hiem, før Valgene atter holdes, naturligvis blir adskillige af os atter valgte, som de der ere nu engang bekiendte med Tingenes Gang.

2do Den lange besværlige Vey og det midt i Vinterens Hierte de fleste Repræsentanter have.

3tio J de faa Uger fra nu af til Februari, kunne umuligen de nedsatte Committeer blive færdige med deres mangehaande, høyst vigtige Forretninger at forelægges Storthinget til Afgiørelse.

4to Repræsentanterne fra Norlandene og Findmarken kunde atter ikke møde.

5.) Der skal, efter Sigende, holdes nestkommende Sommer, en overordentlig Rigsdag i Sverrig; Jeg formener det nyttigt, at National Repræsentanterne fra begge Riger kunde saaledes bedre, paa een Tid, bestemme felles Interesse. Af disse Grunde troer jeg det nødvendigt, at denne Motion maatte komme under Votering.

Xania 13 Nov. 1814

Nls Hertzberg

⁸⁵¹ 1815: 391-392; 1835: 653-654. Vedlegg No. 13 til bilag 267.

Bilag 257⁸⁵²

[Med en annen hånd:]14 No

At Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, i det i Dag under Høistsammes Præsidio forsamlede Statsraad, og efterat Høistsamme naadigst havde fremlagt Hans Majestæt Kongens allerhøieste Fuldmagt, har udnævnt Hans Excellence, Rigets Herre, Feltmarschal Greve af Essen til at indtræde i Statsraadet, som Norges Statholder, – det skulde det forrige Statsraads Medlemmer ikke undlade at tilmelde Rigets overordentlige Storthing; tilføiende, at Hans Excellence, ifølge heraf har fremlagt sin skriftlige Eed som Norges Statholder, til Kongen og Constitutionen.

Christiania, den 11te November 1814.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

.

Hegermann.

TFasting.

Fischer

Til

Norges overordentlige Storthing.

⁸⁵² 1815: 393; 1835: 658-659. Alin bilag 102 a.

Bilag 258⁸⁵³

[Med en annen hånd:]14 No

Efter den af Præsidentskabet under 9de dennes behagelig communicerede Storthingets Beslutning, skulde Statsraadet ikke undlade, hoslagt at tilstille velbemeldte Præsidentskab en verificeret Afskrift af det under 26de August d. A. udfærdigede Commissorium for Overkrigs Commissionen til at undersøge de muelige Uordener og formeentlige Feil der skulle have fundet Sted i sidste Felttog.

Statsraadet, Christiania, den 11te November 1814.

H. H. von Essen

Statholder

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

.

Hegermann.

TFasting.

Fischer

Til

Storthingets Præsidentskab.

⁸⁵³ 1815: 393-394; 1835: 659.

Bilag 259⁸⁵⁴

Ved tjenstligst at tilmelde Storthinget, at en af Odelstinget fattet Beslutning, der under 9de d. M. er meddeelt Lagthinget, til yderligere Overvejelse, og lyder saaledes:

«Statsraadet skal anmodes om at fremlægge sine Protocoller, forsaavidt de angaae Forhandlingerne ved den under 14de Aug. sidstleden paa Moss afsluttede Convention, for en Committee, som Storthinget udvælger. Denne Committee skulde gennemgaae Protocollerne, og derefter referere Storthinget de saaledes erhvervede Oplysninger, ovenmeldte Convention betræffende.»

er af Lagthinget bleven bifaldet, giver jeg mig den Ære, herved at anmode Storthingets Præsidentskab om, at foranstalte den Committee udnævnt, som ifølge ovenmeldte Beslutning skal gennemgaae Statsraadets Protocoller.

Om bemeldte Protocollers Fremlæggelse er Statsraadet herfra bleven tilskrevet.

Lagthingets Præsidentskab, Christiania den 14de Novbr. 1814.

Motzfeldt.

p.t. Præsident.

Hagerup.

Til
Norges Riges overordentlige
Storthing i Christiania

⁸⁵⁴ 1815: 394; 1835: 660.

Bilag 260⁸⁵⁵

[Med en annen hånd:] 14. Nov.

Jeg anseer det af særdeles Vigtighed, at [—]⁸⁵⁶Landets Tilstand saaledes som den befandtes og fremstilledes af den her i Stortinget, til Undersøgelse desangaaende, nedsatte Committee, bringes jo før jo hellere til Almeen Kundskab. Aarsagen, hvorfor Stortinget den 21de f. M. besluttede, at holde samme skjult, synes nu at være aldeles hævet [—]⁸⁵⁷ da Konge-Valget er skeet og høitideligen antaget; og jeg indseer ikke længere nogen antagelig Grund, hvorfor de Omstændigheder der bevægede Stortinget til dets vigtige Beslutning skulle holdes hemmelige for vores Committenter, dem vi skyldte nøiagtigt Regnskab for vores Forhandlinger i alle Dele. Da nu den største Deel af Almuen ikke holder Bladet Tiden, vover jeg at foreslaa, at Storthinget ved dets Præsident strax udstæder en Bekjendtgjørelse af ovenmeldte Committees Indberetning om Landets Forfatning.

Norges overordentlige Storthing, den 13 Novb. 1814

Bryn

[Nytt ark, heftet sammen med det første ved hjælp av lakk:]

Sorenskriver Bryns yderligere Forklaring, fremsagt i Storthinget den 15de November 1814, betræffende hans Dagen forud indleverede Forslag om fra Stortinget at udstæde Bekjendtgjørelse af Indberetningen om Rigets Tilstand.

#

Mit Forslag mødte allerede i Gaar fra Hr. Præsidenten den Bemærkning: at samme forhen var afgjort ved Stortingets Beslutning. Jeg anseer det ikke afgjort og kan altsaa ikke heri være eenig med Hr. Præsidenten.

Den under 21de f. M. tagne Beslutning om at den fra Undersøgelser-Committeen angaaende Rigets Tilstand indkomne Beretning skulde være undtaget fra Bekjendtgjørelse ved Trykken, skeede paa en Tid, da man retteligen, ikke med Hensyn til vores Committenter, men uden for dem, fandt det betænkeligt, at bekjendtgjøre Resultatet af saadan Undersøgelse. Jeg erindrer ikke rettere, end at Aarsagen udtrykkeligen blev tilkjendegivet eene at ligge deri; og naar Aarsagen, som her er Tilfældet, er ophørt, maa ogsaa Virkningen være det. Jeg har ikke anderledes kunnet forstaae den tagne Beslutning. Om den end ikke expressis verbis er indskrænket til nogen Tid, maae man dog her, efter min Formeening, retteligen anvende den Fortolknings Regel: at en Lovbestemmelse ikke udvides længere end dens Grund. Jeg anseer det fremdeles fuldkommen rigtigt, at Beretningen om Rigets Tilstand ikke gives Publicitet gennem Bladet Tiden, eller nogen anden Avis, men bør være udelukt derfra. Den bør allene – saa er min Meening – komme til den norske Almues, vores Committenteres Kundskab, hvilket passeligt vil skee ved en Bekjendtgjørelse fra Storthinget gennem vedkommende Authoriteter for de respektive Districter. At den ikke bør det nu, derfor indseer jeg ingen retmæssig Grund. Vi ere jo her det Norske Folks Fuldmægtige; intet vilde i mine Tanker være mere modsigende, end at Principalen skulde være uvidende om noget af hvad Fuldmægtigen paa hans Vegne foretager sig. Vores Committenter vilde med Føie besvære sig over, at vi for dem lagde Skjul paa noget af de vigtigste Forhandlinger. Den foreslagne Bekjendtgjørelse er saaledes

⁸⁵⁵ 1815: 395-396; 1835: 661-664.⁸⁵⁶ Strøket: alle de⁸⁵⁷ Strøket: ved

nødvendig, fordi vores Committentere have Ret til at fordre den og formodes at ville fordre den; fordi de deraf, med større Fuldstændighed og Klarhed, end af de foregaaende Bekjendtgjørelser, kunne kjende Nødvendigheden af den indgangne Forening; fordi de foreløbigen kunne lære at kjende Grunden til de store Opofrelser, som sandsynligen kræves, for at reise paa faldne Sager.

Jeg vedbliver derfor mit i den oprigtigste Meening gjordte Forslag.

Bilag 261⁸⁵⁸

Kongeriget Norges

Grundlov,

given

i Rigsforsamlingen paa Eidsvold
den 17de Mai 1814 og nu, i Anledning
af Norges og Sveriges Rigers Forening,
nærmere bestemt i Norges overordentlige
Storthing i Christiania og antagen den 4de Novbr.

1814.**Norges Riges Grundlov.****A.**

Om Statsformen og Religionen.

§ 1.

Kongeriget Norge er et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhængeligt Rige, forenet med
Sverige under een Konge. Dets Regjeringsform er indskrænket og Arvelig Monarkisk.

§ 2.

Den evangelisk Lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De
Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme.
Jesuitter og Munkeordener maae ikke taales. Jøder ere fremdeles udelukkede fra Adgang til
Riget.

B.

Om den udøvende Magt, Kongen og den Kongelige Familie.

§ 3.

Den udøvende Magt er hos Kongen.

§ 4

Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-Lutherske Religion, haandhæve og
beskytte denne.

§ 5.

Kongens Person er hellig; Han kan ikke lastes, eller anklages. Ansvarligheden
paaligger Hans Raad.

§ 6.

Arvefølgen er lineal og Agnatisk, saaledes som den findes bestemt i den af Sverriges
Riges Stænder besluttede, og af Kongen antagne, Succesions-Ordning af 26de September
1810, hvilken i Oversættelse vedføjes denne Grundlov. Blandt Arveberettigede regnes
ogsaa den Ufødte, der strax indtager sit tilbørlige Stæd i Arvelinien, naar han, efter
Faderens Død, fødes til Verden.

Naar en til Norges og Sverriges forenede Kroner arveberettiget Prinds fødes, skal hans
Navn og Fødselstid tilkjendegives førstholdende Storthing, og antegnes i dets Protocoll.

§ 7.

Er ingen arveberettiget Prinds til, kan Kongen foreslaae Sin Efterfølger, for Norges
Storthing, paa samme Tid som for Sverriges Stænder; Saasnart Kongen har fremsadt sit
Forslag, skulle begge Folks Repræsentanter, af deres Midte, udkaare en Committee, der har
Ret til at bestemme Valget, hvis Kongens Forslag ikke, ved Stemmefleerhed, bifaldes

⁸⁵⁸ 1835: 665-702. Jf. Alin bilag 105. Tatt ut av bilagserien og lagt som arkivstykke nr. 3 i
Stortingsarkivets Indre arkiv.

særskidt af hvert Folks Repræsentanter. Antallet af Medlemmerne i denne Committee, hvilken skal bestaae af ligemange fra hvert Rige, og den Orden som bør følges ved Valget, fastsættes ved en Lov, som Kongen paa samme Tid foreslaaer for næste Storting og for Sveriges Riges Stænder. Af den samlede Committee udtræder een ved Lodkastning.

§ 8.

Kongens Myndigheds-Alder fastsættes ved en Lov, der gives efter Overenskomst imellem Norges Storting og Sveriges Stænder, eller, hvis de derom ikke kunne forenes, ved en af begge Rigers Repræsentanter udnævnt Committee, med de i forestaaende § 7 anførte Bestemmelser. Saasnart Kongen har opnaaet den lovbestemte Alder, erklærer Han sig offentligen at være myndig.

§ 9.

Saasnart Kongen, som myndig, tiltræder Regjeringen, aflægger Han for Storthinget følgende Eed: «Jeg lover og sværger, at ville regjere Kongeriget Norge i Overensstemmelse med dets Constitution og Love; saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.»

Er intet Storting paa den Tid samlet, nedlægges Eden skriftlig i Statsraadet, og gjentages høitideligen af Kongen paa første Storting, enten Mundtlig, eller skriftlig ved den Han dertil beskikker.

§ 10.

Kongens Kroning og Salving skeer, efterat Han er bleven Myndig, i Tronhiems Domkirke, paa den Tid og med de Ceremonier, Han selv fastsætter.

§ 11.

Kongen opholder sig i Norge nogen Tid hvert Aar, hvis ikke vigtige Hindringer møde.

§ 12.

Kongen vælger selv et Raad af Norske Borgere, som ikke ere yngre end 30 Aar. Dette Raad skal i det mindste bestaae af en Statsminister og syv andre Medlemmer. Ligeledes kan Kongen beskikke en Vice-Konge, eller en Statholder. Kongen fordeler Forretningerne iblandt Statsraadets Medlemmer, saaledes som han det for tjenligt eragter. Til at tage Sæde i Statsraadet, kan Kongen, eller, i Hans Fraværelse, Vice-Kongen (eller Statholderen i Forening med Statsraaderne) ved overordentlige Leiligheder foruden Statsraadets sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre norske Borgere, kun ingen Medlemmer af Storthinget. Fader og Søn, eller to Brødre, maae ei paa samme Tid have Sæde i Statsraadet.

§ 13.

Under Kongens Fraværelse overdrager Han Rigets indvortes Bestyrelse, i de Tilfælde Han Selv foreskriver, til Vice-Kongen eller Statholderen; tilligemed i det mindste Fem af Statsraadets Medlemmer. Disse skulle føre Regjeringen i Kongens Navn og paa Hans Vegne. De skulle ubrødelig efterleve saavel denne Grundlovs Bestemmelser, som de særskildte dermed overensstemmende Forskrifter, som Kongen i Instruction meddeeler dem. Om de Sager, de saaledes afgjøre, have de at indsende en underdanig Indberetning til Kongen. Forretningerne afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Vice-Kongen eller Statholderen, eller, i deres Fraværelse, det første Medlem af Statsraadet, har tvende Stemmer.

§ 14.

Vice-Konge kan ikkun Kronprindsen eller hans ældste Søn være, men ei førend de have opnaaet den for Kongen bestemte Myndigheds-Alder. Til Statholder udnævnes enten en Normand eller en Svensk. Vice-Kongen skal boe inden Riget, og maa ikke opholde sig uden for det længere end tre Maaneder om Aaret. Naar Kongen er nærværende ophører Vice-Kongens Function. Er ingen Vice-Konge, men Statholder, ophører ligeledes dennes Function, da han i saadant Tilfælde, blot er den første Statsraad.

§ 15.

Hos Kongen forbliver stedse, under Hans Ophold i Sverige, den norske Statsminister og tvende af Statsraadets Medlemmer, hvilke sidste aarligen omskifte.

De have de samme Pligter og den samme constitutionelle Ansvarlighed, som den i Norge værende (i § 13 nævnte) Regjering, og i deres Overværelse alene skulle de norske Anliggender afgjøres af Kongen. Alle Andragender fra Norske Borgere til Kongen, skulle først indleveres til den norske Regjering og forsynes med sammes Betænkning, forinden de afgjøres.

I Almindelighed maae ingen Norske Sager afgjøres, uden at den i Norge værende Regjerings Betænkning er indhæftet, med mindre vigtige Hindringer maatte forbyde saadant.

Den norske Statsminister foredrager Sagerne, og bliver ansvarlig for Expeditionernes Overeensstemmelse med de fattede Beslutninger.

§ 16.

Kongen anordner all offentlig Kirke- og Gudstjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religions-Sager, og paaseer, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer.

§ 17.

Kongen kan give og ophæve Anordninger, der angaae Handel, Told, Næringsveie og Politi; dog maae de ikke stride mod Constitutionen og de (saaledes som efterfølgende § 77, 78 og 79 besstemme) af Storthinget givne Love. De gælde provisorisk til næste Storthing.

§ 18.

Kongen lader i Almindelighed indkræve de Skatter og Afgifter, som Storthinget paalægger. Den Norske Statskasse forbliver i Norge, og dens Indtægter anvendes alene til Norges Tarv.

§ 19.

Kongen vaager over, at Statens Eyendomme og Regalier anvendes og bestyres paa den af Storthinget bestemte og for Almeenvæsenet nyttigste Maade.

§ 20.

Kongen har Ret til, i Statsraadet at benaade Forbrydere, efterat Høieste Rets Dom er falden, og Dens Betænkning indhentet.

Forbryderen har Valget, om han vil modtage Kongens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf.

I de Sager, som af Odels-Thinget foranstaltes anlagte for Rigsretten, kan ingen anden Benaadning, end Fritagelse for idømt Livsstraf, finde Sted.

§ 21.

Kongen vælger og beskikker, efterat have hørt sit norske Statsraad, alle civile, geistlige og militære Embedsmænd.

Disse sværge Constitutionen og Kongen Lydighed og Troskab.

De kongelige Prindser maae ei beklæde civile Embeder; dog kan til Vice-Konge udnævnes Kronprindsen eller Hans ældste Søn.

§ 22.

Rigets Statholder, Statsministeren og de øvrige Statsraadets Medlemmer, samt de Embedsmænd som ere ansatte ved dets Contoirer, Gesandter og Consuler, civile og geistlige Overøvrigheds-Personer, Regimenters og andre militære Corpsers Chefer, Commandanter i Fæstninger og Høistbefalende paa Krigsskibe, kunne, uden foregaaende Dom, afskediges af Kongen, efterat Han derom har hørt Statsraadets Betænkning. Hvorvidt Pension bør tilstaaes de saaledes afskedigede Embedsmænd, afgjøres af det næste Storthing. Imidlertid nyde de to Tredie dele af deres forhen havde Gage.

Andre Embedsmænd kunne ikkun suspenderes af Kongen, og skulle da strax tiltales for Domstolene, men de maae ei, uden efter Dom, afsættes, ei heller, mod deres Villie, forfløttes.

§ 23.

Kongen kan meddele Ordener til hvem han for godt befinder, til Belønning for udmærkede Fortjenester, der offentligen maae kundgjøres; men ei anden Rang og Titel, end den, ethvert Embede medfører. Ordenen fritager ingen for Statsborgernes fælles Pligter og Byrder, ei heller medfører den fortrinlig Adgang til Statens Embeder. Embedsmænd, som i Naade afskediges, beholde deres havte Embeders Titel og Rang.

Ingen personlige eller blandede arvelige Forrettigheder maae tilstaaes Nogen for Eftertiden.

§ 24.

Kongen vælger og afskediger, efter eget Godtbefindende, sin Hofstat og sine Hofbetjente.

§ 25.

Kongen har høieste Befaling over Rigets Land- og Søemagt. Den maae ikke forøges eller formindskes uden Stortingets Samtykke. Den maae ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste, og ingen fremmede Magters Krigsfolk, undtagen Hjælpetropper imod fiendtligt Overfald, maae inddrages i Riget uden Stortingets Samtykke.

I Fredstider maae ingen andre end norske Tropper være stationerede i Norge, og ingen norske Tropper i Sverige. Kongen kan dog i Sverige have norsk Garde af Frivillige, og kan for en kort Tid, i det høieste sex Uger om Aaret, sammenkalde de nærmeste Tropper af begge Rigers Krigsmagt til Vaabenøvelser inden hvilket som helst af Rigerne Grændser; men ei maae, i noget Tilfælde, flere Krigsfolk end 3000 Mand, af alle Vaaben tilsammentagne, kunne i Fredstider inddrages i det ene Rige af det andet Riges Krigsmagt.

Til Angrebs-Krig maae Norges Tropper og Roeflottillje ikke anvendes uden Stortingets Samtykke.

Den Norske Flaade skal have sine Verfter og i Fredstider sine Stationer eller Havne i Norge.

Det ene Riges Krigsfartøyer maae ikke besættes med det andets Søefolk, uden forsaavidt disse frivilligen lade sig hyre.

Landeværnet og de øvrige norske Tropper, som ikke til Linie-Tropper kunne henregnes, maae aldrig bruges uden for Norges Grændser.

§ 26.

Kongen har Ret til at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter. Naar Kongen vil begynde Krig, da skal Han meddele Regjeringen i Norge sine Tanker og indhente dens Betænkning derom, tilligemed fuldstændig Beretning om Rigets Tilstand, i Henseende til dets Finantser og Forsvarsmidler, med videre.

Efterat dette er skeet, sammenkalder Kongen den norske Statsminister og de norske Statsraader, saavelsom de Svenske, til et overordentligt Statsraad, og fremsætter da de Grunde og Omstændigheder, som i dette Tilfælde bør tages i Overvejelse, hvorved tillige den norske Regjerings Forklaring om dette Riges Tilstand, saavelsom en lignende Beretning om Sveriges, bliver at fremlægge. Om disse Gjenstande fordrer Kongen deres Betænkning, hvilken de skulle, enhver for sig, afgive til Protocollen, under den Ansvarlighed Grundloven bestemmer, og har da Kongen Ret til at tage og udføre den Beslutning, Han anseer gavnligst for Staten.

§ 27.

Alle Statsraader skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, være nærværende i Statsraadet, og maae ingen Beslutning tages der, naar ikke over det halve Antall Medlemmer ere tilstæde. I de norske Sager, som (ifølge § 15) afgjøres i Sverige, maae ingen Beslutning tages, med mindre enten den norske Statsminister og een norsk Statsraad, eller begge de norske Statsraader, ere tilstæde.

§ 28.

Forestillinger om Embeders Besættelse og andre Sager af Vigtighed (diplomatiske og egentlige militære Commando-Sager undtagne) skulle foredrages i Statsraadet af det Medlem, til hvis Fag de høre, og Sagerne af ham expederes overensstemmende med den i Statsraadet fattede Beslutning.

§ 29.

Forbyder lovligt Forfald en Statsraad at møde og foredrage de Saager, som henhøre under hans Fag, skulle disse foredrages af en anden Statsraad, som Kongen, om han er tilstæde, eller, i andet Fald, den der har Forsædet i Statsraadet, i Forening med de øvrige Statsraader, dertil constituerer.

Hindres saamange, ved lovligt Forfald, fra at møde, at ikke fleere end Halvparten af det bestemte Antal Medlemmer ere tilstæde, skulle andre Embedsmænd, paa lige Maade, constitueres til at tage Sæde i Statsraadet, i hvilket Tilfælde ufortøvet skeer Beretning derom til Kongen, som afgjør, om de skulle vedblive i denne Function.

§ 30.

I Statsraadet føres Protocoll over alle de Sager, som der forhandles. Enhver, som har Sæde i Statsraadet, er pligtig til med Frimodighed at sige sin Meening, hvilken Kongen er forbunden at høre. Men det er Denne forbeholdet, at fatte Beslutning efter sit eget Omdømme.

Finder noget Medlem af Statsraadet, at Kongens Beslutning er stridende mod Statsformen eller Rigets Love, eller øiensynligen er skadelig for Riget, er det Pligt at gjøre kraftige Forestillinger derimod, samt at tilføie sin Mening i Protocollen. Den, der ikke saaledes har protesteret, ansees at have været eenig med Kongen, og er ansvarlig derfor, saaledes som siden bestemmes, og kan af Odelstinget sættes under Tiltale for Rigsretten.

§ 31.

Alle af Kongen selv udfærdigede Befalinger (militære Commando-Sager undtagne) skulle kontrasigneres af den norske Statsminister.

§ 32.

De Beslutninger, som tages af Regjeringen i Norge under Kongens Fraværelse, udfærdiges i Kongens Navn og undertegnes af Vice-Kongen eller Statholderen og af Statsraadet, samt kontrasigneres af den, som foredrager Sagen, da han bør være ansvarlig for Expeditionens Overensstemmelse med den Protocoll, hvori Resolutionen er indført.

§ 33.

Alle Forestillinger om norske Sager, saavel som de Expeditioner, som i Anledning deraf skee, forfattes i det norske Sprog.

§ 34

Nærmeste Thronarving, om han er den regjerende Konges Søn, fører Titel af Kronprinds. De øvrige som til Kronen ere arveberettigede, kaldes Prindser, og de Kongelige Døttre Prindsesser.

§ 35.

Saasnart Thronarvingen har fyldt sit 18de Aar, er han berettiget til at tage Sæde i Statsraadet, dog uden Stemme eller Ansvar.

§ 36.

Ingen Prinds af Blodet maae gifte sig uden Kongens Tilladelse. Handler han herimod, forbryder han sin Ret til Norges Krone.

§ 37.

De Kongelige Prindser og Prindsesser skulle, for deres Personer, ikke svare for andre end Kongen, eller hvem Han, til Dommer over dem, forordner.

§ 38.

Saavel den norske Statsminister, som de tvende norske Statsraader der følge Kongen, have Sæde og delibererende Stemme i det Svenske Statsraad, naar sammesteds forhandles Gjenstande, som angaae begge Riger. I saadanne Sager bør tillige den i Norge værende

Regjerings Betænkning indhentes, med mindre Sagerne udfordre saa hastig Afgjørelse, at Tid dertil ei gives.

§ 39.

Døer Kongen, og Thronfølgeren endnu er umyndig, skal det Norske og Svenske Statsraad strax sammentræde, for fælles at udstæde Indkaldelse til Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige.

§ 40.

Indtil begge Rigers Repræsentanter ere forsamlede og have anordnet Regjeringen under Kongens Mindreaarighed, forestaaer et, af et lige Antal Norske og Svenske Medlemmer sammensat, Statsraad Rigerne Bestyrelse, med Iagttagelse af disses gjensidige Grundlove.

Den norske og den svenske Statsminister, som have Sæde i fornævnte sammensatte Raad, kaste Lod om, hvo der skal have Forsædet.

§ 41.

De foregaaende § 39 & 40 bestemte Forholdsregler skulle ogsaa finde Sted, saa ofte det ifølge Sveriges Regjeringsform tilkommer det svenske Statsraad, i Egenskab af Statsraad, at føre Regjeringen.

§ 42.

Angaaende de nærmere Bestemmelser, som ere nødvendige i de i §§ 39, 40 og 41 anførte Tilfælde, foreslaaer Kongen for næste Storthing i Norge og Rigsdag i Sverige en Lov, bygget paa Grundsætningen om fuldkommen Lighed imellem begge Rigerne.

§ 43.

Valget af Formyndere, som skulle bestyre Regjeringen for den umyndige Konge, skal foretages efter samme Regler, og paa samme Maade, som forhen i § 7 er foreskrevet for Valget af Thronfølger.

§ 44.

De som, i de udi § 40 og 41 anførte Tilfælde, forestaae Regjeringen, skulle, de Norske for det Norske Storthing, aflægge følgende Eed: «Jeg lover og sværger, at ville forestaae Regjeringen i Overensstemmelse med Constitutionen og Lovene, saa sandt hjælpe mig Gud og Hans hellige Ord.» De Svenske aflægge Eed for Sveriges Riges Stænder. Holdes ei Storthing eller Rigsdag paa den Tid, nedlægges Eeden skriftlig i Statsraadet, og gjentages siden paa næste Storthing eller Rigsdag.

§ 45.

Saasnart deres Statsstyrelse ophører, skulle de aflægge Kongen og Storthinget Regnskab for samme.

§ 46.

Efterlade Vedkommende, i Overensstemmelse med § 39 og 41, strax at sammenkalde Storthinget, da paaligger det Høieste Ret, som en ubetinget Pligt, saasnart fire Uger ere forløbne, at foranstalte denne Sammenkaldelse.

§ 47.

Bestyrelsen af den umyndige Kongens Opdragelse bør, hvis Hans Fader ei derom har efterladt nogen skriftlig Bestemmelse, fastsættes paa den i § 7 og 43 foreskrevne Maade.

Det bør være en ufravigelig Regel, at den umyndige Konge gives tilstrækkelig Underviisning i det norske Sprog.

§ 48.

Er den Mandlige Kongestamme uddød, og ingen Thronfølger udkaaret, da skal en ny Konge-Æt vælges paa den i § 7 foreskrevne Maade. Imidlertid forholdes med den udøvende Magt efter 43de §

C.

Om Borgerret og den lovgivende Magt.

§ 49.

Folket udøver den lovgivende Magt ved Storthinget, der bestaaer af to Afdelinger, et Lagthing og et Odelsting.

§ 50.

Stemmeberettigede ere kun de norske Borgere, som have fyldt 25 Aar, have været boesatte i Landet i fem Aar, opholde sig der, og enten:

- a) ere, eller have været, Embedsmænd;
- b) paa Landet eie, eller, paa længere Tid end fem Aar, have bygslet matrikuleret Jord;
- c) ere Kjøbstædborgere, eller i Kjøbstad eller Ladested eie Gaard eller Grund, hvis Værdi i det mindste er 300 rbdlr. S. V.

§ 51.

Mandtal over alle stemmeberettigede Indvaanere skal forfattes i enhver Kjøbstad af Magistraten, og i ethvert Præstegjeld af Fogden og Præsten.

De Forandringer, dette efterhaanden maatte undergaae, anføres ufortøvet deri.

Enhver skal, forinden han indføres i Mandtallet, offentligen til Thinge sværge Constitutionen Troskab.

§ 52.

Stemme-Ret suspenderes:

- a) ved Anklage til Thinge for Forbrydelser;
- b) ved Umyndiggjørelse.
- c) ved Opbud eller Fallit, indtil Creditorerne have erholdet fuld Betaling, med mindre Falliten er foraarsaget ved Ildsvaade, eller andet utilregneligt og beviisligt Uheld.

§ 53.

Stemme-Ret tabes:

- a) ved at have været dømt til Tugthuus, Slaveri, eller vanærende Straffe;
- b) ved at gaae i en fremmed Magts Tjeneste uden Regjeringens Samtykke.
- c) ved at erhverve Borgerret i en fremmed Stat;
- d) ved at overbevises om, at have kjøbt Stemmer, solgt sin egen Stemme, eller stemt i flere end een Valgforsamling.

§ 54.

Valg- og Districts-Forsamlingerne holdes hvert tredie Aar. De skulle være tilendebragte inden December Maanedes Udgang.

§ 55.

Valgforsamlingerne holdes, paa Landet i Præstegjeldets Hoved-Kirke, i Kjøbstæderne i Kirken, paa Raadhuuset eller et andet dertil beqvemt Sted. De bestyres paa Landet af Sognepræsten og hans Medhjelpere, i Kjøbstæderne af disses Magistrater og Formænd. Stemmegivningen skeer i den Orden, Mandtallet viser.

Stridigheder om Stemmeret afgjøres af Forsamlingens Bestyrere, hvis Kjendelse kan indankes for Storthinget.

§ 56.

Førend Valgene begynde, skal Constitutionen lydelig oplæses, i Kjøbstæderne af den første Magistrats-Person, paa Landet af Præsten.

§ 57.

I Kjøbstæderne udnævnes een Valgmand for hver 50 stemmeberettigede Indvaanere.

Disse Valgmænd samles inden otte Dage derefter paa et av Øvrigheden dertil bestemt Sted, og udnævne enten af deres egen Midte, eller iblandt de øvrige Stemmeberettigede i deres Valgdistrict, een Fjerdedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: at 3 til 6 vælge een, 7 til 10 to, 11 til 14 tre, 15 til 18 fiire, som er det høieste Antal nogen By maae sende. Har en Kjøbstad færre end 150 stemmeberettigede Indvaanere, sender den sine Valgmænd til nærmeste Kjøbstad, for at stemme i Forening med dennes Valgmænd, og ansees da begge Kjøbstæder som eet District.

§ 58.

I hvert Præstegjeld paa Landet udnævne de stemmeberettigede Indvaanere, i Forhold til deres Antal, Valgmænd, saaledes: at indtil 100 vælge een, 100 til 200 to, 200 til 300 tre, og saa fremdeles samme Forhold.

Disse Valgmænd samles inden een Maaned derefter paa et av Amtmanden dertil bestemt Sted, og udnævne da enten af deres egen Midte, eller iblandt de øvrige Stemmeberettigede i Amtet, en Tiendedeel af deres eget Antal til at møde og tage Sæde paa Storthinget, saaledes: at 5 til 14 vælge een, 15 til 24 to, 25 til 34 tre, 35 og derover fire, som er det største Antal.

§ 59.

De i § 57 og 58 fastsatte Bestemmelser gjælde indtil næste Storthing. Befindes det da, at Kjøbstædernes Repræsentanter udgjøre mere eller mindre end een Trediedeel af hele Rigets, bør Storthinget, til Følge for Fremtiden, forandre disse Bestemmelser saaledes, at Kjøbstædernes Repræsentanter forholde sig til Landets, som een til to, og bør Repræsentanternes Antal i det Hele ikke være mindre end 75 og ei større end 100.

§ 60.

De inden Riget værende Stemmeberettigede, der ikke kunne møde formedelst Sygdom, militær Tjeneste eller andet lovligt Forfald, kunne skriftlig sende deres Stemmer til dem, der bestyre Valgforsamlingerne, forinden disse ere tilendebragte.

§ 61.

Ingen kan vælges til Repræsentant, med mindre han er 30 Aar gammel og har i 10 Aar opholdet sig i Riget.

§ 62.

Statsraadets Medlemmer og de Embedsmænd, som ere ansatte ved dets Contoirer, eller Hoffets Betjente og dets Pensionister, kunne ikke vælges til Repræsentanter.

§ 63.

Enhver, som vælges til Repræsentant, er pligtig at modtage Valget, med mindre han hindres derfra ved Forfald, der kjendes lovlige af Valgmændene, hvis Kjendelse kan underkastes Storthingets Bedømmelse. Den, som to paa hinanden følgende Gange har mødt som Repræsentant paa et ordentligt Storthing, er ikke forpligtet til at modtage Valget til det derpaa følgende ordentlige Storthing.

Hindres en Repræsentant ved lovligt Forfald fra at møde paa Storthinget, træder den, som næst ham har de fleste Stemmer, i hans Sted.

§ 64.

Saasnart Repræsentanterne ere valgte, forsynes de med en Fuldmagt, underskrevet paa Landet af Overøvrigheden og i Kjøbstæderne af Magistraten, saavel som af samtlige Valgmænd, til Beviis for, at de, paa den i Constitutionen foreskrevne Maade, ere udnævnte.

Disse Fuldmagters Lovlighed bedømmes af Storthinget.

§ 65.

Enhver Repræsentant er berettiget til Godtgjørelse af Stats-Cassen for Reise-Omkostninger til og fra Storthinget, og for Underholdning i den Tid han der opholder sig.

§ 66.

Repræsentanterne ere paa deres Rejse til og fra Storthinget, samt under deres Ophold der, befrie fra personlig Hefte, med mindre de gribes i offentlige Forbrydelser, ei heller kunne de uden for Storthingets Forsamlinger drages til Ansvar for deres der yttrede Meninger.

Efter den der vedtagne Orden er enhver pligtig at rette sig.

§ 67.

De paa forestaaende Maade valgte Repræsentanter udgjøre Kongeriget Norges Storthing.

§ 68.

Storthinget aabnes i Almindelighed den første Søgnedag i February Maaned hvert tredie Aar i Rigets Hovedstad, med mindre Kongen, paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom fiendtligt Indfald eller smitsom Syge, dertil bestemmer en anden Kjøbstad i Riget.

Saadan Bestemmelse maa da betimelig bekendtgjøres.

§ 69.

I overordentlige Tilfælde har Kongen Ret til at sammenkalde Storthinget uden for den almindelige Tid. Kongen udstæder da en Kundgjørelse, som bør være læst i alle Stiftsstædernes Kirker, i det mindste sex Uger forinden Storthingets Medlemmer skulle møde paa det bestemte Sted.

§ 70.

Et saadant overordentligt Storthing kan af Kongen hæves, naar han for godt befinder.

§ 71.

Storthingets Medlemmer fungere som saadanne i tre paa hinanden følgende Aar, saavel ved overordentlige, som ved et ordentlige Storthing, der imidlertid holdes.

§ 72.

Holdes et overordentligt Storthing endnu paa den Tid, det ordentlige skal sammentræde, ophører det førstes Virksomhed, saasnart det sidste er samlet.

§ 73.

Intet av Thingene kan holdes, med mindre to Trediedeele av dets medlemmer ere tilstæde.

§ 74.

Saasnart Storthinget har constitueret sig, aabner Kongen eller den Han dertil beskikker, dets Forhandlinger med en Tale, hvori Han underretter det om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa Han især ønsker at henlede Storthingets Opmærksomhed.

Ingen Deliberation maa finde Sted i Kongens Nærværelse.

Storthinget udvælger blant sine Medlemmer en Fjerdepart, som udgjør Lagthinget; de øvrige tre Fjerdeparter danne Odelstthinget.

Hvert Thing holder sine Forsamlinger særskildt og udnævner sin egen Præsident og Secretair.

§ 75.

Det tilkommer Storthinget:

- a) at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ei gjælde længere end til 1ste July det Aar, da et nyt ordentligt Storthing er samlet, med mindre de af dette udtrykkeligen fornyes.
- b) at aabne Laan paa Rigets Credit;
- c) at føre Opsyn over Rigets Penge-Væsen;
- d) at bevilge de til Stats-Udgifterne fornødne Pengesummer;
- e) at bestemme, hvormeget aarligen skal udbetales Kongen og Vice-Kongen til deres Hofstat, og at fastsætte den Kongelige Families Apanage, som dog ikke maae bestaae i faste Eyendomme;
- f) at lade sig forelægge den i Norge værende Regjerings-Protocoll og alle offentlige Indberetninger og Papirer (egentlige militære Commando-Sager undtagne) samt verificerede Afskrifter eller Extracter af de hos Kongen ved den norske Statsminister og de i Sverrige værende tvende norske Statsraader førte Protocoller, eller de sammesteds fremlagte offentlige Papiirer;
- g) at lade sig meddeele de Forbund og Tractater, Kongen, paa Statens Vegne, har indgaaet med fremmede Magter, med Undtagelse af hemmelige Artikler, som dog ei maae stride imod de offentlige;
- h) at kunne fordre Enhver til at møde for sig i Statssager, Kongen og den Kongelige Familie undtagen; dog gjælder denne Undtagelse ikke for de Kongelige Prindser,

- forsaavidt de maatte beklæde andre Embeder end Vice-Kongens;
- i) at revidere midlertidige Gage- og Pensions-Lister, og deri gjøre de Forandringer, det finder fornødne;
 - k) at udnævne fem Revisorer, der aarligen skulle gennemsee Statens Regnskaber, og bekjendtgjøre Extracter af samme ved Trykken, hvilke Regnskaber derfor skulle tilstilles disse Revisorer hvert Aar inden 1ste July.
 - l) at naturalisere Fremmede.

§ 76.

Enhver Lov skal først foreslaaes paa Odelstinget, enten af dets egne Medlemmer, eller af Regjeringen ved en Statsraad.

Er Forslaget der antaget, sendes det til Lagthinget, som enten bifalder eller forkaster det, og, i sidste Tilfælde, sender det tilbage med tilføjede Anmærkninger.

Disse tages i Overveielse af Odelstinget, som enten henlægger Lovforslaget, eller atter sender det til Lagthinget med eller uden Forandring.

Naar et Forslag fra Odelstinget to Gange har været Lagthinget forelagt, og anden Gang derfra er bleven tilbagesendt med Afslag, træder hele Storthinget sammen, og med to Trediedele af dets Stemmer afgjøres da Forslaget.

Imellem enhver saadan Deliberation maae, i det mindste, tre Dage hengaae.

§ 77.

Naar en af Odelstinget foreslaaet Beslutning er bifaldet af Lagthinget eller af det samlede Storthing, sendes den ved en Deputation fra begge Storthingets Afdelinger til Kongen, om Han er tilstede, eller i andet Fald til Vice-Kongen, eller den norske Regjering med Anmodning om at erholde Kongens Sanction.

§ 78.

Billiger Kongen Beslutningen, forsyner Han den med sin Underskrift, hvorved den vorder Lov. Billiger Han den ikke, sender Han den tilbage til Odelstinget med den Erklæring, at Han ikke for Tiden finder det tjenligt at sanctionere Beslutningen.

§ 79.

Beslutningen maae i dette Tilfælde ikke meere af det da samlede Storthing forelægges Kongen, som paa samme Maade kan forholde sig om næste ordentlige Storthing paa ny foreslaaer samme Beslutning. Men bliver den ogsaa af det tredie ordentlige Storthing, efter igjen at være drøftet, atter paa begge Thinge uforandret antagen, og den da forelægges Kongen, med Begjæring, at Hans Majestæt ikke vil nægte en Beslutning sin Sanction, som Storthinget, efter det modneste Overlæg, anseer for gavnlig, saa vorder den Lov, om end Kongens Sanction ikke paafølger inden Storthinget adskilles.

§ 80.

Storthinget forbliver samlet saalænge det finder det fornødent, dog ikke over tre Maaneder, uden Kongens Tilladelse. Naar det, efterat have tilendebragt sine Forretninger; eller efterat have været samlet den bestemte Tid, hæves af Kongen, meddeeler Han tillige sin Resolution paa de ikke allerede forinden afgjorte Beslutninger, ved enten at stadfæste eller forkaste dem. Alle de, som Han ikke udtrykkeligen antager, ansees som af Ham forkastede.

§ 81.

Alle Love udfærdiges i det norske Sprog og (de i § 79 undtagne) i Kongens Navn, under Norges Riges Segl, og i følgende Udtryk: «Vi N. N. gjøre vitterligt: at Os er bleven forelagt Storthingets Beslutning, af Dato saalydendes: (her følger Beslutningen). Thi have Vi antaget og bekræftet, ligesom Vi herved antage og bekræfte samme som Lov, under Vor Haand og Rigets Segl.»

§ 82.

Kongens Sanction udfordres ikke til de Storthingets Beslutninger, hvorved:

- a) det erklærer sig samlet som Storthing efter Constitutionen;

- b) det bestemmer sit indvortes Politie;
- c) det antager eller forkaster de tilstædeværende Medlemmers Fuldmagter;
- d) det stadfæster eller forkaster Kjendelser om Valgstridigheder;
- e) det naturliserer Fremmede;
- f) og endelig til den Beslutning, hvorved Odelstinget sætter Statsraader eller Andre under Tiltale.

§ 83.

Storthinget kan indhente Høieste-Rets Betænkning over juridiske Gjenstande.

§ 84.

Storthinget holdes for aabne Døre, og dets Forhandlinger kundgjøres ved Trykken, undtagen i de Tilfælde, hvor det Modsatte beslutes ved Stemmemfleurhed.

§ 85.

Den der adlyder en Befaling, hvis Hensigt er at forstyrre Storthingets Frihed og Sikkerhed, gjør sig derved skyldig i Forræderi mod Fædrelandet.

D.

Om den dømmende Magt.

§ 86.

Lagthingets Medlemmer tilligemed Høieste-Ret udgjøre Rigsretten, som i første og sidste Instants dømmer i de Sager, som af Odelstinget anlægges, enten mod Statsraadets eller Høieste-Rets Medlemmer, for Embeds-Forbrydelser, eller mod Storthingets Medlemmer, for de Forbrydelser de, som saadanne, maatte begaae.

I Rigsretten har Præsidenten i Lagthinget Forsædet.

§ 87.

Den Anklagede kan, uden nogen dertil angiven Aarsag, forskyde af Rigsrettens Medlemmer indtil een Trediedeel, dog saaledes at Retten ei udgjør mindre end femten Personer.

§ 88.

Høieste-Ret dømmer i sidste Instants. Den maa ikke bestaae af færre end Justitiarius og sex Tilforordnede.

§ 89.

I Fredstider er Høieste-Ret tilligemed tvende høie Officerer, som Kongen tilforordner, anden og sidste Instants i alle de Krigsrets-Sager, som angaae enten Liv eller Ære eller Friheds-Tab for længere Tid end tre Maaneder.

§ 90.

Høieste-Rets Domme kunne, i intet Tilfælde, paaankes eller underkastes Revision.

§ 91.

Ingen kan beskikkes til Medlem af Høieste-Ret, førend han er 30 Aar gammel.

E.

Almindelige Bestemmelser.

§ 92.

Til Embeder i Staten maae alene udnævnes de norske Borgere, som bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion, have svoret Constitutionen og Kongen Troskab og tale Landets Sprog, samt:

- a) enten ere fødte i Riget af Forældre, der da vare Statens Undersaatter; eller
- b) ere fødte i fremmede Lande af norske Forældre, som paa den Tid ikke vare en anden Stats Undersaatter;
- c) eller som den 17de May 1814 havde stadigt Ophold i Riget og ikke have vægret sig for at aflægge den Eed, at hævde Norges Selvstændighed;
- d) eller som herefter opholde sig i Riget i 10 Aar;
- e) eller som af Storthinget vorde naturaliserede. Dog kunne Fremmede beskikkes til Lærere ved Universitetet og de lærde Skoler, til Læger og til Consuler paa

fremmede Steder.

Ingen maa beskikkes til Overøvrigheds-Person, førend han er 30 Aar gammel, eller til Magistratsperson, Underdommer og Foged, førend han er 25 Aar gammel.

§ 93.

Norge tilsvarende ingen anden, end sin egen National-Gjæld.

§ 94

En ny almindelig civil og criminel Lovbog skal foranstaltes udgivet paa første eller, om dette ikke er mueligt, paa andet ordentlige Storthing. Imidlertid blive Statens nu gjeldende Love i Kraft, forsaavidt de ei stride imod denne Grundlov eller de provisoriske Anordninger, som imidlertid maatte udgives.

De nu værende permanente Skatter vedblive ligeledes til næste Storthing.

§ 95.

Ingen Dispensationer, Protectorier, Moratorier, eller Opreisninger maae bevilges, efterat den ny almindelige Lov er sat i kraft.

§ 96.

Ingen kan dømmes uden efter Lov, eller straffes uden efter Dom. Piinligt Forhør maae ikke finde Sted.

§ 97.

Ingen Lov maae gives tilbagevirkende Kraft.

§ 98.

Med Sportler, som erlægges til Rettens Betjente, bør ingen Afgifter til Statskassen være forbundne.

§ 99.

Ingen maae fængslig anholdes, uden i lovbestemt Tilfælde og paa den ved Lovene foreskrevne Maade.

For ubeføiet Arrest, eller ulovligt Ophold, staae Vedkommende den Fængslede til Ansvar.

[Innskrevet i venstre marg, og markert for innsetting som siste avsnitt i § 99:]

Regjeringen er ikke berettiget til militær Magts Anvendelse mod Statens Medlemmer, uden efter de i Lovgivningen bestemte Former, med mindre nogen Forsamling maatte forstyrre den offentlige Rolighed og den ikke øieblikkelig adskilles, efterat de Artikler i Landsloven, som angaae Oprør, ere den tredje Gange lydelig forelæste af den civile Øvrighed.

§ 100.

Trykkefrihed bør finde Sted. Ingen kan straffes for noget Skrift, af hvad Indhold det end maatte være, som han har ladet trykke eller udgive, med mindre han forsætlig og aabenbare har enten selv viist, eller tilskyndet Andre til, Ulydighed mod Lovene, Ringeagt mod Religionen, Sædelighed eller de constitutionelle Magter, Modstand mod disses Befalinger, eller fremført falske og ærekrænkende Beskyldninger mod Nogen.

Frimodige Yttringer, om Statsstyrelsen og hvilkensomhelst anden Gjenstand, ere Enhver tilladte.

§ 101.

Nye og bestandige Indskrænkninger i Næringsfriheden bør ikke tilstedes Nogen for Fremtiden.

§ 102.

Huus-Inquisitioner maae ikke finde Sted, uden i criminelle Tilfælde.

§ 103.

Fristæd tilstædes ikke dem, som herefter fallere.

§ 104.

Jord og Boeslod kan i intet Tilfælde forbrydes.

§ 105.

Fordrer Statens Tary, at Nogen maae afgive sin rørlige eller urørlige Eiendom til offentlig Brug, saa bør han have fuld Erstatning af Statskassen.

§ 106.

Saavel Kjøbesummer som Indtægter af det Geistligheden beneficerede Gods skal blot anvendes til Geistlighedens Bedste og Oplysningens Fremme.

Milde Stiftelsers Eyendomme skulle blot anvendes til disses Gavn.

§ 107.

Odels- og Aasædes-Retten maae ikke ophæves.

De nærmere Betingelser, hvorunder den, til største Nytte for Staten og Gavn for Landalmuen, skal vedblive, fastsættes af det første eller andet følgende Storthing.

§ 108.

Ingen Grevskaber, Baronier, Stamhuse, og Fideicommisser, maae for Eftertiden oprettes.

§ 109.

Enhver Statens Borger er i Almindelighed lige forpligtet, i en vis Tid at værne om sit Fædreland, uden Hensyn til Fødsel eller Formue.

Denne Grundsætnings Anvendelse, og de Indskrænkninger den bør undergaae, samt hvorvidt det er tjenligt for Riget at Værnepligten ophører med det 25de Aar, overlades til første ordentlige Storthings Afgjørelse, efterat alle Oplysninger ere erhvervede ved en Committee.

Imidlertid vedblive de nu gjeldende Bestemmelser.

§ 110.

Norge beholder sin egen Bank og sit eget Penge- og Mynt-Væsen, hvilke Indretninger ved Lov bestemmes.

§ 111.

Norge har Ret til at have sit eget Coffardi-Flag. Dets Orlogs-Flag bliver et Unions-Flag.

§ 112.

Viser Erfaring, at nogen Deel af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes paa et ordentligt Storthing, og kundgjøres ved Trykken. Men det tilkommer først det næste ordentlige Storthing at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maae saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaae Modificationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Constitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være eenige i saadan Forandring.

Christiania, i Norges overordentlige Storthing,
den 4de November 1814.

Christie,
p.t. Præsident.

Weidemann.

At forestaaende er overensstemmende med det af os redigerede og i Storthinget vedtagne, samt for Hans Majestet Kongens Commissarier foreviste og af dem antagne Concept til Kongeriget Norges Grundlov, det attesteres herved.

Redactions Committeeen i Norges overordentlige
Storthing den 11te November 1814.

J. Chr. Berg. *P. C. Holst.* *Nansen.*

Att Norrignes Rickes Grund-Lag. sådan den ord för ord foreskrifven står, med förbehåll af Sveriges Rickes Ständers Constitutionella rätt, i de delar, som medföra ändring eller jemkningar i Sveriges Rickes Regerings-Form, blifvit afhandlad och beslutad emellan Vår

Aller Nådigste Konung och Herre, Carl den XIIIde, Sveriges, Norriges, Göthes og Wendes Konung p.p.p., genom oss undertecknade Befullmäktigade Commissarier, å Dess Höga vägnar, samt Norriges Rickes Urtima Stor Thing, nu i Christiania församladt, varder härmedelst, med våra namns och insegels undersättande, intygadt och bekräftadt.

Christiania den Fjerde dagen i November månad, Året efter Christi Börd, det Ettusende, Åttahundrade och på det Fjortonde.

M. Rosenblad.

(L. S.)

B. v. Platen.

(L. S.)

G. F. Wirsén.

(L. S.)

G. af Wettersteedt.

(L. S.)

A. G. Mørner.

(L.S.)

C. v. Rosenstein.

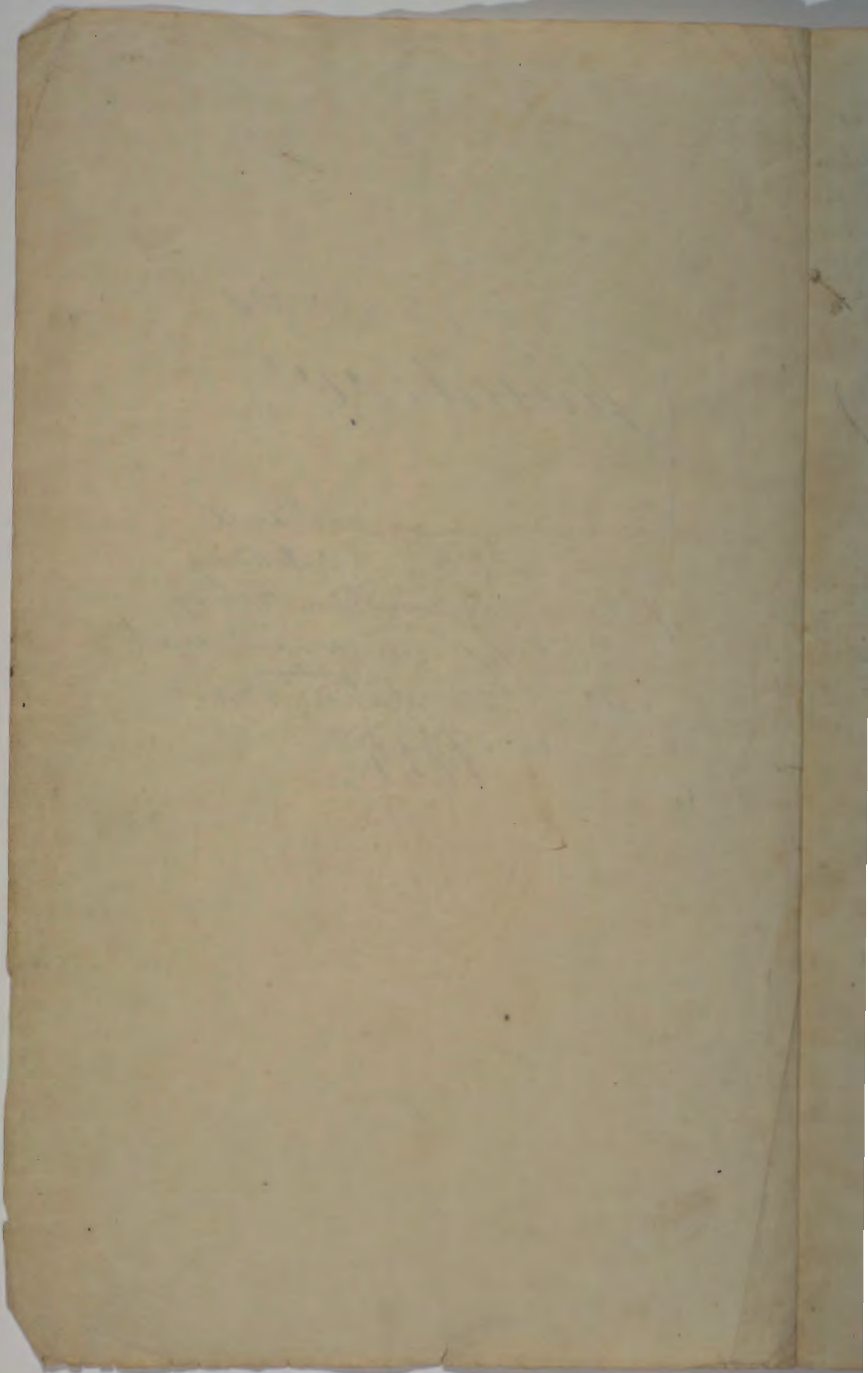
(L. S.)

J. D. Valerius.

Kongeriget Norges
Grundlov,
givet

i Rigsforsamlingen paa Eidsvold
den 17de Mai 1814 og nu, i Anledning
af Norges og Sveriges Rigers Forening,
nærmere bestemt i Norges overordnede
Storthing i Christiania ^{og antagen} den 4de Novbr.

1814.

3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36

Norges Riges Grundlov.

A.

Om Statsformen og Religionen.

§1.

Norges Rige er et frit, selvstændigt, udelagt og
uafgjort Rige, der er med sin Hovedstad i
Oslo. (Det Kongeriges Form er indskrænket og anse-
lig Monarki).

§2.

Den evangeliske Lutherske Religion foretrækkes alle andre
Kristelige Religioner. (De Indvognede, der betjener sig
af andre, end de foretagne, skal have i
samme. Indvognede og Mændene, som ikke har
Tid eller anden Grund til at være i Rigtig-
hed).

§3.

Om den verdslige Magt, Kongen
og den verdslige Familie.

§3.

Om verdslige Magt og for Kongen.

§4.

Kongen skal være kristen, og han skal være af
den evangeliske Lutherske Religion, som er den eneste.

§5.

Kongen skal være gift; han skal ikke have anden
Egteskab. (Kongen skal være gift med en dansk Dronning).

§6.

Kongen skal være af dansk og norsk, og han skal være af
den danske og norske Riger.

[illegible]

§ 8.
 Kongens Mændighed. Alts. fastholdes ved en Lov, der gives
 efter Overenskomst mellem Norges Riksdag og Sveriges
 Riksdag, at de to Riksdage skal være forenede, og
 at af begge Riksdags Repræsentanter indføres en Committee,
 som skal forhandle og afgive Beslutninger.
 Riksdag Kongen for og mod den Lov, bestemt Alts.,
 at den skal være offentlig, og den er offentlig. —

Somintet Mærkning paa den Cid. Paalst, nedlagges i den Ringe
lig i Olatonadst, og gjenlægges i Sætteligen af Kongen paa
Sætte Mærkning, enten Mundtlig, eller skriftlig med D. N. J. A.
derfor Lyftekken).
§ 10

Langens Bering og Palmeng Strand, skrevet for og blyant
nøjndig, i Frederiks Børn. skole, paa den Tid og med det
Befremmende, for selve Læsest. —

A §11.
 Ingen, som kaldes sig i Norge være Christen, kan,
 give alle sigende Gindringer (16). —

[illegible]

konst. Antagender afgjort af Kongen. —

All. Andragender fra Høiesteret Kongen til Kongen,
skulle først indlægges til den Høiesteret Kongen og
først med sinne Betænkning, hvorefter de afgjortes.

§ 16. Almindeligst maa ingen Høiesteret Kongen afgjort,
indt at den i Norge maa indlægges Betænkning
og indførelse, med mindre vigtige Sager maa
forbyses sende.

Den Høiesteret Kongen Kongen, og bliver
ansvarlig for Expeditionernes Overensstemmelse med de
fakt. Afslutninger.

§ 16.

Kongen Antagender, alt af Høiesteret Kongen og Gudsbenfærd, alt
Møder og Forsamlinger om Religion, Lære, og paa anden
at Religionen af Høiesteret Kongen følge de den Høiesteret
Kongen. —

§ 17.

Kongen kan give og opheve Anordninger, den angaaende
Sædel, Lære, Moralsk og Politisk; dog maa de ikke
staa i Modstrid med Constitutionen og de i Lovene givne
Følger. § 77, 78. og 79 bestemmer, at Høiesteret Kongen
de givne provisoriske til næste Høiesteret Kongen. —

§ 18.

Kongen lader i Almindelighed indføre de Høiesteret Kongen og Af-
gørelser, som Høiesteret Kongen paalægges. Den Høiesteret Kongen
forbliver i Norge, og den Høiesteret Kongen alene til
Norge Kongen.

§ 19.

Kongen maa end, at Høiesteret Kongen og Kongen
Angender og bestyrelse per den af Høiesteret Kongen og
den Høiesteret Kongen Høiesteret Kongen. —

1. Kongen skal have Ret til: At bestemme at enhver Person, som, efter et bestemt Bets Lov, er faldet, og som derved indskrives.

2. Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det.

3. De Konger, som af Kongen (Kongen) bestemt er anlagt for Kongen, end ingen anden Person, end Kongen, og Kongen skal have Ret til: At bestemme det.

§ 21.

Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det. Disse mange Constitutioner og Konger skal have Ret til: At bestemme det.

4. Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det. Disse mange Constitutioner og Konger skal have Ret til: At bestemme det.

§ 22.

5. Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det. Disse mange Constitutioner og Konger skal have Ret til: At bestemme det. Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det. Disse mange Constitutioner og Konger skal have Ret til: At bestemme det.

6. Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det. Disse mange Constitutioner og Konger skal have Ret til: At bestemme det. Kongen skal have Ret til: At bestemme, om han vil sætte Kongen i Stand, eller endelst, for den som vil bestemme det. Disse mange Constitutioner og Konger skal have Ret til: At bestemme det.

18th August - viz. man Margaret Cropper of New
 Hill in the Hundred of St. Martin's & Dumbly.

Den 14de Mars. Skedd på Gården för Bristen af i Sinder
Sider för Stationerna alla gåro i Norge. —

Det ene Bogen betjæftede man alle Bøgerne
med det andet Bogen, inden forpagtens Bøger blev
også kaldt sig sjæne. —

Landward of the river mouth. Chopped, from the hill
near Chopped River, near the mouth, near the bridge
and the river mouth. (1)

§ 26.

820.
 Kongen gav dem til at sammensætte Capper, begjænde
 sig og stude Land, indgaa og opføre Skovene, jorde og
 modtage Gæsterne. Men Kongen vil begjænde sig,
 de skal gøre med det. Begjæringen i Mangel for Land
 og indføre den Høvelning Kongen, tillige med fuld-
 stændig Rensning og Rigdom tilstand, i Kongen til
 det Landstyre og Landarbejde, med Midde.

Effterat det er færd, sammenlæses Kongen den næste
 Historiograf og de næste Historikere, som ogsaa
 de næste, til et overordentligt, Historisk, og færd-
 selskabet de Gamle og Børnsdage, som i det
 tilfælde kan tage i Børnsdage, som det vilde
 næste Regjeringens Indlæring om det Rige og
 færdig og lignende Indlæring om Regjering, som
 de lærer. Om disse Børnsdage færdig Kongen
 den Indlæring, som det vilde, som det vil, af-
 givne til Protocollen, som det Ansvarlig færdig
 den Indlæring, og færdig det Kongen det til at tage

og indvise den Bestyrelse, som anses gunsteligst for Staten.

§ 27.

Alle Statsraader skulles, naar de ikke selv kongelig
Befalelse, eller udnævnelser i Statsraadet, og naar ingen
Bestyrelse har, naar ikke om den selv Kongen
Medlemmer er tilføjet. Et de nævnte Reger, som
ifølge § 15, er afgjorte: Derimod, naar ingen Bestyrelse
har, naar mindre end den nævnte Statsminister
og den nævnte Statsraad, eller begge de nævnte Stats-
raader, er tilføjet. —

§ 28.

Forordningen om Sub. Læge, Apotek. og andre Reger
af Højeste og Diplomatisk og igentlige militære Kommando-
Reger medtages i alle Lovgaver: Statsraadet af det Med-
lem, til hvis Regt de hører, og Reger af Kongen af Kongen om-
samfundet med den i Statsraadet fastsatte Bestyrelse.

§ 29.

Kongelig kongelig Befalelse om Statsraad at være og
forordne de Reger, som Kongen under sine Reg. skulles
i alle Lovgaver af en anden Statsraad, som Kongen, om
som de tilføjes, eller i andet Fald, som de selv Kongen
i Statsraadet, i Lovgivning med de nævnte Statsraader, som
de tilføjes.

Inden samvirket med Kongelig Befalelse, som de under,
at ikke glæde og fælgeskab af det kongelige Konge Med-
lemmer er tilføjet, skulles under Kongen og Kongen
Medlem, som skulles til at tage Del i Statsraadet, i
Kongens Befalelse indskrives som Bestyrelse under til Kongen
og, som afgjort, om de skulles medblive i denne Funktion.

§ 30.

I Middelst sine Protokoll over alle de Regner, som der
beskedet. Derfor, som der der i Middelst, og
pligter til med Samvirket at give sin Mening, som den
tungen og forinden at give. Men der og den forinden
at Lette og Lething efter sit eget Bedømmelse. —

Siden naar Middelst af Middelst, at tungen og Lething
og forinden med Middelst alle Middelst, alle
sammen og forinden af Middelst, og der der at give
sammen og forinden af Middelst, som at Lette sin Mening
i Middelst. Der, der der forinden af Middelst,
der at Lette og forinden med Middelst, og der der
der forinden som Middelst, og der af Middelst
sammen og forinden af Middelst. —

§ 31.

Alle af tungen som Middelst af Middelst
sammen. Derfor, med Middelst og forinden af Middelst
sammen Middelst.

§ 32.

De Middelst, som der af Middelst: Middelst
sammen Middelst, og forinden i Middelst Middelst
sammen af Middelst Middelst Middelst og af
Middelst, som Middelst af Middelst, som Middelst
der, der der Middelst af Middelst
Middelst og forinden af Middelst, som Middelst
sammen og forinden. —

§ 33.

Alle Middelst og Middelst, som der af Middelst
sammen, som i Middelst Middelst, som der i Middelst
sammen. —

§ 34.

Hørmødet af Hørmødet, som har i den angivne Tunge
den, som er af den angivne. De angivne som har den
den angivne, som har den angivne, og den angivne (den
den angivne).

§ 35.

Hørmødet af Hørmødet som har i den angivne, som har den
den angivne, som har den angivne, som har den angivne
den angivne.

§ 36.

Hørmødet af Hørmødet som har i den angivne, som har den
den angivne, som har den angivne, som har den angivne
den angivne.

§ 37.

Hørmødet af Hørmødet som har i den angivne, som har den
den angivne, som har den angivne, som har den angivne
den angivne.

§ 38.

Hørmødet af Hørmødet som har i den angivne, som har den
den angivne, som har den angivne, som har den angivne
den angivne.

§ 39.

Hørmødet af Hørmødet som har i den angivne, som har den
den angivne, som har den angivne, som har den angivne
den angivne.

§ 40.

Hørmødet af Hørmødet som har i den angivne, som har den
den angivne, som har den angivne, som har den angivne
den angivne.

See map of New Hampshire, Westminster, New York, and
a few miles from the Red, East End, New York, and
New York. -

248.
 Der Langen. 329 & 40 besuchte Aufstellungen für
 gegen seine Zeit, für alle die letzten Dingen. Regenerform
 Klemmen, die meisten. Dabon, in Regenerform
 sind, ab für Regener. —

842.
Angesind. De norske Byskopper, som ere udsendte
i A: 88 39, 40 og 41 angaa: Tilsigter, den flaa-
tegen for nye Skatting i Norge og Skatte i Sverige
in A: 88, bygget paa Grundskatningen og Skatte i
Ligge i mallede Bøger. —

[illegible]

§ 44.
V. Jan, i de nr. § 40 og 41 anførte Betsale. forsvare
Ragvisningen, skulle, de Betsale for det Betsale Betsaling,
aflegge Betsale Betsale. "Jeg har og Betsale, at Betsale
"forsvare Ragvisningen i Betsale Betsale. med Betsale
"Betsale og Betsale, jeg har Betsale mig Betsale og Betsale
"Betsale Betsale." De Betsale aflegge Betsale for Betsale
Betsale Betsale. Betsale i Betsale Betsale Betsale Betsale

og den Tid, indlægges skaden skriftlig i Statsraadets, og
gentages siden paa næste Retsdag eller Rigsdag. —

§ 45.

Rejsen paa Statsrejsen, opføres, skilles og allegge
hver af Retsdingen Retsdag for samme. —

§ 46.

Skulde den Retsmænd, i Retskommissionen med § 39 og 41,
sige at sammentale Retsdingen, da paaligger det skriftlig
Bety, som en indbringelse, skulde den Retsdag en Rets-
skende, at den skulde den Retsmænd. —

§ 47.

Skulde den Retsmænd, i Retskommissionen med § 39 og 41,
sige at den Retsmænd, da skulde den Retsdag en Rets-
skende, at den skulde den Retsmænd. —

Det skal være en skriftlig Regel, at den Retsmænd,
sige den Retsmænd, da skulde den Retsdag en Rets-
skende, at den skulde den Retsmænd. —

§ 48.

De den Retsmænd, i Retskommissionen med § 39 og 41,
sige at den Retsmænd, da skulde den Retsdag en Rets-
skende, at den skulde den Retsmænd. —

§ 49.

Om Retsret og den lovgivende Magt.

§ 50.

Skulde den Retsmænd, i Retskommissionen med § 39 og 41,
sige at den Retsmænd, da skulde den Retsdag en Rets-
skende, at den skulde den Retsmænd. —

§ 51.

Skulde den Retsmænd, i Retskommissionen med § 39 og 41,
sige at den Retsmænd, da skulde den Retsdag en Rets-
skende, at den skulde den Retsmænd. —

oppele sig der, og antant:

a) med alle sine medlemmer, Embedsmænd;
b) med Landet der, eller med længere Tid med dem der;
sine byggede waterkloster, Land;
c) med Højstadsborgene, eller i Højstads eller Kædet der
Land eller Gærd, hvis Møde i det mindste er 300 ^{eller 200} D. S.

§ 51.

Mandtal over alle fremkomne. Indsættelse skal
foretages i enhver Højstads af Magistraten, og i alle
Højstads af Bygden og Landet. De Indsættelser, der
afholdes under Indsættelse, anses for at være
fulgt af alle, forinden Indsættelse i Mandtallet, og
alene til Højstads for de Indsættelser, der skal.

§ 52.

Stemme. Det følgende:

a) Med Antallet til Højstads for Højstads;
b) Med Højstads;
c) Med Højstads eller alle, indtil Indsættelse af dem
skal det være betinget, med mindre Højstads af dem
skal med Højstads, eller andet indtægtsligt, og
Højstads Højstads. -

§ 53.

Stemme. Det følgende:

a) med alle sine medlemmer til Højstads, Højstads, eller
mandtallet Højstads;
b) med alle der i en fælles Højstads Højstads
Højstads Højstads;
c) med alle Højstads Højstads i en fælles Højstads;
d) med alle Højstads der, at alle Højstads, Højstads,
sine egne Højstads, eller Højstads i Højstads og Højstads
Højstads. -

854.

555.

§ 56.

§ 57.

[illegible]

558.

^{\$58.}
Hout fagelijc poot Roodt vullen de stamantigen

Valgman, i Hoved til Hoved, Valgmand, fastsættende
at indtil 100 vælges ind, 100 til 200 to, 200 til 300 tre,
og så fremdeles samme Hoved. —

Hjort Valgmands families indtægt som Hoved i Hovedet
at af Hovedet indtægt bestemt Hoved, og indtægt da indtægt
at indtægt og indtægt, alle indtægt de indtægt Hovedet
indtægt i Hovedet, og indtægt af indtægt Hovedet
til at indtægt og indtægt. Hovedet Hovedet, fastsættende, at
5 til 14 vælges ind, 15 til 24 to, 25 til 34 tre, 35 og der
over fire, som indtægt Hovedet.

§ 59.

Art. 57 og 58 angår Hovedet, gælder indtil næste
Hovedet. Bestemt det da, at Hovedet Hovedet
indtægt mere eller mindre end indtægt af Hovedet
Hovedet, til Hovedet som Hovedet, som indtægt Hovedet
Hovedet fastsættende, at Hovedet Hovedet fastsættende
fastsættende sig til Hovedet, som indtægt to, og Hovedet Hovedet
Hovedet Hovedet: det indtægt ikke mere mindre end 75 og indtægt
Hovedet indtægt 100. —

§ 60.

Art. inden Hovedet næste Hovedet, indtægt indtægt
indtægt som indtægt Hovedet, indtægt Hovedet indtægt
indtægt Hovedet, indtægt Hovedet som indtægt Hovedet
indtægt, indtægt Hovedet Hovedet, indtægt Hovedet
indtægt. —

§ 61.

Hovedet indtægt til Hovedet, indtægt indtægt
indtægt indtægt og indtægt i Hovedet indtægt sig i Hovedet.

§ 62.

Hovedet Hovedet, og de Hovedet, som indtægt
indtægt indtægt Hovedet, indtægt Hovedet og
indtægt Hovedet, indtægt indtægt til Hovedet.

563.

(Verfuer) fien welken til Reprefentant, en plichtig al meddage
 Salget med mindes fien fienne dandne med Bortfald, den
 fjendes kenslige af algyndendene, fien fjendel. fien indkøftne
 Medfjendel. Medfjendel. Den, fien to paa fienne fienne
 Gange fien med fien Reprefentant paa et endtelligt Stø-
 ffing, en ikke fien plichtig til al meddage Salget til det
 fienne fienne endtellige Medfjendel.

Sleeping? Galena? and Antler? Mountain?
Gindaro' an' Alpa-pukah m'd. Kandeigh, Torfald' fua' at
Maale paa' Wanklingel, boole' shoo', foun' naga' foun' fua' de'
shoo' Nammur', i' foun' Boed'. -

864.

804.
Hansard Representanten van Malaga, koninkrijk van
an Guldnaaght, mede-geenot qua' Landt, of Conventie-geenot
ag: Eischpolderen of Magistraten, geenoten of Gemellige
Walgenen, wil Denier-geen, als de, geen den i' Conventie-
kenen Conventie-geen, en indruyden. —
Dijst Guldnaaghten Koninkrijk Denier-geen of Konventie-geen.

565.

365.
Kongens Representant er bemyndiget til at begjære af
Stats-Raadet den skatte-Indtægt, som den Kongelige
Kasse har af den skatte-Indtægt, og som den skatte-Indtægt
af den skatte-Indtægt i den skatte-Indtægt af
den skatte-Indtægt. —

566.

[illegible]

567.

801.
P. par. conspurcanda Mex. Malghe. Rep. & f. h. h. h.

Nordlingen, indvognes blandt, sin Medlemmer og
 Sjælspeger, som indvognes Englingen; de øvrige der afvæ-
 rter, da den Odelstinget, -
 Jænk Geng holder sin Højsædning forfærdte og ud-
 vognes sin egen Højsædning og Højsædning.

P. l. distans. Warbling.

at auber Beau pour Rigolo En. Dit;

C) ist für Gießen am 1. März 1844.

(H.) Al. heimlg. So viel (Plato-Bild) them. formid. Jungfau-

Ej, det tyder som, Lovmændet har ligesom skal undersøge kongen
og hans konger til disse fæstter, og at fastholde den kong-
lige familie Apauget, som dog ikke mere findes i fast
gjendoms;

1) at Lade sig forlæge den i Rens og med Rensings-
 -brev og alle offentlige Indberetninger og Papirer, samt
 lige Brevkæder, Rensings-Papir, Indberetninger, samt
 lignende Offentlige eller private af de for Rens
 med den næste Rensning og de i Rensning med
 Rensning næste Rensning for Rens, alle de

576.

[illegible]

By the way: Crossing at Rottfingst, find some fine
-legged Longspurs, also other birds the bit Rottfingst
and also, indeed, Heronring. -

Man hat Vögel für Wollfingel in Gänge von 4000,
Kugelfingel 5000, 6000, 7000, 8000, 9000, 10000, 11000,
12000, 13000, 14000, 15000, 16000, 17000, 18000, 19000,
20000, 21000, 22000, 23000, 24000, 25000, 26000, 27000, 28000,
29000, 30000, 31000, 32000, 33000, 34000, 35000, 36000, 37000, 38000,
39000, 40000, 41000, 42000, 43000, 44000, 45000, 46000, 47000, 48000,
49000, 50000, 51000, 52000, 53000, 54000, 55000, 56000, 57000, 58000,
59000, 60000, 61000, 62000, 63000, 64000, 65000, 66000, 67000, 68000,
69000, 70000, 71000, 72000, 73000, 74000, 75000, 76000, 77000, 78000,
79000, 80000, 81000, 82000, 83000, 84000, 85000, 86000, 87000, 88000,
89000, 90000, 91000, 92000, 93000, 94000, 95000, 96000, 97000, 98000,
99000, 100000, 101000, 102000, 103000, 104000, 105000, 106000, 107000,
108000, 109000, 110000, 111000, 112000, 113000, 114000, 115000, 116000,
117000, 118000, 119000, 120000, 121000, 122000, 123000, 124000, 125000,
126000, 127000, 128000, 129000, 130000, 131000, 132000, 133000, 134000,
135000, 136000, 137000, 138000, 139000, 140000, 141000, 142000, 143000,
144000, 145000, 146000, 147000, 148000, 149000, 150000, 151000, 152000,
153000, 154000, 155000, 156000, 157000, 158000, 159000, 160000, 161000,
162000, 163000, 164000, 165000, 166000, 167000, 168000, 169000, 170000,
171000, 172000, 173000, 174000, 175000, 176000, 177000, 178000, 179000,
180000, 181000, 182000, 183000, 184000, 185000, 186000, 187000, 188000,
189000, 190000, 191000, 192000, 193000, 194000, 195000, 196000, 197000,
198000, 199000, 200000, 201000, 202000, 203000, 204000, 205000, 206000,
207000, 208000, 209000, 210000, 211000, 212000, 213000, 214000, 215000,
216000, 217000, 218000, 219000, 220000, 221000, 222000, 223000, 224000,
225000, 226000, 227000, 228000, 229000, 230000, 231000, 232000, 233000,
234000, 235000, 236000, 237000, 238000, 239000, 240000, 241000, 242000,
243000, 244000, 245000, 246000, 247000, 248000, 249000, 250000, 251000,
252000, 253000, 254000, 255000, 256000, 257000, 258000, 259000, 260000,
261000, 262000, 263000, 264000, 265000, 266000, 267000, 268000, 269000,
270000, 271000, 272000, 273000, 274000, 275000, 276000, 277000, 278000,
279000, 280000, 281000, 282000, 283000, 284000, 285000, 286000, 287000,
288000, 289000, 290000, 291000, 292000, 293000, 294000, 295000, 296000,
297000, 298000, 299000, 300000, 301000, 302000, 303000, 304000, 305000,
306000, 307000, 308000, 309000, 310000, 311000, 312000, 313000, 314000,
315000, 316000, 317000, 318000, 319000, 320000, 321000, 322000, 323000,
324000, 325000, 326000, 327000, 328000, 329000, 330000, 331000, 332000,
333000, 334000, 335000, 336000, 337000, 338000, 339000, 340000, 341000,
342000, 343000, 344000, 345000, 346000, 347000, 348000, 349000, 350000,
351000, 352000, 353000, 354000, 355000, 356000, 357000, 358000, 359000,
360000, 361000, 362000, 363000, 364000, 365000, 366000, 367000, 368000,
369000, 370000, 371000, 372000, 373000, 374000, 375000, 376000, 377000,
378000, 379000, 380000, 381000, 382000, 383000, 384000, 385000, 386000,
387000, 388000, 389000, 390000, 391000, 392000, 393000, 394000, 395000,
396000, 397000, 398000, 399000, 400000, 401000, 402000, 403000, 404000,
405000, 406000, 407000, 408000, 409000, 410000, 411000, 412000, 413000,
414000, 415000, 416000, 417000, 418000, 419000, 420000, 421000, 422000,
423000, 424000, 425000, 426000, 427000, 428000, 429000, 430000, 431000,
432000, 433000, 434000, 435000, 436000, 437000, 438000, 439000, 440000,
441000, 442000, 443000, 444000, 445000, 446000, 447000, 448000, 449000,
450000, 451000, 452000, 453000, 454000, 455000, 456000, 457000, 458000,
459000, 460000, 461000, 462000, 463000, 464000, 465000, 466000, 467000,
468000, 469000, 470000, 471000, 472000, 473000, 474000, 475000, 476000,
477000, 478000, 479000, 480000, 481000, 482000, 483000, 484000, 485000,
486000, 487000, 488000, 489000, 490000, 491000, 492000, 493000, 494000,
495000, 496000, 497000, 498000, 499000, 500000, 501000, 502000, 503000,
504000, 505000, 506000, 507000, 508000, 509000, 510000, 511000, 512000,
513000, 514000, 515000, 516000, 517000, 51800

X.

Stad i af Odelsfingret, den fleeste afslutning og
afsluttes af Englsfingret. Men af det samlede Blodfing. findes
der end en Repetition den tredje Blodfingrets afslutning
til Tungen, om den er tilføjet, eller i andet Fald til Hæm-
men, eller den første Begyndeelse med Anvendelse om at
afslutte Tungen. -

878.
 Allige saugen Beslutningen, forfærdet af den ene
 og den anden, for den anden Kom. Allige-
 sa den ene, for den ene til Beslutning
 med den ene, at den ene den ene den ene
 den ene at den ene Beslutningen. —
 879

319.
 Beslutningene, naar det skedd, det maa af det, de
 færdige Beslutning forelægges Rangen, som paa, som Maa
 den færdige sig om, og det endelig, Beslutning paa, og det
 færdige Beslutning. Men bliver den ogsaa af
 det endelig, Beslutning, det ogsaa af det, og det
 det paa, og det færdige Beslutning, og det det færdige
 færdige Rangen, med Beslutning, at færdige Beslutning det vil
 maa af Beslutning for Beslutning, som Beslutning, det
 det endelig Beslutning, og det det færdige, som maa
 den det, om det færdige Beslutning det paa, og det
 Beslutning af det. -
 880

§ 80.
Nächststehende Familien sind folgende: Ich finde, dass, so wie auch,
die ich auch, der, Macdonald, der, Tanager, Billard, etc.
Nur, dass, der, Tanager, der, Tanager, etc.

§ 81.

882.

882.

§ 82.
Beauftragte der israelitischen Gemeinde.
jüdische Gesetze. —

§ 84.

Storthinget holder for aabne (være), og alle Forsamlinger i
Kongeriget og Fjeldene, indlægges i et Råd, som
al Meddelelse af Rådets og Rummets. -

§ 85.

Om der adlydes en Rådning, som har sigt, at for-
sætter Storthingets Råd og Rådning, gær sig deres
fjæltig i Rådets og Rummets. -

Q.

Om der dommeende Magt.

§ 86.

Rådets Råd og Rådning, som har sigt, at for-
sætter Rådets og Rådning, gær sig deres
fjæltig i Rådets og Rummets. -

Storthinget har Rådets og Rådning. -

§ 87.

Om Rådets og Rådning, som har sigt, at for-
sætter Rådets og Rådning, gær sig deres
fjæltig i Rådets og Rummets. -

§ 88.

Rådets og Rådning, som har sigt, at for-
sætter Rådets og Rådning, gær sig deres
fjæltig i Rådets og Rummets. -

§ 89.

Om Rådets og Rådning, som har sigt, at for-
sætter Rådets og Rådning, gær sig deres
fjæltig i Rådets og Rummets. -

590

891.

6.

892

U. i. in lat. : f. 100. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837

D. eller som forfatter af folde sig i Rigt i de Aar;
O. eller som af Mærkningerne ³ kunde naturaliseres.

O, alle Ier af Mærkeingehende nationalisere.
 Byg Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne
 Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne
 Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne
 Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne Ierne

892

Stays by hand - ^{1790.} ^{1791.} ^{1792.} ^{1793.} ^{1794.} ^{1795.} ^{1796.} ^{1797.} ^{1798.} ^{1799.} ^{1800.} ^{1801.} ^{1802.} ^{1803.} ^{1804.} ^{1805.} ^{1806.} ^{1807.} ^{1808.} ^{1809.} ^{1810.} ^{1811.} ^{1812.} ^{1813.} ^{1814.} ^{1815.} ^{1816.} ^{1817.} ^{1818.} ^{1819.} ^{1820.} ^{1821.} ^{1822.} ^{1823.} ^{1824.} ^{1825.} ^{1826.} ^{1827.} ^{1828.} ^{1829.} ^{1830.} ^{1831.} ^{1832.} ^{1833.} ^{1834.} ^{1835.} ^{1836.} ^{1837.} ^{1838.} ^{1839.} ^{1840.} ^{1841.} ^{1842.} ^{1843.} ^{1844.} ^{1845.} ^{1846.} ^{1847.} ^{1848.} ^{1849.} ^{1850.} ^{1851.} ^{1852.} ^{1853.} ^{1854.} ^{1855.} ^{1856.} ^{1857.} ^{1858.} ^{1859.} ^{1860.} ^{1861.} ^{1862.} ^{1863.} ^{1864.} ^{1865.} ^{1866.} ^{1867.} ^{1868.} ^{1869.} ^{1870.} ^{1871.} ^{1872.} ^{1873.} ^{1874.} ^{1875.} ^{1876.} ^{1877.} ^{1878.} ^{1879.} ^{1880.} ^{1881.} ^{1882.} ^{1883.} ^{1884.} ^{1885.} ^{1886.} ^{1887.} ^{1888.} ^{1889.} ^{1890.} ^{1891.} ^{1892.} ^{1893.} ^{1894.} ^{1895.} ^{1896.} ^{1897.} ^{1898.} ^{1899.} ^{1900.} ^{1901.} ^{1902.} ^{1903.} ^{1904.} ^{1905.} ^{1906.} ^{1907.} ^{1908.} ^{1909.} ^{1910.} ^{1911.} ^{1912.} ^{1913.} ^{1914.} ^{1915.} ^{1916.} ^{1917.} ^{1918.} ^{1919.} ^{1920.} ^{1921.} ^{1922.} ^{1923.} ^{1924.} ^{1925.} ^{1926.} ^{1927.} ^{1928.} ^{1929.} ^{1930.} ^{1931.} ^{1932.} ^{1933.} ^{1934.} ^{1935.} ^{1936.} ^{1937.} ^{1938.} ^{1939.} ^{1940.} ^{1941.} ^{1942.} ^{1943.} ^{1944.} ^{1945.} ^{1946.} ^{1947.} ^{1948.} ^{1949.} ^{1950.} ^{1951.} ^{1952.} ^{1953.} ^{1954.} ^{1955.} ^{1956.} ^{1957.} ^{1958.} ^{1959.} ^{1960.} ^{1961.} ^{1962.} ^{1963.} ^{1964.} ^{1965.} ^{1966.} ^{1967.} ^{1968.} ^{1969.} ^{1970.} ^{1971.} ^{1972.} ^{1973.} ^{1974.} ^{1975.} ^{1976.} ^{1977.} ^{1978.} ^{1979.} ^{1980.} ^{1981.} ^{1982.} ^{1983.} ^{1984.} ^{1985.} ^{1986.} ^{1987.} ^{1988.} ^{1989.} ^{1990.} ^{1991.} ^{1992.} ^{1993.} ^{1994.} ^{1995.} ^{1996.} ^{1997.} ^{1998.} ^{1999.} ^{2000.} ^{2001.} ^{2002.} ^{2003.} ^{2004.} ^{2005.} ^{2006.} ^{2007.} ^{2008.} ^{2009.} ^{2010.} ^{2011.} ^{2012.} ^{2013.} ^{2014.} ^{2015.} ^{2016.} ^{2017.} ^{2018.} ^{2019.} ^{2020.} ^{2021.} ^{2022.} ^{2023.} ^{2024.} ^{2025.} ^{2026.} ^{2027.} ^{2028.} ^{2029.} ^{2030.} ^{2031.} ^{2032.} ^{2033.} ^{2034.} ^{2035.} ^{2036.} ^{2037.} ^{2038.} ^{2039.} ^{2040.} ^{2041.} ^{2042.} ^{2043.} ^{2044.} ^{2045.} ^{2046.} ^{2047.} ^{2048.} ^{2049.} ^{2050.} ^{2051.} ^{2052.} ^{2053.} ^{2054.} ^{2055.} ^{2056.} ^{2057.} ^{2058.} ^{2059.} ^{2060.} ^{2061.} ^{2062.} ^{2063.} ^{2064.} ^{2065.} ^{2066.} ^{2067.} ^{2068.} ^{2069.} ^{2070.} ^{2071.} ^{2072.} ^{2073.} ^{2074.} ^{2075.} ^{2076.} ^{2077.} ^{2078.} ^{2079.} ^{2080.} ^{2081.} ^{2082.} ^{2083.} ^{2084.} ^{2085.} ^{2086.} ^{2087.} ^{2088.} ^{2089.} ^{2090.} ^{2091.} ^{2092.} ^{2093.} ^{2094.} ^{2095.} ^{2096.} ^{2097.} ^{2098.} ^{2099.} ^{2100.} ^{2101.} ^{2102.} ^{2103.} ^{2104.} ^{2105.} ^{2106.} ^{2107.} ^{2108.} ^{2109.} ^{2110.} ^{2111.} ^{2112.} ^{2113.} ^{2114.} ^{2115.} ^{2116.} ^{2117.} ^{2118.} ^{2119.} ^{2120.} ^{2121.} ^{2122.} ^{2123.} ^{2124.} ^{2125.} ^{2126.} ^{2127.} ^{2128.} ^{2129.} ^{2130.} ^{2131.} ^{2132.} ^{2133.} ^{2134.} ^{2135.} ^{2136.} ^{2137.} ^{2138.} ^{2139.} ^{2140.} ^{2141.} ^{2142.} ^{2143.} ^{2144.} ^{2145.} ^{2146.} ^{2147.} ^{2148.} ^{2149.} ^{2150.} ^{2151.} ^{2152.} ^{2153.} ^{2154.} ^{2155.} ^{2156.} ^{2157.} ^{2158.} ^{2159.} ^{2160.} ^{2161.} ^{2162.} ^{2163.} ^{2164.} ^{2165.} ^{2166.} ^{2167.} ^{2168.} ^{2169.} ^{2170.} ^{2171.} ^{2172.} ^{2173.} ^{2174.} ^{2175.} ^{2176.} ^{2177.} ^{2178.} ^{2179.} ^{2180.} ^{2181.} ^{2182.} ^{2183.} ^{2184.} ^{2185.} ^{2186.} ^{2187.} ^{2188.} ^{2189.} ^{2190.} ^{2191.} ^{2192.} ^{2193.} ^{2194.} ^{2195.} ^{2196.} ^{2197.} ^{2198.}

for noget Skrift, af somad Indsæd, som end maatte mere,
som han saa havde trykt alle indgaa, med mindes
han forfæltig og aabenbar for enhver selsk, alle
tilskyndt Anden til, tilskyndt med Kongen, Altinget,
med Riksdagen, Riksdagen alle de Constitutionelle
Magter, Modstand med disse Befalinger, alle som
selsk selsk og aabenbar tilskyndt med Rogen.
Sammelige Indsæd, om Riksdagen og Indsæd-
selsk Anden Indsæd, om Indsæd tilladte. —

§ 101.

Alte og bestående Indsædningerne i Riksdagen
Indsæd har ikke Indsæd Indsæd for Indsæd. —

§ 102.

Indsæd Indsædningerne har ikke Indsæd, indt:
Indsæd Indsæd.

§ 103.

Indsæd Indsæd ikke Indsæd, som Indsæd Indsæd.

§ 104.

Indsæd og Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd.

§ 105.

Indsæd Indsæd Indsæd, som Indsæd Indsæd Indsæd
Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd
Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd

§ 106.

Indsæd Indsæd Indsæd som Indsæd Indsæd Indsæd
Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd
Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd
Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd

§ 107.

Indsæd og Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd Indsæd.

Year	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036																																																					
1990	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

4. Ingen Grønheden, Rødder, Stamfuf, og Liden-
værelser, naar den Elskeliden optræder. —

1809.
 Høfmeester Nicolaus Burger is i Almindelighed lige
 forpligtet, i en vis Tid at være som sit Fæderland,
 inden hans sønne til sig selv alle kommer.

Børne Grundskolens Aarsberetning, og de Indberet-
 ningene derom indgaaende, samt Forskildt det er tjæn-
 ligt for Næst at Medlemmerne opføres med det 25.
 Aar, angaaende det første ovennævnte Skoleaars Af-
 gørelse, atter end alle Oplysningerne nu indføres
 med en Sammenfatning.

810.

8110.
 Hary. beschiede für und durch die Fürstl. Kammer
 der Majestät des Königs, für die Einkünfte und den Kon-
 sumat. -
 8111.

May. For Bk 4.0 at face of 100.00
May. For Bk 4.0 at face of 100.00

8 M.

Väsende församling, at någon del af denna kongregations
Högskola grundlön för lärarna, skal utslaget de-
ren församling ska at ordentligt flötsning, og i sin-
nigast och öfverkan. Men det tillkommer sigt,

Det næste offentlige Mødning af Høstmann, om den
foretagne Stænding har givet Nærværelse.

Det var sandt Stænding altsig med sine
Gammelmands Principer, men alene dengang Modifi-
kationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandrede
denne Konstitutions Grund, og den de Indvilde af
Mødningerne, mere som i sandt Stænding.

Christiania, i Norges overordnede Mødning, den 4de Novbr. 1814.

Christie
p.t. President.

Wiedemann

At forstaaende er overensstemmende med det af os vidigede
af i Rikstinget vedtagne, samt for Hans Majestet Kongens
Commissaries forviste af af dem antagne Concept til Konge,
og det Norges Grundlov, det attestens herved.

Revisions Comiteen: Norges overordnede
Riksting den 11te November 1814.

J. M. Ruy W. Nansen

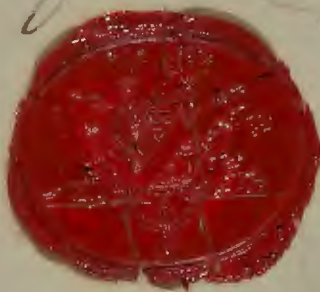
At Høiherredømmets Grund Lov, som
den den 17de for den forstaaende, den
forballe af Høiherredømmets Omdannede Consti-
tutionelle Rætt, i den Rætt, som indføres
indvinding alle jernkæder i Høiherredømmets
Rætt, blef det udfærdiget og
bestemt anslaaet som Omdannede Rætt, den
Rætt og Rætt, Carl den XIII^{de}, Høiherredømmet,
Høiherredømmet, Gøttar og Høiherredømmet Rætt,
gennem af indvindingen Rætt, den
Commissaries, i den Rætt, den
Høiherredømmet Rætt, den Rætt,
in i Christiania forfærdiget, indvindingen

främmande, med denna manns och infogade
inrättningen, intygade och bekräftade
Christiania den Sjunde dagen i November
månad, År 1818 Christi Bond, och
fästare, Örtugsmannen och på det
Sjunde.

Måttblad

B. v. Platen, J. v. Mettenstedt, G. v. Wisen

C. E. Monner, J. v. Rosenfeldt

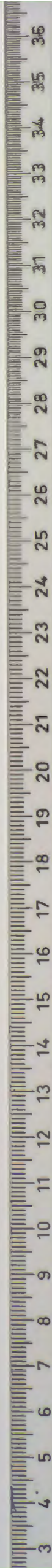

J. v. Valerius

pagale
tuedi
ember
int,
int,

seno

erius

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

2675
81045
1844

N° 261.

Red. det enestående Rødfinget Skotter

1814

Bilag 262⁸⁵⁹

Efter Hans Kongelige Højhed Kronprindsens naadigste Befaling skal Undertegnede idag have den Ære at forelægge Norges nu forsamlede overordentlige Storting et Forslag fra den executive Magt til Overvejelse. Jeg giver mig derfor den Ære at forespørge Præsidentskabet, naar det er belejligt, at jeg i denne Hensigt kan indfinde mig i Stortingets Forsamling, hvorved jeg dog maa bemærke, at jeg Kl. 11 idag f. M. skal møde i Kronprindsens Forgemark for at modtage Højstsammes Underskrift paa Forslaget, og at Statsraadet samles Kl. 11. Undertegnede foreslaaer derfor ærbødigst Kl. 12 til Mødet i Stortinget.

Christiania d. 15de Novemb. 1814.

Rosenkrantz.

Til Præsidenten for Norges overordentlige Storting.

[Utenpå brevet:]

S: T:

Præsidenten i Norges overordentlige Storting
Herr Christie

⁸⁵⁹ 1815: 397; 1835: 703-704.

Bilag 263⁸⁶⁰

Undertegnede Deputation begav sig idag, ifølge Stortingets Bestemmelse, til Hs. Kongl. Høihed Kronprindsen, og androg for Høistsamme, at Stortinget, i Anledning af en Ventilation om Udsættelsen af første ordentlige Storting indtil 1ste Juli næstkommende, havde fundet det nødvendigt, for at berolige Bondestanden med Hensyn til Militær-Udskrivningen, at forvisse sig om, at der inden bemeldte 1ste Juli ingen Folk skulde blive udcommanderede der ere over 25 Aar gamle. Hs. Kongelige Høihed gav i denne Anledning det bestemte Løfte i Hs. Majestæt Kongens Navn, «at ifald det, imod al Formodning, skulde blive nødvendigt, at udcommandere Tropper inden 1ste Juli næstkommende, da skal der dog ei commanderes Folk, der ere over 25 Aar gamle»; hvilket Deputationen herved giver sig den Ære at indberette.

Christiania i Norges Riges overordentlige Storting den 15de November 1814.

Motzfeldt.

Arntzen.

J. H. Sodeman

Jørgen Aall

Ole Haagenstad.

⁸⁶⁰ 1815: 398; 1835: 713-714.

Bilag 264⁸⁶¹

[Med en annen hånd:] Ved S. T. [?] Protocoll

[Med en annen hånd:] No. 264

Kongens Proposition til Norges Storting, givet i Christiania i Statsraadet, den 11te November 1814.

Ved Udarbeidelsen af den Grundlov, som Hans Majestæt Kongen nu har naadigst antaget og besvoret, har vistnok dette overordentlige Storting lykkeligen fuldbyrdet den fornemste Hensigt af dets Sammenkomst; men naar man kalder tilbage i Erindringen de forbigangne Tildragelser, naar man kaster et opmærksomt Blik paa den nærværende Tilstand, og tilbørligen seer hen til Folkets billige Befordringer for Fremtiden, overbeviser man sig alligevel om, at en Mængde vigtige Sager endnu staae tilbage, der ligesaa hastig som kraftig maae raades Bod paa, saafremt den almindelige Velfærd, hvis Grundvold allerede er bleven rystet, ikke skal sættes blot for yderligere Tab, og saafremt Næringsveiene saavel som Handelen ikke skal undertrykkes, eller endog aldeles gaae til Grunde.

Det er magtpaaliggende, at Nationen kommer til nøiagtig Kundskab om de offentlige Sagers Stilling paa nærværende Tid. Det er Hans Majestæts Villie, at Intet i denne Henseende maa blive skjult for Folket: dette er Folkets Rettighed, det er Kongens Pligt, og det Heles Vel beroer derpaa.

Først efterat have indhentet Kundskab om den virkelige Tilstand og Aarsagerne dertil, kan man finde de rette Midler til at forekomme det Onde, og efterhaanden gjenvinde den Velstand, som Naturen har gjort til Belønning for Arbeidsduelighed og Driftighed; og det er i saadant Øiemed man bør benytte Erfaringen om det Forbigangne ved Overveielser af det Nærværende.

Landets Finants-Forfatning opvækker med rette Bekymring hos enhver tænkende Medborger. Den indvortes Sikkerhed grunder sig derpaa, og Eiendomsretten undergraves hemmeligen ved en tiltagende Uorden i Finantserne.

Man kan letteligen for en Tid blende et Folk ved at gjøre de directe Paalæg lave, idet man paabyrder det den gruesomste af alle Skatter ved en stedse forøget Seddel-Masse; men i Tidens Længde opklæres Altsammen skaber blot Systemer, som forvilde, i stedet for de skulde helbrede det Onde, og man efterlader at undersøge, om der virkelig findes Evne til at udholde de uforsvarlige Midler, som man anvender for Øieblikkets Hensigter. Erfaringen har ofte fremviist en lignende Forfatning i adskillige Stater, og dette er, i større eller mindre Grad, Norges nærværende Tilstand. Følgerne heraf ere aabenbare, men Nationen, hvis Bistand udfordres for at gjenbringe Orden og Sikkerhed, bør kjende dette, for ikke, af Uvidenhed om Aarsagerne, at miskjende den nærværende Regjerings Hensigter.

Pengevæsenet fordrer saaledes Stortingets største Opmærksomhed.

Rigets Status bør følgelig reguleres for Fremtiden. Indtægter og Udgifter bør sættes i behørigt Forhold til hverandre, og Statens Tjenere lønnes saaledes, at de, for troeligen at have opfyldt deres Pligter, ei blot tilfredsstilles ved Nationens og deres egen Bevidsthed, men ogsaa have fornødent Udkomme for deres Familier, og have Noget tilovers for at kunne opdrage og danne deres Børn til duelige Medlemmer af Samfundet.

Den rolige og sikre Tilstand, hvilken Norge som en Følge af Foreningen vil komme til at nyde, forvisser det om Midlerne til at kunne opnaa disse vigtige Øiemed. Der bør

⁸⁶¹ 1815: 399-402; 1835: 714-720. Oversatt fra svensk manuskript, bilag 264, vedlegg. RAN 922.

imidlertid gjøres Overslag over og anvises de Summer, som Statsudgifterne udkræve indtil næste Storting.

Storthinget vil vistnok indsee Vigtigheden af, at dette ufortøvet iværksættes.

Som en Følge af begge Rigers Forening vil der aabnes Kilder til den almindelige Velstand ved Ombytning af Produkter og ved en friere Handelsforbindelse med Sverrig. De oekonomiske Indretninger, Toldafgifterne m. m. bør bestemmes efter den nye Orden i Tingene.

Communicationen i selve Landet, saavelsom imellem Norge og Sverrig baade til Lands og Vands, bør omhyggeligen bringes i Orden, forøges og forbedres. Hertil udfordres Storthingets Raad og Medvirkning.

Landets Militair-Etat bør være en Gjenstand for nøiagtige Undersøgelser, og ved de Anstalter, som derved i Følge Rigernes Forening maa træffes, bør man omhyggeligen søge at lette de Byrder, som trykke Nationen, dog med Iagttagelse af, at den fornødne Styrke beholdes til Forsvar imod udvortes Anfald. Dette er en Gjenstand, som et selvstændigt Folk regner i blandt de første Betingelser for Statens Indretning. Armeen skal erholde sin Kraft ved sin Esprit og Organisation; dens Befalingsmænd bør lønnes paa en Maade, som svarer til deres Værdighed og deres ophøiede Kalds Besværligheder; Soldaten bør tilrette Tid forefinde, hvad der udfordres til hans Underholdning, – hvilket Alt ikke kan opnaaes, naar den militaire Styrke udvides over et passende Forhold til Folkemængden. I Følge disse Sandheder, som ere grundede i Alles Rettigheder og i Staternes Sikkerhed, maa man søge at undvige alle de Feilgreb, som blive skadelige for Agerbruget, Handelen, Konster og Videnskaber. Denne vigtige, denne arbeidsomme Borger-Classe, som vexelviis ernærer og forsværer Staten, med et Ord Landmanden maa ved en billig Fordeling af Værnepligtigheden finde sig forvisset om, at han ikke opbydes til Fædrelandets Forsvar, førend Omstændighederne fordre det og den høieste Nødvendighed kræver det.

De offentlige Forretningers Gang bør indrettes med Hensyn paa den Orden, som bør iagttages i Følge begge Rigers Forening under een Konge.

Der udfordres Local-Kundskab for nærmere at bestemme denne Sag, men Grundvolden dertil bør dog strax lægges, om endskjøndt en fuldstændigere Udvikling deraf blot efterhaanden kan finde Sted.

Der gives endnu flere Sager af Vigtighed for Samfundets Vel, som efterhaanden udkræve fælleds Anstrengelser af Kongen og Folket. Det er ikke Hans Majestæts Mening, at ville opholde Stortinget med Afgjørelsen af alle disse Anliggender under Repræsentanternes nærværende Møde; men Hans Majestæt anseer det fornødent, at de maatte forberedes og planlægges, saa at ingen Hindring skulde møde for Beslutningernes Vedtagelse paa næste Storting.

Hans Majestæts Ønske og Proposition er altsaa:

«At Stortinget nu vilde constituere en Committee, bestaaende af tolv Medlemmer og fordeelt i tre Sectioner, nemlig en for Finantserne, en for de Militaire og een for den indvortes Oekonomie, hvilken Committee bør indtil næste Storting sysselsætte sig med en fuldstændig Undersøgelse om Rigets nærværende Tilstand, samt med at udarbejde et Forslag til de Forholds-Regler og Anordninger, som i hver af dens Grene passeligst kunde vedtages.

Hans Majestæt vil da naadigst meddele disse Committerede sine Tanker i ethvert forekommende Tilfælde, og forlange deres Betænkning om de Gjenstande, Han finder fornødent; hvorhos det er Hans Majestæts Mening, efterhaanden at lade ved Trykken offentliggjøre Resultaterne heraf, saa at den nærværende Tilstand, saavelsom de vigtigste Gjenstande for næste Storthings Overtøielser, kan blive Nationen bekendte, inden Repræsentanterne træde sammen.

Hans Majestæt anseer det endvidere fornødent, at disse Committerede maa overdrages, paa Stortingets Vegne, indtil sammes næste Sammenkomst, at holde

Control over Myntvæsenet. Hans Majestæt troer ligeledes, at de Committerede, naar Statsudgifterne i ndtil næste Sæsting ere regulerede og Fondsdebet til dækket, bør erholde en passende Instrux, ei alene i Henseende til de nødvendige Grændser for Seddel-Massens videre Forøgelse, men ogsaa til saavidt muligt at gjøre Anstalter til en successiv Inddragelse deraf, og for i midlertid at holde Pengene i den Værdie, som Nationens Garantie og de anviste Hypotheker med rette bør forskaffe samme; – og vil Hans Majestæt indhente de Committeredes Tanker, inden de provisoriske Beslutninger angaaende Finantserne tages af Kongen og hans Statsraad, som Omstændighederne imidlertid kunne foranledige.»

Trykt hos Jacob Lehmann i Christiania.

Kongens Proposition til Norges Storting, givet i Christiania i Statsraadet, den 11te November 1814.

Ved Udarbejdelsen af den Grundlov, som Hans Majestæt Kongen nu har naadigst antaget og befvoret, har vistnok dette overordentlige Storting lykkeligen fuldbyrdet den fornemste Hensigt af dets Sammenkomst; men naar man kalder tilbage i Erindringerne de forbigangne Tildragelser, naar man kaster et opmærksomt Blik paa den nærværende Tilstand, og tilbørligen seer hen til Folkets billige Fordringer for Fremtiden, overbeviser man sig alligevel om, at en Mængde vigtige Sager endnu staae tilbage, der ligesaa hastig som kraftig maae raades Bod paa, saafremt den almindelige Belfærd, hvis Grundvold allerede er bleven rystet, ikke skal sættes blot for yderligere Tab, og saafremt Næringsveiene saavelsom Handelen ikke skal undertrykkes, eller endog aldeles gaae til Grunde.

Det er magtpaaliggende, at Nationen kommer til nøyagtig Kundskab om de offentlige Sagers Stilling paa nærværende Tid. Det er Hans Majestæts Villie, at Intet i denne Henseende maa blive skjult for Folket: dette er Folkets Rettighed, det er Kongens Pligt, og det Heles Vel beroer derpaa.

Først efterat have indhentet Kundskab om den virkelige Tilstand og Aarsagerne dertil, kan man finde de rette Midler til at forekomme det Onde, og efterhaanden gjenvinde den Velstand, som Naturen har gjort til Belønning for Arbejdsduelighed og Driftighed; og det er i saadant Viemod man bør benytte Erfaringen om det Forbigangne ved Overveelsen af det Nærværende.

Landets Finants-Forsætning opvækker med rette Betynning hos enhver tænksom Medborger. Den indvortes Sikkerhed grunder sig derpaa, og Eiendomsretten undergraves hemmeligen ved en tiltagende Uorden i Finantserne.

Man kan letteligen for en Tid blende et Folk ved at gjøre de directe Paalæg lave, idet man paabyrder det den gruesomste af alle Skatter ved en stedsse forøget Seddel-Masse; men i Tidens Længde opklares Alt. Man skaber blot Systemer, som forvirde, istedenfor de skulde helbrede det Onde, og man efterlader at undersøge, om der virkelig findes Evne til at udholde de uforholdsmæssige Midler, som man anvender for Diebliffets Hensigter. Erfaringen har ofte fremvist en lignende Forsætning i adskillige Stater, og dette er, i større eller mindre Grad, Norges

nærværende Tilstand. Følgerne heraf ere aabenbare, men Nationen, hvis Bistand udfordres for at gjenbringe Orden og Sikkerhed, bør kjende dette, for ikke, af Uvidenhed om Aarsagerne, at miskjende den nærværende Regjerings Hensigter.

Pengevæsenet fordrer saaledes Storthingets største Opmærksomhed.

Rigets Status bør følgelig reguleres for Fremtiden. Indtagter og Udgifter bør sættes i behørigt Forhold til hverandre, og Statens Tjenere lønnes saaledes, at de, for troeligen at have opfyldt deres Pligter, ei blot tilfredsstilles ved Nationens og deres egen Bevidsthed, men ogsaa have fornødent Udkomme for deres Familier, og have Noget tilovers for at kunne opdrage og danne deres Børn til dæslige Medlemmer af Samfundet.

Den roligere og sikke Tilstand, hvilken Norge som en Folge af Foreningen vil komme til at nyde, forvissrer det om Midlerne til at kunne opnaae disse vigtige Blemmer. Der bør imidlertid gjøres Overslag over og anvises de Summer, som Statsudgifterne udkræve indtil næste Storthing.

Storthinget vil vistnok indsee Vigtigheden af, at dette ufortøvet iværksættes.

Som en Folge af begge Rigers Forening vil der aabnes Rilder til den almindelige Velstand ved Ombytning af Produkter og ved en friere Handelsforbindelse med Sverrig. De oekonomiske Indretninger, Soldatgisterne m. m. bør bestemmes efter denne nye Orden i Tingene.

Communicationen i selve Landet, saavelsom imellem Norge og Sverrig baade til Lands og Vands bør omhyggeligen bringes i Orden, forøges og forbedres. Hertil udfordres Storthingets Raad og Medvirkning.

Landets Militair-Stat bør være en Gjenstand for nøiagtige Undersøgelser, og ved de Anstalter, som derved i Folge Rigernes Forening maae træffes, bør man omhyggeligen søge at sette de Byrder, som trykke Nationen, dog med Jagttagelse af, at den fornødne Styrke beholdes til Forsvar imod udvortes Anfald. Dette er en Gjenstand, som et selvstændigt Folk regner iblandt de første Betingelser for Statens Indretning. Armeen skal erholde sin Kraft ved sin Esprit og Organisation; dens Befalingsmænd bør lønnes paa en Maade, som svarer til deres Værdighed og deres opheiede Kalles Besværligheder; Soldaten bør til rette Tid forefinde, hvad der udfordres til hans Underholdning, — hvilket Alt ikke kan opnaaes, naar den militaire Styrke udvides over et passende Forhold til Folkemængden. I Folge disse Sandheder, som ere grundede i Alles Rettigheder og i Staternes Sikkerhed, maa man søge at undvige alle de Feilgreb, som blive skadelige for Agerbruget, Handelen, Konster

og Videnskaber. Denne vigtige, denne arbeidsomme Borger-Elasse, som vepesvitt
ernærer og forsvarer Staten, med eet Ord Landmanden maa ved en billig Fordeling
af Børnepligtigheden finde sig forvisset om, at han ikke opbydes til Fædrelandets
Forsvar, førend Omstændighederne fordre det og den høieste Nødvendighed kræver det.

De offentlige Forretningers Gang bør indrettes med Hensyn paa den Orden,
som bør iagttages i Følge begge Rigers Forening under een Konge.

Der udfordres Local-Kundskab for nærmere at bestemme denne Sag, men
Grundvolden dertil bør dog strax lægges, omendstjondt en fuldstændigere Udvikling
deraf blot efterhaanden kan finde Sted.

Der gives endnu flere Sager af Vigtighed for Samfundets Vel, som efters-
haanden udkræve fælleds Anstrengelser af Kongen og Folket. Det er ikke Hans
Majestæts Mening, at ville opholde Storthinget med Afgjørelsen af alle disse Anlig-
gender under Repræsentanternes nærværende Møde; men Hans Majestæt anseer det
fornødent, at de naatte forberedes og planlægges, saa at ingen Hindring skulde møde
for Beslutningernes Vedtagelse paa næste Storthing.

Hans Majestæts Ønske og Proposition er altsaa:

"At Storthinget nu vilde constituere en Committee, bestaaende
af tolv Medlemmer og fordeelt i tre Sectioner, nemlig een
for Finantserne, een for det Militaire og een for den indvortes
Oekonomie, hvilken Committee bør indtil næste Storthing
sætselskætte sig med en fuldstændig Undersøgelse om Rigtets nær-
værende Tilstand, samt med at udarbejde et Forslag til de
Forholds-Regler og Anordninger, som i hver af dens Grene
passeligst kunde vedtages.

Hans Majestæt vil da naadigst meddele disse Committerede
Sine Tanker i ethvert forekommende Tilfælde, og forlange
deres Betænkning om de Gjenstande, Han finder fornødent;
hvorhos det er Hans Majestæts Mening, efterhaanden at lade
ved Trykken offentliggjøre Resultaterne heraf, saa at den nær-
værende Tilstand, saavelsom de vigtigste Gjenstande for næste
Storthings Overveielser, kan blive Nationen bekjendte, inden
Repræsentanterne træde sammen.

Hans Majestæt anseer det endvidere fornødent, at disse
Committerede maae overdrages, paa Storthingets Begne, ind-
til sammes næste Sammenkomst, at holde Control over Mynde-
værkenet. Hans Majestæt troer ligeledes, at de Committerede,
naar Statsudgifterne indtil næste Storthing ere reglerede og
Fonds dertil anviste, bør erholde en passende Instrux, et alene
i Henseende til de nødvendige Grændser for Seddel-Massens
videre Forøgelse, men ogsaa til saavidt muligt at gjøre Ud-
skalter til en successiv Inddragelse deraf, og for imidlertid at
holde Pengene i den Bærdie, som Nationens Garantie og de
anviste Hypotheker med rette bør forskaffe samme; — og vil
Hans Majestæt indhente de Committeredes Tanker, inden de
provisoriske Beslutninger angaaende Finantserne tages af Kon-
gen og Hans Statsraad, som Omstændighederne imidlertid
kunne foranledige."

Bilag 264, vedlegg⁸⁶²

Konungens Proposition till Norriges
 StorThing, gifven Christiania i Stats Rådet
 d. 11te Nov. 1814.

Genom utarbetandet af den Grundlag Kongl. Majt. nu i Nåder antagit och besuarit, ser wäl detta Urtima StorThing det förnämsta Föremålet för Dess Sammantrade lyckligen fullbordadt, men ett återhemtadt minne, af de förslutna händelserna en uppmärksam blick på det närvärande tillståndet och ett skyldigt afseende på Folkets billiga fordringar för Framtiden, öfvertyga likväl gemensamt att en mängd vigtiga Ärender förestå att behandla, hvilka fordra lika hastiga som kraftiga botemedel, såvida den Allmänna Wälfärden, redan anfallen i sina grundvalar, icke skall blottställas för ytterligare förluster och Näringarne tillika med Handeln icke skola förbryckas eller till och med alldeles förfalla.

Det är angeläget att Nationen kommer till en noga kännedom om de Allmänna Ärendernas ställning uti närvarande stund. Kongl. Majts. vilja är att ingenting i denna del må blifwa henne doldt; det är hennes Rätt, det är Konungens pligt och det helas välfärd beror deraf.

Först efter inhemtad kunskap om det verkliga tillståndet och dess orsaker kan man finna de rätta medeln att förekomma det onda och småningom återföra det Välstånd Naturen beredt till lön för Arbetsförmågan och idogheten; och det är för ett sådant ändamål, som man bör begagna erfarenheten af det förflutna till omtanken för det närvarande.

Landets penningställning väcker ett rättvist bekymmer hos hvarje tänkande Medborgare. Den invertes säkerheten hvilat derpå och egendoms Rätten undergräfwes hemligen genom en Tilltagande oordning i Finanserna.

Det kan vara lätt att till en tid blända ett Folk med låga directa Beskattningar under det man påförer det den gresmmaste af alla uti en ständigt ökad sedelmassa, men i

⁸⁶² Ikke trykt. Oversettelse se bilag 264.

längden upplyses allt. Man skapar då systemer som förvilla då de skulle bota det onda och man underlåter att undersöka om verklig förmåga finnes att bära de uti ett onaturligt förhållande uppdrifna Medel, som man använder för ögonblickets afsigter. Erfarenheten har ofta visat detta förhållande hos särskilta Stater, och det är äfven, i mer eller mindre Mån, Norriges närvarande tillstånd. Följderna ligga för öppen dag, men Folket, hvars biträde erfordras för att återställa ordning och säkerhet, måste känna detta för att icke, okunnigt om Orsakerna, taga miste om Närvarande Regerings afsigter.

Penningeväsendet påkallar således StorThingets fullkomligaste uppmärksamhet.

Riks-Staten bör i sammanhang härmed för framtiden regleras. Inkomster och Utgifter böra ställas i ett behörigt förhållande till hvarandra och Statens Tjenare lönas så, att de för ett troget uppfyllande af åtagna pligter må ej allenast äga Nationens och sitt eget bifall, men äfven en tarflig utkomst för sina familler och tillika kunna bespara något för sina Barns Uppfostran och danande till dugliga Medlemmar i Samfundet.

Det tillstånd af lugn och säkerhet Norrige, i följd af föreningen, kommer att njuta, förvissa henne om medlen att vinna dessa viktiga föremål. De summor böra ock imellertid genast anslås och anvisas, som Stats Utgifterna till nästa StorThing kräfwä.

StorThinget lärer nogsammt inse vigten af att detta skyndsamt bringas till verkställighet.

I följd af begge Rikenas Förening, öppnas Utvägar till den Allmänna Välmågans fökofran medelst Utbyten af Produkter och genom en friare handelsgemenskap med Sverige. De ekonomiska Författningarne, Tulltaxor, m.m. måste bestämmas efter denna nya Sakernas Ordning.

Kommunikationerne inom Landet, såväl som imellan Norrige och Sverige böra både till Lands och Vatten sorgfälligt i ordning bringas ökas och förbättras. StorThingets råd och medverkan kräfves

härvid.

Landets militära etat bör blifwa ett föremål för noggranna Undersökningar, och dervid de anstalter, som dervid skola företagas såsom en följd af begge Rikenas Förening bör man sorgfälligt söka lätta de bördor som trycka Folket, med iakttagande likväl att nödig styrka bibehålles till försvar mot Utländskt förtryck. Det är detta föremål som ett sjelfständigt Folk sätter i första rummet af sin Samhälls Inrättning. Armeen bör blifwa kraftig genom sin Esprit och sin Organisation; Befälet lönas på ett sätt, som svarar emot Värdigheten och Mödorna af dess upphöjda kall och Soldaten finna i rättan tid beredt hvad för hans underhåll erfordras, hvilket allt, icke kan vinnas, då Militära styrkan utsträcket öfwer ett lämpligt förhållande till Folkmängden. Det är till följe af dessa Sanningar, grundade i allas rättigheter och i Staternas säkerhet, som man måste undwika de misstag som blefwa menliga för Åkerbruket, Handeln, Konsterna och Wettenskaperna. Denna viktige, denna Arbetsamma Klass af Medborgare som ömsevis närer och försvarar Staten, med ett ord, Landtmanna Klassen, måste genom en billig fördelning af försvarsskyldigheterna finna sig försäkrad att icke förr uppbådas till Fosterlandets skyddande än omständigheterna fordra det och den högsta nödvändighet yrkar det.

De Allmänna Ärendernas Gång bör inrättas med afseende på den Ordning som i följd af begge Rikenas Förening under en Konungs styrelse iakttagas bör.

Lokalkännedom erfordras för att närmare bestämma denna angelägenhet men grundvalen bör likväl genast läggas, ehuru en fullständigare utveckling endast i småningom kan äga rum.

Flera andra ämnen finnas ännu af wigt för Samhällets välfärd som efter hand kräfva gemensamma bemödanden af Konung och Folk.

Det är icke Kongl. Majts. Mening att uppehålla Stor-Thinget med afgörande af alla dessa angelägenheter under detta Riksmöte; men Kongl. Majt. anser nödigt att de måga utarbetas och beredas så att intet

hinder möter vid tagandet af Beslut å nästa StorThing.

Kongl. Majts. önskan och Proposition är således att StorThinget nu ville constitueras en Comité, bestående af Tolf Medlemmar och fördelad i Tre Sectioner, neml. én för Finanserna, en för Militärväsendet, samt en för de inre Hushållningsmålen, hvilken Comité bör til nästa StorThing sysselsätta sig med en fullständig Undersökning om Rikets nuvarande Tillstånd samt med utarbetande af Förslag till de åtgärder och Författningar, som i hvardera af dessa grenar må blifva lämpligast att vidtaga.

Kongl. Majt. vill då i Nåder meddela dessa Committerade sina tankar uti hvarje förekommande fall och infordra deras utlåtande i de Ämnen Han finner nödigt, hvarjemte Kongl. Majts. mening är att, efterhand, låta genom trycket allmängöra Resultaterna häraf; så att det nu befintliga tillståndet, äfvensom de hufvudsakligaste Föremålen för näste StorThings öfverläggningar må blifva Nationen bekante, innan Representanterne komma till städes.

Kongl. Majt. anser äfven angeläget att dessa Kommmitterade må uppdragas att å StorThingets vägnar intill nästa sammanträde hålla Kontroll öfver Myntväsendet. Hans Majestät tror äfven sedan reglering om Statsutgifterna tills nästa Riksmöte blifvit gjord och Fonder dertill anviste, Committerade böra erhålla lämplig Instruction, med afseende, ej allenast på nödiga gränser för sedelstockens vidare tillökning, utan äfven till möjliga Utvägars beredande för en successif Indragning deraf och till Myntets wid makthållande under tiden uti det värde som Nationens garanti och anviste Hypotheker deråt rättvist böra lemna. Villjandes Kongl. Majt. inhemta Committerades Tankar innan de provisoriska Beslut rörande Finanserna af Kongl. Majt. uti Dess Stats-Råd fattas, som af Omständigheterna under tiden kunna föranledas.

Carl Johan

Bilag 265⁸⁶³

[Med en annen hånd:]16. Nov 1814

Den ærede Committee har givet dette Forslag et Tillæg, hvilket jeg tør udbede at maatte end videre udvides og affattes omtrent i følgende Udtryk: At under den omhandlede Erstatning tillige vorde indbegrebne de Skibe, som i Aaret 1807; før den engelske Krigs-Declaration mod Danmark var kundbar, bleve anholdte af engelske Krydsere og indbragte til de portugisiske og spanske Havne. Derefter, med eller uden Priisdømmelse, tagne i fortsat Besiddelse, tilligemed deres Ladninger, af Opbringerne førte til Engelland, og der, saa saare de ej først undervejs forgik, afhændede ved Salg.» Mit Forlangende, at denne Afdeling af Forslaget maatte vorde saaledes udtrykt, grunder sig derpaa, at jeg netop selv, i Aaret 1807, før Krigens Udbrud, fristede den Skiæbne, at et af mine Skibe, ladet med Salt, blev indbragt til Lissabon af en engelsk Krydser, Capitainen og Mandskabet af Capteurerne forjagede fra Skibet, Ladningen egenmægtigen udlosset, andre Vare ladede i Skibet isteden, Skibet derefter sat under Sejl for at føres til Engelland, men stødte forinden paa nogle ved de franske Kyster liggende Sandbanker, hvor det gik sin totale Undergang imøde.

Christiania i Storthinget den 16de Novbr. 1814

Jørgen Aall

⁸⁶³ 1815: 405-406; 1835: 726-727.

Bilag 266⁸⁶⁴[Med en annen hånd:] No. 2 16. Nov 1814

Under at indstille dette Andragende til Hans Majestæts begunstigende Understøttelse, skulde det maaskee ej være overflødigt at bringe i Berørelse, at da den i Engelland, jeg troer Aar 1660, udgivne Navigations- eller Seilads-Akt formodentligen atter, om ej før, ved Fredens endelige Slutning vil vorde sat i Kraft, vilde hans Majestæts Remonstrationer hos den engelske Regiering mod den strænge Udøvelse af bemeldte Akt, og til Fordeel for de norske Skibsredere, der under Kirgen havde erhvervet sig Ejendom i fremmede Skibe, forsynede med lovlige Condemnations-Akter, vorde saare ønskelige og betryggende.

Christiania i Storthinget den 16de Novbr. 1814

Jørgen Aall

⁸⁶⁴ 1815: 406; 1835: 728.

Bilag 267⁸⁶⁵

[Med en annen hånd:] Lagth. Prot. ad No. 6, f.

Undertegnede Committe giver sig herved den Ære at meddele sin Betænkning over efterskrevne til den indleverede Forslage:

1. Hr. Sorenskriver Korens af 29de October⁸⁶⁶ sidstleden:

Dette Forslags 1ste Post, Hr. Carl Stoltenbergs 5te Post⁸⁶⁷, og Hr. Consul Konows af 4de Novbr.⁸⁶⁸ angaae alle det norske Flag. Committeen er i denne Henseende af den Formening: at ingen fast Bestemmelse nu kan tages med Hensyn til Koffardie-Flagget, for saavidt samme skulde bruges paa de længere Farvande, forinden Hans Majestæt har truffet det fornødne Arrangement med de barbariske Magter; men indtil saadant er skeet, troer Man at det norske Flag, saaledes som det nu her foreslaaes, og under Forudsætning at samme antages, kunne bruges paa de kortere og det svenske Flag imidlertid paa de længere Farvande. Flagget troer Committeen kunne være enten hvidt med den norske Løve i grønt Feldt, eller hvidt med en grøn Stribe i Midten. Saafremt dette eller noget andet Koffardie-Flag nu antages, saa maatte Regjeringen anmodes om snarest mueligt at underrette alle øvrige Magters Gesandtere og Consuler i denne Henseende ved tillige at oversende Tegning af Flagget, hvilken derfor saa snart skee kunde, maatte foranstaltes færdiggjort, og et tilstrækkeligt Antal uddeles iblandt [—]⁸⁶⁹ vedkommende Autoriteter. Det ansees end videre nødvendigt at vedtage og bekjendtgjøre: at det hidindtil under Vaabenstilstanden erkjendte Norske Flag, bruges af alle Skibe, som ere udexpederede eller udexpederes fra Norge til dette Aars Udgang, og at saaledes det nu foreslaaede Flag, først føres fra 1815 Aars Begyndelse, af alle Skibe som derefter paa lige Maade udexpederes.

Forslagets 2den og 3die Post staaer i Forbindelse med Hr. Stoltenbergs 3die Post⁸⁷⁰, Holters 1ste Post⁸⁷¹, samt Consul Konows af 30te October⁸⁷².

Med Hensyn til disse Forslags 1ste Afdeling, som angaaer fuldkommen frie Handel for Norge, i Lighed med Sverrig, da anseer Committeen det overflødig at gjøre nogen Forestilling i saa Henseende, men troer derhos det ville være gavnligt, at en Handels-Committee, overensstemmende med Consul Konows Forslag blev oprettet i enhver af Norges Kjøbstæder, hvis Betænkning indhentedes i Alt hvad der angik Handel og Told, forsaavidt Omstændighederne i enkelte Tilfælde ikke maatte forbyde saadant. — I Henseende Forslagets 2den Afdeling, betræffende Told-Afgifterne imellem Rigerne indbyrdes, da formener Committeen det rigtigt og billigt, at Norske Skibe og Vare, i Sverrig nyde samme Fortrin og Rettighed, som svenske Skibe og Vare maatte blive tilstaaet i Norge.

Forslagets 4de Post kunde formeentlig udgaae, da Man anseer det som en Følge af Tingens Natur, at Norge, ved gjørende Aqquisitioner erholder Andeel heri, forholdsmæssig, som Norge hertil har bidraget.

⁸⁶⁵ 1835: 705-712.

⁸⁶⁶ Bilag 221.

⁸⁶⁷ Bilag L 6, vedlegg 1.

⁸⁶⁸ Bilag L 6, vedlegg 2.

⁸⁶⁹ Strøket: de handlende

⁸⁷⁰ Bilag L 6, vedlegg 1.

⁸⁷¹ Bilag 222.

⁸⁷² Bilag 182.

- Forslagets 5te Post, hvormed staaer i Forbindelse Provst Hertzbergs 2den Post⁸⁷³, betræffende Opgjørelsen imellem Dannemark og Norge af disse Rigers gjensidige Fordringer, da formenes, at denne rigtigst ene overlades til Hans Majestæt, og hvorunder i Særdeleshed maatte tages Hensyn til Norges Ret til Island, Grønland og Færøerne som norske Colonier, saavel som Andeel i alle offentlige Indretninger etc., bekostede for Norges og Dannemarks fælleds Penge, og endelig Udlevering af offentlige Documenter, Kaarter etc., som vedkommer Norge, hvilke sidste ønskes at maatte blive [—]⁸⁷⁴ opbevarede paa vedkommende Steder i Norge.
2. Hr. Major Hegermanns Forslag af 29de October⁸⁷⁵, angaaende at ansøge Hs. Majestæt om, at udnævne Sverrigs nærværende Kronprinds til Vice-Konge i Norge, og tillige som Chef for et af Rigets gevorbne Regimenter, er allerede i Storthinget afgjort⁸⁷⁶.
 3. Hr. Consul Konows Forslag af 30te October⁸⁷⁷:
Angaaende de af Hr. Consulen foreslaaede Handels-Committeer, da ere samme omhandlede under Sorenskriver Korens Forslags 2den og 3die Post⁸⁷⁸. Med Hensyn til særskildte Consuler for Norge, da troede Committeen det gavnligt at yttre det Ønske for Hs. Majestæt, at saafremt det skulde vise sig, at Norge leed ved at have fælleds Consuler med Sverrig, da at særskildte Consuler for Norge maatte vorde beskikkede.
Hvad Hr. Consulens øvrige Forslage betræffer, da ere samme af ham inden Storthinget frafaldte⁸⁷⁹.
 4. Iver Holters Forslag af 1ste November⁸⁸⁰:
1ste Post af dette Forslag er allerede besvaret under Sorenskriver Korens Forslags 2den og 3die Post⁸⁸¹. 2den post, betræffende gjensidig Erstatning for opbragte Skibe og Ladninger, staaer i Forbindelse med Stoltenbergs Forslags 4de Post⁸⁸². Ligesom Committeen finder det grundet i den strikte Ret, at Sverrig erstatter Norge eller vedkommende Eyere de Eyendomme, som før Krigens Udbrud 1813, bleve opbragte til svenske Havne, og der lagte under Beslag eller solgte, saaledes formener Committeen det tillige overeensstemmende med Billighed: at begge Riger gjensidigen godtgjøre hinanden enten i Natura, eller fuld Værdie for de Eyendomme, som siden Norges Afstaaelse af Dannemark ere opbragte og solgte, og dette uden Hensyn til enten samme ere tagne for Kongelig eller privat Regning.
 5. Provst Hertzbergs Forslag af 3die November⁸⁸³:
1ste Post er allerede i Storthinget afgjort⁸⁸⁴. 2den Post. Her refereres til Sorenskriver Korens Forslags 5te Post⁸⁸⁵.
 6. Provst Schmidts Forslag af 4de November⁸⁸⁶:
Committeen troer med Hensyn til dette Forslag, at Nationen ansøger Hands Majestæts høje og kraftige Beskyttelse og Understøttelse til Fordeel for det Norske Universitet.
 7. Consul Konows Forslag af 4de Novb.⁸⁸⁷:

⁸⁷³ Bilag 224A.

⁸⁷⁴ Strøket: bragt til og for[utydelig]

⁸⁷⁵ Bilag 174.

⁸⁷⁶ Se Stortingets forhandlingsprotokoll 12. og 21. november 1814 og bilag 284.

⁸⁷⁷ Bilag 182.

⁸⁷⁸ Bilag 221.

⁸⁷⁹ Se Stortingets forhandlingsprotokoll 1. november 1814.

⁸⁸⁰ Bilag 222.

⁸⁸¹ Bilag 221.

⁸⁸² Bilag L 6, vedlegg 1.

⁸⁸³ Bilag 224A.

⁸⁸⁴ Se Stortingets forhandlingsprotokoll 4. og 14. november 1814.

⁸⁸⁵ Bilag 221.

⁸⁸⁶ Bilag 231.

⁸⁸⁷ Bilag L 6, vedlegg 2.

Refereres til Sørenskriver Korens Forslags 1ste Post⁸⁸⁸.

8. Carl Stoltenbergs Forslag af 9de Novb.⁸⁸⁹:

1ste Post, formener Committeeen kunne blive staaende, allene med Tillæg, at under den omhandlede Erstatning tillige ere indbegrebne de Skibe, som i Aaret 1808, bleve bragte fra Portugisiske og Spanske Havne til Engeland og der solgte.

2den Post. Committeeen troer at ethvert Skib som er forsynet med Condemnations-Akt burde respecteres af alle Magter, men da en for Norge sørgelig Erfaring har viist, at et saadant Princip ikke til alle Tider er overholdt, saa tør Norge haabe, at Hands Majestæt ved sin meget formaaende Indflydelse hos de udenlandske Magter, sikkrer Norges Handlende for en lignende vilkaarlig Behandling for Fremtiden.

Forslagets 3die og 5te Post er afgjort eller besvaret under Sørenskriver Korens Forslags 1ste, 2den og 3die Post⁸⁹⁰ og Forslagets 4de Post med Holters Forslags 2den Post⁸⁹¹.

9. Pastor Garmanns Forslag af 11te Novemb.⁸⁹²:

Da dette Forslag, angaaer en Sag, som allerede ved Grundloven er afgjort⁸⁹³, saa finder Committeeen det ikke passende nu at foreslaae eller ønske nogen Forandring eller Indskrænkning i denne Henseende.

10. Pastor Bruns Forslag af 12te Novb.⁸⁹⁴:

Nu at indkomme med nogen Forestilling i denne Henseende, formener Committeeen, efter den allerede tagne Bestemmelse, at ville være inconsequant, men saadant maatte overlades efterfølgende ordentlige Storthing, saafremt det maatte ansees nødvendigt eller gavnligt for Riget.

11. Landsdommer Nansens Forslag, af 12te Novb.⁸⁹⁵:

Committeeen anseer det rigtigt at ansøge Hs. Majestæt om en lige Bemyndigelse for Hands Kongelige Højhed Kronprindsen, med Hensyn til Norges Bestyrelse, som den der allerede er indvilget, hvad Sverrig angaaer, ved Rigets Stænders Beslutning af 18de Augusti 1812.

12. Provsten Hountes Forslag af 12te Novbr.⁸⁹⁶:

Dette Forslag formener Committeeen ikke her kunde komme i Betragtning, da samme angaaer Beskatning, som er en Nationen tilkommende Rettighed, og hvilket Forslag, paa Grund heraf maatte fremsættes paa et ordentligt Storthing; men hvis Hensigten er at ansøge Hands Majestæt om Erstatning af den svenske Stats-Casse for den Skade, som de svenske Tropper, under deres Ophold i Norge, muligens have foraarsaget, da synes det ikke upassende her at berøre samme.

13. Hansens Forslag af 13de November⁸⁹⁷:

Foruden at Committeeen formener at den i dette Forslag omhandlede Sag, nærmere maatte blive at oplyse og siden at afgjøre imellem begge Riger, saa kan der og formodes at være flere lignende Tilfælde, som saaledes under et kunne tages Hensyn paa.

14. Sørenskriver Korens Forslag af 14de Novbr.⁸⁹⁸

Forsaaavidt som dette Forslag, berører Korn og andre Fødemidler, samt Amunition m.

⁸⁸⁸ Bilag 221.

⁸⁸⁹ Bilag L 6, vedlegg 1.

⁸⁹⁰ Bilag 221.

⁸⁹¹ Bilag 222.

⁸⁹² Bilag 249.

⁸⁹³ Grunnlovens § 25.

⁸⁹⁴ Bilag 267, undervedlegg 10.

⁸⁹⁵ Bilag 273, mangler i Stortingsarkivet.

⁸⁹⁶ Bilag 267, undervedlegg 12.

⁸⁹⁷ Bilag 267, vedlegg [Wm. Hansen]

⁸⁹⁸ Bilag 267, vedlegg [AvWSKoren]

v., der er bestemt for Armeen, da synes Dispositionen heraf, ene og aldeles at maatte overlades til den executive Magt, og hvad det Korn betræffer, der skulde laanes Bygderne, da formenes dette at staae i Forbindelse med de tildeels oprettede Bygde-Magasiner, hvilken for Riget høist gavnlig Indretning, Hs. Majestæt sikkerlig vil see bragt til den størst mulige Fuldkommenhed.

15. Major Sibberns Forslag.⁸⁹⁹

Med Hensyn til Fæstningerne Friderichshalds og Friderichstads Tilbagegivelse, eller sammes Besættelse af Norske Tropper, da troer Committeeen det meest passende at man først lader sig underrette om Hans Kongelige Højheds Mening; men skulle ikke denne svare til Stortingets Forventning, da anseer Committeeen det for Stortingets Pligt, skriftlig at gjøre Paastand om Opfyldelsen af hvad Constitutionen i denne Henseende bestemmer.

Christiania i Committeeen til at undersøge flere fra forskjellige Stortingets Medlemmer indleverede Forslag den 15de November 1814.

Iver Holter A. Konow Wedel-Jarlsberg Diriks Carl Stoltenberg.
 Sibbern D. Hegermann

[Øverst på siste side, med en annen hånd:] ad pag 398.

⁸⁹⁹ Ikke funnet blant bilagene.

Bilag 267, vedlegg⁹⁰⁰

Fortegnelse

Over de til undertegnede Committee ved sammes Udnævnelse den 12te November 1814, overleverede Forslage, fra efterskrevne Storthingets Medlemmer:

- No. 1 Fra Sorenskriver Koren, dateret 29de Octbr. 1814⁹⁰¹.
- " 2 - Major v. Hegerman, - 29de Octob. -⁹⁰²
- " 3 - Consul Konow, - 30te Octob. -⁹⁰³
- " 4 - Iver Holter, - 1ste November -⁹⁰⁴
- " 5 - Provst Hertzberg, - 3die Novb. -⁹⁰⁵
- " 6 - Provst Schmidt, - 4de Novb. -⁹⁰⁶
- " 7 - Consul Konow, - 4de Novb. -⁹⁰⁷
- " 8 - Carl Stoltenberg, - 9de Novb. -⁹⁰⁸
- " 9 - Pastor Garmann, - 11te do. -⁹⁰⁹
- " 10 - Pastor Brun, - 12te do. -
- " 11 - Landsdommer Nansen, - 12te do. -⁹¹⁰
- " 12 - Provst Hount, - 12te do. -
- " 13 - Provst Hertzberg, - 13de do. - [Med en annen hånd:] udgaaer⁹¹¹

Anmærkninger i denne Anledning.

No. 10 og 12 synes ikke at kunne komme under Committeeens Overvejelse, da disse, som nye Forslage, ikke have været ventilerede i Storthinget og af samme henviste til Committeeen.

No. 11. Ogsaa dette Forslag synes i saa Henseende Tvivl underkastet.

No. 13 er vel indleveret efter at Committeeen var udnævnt, men da Sagen, omendskjønt ikke af samme Medlem, tilforn i Storthinget har været omhandlet, og dette Forslag desuden staaer i Forbindelse med et af Hr. Bergmester Steenstrup under 11te Novb. gjort Forslag, saa skulde jeg formode at Committeeen var berettiget til at tage Hensyn herpaa.

Med Hensyn til et fra Kjøbmand Hansen nu til Committeeen indleveret Forslag, da refereres til den ved No. 10 og 12, gjorde Anmærkning.

Hr. Etatsraad Knudtzens Skrivelse til Committeeens Medlem Hr. Consul Konow af 13de Novb.⁹¹² synes kun at indeholde almindelige Bemærkninger over adskillige af foranførte Forslage.

NB. Et Forslag fra Kjøbmand Hansen i Friderichshald⁹¹³.

Et. Do. Fra doctor Møller, angaaende det norske Flag⁹¹⁴.

⁹⁰⁰ 1815: 408-409; 1835: 732-733.

⁹⁰¹ Bilag 221.

⁹⁰² Bilag 222.

⁹⁰³ Bilag 182.

⁹⁰⁴ Bilag 222.

⁹⁰⁵ Bilag 224A.

⁹⁰⁶ Bilag 231.

⁹⁰⁷ Bilag L 6, vedlegg 2.

⁹⁰⁸ Bilag L 6, vedlegg 1.

⁹⁰⁹ Bilag 249.

⁹¹⁰ Bilag 273, mangler i Stortingsarkivet.

⁹¹¹ Bilag 272, mangler i Stortingsarkivet.

⁹¹² Ikke funnet blant bilagene.

⁹¹³ Bilag 267, vedlegg [Wm. Hansen]

⁹¹⁴ Bilag 181.

Bilag 267, vedlegg, undervedlegg 10⁹¹⁵[I venstre marg:] No. 10

Undertegnede giver sig den Ære at fremkomme med følgende Forslag, som han beder at maatte komme under Ventilation:

Det vilde være ønskeligt, at Vicekongen, naar han opholder sig i Norge, og Statholderen, som i dennes Fraværelse staaer i Spidsen for den Norske Regjering, maatte blive bemyndiget til, i Forening med det Norske Statsraad, at bortgive de ringere Embeder, saasom Magistraturer, Fogderier, Sorenskriverier, Præstekald, Toldbetjeneringer o. s. v., uden at der derom skeete Indstillinger til Kongens Sanction. Til Bortgivelsen af de højere Embeder i Riget, saasom Stiftsamtmandskaber, Biskops-, Højesterets- o. fl. Embeder [—]⁹¹⁶ maatte denne derimod have.

Thi skulde man vel kunne formode, at Regjeringen i Stockholm saa fuldkommen kunde lære Supplicanterne til ethvert af disse ringere Embeder at kjende, at ikke disse behøvede at foretage baade Tid og Penge kostende Rejser, i det uvisse Haab om at deres Ønsker af Regjeringen maatte vorde opfyldte. Det er endnu i frisk Minde hvilke Tragedier ved lignende Lejligheder i Kiøbenhavn have fundet Sted.

Christiania d. 12. Nov.
1814.

SBBrun.

⁹¹⁵ 1815: 409; 1835: 733-734.

⁹¹⁶ Strøket: nødvendig

Bilag 267, vedlegg, undervedlegg 12⁹¹⁷[I venstre marg:] No. 12

Som Repræsentant for Smaalehnenes Amt, anseer jeg det for min Pligt at gjøre det ærede Storting opmærksom paa, at mange af dette Amts Beboere fremfor Norges øvrige Indvaanere have lidt et stort Tab paa deres Formue i den næsten 7aarige Krig, den Norge nu har ført. At Amtets Indvaanere, besjælede af lige Fædrenelands Sind, som Norges øvrige brave Borgere, ej vil unddrage sig for nogen Opoffelse som Landets almeene Interesse fordrer, og endnu mindre vil vælte Byrden paa Andre, haaber jeg at man vil erkiende som Sandhed; men Billighed synes dog at medføre at Almeen Interesse fordrer saavidt muligt en lige Fordeling af Byrden og, hvor dette ikke kan skee, en passende Erstatning.

Jeg vover derfor at foreslaae, at Stortinget i den allerunderdanigst indgivende Ansøgning til Hans Mayestæt Kongen, anmoder Allerhøjstsamme om: at de Indvaanere af Smaalehnenes Amt, som beviisligen have lidt Skade paa deres Ejendom i den langvarige Krig, maa tilstaaes en passende Erstatning, og at denne udredes af de Norges Provindser, som have været udenfor Krigens Skueplads og intet Tab have lidt for den almeene Interesse.

Dette mit Forslag underkaster jeg den udnævnte Committees modnere Bedømmelse.

Christiania i Stortinget
d. 12te Novb. 1814.

Ærb.

SHount

⁹¹⁷ 1815: 409-410; 1835: 734-735.

Bilag 267, vedlegg [Wm.Hansen]⁹¹⁸

Som en Gjenstand, jeg anseer af megen Vigtighed for Norges Trælast Handel, giver jeg mig den Ære at foreslaae: at der i den Supplik, som allerunderdanigst indgives til Hans Majestæt Kongen, maatte ansøges om, at norske Handlende fremdeles tillades at indkjøbe Tømmer af svenske Skove; og ubehindret at lade samme transportere til de norske Vanddrage, uden nogen Afgifts Erlæggelse. Saaog, at det for Eftertiden ey maae formenes Norges Indvaanere at lade det i norske Skove aavirkede Tømmer fremføre saavel til Lands som til Vands igjennem Sverrig til de norske Vanddrage, hvor Leilighed tilbyder sig at dette kan skee til Lettelse for Transporten.

Det vil rimeligviis blive en Selvfølge, at om en saadan Rettighed indvilges, den da maae vorde reciproc for de svenske Handlende, saaledes at Disse faae lige Adgang til Indkjøb af Tømmer i norske Skove.

Christiania 13 Novembr. 1814.

Ærbødigst
Wm. Hansen.

S. T.
Committeen, der er valgt til at undersøge de
Forslag som indgives, om hvad der
ønskes allerunderdanigst ansøgt hos Hans
Majestæt Kongen.

⁹¹⁸ 1815: 410; 1835: 735-736.

Bilag 267, vedlegg [AvWSKoren]⁹¹⁹

Unægtelig er det en af Norges Fordele, endog fremfor andre Lande, at det, formedelst muusfrie Telthuse paa Stolper, i ethvert Kompagnie-Distrikt, har gode og sikre smaae Oplage af Munition og Armatur, samt andre Armeefornødenheder, fordelte allevegne i Landet, og icke alt samlet paa enkelte Steder, hvor det af Fienden kan afskjæres, men at Armeen, i Tilfælde af Retirade, stedse kan finde noget Forraad der, hvor den maae flygte hen. De samme Grunde er der og for, Fødevars Fordeling i smaa Oplage - og dette sidste, endog saameget mere, som disse, i dyre og misvæxt-Aar ville kunne tjene, som Tilflugt for den Fattige, at kunne erholde Understøttelse af Brød- og Sæde-Korn.

Ved min Nerværelse paa Eidsvold i sidstleden Foraar, gjorde jeg vor da valgte Konge, herpaa opmærksom - og, da jeg nu erfarer: at til adskillige Steder i Oplandet, skal være henbragt baade Amunition og Kornvare, saa er min erbødige Indstilling herved til den ærede Kommittees Overveielse; om den icke finder passende, at foreslaa Stortinget: om det anseer nyttigt, at yttre det Ønske for den executive Magt, at de Krigsfornødenheder, og Kornvare, som saaledes ere bragte op i Landet, forsaavidt de icke indsvinde eller fordærvs, bør paa Telthusene eller andensteds omfordeles, og forblive som Grundlage for Magazin-Beholdninger bestandig i Eftertiden, og ickun af de opsendte Vare, sælges, hvad som formedelst Indsvinding eller Beskadigelse, ei kan forblive henliggende, samt at, hvad Krudtet og Kornet angaaer, ickun en vis fastsadt Deel, saasom 1/5 aarlig eller mindre, maae sælges, og igien erstattes, med ligesaameget nyt og godt, saaat, Forraadene bestandig forblive de samme, og kunne da, hvad Kornet angaaer, mueligens iagttages: at det som indkjøbtes til at erstatte det solgte, blev saadant, som var tjenligt til Sædekorn, hvorved noget Sædekorn til Udlaan mod Caution, for Fattige i Bøygden, stedse havdes, saameget mere, som vel modent, og godt bevaret 2 à 3 Aars gammelt Korn, kan benyttes til Sæd.

Christiania d. 14de November 1814.

AvWSKoren

Til
Kommitteen, at undersøge endeel til Stortinget
indgivne Forslag.

⁹¹⁹ 1815: 411; 1835: 736-738.

Bilag 268⁹²⁰

#

For saavidt Norge tilkommer Anddeel i den almindelige Enkekasse, hvis Midler, som bekiendt, hvile i Danmark under den Danske Konges Garantie og Overbestyrelse; fortæner vist denne Gienstand vor ganske Opmærksomhed. Den bestaaer af et Inter[ess]entskab af Embedsmænd, som for det meste kummerligen og med Opofrelse have indbetalt deres Indskudder, i det glade Haab, at deres Enker og Børn skulde høste Frugt af hvad de som Mænd og Fædre smaaligen have sammensparet, eller maaskee endnu maae betale Renter af. Og nu veed man at denne før saa rige Casse er i Aftagende, og Inter[ess]entskabet har ingen Sikkerhed for sine Indskudssummer, Renter og Renters Renter.

Skal denne Gienstand være iblandt de mange, som først ved et endeligt Opgjør imellem Rigerne skal tiene til Liquid, og saaledes henstaae i mange Aar uafgiort? Jeg vover at troe; at dette bør andsees som en privat Giæld Kongen af Danmark maae afgjøre med Inter[ess]entskabet, og hvortil det har Ret og Fordring paa ham. Det synes ikke at henhøre til de Sager der skulle afgjøres ved diplomatiske Underhandlinger. Er det saa da have vi største Ret til at spørge om Sikkerhed og fordre den. Og til den Ende vover jeg at foreslaae til Stortingets Overveielse og Prøvelse: om vi ikke bør og kunne sikre os for et sansynligt Tab, saa vidt det kan tilstrække, ved at holde os til de Summer Cassen har udestaaende i Norge, eller de andre mulige Eiendome som Kongen af Danmark som privat Mand maaskee endnu kunne eie her i Landet, indtil denne Gienstand, paa en for os fyldestgørende Maade, vorder afgjort og bestemt - og til dette Øyemeed indgive Andsøgning til Hans Majestæt Sverrigs og Norges Konge.

Christiania i Stortinget den 15de Novbr 1814

Ærbødigst
Veidemann.

⁹²⁰ 1815: 412-413; 1835: 740-742.

Bilag 269⁹²¹[Med en annen hånd:] 16. Nov. 1814

Efter som jeg har hørt skal Laurvig Grevskab være solgt, af Hans Majesteds Kongen af Dannemark, samt Saltverkket, skulle dette være sant, saa troer jeg at det vil være høyst Nødvendig for Stortinget, Paa sine Commitenters vegne, at gjøre indsigelse Jmod Dette Salg. Jeg formener at disse Ejendomme er indkøbt for Landets egne penge, alsaar troer jeg det bør hørre Landet til, og de Kiøbere som haver tilkiøbt sig disse Ejendomme, formener jeg faar holde sig til Selgeren, men vii holdet os til Ejendommen. Jeg troer at vi haver forordning som kan sige hvorledes der skal forholdes med Ejendom som gives Heftelse paa.

Alsaar skal jeg underdanigst bede, dette maatte komme til stortingets bedømelse.

Stortinget i Christiania den 15de Nov. 1814.

TJLundegaard.

⁹²¹ 1815: 413; 1835: 742-743.

Bilag 270⁹²²[Med en annen hånd:] 16 Nov 1814.

Til

Norges overordentlige Storting

Undertegnede Committee har i Følge Stortingets Befaling af Gaars Dato, herved den Ære at indberette at den, saa snart dens Commissorium var indløbet, har søgt at indhente alle fornødne Efterretninger, men deraf hidindtil kun erholdt meget faa. Til Kundskab om Toldintraderne og Kjøbsted-Oppebørselerne har Committeeen nesten ingen af de forlangte Bidrag endnu erholdt, kun over Oppebørselerne paa Landet ved Fogderne har den kundt gjøre sig en rimelig Oversigt ved Hjelp af de Regnskaber, som for 1813 ere indsendte. Om Land-Oppebørselerne seer Committeeen sig nærmest istand til at kunne meddele Efterretning i neste Februari; men den seer ingen Rimelighed i at den til samme Tid skulle kunde meddele Efterretning om de øvrige Stats-Indtægter, eller kunne fremlægge nogen ordentlig Stats Ballance, hvorefter Forslag til Skatter og andre Stats-Indtægter kunde gjøres.

Betræffende Bank-Forslaget som Committeeen er paalagt at forelægge neste ordentlige Storting, da vil det til Februari Maaned kunne være færdigt; men førend Landet er sikker om at Handels-Ballancen er til dets Fordeel vil Oprettelsen af en Bank paa fast Grundvold neppe være at tilraade om den endogsaa var at tilvejebringe.

Bestemt seer Comitteen sig ikke istand til at kunne opgive naar den venter at kunne forelægge Stortinget Resultatet af dens Bestræbelser, men indkomme de ventede Oplysninger snart, som maa formodes, haabe vi i Midten af Sommeren at faae tilendebragt vore Forhandlinger.

Committeen udnævnt paa Edsvold for at indhente Oplysning om Financerne.
Christiania den 16de Novb. 1814

*SRasmusen**Joh Thrane**PCHolst**H Wedel-Jarlsberg*

[Utenpå brevet:]

Til

Norges overordentlige Storting

⁹²² 1815: 414-415; 1835: 744-745.

Bilag 271⁹²³

[Med en annen hånd:] 16. Novr 1814

Til Præsidenten for Norges
overordentlige Storthing

I Anledning af det høystærede Præsidentskabs Skrivelse af Gaars Dato, hvorved den af Rigsforsamlingen paa Edsvold udnævnte Lovcommitte, i Følge det overordentlige Storthings Befaling, og med Hensyn til Bestemmelse af Tiden for næste ordentlige Storthings Holdelse, er opfordret til at meddeele Erklæring om, til hvilken Tid den seer sig i Stand til at fremlægge i Storthinget dens Indstillinger enten i det Heele eller for en Deel, giver bemeldte Committe sig herved den Ære at erklære Følgende:

I Overensstemmelse med Rigsforsamlingens Beslutninger af 19de April samt det allernaadigste Commissorium dateret 26de Mai d. A., paaligger det Lovcommitteen, at gjennemgaae og ordne Norges Lovgivningsvæsen, og at udarbejde samt forelægge første, eller om dette ikke er mueligt, andet ordentlige Storthing. Forslag til en nye almindelig civil og criminal Lovbog for Norge. I Følge Rigsforsamlingens Beslutning af 16de Mai d. A., er Forslag til nye militære Love indbefattet under det Arbejde, som af Lovcommitteen skal foretages. Af Rigsforsamlingen er tillige bestemt, at Committeen ved Trykken bør bekjendtgjøre sine Forhandlinger. I Midten af Juli Maaned d. A. begyndte Committeen sine Forhandlinger. Før nysnævnte Tid var det ikke mueligt for Committeens Medlemmer at samles. Nyeligen begyndte, maatte Forhandlingerne, tildeels formedelst Omstændigheder, der foranledigedes ved Krigsuroelighederne, udsættes indtil Slutningen af August Maaned. Da 3 af Lovcommitteens Medlemmer tillige ere Medlemmer af nærværende overordentlige Storthing, saa kunde Committeens Forhandlinger ikke fremmes i afvigte eller indeværende Maaned. Af den Tid, der er forløbet efterat Committeen var udnævnt, have altsaa kun nogle faa Uger været levnede for Committeens Arbejder. Disse faa Uger have dens Medlemmer dog ingenlunde kunnet anvende udelukkende til Arbejder i Committeens Anliggender, thi Enhver iblandt dem har desuden været sysselsat med andre offentlige og uopsættelige Forretninger. Umueligheden af, at Lovcommitteen allerede til næstkommende Februari Maaned skulde kunne have gennemgaaet og ordnet den store Mængde af Love, og Umueligheden af at noget Forslag til en almindelig civil og criminal Lovbog fra Lovcommitteens Side kan i førstkommende Februari Maaned forelægges Norges lovgivende Forsamling, maae uden Tvivl, med Hensyn til det Anførte, befindes indlysende. Med Forslage angaaende enkelte Dele af civil- eller criminal-Lovgivningen vil Committeen heller ikke blive saa tidligen færdig, at saadanne kunde forelægges Storthinget i Februari Maaned næstkommende Aar. De nu gjældende Loves Mængde, de mangehaande Undersøgelser samt Overvejelser, som af Lovcommitteen maae anstilles, tillade ikke Committeen Haab om at kunne førend paa andet ordentlige Storthing have den Ære at fremlægge Forslag til nogen nye almindelig civil- og criminal-Lov. Da Criminal-Lovene især trænge til Forandring og Forbedring, saa har Committeen troet, allerførst at burde henvende sin Opmærksomhed paa disse. De Grundsætninger, paa hvilke en nye almindelig Criminal-Lov formeentligen bør bygges, have derfor i Særdeleshed været Gjenstand for de af Committeen hidtil anstillede Overvejelser. Saafermt første ordentlige Storthing bliver bestemt til Afholdelse i Juli Maaned næstkommende Aar, vil Committeen rimeligviis være i Stand til, da at give sig den Frihed, at fremlægge til Bedømmelse Resultatet af dens Forhandlinger angaaende ovennævnte Grundsætninger, saavelsom Udkast til Anordninger angaaende Trykkefriheden, Odelsretten og Tyveries Afstraffelse. Saasnart Committeens

⁹²³ 1815: 415-416; 1835: 745-748.

Forhandlinger i nogen Henseende have naaet den Grad af Fuldstændighed, at den ved Bekjendtgjørelsen tilsigtede Nytte kan ventes, skulle Resultaterne uopholdeligen ved Trykken vorde bekjendtgjorte.

Lovcomiteen; i Christiania den 16de November 1814.

C. Krohg.

Diriks.

Bergh.

Treschow.

Debes.

Til

Præsidenten for Norges overordentlige Storting.

Bilag 272⁹²⁴

(Hertzbergs forslag av 13. november om takkeadresse til presidenten og sekretæren.
Mangler i Stortingsarkivet.)

⁹²⁴ Jf. 1815: 416; 1835: 749.

Bilag 273⁹²⁵

(Nansens forslag av 12. november om kronprinsens kgl. myndighet under kongens sykdom. Mangler i Stortingsarkivet.)

⁹²⁵ Jf. 1815: 417-418. Se note s. 418; 1835: 751.

Bilag 274⁹²⁶

(Den svenske riksdags beslutning av 18.8.1812 om kronprinsens fungering under kongens sykdom. Mangler i Stortingsarkivet. Oversettelse se bilag 177.)

⁹²⁶ Jf. 1815: 417; 1835: 751.

Bilag 275⁹²⁷

[Nederst på første side:]

Til

Norges overordentlige Storthing.

Uagtet Committeeen for Værnepligtigheden har virket til Opnaaelsen af dens Øiemeed, saameget Tiden og Begivenhederne have tilladt, saa maa den dog erklære, at dermed ikke for Tiden er gjort megen Fremgang.

Den første og vigtigste Underretning, som kræves for Committeeens Forhandlinger, er et fuldstændigt Mandtal Register. Efter at have herom corresponderet med samtlige civile, geistlige og militaire Øvrigspersoner paa Landet og i Byerne erfares, at nye Mandtals Lister maae optages, dersom Committeeens Forhandlinger skulde gives et sikkert Resultat. For nogle Uger siden har Committeeen derfor gennem Rigets Herrer Biskoppers Velvillie og varme Deeltagelse for denne vigtige Sag, indledet til en ny Folkeoptælling i Landet. Denne Forretning vil medtage flere Maaneder, især for Bergens og Nordlandenes Bispestole.

Committeen indseer derfor ikke, hvorledes det skal kunne lykkes for samme, til det ordentlige Storthing i Februar Maaned n. A. at kunne fremlægge de Bestemmelser og Modificationer, som den 109 § af Norges Constitution kunde ansees at burde undergaae til Rigets Sikkerhed og Held.

Ogsaa haaber Committeeen, efter den skeete offentlige Opfordring, at kunne modtage kyndige og fædrelandssindede Mænds Bidrage og Forslage til Opnaaelsen af dette Øiemeed. Den hensvundne Tid har sandsynlig berøvet mangen oplyst og god Nordmand Anledning til at bringe sit Fædreland en saadan Skierv, da ikkun 2de Forslage om Bestemmelser i Henseende til Værnepligtigheden ere modtagne. For Committeeen er imidlertid deslige Bidrage og Forslage af særdeles Vigtighed.

Committeen skulde derfor herigiennem give sig den Ære at erklære for det overordentlige Storthing, foranlediget af dets [—]⁹²⁸ærede Skrivelse giennem sammes respective Præsidentskab, at det ikke vil blive samme mueligt, til Februar Maaned n. A., at kunne fremlægge noget Forslag, der kunde tjene til fast Bestemmelse for Værnepligtigheden, enten i det Hele eller for en Deel.

Committeen tillader sig derhos at yttre den Formeening, at det vil være aldeles nødvendigt, at dens Forhandlinger og Forslage ikke maatte affordres den, førend i Slutningen af Junij Maaned n. A.

Christiania den 15de November 1814.

D. Hegermann

J. S. Fabricius

Iver Holter

Lysgaard

⁹²⁷ 1815: 419-420; 1835: 753-755.

⁹²⁸ Strøket: behagelige

Bilag 276⁹²⁹

[Med en annen hånd:] 17 Octbr 1814.

Regjeringsformens Forandring og Norges nye Constitution, fordrer nødvendig at de hidtil giældende Love, den uhyre Masse af Forordninger, Plakater og Reskripter, Collegial-Breve, Resolutioner og Parol-Befalinger igiennemgaaes, ordnes og ekstraheres, nye meere passende Love udarbejdes, interimistiske Foranstaltninger i enkelte Tilfælde og Materier træffes, og især at der saa hastig som mueligt maatte udfærdiges en Fortegnelse over alle de Anordninger, der som stridende imod Constitutionen, maae ansees hævede, da det forekommer mig betænkeligt længere end den høyeste Nødvendighed udfordrer, at overlade det til enkelte Dommeres vilkaarlige, og følgerig forskiellige Forklaringer, om hvilke Anordninger der skulle ansees stridende imod Grundloven, og hvilke ikke. Men til det for Borgersamfundet saa vigtige Foretagende udfordres fleere retskafne og indsigtsfulde Mænds ufortrødne Samvirken, og uafbrudte Virksomhed.

Men disse Mænd bør ogsaa opofre sin heele Tid dertil, og ikke distraheres ved Nærings Sorger eller andre Embedsforretning. Af det til Stortinget indkomne Svar, fra den ved Rigsforsamlingen paa Eidsvold udnævnte Lov-Committee, hvoraf de fleeste Herrer Medlemmer ere betroede vigtige Embeder i Staten, der medtage Deres meeste Tid, erfares at dette, foruden Konjuncturerne fornemmelig har forsinket Lovarbejdet. Jeg foreslaaer derfor

- 1). At De i Lov-Committeen udnævnte Mænd maatte dispenseres aldeles fra alle andre Embeds Forretninger.
- 2). At Dem maanedlig maatte tilstaaes i det mindste saa meget som den første Assessor i Høyesteret er tilstaaet.
- 3). At en Sekretær og de fornødne Copiister, til at besørge Correspondencen føre Protokollen i Samlingerne, m.v. maatte anordnes.
- 4). At i Tilfælde en eller fleere af de Herrer Medlemmer skulde døe eller udgaae, eller et større Antal formedelst Forretningernes Mængde og Vidtløftighed, skulde ansees fornødent, at da De øvrige Herrer Medlemmer, efter Stemme fleerhed, udnævne De Mænd, som skulde tiltræde Committeeen, og derefter melde saadant for den executive Magt, som derom besørger det Fornødne.

Stortinget i Christiania d. 17de Novbr. 1814

Nansen

⁹²⁹ 1815: 421; 1835: 756-757.

Bilag 277a⁹³⁰

Til Hr. President Kristie!

Under 19de f. M. tilskrev jeg det Norske Statsraad her i Christiania om at erholde et passende Forskud af Statscassen til de Fornødne Reiseomkostninger, og videre Udgifter jeg saavel paa frem- og tilbagereisen som Opholdet her i Christiania maatte være underkastet, da de mig forhen af Hr. Foged Barth forskudte 400 Rbd. N. V. ej kan blive tilstrækkelige, og det saameget mindre, da min Reise hertil udgjør frem og tilbage omtrent 200 Miile, hvoraf tildeels er haard Søvej de sidste 10 Miile.

Det høye Statraad har som svar paa fornævnte min Skrivelse, ved herhos følgende Skrivelse af 5te dennes paalagt mig at indkomme med Specificeret Regning over mine Udgifter saavel til Reisen som videre Udgifter inden min Ansøgning om Pengeforskud kunne komme i Betragtning.

Men da jeg endnu ligesaa lidet ved hvor stoer mine Udgifter kan opløbe sig til her i Christiania for Diæt og Logis som paa Tilbagereisen, hvor jeg mueligens i Stormende Vejr paa Søvejen kan blive Opholdt flere Uger, saa seer jeg mig ikke i stand til at fremlægge en Speciel Regning over mine Udgifter. Som følge heraf indstiller jeg til dette Overordentlige Storthing at ventilere, hvorvidt der maatte tilstaaes mig, og maaske flere af de Ærede Medlemmer [—]⁹³¹ det tilliggende Forskud. [—]⁹³²

Christiania i det overordentlige Storthing
d. 18de November 1814.

Ærbødigst
OJMehlum

⁹³⁰ 1815: 421-422; 1835: 758-759.

⁹³¹ Strøket: hvorvidt

⁹³² Strøket: blive at erholde.

Bilag 277b⁹³³

[Med en annen hånd:] 17de Novbr 1814

Det høie Statsraad har ved Skrivelse af Gaars Dato befalet Departementet at tilkjendegive Dem til Svar paa Deres under 19de f. M. indgivne Andragende om at erholde et Forskud af Statscassen til Deres Udgifters Bestridelse under Deres Ophold ved Storthinget og paa Deres Hjemreise: at, da De allerede af Foged Barth har modtaget 400 Rbd., saa maatte specificeret Regning over de havte Udgifter først indsendes, forinden videre Anviisning skeer.

Statsraadets 1ste Departement; Christiania den
5te November 1814.

PCHolst

Hansen.

Til

O. J. Mehlum, Repræsentant fra Nordre Tronhjems
Amt ved Storthinget i Christiania.

[Utenpå brevet:]

Til

Repræsentanten ved Storthinget
O. J. Mehlum

K. B.

Christiania

⁹³³ 1815: 422; 1835: 759.

Bilag 278⁹³⁴[Med en annen hånd:] 17de Novbr 1814

Herr President

Det er vitterlig at ennu i Landet gives en stor deel inbygere som ennu icke har svoret Constitutionen troeskab af aarsage udeblevet ved sygdom og anden forfald, ifraværende og deslige, altsaa disse icke ere stemme berægtige

Min Mening er der for om icke den executivi Magt kunde anmodes at lade beardre et Resterende møde blive afholdet, for inden neste storting skulde begynde, og saaledes for Efter tiden maatte have en følge for ethvært storting holdelse. thi hvær tredie aar opnaar Mange den bestemte alder, Kommer hiem af Reyser, ærværve sig faste eyendom og deslige. Dette møde kunde holdes nestforegaaende skatteting hvilke almindelig holdes i October, og saaledes mantalslisten at blive Complet til den bestemte Tid December.

Grunden for Dette mit andragende er at ieg troe stemmerægtighed er en af de første hoved piller, hvor paa vores selvstendighed hviler.

Christiania, overordentlig storting

Peder Bøgvald

⁹³⁴ 1815: 422; 1835: 759-760.

Bilag 279⁹³⁵

Undertegnede Deputation begav sig igaaer ifølge Storthingets Befaling til Hs. Kongelige Højhed Kronprindsen for at blive underrettet om der var taget nogen Bestemmelse i henseende til hvad Tid de svenske Tropper kunde ventes at forlade Fæstningerne Frederichstad og Frederichsteen. Hans Kongelige Højhed erklærede i den Anledning, at han ville gjøre Forestilling til Hs. Majestet Kongen om, at disse Tropper maatte rykke bort saa snart Eden var aflagt paa de forskjellige Steder i Landet; at han intet hellere ønskede, end strax at kunne lade bemældte Tropper gaae bort, men at der endnu var en stor Mængde svære Kannoner, samt en heel Deel Krigsfornødenheder, ja indtil 2 Millioners Værd, Sverrig tilhørende, i benævnte Fæstninger, hvilke Ting paa denne Aarstiid ei vel kunde blive borttransporteret, men bestemt kunde han love, at de svenske Garnisoner ganske skal have forladt Fæstningerne til 1ste Julii, da som Hs. Kongelige Højhed formodede, næste Storthing skal holdes, – og at der i mod den Tid maaskee neppe vil være mere end et Par Compagnier tilbage, da Tropperne efterhaanden som det bliver muligt skal trækkes bort. Hs. Kongelige Højhed bad Deputationen at gjøre Storthinget opmærksom paa at hans Grund for at beholde de svenske Tropper endnu en Tid i Fæstningerne, ingenlunde kan være Mistillid til Nationen, da bemældte Tropper ei kunne svare til nogen Hensigt i saa Henseende, saasom det Hele kun er 1100 Mand nemlig 400 Mand paa Fredrichsteen og 700 Mand i Fredrichstad.

Christiania den 18de November 1814.

Motzfeldt.

Arntzen

Jørgen Aall

O. Haagenstad

⁹³⁵ 1815: 423-424; 1835: 761-762.

Bilag 280⁹³⁶

Ved at see hen til hvad vor nys affattede Grundlov fastsætter, i Henseende til Udelukkelse fra Riget i Fredstider af alle andre end norske Tropper, vil Hans Kongelige Højhed Kronprindsens Svar paa Deputationens Indstilling om de svenske Troppers Rømning af Frederichsteens og Frederichstads Fæstninger neppe for Storthingets ærede Medlemmer synes beroligende eller tilfredsstillende. Men, da Hans Kongelige Højhed derhos naadigen yttrede for Deputationen, saavidt den af hans Udtryk kunde forklare sig, at en norsk Ingenieur-Officeer, jeg troer Schnitler, var af Hans Kongelige Højhed betroet en Commando i Frederichshald, kunde det maaskee ej være umueligt, at Hans Kongelige Højhed lod sig bevæge til, enten Selv umiddelbar, eller paa erholdt allernaadigst Biefald af Hans Majestæt Kongen, at indvilge, at saavel Frederichsteens som Frederichstads Fæstninger, inden en nær fastsat Tiid, maatte vorde sat under Commando af norske Officeerer, derefter med mueligste Snarhed evacueret af alt svensk Militair – Syge og ej helbredede Saarede undtagne – Alt i berørte Fæstninger værende, Hans svenske Majestæt tilhørende Depots af Krigsforraad, af hvilkenksomhelst Benævnelse, Provisioner etc. at betroes under de commanderende norske Officeerers Varetægt – Eller, om den Kongelige norsk-svenske Regjering ej allernaadigst behagede at tilstaae saadant, da kunde maaskee Kongl. Ordonnateurs, eller Krigs-Commissarier, ansættes til at føre Overopsynet over alt Krigs- og Mundforraad, indtil sammes belejlige Bortførelse.

Christiania

i Storthinget den 18 Novbr. 1814.

Jørgen Aall

⁹³⁶ 1815: 424; 1835: 763-764.

Bilag 281⁹³⁷Grundlovens Intimation

fandtes henlagt her. Den er nu indlagt i stortingets indre arkivrum sammen med det saakaldte "arkiveksemplar" af grundloven.

Kristiania den 9de mai 1902.
Oddmund Vik,
Medlem af konstitutionskomiteen

[Det løse arket, lagt sammen med arkiveksemplaret av grunnloven, har følgende tekst:]

Vi Norges Riges Repræsentanter ved det den 7de October 1814, ifølge Kundgjørelse af 16de Augusti næstforhen, i Christiania forsamlede overordentlige Storthing, gjøre vitterligt:

Efterat vi, som vor Kundgjørelse af 21de f. M. viser, havde Dagen forhen, efter modent Overlæg, besluttet, at Kongeriget Norge for Eftertiden skal, som et selvstændigt Rige, være forenet med Kongeriget Sverige under een Konge, men under Overholdelse af dets Grundlov, med de til Rigets Held og i Anledning af denne Forening nødvendige Forandringer, have vi taget disse under nøieste Overveielse, og tillige desangaaende underhandlet med de til den Ende, ifølge den i Moss sluttede Convention af 14de Augusti sidstleden, udnævnte Kongelige Commissarier. Thi have vi besluttet, ligesom vi herved beslutte og fastsætte, at, istedet for den af Rigsforsamlingen paa Eidsvold den 17de Maji sidstleden givne Constitution, skulle følgende, dels paa den byggede deels i Anledning af Foreningen tagne, Bestemmelser, herefter gjælde og af alle og enhver Vedkommende agtes og ubrødeligen efterleves som Kongeriget Norges Grundlov.

⁹³⁷ 1815: 428; 1835: 739. Den såkalte "Grunnlovens Intimation" ble 9. mai 1902, i forbindelse med Konstitusjonskomiteens gjennomgang av grunnlovsdokumentene, lagt sammen med det såkalte "arkiveksemplar" av 4. novembergrunnloven, bilag 261, Nr. 3 i Stortingets Indre arkiv.

Bilag 282⁹³⁸

Med lige Ærbødighed for det Svar, Hans Kongelige Højhed Kronprindsen igaar naadigst har behaget at afgive i Anledning det af Storthinget fremsatte Spørgsmaal om Fæstningerne Fredriksstads og Fredrikssteens Tilbageleverelse, som med stadigt Hensyn paa det Fædrenelandssind, der i dette vigtige Anliggende bør besiae enhver af Storthingets Repræsentanter, har Committeen taget formeldte Hans Kongelige Højheds Erklæring under modneste Overveielse, og i Medhold den igaar i Storthinget fattede Beslutning, giver den sig den Ære paa nye, i denne Anledning, at gjøre følgende Indstilling:

- Hans Kongelige Højhed Kronprindsen har, ved det til Deputationen afgivne Svar,
- 1/ lovet at gjøre Forestilling til Hans Majestæt Kongen, om Fæstningerne Fredriksstads og Fredrikssteens Tilbageleverelse, saa hastig Eden er aflagt paa de forskjellige Steder i Landet;
 - 2/ bestemt lovet, at de svenske Garnisoner skal have forladt Norge inden næste Storthing, som Højstsamme formodede vilde komme sammen til 1ste Juli næste Aar;
 - 3/ anmærket, at Sverrig i disse Fæstninger, har svære Kanoner og Krigsfornødenheder af over 2 Millioners Værd, som ikke paa denne Aarstid, saa hastig kan borttransporteres; og
 - 4/ bedet Storthinget være opmærksom paa, at ommeldte Fæstningers vedvarende Occupation aldeles ikke skeer af Mistillid til Nationen, da de derværende Besætninger, tilsammen 1100 Mand, ikke kunde svare til nogen Hensigt i saa Henseende.

Committeen vover at besvare disse af Hans Kongl. Højhed Kronprindsen naadigst fremsatte Bemærkninger postviis saaledes:

ad 1ste Post. Hans Majestæt Kongen har, saavelsom Storthinget, højtidelig aflagt Eden til den nu antagne Constitution; den 25de § heri bestemmer: at i Fredstid ingen svenske Tropper maa være stationeret i Norge, og ingen norske Tropper i Sverrig; Det modsatte heraf, og altsaa Fæstningerne Fredriksstads og Fredrikssteens Besættelse længere end fornøden gøres, for at trække de derværende svenske Tropper tilbage, er, efter Committeens Formening, stridende mod Constitutionen.

ad 2den Post. Saavel Fredriksstad som Fredrikshald ere Søestæder, fra hvilke det svære Skydts med videre, maa borttransporteres, ligesom samme vistnok for største Deelen er didbragt, til Vands. Isen lægger sig siælden ved disse Stæder, før efter Nytaar. Committeen er derfor af den Formening, at med Transporten af foranførte svære Kanoner og Krigsfornødenheder, endnu i Aar kunde gøres betydelige Fremskridt, om den end ei aldeles kunde tilendebringes.

ad 3die Post. Og om end ikke denne Transport inden saa kort Tid kunde skee, saa – da Norges Folk ikke har taget i Betænkning at betroe sit Fremtids Vee og Vel i Sverrigs, nu ogsaa Norges Konges Hænder, vil denne vor fælles Konge vist nok ikke heller finde det betænkeligt, at betroe om endog flere Millioner af svensk Eiendom under Bevogtning af et Broderfolk, om hvem vel Normanden selv, uden Ubeskedenhed, tør yttre, at Troskab mod Konge, og redelig Opfyldelse af indgangne Forpligtelser, have været og ere erkjendte Karaktertræk; og endelig [—]⁹³⁹

ad 4die Post. Committeen, og vist nok det hele Storthing, holder sig stadigen overbeviist om, at ikke Mistillid mod Nationen er Aarsag i, at Fredriksstads og Fredrikssteens Fæstninger holdes besatte af svenske Tropper længere end, i det mindste Storthinget troer, at fornødent gøres; men hvordan skal man tillige kunne bibringe Nationen denne Overbeviisning? – og er det ikke overalt af yderste Vigtighed, at Folket, for selv at vise Lydighed og Tillid, til den nye Tingenes Orden, seer Beviis paa dette, endog fra den højeste Magt selv?

⁹³⁸ 1815: 429-431; 1835: 774-779.

⁹³⁹ Strøket: for det

Committeen har nu med den dybeste Ærbødighed søgt at besvare de Bemærkninger, som det naadigst har behaget Hans Kongelige Højhed Kronprindsen, i denne vigtige Sag at lade fremsætte; det maatte endnu tillades den, at møde en Indvending, som den endog vilde ansee aldeles overflødig at gjendrive, naar den ikke ved Gaarsdagens Forhandlinger var fremført i Storthinget selv. Det heder nemlig: at man ved denne Sags Afgiørelse, ogsaa maa tage Hensyn paa det svenske Folks Mening, eller, om endog kun Fordom, mod disse Fæstningers saa hastige Tilbageleverelse. – Committeen giver sig i denne Anledning den Ære at bemærke: Sverrigs Folk har, for at sikre sin egen Tilværelse, ønsket en varig Forbindelse med Norges Folk. Det har for at opnaae dette Øjemed, brugt alle de Midler, som Staternes Politik retfærdiggjør; Men at det svenske Folk endogsaa nu, da Foreningen er tilveiebragt, og det lykkeligere, roligere, end man selv i Begyndelsen torde haabe, skulle, af Fordom eller Forfængelighed, ønske at bramme med Besiddelsen af 2de af Norges Fæstninger, hvoraf den ene end ikke er erobret, og derved nedlægge Sæden til Mistillid i Normandens Bryst; sandelig, det kan vel neppe den ønske, der nu med Oprigtighed vil Scandinaviens Hæld.

Paa ovenanførte Grunde, vover Committeen derfor, til Storthingets modnere Bedømmelse, at fremsætte følgende Forslag:

Committeen troer at indsee, at Fæstningerne Fredriksstad og Fredrikssteen, især paa denne Aarets Tid, saare vanskelig vil kunne røddiggjøres og tilbageleveres, før Februari Maanedes Udgang 1815. Naar Hans Kongelige Højhed Kronprindsen derfor, for en til ham i denne Anledning paa nye afsendt Deputation, naadigst behager at give den Forsikring, at tidtmeldte Fæstninger, inden her anførte Tid igien skal overleveres til Besættelse af norske Tropper, holder Committeen for, at Storthinget, saavel paa dets egne som Committenteres Vegne, kan ansee Constitutionen for efterlevet. Skulde Hans Kongelige Højhed Kronprindsen ikke kunne meddele en saadan Forsikring, vover Committeen at indstille, at den til Stockholm afgaaende Deputation, til Hans Majestæt Kongen skal medbringe Storthingets kraftige Andragende, i denne Nationalsag.

Christiania, i den, til at gennemgaae og bedømme adskillige indkomne Forslag, nedsatte Committee, den 19de November 1814.

Sibbern

Bilag 283⁹⁴⁰

[Med en annen hånd:] Indkom den 21 N.

Efter Storthingets Resolution begav den udvalgte Deputation sig til Hans Kongl. Høihed Kronprindsen; hos hvem den derpaa erholdt Audience. Deputationen foredrog derpaa for Hans Kongl. Høihed; at da Grundloven udtrykkelig bestemte, at ingen svenske Tropper maatte være stationeret i Norge i Fredstider, saa ansaae Storthinget det for sin Pligt; at anmode Hans Kongl. Høihed om at det maatte blive befaleet de svenske Tropper at forlade de besatte Fæstninger snarest muligt. Tillige yttredes at Storthinget troede at denne Tidspunkt kunde bestemmes til Udgang af Februar Maaned, eftersom Eeden til den Tid sikkert kan være aflagt af samtlige Tropper og Embedsmænd, ligesom de til den Tid ikke bortførte Magasiner kunde under svenske Commissairers Tilsyn indtil videre forblive i Fæstningerne skjønt de svenske Tropper forlode samme.

Hans Kongl. Høihed behagede herpaa i meget naadige Udtryk, i det Væsentlige at tilkjendegive Deputationen; at Mistroe ingenlunde var Aarsag til det Ønske at beholde Fæstningerne til July Maaned; at han for sin Person alt var fuldkommen overbeviist om den norske Nations Oprigtighed; at Kongen attraaer altid at behandle Norge og Sverrig lige og at vise at det eene Rige er ham ligesaa kjær, som det andet; samt at han er overbeviist om at denne Regels Udøvelse er den sikreste Borgen for Foreningens Hæld og Varighed. Men Kronprindsen er for nærværende Tid; saa gjerne han end vilde det; ey istand til at opfylde Storthingets Begjæring uden Kongens Indvilgning, eftersom han alt har indmeldt at efter Overeenskomst med Commissarierne og Storthinget skulde disse Fæstninger indtil July Maaned forblive besatte af svenske Tropper. Hans Kongl. Høihed bad derfor Storthinget om at den til Stokholm afgaaende Deputation maatte forebringe for Hans Majestæt denne deres Begjæring; og forsikkrede derhos at han selv skulde stille sig i Spidsen for denne Deputation, og understøtte den med sin Forsikkring om det norske Folks Oprigtighed; hvorefter Hans Kongl. Høihed aldeles ikke betvivlede at Fæstningerne jo vilde blive tilbageleveret langt hurtigere; end vi maaskee selv kunde vente.

[I venstre marg:] Det her indcirklede maae ikke trykkes

I Forbindelse med det alt Anførte, bad Hans Kongl. Høihed allene til Storthinget og vore Venner, men ikke offentlig; at berette denne Hans Bemærkning; at skjønt han for sin Person havde den fuldkomneste Overbevisning om det norske Folks Oprigtighed og Troskab, saa var han dog tillige forbunden til at tage Hensyn paa Kongens constitutionelle Raadgiveres og det svenske Folks Beskuellesmaade; hvilket var saa meget mere nødvendig da fremmede Agenter stedse søgte i Sverrig selv at bevirke Frygt for Folket i Henseende til Foreningens Varighed. Hans Kongl. Høihed bad derfor Storthinget at det vilde indsee at for at opfylde sine Pligter mod det svenske Folk var det nødvendigt at have nogen Tid til at forberede det paa en Forholdsregel, som pludselig og uforberedet sat i Udøvelse vilde fremvirke den største Uroe.

Christiania den 21de Novbr. 1814

*Ræder.**Tidemand**NSSchultz**Joh. Garmann*

⁹⁴⁰ 1815: 432-433; 1835: 780-782. Det "incirklede" ble utelatt i begge utgavene.

Bilag 284⁹⁴¹

Til Kongen!

[—]⁹⁴² I flere Aarhundreder har Norge været forenet med Danmark under fælles Konger, der stedse have resideret i Danmarks Hovedstad. Norges afsides Beliggenhed [—]⁹⁴³ og dets Adskillelse fra Danmark saavel ved Havet som ved en betydelig Strækning af et fremmed Rige, har foraarsaget, at Kongerne sjelden have besøgt Landet og aldrig havt stadigt Ophold sammesteds. At Norge derved har [—]⁹⁴⁴ savnet alle de Fordeele, som ere [—]⁹⁴⁵ Følger af Kongernes Ophold i Riget og deres nøje Bekjendtskab med samme, er en unægtelig Sandhed. Formeligen løst fra sin Forbindelse med Danmark har Norge constitueret sig til et selvstændigt Rige og derefter, ved dets Repræsentanter, besluttet en stedsevarende Forening med Sverrig under een fælles Konge.

Af denne Forening haaber [—]⁹⁴⁶ Riget de meest velgjørende virkninger for Fremtiden. Det var Deres Majestæts Viisdom forbeholdet, at bevirke Foreningen, og det er ifølge Deres Majestæts Forslag, at Grundloven bestemmer, at Kronprindsen eller hans ældste Søn kan være Vice-Konge i Norge. Deres Majestæt har [—]⁹⁴⁷ naadigen behaget at sende til os Deres dyrebare Søn, Rigernes Kronprinds. Vi ere blevne overbeviiste om [—]⁹⁴⁸ Højstsammes ophøjede Tænkemaade, Hans redelige Sindelag og Hans udmærkede Talenter. Vi kunne altsaa ej andet end ønske Hans længere Nærværelse blandt os, for at Han kunde blive fuldkommen bekjendt med Landet og dets Indretninger samt derefter ordne og fastsætte det Fornødne saavel i Henseende til det Civile som det Militaire. [—]⁹⁴⁹ Den Norske Nation vil ansee det, som det højeste Beviis paa Deres Majestæts Velvillie og faderlige Omsorg for Norges Vel, om det maatte behage Deres Majestæt at udnævne Hans Kongl. Højhed Kronprindsen til Vice-Konge i Norge og tillige til Chef for et af dets gevorbne Regimenter; og derom vove vi paa det indstændigste at ansøge Deres Majestæt.

Christiania i Norges overordentlige Storthing d. Novbr. 1814.

[—]⁹⁵⁰ Paa samtl.

Repræsentanters Vegne

⁹⁴¹ 1815: 434-435; 1835: 786-787.

⁹⁴² Strøket: Efterat Norge

⁹⁴³ Strøket: saavelsom

⁹⁴⁴ Strøket: tabt

⁹⁴⁵ Strøket: en

⁹⁴⁶ Strøket: saa

⁹⁴⁷ Strøket: allernaad:

⁹⁴⁸ Strøket: hans

⁹⁴⁹ Strøket: Vi kunne ikke andet end betragte

⁹⁵⁰ Strøket: allerunderd:

Bilag 285⁹⁵¹

#

Da der nu ved den sluttede Foreening mellem Norge og Sverrige begynder et nyt Seculum, saa har dette leedet mig til at skrive et secularisk Saphisk Vers paa Latin, hvor af jeg vovede i Gaar at levere Hans Kongelige Højhed et Exemplar. Jeg fortsætter da denne min Dristighed i det jeg nu fremsender til Storthingets Høje Forsamling det andet Exemplar der af, ydmygst overladende til højstammes Velbag at gjøre der af hvilkenhelst mest passende Brug. Skulle det mueligen blive trykt, saa har en Studiosus Schwack yttret sig villig til at oversætte det i samme Verse Art, paa Dansk, for at det tillige kand læses af alle og eenhver.

Christiania
den 20de Nov. 1814

Ydmygst
Olavsén

Til
Konge Riget Norges overordent
lige Storthing.

⁹⁵¹ 1815: 435; 1835: 787-788.

Bilag 285, vedlegg⁹⁵²

Prosopopæja

Norvagiæ

Matris

devotæ grandævæ

in

carmine seculari

Fædere

inter

Norvagam et Sveciam

nuper sancito

ab

Olavo Olavio

islando.

Principi

Carolo Johanni

primo

Norvagiæ & Sveciæ

Hæredi

sacrum.

Thorvalides Thulane redi patriæ decus arte
 Phidiaca princeps! divino pollice marmor
 Sculpe tuo, celebrisque Viri Ducisque suberbi,
 Quod pandat nomen generosum posteritati!

O.

Phæbe! pagano venerare quondam
 More, te nunquam, negue te Diana!
 Diva venatrix nemorumque potens
 Alloquor orans.

Temporis necnon spatii creator!
 Qui cares ortu sine fine semper
 Qui manes! ad Te mea verba flecto
 Rex superorum

In Tua mundi domini nitentes
 Sunt manu, exaltas, premis amovesque,
 Ut lubet sol, solia et coronas
 Das adimisque

In Tuâ est hostis domitor suberbus.
 Dulce victorum decus ipse palmam
 Porrigis, demis pariter – cruentus

⁹⁵² 1815: 435-440.

Mars Tibi Servus.

Vita, mors, laudes, honor et potestas,
Sors ridens, casus dubii, paterno
Cuncta sunt quæ Tu tribuis benigne
Velle cuique.

Hanc potestatem fateor peramplam,
Jus sed ignoro Tua quod potestas
Sancta cælestis sequitur, senilis
Fæmina simplex.

Othini proles celebris sororque
Sveciæ, Noro data sum superbo,
Hinc mihi nomen, sobolesque magna,
Lausque decusque.

Florui longo spatio, timenda
Hostibus fida et veneranda amicis,
Viribus magnis opisbusque pollens,
Undique nota.

Errat inconstans globus ipse mundi,
Sic nihil semper stabile est in illo.
En! prior splendor celebris migravit,
Sors redit ægra.

Regibus Danis sociata sancto
Sum dein pacto thalami jugalis.
Hoc steti pacto pia, fida, constans,
Candida conjux

Vilior sensim tamen arctiorque
Factus est status. Domibus negatæ
Res erant nostris, animoque fracto
Tempora vixi.

Rebus angustis furibundus orbem
Quando Mars totum pede sulphurato
Læsit, et mordax famis ardor ante
Ostia planxit.

Tunc ego prorsus jacui relictæ
Et data adversus thalami verenda
Jura sum nuptum maritoque vivo
Atleri inique

Sveciæ nostram celebris petebat
Dexteram Princeps, ego sed negabam
Firma, terrarum dominis coacta

Denique dixi:

«Annuo Regum Domitor supreme!
«Præcipit clemens Tua quod voluntas,
«Exsequor supplex, bonitate plena
«Præscia rerum.»

«Principem amplexu sobolemque magnam
«Fida complectar, sicut Hic lacertis
«Candidus cingit sobolemque meque
«Fidus inævum.»

«Scandat augustus solium vetustum
«Principis Nori capiatque sacrum
«Dextera Sceptrum! radians corona
«Tempora adornet!»

«O! Soror quondam sociata nobis
«Sanguinis vinclo similique lingua,
«Othini magni tibi cara proles
«Porrigo dextram.»

«Pectori pectus geniale utrinque
«Candido occurrat Soror alma prudens!
«Pace et in bello simus alligata
«Pectore et ore.»

«Fæderis pacti Deus esto pignus!
«Fæderis pacti Deus esto Testis!
«Tu potes solus moderator summe!»
Ducere reges»

Quis Tuam mentem Deus æviterne
Novit, aut finem bonitas paterna
Quem Tua intendit senemque ductam
Tramite miro?

Prora spumosum nimium premebat
Littus, et sævos leviter ferebar
Tristis in fluctus sine Te benigne
Conditor Orbis.

Umbra diffusa est, aquilo reduxit
Horridus pennas, pelago placato
Phæbus exortus radios amænos
Undique mittit.

O Deus Regum Pater atque Rector!
Summe! Tu nobis validum columen
Annuas mitis precibus rogantis
Tempore sacro!

Nil magis grato videas oculo
Othinis natis! placeant eorum
Facta! virtute et sapientia sint
Fulta probata!

Nulla vis, junctas superare possit,
Hostium, vires! metuat verendas
Exterus quisquis! sociari amicum
Sedulus optet!

Carolus cûi Tu Solium dedisti
Regibus claris oriundus olim
Imperet nobis generosus æquus
Othine ramus!

Filius Martis Carolus Johannes
Filius pacis fac ut Ille fiat!
Pace sit summus, sicut est sub armis.
Non superandus

Imperet Sanguis generosus ejus
Filius major Genitore amato
Semper in bello vigit atque pace
Mille per annos

Duce Te Numen gerat Ille sceptrum!
Et gravem et sacram ferat Hic coronam!
Duce Te tutus solio insidebit
Rector Olympi!

Veritas Illi sit amica mater
Sancta virtutis! fugiat loquentis
Regibus quidem benegrata magnis
Byssina verba!

Imperet felix placidus benignus!
Callido semper metuendus hosti!
Omnibus tanquam bonus æquus almus
Carus ametur!

Pace sub sceptro populus beatus
Illius vivat, minitante si sit
Marte pugnandum gerat arma Marte
Fortior ipso!

Ad latus pugnent animo potentes
Illius, nati! patrios penates
Brachiis firmis tueantur æqua
Laude superbi!

Casta præprimis vigeat, petatur
 Da Deum virtus! studium virescat
 Dulce Musarum! probitas fidesque
 Multiplicetur!

Grata libertas adamata justis
 Regibus, pravis metuenda, Divum
 Munus inter nos habitet nimis nec
 Laxa nec arcta!

Imbuent matres genitos amore
 Candido in Patrem patriæ focosque
 Patrios, sanctor superos, verendos
 Inque parentes!

Congruæ leges vigeant! honesti
 Floreant mores! hominumque jura
 Sancta sint! casti thalami creentur
 Pignora firma.

Caritas vexans homines molesta
 Absit annonæ! satis at cuique
 Sit! Lues mordax patriâ sit exul
 Omneque triste!

Pascuis largis pecora et pecudes
 Nutriat gramen viride et salubris
 Unda! distentent alimenta lactis
 Ubera vaccæ!

Larga sit frugum genitrix spicata!
 Lauti sint auro juga saltuosa!
 Piscibus flumen fatuis abundet!
 Gramine tellus!

Rura proscindat vigilante aratro
 Rusticus prudens! avidâ carinâ
 Nescius sulcet tumidum timoris
 Navita pontum!

Adjuvet dives miseros benignus!
 Rite mercator paret atque vendat!
 Floreat solers! faciat quod æquum est!
 Auxilietur!

Annas cæptis redeunte pace
 Resque communes digito potente
 Dirigas numen! meliore semper

Sorte beato!

His senex mater sacrosancte Rector!
Te scio victum precibus, canamque
Quolibet lustro, repetamque amati
Principis acta.

Bilag 285, oversættelse av vedlegg⁹⁵³

Norge
fremstillet
som
gudfrygtig aldrende Moder
i
et secularisk Vers
strax efter
den sluttede Foreenings Pact
imellem

Norge og Sverrig
af
Olav Olavsens
Islænder

Helliget
Carl Johann
den første
Kronprins
til
Norge og Sverrig

Thorvaldsen! Du Thulaner! Dit Fædrelands Ziir! Du den ypperste i Phidias Kunst! vend hjem og udhug med din guddommelige Finger et Marmor, som udbreede til Efterverden den vidt berømte Mands og stolte Hærførers store Navn!

Ikke er det dig Phæbus, fordum dyrket efter heden Skik, eller dig, Diana Jagtens Gudinde og Skovenes Dronning, som jeg her bedende opløfter min Stemme til. Du Himmelboernes Konge! Du Tiidens og Rummets Skaber, Du som ingen Begyndelse har og ingen Ende tager! Til Dig er det, at jeg henvender min Tale. J Din Haand ere Jordklodens glimrende Fyrster. Du ophøjer, nedtrykker, afsætter, og Du alene efter egen Velbehag giver og tager Troner og Kroner. J Din Haand staaer ligeleedes Fiendens stolte Overvinder, Du er den som skjenker Palmen, Sejerherrernes yndigste Prydelse. Du er og den som fratager den; thi Krigs Guden er kun din Tjener. Liv, Død, Roes, Hæder, Magt, den smilende Lykke og Modgangs Tilfældene er alt noget, som du efter din faderlige Villie goddædig uddeeler til enhver. Denne din vidt udstrakte Magt erkiender jeg; Men jeg eenfoldige aldrende Kone indseer ikke den Ret hvor af din hellige Himmelske Magt leedes. Jeg: en Datter af den berømte Odin, en Søster af Sverrig, blev given til den stolte Prins Nor, fra ham har jeg mit Navn, min megen Afkom, min Roes og min Anseelse. Jeg blomstrede i en lang Tiid, var frygtet af mine Fjender, troefast imod og æret af mine Venner, og allestæds kjendt som stærk af Kræfter og mægtig ved Rigdom. Men som Jordkloden Selv er omvankende og ustadig, saaleedes er og alt hvad der er paa den. See! min fordums Glans forsvandt, og den ublide Skjæbne indfandt sig. Jeg blev ved en hellig Egte Pact derpaa foreenet med de Danske Konger, og opførte mig i denne Pact som en oprigtig Kone, øm, troefast, og standhaftig. Ikke des mindre blev min Tilstand Tid efter anden slettere, og mine Kaar trangere. de nødvendige Ting blev mit Huus nægtet, og Jeg levede i en lang Tiid

⁹⁵³ 1815: 440-443.

modfalden. Da Ulykken ret for Alvor begyndte, og Krigs Guden med sin Svovelbegede Hæl sparkede til den heele Klode, og Hungerens dræbende Smerte Jamrede sig ved min Dør – da saae jeg mig aldeeles forladt, og tværtimod Ægteskabets hellige Pact, i min Ægtemands levende Live ubillig bortgiven til en Anden. Den berømmelige Sverriges Konge bad om min Haand men jeg afsloet det standhaftig; men endelig nødtvungen der til af Jordklodens mægtige Fyrster sagde jeg: «Jeg giver mit Minde til. Hvad din Villie, fuld af Mildhed Godhed og Tingenes Forudseenhed, befaler mig Du Kongernes Behersker! det efterkommer jeg ydmyg. Jeg giver nu Kongen mit troefaste Favnetag og Hans store Afkomme; ligesom Han nu tager mig og mine Sønner i sine oprigtige Arme med Løfte at være mig troe til det uendelige. Majestætisk bestige Han Prins Nors gamle Trone! Han tage Hans hellige Scepter i sin højere Haand! og Hans straalende Krone pryde Hans Tinding! O! Min Søster foreenet med mig ved Slægtskabets hellige Baand, af samme Tungemaal som jeg, du den store Odins kjære Datter! Dig rækker jeg nu min Haand. Et frydefuldt Hjerte møde nu paa begge Sider et oprigtigt Hjerte! Du min ærværdige vise Søster lad os være sammenknyttede i Krig og i Fred af Hjerte og Mund! Du O! Gud vær nu Vidne til denne sluttede Pact! Du O! Gud vær Pant for denne Pact! [»] Du alene kan leede Kongen, Du den øverste Bestyrer! Hvo kjendte nogensinde dine Tanker, min Gud, eller det Maal hvortil din faderlige Godhed sigter, og leeder Tingenes Gang igjennem forundringværdige Veje? Min Forstavn bar ind imod den skummende Strand, og let var jeg omkommen i de vildt brusende Bølger om ikke Du Verdens Skaber! havde reddet. Nu er Mulmen forsvunden, den rædselfulde Nordenvind har indtrukket sine Vinger Havet er bleven stille og Phæbus sender nu sine yndige Straaler allevegne. O! Gud, Kongernes Fader og øverste Bestyrer! Du min stærke Støtte! Modtag i denne hellige Stund med et mild Øre mine Bønner! O! maatte dog intet være behageligere for dit Øye end Odins Sønner! Maatte deres Handler behage Dig som grundede paa Dyd og prøvet Fornuft! O! maatte vores foreenede Kræfter stædse overgaae vore Fienders Magt! Fremmede bære Ærefrygt for dem og søge ivrig som Venner at foreenes med os! Carl som Du nylig har skænket Tronen, nedstammende fra de berømmelige Konger, en Green paa Odins Stamme, regere over Os højmodig og retfærdig! Carl Johann denne Krigs Gudens Søn ville Du gjøre tillige til Fredens Søn! og saaledes som Han under Vaabenerne er uovergaaelig saaledes blive Han i Fred den største! Hans ædle Blod, Sønnen stædse større end Hans elskede Fader aarvaagen i Fred og i Krig regere over os igjennem Aar Tusinder! Ved din guddommelige Vejledning føre Han Septret og bære den hellige men tunge Krone! Ved din Vejledning skal sidde tryk paa sin Trone Du Himmelens Konge! Dydens Moder Sandheden være Hans Veninde! Han skye Smigrerens silkebløde Ord, som ere endog de store Fyrster behagelige! Han regere lykkelig, fredelig og velgjørende! Han være stædse en Skræk for den trædske Fiende! Han være elsket som god retfærdig og høj! Under Hans Septer leve Folket lyksaligt! Men skulle Krigsguden høde saaleedes at det kom til en Kamp, da fægte Han kjækkere end Krigs Guden selv! da fægte og ved Hans Side Fædrelandets Sønner med et kjekt Mod! de forsvare stolte af fortient Roes Fædrelandets Arnestæder med sine stærke Arme! Giv O Gud at den ubesmittede Dyd maae blomstre, maae søges fremfor Alt! at Videnskabernes yndige Dyrkelse maae grønnes! at Oprigtighed og Troeskab maae voxe og mangfoldiggjøres. Den forønskede Friehed, elsket af de gode, men hadet af de slette Førster, denne Gudernes Gave, boe i blandt os hverken for frie eller for indskrænket! Mødrene lade sine Sønner inddie en oprigtig Kjærlighed til Fædrelandets Fader, til Fædrenes Arnestæder, til de himmelske Guder, og til sine ærværdige Forældre! Passende Love holdes i Hævd! Velanstændige Sæder blomstre! Menneskenes Rettigheder holdes hellige! Den kydske Ægtesæng afgive stærke Pante! Menneskene martrende Dyrtid være borte! Hver en have det som nok kand være. Smittende Pest og alt det som ondt er være landflygtig fra Fædrelandet! Det grønne Græs i de feede Græsgange [—]⁹⁵⁴ og den sunde

⁹⁵⁴ Strøket: førte saa

Kilde føde saavel det store som det smaae Qvæg! og Koens Yver være spendt af den føderige Melk! Korngudinden være gavmild paa Korn! De skovbevoxne Fjelde være stolte af sine Metaller! Flodene vrimle af Fisk! Engene give Overflod af Græs! Den skjønsumme Bonde gennemfure Jorden med sin aarvaagne Plov! Søemanden ukjendt med Frygt, pløje det opsvulmede Hav med sin Vindebegjærlige Kjø! Den Rige hjælpe goddædig den fattige! Handelsmanden erhverve og sælge paa en sømmelig Maade! Som Vindskibelig blomstre Han ved at gjøre hvad ret er og ved sin Hjelpsomhed! Du O! Gud ville see naadig til vore nye foretagender. Du ville ved Fredens Tilbagekomst styre de forenede Landes Fælles Sager med din mægtige Finger. Du ville stædse velsigne dem med tiltagende Lykke!

Af disse mine Bønner føler jeg, aldrende Moder, Dig allerede overvunden Du allerhelligste Bestyrer, og Jeg skal ved hvert Sekel Skifte qvæde om og igjentage den elskede Fyrstes Handlinger.

Bilag 286⁹⁵⁵

Da det Rygte almindeligen har udbredet sig, at jeg skal have befalet Hr. Kammerjunker Schwartz at forlade Stedet inden 24 Timer, og dette Rygte især har udbredt sig i Storthinget, hvis Pligt det er at paasee, at den fuldbyrdende Magt tilbørligen holder sig inden sine Skranker; saa skylder jeg Sandheden og mig selv at oplyse denne Sag. Ifølge en Samtale med Statholderen anmodede jeg Hr. Kammerjunker Schwartz den 17de d. M. at rejse jo før jo heller, ja om det end var Dagen efter, men denne Anmodning, som var fremsat i de venskabeligste og forbindtligste Udtryk, var ingen Befaling og det saa meget mindre som at jeg derhos med udtrykkelige Ord anmærkede, at den executive Magt, efter mit Skøn i al Fald ikke var berettiget til at befale ham at forlade Stedet. Hr. Kammerjunkeren svarede: at han ikke vilde være noget Menneske ivejen og at han gierne vilde rejse strax, men da han allerede havde bestemt sin Afrejse til Mandagen den 21de og i denne Anledning truffet de fornødne Arrangements, saa ønskede han at opholde sig her til den Tid, og tilføjede, at han vilde tilskrive Statholderen desangaaende. Samme Dag, nemlig den 17de, da jeg havde den Ære at være med Deputatjonen hos Hans Kongelige Høyhed Kronprindsen, traf jeg Statholderen, som underrettede mig om, at der var indløbet et Brev fra Hr. Kammerjunkeren, hvori han yttrede det Ønske, at opholde sig her i Byen til i Dag. I denne Anledning anmodede hiin mig om, at communicere Hr. Schwartz, at Hans Kongelige Høyhed intet havde imod, at han forblev her til den Tid, hvilket jeg og strax gjorde da jeg kom hjem. Denne Communicatjon har foranlediget, at adskillige Ukyndige have troet, at Hr. Kammerjunkeren var befalet at rejse, men enhver Fornuftig vil, – især med Hensyn til Ovenanførte – letteligen indsee, at den kun var et Svar paa hans Skrivelse.

Christiania den 21de Novembr. 1814.

Arntzen.
const. Politimester

Forestaaende Fremstilling er aldeles overensstemmende med Sandhed; jeg maae tilføie, at jeg ansaae en Anmodning af den Natur som en Befaling, hvori jeg ved Statholderens senere Yttringer end mere blev bestyrket.

Christiania d. 21de Novbr. 1814.

TSchwarz

⁹⁵⁵ Jf. 1815: 443; 1835: 788-790.

Bilag 287⁹⁵⁶

Herved fremlægges tvende Overslag over Rigets Indtægt og Udgift fra nu af indtil 1ste Juli næste Aar. Det er blot ved Hjælp af de 2,400,000 Rbdr. i Banco-Sedler, som endnu ere tilbage af de af Rigsforsamlingen paa Eidsvold bevilgede 14 Millioner, at Beløbet af Indtægten kan bringes til 5 Mill. Rbdr. N. V. Men for at denne Indtægt kan blive virkelig, udfordres der, at alle Skattepligtige bestemt betale deres Andeel af Afgifterne, og det er altfor sandsynligt, at der vil blive megen uvis Indtægt, formedelst den Uformuenhed til at kunne betale, som vil findes hos en Mængde af Indvaanerne.

Ligeledes bør Regjeringen ikke undlade at underrette Committeeen om, at ved Udgiftens Beregning er der ikke bragt i Anslag Fattigvæsenet og Straffe-Anstalterne, Landeveienes Vedligeholdelse, Fæstningernes Proviantering, Administrations-Udgifterne, ligesaa lidt som uforudseede Udgifter. Man kan endnu ikke med noget Slags Nøiagtighed angive den Gjeld, som er gjort i de sidste 4 til 5 Maaneder. Man maa bie, indtil alle Fordringer ere anmeldte, og Beviserne for de gjorte Leverancer ere blevne undersøgte. Regjeringen erkjender sine Forpligtelser i deres hele Udstrækning; den indseer fuldkommen, at den bør anvende alle Midler og Hjælpekilder, for at give de allerede i Omløb værende Papiirpenge en Credit, som ei alene sikrer Ihændehaverne og Capitalisterne deres Formue, men som ogsaa giver en saadan Tillid udenfor Landet, der sætter Regjeringen istand til at kunne erholde, ved Hjælp af denne Papiirmynt, alle de til at klæde, [—]⁹⁵⁷ og bevæbne Tropperne, etc. etc., nødvendige Materialier, hvilke ei kan tilveiebringes i Landet selv. *Regjeringen troer, at en Sum af 2. Mill. Rbdr. er nødvendig, for at give den Midler til, inden næste Stor-Thing, at forberede de almindelige Beregninger over Indtægter og Udgifter, samt til at opgive de Forholds-Regler, der maae tages, for at forøge Statens Hjælpekilder, idet man formindsker dens Byrder.*⁹⁵⁸ Disse 2 Mill. Rbdr. maae nødvendigen efterhaanden tilstaaes, og Regjeringen maa være bemyndiget til, hos Finants-Committeen at forlange denne Summa, naar det udkræves; — men paa samme Tid, og for at søge at undgaae Udstædelsen af disse 2 Millioner, bør man give Regjeringen fuld Myndighed til at reise et Laan af samme Beløb, imod en Rente af 5 proCent. Dersom dette Laan af 2 Millioner erholdes, vil Udstædelsen af de 2 Mill. ikke finde Sted; i modsat Fald maa man kunne tage sin Tilflugt dertil.

Regjeringen henholder sig i Øvrig til den Proposition, der er bleven gjort Storthinget, om at standse med Udstædelsen af Papiirpenge.

⁹⁵⁶ Jf. 1815: 445; 1835: 793-795.

⁹⁵⁷ Strøket: udruste

⁹⁵⁸ Tekst kursivert er overstrøket og erstattet med følgende, skrevet i venstre marg: Indtil de almindelige Beregninger over Indtægter og Udgifter kunne komme i Stand, som bør forudskikkes Bestemmelsen af de nødvendige Forholds-Regler for at forøge Statens Hjælpekilder, idet man formindsker dens Byrder, maa man beregne et Maximum af 2 Millioner Rbdr. for alle ovennævnte extraordinaire Fornødenheder.

Bilag 287, vedlegg [1]⁹⁵⁹

[På baksiden av arket, med en annen hånd:] Jnr. 445. No. 2.

Overslag over Kongeriget Norges Indtægter fra nærværende Tid, indtil 1ste Julii næste Aar.			
	Beløbet for et heelt Aar Rigsbankpenge Sølv Værdie	Heraf i fore- staaende Tid. Rigsbankpenge Sølv Værdie.	Rigsbankpenge Navne Værdie.
A. Skatter af faste Ejendomme.			
1. De saakaldte ordinaire Contributioner nemlig: Leilændingskat, Odelsskat, Roestieneste, Hestehjelpspenge, Otteprocentskat, dobbelte Skatter, Fredtolden, Skatter af Pladser, Engeslotter, Fieldmyrer, Qværne, Laxeværper og enkelte Gaarde, Finne Lappe og Jordskat i Finmarken, tilsammen 296,800			
Heri afgaar for adelige Sæde- gaarde, Sognepræsters, Soren- skrivers, Lehnsmænds og Præsteenkers Gaarde, affeldt og skadelidt Gods m.v. 18,500			
= 278,300			
2. Jord og Tiende Afgivten 202,000			
3. Den ved Forordningen af 8d Februarii 1810 befalede Afgivt istedet for Extraquarterpenge 45,600			
4. Ildstedskat af Kjøbsteder og Ladepladser, anslaaes til 28,000			
Toldspecies og svares nu med 28,000			
5. Qvadratskat af Bygninger 41.000			
5. Af Værkerne:			
Kobbertolden 19,700			
Kobber og Jerntienden nordenfields, samt Procent- afgibt 1500			
Jernværkerne, dels faste Tiende, dels Procentafgibt søndenfields 8,000 29,200			
7. Adskillige Paabud især paa faste Ejendomme, saasom til Landphysikers Lønning, anslaaes til 8,000	632,100	421,400	790,125
B. Af Kongelige Ejendomme:			
De saakaldte Jordebogsindtægter 40,000			
40,000	632,100	421,400	790,125

⁹⁵⁹ 1835: 796-804.

		Beløbet for et heelt Aar Rigsbankpenge Sølv Værdie	Heraf i fore- staaende Tid. Rigsbankpenge Sølv Værdie.	Rigsbankpenge Navne Værdie.
	40,000	632,100	421,400	790,125
Laugstoelsindtægter	9,900			
Forpagtningsafgibt af de norske Glasværker	5,600			
Korn, Ost og Fisketiende	25,000			
Renter af Kongelige Fordringer efter den nu nedsatte Rentefod og i Gjennemsnit til 3 % Renter	40,000			
For Walløe Saltværk beregnes her intet Overskud, men Ind- tægterne antages at ballancere med Udgivterne.		120,500	80,333.32	150,625
C. Personelle Afgivter:				
Rangskat	2,000			
Procentskat af Gager og Embedsindkomster	8,000	10,000	6666.64	12,500
D. Stemplelafgivter og Sportler:				
Stempletpapir-Afgivterne ansættes til	70,000			
Kortstemplingsintraderne	8,000			
Departements Sportler	14,000			
Sportler ved Høiesteret og Overretterne	3,500			
Til Justitskassen	3,700			
Recognition af Auctions Sallariet	1,000	100,200	66,800	125,250
E. Af Indkomst, Arv, overdragne Ejendomme og Fæstestæder:				
Indkomstskatten	50,000			
¼ proCto Skatten af Capi- taler	20,000			
Collateral Afgivten og 1/3 proCto. Afgivten til Pupil- comtoirerne	12,000			
½ proCto af Arv og overdragne Ejendomme	20,000	102,000	68,000	127,500
Samtlige foranstaaende Indtægter fra A. til E. ere udførte med 2/3 Dele, eller for 8 Maaneder, hvortil synes saameget større Anledning, som				
				1,206,000

	Beløbet for et heelt Aar Rigsbankpenge Sølv Værdie	Heraf i fore- staaende Tid. Rigsbankpenge Sølv Værdie.	Rigsbankpenge Navne Værdie.
i Slutningen af Aaret de fleeste Remisser skee fra Oppebørsels Betientene, og de betydelige Summer udestaar af Betientene, og de betydelige Summer udestaar af den for eengang paabudne Mobilieskat og paa nogle Steder af Paalægget formedelst Sølvværdien for de sidste 4 Maaneder forrige Aar.			1,206,000
F. Told og Consumtions Intrader: Disse ansættes for et heelt Aar til 1,600,000 Rbdr. S. V., altsaa for 7 Maaneder, til Denne Sum er neppe for høi. Disse Intrader beløbe i de nærmeste Aar før Krigen til 1,300,000 rd. DC, som i Rigsbankpenge vilde blive med 60 % Tillæg 2,080,000, hvorimod de beregnete 1,600,000 kun ere overførte med et Tillæg af 25 %. Kjøbsted Consumtionen er indbefattet herunder, paa hvilken ingen Afgang formedelst Handelens Spærring finder Sted. Fra Marti Maanedes Begyndelse næste Aar kan ventes en betydelig Udslibning, og intet er her regnet formedelst den høiere Værd mod Sølv Værdie af den Deel af Afgifterne som ydes i rede Sølv.		930,000	1,743,750
G. Postintraders Overskud: Disse ansættes for 8 Maaneder med		8000	15,000
H. Extraordinaire Ressource Paa de af Rigsforsamlingen bevilgede 14 Millioner, refterer ubenyttede			2,400,000
Samtlige Indtægter beløber efter denne Beregning			5,364,750
Men efter Fradrag af de Rigsbanksædler, hvor-			<u>2,400,000</u>
over kan Disponeres			2,964,750

Bilag 287, vedlegg [2]⁹⁶⁰

[På baksiden av arket, med en annen hånd:] Jnr. 445. No. 3.

Overslag
over Kongeriget Norges Udgivter fra nærværende Tid, indtil 1ste Julii næste Aar.

			Rigsbankdaler Sølv Værdie.
A. Civil Administrationen:			
Statsraadet med de derunder hørende Comptoirer:			
Lønningerne efter nærværende Reglement, beløbe:			
for 8 Maaneder	52,800		
til Comptoirfornødenheder	5000		
Antages, at af den nye Committee og af Lovcommitteen de sex Medlemmer blive enten Mænd som ikke ere bosatte i Christiania hvor de maae opholde sig, eller som maae have Godtgjørelse fordi de for en Deel maae afstaae deres sædvanlige Embedsforretninger, og at dem tilstaaes 2000 Rigsbankdaler Sølv Værdie hver, regnet for et Aar, saa udgjør dette			
	<u>8000</u>	65,800	
Øvrighedsbetjente:			
Stiftamtmand og Amtmænd:			
Lønninger for et Aar	25,014		
til Comptoirhold	<u>13,100</u>		
	38,114		
er for 3 Qvartaler	28,585.48		
Magistraterne i Kjøbstæderne, især i Godtgjørelse for Accisen,			
for 3 Qvartaler	<u>8,741.69</u>	37,327.21	
Oppebørselsvæsenet:			
a) Told og Comsumtionsvæsenet:			
Lønninger for 3 Qvartaler	25,600		
Inventarium, Bygninger m.v.	6,000		
Procenter for Betientene	<u>54,000</u>	85,600	
b) Vedkommende de øvrige			
Skatter og Revenuer:			
Zahlkassen og Stiftamtstuerne			
for 3 Qvartaler	4,254		
	<u>4,254</u>	85,600	103,128.21

⁹⁶⁰ 1835: 806-814.

				Rigsbankdaler Sølv Værdie.
	4,254	85,600	103,128.21	
Fogder og Amtsforvaltere:				
Lønninger for 3 Qvartaler	19,050			
Contoirhold	<u>9,225</u>	32,529		
Udgivterne ved det stemplede Papir og Spillekort ere forlods fradragne Indtægterne			118,129	
Bergopsynet. Lønninger for 3 Qvartaler			3972	
Diæter og Reisepenge		8000		
Storthinget		30,000	38,000	
Magazinbetiente, Lønninger for 3 Qvartaler			2380	256,608.21
B. Almennyttige Anstalter:				
Nationens Dannelse og Oplysning:				
Universitetet og den botaniske Have				
Forskud, da de ikke ere komne i				
Besiddelse af de anviste Midler		27,000		
De lærde Skoler, Tilskud		2450		
De andre Skoler, Kirker og Geistlig- heden, bestandige Understøttelser og Godtgjørelser for fradragne				
Indkomster, for 3 Qvartaler		2300		
Selskabet for Norges Vel og Viden- skabernes Selskab, for 3 Qvartaler		1500		
Tilskud for nordlandske Kirke og Skolefond		<u>4500</u>	37,750	
Medicinalvæsenet:				
Læger og Chirurger samt Reknæs				
Hospital for 3 Qvartaler		4600		
Sundhedscollegiet for 3 Qvartaler		567		
Præmie for Skindruknedes Redning		<u>450</u>	5,617	
Justitsvæsenet:				
Høiesteret for 3 Qvartaler		15,450		
Stiftsoverretterne ligesaa		12,880		
Sigt og Sagefaldes Udgivter		3,000		
Tugthuset i Tronhjem en fast Sum for 3 Qvartaler		<u>225</u>	31,555	
			74,922	256,608.21

		Rigsbankdaler Sølv Værdie.
	74,922	256,608.21
B. Almennyttige Anstalter:		
Nationens Dannelse og Oplysning:		
Universitetet og den botaniske Have		
Samfærselen:		
Veivæsens- og Canalbetiente, for		
3 Qvartaler	1770	
Fyrvæsenet	<u>6000</u>	7770
Forskud til Brandforsikkringen paa Huse og Gaarde	<u>16,000</u>	98,692
C. Vartpenge og Pensioner:		
Af adskillige Fonds for 3 Qvartaler	106,000	
Pensioner paa Kongsberg og til dets Fattigvæsen	20,000	
De Pensioner, som af den almindelige Enkekasse		
tilkom Enker i Norge ved Fredsslutningen, for 3		
Qvartaler	<u>38,250</u>	164,250
D. Renter i Norge til de Creditorer, som forhen der hævede		
deres Renter, for 1 ½ Aar		30,000
E. Landmilitair Etaten:		
Efter Commissariats Collegiets Opgivende.	1,085,000	
Under Forudsætning, at Felttillæggene og de		
gevorbnæ Tillæg vedblive		
Efter Commissariats Commissionens Opgivende	502,266.64	
Da adskillige Qvantiteter formodes at kunne		
afhændes, og tillige for anden Armeedivision, for		
hvilken Commissariats Commissionen har beregnet,		
haves Beholdning, saa antages, at denne Beregning		
desuagtet kan antages rigtig.		<u>1,587,266.64</u>
F. Søemilitair Etatens samtlige Udgivter		400,000
G. Kongelige Ejendomme:		
Blaafarveværket, Forskud	8000	
Kongsberg Sølvværk, Jernværk og Industrieanlæg		
(tildeels Forskud)	80,000	
Bygningsudgivter	1500	89,500
H. Til Forbedringer af Civiles Gager i forestaaende Tidsrum		<u>30,000</u>
		2,656,316.85
Som udgør i Rigsbankpenge Navne Værdie		5,040,594

Bilag 287, vedlegg [3]⁹⁶¹

Committeen skulde herved yttre sig over det Forslag, hvorover Statsraadet har behaget at forlange dens Betænkning.

Under Forudsætning, at man, til at bestride Statsudgivterne fra nærværende Tid indtil 1ste Juli næste Aar, foruden de ordinaire Indtægter og de 2,400,000 Rbdlr. Navneværdie, som endnu ikke ere benyttede af de af Rigsforsamlingen paa Ejdsvold tilstaaede 14 Millioner, endvidere vil behøve 2,000,000 Rbdlr. Navneværdie, som af det nu samlede Storting maatte bevilges, troe vi det hensigtsmæssigst, at foreslaae Stortinget, at det bemyndiger Regjeringen, hvis den i hiint Mellemrum finder det fornødent, da at optage et rentebærende Laan indtil det angivne Beløb, i Rigsbanksedler eller anden Valuta.

Derimod forekommer det os betænkeligt at foreslaae, at hvis Laanet ikke er at erholde uden mod højere Renter end fem Procent, de 2,000,000 Rbdlr. Navneværdie da maatte tilvejebringes ved at udgive nye Sedler. Det er af en særdeles Vigtighed, at Landets circulerende Seddelmasse i det Mindste ikke taber i Omløbsværd, og neppe kan dette forebygges, med mindre Udgivelsen af nye ufunderede Sedler sættes bestemte Grændser. Det er kun fem Maaneder siden, at Rigsforsamlingen paa Ejdsvold bevilgede den betydelige Sum af 14 Millioner, og det vilde vistnok hos Folket opvække Bekymring og hos Fremmede en grundet Mistillid, naar denne masse skulde forøges i det Øjeblik, Freden er vendt tilbage.

Et Laan vil maaskee ikke kunne erholdes paa saa billige Vilkaar, som Statsraadet har behaget at opgive. Det er i saa Fald at forudsætte, at Aarsagen ikke ligger i Miscredit, men heller i den lave Rentefod. Ved at tilstaae Laangiverne større Fordele maatte Summen vel kunne tilvejebringes, og, omendskjøndt Statscassen derved blev betyngt ved en betydelig Udgift til Forrentningen, var denne Byrde dog neppe at sammenligne med de Følger, Seddelmassens Forøgelse, og Frygten for, at dette Middel oftere kunde blive brugt, rimeligviis vilde have.

Christiania i Finants-Committeen, den 21de Novb. 1814.

S. Rasmussen

JohThrane

P. C. Holst

H. Wedel-Jarlsberg

Til
Norges Riges Statsraad.

⁹⁶¹ 1835: 815-816.

Bilag 287, vedlegg 4⁹⁶²

[Nederst på første side:] Til

S. T. Hrr Assessor Vogt

Ved Eftersyn i Providerings Commissionens Bøger findes at udestaae hos Landalmuerne for udcrediterede Korn- og Fiske Varer circa 100,000 Rbd. N. V., der formodes at ville indkomme, deels til Providerings Commissionen, deels til vedkommende Foged-Casser.

Hvad derimod angaaer de forestaaende udgifter, som nu siden Providerings Commissionens active Tilstand er ophørt, fornemmelig vil bestaae i Assurance Udtællinger af opbragte Skibe og Erstatninger til de fra Danmark uden Ladninger hjemkomne Fartøier; da er det umuligt at kunne bestemme, hvormeget saadant vil udgjøre, efterdi man endnu ei veed, hvilke Fordringer der i saa Henseende vil vorde anmeldt.

Til de allerede anmeldte Fordringer, (som dog nok kun udgjør en liden Deel, af hvad der endnu vil fremkomme) troer jeg at Commissionens Cassabeholdning omtrent vil være tilstækkelig.

Med særdeles Høiagtelse, har jeg den Ære at tegne mig

Christiania, den 17 Novbr. 1814

Deres Velbaarenheds meget ærbødige

C. W. Holler

⁹⁶² Ikke trykt.

Bilag 287, vedlegg [4, undervedlegg 1]⁹⁶³

Den af Herr Assessoren ved mundtlig Samtale i Dag med mig Generalauditeur Bergh forlangte Opgave paa, hvor stor Pengesum Landmilitair Etaten omtrent vil behøve fra 1ste December d. A. til Junii Maanedes Udgang 1815, oversendes hoslagt.

Christiania, i det Kongelige Norske Commissariats Collegio, den 17de November 1814.

Bergh

Rode

Til
Herr Assessor Vogt

Feyer

⁹⁶³ Ikke trykt.

Bilag 287, vedlegg [4, undervedlegg 2]⁹⁶⁴

Overslag
over hvad for den norske Landmilitair Etat omtrent vil behøves i een Maaned

	Ordinair	Extraordinair
3 gevorbnne Infanterie Regimenter a 3296 rd 15 s. gevorbent Tillæg for de nationale Officerer og Underofficerer og Felttillæg for den gevorbnne Deel, à 4300 rd 4 nationale Infanterie Regimenter à 1741 rd 23 s. 6,964 rbd 92 s.	9,888.45	12,900
1 do. á 1,800 rd 71 s. for en Skieløber Bataillon <u>223 rd 21 s.</u> 2,023 rd 92 s.		
5 nationale Infanterie Regimenter og en Skieløber Bataillon Gevorbent og Felttillæg; Qvarteerpenge m.m.	8,988.88	9,000
det Kongelige Norske Landcadetcorps den Norske Ingenieur Brigade i Gage til Felttillæg og Qvarteerpenge m.m.	800.--- 811.80	800
den Norske Artillerie Brigade Felttillæg og gevorbent Tillæg	3,670.---	4,100
det Aggershusiske Skarpskytter Regiment 1,751 rd 82 s. Søndenfjældske Skieløber Bataillon <u>231 rd 53 s.</u> Gevorbent og Felttillæg	1,983.39	2,200
det Norske Jægercorps 1,478 rd 53 s. den Valderske Skarpskytter Bataillon 364 rd 11 s. ” Bergenhusiske do. do. <u>415 rd 88 s.</u> Gevorbent og Felttillæg m.m.	2,258.56	2,600
det Søndenfjældske Dragon Regiment Gevorbent Tillæg	1,468.90	400
det Aggershusiske ridende Jægercorps Gevorbent og Felttillæg	837.10	600
det Trondhjemske Dragoncorps Gevorbent Tillæg	598.8	400
Garnisons-Compagniet Gevorbent og felttillæg	258.32	200
	31,563.64	33,200

⁹⁶⁴ Ikke trykt.

	Ordinair	Extraordinair
De commanderende Generaler i 1ste og 2den Division, samt Generalstaben	31,563.64	33,200
den Kongelige Commissariats-Commissions og dette Collegii Deputerede, samt Bureauer	1,779.16	695
Krigs Commissairerne	1,061.8	406
Fæstningsofficererne og Betjentene	783.32	
Nogle andre Personer	517.22	60
Søekystdistricts-Commandeurerne	219.64	50
De militaire Magasininspecteurer	437.---	966
	36,361.14	34,777

Efter ovenstaaende Opgave udgør det Ordinaire for een Maaned
og det Extraordinaire, som beregnes i
Forudsætning af, at, i Betragtning af
Tidernes Kostbarhed og Pengenes ringe
Værd, den nationale Deel beholder det
gevorbnæ, og den gevorbne Deel samt
de der med samme kunne
sættes i Classe,
Fælttillægget

36,361 rd 14 s.

34,777
71,138 rd 14 s.

som for 7 Maaneder fra 1ste December d. A.
til 30 Junij 1815, udgør
hertil anslaaes endvidere:
for Ingenieur Brigaden til Fæstningsudgivter
” Fæstningerne til Lys og Brænde for

498,000 rbd S.V.

9,000 rd

9,000 rd 498,000 rbd S.V.

	498,000 rbd S.V.	
	9,000 rd.	
Vægterne samt Slavekasse udgiver	30,000	
for Krigshospitalscassens, Under- ballance i Anledning, af Forordningen af 5 Januar 1813	5,000	
” det Kongelige Norske Landcadet Corps's Ditto	3,000	
til Arsenaludgiver	30,000	
” Omkostninger ved Brødbagningen	10,000	
I Henseende til Munderings væsenet, da kan der over de Summer, der til samme vil be- høves ikke gøres nogen be- stemt Calcul, da Udgivterne for største Delen ere afhængige af Vareprisernes Stigen eller Falden, men da Armeen nu kommer tilbage fra Fæl- ten med næsten i Almindelig- hed forslidte Klæder, og Værk- stedernes Vedligeholdelse m.m. kræve ikke ubetydelige Summer, saa troer man, at hertil ei kan anslaaes mindre end	200,000	
Endelig maa man til uforudseelige Udgiver, samt til Godtgjørelse for tilføiet Skade under Krigen samt den i samme Tid ydede Transportskydses Godtgjørelse, hvorover for Tiden ingen Be- regning kan gøres, forbe- holde sigtil Disposition	300,000	589,000
ialt		1,085,000 rbd S.V.

[Med en annen hånd:] ad Nr. 287.

Da Collegiet har bragt i Erfaring at den Kongelige Commissariats-Commission særskilt indgiver Calcule over, hvad som til Naturalforpleiningen behøves, saa er i nærværende Opgave, samme ikke berørt, dog bør man ikke undlade at bemærke, at bemeldte Commission neppe vil have ved sin Opgave taget Hensyn paa den anden Armeedivision, eftersom sammes Naturalforpleining har været besørget ved General-Commandoen sammesteds. Man kan imidlertid vel antage, at Udgivterne der i Henseende til at Mængden af Tropper ere nationale, neppe vil beløbe sig til mere end omtrent 1/8 Deel af hvad den 1ste Armeedivision forbruger.

Christiania, i det Kongelige Norske Commissariats
Collegio, den 17de November 1814.

Bergh

Rode

Feyer

Bilag 287, vedlegg [4, undervedlegg 3]⁹⁶⁵

Overslag

Over de Pengesummer, som af den Kongelige Commissariats
Commission kunne antages at skulle fra dens Casse ud-
betales, fra nu af og til Udgang Junii næste Aar 1815.

	Rigsb: N: V.	Skill:
1. Under Forudsætning af: at de af det Kongelige Statsraad contraherede Magasinkorn Leverancer til Aggershuus, Dramen, Laurvig og Scheen, forsaauidt de til Dato er os bekiendte, virkelig opfyldes og herfra skulle betales, udfordres hertil saavel som til Betaling af nogle ved Comissionen selv sluttede Contracter om Leverance af Provisioner i alt den Summa	1216,119	16
2. Til Betaling af omtrent 6000 Skippund Udskrivnings Høe, som calculeres fornøden og anslaaes til 16 rbd 64 s. N. V. pr. Skippund, er	100,000	
3. Tilfældige uforudseede Udgifter ved Trans- portvæsenet, Magasinforvaltningen, Skibs- fragter &c: anslaaes til	<u>150,000</u>	
Tilsammen=	1466,119	<u>16</u>
Derfra afgaaer, som deels allerede be- talt, deels havende Cassabeholdning	<u>524,379</u>	<u>12</u>
igien=	941,740	4

Notabena. Denne Calcul grunder sig paa den Forudsætning:
at Armeen nu bliver sat paa Fredsfod, og at ingen nye
Indkiøb af Provisioner ved denne Commission befales
iværksatte i det anførte Tidsrum; thi skulle dette
sidste blive Tilfældet, lader det sig ej forud beregne,
hvor høit Udgifterne kunne stige, men de maatte
dog rimeligen anslaaes i det mindste 2 a 3000000
større end anført. —

Christiania, i den Kongelige Commissariats Comission,
den 17d November 1814.

N J Krog Erich Thurmann

Ruge

⁹⁶⁵ Ikke trykt.

Bilag 287, vedlegg [4, undervedlegg 4]⁹⁶⁶

Efter Departementets i Dag giorte Anmodning, nedskrives herved hvad Penge Summer Søe-Etaten omtrentlig vil behøve til Udgang af Junij Maaned næstkommende Aar.

	Rbdl. S. V.
1.) Formodende Oplægnings Udgifter for Søe Deffentionen – Mandskabets Afclarering og den tilgodehavende Gages Betalning or Besætning og Maaneds-Lieutnanter	100000 rd
2.) Gage og Pentioner for Søe-Etatens nærværende Officerer og Betiente, saavel af Etaten – som Commissariatet – Værfterne – Søe Enroulleringen, (hvorunder Mandskabets Consumtions-Douceur) og Lods-Væsenet	75000 rd
3.) Natural-Forflegningens omtrentlige kostende ved begge Værfter Søe-Etatens Syge Huuse og de fornødne Transport-Fahrtøyer – den havende Beholdning fradraget – hvortil kommer Betalningen af de Contraherede men endnu Resterende Provisions Leverantzer NB herved maae andmærkes: at Een Beholdning af Ruug – Byg – Erter – Gryn – Pudder Sucker – Brendeviin – Salt – tør-Fisk – Humle Edicke – og haardt Brød, vil have ved Værfterne, fraregnet hvad der i Freds-Tiid behøves til Udgangen af Junij Maaned 1815. –	28600 rd
4.) Begge Værfter jndgive Aarlig Behov-Sæddel paa sine Material Fornødenheder, i dette Aar er kun det høyst nødvendige bleven andskaffet, man kan saaledes icke calculere paa, hvor store Udgifterne herfor vil blive til den bestæmte Tiid, men med Hensyn til Freds-Aar, andsættes samme til	60000 rd
5.) Tilfældige Udgifter s. s. de almindelige Daglønnere og Sjouvere ved Værfterne – Fragter – Lods-Expresser &, circa	25000 rd
6.) Andskaffelsen af de ved Prøvning til dato sprungne 10 stk. 24 Punds Canoner, samt de formodende fleere, da Resultatet endnu icke er Commissariatet bekiendt, ligesom og af de for den nye byggede Brig Frederikswærn fordrende Canoner – Priisen paa disse er Commissariatet aledeeles ubekiendt, siden Ingen Canoner fra de	
	288600 Rbd

⁹⁶⁶ Ikke trykt.

	Transport	Rbdl. S. V. 515645 rd 55 2/3 s.
c.) For 1828 Td. 6 Skiep. Ruug) 1322 - 1 - Byg) 1655 ½ Vog Tør-Fisk) Priiserne herpaa er 350 td. Salt) Commissariatet endnu 18 td. Saltet Flesk) ey opgivne. 20 td. Erter) 261 Pund haart Brød)		
Derjmod foruden Een Meelemværende Opgiørelse med Comissariats Commissionen, har Søe-Etaten tilgode af Land-Etaten – Alle Udgifter ved det nye oprættede Battarie paa Fugle øen i Helgeraaes-Fiorden – for det nye opbyggede Land-Militaire Bagerie i Frederikswærn - og for adskillige Udgifter ved Frederikswærns Garnison og Land- Etatens Lazareth der.		
Summa		515645 rd 55 2/3 s.
Herfra afgaaer de under 14de Novbr. sidstl. Søe- Commissariatet paa Norske Zahl-Casse anviiste 300000 Rbd N. V. el.		160000 rbdl.
	General Summa	355646 – 55 2/3 s.

Dette er hvad Comissariatet omtrentlig for Øjeblikket kan opgive under nærværende Status og med Hensyn til Freds-Tiid. Derjmod skylder det at andmærke: at de til Grund for Beregningen lagte Priiser, ere de paa denne Tiid giældende; ligesom og at Etatens forestaaende nærmere Organisation – Flotillierne og deres Armatures sickre Opbevaring paa fleere Stæder – Lære Andstalter for de vordende Søe-Officerer og Under-Officerer & ere forudseete formodende Udgifter, som icke her har kundet komme under Beregning. – Christiania i Søe Krigs-Comissariatet d. 17 Novbr. 1814

N. Fabricius

Hetting

Petersen

Til
Stats-Raadets 1ste Departement.

[På siste side:] Ad Nr. 287.

Bilag 288a⁹⁶⁷

[Med en annen hånd:] Jndl. 23. Nov. 1814.

Rigsforsamlingen paa Eidsvold har, ikke allene indrømmet Udfærdigelse af 14 Millioner Rigsbankdaler Navneværdi, men og det mere Regjeringen maatte tiltrænge til det ordentlige Storthings Afholdelse.

Baade fordi Krigen har medtaget store Summer, og at der er rimelig Formodning for Storthingets [—]⁹⁶⁸ udsættes 4 a 5 Maaneder over Bestemmelsen, er det muligt at endogsaa i alt 16 Millioner maae udstædes, og følgelig 2 Millioner over det Beløb man forudsaae, der ville fordres til Februar Maaned 1815.

Jeg antager endog Muligheden heraf, saa er det derhos aldeles indlysende, at en heel Nations Credit ikke kand nedsættes ved Udvidelse af £ 75000 Sterlings Gjæld, som maaskee Een af Landets Mænd der havde ægte Fædrelandssind kunde udrede. Ikke vil jeg hermed sige det er ønskeligt, eller ligegyldigt at forøge Statsgjælden; men man bør ansee dette Onde som de mange flere, blandt hvilke Mangel paa sand Følelse for sit Lands Tarv ikke er det mindste, med et skaansomt Øie, og jeg troer da Skrækken for besagde Gjæld ikke vil blive utaalelig.

Efter de indkomne Oplysninger er der endnu tilbage 2 Mill. 400000 Rbdaler som, med de til Udlaan afgivne Summer, ikke vil forøges ubetydelig.

Man regner dernæst paa de betydelige Restancer af mangehaande udestaaende Skatter, som nu maae kunde indkræves og for største Deelen erholdes, saavelsom Toldafgifterne, der ved Fredens Gjenvindelse bliver af Vigtighed, og endelig de store Beholdninger af Korn Landet har, hvorved der vil spares en fast utrolig Pengemasse, der sædvanlig medgik til Sammes Jndkjøb.

Det er paa Grund af Foran jeg ingenlunde tilraader: at gjøre Laan i og allermindst udenfor Landet af 2 Mill. Rbdaler, der maaskee ikke engang behøves; thi Udgift derved tilsiger den simple Sandhed er en Følge.

Taler man om den slette Værd, vore Banco Sædler har, der glemmes da heller ikke, hvem der væsentlig bidrager dertil: Landets egne Sønner. De bør alle vide, at hver Mand der har endog en ubetydelig Formue, er andsvarlig for en bestemt Værd derpaa; men de glemme, og ofte af saare uædle Hensigter, at de pligte sig selv og Nationen ikke at foragte deres eget Gods, ved at udsprede den Troe: de have ingen Tillid i Udlandet.

De glemme tillige, at Bancosædlerne have intet der at bestille naar man foragter dem, at vi har saa mange Ting at udbringe til fremmede Stater, som der fordres til Landets Fornødenheder, og at Sølvgruber end ikke vil strække, ifald vi lægge Hænderne i Skjødet og ved Overdaadighed fortære fra Udlandet, hvad vi ved klog Afbenyttelse selv besidde.

Storthinget i Christiania
23de November 1814.

Carl Stoltenberg

⁹⁶⁷ 1815: 446-447; 1835: 817-819.

⁹⁶⁸ Strøket: [Udsættelse]

Bilag 288b⁹⁶⁹

Maatte Fredens høie, ypperste Velsignelse ikke blot som i Forbifarende have smilet til vort Land, da vil Handelens og Industriens lammede Kræfter snarligen svulme op til et nyt og blomstrende Liv! Naar Vejen til at erhverve igien aabnes Statens produktive Kræfter, skal Statens Krav paa deres kraftige Understøttelse til Ophielpningen af dens Credit, og til at fremme dens Held i Almindelighed, føre en bydende Vægt med sig, der ej taaler at afvises. Naar Statsforfatningens forbedrede Stilling meddeler forøget Styrke til den virksomme Borgers Bestræbelser, bør og Individets Bestræbelser for Almeenvellets Fremgang hertil bære et gensidigt Forhold, og den ligeste Overeensstemmelse imellem dem stedse vorde bevaret. At forøge Papiirsedlernes Masse med endnu 2 Millioner vil uden Tvivl drage den Følge efter sig, at deres Værd sildigere vil forbedre sig, end om en urokkelig Dæmning nu blev sat for deres videre Formerelse. Derimod troer jeg det vil rundt om vorde hørt med Beroligelse og Tilfredshed, at det ved en frygtelig Tilvæxt opgroende Papiir, dette for os værende Tegn, ikke paa Formue men paa Mangel, dette Nødens men ej Creditens Skaberværk, ej skal gaae videre frem og, liig et Ulykkens Varsel, overalt udbrede Skræk og Forfærdelse. Nationen tør forhaabentligen nu atter øjne den Tidspunkt imøde, da vores Papiirsedler, isteden for værende en fast indbildt Forestillings Værdie af virkelige Penge, skulle tiene til at lette disses Ind- og Udgang og Cirkulation, og saaledes ej længere betragtes som et Nødens Kiendetegn, men som et Velstands Symbol.

Jeg voterer for, at et Laan af 2 Millioner Rbdr., til en Rente af 5 pCt., eller højere, om fornødiges, besørges tilvejebragt af den exekutive Magt.

Christiania
i Storthinget den 23de Novbr. 1814

Jørgen Aall

⁹⁶⁹ 1815: 447; 1835: 819-821.

Bilag 289⁹⁷⁰

[Med en annen hånd:] Jndlev. den 24de Nov.

Ærbødigst Pro Memoria

Forordningen af 5te Januar 1813 § 26 fixerer alle paa den Tid udestaaende Kapitaler og det mod nedsatte Renter, indtil 2 Aar efter Freden. Det kan ikke være Tvivl underkastet, at vi nu ere i Løbet af disse 2 Aar. Derimod er det tvivlsomt fra hvilken Tid de ere begyndte at løbe. I Danmark er det ved Placat af 26de April d. A. bestemt, at den under 14de Januarii afsluttede Fred skal betragtes, som den Fredslutning, hvorom Forordningen af 5te Januari 1813 og senere i Anledning af Pengevæsenets Forandring udkomne Anordninger taler. Om dette ogsaa gjelder i Norge eller om terminus a quo først er begyndt ved den under 4de d. M. iværksatte Forening med Sverrig, vil uden Tvivl beroe derpaa, om denne skal ansees som en Opfyldelse af Fredstraktaten til Kiel, eller som en ny Fredsslutning; og i sidste Tilfælde, om Riget skal ansees siden 5te Januarii 1813 at have været i Krigstilstand, som nu først ved Foreningen er endt, hvilket fremmede Magters Forhold imod os gjør antageligt i Almindelighed, og Vedvarelsen af de Grunde som bestemte alle Betalingsterminer Udsættelse til 2 Aar efter Freden, med Hensyn til Pengevæsenet i Særdeleshed; eller om det skal ansees som en ny nu endt Krig, hvilket de under 19de Februari d. A. udstødte offentlige Erklæringer, at Norge har Fred med alle Magter, kunde lade slutte. Men hvilken af Delene der antages, vil det være af ypperste Vigtighed at Statsborgerne i Tide underrettes om deres Rettigheder og Forpligtelsers Omfang i saa Henseende; noget, hvorom enhver som det vedkommer, synes med fuld Ret at kunde gjøre Fordring paa ej længer at lades i Uvidenhed; ligesom det ogsaa synes at høre til det nærværende Stor-Things Forhandlinger, at hæve denne Uvished, ved at fortolke den af Samme iværksatte Forening, forsaavidt som der med Hensyn til Borgernes Rettigheder derved kunde foranledige Tvilsmaale.

Det maatte derfor tillades at jeg, foranlediget ved didhenhørende Tilfælde som i min Embeds-Stilling ere forekomne, ærbødigst indstiller til Stor Thingets særdeles ærede Præsident, om det ikke maatte findes passende, at Stor Thinget anmodes om i den anspurgte Henseende, at give sin Villie tilkjende.

Christiania den 22de November 1814.

Ærbødigst
Hielm,
 Højesterets-Advocat.

Til
 Stor Thingets Præsident.
 S. T. Hr. Secretair og Sorenskriver Christie.

[Utenpå brevet:]
 Til
 Stortingets Præsident
 S. T. Herr Secretair og Sorenskriver Christie.

⁹⁷⁰ 1815: 450-451; 1835: 830-832.

Bilag 290⁹⁷¹

Den 1ste Nov. i Anledning af Flagget.

Jeg samstemmer aldeles med dem, som foreslaae eget Flag. Hvad er et Flag Agtværdigste! uden et for sig selv bestaaende Folks Kiendemærke?

Vi have [—]⁹⁷² indgaaet at forene os med Sverrig, som en selvstændig Stat der har fælleds Konge med dette Rige; – men vi have ikke [—]⁹⁷³ indgaaet nogen Sammensmeltning; – Norge beholder sit gamle Navn, Sverrig beholder sit; – dette fastsatte Forhold imellem begge Rigerne bør vort Flag forkynde Nationerne.

Indvender man at større Udgifter vil heraf vorde Følgen med Hensyn til de Barbariske Stater, hvis Uforskammenhed Europa, midt under al dets paaberaabte Storhed, bliver ved at yde Skat til, saa maae naturligviis nye Udgifter med vor fornyede Fart paa Middelhavet ventes forbundne; men lad end disse vorde langt flere, end om vore Skibe gik under fælleds Navn, saa havde vi dog vor Ret til vort særskilte Flag, som et talende Tegn paa vor Selvstændighed baade hiemme og hos Fremmede; – der gives mange Tilfælde i Livet hvor Sparsomhed skader!

Det Spørsmaal: hvilke Farver? – hvilken Fordeling af Farver? – er mindre betydende; – kun det blive et fra anden kiendeligen afsondret Flag! altsaa ingenlunde som det nu er, hvilket, ved dets alt for store Lighed med det Danske, let kan føre til Vildfarelser.

Dette med Hensyn til Koffardiskibene; – et nyt Unions Flag fra begge Rigeres Krigsskibe forkynde deres fælleds Forsvar!

Storthinget d. 1ste Nov. 1814 *C. Sørenssen*

⁹⁷¹ 1815: 451; 1835: 476-477.

⁹⁷² Strøket: vedtaget

⁹⁷³ Strøket: vedtaget

Bilag 291⁹⁷⁴

Den 3die Nov. i Anledning af
den foreslaaede Tak Adresse
til vor forrige Konge.

Kong Christian Fridrichs Ret til vor Taknemmelighed erkiendes vist nok af os alle, især med Hensyn til Eidsvolds-Konstitutionen og Anarchiets Bortfiernelse, da den Danske Regiering giengieldte vor næsten halv femte hundrede Aars prøvede Troeskab og Hengivenhed med Kieler Traktatens Indhold.

Men skulde det ikke være bedst at denne Taknemmeligheds Bevidnelse blev udsat, indtil nærmere Oplysning erholdes, at vi kunne takke ham under et for alt?

Erkiendes denne ikke desto mindre for uopsættelig, da vorder den dog affattet saa, at ikke mindste Skygge af Mistanke falder tilbage paa Nationen for det sidste hæderløse Feldtog, som maaskee blandt Fremmede kunde gøres Forsøg paa.

Vor Medynk følge imidlertid den ædle Fyrste, som vi modtog med saa store Forhaabninger!
– vore forenede Ønsker om en blidere Fremtids Dage ledsage ham!

Storthinget d. 3die Nov. 1814

CSørenssen

⁹⁷⁴ 1815: 452; 1835: 565-566.

Bilag 292⁹⁷⁵

d. 14 Nov. Storthingets Udsættelse betreffende.

Nødvendigheden af et ordentlig Storthings Sammenkaldelse snart, ligger, foruden i forhen taget Bestemmelse, alt for lysende i Landets nu værende Stilling, som, især med Hensyn paa dets Pengevæsen, fordrer en hastig Indretning og Orden til at kunne modsiges.

Men haves ogsaa den fornødne Sag Kundskab om dette og om meere, til først i Febr. uden Stands, og uden Oppebielse af videre fornødne Oplysninger at kunne begynde og fortsætte Arbejdet? – eller maae dette ikke snarere ventes, af Mangel paa de fornødne Materialier, at ville gaae dobbelt langsomt fra Haanden. –

Den af Hr. Bergmester Stenstrup foreslaaede Udsættelse synes imidlertid altfor lang; – men skulde det ikke, saafremt foranførte Langsomhed maatte befrygtes, for denne gang, uden Følger for Fremtiden, findes svarende til Hensigten, at det første ordentlige Storthing udsattes nogle Maaneder, f. Ex. til Junii Maaned, naar Vaar-Virket var sluttet, og vore Marker tilsaaede, hvilket endog med Hensyn til den forestaaende Svenske Rigsdags Afholdelse, kunde blive af Vigtighed. –

Landmændenes Fraværelse fra deres Høst betyder sikkerligen meget; men Tilsyn og Hielp i Fredens Dage vil dog blive let at faae af de flere da hiemmeværende Mennsker; – og skulde det ordentlige Storthing først smaaligen samle hvad det skulde afhandle tilsammen, vilde de der mødende Landmænd maaskee vorde hindrede fra deres Vaar-Arbejde, som ufejlbar ligger dem ligesaa meget paa Hiertet; – tungt vilde det ogsaa falde baade dem og flere, at være fraværende fra deres Hiem længere Tid, naar kortere, efter forhen indhentede Kundskaber, kunde afgjøre Sagerne ligesaa grundigen.

Denne Byrde vil især komme til at hvile dobbelt trykkende paa dem, som i Tronhiems og Bergens Stifter og Stavangers Amt, maaskee strax efter deres Hiemkomst kunde paa nye vorde valgte, og saaledes neppe faae Tid til at udhvile sig fra Reisen, førend de maatte belave sig til en nye.

Kan altsaa Sikkerhed erholdes af Regieringen at ingen Udskrivning eller Udkommando skal finde Sted førend det saaledes udsatte Storthing er afholdt og Værnepligtigheden har faaet sin Bestemmelse, som vore hæderlige Almues-Mænd bør have Vished om til deres Egne og Families Betryggelse; – kan Pengevæsenet ordnes saa længe, – da skulde ieg ønske Storthinget udsat til førstkommende Junii eller Julii Maaned, dog som sagt, kun for denne Gang, uden Følger for de efterkommende Storthing, hvis Tid bør være den i Febr. fastsatte, som Landets beqvemmeste Tid, da man vil være mere behørigen beredte paa hvad der skal forhandles end nu, og saaledes ikke behøve at frygte for unødvendigt Ophold.

Hvorvidt imidlertid denne Afgivelse er os tilladt, skal ieg, med den Beskedenhed ieg skylder mig selv, den Agtelse og Tillid ieg skylder de mange oplyste Mænd, blandt hvilke ieg har den Ære at tale, underkaste deres modnere Prøvelse.

Storthinget d. 14de Nov. 1814

CSørenssen

⁹⁷⁵ 1815: 452-453; 1835: 655-657.

Bilag 293⁹⁷⁶

d. 21 Nov. ved den igientagne For-
handling om de Svenske Troppers
Uddragelse af Landets 2 Fæstninger.

Da vi afvigte 20de Octob., paa faa Undtagelser nær, vedtog her Foreningen imellem Norge og Sverrig, var alles almene Løsen: sikre og hæderlige Vilkaar! –

Usikkert kan det vist nok ikke kaldes for det Norske Folks Tryghed at en Besætning af 700 Svenske blive for en Tid tilbage i Fridrichstad og 400 i Fridrichshald, – men vor nationale Ære gjør os den Fordring til en hellig, til en overtrædelig Pligt, at den mueligste korteste Tid bestemmes til disses Bortgang, hvilken synes rundeligen beregnet i den af Kommitteen nævnte Termin til Februarii Udgang.

Det Svenske Folks Navn kan umuelig herved fordunkles; – det har i Foreningen og Kongens Valg erholdt sine Ønskers Opfyldelse, hvori et nyt Tillæg til dets Hæder som til dets Styrke; – og Normænds gamle Trofasthed, naar de behandles med den Agtelse og Tillid de fortjene, giver, foruden Storthingets Eed, som snart i det hele vil vorde aflagt af Embedsmænd og de militære Korpser, noksom Borgen for Opfyldelsens Varighed.

Hans Kongelige Høyhed Kronprindsen har imidlertid erklæret sig ey at være bemyndiget til hiin de Svenske Troppers Bortfiernelse, tilføyende, at han selv vil understøtte vort Andragende, hvorfor vor Erkiendtlighed følge ham; – men om han end aldrig havde tilsagt dette sin høye Understøttelse, synes det dog ophøyet over al Tvivl, at den til Stockholm bestemte Deputation, vil paa simpel Norsk Fremstillelse af dette Nationens retmæssige Ønske, ogsaa heri see sig modtaget med forekommende Velvillighed af Rigernes fælleds Fader, som hans yngre Børns Følelser og Tillid maae ey være mindre dyrebar end de ældres, hvorom desuden Grundlovens 25 § med klare og bestemte Ord erindrer ham.

Hvad af Ammunition eller Syge endnu ved Februarii [—]⁹⁷⁷ Udgang maatte være tilbage, kan overensstemmende med Kommitteens Indstilling, den ieg i alle Henseende tiltræder, ligesfuldt ved Svenske Kommissarier vorde besørget, fordi Besætningen bliver Norsk, som den bør, som den maae være.

Storthinget d. 21 Nov. 1814

CSørenssen

⁹⁷⁶ 1815: 453-454; 1835: 782-784.

⁹⁷⁷ Strøket: Maaned

Bilag 294⁹⁷⁸

[Med en annen hånd:] Skriver ikke på brettet Papir
 [I høyre marg:] Afskrivt

Det Norske Folks Repræsentanter, sammenkaldte for at undersøge og overveje Rigets Tilstand og at fatte de til dets Held tjenligste Beslutninger, have nu tilendebragt sine vigtige Forhandlinger. De have indseet, at en Forening med Naboriget ej alene vilde gjøre Ende paa Krigens Rædsler, men endog, naar den byggedes paa rigtige Grundsætninger, aabne Udsigter til varig Fred i Fremtiden, og give Nordens Riger fuldkommen Fasthed og Styrke til at modstaae udvortes Fiender. Deres Majestæt tilbød en saadan Forening; De erkjendte Folkets Ret til at constituere sig som en selvstændig Stat, og udsendte hæderlige Mænd til at tolke Deres Majestæts redelige Hensigter, og saaledes at bevirke Foreningen. Nationens Repræsentanter, besjelede af Iver og Omsorg for Landets Sikkerhed, Held og Hæder, have derfor besluttet en stedsevarende Forening imellem Norges og Sverrigs Riger under een fælleds Konge, givet Norge en paa et frit Folks oprindelige Rettigheder grundet Constitution, og den 4de d. M. eenstemmigen udvalgt og erkjendt Deres Majestæt som Norges constitutionelle Konge. Folkets Repræsentanter have ikke et Øjeblik tvivlet om, at jo Deres Majestæt, som haver begyndt med at erkjende [—]⁹⁷⁹ Nationens Rettigheder, ville fortfare med at haandhæve og beskytte dem. De ere altsaa forvissede om at have handlet overeensstemmende med Nationens Villie, og vove at forsikkre Deres Majestæt om [—]⁹⁸⁰ ubrødelig Troeskab og Hengivenhed af et Folk, der aldrig hidtil har sveget Pligt imod dets Konger.

Gud, den Almægtige, styrke Deres Majestæt til at styre de Riger, Hans Viisdom anbetroede Dem, overeensstemmende med Deres redelige Hensigter!

Christiania, i Norges overordentlige Storthing, d. Novbr. 1814.

Paa samtlige Repræsentanteres Vegne

⁹⁷⁸ 1815: 454-455; 1835: 833-834.

⁹⁷⁹ Strøket: Fo

⁹⁸⁰ Strøket: usvigelige

Bilag 295⁹⁸¹

[I høyre marg, overstrøket:] NB. i § 48 er acteret § 43 istedetfor § 40.
i § 86 er en heel Periode udeladt.

NB. uafgjort:
Berettes: om de Militaire
som have udmærket sig
i sidste Feldtog.

Kongeriget Norges overordentlige Storting erklærer, i Overeensstemmelse med dets tagne Beslutninger, [—]⁹⁸² at det første ordentlige Storting vil blive holdet første Søndag i Juli-Maaned næstkommende Aar 1815, og at der, foruden de Sager, som i Rigsforsamlingens Beslutning, dateret Ejdsvold den 19de Mai 1814, ere anmeldte til Foretagelse paa første ordentlige Storting, endvidere vil blive at overveje og afgjøre følgende Sager:

1. Af hvormange Medlemmer den i Grundlovens 7de § omhandlede Committee skal bestaae, og hvilken Orden Samme skal følge ved Kongevalg i det i samme § bestemte Tilfælde.
2. En Lov, der, i Overeensstemmelse med Grundlovens 8de §, fastsætter Kongens Myndigheds-Alder.
3. En Lov angaaende de nærmere Bestemmelser, som, i følge Grundlovens 42de §, maatte findes [—]⁹⁸³ nødvendige i de i [—]⁹⁸⁴ Sammes §§ 39, 40 og 41 anførte Tilfælde.
4. Hvorvidt det er tjenligt for Riget, at Værnepligten ophører med det 25de Aar.
5. Bestemmelse af et eget Coffardie-Flag, [—]⁹⁸⁵ overeensstemmende med Grundlovens 111te §

⁹⁸¹ 1815: 455-456; 1835: 835. RAN 925.

⁹⁸² Strøket: og de Forskrivelser som indeholdes i Rigets Grundlov, dateret 4de d. M.,

⁹⁸³ Strøket: fornøden

⁹⁸⁴ Strøket: Grundlovens

⁹⁸⁵ Strøket: samt af et Unions-Orlogs-Flag

Bilag 296⁹⁸⁶

Statsraadet har, i Anledning af det overordentlige Storthings Præsidentskabs Skrivelse af 20de dennes, paadraget det 1ste Departement at foranstalte, at paa Anfordring ved Departementet anvises passende Forskud til Udgifternes Bestridelse for den Deputation, som af Storthinget vil blive sendt til Stockholm med Adresse til Hans Majestæt; hvilket man ikke skulde undlade, i Gjensvar at communicere velbemeldte Præsidentskab.

Statsraadet; Christiania den 24de November 1814.

HHvon Essen.

Rosenkrantz

Sommerhielm

Jonas Collett

Aall

D. Hegermann

/Fasting

Fischer

Til
det overordentlige Storthings Præsidentskab.

⁹⁸⁶ 1815: 456; 1835: 836.

Bilag 297⁹⁸⁷

Ved Afgiørelsen igaar, paa det overordentlige Storthing, blev ved de fleste stemmer bestemt, det næste ordentlige Storthing, at tage sin Begyndelse 1ste Søgnedag i July 1815, istædenfor det i vores Grundlov § 68 er bestemt til 1ste Søgnedag i Febr. s. A.; mit Votum var Nei, altsaa mod udsættelsen af Storthinget, af de Grunde at nærværende Storthing, efter min formening, ei har ret til verken foreslaae eller gjøre forandring i den nu antagne Grundlov; ligesom det bliver ødelæggende for Bondestanden, der kommer til at møde ved næste Storthing, alle Sommermaanederne vil gaae med til Storthingets Afhold, hen- og tilbagereisen, saaledes fraværende alle 3 Aanderne; imellem Vaaraand og Slaatten er for den agtpaagivende Landmand ei mindre vigtig, da de 100 Ting skal iagttages: Jord og Husers forbedring, allehaande fornødenheders besørg, af Skovsmaterialier til Vinterbehov, for de lange Veie at hiemkiøres, m. v. Af Bondestanden ere 20 Stkr. ved nærværende Storthing, flere vil vist komme til at deeltage næste ordentlige Storthing; disse ere vist høylig at beklage, hvis sysler kræver saa jevnlig tilsyn, allerhelst Sommertiden og saalænge Jorden er bar og nogenlunde ufrøsen. Troer ved 28 aars erfaring, nogenledes at kunde kiende, hvad denne Stand har at bestride, naar vil stræbe at bestaae, og efterkomme sine pligter i sin hele udstrækning.

Christiania i det overordentlige Storthing den 24de Novbr. 1814. *Lysgaard*

⁹⁸⁷ 1815: 456-457; 1835: 822-823.

Bilag 298⁹⁸⁸

For flere Dage siden stødte jeg min venstre Fod. Jeg ansaae Skaden for ubetydelig, forsømte at anvende Midler strax, og den har nu taget sig meget ilde op. Ihvor interesserende Rejsen til Stockholm i mange Henseender end maatte være, saa byder dog Omsorg for min Helbred mig at opgive den, og jeg maa ærbødigst bede, at en Anden af Christiansands Stift maa udvælges, for i mit Sted at afgaae med Deputationen. Mit Andragendes fuldkomne Rigtighed kan af Hr. Dr. Møller, her nærværende, om nødvendig ansees, med Attest bevidnes.

Christiania den 23de Novemb. 1814.

Søren Georg Abel.

Til
/: S. T. / Hr. Præsidenten
i det overordentlige Storthing.

⁹⁸⁸ 1815: 498; 1835: 837.

Bilag 299⁹⁸⁹

Som Medlem af Norges overordentlige Storting, og in specie af Laugthinget, troer Jeg at skyldte Nationen, Dens Representanter, mine Mandanter og mig selv, at gjøre det samlede Stortings ærede Præsident, forinden Stortingets Opløsning, opmærksom paa følgende:

Odelstinget har fattet den Beslutning: at Hans Exelence Hr. General Leutenant von Haxthausen skulde, for hans formeentlige Forseelser som Statsraad, sættes under Tiltale for Rigs Retten.

I denne Anledning har Laugthinget været samlet med de her tilstædeværende respective Medlemmer af Høyesteret, til en saakaldet privat Konference; Imidlertid har dog Pluraliteten ved denne Leilighed været af den Formeening, at ingen Rigsret, nu for Tiiden kunde afholdes, og for denne Formeening anført foruden mange andre, følgende tvende Grunde:

- 1./ Fordi Rigs-Retten ingen Indstrux eller Reglemænt haver;
- 2./ Fordi Rigs-Retten ikke er eller kan blive fuldtallig, fordi ikke alle Høyesterets Tilforordnede ere ankomne, og fordi nogle af Laugthingets ærede Medlemmer, skulle være bestemte til Embeds Poster, som skal gjøre det mueligt⁹⁹⁰ for Dem, længere at kunne beklæde Rigs-Retten, som Medlemmer af samme.

Hvad det første angaaer, da er det unægteligt, at Rigs-Retten bør have et Reglemænt, men ligesaa unægteligt er det, at dette kan, og bør nu andskaffes. Efter min Formeening burde dette Reglemænt, som enhver anden Lov, foreslaaes i Odelstinget, og, efter at det er passeret Laugthinget forelægges Hans Majestet Kongen til Sanction. Men da dette Reglemænt kun kan blive interimistisk, og allene angaae nærværende Rigs-Ret, og nærværende Sag, og Stortinget allerede er bestemt til Opløsning, troer Jeg ikke at finde noget Lovstridigt i, at det samlede Storting, ved en tagen Beslutning, bemyndiger Rigs-Retten, in corpore, til selv at forfatte sit interimistiske Reglemænt, og derefter forelægge samme den executive Magt, til erholdende kongelig Sanction.

Hvad den anden Indvending angaaer da bliver det, med Hensyn til Høyesterets Personale, den executive Magts Sag, saa fremt de Tilforordnede ikke betimelig ankomme, paa Laugthingets Præsidents underdanige Andragende, at tilforordne saamange ekstraordinære Assessorer, som udfordres for at gjøre Rettens Personale fuldtalligt efter Grund-Loven.

Hvad Laugthingets Personale angaaer, da ere samtlige ærede Herrer Medlemmer, som Norske Borgere, valgte til Nationens Represæntanter. Ved at modtage dette Valg, have De høytideligt forpligtet Dem til, at overtage og udføre ethvert Ombud, og enhver Foretning, som var en Følge af dette Deres hæderlige Kald. For mig er det ubegribeligt, hvorledes man, ved frievillig at paadrage sig en nye Forpligtelse, skal kunne frietage sig selv, fra en ældre, allerede paaligende, og mod den seenere stridende Forpligtelse. Skulde imidlertid Stortingets Pluralitet antage, at det i nærværende Tilfælde, kunde og burde finde Sted, da vilde det vel blive nødvendigt, at Stortinget af sin Midte, udnævner nogle Reserve-Medlemmer, der, som Medlemmer af Laugthinget, kunde tiltræde Rigs-Retten, i de fratrædendes Sted.

Paa Grund af Foranførte, giver Jeg mig den Ære at foreslaae:

- 1./ At det samlede Storting, endnu i Dag, inden dets Opløsning, maatte tage en Beslutning, hvorved Rigs-Retten bemyndiges til, paa nærmere kongelig Sanction, at forfatte et for den giældende interimistisk Reglement.

⁹⁸⁹ 1815: 458-460; 1835: 839-842.

⁹⁹⁰ Skrivefeil for: umueligt

2./ At udvælge af sin Midte et Antal Reserve-Medlemmer, der kunde tiltræde Rigs-Retten, som Medlemmer af Laugthinget, i de af en eller ⁹⁹¹ Aarsag fratrædendes Sted.

Stortinget i Christiania den 26de November 1814.

Nansen

Til

Præsidenten i Norges overordentlige Storting.

⁹⁹¹ Trolig uteglemt: anden

Bilag 300⁹⁹²

Gode Herrer og Norske Mænd,
Præsident og samtlige Medlemmer af
Norges Riges Storting!

I have mødt Kongens Hensigter, ved at fastsætte den Grundlov, hvorved det Norske Folks Frihed skal for Fremtiden bevares.

Omendskjøndt Eders Ønsker, formedelst en hastig Overgang fra Enevælden til en lovbunden Regeringsform, stundom have baaret Præg af Bekymringer, maa dog Anledningen dertil alene søges i Mindet om forbigangne Tider og Forhold.

Hos Eder var en retmæssig Iver for at forsvare Folkets Rettigheder; hos Kongen en alvorlig Beslutning at erkjende dem, grundet saavel paa Hans egen Tilbøjelighed, som paa det Svenske Folks frie Statsforfatning.

[—]⁹⁹³ De Folkeslag, som med Opmerksomhed har fulgt Eders Overvejelser, skulde i deres Gang og i det Udfald, de have havt, erkiende, saavel at Eders Konges Løfter ere hellige, som at han agter den nationale Frihed. De skulde indsee, at Hans Maj.ts. Viisdom har fjernet fra Eder baade Anarchiets Farer og Forvildelser og Despotismens egenmægtige Bud.

Tilfreds med en tiltagende Forbedring i Vor Handel og Vort Agerbrug, skulde Vi ej eftertrakte den vanskelige Ære, at optage i Verdens Aarbøger nogen anden Plads end den, der tilkommer et lyksaligt Folk.

Men, hvis Freden alene er Vort Øjemed, bør Vi ej heller forglemme, at det sikreste Middel dertil beroer paa Vor egen Kraft.

Den Pligt, at forsvare Fædrelandet, som er Krigsmandens ædleste Bestemmelse, giver Ham en retmæssig Fordring paa Hans Medborgeres Agtelse; – den er ogsaa Hans dyrebareste Belønning for de Besværligheder, Han gaaer imøde.

Vant med at styre et frit Folk, har Kongen med levende Tilfredshed erkiendt de Rettigheder, Grundloven giver den agtværdige Classe af Landmænd, hvis Arbeide ernærer Staten og hvis Arm værner om Fødelandet.

Gode Herrer og Norske Mænd! Da Eders Forhandlinger nu ere tilendebragte, giver jeg Eder, i Kongens Navn, tilkjende, at Han med den Magt, Grundloven tillægger Ham, nu opløser dette overordentlige Storting.

I vende nu tilbage til Eders fredelige Boliger, lykkelige ved Eders Samvittigheds Vidnesbyrd, at I have medvirket til Fædrelandets Selvstændighed og til at befæste Eders Medborgeres Frihed; – erindrer Eder da stedse, at Enighed og Orden udgjøre en Stats Styrke, og at dens Lyksalighed og Varighed kræve Alles Lydighed for Lovens hellige Bud.

En Fyrstes første Pligt er, at bevare Loven hellig, – denne højere Magt over Konger og Folk.

Aldrig have Nordens ældgamle Nationer skjenket det Tilnavn, den Gode, til Mildhed uden Kraft.

Viser Eder som en værdig Afkom af disse agtværdige Forfædre!

Beholder, som de, Fædrelandets Vel til Maal for alle eders Bestræbelser; lærer, som de, eders Børn, at den sikreste Borgen for deres Rettigheder er, troligen at opfylde indgangne Pligter.

Begynder atter de Forretninger, som I forlode, for at svare til den almindelige Tillid.

Frygt for Gud er den eneste Frygt, et frit Folk bør have.

Gid den blive Eders Veileder, – og Loven for Eders Gerninger!

⁹⁹² 1815: 460-461; 1835: 843-846. En række rettelser i bokstaveringen, trolig foretatt i forbindelse med trykningen av stortingsforhandlingene, er ikke markert i transkriberingen.

⁹⁹³ Strøket: [utydelig]

Lyksalighed skal da fæste sin Bolig hos os, og Scandinaviens Frihed skal staae urokkelig, som dens Fjelde.

Gid Forsynet vaage over Kongen, og beskytte Hans tvende Riger; og gid det stedse beholde Eder, Gode Herrer og Norske Mænd! i sin høie og hellige Varetægt!

Bilag 301⁹⁹⁴

Naadig[—]⁹⁹⁵e Fyrste! de forenede
Rigers, Norges og Sverrigs Kronprinds!

De vigtige, i Nordens Aarbøger evig mindeværdige, Forhandlinger, som vare Gjenstande for dette overordentlige Storthings Sammenkaldelse, ere nu tilendebragte, og Storthinget er, ifølge deraf, ved Kongens Bud hævet. Med Vaersomhed, og ikke uden Bekymring [—]⁹⁹⁶ have det Norske [—]⁹⁹⁷ Folks Repræsentanter gaaet frem i at overveje og beslutte den nu saa heldigen tilvejebragte Forening imellem Norge og Sverrig. De kjendte ikke, og kunde ikke kjende Kongens Hensigter; og det gjaldt om en Beslutning, som maatte have nærværende saavel som de tilkommende Slægters [—]⁹⁹⁸ Lykke eller Ulykke til Følge. Kongen tilstillede dem Forslage, der vare byggede paa Erkjendelsen af Nationens Rettigheder. De bleve frembaarne af hæderlige Mænd, hvis Aasyn indgjøde Tillid, hvis Fremfærd vandt [—]⁹⁹⁹ Repræsentanternes fuldkomne Agtelse og Bifald. Indbyrdes Omsorg for begge Rigers Hæder og Held bevirkede Foreningen; indbyrdes Eenighed og fælles Bestræbelser ville – det ønske og haabe vi alle – befæste den.

Deres Kongl. Højhed har, ved Deres Nærværelse blandt os, givet umiskjendelige Prøver paa Deres Agtelse for Nationens Rettigheder, Deres Omhyggelighed for dens Lykke og Ære. De har Selv havt Lejlighed til at erfare, at Ærlighed og Sindighed og Fasthed ere Hovedtræk i Folkets Karakter. Vigtige Forretninger kalde Deres Kgl. Hhd. snart tilbage til Broderlandet. De Selv og Deres haabefulde Søn, Hs. Kgl. Højhed Arveprindsen, ville der, for Hs. Majestæt, vor fælles Konge og Fader, tolke Nationens Følelser, Ønsker og Forhaabninger; og De ville troeligen staae Ham bi i at haandhæve dens Rettigheder. Overbeviist om, at den, der med Sindighed og Vaersomhed fatter sin Beslutning, ogsaa med urokkelig Fasthed følger den, ville De tillige forsikre Kongen, at han har vundet et Folk, hvis usvigelige Hengivenhed og Troeskab det ikkun beroer paa Ham Selv at erhverve.¹⁰⁰⁰ Det hæderlige Svenske Folk ville De kunne oplyse om, at Sverrigs nordlige og vestlige Grændser beboes af et Broderfolk, som for Eftertiden kun bestræber sig for at opnaae fælles Lykke, fælles Sikkerhed, fælles Hæder.

Medbrødre! Landsmænd! Vi rejse nu hjem, hver til sine fredelige Sysler. Ledede af Fødelandskjerlighed [—]¹⁰⁰¹ have vi besluttet Norges og Sverrigs Forening; med urokkelig Standhaftighed ville vi,¹⁰⁰² søge at bidrage til dens Varighed. Vi ville tolke vore Medborgere Regjeringens redelige Hensigter, og vi ville ikke undlade at gjøre dem opmærksomme paa, at de ved Kongens Side have en Ven og Talsmand, der vil [—]¹⁰⁰³ vaage over, og en Helt, der vil forsvare, deres [—]¹⁰⁰⁴ Selvstændighed og Frihed.

Naadige Prinds! naar De – som vi haabe snart skeer – [—]¹⁰⁰⁵ vende tilbage til Norge, og vore grundede Forhaabninger ere stadfæstede, da ville jublende Skarer af lykkelige Normænd ile Dem i Møde og paa det tydeligste bevidne Dem Folkets Kjerlighed og Hengivenhed.

⁹⁹⁴ 1815: 462-463; 1835: 846-848.

⁹⁹⁵ Strøket: st

⁹⁹⁶ Strøket: haver

⁹⁹⁷ Strøket: [utydelig]ges

⁹⁹⁸ Strøket: Hel

⁹⁹⁹ Strøket: vores

¹⁰⁰⁰ Herfra til slutten av avsnittet et innskudd skrevet i venstre marg

¹⁰⁰¹ Strøket: og

¹⁰⁰² Innskudd skrevet i venstre marg: som Fædrenelandets Venner,

¹⁰⁰³ Strøket: sikre [?]

¹⁰⁰⁴ Strøket: Fr

¹⁰⁰⁵ Strøket: atter